

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Motzfeldt.

Breve og Optegnelser
at
Peter Motzfeldt

udgivne af

K. Motzfeldt.

Med Forfatterens Portræt og hans Biografi af Udgiveren.

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn).

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover).

1888.

Udgiverens Forord.

Imedens den fuldeste Anerkjendelse er bleven ydet Forfatningsværket i 1814 og de Folkets Repræsentanter, som udførte det, er det mere og mere blevet Tilfældet, at Historieskrivere og politiske Forfattere føre Klagemaal, gaaende ud paa, at den frie Forfatning i en længere Aarrække efter dens Tilblivelse ikke kom til, saaledes som den burde, gennem tilsvarende Institutioner at virke til Landets Fremgang, og at dette var at tilskrive Mangel af en Styrelse, som var sin Opgave voxen. Mange strenge Ord er der fra forskjellige Hold blevet talt desangaaende. Som ubestridelig Kjendsgjærning sees det anført, at den Tids norske Medlemmer af Kongens Raad, paa enkelt Undtagelse nær, ikke vare i Besiddelse af behørig Karakterens Fasthed og Uafhængighed til at holde sig fri for svensk Paavirkning og til at hævde sin Stilling ligeoverfor Kongen. Saaledes hedder det, at „Statsraadets Medlemmer „kan under Carl Johans Styre snarere betragtes som „Departements-Chefer end som Kongens ansvarlige

II

„Raadgivere“¹⁾, og at „efter Grev Wedels Bortgang“ (fra Raadet) „er der ikke længere nogen Hindring „imod Statholderstyrelsen, det vil sige Carl Johans „Styrelse gennem Statholderen“²⁾. „Faderlige „Straffe- og Formaningstaler“, „Forløbelsler og Ufor- „standigheder, som man fandt sig selv magtesløs til „at forebygge“, Trudslar imod Rigets Forfatning og Andet af samme Art var der for Statsraaderne at høre fra høieste Vedkommende, siges der med For- klaring om, at „den Norske Regjering kunde be- „klage det, beklagede det kanske vel saa oprigtigt „som nogen, men den lod sig det gefalde.“ „Og „var det ikke“, hedder det endvidere, „kommen der- „hen, at det Hensyn, der næsten beherskede alle „andre, var bleven, at den kongelige Vrede ikke „maatte vækkes?“³⁾. Ved Siden af disse Anker og Bebreidelser har der ogsaa været at see Skildringer af den Tids Forhold, hvori vel Kongens Styrelse ved Statholderen ligeledes forklares at have gjennem- gaaende fundet Sted, men hvori dette opfattes paa en heelt forskjellig Maade, saaledes nemlig, at der skal være al Føie til Tilfredshed i det Hele med det dengang raadende Carl Johans personlige Regi- mente. Og navnlig prises det, at dette Regimentes faderlige Hensigters Udførelse var overdraget til de, som det forudsættes, med baade overlegen Stats- mandsdygtighed og nyerhvervet Kjendskab og Kjærlighed til Norges Land og Folk udrustede

1) O. A. Øverland. Lærebog i Norges nyeste Historie. Side 34.

2) Fr. Bætzmann. Det norske Statsraad 1814—1884. Side 37.

3) Fr. Bætzmann. a. S. Side 43 og 42.

svenske Statholdere, som naar det t. Ex. hedder i Henseende til Opgjøret med Danmark, „at det var „baade for Norge og for dets Konge et stort Held, „at en Mand som Grev Sandels stod i Spidsen for „dets Regjering“¹⁾).

De forskjellige Forfattere sees at være samstemmige om, at i en lang Aarrække af Carl Johans Regjeringstid fyldte Statsraaderne ikke anderledes den dem i Forfatningen anviste Plads, end at selve denne Forfatning, hvadenten til det Onde eller til det Gode, alene fik en Skintilværelse og maatte i Virkeligheden vige for Kongens personlige Styrelse gennem Statholderen.

Al denne Samstemmighed uagtet feiler det dog neppe, at der jo hos den oplyste Almenhed existerer adskillig Tvivl baade om, hvorvidt denne Opfatning af Forholdene i det Hele er rigtig, og om hvorvidt den paa Grundlag af Samme opgjorte strenge Bedømmelse af Kongens norske Raadgivere skulde være forenelig med en uhildet Betragtning af Forholdene som de vare i Modsætning til Forholdene som de ere, om endelig ikke denne strenge Bedømmelse har sin nærmeste Grund i Uformuenhed til fuldtud at værdsætte de mange overordentlig store Vanskeligheder af forskjelligt Slags, som Statsraaderne havde at kjæmpe med i Selvstændighedens første Aarrække. Det tør nok være en ganske berettiget om end fortiden ikke just meget udbredt Mening, at der ved Bedømmelsen ikke paa langt nær er blevet lagt behørig Vægt paa, at i Forholdenes Medfør maatte der hos Regje-

¹⁾ Y. Nielsen. Norges Historie 1815—1822. Side 427.

IV

ringen til en Begyndelse vise sig en vis Ubehjælpelighed ved at skulle finde sig tilrette i den indtil fornylig hos os ganske ukjendte konstitutionelle Statskik, og at Raadets Medlemmer, ligesom deres Landsmænd i det Hele, først efterhaanden kunde frigjøre sig fra endeel med denne Statskik mindre stemmende Begreber og Vaner fra Enevolds-Styrets Dage. Ogsaa i andre væsentlige Henseender kunde ønskelig Forandring ikkun efterhaanden indtræde. Navnlig maatte det nødvendigvis tage sin Tid, at de nedarvede nationale Fordomme i hvert af de forenede Riger kom til at vige for en heldbringende, med Virkeligheden stemmende Opfatning af Foreningens Væsen og dens uvurderlige Goder, en Opfatning, der i Sverige havde saameget mere vanskeligt for at trænge igjennem, som det var ved Tilsagn om Besiddelse af Norge, at Sverige var bragt til med ikke ringe Offere at yde sin Bistand i Krigen mod Frankrig, til hvilket Tilsagns Opfyldelse Kongen af Danmark var bleven nødsaget til at slutte Freden til Kiel. I den almindelige Mening i Sverige stillede det sig derfor som en bitter Skuffelse, da det efterhaanden blev almindelig forstaaet, at Frugten af hine Offere, istedetfor som forventet at blive Sveriges Besiddelse af Norge, alene blev Sveriges Forening med et uafhængigt og ligestillet Kongerige Norge. At der tilfølgende heraf i Sverige snart opstod gjennemgaaende Misstemning imod Foreningen, var bekjendt nok, og under saadanne Omstændigheder kunde den Norske Regjerings Medlemmer ikke forblive uberørte af den hos Almenheden i Norge saa stærkt tilsynekommende Frygt for Overgreb fra svensk Side. Heller ikke kunde

de bortsee fra Uvisheden om, hvorledes de fremmede Magter, som i sin Tid havde virksomt interesseret sig for den ved Kieler-Traktaten tilsigtede Ordning, betragtede det fra denne yderst forskjellige statsretslige Forhold, som var kommet istand imellem Norge og Sverige. Hertil kom, hvad der ikke var af mindre Betydning, Hensynet til Rigets mislige finantsielle Stilling. Landet befandt sig dengang, efter de mange Krigens Trængsels-Aar — fra 1807 til 1814 — i den forfærdeligste Fattigdom, der baade inden- og udenlands gav Næring for Tanke om, at et selvstændigt Norges Rige umuligt kunde bestaa, en Fattigdom, hvorom man nuomstunder har vanskeligt ved at gjøre sig nogen endog blot tilnærmelsesvis rigtig Forestilling. Hvad der er at læse i og mellem Linierne i de i nærværende Skrift-Samling under Afsnit V indeholdte Breve til Grev H. Wedel Jarlsberg, skrevne i 1819, giver kanskee fuldt saa stærkt som Noget, der hidtil har været at see i Beretninger om hine Tider, Indtryk af den finantsielle Elendighed, hvori Rigets Styrelse befandt sig, og af de Farer, som Rigets Frihed og Selvstændighed derigjennem var udsat for. Og endelig — at det under hvilkesomhelst Omstændigheder skulde komme til at vise sig, at Forfatningen i Carl Johan havde sin paalideligste Forsvarer, det var et Haab, som med Inderlighed næredes af det norske Folk. Men den Tids norske Raads-Medlemmer turde ikke ubetinget stole derpaa. Dette maatte være en ligefrem Følge af det nærmere Kjendskab til Carl Johans Personlighed. Med al Anerkjendelse af denne Fyrstes udmærkede Egenskaber og af Norges store Taknemlig-

heds-Gjæld til ham, maa det ganske vist erkjendes, at der ikke turde bortsees fra de mange sig gjentagende Erfaringer om hans ikke just til enhver Tid beregnelige Sindsbeskaffenhed, der ikkun altfor meget viste sig i hans vexlende Stemninger i Forhold til ethvert af Rigerne, om end Vexlingen oftest fremtraadte mere i Ord end i Handling. Og heller ikke kunde det være at sætte ud af Betragtning, at „for „ham, der i Napoleons Skole var bleven vant til „at se Lande og Nationer ombyttede, forenede „og overhovedet paa andre Maader behandlede „som rørlig Eiendom, kunde en truffen statsrets- „lig Ordning jo heller ikke staa som noget, der „havde stærkere Krav paa Uforanderlighed, aller- „mindst da, naar denne Ordning for hans Opfat- „ning stillede sig som hans eget Værk, som en „Gave, en Indrømmelse, der kunde tages tilbage, „hvis den misbrugtes eller brugtes paa en anden „Maade end af Giveren forudsat.“¹⁾

Mere end ofte nok til klar Forstaaelse gav Carl Johan tilbedste Udtalelser i denne Retning. I nærværende Skrift-Samling findes derpaa meget talende Exempler, af hvilke det tør være tilstrækkeligt her at henvise til den i Dagbogen fra 1821 under 4de August givne Beretning om den Tale, som Kongen i Statsraadets Nærværelse holdt til Storthingspræsident Sibbern, da denne efter Kaldelse indfandt sig hos ham. I denne Tale faldt der „en „heel Deel om, at Mængden af Nationen ønsker „Intet hellere, end at Kongen skal selv tage Magten „og derefter tildele Nationen den passende Frihed,

¹⁾ F. Bætzmann. a. S. Side 60.

„at Kongen overalt har Magt nok til at tvinge frem, „hvad han vil, om han fik Saadant isinde, at han „kan lade komme mere Søstyrke fra Gøtheborg og „Karlskrona, og mere deslige.“

Samtlige her berørte Omstændigheder maatte nødvendigvis bibringe de norske Raads-Medlemmer en trykkende Bevidsthed om den store Fare for Rigets Selvstændighed, som ufeilbarligt skulde opstaa, ifald det virkelig kom til alvorlig Strid om nogen Sag af Betydenhed enten med Sverige eller med Kongen, hvilket det derfor maatte gjælde om indtil det Yderste at søge undgaaet. Herom var der fuld Samstemighed. Der er Intet som tyder paa, at ikke det enkelte Medlem af Raadet, hvis Udtrædelse er forment i saa høi Grad at have svækket Raadernes Selvstændighed, deelte sine Kollegers Opfatning af Tidens Krav i omhandlede Henseende og bøiede sig derefter. Det faar nok erkjendes at have været i deres Lands velforstaaede Interesse, naar det blev Statsraaderne et overveiende Hensyn at tage, at „den kongelige Vrede ikke maatte vækkes“, og det kan alene geraade Medlemmerne af Raadet til Ære, naar de, hellere end at saa skulde skee, satte Hensynet til deres egne Personer tilside, og „lode sig gefalde“, at den kongelige Villie ikkuns altfor ofte gjorde sig gjældende overfor Statsraadet eller dets enkelte Medlemmer i Udtryk og i det Hele paa en Maade, som man i Nutiden, efter at det konstitutionelle Statsliv i en lang Aarrække har faaet udvikle sig, kan være ikkun lidet tilbøielig til at finde overensstemmende med Raadstillingens Værdighed.

VIII

Efter konstitutionelle Hensyn egner denne Statsraadernes Færd sig selvfølgelig saameget mindre til Bebreidelse, som de derved handlede ganske i Samstemmighed med Storthinget, der med al Ro fandt sig i at modtage kongelige Reskripter indeholdende „Straffe- og Formaningstaler“ samt adskilligt Andet, der ikke just vidnede om den klareste Forstaaelse af Forfatningens Væsen. I Storthinget var der ligesom i Statsraadet fuld Fornemmelse af Faren ved at lade det komme til Brud. Men den herved bevirkede Varsomhed udartede ikke til Svaghed og Pligtforsømmelse. Det tør nok siges, at til Forskjel fra hvad der ikke sjelden har fundet Sted i andre National-Forsamlinger, have vore Storthing ingensinde været synderlig tilgængelige for Paavirkninger udenfra, og der viste sig ikke noget i mindste Maade betragteligt Udbytte af, at Statholderen ganske udenfor den ham ved Forfatningen anviste Virkekreds paatog sig at „være Mellemand mellem Kongen og Storthinget“, og navnlig fik sig tildeelt „den Opgave, at oplyse „Thingets Medlemmer om alle de Hensyn, som de „maatte tage under sin Gjærning, og vise dem, hvilke „Farer Stormagtsvældet kunde medføre for Norge“¹⁾. I de med Forfatningen just ikke stemmende Sammenkomster, som Statholderen stadig havde med Medlemmer af 1821 Aars Storthing²⁾, kunde der vistnok falde Ytringer, tydende paa stor Medgjærlighed fra deres Side. Men det er Storthingets Holdning og ikke dets enkelte Medlemmers mere eller mindre bi-

¹⁾ Y. Nielsen. a. S. Side 374.

²⁾ Y. Nielsen. a. S. Side 396.

faldsværdige Optræden, hvorpaa det kommer an, og desuden var det nok ogsaa Tilfældet med mere end en af de Mødende i de nævnte Sammenkomster, at han ved senere Leilighed „havde aldeles glemt sine Løfter til Statholderen“¹⁾. Udenfor dennes nærmeste Kreds var der neppe her i Landet synderlig Tanke om, at „hans Virksomhed for at faa Stemningen „(paa Storthinget) forandret, var ikke aldeles uden „Held“²⁾ — hvorledes det end maatte have sig med det Indtryk, der i saa Henseende kan faaes ved Læsning af den mellem Kongen og Statholderen førte Korrespondance. Saa fjernt som Begge stode fra Norges Folk og dets Repræsentanter, er det ikke at undres over deres Feilsyn paa Virkningen af deres vistnok ligesaa velmente som frugtesløse Bestræbelser for at bearbejde Stemningen i Storthinget. Dette bevarede sin uafhængige Holdning, uanset saavel alle strenge kongelige Reskripter som alle velvillige kongelige Meddelelser, som Statholderen blev sat istand til at give i Sammenkomster med Storthingmænd.

Imedens der selvfølgelig for Statsraaderne var at tage samme Slags Hensyn som de, der gjorde sig gjældende i Storthinget, var der desuden, som i det Foregaaende omnævnt, ikkun altfor mange Omstændigheder iøvrigt til Hinder for, at Statsraaderne kunde komme til i fuldt Maal at øve behørig Indflydelse. Navnlig er i saa Henseende at fremhæve, at den i Spidsen for Statsraadet stillede Statholder var en svensk Mand, der

¹⁾ Y. Nielsen. a. S. Side 402.

²⁾ Y. Nielsen. a. S. Side 416.

ganske naturligt kunde komme til at ansee sig pligtig til at ordne sin Handlemaade fuldt saameget efter Sveriges som efter Norges formentlige Interesse, og som derfor ikke just altid stillede Hensynet til Rigets Forfatning i første Række. At saadan Skrøbelighed heftede ved Statholderskabs-Institutionen viser sig paa det Allerstærkeste ved et Brev, som Statholderen Grev Platen, med Tilstyrkning af Udenrigsministeren Grev Wetterstedt, tilskrev Kong Carl Johan i Marts Maaned 1828, efterat, som der siges, hans fornylig moderat blevne Opfatning af norske Forhold synes under et kortvarigt Ophold i Stockholm igjen at være bleven forandret ved svensk Paavirkning¹⁾. I Brevet sees nemlig den som gennemhæderlig Mand fuldelig anerkjendte Grev Platen, trods det, at han var Norges første Embedsmand, at have stillet indtrængende Opfordring til Kongen om, i Tilfælde af at en forblindet Opposition i Storthinget skulde formaa dette til ikke at vedtage forskjellige af Hans Majestæt i Rigets og Unionens Interesse naadigst fremsatte Propositioner, da at erklære Forfatningen ophevet, og i Medhold af sine ved Kielerfreden hjemlede Rettigheder tage Ordningen i sin egen Haand ved Udfærdigelse af en ny Grundlov. Det norske Folk vilde vistnok loyalt udvise sin Tilfredshed dermed, mente Statholderen. Men, tillagde han, skulde det Modsatte blive Tilfælde, „saa bør

¹⁾ Minne af Statsrådet m. m. grefve Baltzar Bogislav von Platen, författadt af friherre L. De Geer. Svenska Akademiens Handlingar ifrån år 1886, första delen 242—250.

„Kongen, idet han overskrider Grændsen, „befinde sig i Spidsen for et Korps af „svenske Tropper.“ I denne Skrivelse gjenfinder man, saa seent som i Aaret 1828, den samme Tankegang, som raadede i den førnævnte af Kongen den 4de August 1821 holdte Tale til Storthingspræsident Sibbern, og den afgiver et end mere umiskjendeligt Bevis for, at hine Tidens bestandige Frygt for Overgreb fra Kongens og fra Sveriges Side ikke, saaledes som det senere med stor Sikkerhed er blevet paastaat, var uden Grund.

Paa den uheldige Beskaffenhed af Statholder-Embedet er der at lægge saameget større Vægt, som Kongen, ikke just i Medfør af Forfatningens enten Ord eller Aand, i høi Grad bestræbte sig for at faa stillet Statholderen som et eget Styrelsens Led. Imedens det nok ved adskillige Leiligheder viste sig at være ikke ganske tilstrækkeligt for Statholderen at „ville være den ledende, den bestemmende Aand i Styrelsen“¹⁾ for virkelig at blive det, havde neppe hverken Kongen eller Statholderen Noget imod, at denne Sidste skulde blive betragtet, ikke alene som Præsæs i Statsraadet, men tillige som en udenfor og tildeels over dette staaende Autoritet.

Det er imidlertid langt fra, at Statsraadet har ladet sig stille i Skygge saaledes som Korrespondancen mellem Kongen og Statholderen kan give Anledning til at antage. Ved nærværende Leilighed tør det i saa Henseende være tilstrækkeligt at paavise den væsentlige Omstændighed, at imedens der i særskilte Skrivelser til Statholderen er fuldtop

1) Y. Nielsen. a. S. Side 266.

XII

af Paalæg, som skulde synes at vidne om en denne af Kongen personlig tildeelt og af Raadet uafhængig Magtfuldkommenhed, saa viser sig Ørkesløsheden deraf at være i Gjærning erkjendt af Vedkommende, idet nemlig de samme Paalæg sees samtidigt at være givne til den Norske Regjering ved kongelige Resolutioner fattede i Statsraadet.

Hvad det omhandlede personlige Regimente i det Hele betræffer, var det vistnok saa, at den kongelige Villie ikkun altfor meget gjorde sig gjældende upaavirket af Raadet. Men en fordomsfri Betragtning af hine Tidens Forhold og Begivenheder vil lade see, at det ikke paa langt nær skeede i saadan Udstrækning som Tilfældet skulde blevet, om Statsraaderne havde sat tilside „Hensynet til, at den kongelige Vrede ikke maatte vækkes“, om de ikke, for endeel netop ved at strække sin Resignation for eget Vedkommende langt udover hvad Nutiden kan have let for at finde rimeligt, havde bragt sig i saadan Stilling til Kongen, at de kunde være istand til at øve sin i høi Grad gavnlige medierende Indflydelse under jevnlig forhaandenværende, høist betænelige Omstændigheder.

Det er at beklage, at der høiligen har manglet tilstrækkelige Materialier til Opklaring af de heromhandlede Forhold. Statsraaderne Holsts og Vogts Optegnelser ere desværre enestaaende i sit Slags og trænge selvfølgelig til i flere Dele at suppleres. Som et Bidrag til at faa afhjulpet den nævnte Mangel er det, at nærværende Skrift-Samling fremlægges for Almenheden. Forhaabentlig ville flere deslige Vidnesbyrd efterhaanden fremkomme og blive bragte i Anvendelse ved en tendentsfri Historie-

skrivning. Derved vil Almenheden faa sig fremstillet i det rette Lys de mange og store Vanskeligheder af mangehaande Slags, som hine Tiders norske Statsraader havde at kjæmpe med. Og det vil da neppe komme til at mangle paa Erkjendelse af, at imedens ganske vist, saavel for Bevarelsen af Rigets Frihed og Selvstændighed som for Landets Fremgang i Velvære og Magt allerede fra Forfatningens første Tider, Takken skyldes næst Forsynet fornemmelig den i Folket og i dets National-Forsamling raadende Forstandighed og stærke Villie, have dog ogsaa de norske Raadgivere, med hvem Kongen omgav sig i 1814, og deres Efterfølgere havt en ikke ringe Deel i Fortjenesten deraf gjennem sine ihærdige og ikke frugtesløse Bestræbelser for at opfylde de dem paahvilende Pligter imod Folk og Konge.

I Henseende til de enkelte Afsnit af nærværende Skrift-Samling tør det være tjenligt at hidsette følgende Bemærkninger.

Den under det overordentlige Storthing i 1814 førte Dagbog (Afsnit II) er tidligere bleven udgivet af Professor L. M. B. Aubert, men synes rettelig at burde have Plads ogsaa i nærværende Samling og er derfor indtaget tilligemed den af nærværende Udgiver forfattede i Spidsen af hin Udgave stillede Biografi, (Afsnit I) hvori alene er foretaget ganske enkelte og ikke meget væsentlige Ændringer. Paa Foranledning af den i Biografien forekommende Omtale af Storthingets Opløsning i 1836 er som Bi-

lag Nr. 1 indtaget en af Statsraad Holst dengang affattet Betænkning angaaende det i sin Tid meget omtvistede Spørgsmaal om Beføielsen af den stedfundne Udlevering til Stortinget af Protokollen af 2den Juli 1836.

Endeel af Brevene til Stiftamtmand Christie (Afsnit III) ere ligeledes tidligere trykte, nemlig i de af Professor L. Daae i Aaret 1876 udgivne „Breve fra Danske og Norske.“ Men det er kun en ganske ringe Deel. Disse Breve (Afsnit III) ligesom ogsaa Brevene til Grev H. Wedel (Afsnit V) og Dagbøgerne fra 1821 og 1822 (Afsnit VI og VIII) ville formentlig findes at yde ikke ganske uvæsentlige Bidrag til Kundskab om hine Tidens baade sociale og politiske Forhold og at give Indtryk saavel af de ovenfor omhandlede Vanskeligheder, hvormed Regjeringens norske Medlemmer havde at kjæmpe, som ogsaa af de vedholdende mere eller mindre heldige Bestræbelser fra deres Side for at overvinde Vanskelighederne eller ialfald saavidt muligt at afværge skadelige Følger af dem.

De i Brevene til Stiftamtmand Christie ommeldte Dagbøger, førte under Ophold i Stockholm i Aarene 1815 og 1819 og ligesom Dagbøgerne fra 1814, 1821 og 1822 sendte til Venner i Bergen, ere ikke opbevarede.

Det i 1821 Aars Dagbog under 22de Marts omtalte efter Statholderens Anmodning skrevne Udkast er ikke her blevet gjengivet, eftersom det er ganske overensstemmende med det kongelige Reskript af 30te Marts 1821, hvori Henstillingen til Stortinget om ikke at fatte Beslutning om Adelslov skeede med Tilsagn om, at Kongens Sanktion skulde paafølge,

ifald den af de to foregaaende Storthing afgivne Beslutning i Sagen maatte blive gjentagen af Storthinget i 1824. At Udkastet bærer Paaskrift om, at „dette Koncept blev efter Kongens Befaling saaledes forfattet“, viser forøvrigt, at Kongen paa Forhaand var gjort bekendt med Udfaldet af de mellem Statholderen og endeel Storthings-Repræsentanter om Sagen førte Forhandlinger, der have faaet ordnet Udtryk i en Forestilling til Kongen, hvoraf en Gjenpart er opbevaret sammen med nysnævnte Udkast og her aftrykt som Bilag Nr. 2. Gjenparten, der neppe feilagtigen formenes at være skreven med daværende Storthings-Repræsentant Byskriver, senere Stiftamtmand Carl Falsens Haand, er ikke paaført nogen Underskrift.

Den i Dagbogen under 21de—23de Juni 1821 omhandlede Sag, angaaende det af Kongen i Statsraad i Stockholm givne Paabud om Udfærdigelse af Obligationer til Dækkelse af Gjælden til Danmark samt om Grev Wedels Negtelse af som Chef for Finants-Departementet at underskrive dem, giver et slaaende Exempel paa, hvorledes den Tvedeling af Statsraadet, som hos os nødvendigvis maa finde Sted under Kongens Ophold i Sverige, kan bringe dets Medlemmer i andetsteds ukjendte Vanskeligheder ligeoverfor kongelige Resolutioner afgivne i fuldt lovlige Former. Af Hensyn til Sagens særegne Interesse i konstitutionel Henseende er som Bilag Nr. 3 optaget den derom handlende Statsraads-Protokol af 22de Juni 1821, med Udeladelse dog af de Statsraaders Vota, i Henhold til hvilke Regjeringens Beslutning og Indberetning blev formet.

Den til Kronprinds Carl Johan stiledede Forestilling til Forsvar for en af Kommissionen for Armeens Reorganisation i 1817 afgiven Indstilling (Afsnit IV) kan vel med Føie være at optage i Samlingen til Udvisende af, at der allerede i Forfatningens første Dage blev af Kongens Raadgivere med Alvor fremholdt Nødvendigheden af ikke at fravige de konstitutionelle Former.

Forøvrigt tør vel ogsaa være værd at bemærke den i Forestillingen forekommende Ytring om en muligens i Nationen opstaaende Mistanke om, at det ikke just gjerne saaes, at Norge fik en velorganiseret Armeel. Ogsaa ved den nye Armeelplan heftede sig den under Tidens store Vanskeligheder saa almindelige Mistænksomhed, og deelvis holdt denne sig for Planens Vedkommende endog saa længe, at i Debatten paa 1866 Aars Storting om en ny Armeel-Organisation kunde et af Militær-Komiteens Medlemmer lade høre, at „Taleren troede heller ikke, „at det dengang (1817) laa i Øiemedet eller Hensigten at faa Armeen, om den end blev indskrænket i Antal, styrket i anden Retning. Dette „maatte ikke betragtes som nogen Bebreidelse mod „dem, som stod i Spidsen for Armeen og dengang „var Høistkommanderende her i Landet, nemlig de „dengang ansatte svenske Statholdere; men det laa „visselig ikke i deres Plan eller Interesse at udarbeide „Forslag, som skulde forøge Norges Modstandskraft.“

Tanken om, at Reorganisations-Kommissionen skulde gaaet mislige Erinder for svenske Statholdere, er ganske vist tidligere og rimeligvis ogsaa senere fremkommen, uden saaledes som det skeede ved den nævnte Leilighed at faa sin fortjente Af-

visning.¹⁾ Men efterhaanden har vistnok en mere forstandig Opfatning i omhandlede Henseende gjort sig gjældende, saa at det nuomstunder er ialfald ganske undtagelsesvis, om Skyld for de væsentligste Mangler og Ulemper ved 1817 Aars Armee-Plan høres tillagt enten de svenske Statholdere eller nogen Anden, som havde Befatning med Sagen, istedetfor den i Landet dengang herskende høist trykkende Fattigdom.

Den som Afsnit VII aftrykte Forestilling til Kongen betræffende nogle under Forhandlingerne om den berygtede Bodøsag af Udenrigsministeren givne Udtalelser vedrørende den Norske Regjering, sees af Dagbogen for 1821 at være bleven vedtagen i Statsraadet den 23de Marts. At Forestillingen alligevel ikke blev forelagt Kongen, kan neppe forklæres uden som en Følge af, hvad der sammesteds i Dagbogen ogsaa er anført, nemlig at Statholderen negtede at medunderskrive. Sagen tør vel derfor findes at afgive et ikke saa lidet betegnende Exempel paa, at der forekom Tilfælde, hvori det viste sig at være ilde, at Regjeringens første Medlem ganske naturligt ikke ansaa sig solidarisk med sine Kolleger, naar det gjaldt at værne om Regjeringens Ære og Værdighed. Til Forstaaelse af Forestillingen er som Bilag Nr. 4 aftrykt i sin Heelhed Udenrigsministerens tidligere alene ekstraktviis offentliggjorte²⁾ Indberetning, hvori de paaklagede Udtalelser indeholdes, og som var vedheftet det kombinerede Statsraads Proto-

¹⁾ Stgs-Efterr. 186 $\frac{5}{6}$. I. S. 991.

²⁾ I den ifølge Stortingets Beslutning i 1827 udgivne Fremstilling af Bodø-Sagen.

XVIII

kol af 7de Februar 1821, samt tvende i Forbindelse med denne staaende kongelige Resolutioner.

Ogsaa Udkastet til en Udtalelse om, at der ikke kunde være at tage overveiende Hensyn til de i sin Tid saa ofte og saa stærkt af Kongen fremholdte Trudsler, der skulde have fundet Sted fra fremmede Magters Side i Anledning af Forholdene i Norge, (Afsnit IX) er det anseet rigtigt at give Plads i nærværende Samling, eftersom det ved sin Form angiver sig at være bestemt til Oplæsning for Kongen i Raadet, formodentlig i Anledning af Forelæggelsen af den af Stortinget i 1824 indgivne Adresse angaaende Forkastelsen af de kongelige Propositioner til Forandringer i Grundloven. Bemeldte Trudsler ere forøvrigt allerede i Dagbogen fra 1821 under 17de og 23de Juni omtalte med nogen Tvivl.

Det som Afsnit X indtagne Brev til Statsraad Holst (fra 1832) tør vel antages at være af Interesse ved det Indblik, som det giver i de forskjelligartede for hine Tider ganske særegne Vanskeligheder, der kunde møde ved Sagernes Foredrag for Kongen i Stockholm.

De ovennævnte Aktstykker ere alle tilblevne samtidigt med de i dem omhandlede Begivenheder. Saa er derimod ikke Tilfældet med de Breve til Jacob Aall, som delvis ere indtagne i nærværende Skrift-Samling. (Afsnit XI). De ere skrevne i Aarene 1843 og 1844, og de deri indeholdte Bemærkninger fremkom paa Opfordring af Aall, som dengang var ifærd med at lægge sidste Haand paa Fremstillingen af sine Erindringer, der blev til Norges Historie i Tidsrummet fra Aarhundredets Begyndelse til Istandbringelsen af Rigets Forfatning

og Foreningen med Sverige, et Værk, der har vundet en saa almindelig Anerkjendelse, at det i høi Grad beklages, at det først saa sildigt kom til Udførelse, at der ikke blev levnet Forfatteren Tid til at skjænke sit Folk en med samme overlegne Dygtighed udarbejdet Fortsættelse deraf. Hvor ringe end det Bidrag af Materiale var, som Aall kunde finde i de nævnte Breve, har man dog troet, at deres deelvise Gjengivelse her kan være af Interesse ved Brevskriverens i dem indeholdte Erindringer hovedsagelig fra det skjæbnesvangre Aar 1814 samt hans Opfatning af adskillige af dets Begivenheder og dets Mænd, dels saaledes som den var i hin tidligere Tid, men for nogen Deel vel ogsaa saaledes som den havde formet sig under hans mangeaarige Deeltagen i det offentlige Liv.

Ligesom Brevene til Aall ere ogsaa Brevene til Christie kun deelvis gjengivne, med Udeladelse nemlig af hvad der ikke kan antages at være af nogen Interesse for Almenheden. Af Dagbogen fra 1814 er der, som anmærket i Noter, med Henvisning til Storthings-Efterretningerne udeladt endeel af Dags-Beretningerne om Grundlovs-Paragrafers Vedtagelse i Rigsforsamlingen. Iøvrigt ere de her fremkommende Aktstykker aftrykte i sin Heelhed.

Kristiania i Marts 1888.

Indhold.

	Side
I. Statsraad P. Motzfeldts Biografi (af Udgiveren) . .	1.
II. Dagbog ved det overordentlige Storting 1814 . . .	24.
III. Breve til Stiftamtmand Christie (1815—1830)	91.
IV. Forestilling til Kronprinds Carl Johan angaaende en Indstilling fra Kommissionen for Armeens Reorganisation (1817)	165.
V. Breve til Grev H. Wedel-Jarlsberg (1819)	177.
VI. Dagbog under Stortingets Samvær 1821	229.
VII. En af Regjeringen besluttet men ikke afgiven Fore- stilling til Kongen angaaende nogle Udtalelser af Udenrigsministeren (1821)	399.
VIII. Dagbog under Stortingets Samvær 1822	404.
IX. En til Oplæsning for Kongen bestemt Udtalelse om Betydningen af de fremmede Magters Trudslers (1824)	456.
X. Brev til Statsraad Holst (1832)	461.
XI. Breve til Jernværkseier Jacob Aall (1843—1844) . .	487.

Bilag.

Nr. 1. Statsraad Holst's Formening angaaende Udleve- ringen af Protokollen af 2den Juli 1836	507.
Nr. 2. Forestilling til Kongen angaaende Udsættelse af Beslutning om Adelsloven	512.
Nr. 3. Uddrag af Statsraads-Protokollen af 22de Juni 1821 .	516.
Nr. 4. Aktstykker vedkommende Afsnit VII	527.
Navne- Fortegnelse	533.

I.

Statsraad Peter Motzfeldt's Biografi.

(Af Udgiveren).

Peter Motzfeldt blev født den 3die August 1777 paa Gaarden Stubban i Ørkedalen. Forældrene vare Infanteri-Kaptein Ulrik Anton Motzfeldt og Hustru Andrea Birgitte født Bull.

Faderen døde allerede 1782, og hans Enke — som overlevede ham ligetil 1816 — hensad i smaa Kaar med 5 Børn at forsørge. Sønnen Peter kom da i Huset hos en Farbroder, Dragon-Major Jakob Motzfeldt — den i 1848 afdøde Høiesterets-Assessor Frederik Motzfeldts Fader — der traadte ham helt i Faders Sted og altid blev erindret af ham med sønlig Taknemlighed.

Efter at have ladet ham faa en saa god Privat-Undervisning, som der paa Landsbygden var Anledning til, sendte Onkelen ham i 1792 til Artilleriakademiet i Kjøbenhavn. Derfra udgik han i Januar 1796 som Sek.-Løitnant i Artilleriet.

Allerede i Slutningen af samme Aar blev Motzfeldt stationeret i Frederikstad. Som rimeligt fandt han ikke det derværende Garnisonsliv synderlig tilfredsstillende, men en mere ønskelig Stilling lykkedes det ham ikke at opnaa førend i 1802, da han søgte

og fik Ansættelse som Pr.-Løitnant ved et nyoprettet Artilleri-Kompagni paa de Dansk-Vestindiske Øer. Aaret efter blev han forfremmet til Kaptein. Han fik Station paa St. Thomas, som i de Tider var en af de største Handelspladse i Vestindien. Til Frihavnen søgte en Mængde Skibe, og i Stedets talrige Handelsstand, der tællede mange særdeles dannede Mænd iblandt sig, vare de forskjelligste Nationer og de forskjelligste baade politiske og religiøse Anskuelser repræsenterede. Under saadanne Forholde er Livet selvfølgelig en god Skole, og de 5 Aar, som Motzfeldt tilbragte her, maatte saaledes tjene til i høi Grad at udvikle hans Evner i flere Henseender.

Motzfeldt blev i Aaret 1804 gift med Ernesta Stenersen, Datter af Byfoged paa St. Thomas, Bent Stenersen. Efter et langt og lykkeligt Ægteskab, hvori hun blev Moder til ni Børn, døde hun i Aaret 1848, 59 Aar gammel.

I November 1807 bleve de Dansk-Vestindiske Øer besatte af Engellænderne og den militære Besætning bragt som Krigsfanger til England. Efterat have tilbragt omtrent et Aar paa det ham i Fællesskab med hans vestindiske Kammerater anviste Opholdssted, Byen Reading, blev Motzfeldt udvexlet og kom i April 1809 tilbage til Norge, hvor han gjenforenedes med sin Hustru, som med deres to Børn havde begivet sig paa Hjemreise fra Vestindien til Kjøbenhavn nogen Tid før Øernes Erobring. Han blev stationeret i Bergen som Chef for det derværende Artilleri-Detachement. Her sluttede Motzfeldt sig med Inderlighed til en Omgangskreds, hvortil navnlig hørte Biskop Brun,

Sorenskriver Christie, Toldkasserer Christie, Stiftamtmand Bull, Byfoged Bull, Assessor Hagerup, Kjøbmændene W. og A. Konow samt J. Rolfsen, Præsten Jonas Rein, Overlærer Lyder Sagen, Sorenskriver Budz og Foged Bøgh, og som saaledes sees at have blandt sine Medlemmer tallet flere af de dengang eller i de nærmest paafølgende Aar mest almindeligt kjendte og agtede Mænd i vort Land. Af en inden denne Kreds dannet halvt litterær Klub, Qvodlibet kaldet, var han et virksomt Medlem. Motzfeldt fandt sig i det Hele saa særdeles vel i Bergen, at senere havde han sine bedste Minder fra de dersteds tilbragte fem Aar, hvorom ogsaa bæres Vidne i hans her som Afsnit III indtagne Breve til Sorenskriver, senere Stiftamtmand Christie.

I Aaret 1814 kaldtes Motzfeldt til en større Virksomhed. Han valgtes nemlig til at møde ved Rigsforsamlingen paa Eidsvold, saavel fra Bergens By (sammen med Sorenskriver Christie, Grosserer Rolfsen og Præsten Rein) som fra Artillerikorpsset (sammen med Sergeant Haslum.¹⁾ Efter Prindsregentens Afgjørelse blev det som Repræsentant fra Artillerikorpsset at Motzfeldt indtraadte i Rigsforsamlingen og saaledes begyndte sin i en lang Aarrække fortsatte Deltagen i Ledelsen af vort Lands Anliggender.

Motzfeldt var blandt Rigsforsamlingens mere betydende Medlemmer. Ligesom hans bergenske Venner og Medrepræsentanter, Christie og Rein, sammen med hvem han var anvist Kvarter paa Gaarden Mørk, en Fjerdingsvei fra Eidsvolds Værk,

¹⁾ Død i 1875 som Opsynsmand ved Eidsvolds-Bygningen.

sluttede han sig med Liv og Sjel til det saakaldte Selvstændighedsparti og hørte kanske til de mest ivrige Modstandere af Tanken om Forening med Sverige. Men det var med rolig Overbevisning, uden Fanatisme og uden Forkjætring af Anderledestænkende. Jacob Aall — som hørte til det modsatte Parti, der nemlig vilde holde Adgangen aaben for en Forening med Sverige — har ogsaa i sine Erindringer givet ham følgende Vidnesbyrd: „Kaptein Motzfeldt taledede ofte, „baade *ex tempore* og af Papiret, men hans Fore- „drag bar stedse Præget af Skarpsindighed, Kundskab „og Humanitet. Han var en af Selvstændighedens „ivrigste Forfægtere, en varm Forsvarer for Prind- „sens Fremgangsmaade, og Ingen viste mere Afsky end „han for enhver Tilmærmelse til Sverige, som han „erklærede for Fædrelandets Erke-Arve-Fiende. Men „han forfulgte ikke sine Thingfæller, som havde en „anden Overbevisning, med Had og Miskjendelse, „og det gik vel an at staa paa en venskabelig Fod „med ham uden at sværge til hans politiske Fane.“

Ved det strax efter Rigsforsamlingens Sammentræden foregaaende Valg til Konstitutions-Komiteen blev Motzfeldt den 6te i Ordenen af dens 15 Medlemmer, og han hørte blandt de virksomste Deltagere i dens Arbejder, ligesom han heller ikke holdt sig tilbage under Sagernes Behandling i Forsamlingen. Saaledes talte han for Optagelse i Grundloven af den imod den svenske Kronprinds Carl Johan stiledede Bestemmelse om, at Kongen altid skulde have bekjendt sig til den lutherske Religion, for Jødernes fortsatte Udelukkelse fra Riget, mod Forslaget om, at Statsraadets Samtykke skulde behøves for at Kongen kunde erklære Krig, mod Ordeners Afskaffelse, for

Repræsentanternes Fordeling paa Land og By i Forhold som 2 til 1 (hvilket vedtoges efter Forslag af ham og Sverdrup) og for den saakaldte Eidsvold-Garanti. Komiteens Forslag om Storthingets Deling i Odelsting og Lagthing modsatte han sig. Der var i Konstitutions-Komiteen et Mindretal, som vilde have ikkuns eet Kammer, hvori Sagerne skulde være at bringe til Forhandling tre Gange, og denne Mening søgtes i Forsamlingen hævdet af Motzfeldt i et længere Foredrag, der gik ud paa at godtgjøre, at Delingen vilde blive enten virkningsløs eller endog skadelig — virkningsløs nemlig, saa ofte et enkelt Parti fik afgjort Overmagt i Storthinget, eftersom det da ganske naturligt vilde indrette sig paa ogsaa at beholde Overmagten i hver af Afdelingerne — skadelig, saafremt det skulde gaa efter den hos Mange raadende Tanke, at de mest oplyste Medlemmer burde sættes i Lagthinget, eftersom Odelstinget da vilde blive for svagt. Og desuden havde han Frygt for, at Uenighed kunde ved forskjellige Leiligheder opstaa mellem de to Afdelinger. Motzfeldt støttedes af Christie og Wergeland, men blev imødegaaet af Sverdrup og Falsen, og med 54 mod 52 Stemmer vedtoges Bestemmelse om Deling i Odelsting og Lagthing.

Ved Grundlovens endelige Antagelse og Kongens Valg den 17de Mai var Motzfeldt Forsamlingens Vice-Præsident, i hvilken Egenskab han medunderskrev den for Anledningen til den valgte Konge udfærdigede Adresse.

Umiddelbart efter Rigsforsamlingens Opløsning den 19de Mai vendte Motzfeldt tilbage til sin Embeds-post i Bergen.

Det varede dog ikke længe, førend han atter kaldtes til parlamentarisk Virksomhed. Iblandt de 19 af Rigsforsamlingens 112 Medlemmer, som valgtes til at møde ved det til den 7de Oktober sammenkaldte overordentlige Storthing, vare Motzfeldt og Christie som 3die og 4de Repræsentant fra Bergens By. 1ste og 2den Repræsentant bleve Assessor Hagerup og Konsul August Konow.

Under hine Tiders høist ufuldkomne Kommunikations-Midler og Forholde iøvrigt var det en ligefrem Følge af Stedets afsides Beliggenhed, at der i Bergen havdes langt mindre Besked om de paa Østlandet forefaldende vigtige Begivenheder, end man nuomstunder har let ved at tænke sig. Stemningen var i Bergen fremdeles ivrigt for Opretholdelsen af Norges Stilling som eget Rige uden Forbindelse med Sverige, og de valgte Repræsentanter fandt det troligvis ikke at være i Uoverenstemmelse med Udsigterne for Landets Fremtid, saaledes som disse stillede sig efter den korte Krigsførelse, at der ved Siden af den ved Valget udstedte Fuldmagt gaves dem Tilkjendegivende om, at der i en den 22de Septbr. afholdt almindelig Borgersamling var fattet Beslutning om „ikke at ville eller kunne løsbindinge vor allernaadigste Konge fra hans Ed, men at vi ville regjeres af den valgte Norges Arving Christian Frederik“.

Men deslige Illusioner maatte nødvendigvis falde bort hos de bergenske Repræsentanter, saasnt de kom til at anskue Forholdene paa nærmere Hold. Dette udviser ogsaa allerede den Motzfeldtske Dagbogs første Ord, skrevne den 5te Oktober, strax efter Ankomsten til Christiania og 2 Dage førend

Storthingets Sammentræden. Det siges nemlig, at „Tonen er her anderledes, end jeg ventede. Mængden „taler om en Forening med Sverige paa billige Vil- „kaar som det Eneste, der er at gjøre“, med Til- føiende af, at efter de Militæres Mening kunde Riget ikke forsvares. Den samme Dag sendte Re- præsentanterne derfor Begjæring til Bergen om for- nyet Udtalelse af de Stemmeberettigede, hvilken ogsaa blev afgiven i en Borgersamling den 13de Oktober, hvori dog den tidligere Udtalelse fast- holdtes, kun i noget mindre bestemte Udtryk. Dette havde, som bekjendt, ogsaa til Følge, at da Spørgs- maalet om, hvorvidt Foreningen under visse Betin- gelser skulde indgaaes, kom til Afgjørelse den 20de Oktober, voteredes nei af de fire bergenske Repræ- sentanter (tilligemed Provst Dahl fra N. Bergenhus Amt) i Henhold til, hvad den første Repræsentant fra Bergen, Assessor Hagerup, tilførte Protokollen, nemlig at „paa Grund af hvad de fleste af Bergens „By's stemmeberettigede Indvaanere udtrykkeligen „have tilkjendegivet mig som en af deres Repræ- „sentanter ved dette Storthing, anser jeg mig pligtig „at votere saaledes: Norge skal ikke forenes med „Sverige under Sveriges Konge“.

Det exceptionelle Forhold, hvori de nævnte Repræsentanter vare stillede i Henseende til For- enings-Spørgsmaalet, havde imidlertid ingen Virk- ning paa deres Stilling i Forsamlingen. Christie var Præsident i Storthinget under hele dets Samværen. Ved Storthingets Begyndelse indvalgtes Motzfeldt i Fuldmagts- og Reglements-Komiteerne, og han blev Formand i den Komitee, som nedsattes til „at lade sig forelægge Statsraadets Protokoller, undersøge

„Landets Tilstand og til Storthinget indgive Beretning desangaaende“ — hvilken Beretning han oplæste i Storthingets Møde den 19de Oktober. Da Spørgsmaalet om Foreningen Dagen efter kom til Forhandling, var det efter Motzfeldts navnlig af Grev Wedel og Treschow bestridte men af Christie støttede Forslag, at der blev taget den betydningsfulde Bestemmelse om at lade det henstaae med Kongevalget — det vil sige, med endelig Afgjørelse af Spørgsmaalet om Foreningen — indtil behørige Forandringer i Rigets Grundlov vare blevne bestemte. Uagtet hans Votum imod den betingede Beslutning om Rigernes Forening, blev Motzfeldt af Storthinget valgt til at forfatte dets Kundgjørelse om denne Beslutning. Og da det den 26de Oktober blev besluttet at give den til Forhandling med de Svenske valgte Komite udvidet Fuldmagt og forstærke den med 5 Medlemmer, blev Motzfeldt det første af disse og fik Plads i den Afdeling af Komiteen, som stod i mere umiddelbar Forbindelse med de svenske Kommissarier. I denne Stilling virkede han ihærdigt til at holde Forenings-Vilkaarene indenfor de for Rigets fulde Selvstændighed nødvendige Grændser. Grundlovens § 25, om Krigsmagtens Anvendelse, er for en væsentlig Del tilblevet efter hans Forslag.

Som bekjendt blev det af Carl Johan, der ikke selv kunde have dertil behørigt Personal-Kjendskab, overdraget til Grev Wedel at vælge det nye Statsraads Medlemmer, og ved den Leilighed gjorde der sig heller ikke gjældende noget Hensyn til en tidligere indtagen mod Foreningen fiendtlig Holdning. Flere af den foregaaende Regjerings Medlemmer og

navnlig dens uden Sammenligning mest betydende Mand, Jonas Collett, bleve siddende i Raadet, og til nye Medlemmer bevirkede Grev Wedel kaldet sine tidligere politiske Modstandere, Hegermann, Diriks og Motzfeldt, der Alle havde været af de ivrigste Medlemmer af Selvstændigheds-Partiet paa Eidsvold, og af hvilke de to Sidstnævnte havde efter bedste Evne søgt at hævde Selvstændigheds-Principet under det overordentlige Storting, hvor Motzfeldt ved særlige Omstændigheder endogsaa var bleven bragt til at votere mod Foreningen. Ligesom der ikke fra Vedkommendes tidligere indtagne Stilling i Forenings-Spørgsmaalet reiste sig hos Kronprindsen nogen Betænkelighed imod en saadan Kaldelse, saaledes kunde heller ikke Hensynet dertil hos Nogen af de Kaldede med Rette stille sig til Hinder for Overtagelsen af Andel i Styrelsen under den forandrede Statsskik. Ligesaa vist som Motzfeldt og hans Meningsfæller, efter at det betingelsesvis var bleven besluttet at Foreningen skulde finde Sted, havde af yderste Evne bestræbt sig for at faa den istandbragt i den for Norge mest tjenlige Skikkelse, ligesaa vist maatte de, efterat Foreningen var bleven fuldbragt, lovlydigt bøie sig under den nye Tingenes Orden. Motzfeldts egen Opfattelse af sin Stilling i denne Henseende har vistnok faaet sit Udtryk i det af ham i 1816 givne Udkast til en Henvendelse fra J. Rein til Kongen, som findes i Brev til Christie af 7de Decbr. 1816 og hvori der siges: „Jeg er ivrig Nordmand, følte altid og vil stedse „føle varmt for mit Fødeland. I et Tidspunkt da „jeg, som saamange af mine Landsmænd, ansaa „Sverige som Norges uforsonlige Fiende — saa i

„Foreningen med Sverige ikkun Undergang for
„Norges Held og Frihed — ansaa jeg det for hellig
„Pligt at tale imod og søge at forhindre Foreningen.
„Ved at handle anderledes vilde jeg have handlet
„imod den Overbevisning, jeg havde om, hvad der
„tjente til mit Fædrelands Bedste. Norges Storthing
„besluttede en Forening med Sverige paa hæderlige
„Vilkaar, som Deres Kongelige Majestæt har ind-
„gaaet. Den samme Aand, som i hin Tid bød mig
„arbeide for den Norges Uafhængighed, med hvil-
„ken jeg troede Landets Lykke ene kunde bestaa,
„byder mig nu, baade som god Borger og som sand
„Nordmand, efter Evne at bidrage til at vedligeholde
„og befæste denne Forening med Naboriget“.

Valget af det nye Statsraads Medlemmer vandt i det Hele Almenhedens Bifald. Særlig angaaende Motzfeldts Udnævnelse hedder det i I. Aalls Erindringer: „Motzfeldt havde baade paa Eidsvold
„og det overordentlige Storthing lagt store Talenter
„og Kundskaber for Dagen, og neppe kunde Valget
„i denne Henseende træffe paa nogen Værdigere.
„Det var iligemaade at vente, at han vilde blive
„et frimodigt Medlem af Statsraadet, som hverken
„af Frygt eller for Gunst vilde holde Meninger
„tilbage, som han troede at kunne forsvare, og
„understøtte Foranstaltninger til Fædrelandets Gavn.
„Saaledes viste ogsaa Manden sig i sin Statsraads-
„Færd, og om han ikke altid banede sig Vei til Bi-
„fald og Gunst, nød han dog stedse sin høie Fore-
„sattes Agtelse, og havde den almindelige Folke-
„mening for sig, at Fædrelandets Sag i hans Haand
„var vel forvaret“.

Endskjønt der for de nye Statsraader ikke var Spørgsmaal om Embedets Overtagelse førend efter Stortingets Ophør, den 26de November, var det dog ligefuldt en Uregelmæssighed, hvorover der med Rette blev anket paa det næste Storting, at Udnævnelserne skede allerede den 18de November, imedens fire af de udnævnte Statsraader endnu vare Repræsentanter og navnlig Motzfeldt Præsident i Lagthinget.

I December Maaned 1814 installeredes Statsraads-Afdelingen i Stockholm, bestaaende af Statsminister Anker og Statsraaderne Krohg og Motzfeldt. I hine Tider faldt der vistnok flere Vanskeligheder for Statsraads-Afdelingens Medlemmer, end der nu omstunder lettelig kan blive Spørgsmaal om. Det kan saaledes nævnes at i det sociale Liv havde dengang ikke saadanne Udjevninger fundet Sted som senere hen. Med Hensyn til selve Raadsmøderne skrev Motzfeldt til Christie den 13de Januar 1815, at „det er et trættende Arbeide i flere Timer at tale „høit for Kongen paa norsk og i samme Aandedræt „omtrent det Samme til Kronprindsen paa fransk, „hvilket sidste rigtignok falder barbarisk nok iblandt“. Men ogsaa uden Hensyn til Sproget maatte den Omstændighed, at der stadigen skulde forhandles, idetmindste i Formen, baade med den gamle Konge, Carl den 13de, og med Kronprindsen, som var den virkelige Udøver af den kongelige Myndighed, selvfølgelig gjøre den yderste Varsomhed nødvendig fra Statsraadernes Side. Langt overveiende vare imidlertid de Vanskeligheder, der havde sin Grund enten i Norges endnu lidet befæstede Stilling i Unionen som selvstændigt Rige og de ængstelige Hensyn,

som derfor baade af Statsraad og Storting vare at tage ved mange Leiligheder, eller i Kronprindsens saavel som Statsraadernes egen Uvanthed til at bevæge sig i de nye konstitutionelle Former.

Det vil saaledes lettelig kunne forstaaes, at Uregelmæssigheder, ikke mindre paafaldende end den som fandt Sted ved de første Statsraads-Udnævnelser, oftere gjentog sig endogsaa langt ind i den første Aarrække efter den nye Forfatnings Tilblivelse. Et af de mere mærkelige Exempler derpaa afgiver en Sag, der endog vakte Spørgsmaal om Ansvar for Statsraads-Afdelingen i Stockholm, hvortil Motzfeldt da hørte, og som derfor her skal i Korthed omtales.

I Betragtning af, at Overøvrigheds-Forretningerne overalt i Riget burde varetages af norske Borgere, og da den af Kongen af Danmark i det ham dengang tilhørende Laurvigs-Grevskab konstituerede Amtmand, Lowzow, havde negtet at aflægge den Rigets Embedsmænd affordrede Troskabsed, havde den Norske Regjering frataget ham Amtsbestyrelsen. Idet Approbation herpaa gaves ved Kongelig Resolution af 9de Februar 1815, blev der givet den et Tillæg om Lowzows Udvisning af Riget. Dette vakte megen Uvillie, og under 11te Mai 1816 fattede Odelstinget i Henseende til denne Sag Beslutning om, igjennem Regjeringen at indkalde til Møde for sig efter Grundlovens § 75 h Statsminister Anker og Statsraaderne Krohg og Motzfeldt. At der ved Kongelig Resolution af 6te Juni 1816 blev protesteret imod Odelstingets Kompetance til saadan Indkaldelse — som nemlig blev paastaaet rettelig alene at kunne ske fra Stortinget, — havde antage-

lig ikke Del i, at Odelstinget ved Sagens fornyede Gjennemgaaelse under 19de Juni 1816 besluttede at henlægge den. Saavel denne Odelstingets Beslutning som den stockholmske Statsraads-Afdelings Taushed ligeoverfor Afgivelsen af Resolutionen om Lowzows Udvisning havde sikkerlig sin væsentligste Grund i Hensyn til Tidsomstændigheder af ovenfor antydede Beskaffenhed, og navnlig til Norges endnu lidet befæstede politiske Stilling. Den her nævnte Sag er forøvrigt af Interesse, baade ved, at under den skede den første og i en Række af 70 Aar enestaaende Indkaldelse af nogen Statsraad i Medfør af Grundlovens § 75 h, og end mere derved, at Kongen i Resolutionen af 6te Juni udtrykkelig paa-beraabte sig, at Kieler-Traktaten ikke af Norge er erkjendt.

Under Opholdet i Stockholm blev Motzfeldt udnævnt til Vice-Kommandant i Bergen — en Udnævnelse, der vel var at forstaa som Antydning om et Slags Exspectance paa Kommandant-Posten ved indtrædende Ledighed. Det var imidlertid først i 1828 at Kommandanten, General Lowzow, afgik, og efter saamange Aars Forløb kunde der selvfølgelig ikke for Motzfeldt være Spørgsmaal om at gjenindtræde i aktiv Militær-Tjeneste. For hans Vedkommende tjente Kommandant-Skiftet saaledes alene til ogsaa i Formen at faa aflagt den allerede saagodtsom i Forglemmelse gaaede Titel af Vice-Kommandant.

I Stockholm forblev Motzfeldt ikke et heelt Aar, saaledes som det ellers har været almindelig Regel for Statsraads-Afdelingens Medlemmer. Ved Kongelig Resolution af 19de Juni 1815 fik han nemlig Paalæg om at overbringe til det første ordent-

lige Storting — der skulde forsamles i Christiania den 1ste Juli 1815 — den i Grundloven foreskrevne Beretning om Rigets Tilstand, og at indtræde i den Norske Regjering, hvorhos i hans Sted Statsraad Sommerhjelm kaldtes til Statsraads-Afdelingen i Stockholm. Det blev imidlertid dengang almindelig antaget — ligesom det ogsaa sees antydet i Brev til Christie af 5te Juni 1815 — at den egentlige Hensigt med denne Forføining var, at Motzfeldt skulde kunne gaa Vedkommende i Stortinget tilhaande under Behandlingen af det Forslag til Rigsakt, som den 7de Juli 1815 blev Stortinget forelagt, og for hvis Forberedelse Statsraads-Afdelingen i Stockholm ikke havde været fremmed.

Vinteren 1815—16 tilbragte Motzfeldt i Bergen. Endskjønt han havde faaet det Hverv at indkomme med Forslag om Forføininger til en bedre Ordning af Toldvæsenet dersteds, over hvilket der førtes megen Klage i de Tider, saa var dog nok dette hans omtrent et halvt Aar varende Ophold i Bergen nærmest at anse som en Tjenesteledighed, tilstaaet Motzfeldt til Rekreation efter langvarigt anstrængt Arbeide i offentlig Virksomhed, medens hans Helbred allerede i længere Tid, tildels vel som en Følge af Opholdet i Vestindien, havde været mindre god. Gjennem alle sine følgende Levedage led han ogsaa under megen Sygelighed, uden at denne dog nogensinde for længere Tid blev ham til Hinder i at varetage sine Forretninger. Det var først i 1817 at hans Familie flyttede fra Bergen til Christiania. Flytningen foregik paa den Tids sædvanlige Maade, med en Jagt, og den var mere end tre Uger underveis.

Som noget betegnende for hine Tidens skiftende politiske Stemninger i vort Land kan det nævnes, at i Brev af 27de Februar 1816 til Christie, der dengang var i Christiania som Medlem af Storthinget, klagede Motzfeldt over, at han og hans Kollega fra det overordentlige Storthing, Assessor Hagerup, vare i Bergen „saa halvt mistænkte for at være svenske“.

Da Statsraad Hegermann tog Afsked, blev Motzfeldt under 4de Mai 1816 udnævnt til Chef for Armee-Departementet. Derhos fik han det Hverv som Formand at overtage Ledelsen i den Kommission, der nedsattes til at afgive Forslag til Armeens Reorganisation i Overensstemmelse med Loven af 5te Juli 1816, og af hvis Arbeide Resultatet blev Armee-Planen af 3die Juli 1817 og de ved denne nødvendiggjorte gjennemgaaende Reduktioner i Armeens Personale. Det er en Selvfølge, at disse i saa mangfoldige Menneskers Velfærd dybt indgribende Forføininger mangesteds vakte Mishag og Uvillie, — for hvilken det endog tildeels lykkedes at faa Indpas hos Kronprinds Carl Johan, som det sees af den til ham stiledede, her som Afsnit IV indtagne Forestilling —, og at den Mand, som havde den væsentligste Andeel i de trufne Bestemmelser og deres Gjennemførelse, kom til at staa mindre godt anskreven hos en stor Del af Armeens Officerer baade i høiere og lavere Grader. Under disse Omstændigheder maatte det for Motzfeldt være en nærliggende Tanke, at saavel i hans egen som i Armeens Interesse burde Bestyrelsen af Armee-Departementet helst overgaa i andre Hænder, og efter eget Ønske blev han derfor udnævnt til Chef for

Revisions-Departementet, da dette oprettedes i Aaret 1822. Om det end efter Tingenes Gang nuomstunder kan have meget for sig, at Revisionsvæsenet ikke i Længden bør forblive henlagt under et Regjerings-Departement, er det dog nok almindelig erkjendt, at Revisions-Departementets Oprettelse i sin Tid havde særdeles gavnlige Følger. Og at der inden en forholdsvis kort Tid blev tilveiebragt og senere vedligeholdt god Skik og Orden i den forhen under hvert enkelt af de administrative Departementer sorterende og der tildels ikke lidet forsømte Revision af det offentlige Regnskabsvæsen, er for en væsentlig Del blevet regnet Motzfeldt til Fortjeneste som Departementschef, i hvilken Stilling han forblev ligetil sin Afgang som Statsraad, kun med de Afbrydelser, der fulgte af hans Ophold ved Statsraads-Afdelingen i Stockholm i Aarene 1824—25, 1828—29, 1831—32 og 1834—35. Tidligere havde han været Medlem af Statsraads-Afdelingen, som ovenfor anført i 1815, og endvidere i 1818—19.

Under Opholdet i Stockholm i 1825 var Motzfeldt et af de fem norske Medlemmer i den Timands-Komite, der var nedsat til at afgive Forslag til Lov angaaende de forenede Rigers mellemrigske Handel, og efter hvis Forslag fremkom først den provisoriske Anordning af 24de Mai 1825 og derefter Loven af 4de August 1827. Under Omtale af denne Komite har dens Sekretær, senere svensk Statsraad, Olof J. Fåhræus i sine i Aaret 1880 udgivne „Skildringar ur det offentliga lifvet,“ givet ikke blot et Vidnesbyrd om Motzfeldts Anseelse i Komiteen, men ogsaa et ganske træffende Udtryk for, hvorledes hans Bekymring i Henseende til Vanskelighederne ved

Norges Stilling i Unionen bragte ham til fremdeles at anse det fornødent fra norsk Side at indtage en stærkt tilbagetrukket Holdning under alle Forhandlinger om unionelle Anliggender. Det hedder nemlig der, at angaaende det eneste Spørgsmaal¹⁾, hvorom der inden Komiteen var synderlig Meningsforskjel, „førtes Stri-
„den fornemmelig mellem Statsraad Motzfeldt paa
„den ene Side og Statsraad Wirsén samt Grev Wedel
„paa den anden“, og endvidere, at »Statsraad Motz-
„feldt lagde for Dagen megen baade Villiekraft og
„Tænkeevne. Han kunde vel ikke mistænkes for at
„høre blandt de Norskheds-Ivrere, som fremdeles
„nærede en Skygge-Rædsel for Amalgamations-
„Bestræbelser fra svensk Side, men det var dog
„øiensynligt, at han ikke ugjerne vilde se en
„nationaløkonomisk Skillemur imellem de forenede
„Riger, om end ikke saa høi som den politiske.“

I Forbindelse med det her Anførte tør det kanske fortjene at bemærkes, at i denne første unionelle Komite blev det overdraget til det norske Medlem, Statsraad Motzfeldt, at forfatte Betænkningen, som findes at være afgiven ganske overensstemmende med hans Udkast.

I Aaret 1828 ansøgte Motzfeldt, paaberaabende sig sin mislige Helbred, om at blive Toldinspektør i Bergen. I den Anledning blev det i den Kongelige Resolution af 24de Juni 1828, hvorved Stiftamtmand Christie udnævntes til Embedet, tilkjendegivet, at „Hans Majestæt nærer det Haab, at Statsraad Motz-
„feldts Helbredstilstand vil forbedres, og at Staten
„endnu i lang Tid vil kunne høste Fordelen af hans

¹⁾ Det gjaldt landværts Indførsel af Jernværksprodukter.

„redelige og virksomme Tjeneste i den ophøiede „Stilling, han nu beklæder.“

Uagtet dette smigrende Tilkjendegivende var det dog saa, at allerede dengang havde der i Motzfeldts personlige Stilling i Forholdet til Kongen været en Forandring at mærke, der efterhaanden traadte alt mere og mere frem. Som det er sagt i J. Aalls ovenfor gjengivne Omtale af Motzfeldt, var denne ikke just fortrinsvis skikket til i Længden at nyde høieste Vedkommendes Bifald og Gunst, og han fik ogsaa Erfaring om en stærkt aftagende Indflydelse som Kongens Raadgiver. Men naar først saa var blevet Tilfælde, kunde ligesaalidt Motzfeldt nære noget stærkt Ønske om at forblive i denne Stilling, som Kongen kunde antage at interessere sig for at fastholde ham deri. At Begivenhederne ved Stortingets bratte Opløsning i 1836 ikke ligesaavel for Motzfeldt som for Collett og Diriks havde Udtrædelse af Statsraadet til Følge, blev saaledes vistnok medrette af Motzfeldt selv antaget at have sin Grund i, at Grev Wedel, da han i Stockholm forhandlede med Kongen angaaende Overtagelsen af Statholderskabet, ikke fandt det tjenligt under den daværende ophidsede Stemning strax at imødekomme fuldt ud Kongens Ønsker om Forandringer i Raadet.¹⁾ Da

¹⁾ Det har vistnok havt sin Rigtighed, naar det er blevet almindelig antaget, at Forandringen i Raadet havde sin nærmeste Foranledning i Udleveringen til Stortinget af de Opløsningen vedkommende Statsraads-Protokoller. Men anderledes har det sig med, at man endvidere har villet vide, at der i Regjeringen var Dissents om Udleveringen, og med Hensyn dertil tør det med Rette være her at anføre, at desangaaende er i en af Motzfeldt efterladt Optegnelse sagt, at „hverken jeg eller nogen anden af

Kongen faa Maaneder senere, misfornøiet med nogle om Storthings-Opløsningen handlende Avis-Artikler af Motzfeldts Søn, daværende Lektor, senere Høiestrets-Assessor U. A. Motzfeldt, tilsidesatte denne ved en Udnævnelse til Professor, hvortil han efter sin Tur var indstillet, var det saaledes ganske naturligt, at Statsraad Motzfeldt deraf tog Anledning til at indgive den Afskeds-Ansøgning, der vel i ethvert Fald, som Følge af hans Stilling i Forholdet til Kongen, neppe synderlig længe kunde have været at holde tilbage, endogsaa om han ikke, saaledes som i Ansøgningen anført, havde lidt under nedbrudt Helbred og svækket Arbeidskraft. Sin Mening om at have ved Ansøgningen imødekommet Kongens Ønsker troede han ogsaa at finde bekræftet ved den noget usædvanlige Omstændighed, at allerede den samme Dag, Ansøgningen af ham var bleven afleveret til Statholderen, blev Indstilling derom afgivet af den Norske Regjering. I denne Indstilling blev Pen-

„Regjeringens Medlemmer ytrede under Forhandlingen om de omtalte Protokollers Udlevering nogen Mening forskjellig fra den Beslutning, man ansaa sig forpligtet til at fatte.“ Optegnelsen er fra Aaret 1839.

Ved at omhandle bemeldte Udlevering har Statsraad Holst i sine Optegnelser (Side 248) ytret: „jeg vil ikke fælde nogen Dom over Regjeringens Forhold ved denne Leilighed, saameget mindre, som jeg skrev flere Ark fulde for at retfærdiggjøre Regjeringens Fremgangsmaade, hvorover Hans Majestæt var meget forbitret.“ Et iblandt Motzfeldts efterladte Papirer forefundet Manuskript, der sees at være ham tilstillet fra Statsraad Holst, og som ved Motzfeldts Haand har faaet til Overskrift: „1836 — Statsraad Holst's Formening angaaende Udleveringen af Protokollen af 2den Juli,“ er aftrykt som Bilag Nr. 1.

sionen foreslaaet til 2000 Spd. aarlig. Ved Kongelig Resolution af 27de Mai 1837 blev Motzfeldt bevilget Afsked med en aarlig Pension af 2500 Spd.

I Modsætning til hvad der i Regelen finder Sted i konstitutionelle Stater, var der under den i hin Tid gjældende norske Statsskik ikkun ringe Anledning for Almenheden til at blive bekendt med de enkelte Statsraaders Tænkesæt og deres Handlemaade som Kongens Raadgivere, og det havde kanske ikke været at undres over, om Motzfeldts Optræden i de for Norge skjæbnesvangre Begivenheder i 1814, som Medlem af Rigsforsamlingen og af det overordentlige Storthing, var gaaet Almenheden af Minde under hans 23-aarige mindre i Dagen liggende Virksomhed som Statsraad, og om denne var forbleven uden Paaskjønnelse.

Dette viste sig dog ikke at være Tilfælde. I stort Maal blev Anerkjendelse Motzfeldt til Del efter hans Udtrædelse af Statstjenesten. Der kan i saa Henseende henvises til de samstemmige Vidnesbyrd, som fra forskjellige Hold fremkom i Pressen strax efter Afskeden. Men af størst Betydning er selvfølgelig den Anerkjendelse, som blev ham ydet af Storthinget i 1839 ved den endelige Fastsættelse af hans Pension. Vedkommende Komite „erkjendte „med den Norske Regjering, at Statsraaden i sit vig- „Embede havde været en ligesaa retskaffen som ved „sine Evner udmærket Embedsmand“, og indstillede paa Bevilgning i Lighed med den af Kongen midlertidigt tilstaaede Pension. Da Sagen kom for i Storthinget, blev der af Sognepræst Hesselberg stillet Forslag om Nedsættelse til 2000 Spd., idet han ytrede, at i Betragtning af Landets smaa Ressourcer

maatte der ganske særegne Omstændigheder til for at overskride dette Beløb, og at han ikke hos Motzfeldt kjendte saadanne udmærkede Fortjenester, som skulde kunne motivere Overskridelsen. Men imod dette Forslag kom der skarpe Udtalelser af Hornemann, Riddervold, Sørenssen og Foss, hvori det navnlig blev sagt, at ved Forfatningens Grunaglæggelse var Motzfeldt, som en af Landet mest betydende og indflydelsesrige Mænd, med om at redde vor Folkefrihed, og at ligesom der senere havde været Anledning for Odelstingets Protokolkomiteer til at skatte hans Duelighed og Nidkjærhed som Statsraad, saaledes havde derom heller ikke været mere end een Mening i det hele Land. Og disse Udtalelser havde den Virkning, at Hesselberg tog sit Forslag tilbage, hvorefter der blev enstemmig Beslutning efter Komiteens Indstilling.

Med Opgivelsen af Statsraads-Stillingen var Motzfeldts offentlige Liv dog ikke endelig afsluttet.

I Slutningen af 1838 kom Kong Carl Johan til Kristiania og forblev der til Udgangen af Mai 1839. Under dette sit sidste Besøg i Norge lagde den gamle Konge umiskjendeligt for Dagen sit Ønske om at faa udjevnet alle Spor af Misforstaaelser i den bevægede Tid under og efter 1836 Aars Storting. Navnlig er i saa Henseende at mærke, at til Imødekommen af Stortingets, i dets indtil da upaaagtede Adresse af 24de Januar 1837, udtalte Ønske om visse unionelle Anliggendes Ordning, blev der ved Kongelig Resolution af 30te Januar 1839 (afgivet i et i Kristiania afholdt Norsk-Svensk Statsraad) anordnet en af 4 norske og 4 svenske Mænd bestaaende Komite til at sammentræde i Stockholm

for at afgive Betænkning og Forslag angaaende de i hin Adresse fremholdte tilligemed enkelte andre unionelle Spørgsmaal. Til Formand fra norsk Side i denne første saakaldte „Unions-Komite“ blev Motzfeldt udnævnt, efterat Kongen kort i Forveien havde vist ham særlig Bevaagenhed ved at tildele ham den svenske Serafimer-Orden.

Unions-Komiteens Møder begyndte midt i September 1839, men bleve i Slutningen af Mai 1840 indstillede indtil videre, efter Begjæring af de svenske Medlemmer, der havde at møde ved den nogen Tid før sammentraadte Rigsdag. Da Komiteen om Høsten 1841 igjen optog sine Møder, var i Mellemtiden Motzfeldt tilligemed to andre af dens norske og tre af dens svenske Medlemmer efter Ansøgning blevne entledigede.

Motzfeldts Fratræden var vistnok tildels foranlediget ved, at han under det sidste Ophold i Stockholm atter havde lidt under Sygdom, men Hovedgrunden dertil var dog nok Ulyst til at forblive i Komiteen, efterat der var begyndt, baade i og udenfor denne, at høres Antydninger om en saadan Opfatning af Forholdene, som senere kom til at gjøre sig gjældende, idet Unions-Komiteens Hverv ved Kongelig Resolution af 7de December 1843 blev udvidet til at gjælde Revision af Rigsakten i dens Helhed, kuns med den Indskrænkning, at de for Foreningen opstillede Grundsætninger ikke maatte fraviges. Uagtet han vistnok under sin mangeaarige Deltagen i Rigets Styrelse var kommen bort fra den til en Begyndelse af ham, sammen med den langt overveiende større Del af den Norske Almenhed, nærede overdrevne Frygt for bestandige Amal-

gamations-Planer fra svensk Side, fastholdt Motzfeldt nemlig uforandret sin tidligere Opfatning i Henseende til Nødvendigheden af megen Varsomhed fra norsk Side i Behandlingen af unionelle Anliggender. Som i det Foregaaende anført havde han ikke været fremmed for Forberedelsen af Rigsakten i Stockholm 1815, og langt fra at dele Anskuelse som dem, der bevirkede den nævnte Resolution af 7de December 1843, og som i den første Unions-Komites endelige Indstilling af 4de November 1844 har faaet sammentrængt Udtryk i det Udsagn, at „Rigsaktens Indhold er blevet meget for indskrænket“, vedblev Motzfeldt, med Hensyn til Spørgsmaalet om den bedste Ordning af Unionsforholdene, bestandig at nære en ganske modsat Opfatning, som han i sin nærmeste Kreds ogsaa oftere udtalte omtrent i den Form, at det for en stor Del netop er Rigsaktens Ufuldstændighed som gjør, at den saa tilfredsstillende opfylder sin Hensigt.

Efter Udtrædelsen af Unions-Komiteen levede Statsraad Motzfeldt i Kristiania ganske tilbagetrukket i Privatlivet. Han døde den 1ste April 1854.

II.

Dagbog ved det overordentlige Storthing 1814.

5te Oktober. Tonen er her anderledes, end jeg ventede. Mængden taler om Forening med Sverige paa billige Vilkaar som det eneste, der er at gjøre. Næsten alle Militære ytre den Mening, at vi med de Anstalter, der ere gjorte, og som kunne gjøres, ikke kunne forsvare Riget.

Jeg talte nogle Ord med Hegermann, — de vare ei synderlig trøstelige, — han reiser nu igjen til Frederikshald, men kommer dog snart igjen; da vil jeg ret høre hans sande Formening om Tingene. Han skal have erklæret Foreningen for den eneste Udvei, ja have sagt, at han i Tilfælde af ny Krig vil tage Afsked. (Dette har jeg siden erfaret er aldeles ikke saa).

Jeg gjorde Visit hos Rosenkrantz; ogsaa han taler om intet uden om Forening. „Der bør gjøres Forskjel“, siger man, „paa at blive svensk og at faa en svensk Konge.“

Vi havde Audience for at overrække Gaverne. Kongen er bleven noget mager og noget gusten i Ansigtet. Han talte ellers med sædvanlig Kontenance og Blihed. Om Landets Stilling ytrede han

intet synderligt. Kun sagde han, at „dersom Tonen „havde været saadan her, som vi beskrev den i Bergenhus, da vilde vi nok kunne forsvaret Landet. „Der, hvor vi vare, fik vi ingen Efterretninger, medens „Fienden vidste Alt. At skaffe sig Efterretninger i „sit eget Land ved Penge faldt os ei ind“.

Det er blevet mig forsikret af Folk, som jeg tror paalidelige, at der blandt adskillige Troppes Korps viste sig megen Lunkenhed, — ja, at en Del rendte over til Svenskerne — især af Folk, der høre hjemme i den okkuperede Del. Garnisonen paa Frederikshald skal flere Gange have villet kapitulere og Ohme havt Møie med at faa dem til at gjøre deres Pligt.

6te Oktober. Jeg talte idag med Arenfeldt. Han er virkelig sand Patriot og vil alt det Bedste; men Haab til at kunne forsvare os har heller ikke han. Det høieste, vi hastigt nok kan samle, er 8000 Mand, og de to svenske Divisioner ere alene 17000. Og Svensken kan snart skaffe mere. Statsraadet tør ei engang give Ordre til at samle Soldaterne paa deres Excercerpladse, — saa bange er man for at give Anledning til Brud af Vaabenstilstanden.

En af de trondhjemske Deputerede skal have udladt sig med, at man i Trondhjem er virkelig vred paa Kongen og vil neppe engang beklage ham. Dette er virkelig altfor ubilligt som og urigtigt sluttet af Begivenhederne; men det er lige vigtigt og skadeligt for den gode Sag, at slig Stemning hersker i en By som Throndhjem.

7de Oktober. Vi begyndte Stortinget med at vælge en interims Præsident og Sekretær. En Komite, bestaaende af Sørenssen, mig, Krohg, Collett,

Wedel, Treschow, Weidemann, Bech og Schultz, blev udnævnt for at undersøge Fuldmagterne. Der var i Komiteen nogen Ventilation om, hvorvidt Foged Holst, som Kommitteret i 1ste Departement, og Bech og Treschow, som hørende til Oplysnings-Komiteen, kunde admitteres i Stortinget; men vi bleve enige i, at de ei kunde ansees for at høre til Undtagelsen i den 62de §; dette blev siden ogsaa bifaldt i Stortinget. Derimod indstillede Komiteen, at Broch, som var fra Frederikstad, ei kunde antages, da Byen kun havde 2 Valgmænd, samt at de Repræsentanter, der vare fra den besatte Del af Smaalehnenes Amt, samt den for Frederikshald, kunde kun da antages, naar de høitideligt erklærede ei at have aflagt Troskabs-Ed til Sverige. De fra Smaalehnenes Amt erklærede i Stortinget, at hverken de eller deres Mandanter havde aflagt den omhandlede Ed, og bleve de derfor ved Votering næsten enstemmig antagne. Kjøbmand Hansen fra Frederikshald erklærede, at han og hans Mandanter vel havde aflagt Eden, men at Eden var tvungen, at den var skriftlig, at man ansaa den for ophævet ved Vaabenstilstands-Konventionen, og deslige Sludder. Ved Votering blev bestemt, at han ei kunde antages, da den aflagte Ed ei høitideligt var ophævet. Komiteens Indstilling, at Broch fra Frederikstad ei kunde antages blev ogsaa ved Votering næsten eenstemmigt antaget.

Der blev antaget, at den valgte Præsident og Sekretær skulde for det første vedblive, og at de i Aften skulde underrette Statsraadet om, at Stortinget var konstitueret og kunde aabnes i Morgen. Vi skulle da medbringe Valgsedler paa 5 Medlemmer

til en Komite for at udkaste et Reglement for Stortinget.

De fleste af os ønske, at Kongen ikke vil møde personlig i Stortinget; saadant maatte virkelig dog være en Krænkelse for ham. Hvor forskjellig er ei hans Stilling nu, fra hvad den var, da han sidst mødte i slig Forsamling. Nogle ytre endog den Formening, at han burde have reist bort, før Stortinget begynder; men dette kan jeg ei bifalde. Det vilde være en Desertion, som var ham ganske uværdig.

Som jeg hører, og som jeg ogsaa formodede, skal der ei komme noget ud ved Kommissionen over Staffeldt, Haxthausen, Hjermann etc. De første skulle have været saa kloge at indrette alt saaledes, at de have faaet skriftlige Ordres fra Hans Majestæt for alt, hvad de have gjort.

Sverdrup, som er kommen tilbage fra Kjøbenhavn, fik ikke Bibliotheket, ja ei engang de Bøger udleveret, som Boghandlere i Kjøbenhavn have foræret til det norske Universitet. Den danske Regjering erklærede, „at man ei kunde udlevere noget af „disse Ting, førend man saa, hvorledes det blev med „Norges politiske Stilling.“ En ny Nederdrægtighed af vor gamle landsfaderlige Regjering! Pengevæsenets slette Forfatning i Danmark skal overgaa al Beskrivelse. Regjeringen skaffer sig Penge ved hos Kjøbmænd at tage Varer paa Kredit og strax sælge dem.

8de Oktober. Der blev i Stortinget foretaget Valget paa den igaar besluttede Reglements-Komite, og faldt da Stemmer paa: Grev Wedel, mig, Amtmand Collett, Weidemann og Amtmand Krohg. Idag var der Tilskuere paa Galleriet, da nemlig hver

Repræsentant havde faaet en Billet at kunne give til, hvem han vilde. Det blev nu bestemt, at der skulde uddeles nogle flere Billetter, og overladt til den nysnævnte Komite at bestemme deres Antal og Fordeling blandt Autoriteterne, Universitetet og Oldermændene for Laugene.

Der indløb en Skrivelse til Præsidenten fra Hans Majestæt, hvori han siger, at, da han formedelst Sygdom ei kunde møde og aabne Storthinget, som han ønskede, saa ønskede han, at en Deputation fra Storthinget maatte møde hos ham paa Mandag for at erfare, hvad han ønskede at underrette dette om. Man var i Førstningen enig om, at en saadan Deputation skulde sendes; men efterat der var talt om en Del andre Ting, fandt Provst Svend Brun fra Trondhjems nordre Amt paa at urgere paa, at Storthinget ved denne Skrivelse ei var aabnet paa den i § 74 foreskrevne Maade, og sagde en Del temmelig bitre, skjønt sande, Ting om denne Maade at aabne Storthinget. Mange istemmede strax det samme, blandt dem især Biskop Bech og Præsten Tybring. Der blev nu længe ventileret, eller rettere vrøvlet; thi der blev talt saameget unyttigt Tøi, at det maa have givet Tilhørerne en ringe Ide om Storthingets Værdighed. Endelig kom det da til Votering, og det blev da afgjort, „at Storthinget ikke kunde ansees konstitutionsmæssigt aabnet“. Nu blev det ivrigen paastaaet, at det absolut skulde og maatte aabnes idag for ei at bryde Konventionen, da det var den sidste Dag af de 8 første Dage af Oktober. Forgjæves anmærkede Diriks, at det Ord aabnet var en feilagtig Oversættelse af Konventionens franske Original, hvor det hedder *assemblée*,

forgjæves bemærkede jeg, at man, lige saa lidt som man burde forsætliggen bryde Konventionen, burde vise sig altfor ængstelig for et Brud; man blev ved, at Stortinget maatte aabnes idag, og det blev besluttet. Nu vilde nogle, at der skulde skrives til Kongen, andre til Statsraadet. Ved Votering blev endelig efter Christies Forslag vedtaget, at Præsidenten skulde udnævne en Deputation, der skulde underrette Statsraadet om, „at Stortinget ei ansaa sig „konstitutionsmæssig aabnet, og at det vilde anse „sig uden Ansvar for de Følger, det kunde have, at „det idag ei bleve aabnet.“ Præsidenten udnævnte Treschow, Knudtson, Sørenssen og mig. Vi begave os til Statsraadet og blev meget glade ved, at dette erklærede sig villigt til om 1/2 Time at møde og forelæse den Tale, som efter Kongens Ordre skulde først oplæses paa Mandag. Denne hele Sag var ret ubehagelig, og ilde var det, at den kom paa Bane, hvortil den egentlige Grund var, at man vilde vise Stortingets Myndighed over Statsraadet; men da den kom paa Bane, kunde den ei vel faa andet Udfald, end den fik; thi at Kongen, da han ei selv kunde møde, skulde sende en anden i sit Sted for at beskrive Rigets Tilstand og angive Anledningen til Stortingets Sammenkaldelse, er udenfor al Tvivl.

De 4 Statsraader kom til den bestemte Tid og bleve modtagne af en Deputation paa 8 Medlemmer. Rosenkrantz oplæste da Kongens Tale, der er vel skreven, men giver en meget sørgelig Skildring af Landets Tilstand; da den bliver trykt, saa siger jeg ei mere derom. Rosenkrantz erklærede derefter Stortinget for aabnet, og Statsraadet begav sig bort, ledsaget ned af den samme Deputation.

Af Præsidenten i Forening med os 5 af Reglements-Komiteen bleve 25 Medlemmer udvalgte, som paa Mandag skulle begive sig til Kongen paa Lade-gaardsøen. Til deres Formand udvalgte vi Treschow; forresten blev der saa vidt muligt taget nogle fra hver Egn i Riget; fra Bergens Stift er udvalgt Konow, Hertzberg og 2 Bønder. Formedelst denne Deputations Afsendelse bliver paa Mandag ingen Samling af Stortinget; derimod maa vi i Komiteen arbeide paa Reglementet. Det lader til, at jeg denne Gang ligesom sidst faar den Ære at være med, hvor der er noget at arbeide.

10de Oktober. I Reglements-Komiteen have vi været beskjæftigede indtil Kl. 8 i Aften. Reglements-Forslaget blev færdigt fra os. Vi bestemte ogsaa, at 40 Billetter endnu skulle uddeles, hvoraf 10 til Laugene, 6 til Universitetet, 4 til Statsraadet osv.

Nu talte jeg med en af dem, der var ude hos Kongen. Scenen skal have været, som man kunde vente, særdeles rørende. Treschow skal først have været alene inde hos ham. Treschow gjorde ham opmærksom paa, at, naar han vilde bestemt nedlægge, da maatte Nedlæggelsen ogsaa være for hans Søn. Dette fandt Kongen haardt og observerede, at det var mere, end selv de Svenske havde fordret; men for ei at give Anledning til Tvivl og Uro blandt Folket og paa Grund af, at de andre Magter dog vilde anse Afstaaelsen som gjældende for hans Søn, bestemte han sig til at tilføie i Akten Afstaaelse for sin Afkom. Dette Træk gjør ogsaa hans Hjerte Ære. Imidlertid er jeg ikke af den Mening, at han kan fraskrive Sønnen hans Arveret. Men neppe vil vel denne nogen Tid med Held kunne gjøre sin Ret

gjældende, naar den ædle Christian, der ingen anden Feil har, end at han er for god og for blød til at være Kriger, ei kunde blive i Besiddelse af Thronen. Desværre, han kunde ikke! Han havde givet Løfte til de Svenske, under Haand og Segl og under sin Ære som Konge og som ærlig Mand, bestemt at nedlægge Kronen. For Landets Frelse alene gjorde han det, og følt har han vist, at han var for god eller for blød til at være Konge saaledes, som det fordredes i denne Tid. Han var ei alene for øm som Kriger; men han var altfor overbærende med mange, saare mange, der skulde været revsede for de mangehaande Efterladenheder og endnu værre Ting, som de have gjort sig skyldige i.

Men nu igjen til det idag passerede. Kongen kom derpaa ud til Deputationen. Treschow holdt en Slags Tale til ham, men skal have været saa rørt, at han kom rent af den. Kongen talte til Deputationen, meget afbrudt og med Taarer. Han talte om, hvor tung Skilsmissen var fra et Folk, han havde haabet at leve lykkelig iblandt, men at det var saa Skjæbnens haarde Bud osv. Tilsidst sagde han: „her er min Afstaaelses-Akt“ (og leverede den i Rosenkrantz's Haand), „jeg kan ei tale mere“. Mange af Deputationen vare rørte indtil Taarer. Afstaaelses-Akten blev da oplæst og paategnet af Deputationen, at den af Kongen var Rosenkrantz overleveret. Den skal nu i Morgen forelægges Stortinget. Man siger, at Kongen reiser i Aften. Man er ei ganske vis paa, hvorhen. Nogle mene, at han reiser til England, andre til Danmark. Det sidste er nok det rette. Der er Breve fra Danmark, som sige, at man venter ham til Fredensborg.

11te Oktober. Kongen er i Stilhed afreist igaar Aften Kl. 8. Han gik med en liden Lugger fra Ladegaardsøen ud til Briggen Allart, som laa 3 Mile herfra, og med hvilken han nok gaar til Danmark. Kammerherre Brock, Kapt. Holsteen og Lektor Adler ere reiste med ham. De andre Adjutanter ere alle her endnu. Det er besynderligt, hvor liden Sensation hans Afreise har voldet. Meget kommer det vel af, at man forudsaa, ja forud vidste, at han skulde og maatte reise; men tildels kommer det ogsaa af den almindelige Forknyttelse og deraf følgende Lige-gyldighed. Kongen kunde ei blive her efter de Forpligtelser, han havde givet fra sig; at tvinge ham til at blive vilde været daarligt handlet baade mod ham og mod Landet; thi han faar aldrig mere den Aandskraft tilbage, som udfordres for en Regent, især under nærværende Omstændigheder; men man skulde dog troet, at hans Afreise vilde rystet Gemytterne.

Treschow gav idag sin Rapport i Stortinget om Udfaldet af Deputationen hos Kongen. Han fremførte de Grunde, der bevægede ham til at anmode Kongen om at frasige sig Thronen ogsaa for sin Søn. Han beskrev derefter Samtalen med Kongen saaledes, som jeg igaar anførte den, og sluttede med at foreslaa en Afskeds-Adresse til Kongen. Om denne skal en Komite nærmere handle. Afstaaelses-Akten blev nu oplæst; den skal strax trykkes og publiceres. Han nævner deri ogsaa noget, men ganske generelt, om sit givne Løfte til Sverige.

Komiteens Forslag eller Udkast til et Interims-Reglement for Stortinget blev nu oplæst, punktvis debatteret og uden Forandring antaget; dog gjorde

Major Sibbern tvende Forslag til Tillæg: 1) at al Tilkjendegivelse af Bifald eller Mishag med en Tale skulde være forbuden (dette har Hensyn til Klappningen ved Reins Tale paa Eidsvold), 2) at ved den skriftlige Votering skal Sekretæren begive sig i et andet Værelse og Medlemmerne hver for sig gaa ind og votere, saa den ene ei hører den andens Votum. Disse Forslag skulde drøftes af Komiteen og forelægges Forsamlingen. Især det sidste af dem — som noget, der viser Mistro til Medlemmernes Selvstændighed — skulde jeg dog tro, maatte blive forkastet. Statsraadet kom i Stortinget og androg paa Stortingets Bestemmelse om en Komites Nedsættelse, for hvem Statsraadets Protokol kunde fremlægges, og som kunde undersøge Rigets Tilstand. Tillige meldte Statsraadet, at de svenske Kommissarier ønskede at inklades til at forelægge Stortinget deres Andragende. Statsraadet fik til Svar, at Stortinget skulde tage disse Ting under Overveielse og meddele Svar. Statsraadet begav sig derpaa bort. Der blev idag ingen Bestemmelse taget om disse Ting, men udsat til i Morgen. Derimod skede Valg paa de 20 Medlemmer, der skulde udgjøre Lagthinget, blandt hvilke jeg og Hagerup havde den Ære at komme. Det blev forøvrigt bestemt, at Stortinget denne Gang ved alle de Forhandlinger, der ikke angaa egentlige Love, skal handle *in pleno*, hvilket ogsaa har Hjemmel i Konstitutionen, blandt andet ifølge dens 110de §. Der blev nu meget ventileret om, hvilken af Præsidenterne, Lagthingets eller Odelsthingets, der skal være Præsident for det samlede Storting. Jeg og flere forsvarede den Mening, at det skulde være Lagthingets; men ved Votering blev

afgjort, at der skulde vælges en egen Præsident og Sekretær for det samlede Storting; til det samlede Storthings Præsident blev da valgt Christie og til Sekretær Sorenskriver Weidemann.

Idag spiste jeg i stort Selskab hos Rosenkrantz med alle de svenske Herrer. Tilsammen taget var der vist over 50 Kors, Medailler og Stjerner paa disse 12—14 Herrer; thi næsten enhver af dem var besat med flere deslige Zirater.

12te Oktober. Idag passerede intet væsentligt i Stortinget, skjønt der var Snak nok, men om Smaating. Det synes, som om adskillige haste med at snakke noget, hvilketsomhelst, af Frygt for, at de ei skulde faa Leilighed til at vise deres Talegaver. Man maa dog haabe, at denne Lyst vil forjaa dem; thi ellers vil der aldrig blive Ende paa dette Storting. Der blev efter megen Snak afgjort, at Stortinget skal tilforordne to Mænd til i Forening med Statsraadet at regjere, og at de skulle i Morgen vælges ved Votering. At disse Mænd ei kunne vælges blandt Stortingets Medlemmer, blev ogsaa bestemt. Nu blev der handlet om at udvælge en Komite til at undersøge Landets Tilstand. Tybring oplæste en Tale i den Anledning, blomstrende nok, men af intet bestemt Indhold; det eneste, jeg fattede deraf, var den Fadæse, at han ønskede en Komite nedsat til at arbejde i Stortingets Nærværelse. Hvad Begreb han forbinder med en Komite, maa han forstaa. Svend Brun talte ogsaa en hel Del, viste Mistillid til Komiteen og vilde hverken mere eller mindre end at det hele Storting samlet skulde revidere Statsraadets Protokoller og Rigets Tilstand. Da man gjorde ham opmærksom paa det næsten

aldeles umulige deri, kom han snart til en Komite i Stortingets Nærværelse og endelig til at ønske en ordentlig Komite nedsat, saa at han just ikke var i synderlig Enighed med sig selv. N. G. Dahl mælede, at „han havde intet imod en Komite, naar den blev „offentlig;“ for at forfægte denne Mening udlod han sig med, „at der nok havde været Exempel paa, at „et Medlem af en Komite havde tilladt sig, hvad „han ei burde.“ Jeg fandt mig beføiet til at bemærke, at dette Exempel, der dog vel skulde være enten fra Eidsvold eller fra dette Storting, var ikke mig og neppe nogen uden hans Velærværdighed bekendt. Han forandrede da sit Udtryk til, at det kunde være muligt, at et Medlem osv. Nansen, Koren og flere talte en hel Del i samme Materie. Endelig blev det da bestemt, at Komiteen skulde nedsættes. Antallet af dens Medlemmer blev foreslaaet til 5; men Wedel og jeg bemærkede, at det paa Grund af, hvad der var ytret mod Komiteens Tiltro, vilde være godt, at Antallet blev større. Det blev da 9. Ved Votering blev da valgt: Jeg, Holst, Wedel, Amtmand Krohg, Diriks, Major Hegermann, Konow, Brun, Sørensen. Jeg fik 58 Stemmer.

Der blev bestemt at underrette Statsraadet om, at de svenske Herrer skulde blive modtagne i Stortinget *in pleno* Kl. 10 i Morgen, og at de ved Trappen skulde modtages ved en Deputation. Statsraadet blev tilskrevet om at bekjendtgjøre Kongens Tale og hans Nedlæggelse. Endelig blev der længe talt om, hvorledes de Svenskes Fuldmagt eller Kreditiv skulde revideres. Derom skede mange kuriøse Forslag. Endelig blev vedtaget, at den simpelt skulde modtages af Præsidenten, og dens Bedømmelse siden

bestemmes. Lagthinget og Odelstinget valgte endelig hvert dets særskilte Præsident og Sekretær. I Lagthinget blev Wedel Præsident og Hagerup Sekretær, og i Odelstinget de samme, som ere Præsident og Sekretær i det samlede Storting.

Jeg hørte idag, at Struve kom med Depescher fra C. Anker til Kongen nogle Timer efterat denne var afreist. Han fik strax et Fartøi, og man formoder han har truffet Kongen, da Vinden har været sydlig. Nogle ville vide, at Kongen formodentlig ifølge disse Depescher vil styre ad England til. Capt. Wolfgang Kaas kom hertil igaar Aftes men reiser i Morgen. Han er Chef for en Orlogsbrig, hvormed han er kommen til Risør; man formoder, at han skulde have afhentet Kongen.

13de Oktober. Præsidenten begyndte idag Stortinget med en passende Erindring om ei at afbryde de Svenske i deres Tale, om den end skulde indeholde noget, der saarede vore Følelser. Nu skredes til Valget af de To, der skulde tilforordnes Statsraadet, efterat Nansen havde gjort det besynderlige Forslag, at vi først skulde vælge et større Antal og derefter igjen 2 af disse, hvilket Forslag blev forkastet. Ved sædvanlig Votering blev da udvalgt Oberst Hegermann og Kommandør-Kaptein Fasting. Det blev ved Votering afgjort, at saavel disse som de øvrige Statsraader skulde aflægge den i § 44 bestemte Ed. Der blev oplæst et Brev fra de svenske Kommissarier til Statsraadet, som indeholder, at den svenske Regjering misbilliger Oberst Ecks Forhold, og at han skal stilles for en Krigsret; men i samme Brev var den impertinente Ytring: at den svenske Kronprinds meget misbilliger

Schmettows Forhold ved at offentliggjøre det passede og ved at bruge upassende Udtryk. Der blev ei gjort nogen videre Motion om dette Brev i Stortinget nu; men formodentlig vil der vel blive handlet med D'Hrr. Kommissarier derom.

Nu kom de Svenske, nemlig: Rosenblad, Wetterstedt, Mørner, Wirsén og Rosenstein. De bukkede i en Pokkers Tid De bleve staaende ligesom ogsaa Forsamlingen. Den første af dem tiltalte os: „Ædle Herrer og norske Mænd!“ og oplæste, slet nok, en velskreven svensk Tale. Den var saa beskeden, som man under nærværende Omstændigheder neppe kunde ventet den; og dog var det mig meget fælt at høre derpaa. De øvrige af dem taug, men bukkede altid tilligemed ham hver Gang, han nævnte de ædle Herrer og norske Mænd. Enhver af de svenske Herrer overleverede derpaa til Præsidenten sit særskilte Kreditiv, og Rosenblad overgav Forslaget til den nye Konstitution paa svensk tilligemed en norsk Oversættelse deraf. Præsidenten talte da til D'Hrr. og sagde dem, at Stortinget skulde overveie deres Forslag og meddele dem Resultatet, hvorpaa de forføiede sig bort. Forslaget til Konstitution blev oplæst. I mange Poster er det mere liberalt, end jeg havde ventet; men i nogle lyser den svenske Fulhed frem, og Hovedtingene, nemlig om svenske Tropper og svenske Embedsmænd i Landet, ere satte paa Skruer og ubestemt, tilligemed andre Fulheder. Forslaget skal trykkes og uddeles iblandt Repræsentanterne.

Sibberns Forslag om det Tillæg til Reglementet, at Klappen etc. skal være forbuden, blev antaget; derimod hans andet Forslag, om den hemmelige

Votering, blev forkastet, alt efter Komiteens Forslag. I Morgen skal der debatteres om en Komites Nedsættelse for at gjennemgaa de Svenskes Forslag.

14de Oktober. De Svenskes Fuldmagter bleve oplæste paa dansk og fandtes i behørig Form. Rosenblads Tale blev nu ogsaa oversat oplæst. Nansen holdt en meget lang Tale, hvori der var meget godt, men tillige meget Væv, og slet ingen Enhed. Tendenten skulde ellers være at vise Nødvendigheden af at forlange Vaabenstilstanden forlænget. Dette Forslag skal overveies imorgen. Nu blev der debatteret særdeles meget om den Komite, der skal nedsættes for at handle med de Svenske, og om hvad Bestemmelse denne Komite egentlig skal have. Det blev da endelig bestemt, at den kun skal modtage og meddele Oplysninger fra de svenske Kommissarier om deres Forslag. Komiteen blev bestemt til 9 Personer. Treschow vilde, man skulde kunne vælge dertil af den forhen nedsatte Komite til Undersøgelse af Landets Tilstand, og Bech havde det Indfald, at der kun til bemeldte Komite skulde føies nogle Medlemmer og den da mellem sig udvælge et Udskud til at handle med de Svenske. Jeg satte mig kraftigen derimod, og det blev afgjort, at der ingen kunde vælges af den forrige Komite. Der skede nu Valget. Christie fik de fleste Stømmer, men udtræder af Komiteen, saa længe han er Præsident. Der blev oplæst 2 Breve, et fra Præst Bødtker, og et fra Præst Qvale, begge angaaende Valgene og begge ret flaeue. Fra den sidste var dette uventet.

Kongen har ved sin Afreise tilskrevet Haxthausen som Over-Hofmarschal, takket ham og de øvrige

Hoffets Herrer for deres tro Tjeneste, og paalagt Haxthausen at fordre tilbage samtlige Kammerherrers og Kammerjunkeres Bestallinger, samt de førstes Nøgler. Det blev altsaa hastigt forbi med den Herlighed. Aarsagen til denne besynderlige Tiltetgjørelse af de engang skabte Værdigheder skal være, at, da Brock for nylig var i Kjøbenhavn, blev ham betydet af Frederik VI, at han ei i Danmark maatte lade sig se med den norske Kammerherre-Nøgle. Da han nu skal derved og saaledes maa aflægge den, saa har han nok bevirket, at de Andre for at dele Skjæbne med ham skulle gjøre det samme.

15de Oktober. Der blev idag længe debatteret i Stortinget over et Forslag fra Nansen om, at man skulde forlange Vaabenstilstanden forlænget. Flere med mig vare derimod, da det vilde vise en Ængstelighed for de Svenskes Magt. Det blev endelig afgjort, at man skulde bie med denne Sag, indtil man saa, hvorvidt man kunde komme med Hovedsagens Afgjørelse inden Vaabenstilstands-Tidens Udløb. Bech holdt en temmelig god Tale, hvoraf Resultatet var det Forslag, at Stortinget skulde decidere paa, om Nationen antager Kongens Nedlæggelse eller ikke. Dette synes næsten overflødig, da Kongen endog er bortreist. Bechs anførte Grund var, at det var nødvendigt, at Kongen løstes fra den høitidelige Ed til Konstitutionen. Kaptein Ræder gjorde det Forslag, at man skulde takke Statsraadet for, at de have sat de Personer under Tiltale, hvis Forhold var mistænkeligt, og tillige anmode om at blive gjort opmærksomt paa de Mænd, der fortjente Nationens Tak. Saavel disse som Bechs Forslag skulle debat-

teres paa Tirsdag. Paa Mandag bliver ingen Samling, da vi skulle have Tid til at gjennemgaa de Svenskes Forslag til Konstitutionen, hvilket nu er trykt. Paa Onsdag vil nok Debatteringen over dette Forslag, som egentlig er Hovedsagen paa dette Storting, begynde.

Idag have vi begyndt med vor Komites Forhandlinger, nemlig at undersøge Rigets Tilstand. Vi have af Statsraadet erholdt en Del Dokumenter til Oplysninger og skulle have flere. Endnu kan man ei dømme meget om Tilstanden i det hele. Det synes ellers, som om Magasinerne nu ere nogenledes forsynede med Fødevarer; med Vaaben og Klæder ser det derimod nok værre ud. Pengevæsenet er vel vistnok maadeligt nok; men dette maa aldrig kunne afskrække os, naar vi kun forresten vare færdige til at modtage Fienden. Enighed, Enighed, den mangler vi nok i Landet, og Subordination i Armeen. Der er mange Klager over Mangel paa den sidste Ting. Feilen ligger i den slette Overkommando, der i en Tid har været. Der var ei den Strængthed, som desværre er absolut nødvendig i det Militære. Det er ubehageligt at høre, hvor misfornøiede de fleste Militære ere med Kongen. Det er nok ogsaa vist, at han aldeles ikke var Soldat, og at ligesom Frederik VI feilede ved at anse Militæret for alt, saaledes feilede han ved at anse det for intet. Militæret maa holdes i stræng Ave, men tillige smigres, opmuntres, naar det skal gaa mod Fienden.

I Morgen skulle vi igjen i Komiteen, skjønt det er Søndag. Jeg har overalt knapt nogen Time fri fra Forretninger, uden sent om Aftenen. Dette vil

vist undskyldte mig hos mine Venner i Bergen, der ellers kunde fordre Brev fra mig. For dog at meddele dem noget skriver jeg noget hver Aften paa disse Blade, der kunne cirkulere og maaske interessere dem.

16de Oktober. Komiteen arbeidede idag paa at undersøge Rigets Tilstand. Den er i det hele meget slet. Tropperne ere adspredte, saa at Fienden bestemt maatte kunne trænge frem meget langt, inden han kunde møde tilbørlig Modstand. Munderings-sager mangle. Proviant er der vel i Magasinerne, i det hele for circa 3 Maaneder; men det meste ligger i Kristiania og Drammen, som absolut strax vilde blive tagne, og Transporteringen herfra er næsten umulig i dette bestialske Føre. Der transporteres rigtignok daglig; men det forslaar næsten intet. Pengevæsenet, der rigtignok ikke burde skrække os, ifald vi ellers kunde stride, er dog meget misligt, og uhyre Summer vilde maanedlig fordres til Krigens Fortsættelse.

17de Oktober. Idag var intet Storthing, men Komiteen arbeidede; og jeg, som har maattet paa-tage mig at redigere dens Arbejder, har siddet og skrevet den hele Dag. Vor Sø-Defension er meget liden i Forhold til den svenske. Men alt kunde endda overvindes, naar der var Enighed og Aand til tapper Modstand hos Nationen overalt. Men dette er ei Tilfældet. Især er der i Armeen en fæl Aand; Ligegyldighed for Sagen og en temmelig Grad af Insubordination hersker i mange Korps. Fornylik have 3 Divisioner af søndenfjeldske Regiment, der ere ved Demarkations-Linien, villet tage Baade i Drøbak og gaa til deres Hjem, som er i Grev-

skaberne og deromkring. Det blev opdaget, og de ere nu desarmerede. Selv blandt de throndhjemse Tropper skal der, efter deres egne Officerers Sigende, være meget liden Disciplin, siden de kom tilbage herfra, hvor, som det synes, en utidig Mildhed eller maaske Flauehed i Kommandoen har fordærvet Armeen i det hele.

At de Engelske have indtaget Washington i Amerika og ødelagt en hel Del af de amerikanske Krigsfartøier, er vel allerede bekjendt i Bergen. Man tror her ellers ikke, at der saasnt bliver Fred mellem England og Amerika. Her gaar det Rygte, at de Engelske, foruden at de ville have Sjælland, gjøre Paastand paa at faa Besiddelse af Kristianssand; men dette er nok Løgn.

18de Oktober. Idag blev i Storthinget meget ventileret over Bechs Forslag om at bestemme: om Kongens Abdikation skulde antages af Storthinget eller ikke. Alle vare enige i, at den maatte antages, da man ei kan tvinge en Konge til at regjere, og allermindst en Konge, der er reist; men Spørgsmaalet var, om en saadan Erklæring skulde ske af Storthinget. Endelig blev vedtaget, at det skulde udsættes, indtil man først havde hørt de nedsatte Komiteers Indberetninger.

Kaptein Ræder gjorde det Forslag, at Statsraadet skulde takkes, fordi det havde sat de mistænkte Militær-Personer under Tiltale. Det blev efter en Del Snak bestemt, at dette Forslag skulde afgjøres gennem Odelstthinget og Lagthinget, og ei af det samlede Storthing. Et andet Forslag af Ræder [var], at Statsraadet skulde anmodes, gennem den kommanderende General at opgive de Militære, der havde

gjort sig værdige til Nationens Tak. Dette Forslag blev antaget.

Christie blev atter valgt til Præsident for de følgende 8 Dage. Fasting havde tilskrevet Stortinget om at befries for at være tilforordnet i Statsraadet; men det blev afgjort, at det dermed skulde have sit Forblivende. Statsraadet tilskrev ogsaa Stortinget om, at det troede, at den Ed, det skulde aflægge, kunde bero, indtil man saa, hvorledes Landets Stilling blev; men Stortinget vedblev ogsaa heri den tagne Beslutning, som ret var.

Idag var jeg til Gjæst hos de svenske Kommissarier. Der var omtrent det halve af Stortinget idag, den anden halve Del var der i Løverdags. En Del syntes, det var urigtigt at gaa til dem; men da de ei bede enkelte, men tage Stortingets Medlemmer om hinanden, saa syntes mig, at almindelig Høflighed bød at gaa til dem. Det modsatte røber, efter min Mening, mindre Selvstændighed end Frygt for, at denne ei skal holde Prøve. Meget brillant var der hos dem, men naturligvis ennuyant. Biskop Rosenstein er en meget vakker og godlidende Mand. Friherre Rosenblad ser ogsaa ud til en brav Mand; de andre ere nok nogle fule Karle.

19de Oktober. Idag blev i Stortinget oplæst Indberetningen fra Komiteen til Undersøgelse af Rigets Tilstand. Den var indrettet saa tydelig, som det lod sig gjøre, men uden nogen Betænkning om, hvorvidt vor Tilstand raadete til Krigen eller ikke; dette burde Stortingets Medlemmer, hver for sig, efter Indberetningen overveie.

Hertzberg holdt en desperat Tale. Den kom egentlig til urette Tid, da dens Tendents gik ud

paa Spørgsmaalet om Foreningen, som først senere skulde afgjøres. Hans Mening var, at vi burde forenes paa billige Vilkaar; men fik vi ikke disse, da skulde det gaa helt barbarisk til; blandt andet skulde enhver Mand, baade paa Land og i By, der flygtede fra sit Hus uden at have sat det i Brand, ansees som Landsforræder og — jeg tror — hænges. Tybring holdt en mere rimelig Tale, der ligeledes kom til urette Tid og røbede samme Mening om Foreningen.

Komiteen, som skulde handle med de Svenske, oplæste nu ogsaa dens Indberetning. Det erfares deraf, at de Svenske allerede havde givet efter i nogle Punkter; men i det Hele var deres Svar ubestemte, og man kan mærke, at de ei ville indlade sig bestemt, førend det er afgjort, at Norge er villigt til at forenes med Sverige. Men det bør, efter min Mening, gjøres paa den Maade, at Stortinget bestemmer de nødvendige Forandringer i Konstitutionen og siger til de svenske Herrer: *wir wollen es so haben*. Nansen indgav et Slags Forslag til en Freds-Traktat med Sverige, som han troede nødvendig, førend man kunde indlade sig med dem. Der indeholdtes en Del gode Bestemmelser i Forslaget; men det kunde dog ei antages, da vi ei efter Konventionen kunne faa anden Fred med Sverige end Foreningen. Da Komiteen berettede, at de svenske Herrer havde ladet sig forlyde med, at ingen Forlængelse af Vaabenstilstanden kunde ventes, saa foreslog Treschow, at der i Morgen skulde afgjøres: 1) om Norge paa billige Vilkaar skulde forenes med Sverige; 2) at vælge Kong Carl til Konge. Neumann foreslog, at Stortinget skulde bestemme sig

til i Morgen at blive samlet, indtil disse Kvæstioner vare afgjorte, uden Hensyn til, hvor sent det blev. Dette blev antaget, ligesaa at der ingen Tilhørere skulde være, ligesaa lidt som der idag var nogen. De Svenske havde givet Komiteen en Beskrivelse over Europas politiske Stilling, som blev oplæst. Derefter blev oplæst en af Oberst Rode indgiven Afhandling, hvori han søger at vise Muligheden af at forsvare sig tilsidst imod Sverige; men han tager ei nok Hensyn paa Provianteringen og paa hvad Del af Landet der skulde opofres for det første for denne Kamp. Dog, alt dette maatte nu saa være, men han regner paa Armeens Orden og Mod, og, desværre, det ser dermed underligt nok ud.

20de Oktober. En Mængde Taler blev der idag oplæst i Stortinget. Bechs var meget lang; Tre-schows meget net; men Billedet af en Ægte-Forening mellem Sverige og Norge var for vidt og længe fulgt. Det er heller ikke ganske adæqvate. Begge disse raadede til Foreningen, især den sidste, som overalt synes at interessere sig særdeles meget derfor. Koren ansaa ogsaa Foreningen under nærværende Omstændigheder for nødvendig. Han vilde ellers, at Foreningen skulde være saaledes, at vi intet havde fælles med Sverige uden Konge. Schultz, Sodeman og Præsten Dahl talte for en blot militær Forening, men udviklede ikke ret, hvori den skulde bestaa. Sørenssen holdt en vakker Tale, men med altfor megen Deklamation. Reiersen ogsaa en ganske god Tale. Lange ligeledes. Sartz, Weidemann, Tide-mand og Møller ligeledes. Alle gik ud paa, at Foreningen burde ske, men paa hæderlige Vilkaar. Aall holdt ogsaa en Tale af samme Art. Han tilbød sig,

ifald Krigen skulde udbyde, at give 200 Tdr. Byg og selv at tjene som Officer ved Armeen. Konow tilbød i samme Tilfælde 1000 Tdr. Havre. Wedel holdt en meget lang Tale, der detaillerede Foreningens Nødvendighed.

Endelig kom det da til Voteringen paa Treschows 1ste Forslags-Post, der efter at være udtrykt, som den findes i Kundgjørelsen, blev antaget med 72 Stemmer mod 5, ved skriftlig Votering, eller Diktering til Protokollen. Vi, som sagde Nei, tilføiede, at dette var vore Kommittenters udtrykkelige Villie. I Henseende til den 2den Post, da paastod jeg, at Kongevalget ei burde ske, førend Forandringerne i Konstitutionen vare afgjorte. Wedel understøttede Treschows Forslag meget, og jeg havde vist ei seiret, dersom ei Christie kraftigen havde understøttet mig; men nu blev mit Forslag antaget, saaledes som det sees i Kundgjørelsen, med 47 Stemmer mod 30. Godt er det, at vi Bergensere nu kunne inddade os i alle specielle Bestemmelser, hvilket vi formedelst vor bestemte Fuldmagt ei kunde gjøre, førend det var blevet Lov, at Foreningen skulde ske.

De svenske Herrer blev nu kommuniceret Stortingets Dags-Beslutninger. Stortinget endtes ikke førend Kl. 7 om Aftenen. Vi vare altsaa samlede i 10 Timer.

Særdeles vigtig var denne Dag; Beslutningen, som blev tagen, bestemmer Fødelandets Skjæbne. Ingen god Nordmand kan vel være glad ved den tagne Beslutning; men indse maa han, naar han kjender Omstændighederne, at Nødvendigheden bød at tage den som det mindste Onde. Naar en saa stor Del af Nationen er bleven modløs, har tabt

Haabet og dermed Lysten til Forsvar; naar selv blandt Krigerne mange ere lunkne og uenige; naar Mangel paa Fornødenheder truer med at nedbryde Modet hos de øvrige; naar Almuerne i den store Strækning, der gyselig er medtagen ved Skyds etc., kun hige efter Freden og ere uvillige til at række deres Hjælp til Armeen; naar man absolut maatte vente, at Fienden i en Hast vilde oversvømme en stor Del af Landet, ødelægge dette og tildels forøge sine Stridskræfter, som han derved formindskede vore; naar intet Støtningspunkt er for den almindelige Tillid; naar Regjeringen ei er saa kraftfuld, som man kunde ønske, og man ei ved at sætte andre Mænd i deres Sted, som have den, for at gjøre den mere virksom og skaffe den den almene Tillid, o, saa er der vel ei meget at haabe af en fornyet Kamp. Foreningen var da efter min Mening nødvendig; men hæderlig og saadan, som den kan bestaa med vor Frihed, maa den ligesaa nødvendigen være. Uden det bør vi paany forsøge Krigen, hvor mørke Udsigterne for dens Udfald end ere. Stortinget maa kunne, naar det handler som det bør, faa saadanne Vilkaar, som Landet er tjent med. Det er meget godt, at det vides, at der i Bergens Stift, som ogsaa for det meste i Thronhjems, er god norsk Stemning. Dette vil virke meget paa den svenske Regjering i denne Henseende, ligesom jeg er ganske overbevist om, at det kun var Frygten for de to nordre Stifter, som bevægede den til at indgaa Vaabenstilstanden ved Glommen, medens der næsten — saaledes som alting var bragt i Uorden — ei var at tænke paa kraftig Modstand fra norsk Side førend maaske i Gudbrandsdalen og i Valdets, hvor Thrøn-

derne og Bergenhuserne kunde kommet til Hjælp. Det er ei muligt at forestille sig, hvorledes Armeen i en Hast kunde komme i den totale Forvirring og Uorden, som den virkelig var i. Der gives de, som for vist tro, at hele Krigen førtes kun paa Skrømt, og at det var aftalt mellem Kongen og de fremmede Ministre, at det skulde gaa som det gik, paa det kunde synes, at Nødvendigheden tvang ham til at fratræde Regjeringen. Jeg for min Del kan ei overtale mig til at tro, at denne elskværdige Mand skulde saaledes ville drive Gjæk med Nationen. De Grunde eller Sandsynligheder, jeg har hørt anføre for, at det dog virkelig var saa, ere omtrent disse: Skjønt Kongen ei selv var militær nok til at dirigere Armeens Operationer, saa vilde han dog, naar det havde været hans Alvor med Krigen, have taget Raad af En eller Anden; men dette var ei Tilfældet; ingen, aldeles ingen, besad i saa Henseende hans Fortrolighed, og aldrig holdt han noget ordentligt Krigsraad. Det syntes, som om de Svenske vidste forud alle de Bevægelser, vor Armee gjorde, endog de, hvortil Ordren kom fra Hans Majestæts egen Mund. Istedetfor at opmuntre talte han strax fra Kampagnens Begyndelse om intet Andet med Cheferne end om Armeens Mangler og Utilstrækkelighed. Fra Frederikstad blev bortført ei alene alle Beholdninger, men endog Fæstningens Fornødenheder, saa at der ei var Krudt til mere end nogle Timers Kanonade. Da Armeen var samlet i Rakkestad, fik Kongen vide, at Frederikstad var opfordret; men istedetfor strax at gaa paa, for ved en Seir der at tvinge Fienden til at ophæve Beleiringen, nøledes der, som det syntes, med Flid, indtil man fik Efterretningen om Frederik-

stads Overgivelse, og nu hedte det strax „retirer“, uagtet Seiersted i Fleres Paahør erklærede for Kongen: „at ved nu at retirere var hans hele Plan kuldkastet, „og at han fra nu af ei vidste, hvad der skulde „kunne foretages.“ Seiersted har vist ikke været indviet i Kongens Overgivelses-Plan, om den har existeret; derimod tror man, at Staffeldt og maaske Hals vare [indviede] i den. Den første havde ei turdet gaa frem, som han har gjort, uden at have noget for sig fra Kongen; især lægger man Mærke til, at skjønt han den 30te Juli fik Efterretning om Fiendens Indtrængelse ved Id, blev han dog rolig paa Hafslund indtil 3die August. Man vil vide, at Grev Orloff ved den sidste specielle Audience, han havde hos Kongen paa Moss, skal have givet ham Forsikring om, at han skulde beholde alle sine Rettigheder til den danske Throne, naar han vilde nedlægge den norske Krone, og at det da skal være bleven aftalt at føre denne *quasi*-Krig; men om dette er sandt, og om det er rimeligt, at man skulde kunne faa noget saadant at vide, er vel et Spørgsmaal. Nogle sige ogsaa, at Grev Orloff strax efter sin Ankomst til Kjøbenhavn skal have forudsagt, hvorledes Krigens Udfald skulde blive. Man drager af alle disse Ting den Slutning, at Kongens Hensigt med at tage Norges Krone var hele Tiden at forene den med Danmarks, og at da det gjældte om at miste den sidste, valgte han at opgive den første. Jeg for min Del kan, som sagt, ei overtale mig til at tro, at en Fyrste, hvem et Folk har vist saa megen Tillid, og en Mand, der syntes at være af saa megen Aand og Hjerte, kunde handle saaledes. Skulde det dog virkelig engang klarligen vise sig at være saa-

ledes, saa har jeg for stedse tabt den sidste Rest af min Tiltro til Fyrste-Redelighed.

21de Oktober. I Storthinget blev oplæst et Brev fra de svenske Kommissarier, hvori de anholde om at maatte komme i Storthinget for at bevidne deres Følelser i Anledning af dettes fattede Beslutning. Dem blev strax tilskrevet, at de skulde blive modtagne. Statsraadet blev ogsaa skriftligen meddelt Storthingets Beslutning. De svenske Kommissarier kom og oplæste en Tale, hvori de vise deres Glæde over Beslutningen etc., og marscherede under mange Buk af igjen. — Tidemand havde igaar indgivet Forslag, som indeholdt, at det skulde ansees ulovligt at have specielle Fuldmagter, at enhver, som havde slige, skulde være pligtig at oplæse dem, for at forvisses om, at ingen brugte slige Fuldmagter til Paa-skud for sit Votum, og noget sligt Gods. Dette Forslag blev nu oplæst. Tidemand erklærede, at han nu tog Forslaget tilbage. Ikke desto mindre fandt jeg mig beføiet til at fremsige Følgende, som jeg i Morges havde opsat til Svar til ham:

„Skjønt Hr. Kammerraad Tidemand tager sin Motion tilbage, saa, da den er oplæst og den indeholder Ting, der ei kunne være Storthings-Repræsentanter ligegyldige, være det mig tilladt at ytre min Mening derom.

Først maa der afgjøres, hvilke Fuldmagter Hr. Kammerraaden egentlig forstaar ved dem, han kalder hemmelige. Hemmeligt kan vel neppe noget Dokument være, der udstedes af et helt Distrikts Kommittenter og underskrives, ofte af flere hundrede Personer. Jeg formoder imidlertid, at Hr. Kammer-

raaden mener de specielle Fuldmagter, i Henseende til en eller anden Hovedgjenstand, hvilke Kommittenterne udstede.

Skulde da Kommittenterne ei dertil være beretigede? Skal Repræsentanten ei udtale Kommittenternes Villie? Jeg mener jo, saa vist som enhver Del af Landet skal have Del i Stortingets Beslutninger. Man siger, at heraf følger, at en By eller et Distrikt kun behøvede at sende en Notarial-Beskrivelse af dets Villie; men da Fuldmagten kun kan angaa et Hovedpunkt og ei de dermed forbundne Bi-Kvæstioner, saa er denne Indvending ganske ugrundet. Af den modsatte Mening vilde derimod følge, at man ei behøvede at lade Repræsentanter reise fra de forskjellige Egne, men kunde tage dem alle paa Stedet, hvor Stortinget holdes; thi skulle Repræsentanterne ei fremføre Provincial-Meninger, hvortil da deres lange og bekostelige Reiser?

Repræsentantens Votum er hans, det er frit, men det kan motiveres. Hvad der motiverer det, derfor skylder han kun Gud og sin Samvittighed Regnskab. Og skulde det da ei være et godt Motiv for at modsætte sig en Ting, at han vidste, den stred imod en stor Samling af Borgeres Villie? Er det urigtigt ved et skriftligt Dokument at forvise sig om, at disse Borgeres Villie virkelig er saadan?

Der siges: man skal kun se paa Nationens, ei paa Distrikters Almen-Villie; men dersom Nationens Almen-Villie ei er et Produkt af de forskjellige Distrikters Almen-Villie, saa maa jeg tilstaa, jeg ei fatter, hvad man forstaar ved Nationens Almen-Villie; thi at enkelte, eller endog alle Hovedstadens Indbyggere eller det Steds, hvor Stortinget holdes,

skulde have Ret til at bestemme den, kan jeg ingenlunde indrømme.

Hr. Kammerraaden synes at antage, at man ei har Ret i at være af anden Mening end den, som er næsten den gjængse. Er dette Hr. Kammerraadens Mening, da tror jeg vist, at den er forskjellig fra enhver andens blandt D'Hrr. Repræsentanter; thi paa den Maade existerede ingen Deliberationer.

Til at lade Fuldmagten forelæse anser jeg ingen Repræsentant pligtig. Den er et Dokument, der kun i Tilfælde skal tjene til at retfærdiggjøre ham for hans Kommittenter.

Den Grund, Hr. Kammerraaden anfører for denne Oplæsning, nemlig den „at forvisses om, at ikke en „Repræsentant kun bruger en slig speciel Fuldmagt „som et Paaskud,“ vilde jeg, naar den var mundtlig ytret, kun have anseet som et ei noksom overlagt Udtryk; men da den er skriftlig fremsat, saa tror jeg mig beføiet til at kalde den høist upassende og fornærmelig for Norges Repræsentanter, da den intet mindre indeholder, end at en Repræsentant skulde sige en Usandhed i Stortinget.“

Aarsagen, hvorfor jeg tog saa ivrig i dette, var, at jeg var underrettet om, at han ei handlede af sig selv, men lod sig bruge af andre til at gjøre dette Forslag. Han gav nu Erklæring om, at hans Mening ei var at fornærme, og dermed blev da den Sag forbi. Det blev besluttet, at Stortingets Repræsentanter skulde udstede en Proklamation til deres Landsmænd for paa en passende og værdig Maade at give dem Efterretningen om den vigtige Beslutning. Man blev enig i at anmode mig om at konci-

pere den, hvilket jeg maatte paatage mig, dog paa den Maade, at Præsidenten, som skulde underskrive den, samt Komiteen, der er udnævnt til at handle med de Svenske, skulde revidere den. Det faldt mig meget vanskeligt, og jeg angrede at have paataget mig det. Jeg fik imidlertid Proklamationen færdig, og efter en Del Ventilationer med Komiteen og en Del Forandringer blev den antagen.

22de Oktober. Idag var ei det hele Storting samlet, da det blev bestemt, at Komiteen skulde gives denne Dag til at sammendrage de indgivne Bemærkninger om Forandringerne i Konstitutionen. Odelsthinget var derimod samlet i Anledning af Ræders Forslag om at takke Statsraadet, fordi det havde sat de mistænkte Militær-Personer under Tiltale. Jeg tror, Beslutningen blev, at Forslaget blev antaget. Den skal nu først prøves i Lagthinget.

23de Oktober. Søndag.

24de Oktober. Treschow, som Formand for Komiteen til at indhente Oplysninger om de Svenskes Forslag, oplæste atter Indberetning om, hvad Oplysninger den af de svenske Kommissarier havde erholdt. Disse vare ei af synderlig væsentligt Indhold. Dernæst oplæste han en Extrakt af Medlemmernes indgivne Betænkninger om de Svenskes Forslag. Denne Extrakt gav ei noget synderligt Resultat, som der vel ei heller kunde ventes af saamange forskjellige Meninger. Endelig oplæste han Komiteens Indstillinger om de to vigtigste Gjenstande for Forandringerne i Konstitutionen, nemlig om Tropperne og om Naturalisations-Retten. Præmisserne vare underlige nok, og Resultaterne vare disse:

- a. om første Post, at istedetfor § 25 og 26 i Konstitutionen skulde der komme omtrent saaledes:
- 1) Kongen har høieste Befaling over Rigets Land- og Sø-Magt; den maa ei overlades i fremmede Magters Tjeneste, og ikke fremmede Magters Tropper, end ikke Hjælpetropper, inddrages i Riget uden Stortingets, eller, naar dette ei er samlet, Statsraadets Samtykke.
 - 2) Hverken Land- eller Sø-Magten maa uddrages udenfor Norges, end mindre udenfor Skandi-naviens Grændser, med mindre denne angribes, eller Statsraadet eller Stortinget finder dette for tjenligt.
 - 3) Ingen Forandring til Forøgelse eller Formindskelse af Krigsmagten, eller Ophævelse af militære Indretninger maa foretages, uden under de samme Betingelser.
 - 4) Den 26de § omtrent, som den er, men under samme Betingelser.
- b. om andet Punkt omtrent:
- 1) Ingen Svensk maa, indtil det næste eller følgende Storting det anderledes forordner, i Norge erholde noget Embede, uden det nu eller imidlertid sammenkaldte Storthings Samtykke, naar et saadant er samlet, eller i modsat Tilfælde, uden Statsraadets Samtykke.
 - 2) Statholderen samt de under ham som saadan umiddelbart staaende Adjutanter og Sekretærer kunne være svenske Mænd.
 - 3) Meddeler Stortinget Indfødsret til nogen af Kongen ei foreslaaet Fremmed eller Svensk, da skal dertil udfordres Kongens Samtykke.

- 4) Denne Lov kan af ethvert følgende Storthing forandres eller forøges, dog med Kongens Samtykke, indtil en gjensidig Lov om Indfødsret mellem begge Riger bliver vedtaget.

Disse Komiteens Forslag skulle i Morgen debatteres. Ved Votering blev det bestemt, at vi i dette Storthing ei skulle give os af med andre Forandringer i Grundloven, end de, som ere en nødvendig Følge af Foreningen eller staa i Forbindelse dermed.

Det blev ogsaa vedtaget ved Votering, at de Beslutninger, som Storthinget herefter tager om Forandringerne i Konstitutionen, for det første ei ere endelige, men skulle ansees som Svar paa de svenske Kommissariers Forslag.

Treschow holdt en Tale, der sluttede med at foreslaa, at der skulde udstedes en Afskeds- og Tak-Adresse til Kong Christian. Debatteringen over dette Forslag blev udsat.

25de Oktober. Christie blev igjen, næsten enstemmig, vaegt til Præsident for de følgende 8 Dage.

Schultz holdt en vakker Tale, der i Almindelighed opmuntrede til at have Hensyn paa Landets Held og Hæder ved Debatteringen, der forestod om Forandringerne i Konstitutionen. Koren, Sørensen, Bull og Møller talte til samme Hensigt. Sibbern talte ogsaa lignende, men mente dog, man burde ei være altfor stræng i sine Fordringer.

Komiteens Forslag angaaende den igaar fremsatte første Post blev nu igjen oplæst.

Neumann holdt en Tale, hvori han paastod det udtrykkelig bestemt, at norske Tropper ei skulde

bruges mod Danmark, hvilket Forslag dog siden, ved mit Forslag, bortfaldt. Konow holdt en Tale, der i Almindelighed raadede til ei at give for meget efter i de to Poster, der skulde debatteres. Jeg talte nu, men meget kort, om den første Post, nemlig om Tropperne, modsatte mig Komiteens Indstilling aldeles og foreslog, at 25de § i Konstitutionen skulde lyde saaledes:

„Kongen har høieste Befaling over Rigets
 „Land- og Sø-Magt. Den maa ikke forøges eller
 „formindskes uden Stortingets Samtykke. Den
 „maa ikke overlades i fremmede Magters Tje-
 „neste, og ingen fremmede Krigsfolk, undtagen
 „Hjælpetropper mod fiendtligt Indfald, inddrages
 „i Riget uden Stortingets Samtykke. I Freds-
 „tid skal ingen svenske Tropper være i Norge
 „og ingen norske Tropper i Sverige. Naar
 „Sveriges Grændser eller Kyster angribes, kan
 „den halve Del af Norges organiserede Land-
 „magt bruges i Sverige, og naar Norge angribes,
 „skal Sverige komme til Hjælp med saa megen
 „Landmagt, som Norges halve organiserede Land-
 „magt udgjør. Et større Antal Tropper maa af
 „Norge hverken gives eller modtages, uden med
 „Stortingets Samtykke; ei heller maa norske
 „Tropper, uden Stortingets Samtykke, bruges
 „udenfor Sveriges Grændser.“

Efter megen Snak, skjönt ei megen Modsigelse, blev dette mit Forslag næsten enstemmig antaget i dets Principer, da man kun forbeholdt sig siden at redigere Udtrykkene.

Efter Nausens og Korens Forslag bleve følgende 2de Tillæg endnu ved Votering antagne: „Norges „Krigs-Fartøier skulle have deres Freds-Station i „norske Havne, og Skibs-Værfterne forblive i Norge“, og „norske Søfolk kunne ei kommanderes til andre „end norske Krigs-Fartøier, og disse kun besættes „med norske Søfolk.“

Den 26de § blev antaget at skulle forblive, som den er i Konstitutionen.

Komiteens 2den Post eller dens Forslag betræffende Indføds-Retten blev nu oplæst. Jeg holdt en Tale derimod og foreslog, at der ingen Forandring skulde ske i, hvad Konstitutionen foreskriver om Naturalisationen, uden hvad Guvernøren angaar, ifald det besluttet, at han skal være svensk. Efter megen Debattering, hvorved Treschow var min vigtigste og næsten eneste Opponent, blev mit Forslag, paa 7 Stemmer nær, enstemmig antaget.

Stoltenberg og Tønning gjorde Forslag til en ny Komite til at underhandle med de Svenske, da den nuværende Komite kun har at indhente Oplysninger fra dem. Denne Sag skal imorgen debatteres.

Der blev oplæst et Brev fra de Svenske, hvori tilkjendegives, at Kongen har givet Ordre til Troppernes successive Udrykning fra Norge, og at de russiske Tropper nu ogsaa skulle forlade Holsten.

Igaar havde de Svenske igjen stort Middags-Selskab. Samtlige Stortingets Medlemmer vare der, foruden en hel Del andre. De gave Skaal: for en lykkelig Forening af Norge og Sverige! Stortingets Skaal! Gid Polarstjernen aldrig gaa op over andre end frie Mennesker i Norden! Gid Mænd i det kolde Nord aldrig blive kolde for Fødelandet!

og deslige Skaaler, der ikke kunde støde nogen. Overalt, hvor ubehageligt det vel end er at se disse Karle blandt os, saa maa man tilstaa, at de ved hver Leilighed opføre dem med megen Klogskab og Høflighed, ja virkelig Artighed, som jeg efter Omstændighederne ei havde ventet. Det kommer nu an paa, om de ei ville gjøre Indsigelse mod eller dog Forestillinger om de af os idag fattede Beslutninger. Jeg formoder ellers vist, at de dermed lade sig nøie, naar kun Storthinget er bestemt. De øvrige Punkter, der ere Gjenstand for Forandringer i Konstitutionen, tænker jeg, ville gaa snart fra Haanden, saa at vi i det mindste paa Løverdag kunde blive færdige og maaske paa Mandag skride til Valget, ifald vi ei faa Disputer med de Svenske om de Punkter, som vi vedtage, men som efter min Mening bør blive staaende, som vi ville. Naar vi saaledes beholde Konstitutionen, med Forandringer i den Aand, som de to idag vedtagne, saa tror jeg endda, at Nationen har spillet en temmelig god Rolle. Det vil da ogsaa staa til Nationen at hævde sin Frihed og Selvstændighed under den nye Regjering. Ponte-Corvo, hedder det, skal komme her, saasnart Kongevalget er skeet, og blive her i 8 Dage, da han formodentlig endnu har en Del paa Hjertet at meddele Storthinget; Kong Carl er i Stockholm og kommer her ikke.

26de Oktober. En af de svenske Kommissarier har imorges været hos Christie og, som det kaldtes, ytret sit Hjertes Bekymringer over de igaar fattede Beslutninger om Tropperne og Naturalisations-Retten. De Karle ville nok prøve paa ret at

skræmme Stortinget; men dette haaber jeg dog ei skal lykkes.

I Stortinget blev idag besluttet i Anledning af et Forslag fra Stoltenberg, at den Komite, der nu har med Bedømmelsen af de Svenskes Forslag og Oplysningerne derved at gjøre, skal forøges med 5 Medlemmer, og at Komiteen derefter skal udvælge nogle blandt dem selv til at meddele de Svenske Stortingets Beslutninger, efterhaanden som de fattes. Jeg maatte nu atter være med — 71 valgte paa mig til at være blandt de 5, hvormed Komiteen skulde forøges; de øvrige bleve Sørensen, Diriks, Wedel og Collett.¹⁾ Nu gik Stortinget over til at gjen-nemgaa Grundlovens §§, sammenholdt med de af de Svenske foreslaaede Forandringer.

- § 1 antaget som det svenske Forslag, kun at uafhændeligt kommer til [at hedde] udeleligt.
- § 2 forbliver, som den er i Konstitutionen.
- § 3 skal kun indeholde: „den udøvende Magt er hos Kongen.“
- § 4 forbliver uforandret.
- § 5, 6 og 8 udsat, indtil man faar den svenske Sukcessions-Orden oversat paa dansk.
- § 7 som i Konstitutionen, undtagen at der skal staa: „Norges og Sveriges forenede Kroner.“
- § 9 som i § 7 i det svenske Forslag, kun at den der omtalte Komite skal bestaa af et lige Antal Norske og Svenske.
- § 10 skal lyde saaledes: „Kongens Myndigheds-„Alder skal bestemmes ved en Lov, der gives

¹⁾ Skal være Schultz. Collett var der allerede.

„efter Overenskomst af Stortinget og de svenske Stænder, eller om de derom ei kunne enes, da af en Komite, saadan som i foregaaende § er omtalt.“

Videre kom vi ei med §§ idag. Bech oplæste en Tale og Forslag om at votere en aarlig Apanage til Kong Christian, og Konow et do. om at oprette et Marmor-Monument for ham. Begge skulle nærmere tages i Overveielse. Konow fik ellers idag nogle Spidser for den Tale, han holdt igaar, i hvilken der rigtignok ogsaa var en Del Udtryk, som vare vel haarde mod dem, som man anser for at være for lidet norske.

Efter at have været i Stortinget fra Kl. 9 til 3 har jeg i Aften fra 5 til 8 været i Komiteen, som jeg er kommen ind i, og hvor vi da nu maa arbeide hver Aften med at samle de indgivne Betænkninger og gjøre Forslag til de §§, som næste Dag skulle afhandles. Der bliver saaledes nu færre Minuter som høre mig til. Til at gjøre Meddelelserne til de Svenske blev af den samlede Komite udvalgt: Diriks, Jeg, Wedel, Treschow, Collett, Sørenssen. Denne Fornøielse skulle vi nu begynde i Morgen Aften.

27de Oktober. I Stortinget fremkom nu Stoltenbergs Forslag om, at det skulde bestemmes, at kun den halve Del af Roflotillen uden Stortingets Samtykke maa kunne kommanderes bort fra Norge. Efter en Del Ventilation om, hvorvidt dette Forslag kunde tages under Overveielse, da det syntes forhen afgjort, blev Forslaget ved Votering antaget. Nu

gik man igjen til at gennemgaa Konstitutionens §§, og blev da vedtaget:

— — — — —¹⁾ — — — — —
 — — — — — — — — — — — — — — —

Længere²⁾ var Komiteen ei kommen med dens Indstillinger af §§. Her fortælles, at der er et Brev fra Kjøbenhavn, som beretter som ganske vist, at det ved Kongressen i Wien er besluttet, at Sjælland skal afstaaes til England, og at Kongen af Danmark skal faa til Godtgjørelse: Hamburg, Lübeck, en Del af Mecklenburg og en Del af det Lauenburgske.

Nu have vi da været i Konference med de svenske Herrer. De vare særdeles høflige og havde intet at indvende mod nogen af de af Stortinget antagne 27 første §§ undtagen den 25de og 26de, nemlig om Tropperne. Men over vore Bestemmelser i denne Henseende vare de særdeles misfornøiede. De paastode, at Stortinget ei var berettiget at gjøre nogen Forandring i disse §§, da Forandring ei var nogen nødvendig Følge af Foreningen; at den gjorte Bestemmelse svækker Landenes Forsvars-Kraft; at den fornærmer Kongen og viser Mistillid til ham og til den Nation, som man burde anse som Brødre etc. Vi svarede dem derpaa — især Diriks og jeg — at vi ansaa den gjorte Forandring nødvendig at følge af Foreningen; at det nu ei var Tiden at tænke paa det nøieste Brøderskab, og at man maatte gjøre Konstitutionen saaledes, at Nationen ei blev altfor meget urolig og misfornøiet. Jeg fortalte dem rent ud, at jeg stedse havde været imod Foreningen, at jeg nu

¹⁾ Udelades med Henvisning til Storthings-Efterretninger I. 164 ff.

²⁾ ∴ end til § 27.

derimod, da den er besluttet ved Storthinget, vil op-
 rigtig arbeide til den, men at jeg vil, at Foreningen
 skal være hæderlig og saaledes, at Nationens oprørte
 Sind kunde beroliges. Jeg beskrev dem derved
 Stemningen i de to nordre Stifter. Sagen blev nu
 udsat til i Morgen Aften, da de Svenske skulde
 fremkomme med deres yderligere Betænkninger derom,
 hvorefter vi gik vor Vei.

28de Oktober. I Storthinget gik vi idag igjen
 til at gjennemgaa Komiteens Indstillinger af §§.

§ 28. Angaaende denne § blev der vrøvlet for-
 skrækkelig meget; især blev der af Koren,
 Dahl, Brun og flere holdt forskrækkelig lange
 Taler, dels om, at Statsraaderne burde vælges
 af Storthinget, dels om, at der ingen Stat-
 holder burde være, dels at denne i saa Til-
 fælde absolut burde være norsk. Jeg, Chri-
 stie og flere talte mod disse Meninger; vore
 Grunde derfor ere for vidtløftige til at op-
 regnes her. Endelig blev efter megen Ven-
 tilation og med Hensyn til den 13de, 14de,
 15de og 28de § i det svenske Forslag be-
 sluttet ved Votering, at vor 28de § skulde
 deles i de 3 §§ og lyde saaledes:

— — — — —¹⁾ — — — — —

§§ 37, 38, 39 uforandret.

Længere var Komiteen ei kommea med dens
 Indstillinger. Bech erklærede, at han vilde tage
 tilbage sit Forslag om en Apanage for Kongen;
 hans Grunde derfor, ja, de ville vi nu ei gjætte,
 man kan feile.

¹⁾ Udelades med Henvisning til Storth.-Efterr. I. 166 ff.

I Aften vare vi da igjen hos de Svenske. Efter en Del Ventilationer antog de de af Stortinget idag bestemte §§, fra 28 til 39. I Henseende til den 25de og 26de § oplæste de og overleverede os en lang Indstilling af deres Grunde, hvorfor de ei kunde antage dem, som de vare af os bestemte. De overleverede os derefter deres Forslag derom, som i det væsentlige er deri forskjelligt fra vor Bestemmelse, at Kongen i Fred har Lov til at sammentrække til Øvelser indtil 3000 Mand af den ene Armee over Grændsen ind i det andet Land, — dog at denne Øvelse ei varer over 6 Uger — og at i Krig har han Raadighed over hele Krigsmagten, kun at de norske Tropper ei maa bruges til Angrebskrig uden Stortingets Samtykke. Deres Forslag skal nu af Komiteen overveies og forelægges Stortinget. De fortalte os, at Kronprindsen var bleven saa vred over vor tagne Beslutning, at han har givet Ordre til at standse med Troppernes Afmarsch fra Norge. For Resten fortalte de, at de ei havde Fuldmagt til at love, de 2de besatte Fæstninger skulde blive strax rømmede, men at de kun kunde sige, at det skulde ske inden 1ste Juli næstkommende. Jeg glemte igaar at nedskrive, at de erklærede, at dersom Stortinget vilde aflægge Eden til Kongen, hvilket vi udslattede af § 11, da skal der ingen Ed fordres af Nationen, med Undtagelse af Embedsmænd og Militære. Hvad Stortinget heri vil beslutte, kommer det da an paa.

29de Oktober. Idag blev der næsten ingen Ting foretaget paa Stortinget, da en Del, dels ved lange Taler, demonstrerede Nødvendigheden af, at Komiteens Indstillinger skulde dikteres Forsamlingen Dagen

førend de debatteres. Skjønt jeg og flere satte os derimod, gik dog dette Forslag igjennem. Der blev da idag kun dikteret, hvad Komiteen igaar Aftes havde udarbeidet. I Komiteen arbeidede vi derefter fra Kl. 12 til 2 og siden fra 5 til 7 med at gjennemgaa §§ og bleve da færdige med vor Indstilling af alle 110 §§, hvilken derefter endnu i Aften blev dikteret til Medlemmerne.

Som jeg hører, skal Kong Christian endnu være i Frederiksværn, at sige ombord paa den danske Brig „Bornholm“, som W. Kaas kom herop med for at hente ham. Hvad Aarsagen kan være, at han ei endnu er kommen afsted, dømmes forskjelligt om. Nogle tro, at han ei vil afreise, førend det er bestemt afgjort, om Sjælland, hvor han skulde hen, forbliver dansk eller ikke.

30te Oktober. Søndag. Fra Klokken 10 til 2 var Komiteen samlet for at gjennemgaa nogle Forslag til Tillægs-§§ i Konstitutionen, samt for at overveie de Svenskes Forslag om 25de og 26de §. Vi bleve færdige med at gjennemgaa de foreslagne Tillægs-Artikler. Kun faa af dem bleve af Komiteen antagne, da de fleste ei vare Gjenstand for Konstitutionen. Jeg nedskriver ei noget videre om dem nu, førend jeg ser, hvad der bliver antaget paa Stortinget. I Anledning af de Svenskes Forslag om den 25de og 26de § bleve vi enige i at antage, at den proponerede Samling af Tropper fra begge Riger, til Øvelse i Fredstid, kunde tilstaaes. Ventilationen om Kongens Raadighed over Armeen i Krigstid bleve vi ei færdige med idag.

Idag fortæller man, at Kongen endelig er afreist fra Frederiksværn. Da han ei længere kunde

Der var megen Kvæstion, om man ei ligefrem skulde have antaget dette som i den svenske § 99; men jeg og Flere ansaa dette svenske Tilbud som en Lokkemad, man burde betænke sig noget nøiere paa at modtage, og fik det derfor bestemt, som ovenfor er sagt. For Matroserne gik det jo aldeles ikke an at bestemme Tjenestetiden kun til 25 Aar.

§ 110. Den første Sætning indtil „Grundlov“ udgaar. „Viser Erfaring, at denne Kongeriget Norges Grundlov“ osv.

Saavidt kom vi da i Stortinget idag.

Vi vare i Aften samlede igjen i Komiteen for at overveie de Svenskes Forslag til de omtvistede §§ 25 og 26. Vi havde fra de Svenske faaet tilsendt deres trykte Indstilling derom, som hermed følger. Det var ordentlig leit at se en Del Folk, hvor angst de nu ere, for at de Svenske skulle bryde med os igjen for disse §§s Skyld. De samme Mennesker, som bifaldt og ivrigen understøttede mit Forslag om dette Punkt, saaledes som det blev antaget i Stortinget, finde nu af bare Angst Grunde for at forkaste denne Bestemmelse og at antage de Svenskes. Kun Christie og jeg og to til lode os ei blinde af panisk Skræk, Resten holdt med de Svenskes Forslag, saa at disse af Komiteens Pluralitet bleve antagne; og jeg tror, at det samme sker i Morgen i Stortinget. For min Del er jeg overbevist om, at de Svenske ei bryde Freden med os for denne Sags Skyld; men naar de se, hvorledes man ængstes derfor, saa er det naturligt, at de spænde deres Fordringer meget høit.

I Morgen skulle ogsaa nogle Tillægs-Artikler til Konstitutionen debatteres i Stortinget.

1ste November. Til Præsident for de kommende 8 Dage blev Christie igjen valgt. Idag var der særdeles megen Debattering i Stortinget. Følgende 3 Tillægs-§§ bleve efter megen Ventilation antagne:

- §. Norge beholder sin egen Bank og sit eget Mynt- og Penge-Væsen, som bestemmes ved Lov.
- §. Norge har Ret til at have sit eget Koffardiflag. Dets Orlogsflag bliver et Unionsflag.
- §. Norge tilsvareder ingen anden end sin egen Nationalgjæld.

Konsul Konows Forslag, om at Norge skal have særskilte Konsuler paa fremmede Steder, blev ikke antaget.

Derefter blev der foretaget at gennemgaa de svenske Kommissariers Bemærkninger ved de af Stortinget besluttede §§. I Anledning af § 11 i Grundloven og § 10 i de Svenskes Forslag havde de paastaaet, at Stortinget skulde aflægge Ed til Kongen paa Nationens Vegne. Stortinget besluttede, at det vel vilde aflægge saadan Ed, men at det ei saa sig kompetent til at aflægge Eden paa Nationens Vegne. Klokkeren var nu 3, og det blev besluttet, at Forhandlingerne igjen skulde begynde Kl. 5. Man tog da fat paa de Svenskes nye Forslag angaaende §§ 25 og 26. Schultz, Ræder, Koren, Tybring, Teist Jakobsen,¹⁾ Aall, Angell, Møller, Bull og Stoltenberg talte mod de Svenskes Forslag og for at vedblive den ifølge mit Forslag tagne Beslutning. Treschow, Abel, Bech, Nansen, Bryn, Advokat Arntzen, Diriks, Sibbern, Sørensen og Wedel talte

¹⁾ Skal være Theis Jakob Thorkildsen Lundegaard.

for at antage de Svenskes Forslag med de faa Forandringer, saaledes som Komiteen igaar ved Pluraliteten vedtog dem. Der blev nu voteret over hver Del især af disse 2de §§ og disse saaledes antagne, som vedfølgende de Svenskes trykte Forslag med de bemærkede Forandringer vise.¹⁾ Derefter blev voteret, om man skulde beholde den Del af mit Forslag, som bestemmer, at Kongen skulde kun kunne udføre den halve Armee over Norges Grændser uden Stortingets Samtykke; ved 50 Stemmer mod 27 blev det bestemt, at denne Bestemmelse skulde bortfalde. Bestemmelsen angaaende Krigsmagten bliver altsaa ikkun den, som indeholdes i de titnævnte, af de Svenske foreslaaede §§ 25 og 26 med Rettelserne. Muligt, at Pluraliteten, der afgjorde dette, kan have Ret; men jeg for min Del blev ei overtydet af deres Grunde og tænkte som Pilatus: „det, jeg skrev, det skrev jeg“. Forhandlingerne varede til Kl. 10.

I Morgen skal Komiteen igjen hen og konferere med de Svenske. Dersom de nu ei gjøre for mange Indsigelser mod de af Stortinget antagne §§, saa tænker jeg, vi ville blive færdige til at foretage Kongevalget om et Par Dage.

Det hedder nu igjen, at det slet ikke er sandt, at Sjælland skal afgives til England. Der-

¹⁾ Ifølge den skede Forandring giver Grundlovens § 25 Kongen Ret til i Forsvarskrig uden Stortingets Samtykke at bruge Rigets hele Liniearmee og Sømagt udenfor Riget og inddrage fremmede Krigsfolk som Hjelpe-tropper i ubegrændset Antal, samt til i Fredstid at inddrage 3000 Mand fra det ene Rige i det andet til Vaaben-øvelser høist i 6 Uger.

imod løber det Rygte, at man i Wien skal have bestemt, at Norge skal igjen forenes med Danmark; men dette, tror jeg, aldrig nogensinde sker.

2den November. Idag foretog Stortinget at gjennemgaa de Bemærkninger, som de Svenske havde gjort ved de af Stortinget bestemte §§. Komiteen havde nemlig om Formiddagen været i Konference med de Svenske og med dem gjennemgaaet samtlige Konstitutionens §§. De Svenske gjorde en Del Smaa-Bemærkninger, men ingen, som var af Vigtighed, uden disse to: at de Stemmeberettigede skulde sværge til Konstitutionen og Kongen istedetfor blot til Konstitutionen, og at Kongen skulde have Ret til at sanktionere eller forkaste Fremmedes Naturalisering af Stortinget. Den første af disse de Svenskes Fordringer blev ved betydelig Pluralitet forkastet. Ved Voteringen om den anden bleve Stemmerne lige delte, og da Sagen blev anset som en Art Lovforslag, saa blev den ifølge Reglementets § 18 bestemt at foretages 2 Dage herefter, til ny Votering. Dette var meget leit; thi derved bliver Sagens Ende end mere bortfjernet, og tillige gives derved end videre Tid og Leilighed til mange unyttige og langvarige Debatter.

En Del af de Svenskes øvrige Bemærkninger bleve anseede for rigtige, men de fleste forkastede. Overalt syntes der idag at herske megen Halsstarrighed i Stortinget, saa at man efter min Mening virkelig modsatte sig nogle Bemærkninger af de Svenske, der vare dels rigtige, dels ganske uskyl-dige. Mellem Medlemmerne af Stortinget herskede der ogsaa temmelig megen Bitterhed, saa at Debat-

terne, der varede til Kl. 9 $\frac{1}{2}$ om Aftenen, vare meget ubehagelige.

Der blev idag ogsaa frembragt Motion om igjen at foretage Sagen om Værnepligten indtil det 25de Aar. Bønderne og en Del Andre, som kun for visse Hensigtens Skyld søge at smigre Bonden, vilde, at det Tilbud af de Svenske, at Værnepligten skulde vare kun til det 25de Aar, skulde strax antages og sættes i Kraft. Men det blev — som vel var — bestemt som forhen vedtaget, at denne Sag først skal endelig bestemmes og afgjøres paa næste Storthing.

3die November. De svenske Kommissarier vare igaar Aftes i stort Selskab hos Rosenkrantz. Just som de vare komne til Bords, fik de Efterretning om, at Storthinget havde forkastet deres Propositioner om Eden og om Naturalisationen. De bleve derover saa stødte, at de strax reiste sig og gik hjem. Jeg har ei endnu hørt noget til, hvad de foretage sig idag. Igaar, da Komiteen var hos dem, vare de meget friske, som var at vente deraf, at de havde faaet deres Villie frem om Tropperne. Wirsén prøvede paa en Maade at skræmme mig; men dette lykkedes ikke.

I Storthinget kom idag under Ventilation om den før proponerede Tak-Adresse til Kong Christian. Konow tilbagekaldte sit Forslag om en Æres-Støtte for ham, men paastod derimod Tak-Adressen. Under Diskussionen herom fremkom, som jeg befrygtede, adskillige Bemærkninger, som ei vare behagelige for Christians Minde, skjønt de vare temmelig indklædte. Megen Bitterhed blandede sig i Debatterne. Wedel og Dahl kom saaledes i Skjænderier, at Præsidenten maatte paamine dem om

Reglementets § 8. Koren, som jeg desværre er bange for bliver ordentlig sindssvag, virkelig af sand Følelse for Norges Sag, holdt en Tale om, at han selv frygtede for at blive miskjendt osv. Han græd og bar sig saaledes, at jeg havde meget ondt af denne virkelig agtværdige Mand. Endelig blev det nu ved Votering bestemt, at der skulde udstedes en Skrivelse til Kong Christian, hvori tilkjendegives, at Stortinget antager Abdikationen. Men derimod blev det bestemt, at Spørgsmaalet om en egentlig Tak-Adresse skulde udsættes til efter Kongevalget. Angaaende Apanagen, da blev Motionen derom tilbagetagen, da Beskatning ei egentlig tilkommer dette overordentlige Storting.

Af Koren og Holter var fremsat Forslag angaaende visse Punkter om Told og Handel m. v. Det blev vedtaget, at disse Ting skulde først voteres om, naar der blev Spørgsmaal om at oprette en Foreningsakt særskilt fra Konstitutionen; og bliver denne Akt ei anseet nødvendig, da skulle Forslagene henvises til næste Storting.

Det blev besluttet, at en Komite af 3 Medlemmer skulde udnævnes til at redigere Konstitutionens §§. Ved fleste Stemmer blev da valgt: Berg, Holst, Nansen.

I Aften vare vi igjen i Konference med de Svenske. De antog da Stortingets Beslutninger i Anledning af deres Bemærkninger ved de fleste af §§. Endog deres Paastand om, at det Ord Kongen skulde beholdes i 51de §, frafaldt de endelig efter megen Ventilation. Men om Kongens Veto i Henseende til Naturalisationen vare de endnu lige paa-staaelige og opløste for os en lang Forklaring om

deres Grunde, og bade os ret indstændig om at virke til, at Kongen ved den forestaaende Omvotering maatte blive tilstaaet Veto. Jeg for min Part har allerede voteret derfor. Min Grund er, at Aarsagen, hvorfor man paa Eidsvold egentlig betog Kongen al Del i Naturalisationen, var, at man frygtede for, at Kong Christian skulde indtrække for mange Danske, og denne Grund ophører nu. Derimod kunde paa den anden Side Stortinget nu drage mange Danske ind for at ærgre de Svenske, og dette vilde vække Misnøie og Splid mellem de to Nationer, der nu skulle være forenede. Jeg talte imod de Svenskes første Forslag om Naturalisationen, da det pegte til, at Kongen vilde have det meste af denne Ret for sig alene; men et blot Veto maa Kongen efter min Mening gjerne have.

4de November. I Stortinget blev idag begyndt med igjen at debattere Naturalisations-Retten. Bryn og Sommerfeldt talte for Kongens Veto. Schmidt og Nansen talte derimod. Brun ligeledes. Treschow og jeg talte derfor. Stoltenberg, Holter, Koren derimod. Lange derfor. Schultz, Abel derimod; Bull, Tybring ligeledes. Hertzberg, Wedel derfor. Ved Voteringen blev der idag 43 mod og 34 med Kongens Veto. Det blev altsaa bestemt, at dette Veto skal nægtes Kongen. Der var 4 Personer, som fra sidst til idag forandrede deres Mening fra ja til nei. Disse vare: Forseth, Godø, Valbø og Erik Nord. Formodentlig har der Nogen paataget sig at overtale dem. Komiteen begav sig derpaa til de Svenske og berettede dem Udfaldet. De erklærede da, at „skjønt de ei havde ventet Afslag paa en saa billig „Fordring, saa vilde de dog frafalde den, forudsat at

„Kongevalget sker idag; i hvilket Tilfælde de ogsaa paa Hans Majestæts Vegne antage Konstitutionen, saaledes, som den nu er bestemt“.

I Stortinget blev derefter oplæst og antaget Koncept til Svaret paa Kong Christians Abdikation.

Major Sibbern holdt en Tale, hvori han kaldte Konow til Regnskab for nogle Udtryk, han for en Tid siden havde brugt mod den Komite, der først underhandlede med de Svenske. Konow besvarede dette ved en anden Tale, som var ret god, og dermed faldt Sagen hen. Stortinget blev derpaa udsat til Eftermiddagen Klokken 5. Forinden blev bestemt en Deputation til Kronprindsen, til Frederikshald, og dens Antal bestemt til 7, og at den skal af Præsidenten udnævnes.

Om Aftenen samledes vi da Klokken 5. Præsidenten opnævnte da først der den omtalte Deputation: Wedel, Hegermann, Diriks, Sørenssen, Konow, Forseth og Sandvig.

Derefter skede Kongevalget ved Hvers Dikttering til Protokollen. Valget var naturligvis enstemmig paa Carl den 13de og blev tilkjendegivet Statsraadet ved en Deputation samt de Svenske ved en do.

Deputationen til Kronprindsen skal afreise i Morgen Klokken 11. Man siger ogsaa, at der skal fyres 3 Gange 27 Skud i Anledning af Kongens Udnævnelse.

5te November. Idag var alene Odelstinget samlet angaaende nogle Valgstridigheder, der have været paa Kongsberg.

Deputationen til Kronprindsen afreiste Kl. 11, og paa samme Tid blev der fyret 3 Gange 27 Skud fra Fæstningen i Anledning af Kongens Udnævnelse.

6te November. Søndag.

7de November. Vi have idag erholdt Efterretning om, at Kronprindsen ei kommer her førend paa Onsdag, da Deputationen bliver idag over paa Frederikshald, og Prindsen reiser tilligemed den først derfra i Morgen.

Konstitutionen blev oplæst, forsaavidt den af Redaktions-Komiteen var gjennemgaaet. Vi kom da dermed til § 32. Der blev oplæst et Brev fra Statsraadet, som tilkjendegiver, at Fasting har maattet reise til Frederiksværn i Anledning af nogle Uroligheder mellem Matroserne paa Briggerne. De ville nemlig strax gaa hjem, da de høre, der ei bliver nogen Krig af. Der kom ogsaa et Brev fra Statsraadet, hvori indstilles, om ikke Nationen vilde kautionere for circa 7000 Lstr., som er en Gjæld, Carsten Anker har i England, og uden hvilket han ei kan vende tilbage til Norge. Herom skal besluttes en anden Dag. Stortinget blev nu udsat til i Eftermiddag Klokken 5, til hvilken Tid Resten af Konstitutionen skal være redigeret. Imidlertid blev der holdt Lagthing, hvorved der blev stadfæstet en af Odelstinget forleden Dag fattet Beslutning, at en Komite skal udnævnes for at gjennemse Over-Krigs-Kommissionens Protokol for at erfare, hvorledes og hvorvidt der er gaaet frem med Undersøgelsen af de mistænkte Militær-Personers Forhold. Der skede ogsaa idag Valg paa Præsident for Lagthinget, og man behagede dertil at vælge mig. Det bedste er, at der er lidet eller intet at forrette som Præsident i Lagthinget; thi ellers var det meget ilde, da jeg er aldeles uskikket til at være den dirigerende Person i en Forsamling.

8de November. Stortingets Forhandling begyndte idag med at debattere, om Frederikshalds Repræsentant nu skulde tilstedes Adgang til Stortinget. Jeg, Hount, Treschow, Aschehoug talte derfor. Koren, Nansen, Ræder talte derimod. Ved Votering blev bestemt, at han [først] skal have Adgang, naar Kongen høitidelig har antaget Konstitutionen.

Prindsen kommer ikke hid førend i Morgen Aften. Vor Deputation blev meget høitideligt modtagen paa Frederikshald. Her skal illumineres og paraderes etc.

Til en Komite for at undersøge Over-Krigs-Kommissionens Protokol blev valgt: Ræder, jeg og Koren. Til Præsident blev Christie atter valgt for de efterfølgende 8 Dage.

Der blev siden holdt Odelsting, hvorved der blev besluttet, at der skal udnævnes en Komite for at undersøge Statsraadets Protokol for at erfare, hvad der motiverede den paa Moss afsluttede Konvention. Denne Beslutning skal først indstilles til Lagthinget, førend den sættes i Kraft.

9de November. Stortinget var idag alene samlet for at udvælge en Deputation af 12 Personer, som i Morgen Formiddag skal gaa hen og komplimentere Prindsen, førend han kommer i Stortinget. Bech blev Formand for den. Af de bergenske er Hagerup med deri. Der blev siden holdt Lagthing i Anledning af Odelstingets Beslutning at undersøge Statsraadets Protokoller med Hensyn til Konventionen paa Moss; men Sagen blev ikke idag optaget til Afgjørelse i Lagthinget.

Efterat Militæret og Borgerskabet havde paraderet fra Klokken 3 $\frac{1}{2}$ af, i et fælt Regnveir, kom Prindsen endelig Klokken 8 om Aftenen. Ved Vaterlands Bro blev han modtaget af Generalstaben, Kommandanten og nogle af Autoriteterne. Han holdt der og talte til dem, men blev siddende i Vognen. En Del af Folket begyndte at raabe Hurra; dog blev det ei almindeligt, og Militæret samt Borgerne raabte ikke. Han kjørte derpaa ganske langsomt gjennem Gaderne til Palæet, medens der blev fyret 3 Gange 9 fra Fæstningen. Statsraadet samt Præsidenten i Storthinget modtog ham i Palæet. Han talte $\frac{1}{2}$ Times Tid med dem, hvorpaa de gik. Kommandanten og de vagthavende Officerer bleve til Taffels med ham, hvilket dog var forbi Kl. 10 $\frac{1}{2}$. Han skal være meget blid, naar man taler med ham, og i sit Væsen mere nedladende, end Fyrster ellers ere. Han har en meget stor Suite af Generaler, Adjutanter etc. med sig. I Morgen Klokken 2 kommer han i Storthinget. Hele Byen var illumineret fra Kl. 5 $\frac{1}{2}$ til 11 om Aftenen. Dette var en Foranstaltning, som Falbe havde føiet, men som ingenlunde havde almindeligt Bifald, skjøndt den Ene var nødt til at rette sig efter den Anden. Hos Mathiesen var Huset meget net behængt med Lamper, og af disse et C. J. Ligeledes var der to Transparenter, maadelige nok og med gyselig flauue Vers under.

10de November. Klokken 2 kom Prindsen samt Oscar i Storthinget, geleidet af Statsraadet og en stor Mængde norsk og svensk Generalstab etc. Han ser rask og kjæk ud, men er ikke smuk og ikke ret voxen. Det Portræt af ham, som jeg har seet hos Hagerup i Bergen, ligner ham meget. Han ser dog

meget ældre ud, han er ogsaa 51 Aar. Naar han slaar Øinene op, er der ligesom noget vildt i dem; men ellers have de noget ret godmodigt. Oscar, der er i det 15de Aar, ser meget godslig ud, men ikke spirituel. Meget bleg og tildels svag ser han ud. Men det kan maaske komme af, at han nu just er in den Laffenjahren. Kronprindsen stillede sig paa høire og Oscar paa venstre Side af den kongelige Stol, der stod under en Slags Thronhimmel. Kronprindsen oplæste en ret vakker Tale paa fransk, som derefter af Oscar blev oplæst paa svensk. Derpaa overleverede han Kongens skriftlige Ed til Præsidenten, som oplæste den, hvorefter Stortinget af lagde Eden. Præsidenten holdt endelig en kort, men norsk og frimodig Tale, hvorpaa Prindsen med Følge forlod Stortinget, og nu begyndte Kuren hos ham. Hele Stortinget gik ogsaa derhen. Kronprindsen talte lidt næsten med enhver af os, hvorved Oscar var Tolk for dem, der ei tale fransk. Han sagde mig en hel Del smukke Ting om det fordelagtige Rygte, jeg havde erhvervet mig, at det var ham kjært at kunne lære nærmere at kjende mig, etc. Han er meget blid, naar man taler med ham, og gjør sig megen Umage for at forstaa og forstaaes. Der spores ogsaa mere den jevne Soldats Raskhed end Fyrsten hos ham. Præsidenten tilligemed den Deputation af 12 Medlemmer, som idag komplimenterede ham, vare siden til Taffels hos ham. Præsidenten sad ved hans Side og konverserede meget med ham, hvorved han skal have vist megen Lige-fremhed, givende tillige jevnlige Forsikringer om sin oprigtige gode Villie til Norges Vel.

11te November. Idag var ingen Forhandlinger i Stortinget. Derimod var vor Komite samlet og begyndte med at gennemgaa Over-Krigs-Kommissionens Protokol og Papirer. Dette blev et vidtløftigt Arbeide, da der er en svær Mængde Bilage. Men saavidt jeg ved første Begyndelse kan slutte, vil der af hele Kommissionens Forhandlinger neppe fremkomme mange Oplysninger, end mindre Bevisligheder mod de sigtede Mænd.

12te November. I Stortinget blev Hegermanns Forslag, at ansøge Kongen om at udnævne Kronprindsen til Vice-Konge i Norge og til Chef for et gevorbent Regiment, foretaget. Forslaget blev antaget.

Nu blev der handlet om Oprettelsen af en Forenings-Akt, som skulde indeholde nærmere specielle Bestemmelser ved Foreningen. Benævnelsen blev forkastet; men Neumann foreslog, at alle de nærmere Bestemmelser skulde samles i en Adresse og forelægges Kongen som Nationens Ønsker. Dette blev paa en Maade antaget, men dog bestemt, at der skulde, til at gennemgaa og ordne alle de indkomne Forslag denne Adresse betræffende, udnævnes en Komite bestaaende af 3 Handelskyndige og 4 andre Medlemmer. Der blev da valgt: Holter, Konow, Stoltenberg, Diriks, Sibbern, Hegermann og Wedel. Det blev bestemt, at alle nye Forslag denne Sag betræffende, som Nogen endnu maatte have at gjøre, skulde indgives til Komiteen inden i Morgen Aften.

Lagthinget blev siden holdt, og efter temmelig megen Ventilation bifaldtes Odelstingets Beslutning, at Statsraadets Protokoller skulde af en Komite gennemgaaes med Hensyn til Konventionen paa Moss.

Hele Stortinget var idag til Taffels hos Kronprindsen. Præsidenten sad ved hans høire Side. Efter hans Anmodning proponerede Præsidenten Kongens Skaal. Derpaa blev af Kronprindsen proponeret Stortingets Skaal. Derefter af Præsidenten Kronprindsens Skaal; saa af Prinds Oscar Rigernes Skaal og endelig af Præsidenten Prinds Oscars Skaal. Der er temmelig ugeneret ved Taffelet, og overalt er Kronprindsen meget omgjængelig. Han gaar omkring og tager Folk i Haanden og hilser, naar han synes, det er Folk, han lider, eller som han blot kjender Navn paa. Men hvad jeg ikke rigtig kan fordøie, er den Sværm af Adjutanter, som han har om sig. Mange af dem ere vistnok meget flinke Folk; men de have dog et leit Sving med sig.

13de November. Søndag. Vor Komite var samlet fra Kl. 8 til Kl. 11, da vi alle gik i Kirke. Der var nemlig et Slags *te deum*. Der blev fyret 81 Skud fra Fæstningen; Bech prækede, og Thaarups vakre Hymne „Gud Jehova vi prise Dig etc.“ blev afsunget tilligemed et Par Vers — jeg tror — af Platou. Der var efter min Mening for meget larmende Musik og overalt for meget Kunst i den til at være virkelig høitidelig. Prindsen, hans hele Suite, Statsraadet, hele Stortinget og for Resten saa mange, der kunde rummes, vare i Kirken. Idag igjen var jeg til Taffels hos Kronprindsen. Der var nemlig Statsraadet, vor Præsident og 10 eller 12 af Stortinget. Efter Taffelet holdt Kronprindsen en Konference med Statsraadet, vor Præsident, Wedel, mig, Treschow og Sørensen. Det var i Anledning af hans Ønske, at Stortinget maatte blive udsat indtil Juni eller Juli næste Aar; men

det kom ei i Aften til noget Resultat, da Meningerne vare meget delte. Kronprindsen tilkjendegav os ogsaa, at Hans Majestæt havde bestemt, at den, der er Chef for Kadet-Korpset, skal være General-Major, og at Hegermann, da han erklærede sig for at ville blive ved denne Post, altsaa udnævntes til General-Major. Arenfeldt har faaet en Gulddaase af Kronprindsen. Den er temmelig stor og vakkert arbeidet; men Besætningen med Brillanter er mere rig end smagfuld.

14de November. I Stortinget blev foretaget Hr. Major Sibberns Forslag, der indeholder, at alle Forslag skulle være indleverede inden i Morgen Aften og siden ingen flere Forslag antages, samt at Stortinget skulde arbeide Formiddag og Eftermiddag for at blive færdigt og da anholde hos Kronprindsen om at hæve Stortinget. Den første Del af Forslaget blev antaget, den sidste ansaaes unødvendig.

Der blev urgeret over, at Sekretæren har ladet Wulfsberg faa Wedels Tale til Trykken, da den indeholder en stor Del Efterretninger, som ei burde være bekendte. Weidemann forsvarede sig meget godt, og Sagen faldt derved bort. Derimod blev efter Nansens Forslag ventileret, om Redaktions-Komiteen, som Reglementet foreskriver, nu strax skal vælges eller ikke. Komiteen skal udnævnes, bestaa af 3 og foreslaaes af Præsidenten.

Nu blev et Forslag fra Steenstrup omhandlet, der indeholdt, at det næste ordentlige Storting skulde udsættes indtil 1ste Februar 1816. Koren foreslog Udsættelsen kun til 1ste Juli 1815. Jeg foreslog, at man først skulde indhente Finants- og

Værnepligts-Komiteernes Erklæring, om de ikke ere istand til at give Oplysningerne til 1ste Februar, eller i saa Tilfælde, om de da kunne frembringe dem til 1ste Juli. Præsidenten bifaldt dette, med Tilføiende, at man skulde fordre en Erklæring fra Kongen, at, ifald Stortinget blev udsat til 1ste Juli, skulde under intet Paaskud nogen udkommanderes, som var over 25 Aar, forinden dette Storting afholdes. Dette mit og Christies Forslag blev antaget. Statsraadet tilkjendegav os, at v. Essen er udnævnt til Statholder. Der blev valgt 3 Medlemmer til at gennemgaa Statsraadets Protokoller om Konventionen, nemlig Amtmand Krohg, Nansen og Schmidt.

15de November. Bryn foreslog i Stortinget, at Indberetningen fra Komiteen til Undersøgelse af Landets Tilstand nu skulde offentlig bekjendtgjøres; men dette Forslag blev ikke antaget, da det blev anseet som forhen bestemt, at bemeldte Indberetning ikke skulde trykkes.

Til Præsident for de følgende 8 Dage blev valgt igjen Christie.

Jeg og fire andre Medlemmer vare i Deputation til Kronprindsen i Anledning af den igaar fattede Beslutning og modtog hans bestemte Erklæring paa Kongens Vegne, at „intet Mandskab skulde „kommanderes, som er over 25 Aar gammel, inden „1ste Juli næste Aar, ifald det nemlig skulde, imod „al Formodning, i det Tidsrum blive nødvendigt at „udkommandere Tropper“.

Rosenkrantz kom i Stortinget og forelæste nogle Hans Majestæts Propositioner, som i det væsentlige gik ud paa at udnævne Komiteer om Finantser,

Militæret og indvortes Bestyrelse, hvilke skulle arbejde i disse Ting indtil næste Storting. Komiteen, der skulde ordne de indkomne Forslag i Henseende til den almindelige Supplik eller Forestilling, der skal indgives til Hans Majestæt, var færdig med dens Betænkning, hvilken blev dikteret til Medlemmerne for i Morgen at debatteres.

Igaar blev Christie og jeg tilsagte til at spise med Kronprindsen paa Bogstad. Der var tillige Statsraadet samt de fornemste svenske Herrer. Prindsen var som sædvanligt meget forekommende mod Christie og mig. Han er i det hele en behagelig Mand at tale med.

Skjønt dette Storthings Forhandlinger nu synes at nærme dem til deres Slutning, saa tør jeg dog ei endnu fremsætte nogen bestemt Mening om, naar de ville være forbi; thi der forebringes dog altid noget nyt, som, skjønt det just ei er vigtigt, dog ofte medtager megen Tid.

16de November. I Stortinget blev idag handlet baade Formiddag og Eftermiddag angaaende Forslagene fra den Komite, der skulde gjenngaa og ordne de indkomne Forslag om de Punkter, der skulde være Gjenstand for en Ansøgning til Hans Majestæt. De fleste af Komiteens Forslags-Punkter bleve antagne; men da jeg i disse Dage har havt saa mange Slags Ting at bestille og at tænke paa, saa har jeg ei faaet Tid til at nedskrive dem. I Lagthinget blev jeg igjen valgt for de næste 8 Dage til Præsident.

17de November. Idag blev endvidere handlet om Komiteens Forslags-Punkter. Efter Hertzbergs Forslag blev derefter dekretet en Tak-Adresse til Præs-

sident Christie og Sekretær Weidemann. Det blev besluttet, at jeg tilligemed de samme Herrer som sidst skulde i Deputation gaa til Kronprindsen for at erfare, om der var taget nogen Bestemmelse i Henseende til den Tid, da de svenske Tropper kunne ventes at forlade Fæstningerne Frederikstad og Frederiksten. Vi fik ei noget ganske fyldestgørende Svar, da han ei vilde give noget bestemt Løfte om Rømningen, kun at den skulde ske saasnart muligt og være tilendebragt inden 1ste Juli. Til at reise som Deputation til Stockholm blev valgt: Christie til Formand, og for Resten: Neumann, Hagerup, Abel, Hegermann, Nordgaard og Erik Nord.

18de November. Der blev idag handlet i Anledning af Hans Kongelige Høiheds Svar paa Spørgsmaalet om Fæstningerne, hvilket Svar var Stortinget meget imod. Det blev vedtaget, at denne Sag skulde overdrages Komiteen til nærmere Overveielse og Indberetning til Stortinget.

Nansen gjorde et Forslag om, at Lov-Komiteens Medlemmer skulde dispensereres for deres øvrige Embeder. Det blev vedtaget, at der skal ansøges om, at disse Medlemmer saavidt muligt skulde fritages for deres øvrige Embedsforretninger og dem tilstaaes passende extraordinær Gage. Bøgvald gjorde det Forslag, at den exekutive Magt skulde anmodes om at sørge for, at alle Stemmeberettigede skulde melde sig til Things, da der er saa mange, som ei melde sig. Dette Forslag blev ikke antaget. Der fremkom ogsaa nogle andre intetsigende Forslag, der ei bleve antagne. Derefter blev Kongens Proposition af 11te Novbr. foretaget. I den Anledning blev, efter en Del Ventilation vedtaget:

- 1) At de paa Eidsvold valgte Finants- og Værnepligts-Komiteer skulle ansees som de to Sektioner af den af Kongen proponerede Komite.
- 2) At Værnepligts-Komiteen, da den bliver af mere militært Omfang, skal forøges med to vælgendes militære Medlemmer.
- 3) At der skal vælges 4 Medlemmer til den Sektion, der skal have med Landets indvortes Økonomi at gjøre.
- 4) At disse 3 Afdelinger tilligemed Lov-Komiteen skulle agere samlede som en Komite, saa tit det fornødiges.
- 5) At de samlede skulle overdrages at føre Kontrol med Myntvæsenet.

I Henseende til de Kommitteredes Instrux blev endnu intet fastsat.

Idag blev jeg igjen tilsagt til Prindsens Taffel, og i Aften skal jeg, ligesom hele Stortinget, til Bals.

19de November. I Stortinget blev idag meget disputeret om Publikationen af Grundloven. De svenske Kommissarier ville nemlig, at den skal publiceres fra den exekutive Magt, da Stortinget derimod paastaar, at den af dette skal publiceres. Ved Votering blev det afgjort, at Stortinget skal publicere den.

Der blev oplæst Indberetningen fra Komiteen til at gennemse Over-Krigs-Kommissionens Protokol. Den indeholder kun enkelte Bemærkninger ved Undersøgelserne. Sagen blev henvist til Odels-thinget.

Den anden Komite oplæste ligeledes dens yderligere Indstilling om Fæstningernes Ryddiggjørelse.

Den gik ud paa: 1) at anmode ved en Deputation Kronprindsen om at love, at Fæstningerne skulde rømmes inden sidste Februar. 2) Skulde Kronprindsen ei kunne give denne Forsikring, skal Deputationen foredrage Kongen Storthingets Beslutning og Begjæring, at Tropperne skulle være borte sidste Februar. Ved Votering blev 1ste Post antagen. Den anden Post blev udsat, indtil Prindsens Svar er erholdt.

20de November. Søndag.

21de November. Kaptein Ræder indberettede Udfaldet af Deputationen, som igjen var hos Kronprindsen angaaende Fæstningerne. Kronprindsens Svar var i det væsentlige det samme, som han svarede forrige Gang.

Tilskuere vare idag ikke tilstedte Adgang til Storthinget.

Den anden Post af Komiteens Indstilling igaar blev nu antagen. Siden var Odelsting.

22de November. I Lagthinget blev idag stadfæstet Odelstingets Beslutning, at det nu brugelige norske Flag skal vedblive at bruges som Koffardi-Flag paa alle kortere Reiser, hvortil der ei udfordres tyrkiske Søpasse. Dog forbeholdes næste ordentlige Storthing at gjøre anden Bestemmelse. Denne Beslutning skal nu forelægges Statsraadet for at erhverve Kongens Sanktion. Der bliver søgt Hans Majestæt om at gjøre saadan Foranstaltning, at de norske Skibe, som ville gaa paa Middelhavet, kunne gaa under svensk Flag, indtil næste Storthing derom tager anden Bestemmelse.

Ifølge det den 18de vedtagne blev Oberst d'Aubert og Major Schjøtt valgte til at tiltræde Værnepligts-

Komiteen; og til den Sektion af den store Komite, hvilken skal have med den indvortes Økonomi at gjøre, blev valgt Professor Rathke, Professor Platou, Kjøbmand Peder Cappelen og Proprietær Glad. Fra Statsraadet indkom en Proposition angaaende de nødvendige Penge indtil næste Storting. Denne Sag skal i Morgen afhandles. Derefter var idag Odelsting.

Skjønt jeg ofte er bleven bedragen i mit Haab i saa Henseende, saa tror jeg dog nu ganske vist, at Stortingets Forhandlinger maa blive tilendebragte i Morgen. Stortinget vil da paa Torsdag blive hævet af Kronprindsen ved en Tale, hvorefter han strax afreiser.

23de November. Der blev idag i Stortinget handlet om Regjeringens Forslag i Henseende til de nødvendige Penge indtil næste Storting. I den Anledning blev besluttet:

- 1) Regjeringen bemyndiges til i fornødne Tilfælde at gjøre indenlandsk Laan indtil 2 Millioner N. V. mod 5 pCt. Rente.
- 2) Skulde det blive nødvendigt, da kan Regjeringen ogsaa tilstaa 6 pCt., men ei høiere Rente af indenlandsk Laan.
- 3) Skulde det anførte Laan ei kunne faaes indenlands, da kan Regjeringen gjøre det udenlands, til saadan Rente, som det kan erholdes for.
- 4) I intet Tilfælde maa flere Bankosedler udstedes, end hvad der endnu rester af de paa Eidsvold til Udgivelse dekreterede 14 Millioner N. V.

Det blev derefter ved Votering bestemt, at næste ordentlige Storting for denne Gang skal ud-

sættes indtil 1ste Juli 1815, men at Valgene imidlertid skulde ske paa den i Konstitutionen bestemte Tid.

I Lagthinget blev Amtmand Krohg valgt til Præsident for de næste 8 Dage. Christie blev igaar fremdeles valgt til Stortingets Præsident.

24de November. Komiteen, der skulde forfatte de forskjellige Ansøgninger til Kongen om forskjellige Gjenstande, oplæste dens Forslag desangaaende, nemlig:

1) Angaaende, at det skal tillades at bruge det svenske Flag i Middelhavet, indtil næste Storting anderledes bestemmer. Komiteens Udkast antaget.

2) Angaaende forskjellige Ting, nemlig: a) at norske Skibe og Varer med Hensyn til Told-Afgifterne maa have samme Frihed og Rettighed i Sverige som svenske i Norge. b) Under Opgjørelse mellem Danmark og Norge maatte tages Hensyn til Norges Andel i Island, Grønland og Færøerne samt andre fælles offentlige Eiendomme. c) At begge Riger gjensidig skulle godtgjøre hinanden de siden Norges Afstaaelse af Danmark gjorte Opbringelser. d) Kongen skal beskytte det norske Universitet. e) Skibe, som bleve lagte Beslag paa i England førend Fredsbrudet i 1807, skal Kongen anvende sin Indfyldelse til at faa godtgjorte. f) Kongen skal søge at bevirke hos fremmede Magter, at de fremmede kondemnerede Skibe, som af norske Borgere ere kjøbte i denne Krig, maa blive anseet lige med norskbyggede Skibe. g) Den nedsatte Lov-Komites lovkyndige Medlemmer maatte fritages for deres Embeder og paa anden Maade gageres, for desmere at erholde Tid. Komiteens Udkast antaget.

3) En Ansøgning om, at Kongen vilde sørge for, at den almindelige og andre Enkekasser, der ere garanterede af Hans danske Majestæt, samt Umyndiges Midler, der ere indsatte i Statskassen, kunde blive sikre for de norske Vedkommende, og at Kongen dertil anmodes om at holde sig til de Kapitaler, som Enkekassen har staaende i Norge, til Laurviks Grevskab samt til andre Eiendomme, som Kongen af Danmark maatte have her i Landet.

Komiteens Udkast antaget.

NB. Hvad jeg her har skrevet, er ikke Ansøgningernes egentlige Ord, men Meningen deraf.

Da det hedder, at de svenske Kommissarier nu have frafaldt at sætte den svenske Konges Proklamation foran Grundloven, saa blev det besluttet, at Grundloven skulde trykkes med Stortingets antagne Intimation og med de svenske Kommissariers Paategning om Antagelse.

I Lagthinget blev Odelstingets Beslutning, at Statsraadet skulde tilskrives om at gjøre den nedsatte Over-Krigs-Kommission opmærksom paa de Bemærkninger, som den af Stortinget nedsatte Komite har gjort i Henseende til Kommissionens Forhandlinger, enstemmigen antaget.

Odelstinget tilkjendegav Lagthinget, at det har besluttet, at Haxthausen skal sættes under Rigsrettens Tiltale for hans Forhold som Statsraad ved Konventionen paa Moss. I den Anledning skal Lagthinget i Morgen foreløbig samles med Høiesterets Medlemmer.

Lagthinget modtog ogsaa en Beslutning af Odelstinget, at den executive Magt skal ansøges om at

foranstalte Undersøgelse mod den samlede Kommissariats-Kommission i Anledning af dens Indberetninger til Kongen om Proviant-Væsenet i Krigens Tid. Denne Sag skal i Morgen foretages i Lagthinget.

25de November. Lagthinget samledes med Høiesteret for at handle om den dekreterede Sag for Rigsretten. Vi bleve alle enige i, at denne Sag ei kunde foretages af denne Rigsret, da den 1) ei har noget Reglement, 2) Høiesteret ei endnu er fuldkommen organiseret, 3) og at der er nogen Tvivl om, hvorvidt dette overordentlige Storthings Lagthing kan fungere i Rigsretten, da deres Poster som Storthingsmænd ei ere permanente, saaledes som det er Tilfældet med et ordentligt Storthings Medlemmer.

I Stortinget blev forelæst Udkast til den Adresse, der af Deputationen skal forelægges Kongen, og ligeledes til en Deklaration om de Ting, der skulle foretages af næste ordentlige Storting. Den sidste skal af den exekutive Magt bekjendtgjøres. Abel meldte, at han ei kan reise til Stockholm, da han har ondt i en Fod. I hans Sted skal den, der næst ham havde de fleste Stemmer, afgaa. Dette er Etatsraad Knudtzon. Diriks fungerede som Vice-Præsident og Hagerup som Sekretær; der blev oplæst Konceptet til Tak-Adresser til Christie og til Weidemann. Koncepterne bleve vedtagne.

I Lagthinget blev Odelstingets Beslutning, at Regjeringen skal tilskrives, om den finder det passende, at Kommissariats-Kommissionens Forhold under sidste Felttog skal undersøges og dens Personale dømmes, om de end skulde være afreiste fra Landet, enstemmig antaget.

Odelstingets Præsident tilkjendegav Lagthinget, at hint ei havde bestemt noget vist om, naar den dekreterede Aktion for Rigsretten skulde ske, og at det overlod nærværende Lagthing og Rigsret at afgjøre, om det anser sig kompetent til nu at agere som Rigsret. Rigsretten vil da vel blive sat; men jeg formoder, den maa afgive saadan Kjendelse, at Sagen ei nu kan paakjendes, men maa henstaa indtil det ordentlige Storting.

Stortinget samledes igjen, og da der nu endelig ei er flere Sager til Afgjørelse, men dets Forhandlinger kunne ansees endte, saa blev det vedtaget, at en Deputation i Aften skal tilkjendegive Kronprindsen saadant. I Morgen vil han formodentlig formelig hæve Stortinget.

26de November. Lagthinget samledes med Høiesteret og konstituerede sig til Rigsret, men afgav saadan Kjendelse: at Retten ei saa sig kompetent til at behandle Sagen. Grunden var især den, at Medlemmerne, da Stortinget er overordentligt, ophøre at være Lagthings-Medlemmer i det Øieblik, Stortinget ophæves.

Kl. 3 $\frac{1}{2}$ kom Prindsen med Følge i Stortinget; han ophævede Stortinget ved en Tale, som han holdt paa fransk, og som Oskar derefter oplæste paa norsk, og det temmelig godt. Christie svarede i en meget god Tale, hvorefter Prindsen gik bort.

Vice-Præsidenten Diriks overleverede Christie og Weidemann Stortingets Tak-Adresser, og dermed sluttedes Stortinget.

III.

Breve til Stiftamtmand Christie 1815—1830.

Stockholm, 13de Januar 1815,
(til Kristiania).

Kjære Christie! Endnu — Fredags Aften — har jeg ei faaet noget Brev fra Dig fra Upsala, som Du troede. Men Du har maaske der, som her, sviret fra Morgenstund til Aftenens Ende, saa Du ei har faaet Tid at skrive. — — I Forgaars Morges kom Lieutenant Flood som Kureer fra Kristiania. Han bragte os da endelig en Slump Expeditioner fra Statsraadet. Igaar var norsk Statsraad, og jeg maatte da referere. Det gik temmelig rask fra Haanden; men det er et trættende Arbeide i flere Timer at tale høit for Kongen paa norsk, og i samme Aandedræt at tale omtrent det samme til Kronprindsen paa fransk, hvilket sidste rigtignok faldt barbarisk nok iblandt. Jeg blev udnævnt — efter Statsraadets Indstilling — til Vice-Kommandant i Bergen, og fik ogsaa Kongens mundtlige Løfte om at faa det virkelige Kommandantskab; skriftlig til Protokols vilde Prindsen ei, at Løftet skulde føres, da sliig Expektance kunde synes ukonstitutionsmæssig, hvori han maaske kunde have Ret. Grev Schmettow har faaet Afsked.

Du har vel hørt om, at det skal have gaaet noget underligt til med Eedsaflægningen i Throndhjem. Dette gjorde i Førstningen meget Indtryk paa Prindsen, men siden har han betragtet det mindre vigtigt. Jeg er ogsaa vis paa, at det ei er af nogen Betydning, naar man kun ei lægger formegen Vægt derpaa.

— — — — Her indlagt faar Du en Begyndelse af en Dagbog, som jeg agter efterhaanden at sende til Dig eller en anden af Qvodlibet; ifald det interesserer, kunde det meddeles, men kun i Qvodlibet. Jeg skriver just ingen Hemmeligheder deri; men dog ei for enhver, og naar det først gik lidet udenfor Qvodlibet med Bladenes Læsning, saa var det ei godt at bestemme, hvor vidt det skulde gaa. — —

Din Ven

Motzfeldt.

Stockholm, 30te Marts 1815,
(til Bergen.)

— — — At Du ei har havt megen Rolighed siden Du kom hjem, kan jeg nok forestille mig. De mange Selskaber Du kommer i, eller nødes at komme i, maa kjede Dig tilsidst, ligesom de vist vilde gjøre ved mig, om jeg var eller nogentid kunde være i Din Stilling. Men nu misunder jeg næsten Dig og Enhver, der kan komme i Selskaber som ere — i Bergen. Jeg veed aldrig, hvorledes det har sig dermed, jeg har før været, og paa længere Tid, borte fra Fødelandet, under ublidere Omstændigheder, skilt fra Kone og Børn, men aldrig har jeg længtes saa meget efter at komme tilbage. Bergen har en Attraktion paa mig, som intet andet Sted har havt. —

— — — — — Det er ganske besynderligt, at mit Brev af 17de Januar ei er fremkommet, og da formodentlig ligesaa lidt et til Hagerup af samme Dato, hvori var Dagbogsbladet Nr. 2. Jeg har nu taget Attest paa Posthuset for at Brevene ere afgangne, og sendt den til Wraatz for at faa undersøgt hvor Brevene ere blevne af. — — — — —

Stockholm, 30te April 1815.

— — — — I Henseende til Postens Langsomhed, da er det vist, at den er over alle Grændser. Den bruger 9 Døgn mellem Kristiania og dette (Sted). Vi have skrevet og snakket en hel Del om dette, men det hjælper ikke. Postindretningen er i sin Grund ganske forkert her i Landet; f. Ex. i Westeraas maa Posten bie efter en Post fra Upsala, og paa flere Steder maa Posten saaledes bie efter Biposter. Om Posten gjennem Sverige til Danmark, der nu bruger 3 Gange saa lang Tid som forhen, er der gjort en Forestilling fra den Norske Regjering, og gjentaget af os mange Gange baade skriftlig og mundtlig. Jeg tror ogsaa, det bliver saa, at de norske Breve komme til at gaa med en egen Post, eller saa, at de ei opholdes i de svenske Kjøbstæder; men endnu have vi ei kunnet bringe det til Endskab.¹⁾ I visse Kontorer her er Langsomheden ubeskrivelig. Angaaende Bestemmelsen af Betalingen for de tyrkiske Sø-Passe, som af Norske afbenyttes, er heller ikke endnu bleven nogen endelig Resolution. Ifølge et Brev fra en Konsul i Marokko hedder

¹⁾ Det tog adskillige Aar at faa en forandret Ordning istand.

det, at Barbareskerne nuomstunder sende sine Krydsere saa langt som til Indgangen af Kanalen, og han bemærker derfor, at han synes det vil være raadeligt for de norske Skibe at bruge svenske Flag ogsaa paa de Høider, da Barbareskerne ei erkjende det norske Flag, som de ei direkte faa Penge for. Endnu har man heller ikke nogen Slags Vished om, hvad Vending Krigen vil tage; men da man vel i Bergen kunde ønske at vide, hvad her menes, saa vil jeg anføre, at den almindeligste Mening er, at vi her skulle blive neutrale, og i den sidste Tid begynder man ogsaa temmelig almindelig at tro, at de Engelske ei ville begynde med nogen Blokade eller Opbringelse denne Gang. Men alt er naturligvis kun Meninger, som kunne være feilagtige. — — — —
 — — — Af Hagerups Brev af 15de, som jeg igaar modtog, ser jeg da fuld Vished for, at mit Brev til ham af 15de Marts ei er fremkommet. Det er mig meget mærkeligt, at de Breve, som jeg veed ere bortkomne, just vare til Dig og Hagerup. Gjør, som sagt, Alt hvad der i Norge kan foranstaltes til Undersøgelse om dette Brev. — — — — —

Stockholm, 25de Mai 1815.

Extrakt af Statsraads Protokollen for 25de Mai 1815. „Den Kongelige Norske Regjering indstiller under 9de Mai: at Sorenskriver over Nordhordlehn, Sekretær Christie maatte paa Grund af hans bekjendte Indsigter, Duelighed og Retskaffenhed samt Fortjenester som Præsident ved sidste Storting, naadigst udnævnes til Stiftamtmand over Bergens Stift og Amtmand over Søndre Bergenhushus

Amt med den reglementerede Gage af 3600 Rbdl. rede Sølv aarlig“. Herpaa behagede Hs. Majestæt naadigst at resolve: „Den Kongl. Norske Regjerings Indstilling approberes; og skal i Bergen anskaffes for Statens Regning en passende Stiftamtmandsbolig. Indtil denne kan erholdes, tilstaaes Stiftamtmand Christie Godtgjørelse for Husleie. Ved Stiftamtmandskontoret i Bergen skal ansættes en examineret Fuldmægtig, som lønnes af Statskassen med 800 Rbdl. rede Sølv, og hvilken Fuldmægtig Stiftamtmanden maa foreslaa. Desuden tilstaaes Stiftamtmand Christie den for Stiftamtmands-Embedet i Bergen til Kontorhold reglementerede Sum, beregnet til rede Sølv i Overensstemmelse med den kongelige Resolution af 16de Marts d. A.“

Saamange ere Ordene; om de glæde Dig, veed jeg ikke. Jeg ansaa det, og vi alle her ansaa det for Pligt, at de bleve saadanne. Jeg talte med Kronprindsen i Forveien; men da det, som Du veed, ved Konversation med ham undertiden ei er saa let at faa noget bestemt Resultat (thi han gaar stundom over Grændsen, af hvad man tror rigtigt at foreslaa) saa skrev jeg en ordentlig Indstilling om Tingen til ham, hvilken jeg ogsaa forelæste de andre Herrer; jeg sender Dig herved mit Koncept dertil. — — —

Stockholm, 5te Juni 1815.

— — — Endnu er det ei ganske bestemt i Henseende til min Reise, men jeg tror det bliver saa, at jeg skal være i Kristiania til 1ste Juli, og reiser vel i saa Fald herfra den 23de eller saa omtrent. Du kan vel begribe, at Prindsens Mening hermed er, at

min Popularitet, som han tror jeg har saa overmaade meget af, skal være nyttig i Kristiania. Kongen og Kronprindsen komme vist ikke herfra førend noget hen i Juli, formedelst Rigsdagen. — — — — —
 — — — Baade Konow og Bøschen have i Breve til mig urgeret meget over, at En ved Navn Gerss har faaet Handelsfrihed i Nordland. Det er en af de Ting, som Regjeringen afgjør i Norge og kun indmelder til Kongen. Paa et privat Brev derom kan der ei her gjøres noget i Sagen, ei heller vil jeg skrive til Wedel derom, thi han kan billigen stødes over, at man henvender sig til mig, ei til ham, om den Sag. Tillige maa jeg tilstaa, at jeg ei nok kjender alle Sagens Omstændigheder; man faar den i Breve saa særdeles ensidig fremsat. Jeg formoder vel, at Kjøbmændene nu siden have valgt den ene rigtige Methode, at indsende til Regjeringen en Forestilling om Sagen. Denne kan jo Du nu som Stiftamtmand understøtte, forsaavidt som den er rigtig. Sidst skrev Konow, at samme Gerss vilde for engelsk Regning købe hele Etablissementet paa Hundholmen. Dette tror jeg bestemt ikke bør skee, og jeg formoder Du vil søge at virke paa Regjeringen til at udfinde Midler til at forhindre det. Skulde det blive nødvendigt, da driv det til, at Sagen kommer hid, Prindsen vil formodentlig see den fra den rette Side. — — — — —

Bergen, 26de November 1815,
 (til Kristiania.)

— — — — — Hvad jeg sidst skrev om Tonen, kan jeg desværre ei tilbagekalde; men har fundet min første Opdagelse stadfæstet som rigtig. Man er

særdeles galant og forekommende mod mig; og om det maaske hos Mængden er en blot Etiket at vise mig Artighed, saa er jeg dog glad ved, at jeg kan sige, ei at have fundet nogen af mine Venner med et nyt Ansigt. Imidlertid seer jeg, endog af disse, endeel som ere meget generede ved at forene deres Udtryk af god Mening om mig med de Malicer, de gjerne ville sige om Regjeringen i det Hele. Jeg tier for det Meste, men stundom kan jeg ei bare mig for generale Bemærkninger om Kandestøberi, Dumhed, Lettroenhed, Misundelse, o. s. v. Men jeg føler gjerne bagefter, at jeg burde spare disse Bemærkninger; thi de hjælpe intet, og maaske mindst fra mig, der ei kan gjøre dem uden med en vis Bitterhed. Jeg hørte af Madame Bøgh, at man nu med temmelig Rimelighed haaber, at Storthingsmændene skulle kunne vende tilbage i Marts Maaned. Dette er mig særdeles kjært, baade for at faa Dig og Bøgh hid til os, og for Landet i det Hele. Jeg indseer nok, at der vil blive endeel Sager tilbage, som det havde været godt nu at faa afgjort, men jeg mener, Du er med mig enig i, at Tonen paa dette Storthing er bleven saadan, at man ei altid kan vente den bedste Afgjørelse af Sagerne, og derfor heller maa ønske Udsættelse, hvor den kan finde Sted. — — — — —

Bergen, 27de Februar 1816.

— — — Med mig selv passerer der intet Mærkeligt, og af hvad der passerer i Byen, veed jeg ei ret meget, da jeg for det Meste er hjemme og alene. De qvodlibetske Venner seer jeg naturligviis, og blandt

dem især Hagerup; vi to bør ogsaa holde os sammen, da vi ere, som jeg kan forstaa, saa halvt mistænkte for at være — svenske. Der er ingen Verden saa kuriøs som denne! Men nu nok om denne Materie. Det sømmer jo ei mig at skrive noget om de mange og ivrige Patrioter i denne By. — — —

Bergen 8de Marts 1816.

— — Her er saa underligt, idetmindste føler jeg det saa, idetmindste er Statsraaden ei ret vel her, og der er saa faa, der kunne skjelne denne fra Manden, skjönt jeg dog ei tror, at jeg just har amalgameret enten mit Væsen eller min Tænkemaade med den. Men det er ei blot med Hensyn til den behagelige Omgang, at jeg savner Dig her. Jeg fik med forrige Post min Instrux, som omtrent lyder: „at underrette mig om Indretningen og Bestyrelsen af Toldvæsenet i Bergen, saavel hvad Opsynet som Oppebørselen angaar, og at gjøre Forslag til Regjeringen til de Forandringer og Forbedringer som ansees gavnlige“. I denne Anledning, og for virkelig at kunne udrette noget, kan Du vel tænke, at jeg trænger til gode Raad. Mange eie dem ikke, Nogle ville ei ud med dem, om de end have dem, Flere ville ei sælge dem uden til en Priis som jeg ei vil give, og end Flere vilde jeg ei have dem af for nogen Priis. Nu faar jeg da seile min egen Kurs — jeg strander maaskee, men jeg vil strande efter eget Bestik. Overalt holder jeg mig gjerne til Tempelherren i Lessings Nathan der Weise, som mener: „Lieber wie ein Mann allein fallen als mit Kindern stehen“, eller saa omtrent i den Smag. At jeg ligner endeel Personer med Kindern er vel ikke galant, men turde

maaskee kunne forsvares, vanskeligere er det at godtgjøre min Ret til at ansee mig for en Mand. — — —

— — Har Hagerup faaet noget interessant Nyt fra Dig, saa tænker jeg han meddeler mig det, hvilket vi gjensidigen gjøre med hinanden. Derved kjender jeg den Forandring, der til Høsten forestaar med den Mand¹⁾, som Norge ikke burde mistet. Jeg sørger meget derover. Den vi skal have igjen er en brav Mand, efter Alt hvad jeg veed, men han erstatter ei den, vi nu have. Jeg kan ei fortænke ham i, at han vil bort fra et Sted, hvor man sandelig ei søger at gjøre ham Livet behageligt. — — — —

Bergen 15de Marts 1816.

— — Af Schjøtts Brev erfarer jeg, at Collett nu skal til Stockholm i Krohgs Sted. Dette er jeg meget glad ved, thi jeg anseer Collett for at være meget bestemt, og dette er nok den vigtigste Egen- skab paa den Post. Den Stolthed man beskylder ham for er, om han virkelig besidder den, maaske heller ikke afveien blandt de stolte og fornemme Kaxer i Stockholm. — — — —

Bergen 12te April 1816.

— — — — Ja, vi maa vedblive som vi have begyndt. Men kun at ville det Nyttige staa til os, hvad vi skulle faa udrettet, det beror paa saa mange Slags Ting. Ja, gid det kun var en føie Tid jeg skulde vandre paa denne vistnok slibrige Bane. Men desværre, jeg er engang kommen i Farten, og just fordi jeg ei er egentlig stærk i noget Fag, saa tror man nok, at jeg er stærk i alle, eller rettere sagt,

¹⁾ Statholderen Grev Essen.

at man uden Forskjel kan sætte mig allevegne. Du erindrer vel hvad jeg betroede Dig, at Planen var, at jeg skulde afløse Løvenskjold i Kjøbenhavn — nu synes det som om man har isinde at bruge mig anderledes. Hegermann har ladet mig i Fortrolighed vide, at han har søgt om Entledigelse fra sit Embede paa et Aar, og at Regjeringen ved at indstille dette har foreslaaet, at jeg skal overtage 6te Departement. Skjønt dette egentlig skulde være mit Fag, saa er dog det 6te det sidste af alle Departementerne som jeg kunde ønske mig. Meget derved, især det nationale Væsen, er mig fremmed og ubekjendt, men jeg kunde da vel komme efter dette, som Andet jeg har maattet først lære i disse Tider. Men Du indseer vel, at det Militære er det, som Magtsprog lettest vilde kunne prøves paa, øves ved, og det gjør Posten meget slibrig. Og nu en Ting til — hvormeget vil ei Generaler og Oberster ærgre sig over Kapteinen som Departements-Chef, og søge at chikanere ham!

— — — — —

Bergen, 9de Mai 1816.

— — Jeg har endnu ikke faaet noget Svar paa de flere Forslag jeg har gjort Toldvæsenet betræffende. Der er altsaa endnu ei kommet noget Synderligt ud af mit Arbejde i denne Sag. Men sagtens er der dog allerede kommen en Smule anden Orden og Paa-passelighed ind i Toldvæsenet.

Med sidste Post skrev jeg et halvofficielt Brev til 3die Departement, hvori jeg sagde min Mening om Sammenhængen med Eftersynet af Sild- og Rogn-tønders Maal, hvorom her nu er saamegen Larm. Jeg har egentlig aldeles Intet med den Sag at gjøre,

men da jeg veed, at der fra de Handlende bliver indsendt en Forestilling til Departementet desangaaende, saa synes mig det kunde ei være afveien, at dette vidste min Mening derom, som det overalt kan tage i Betragtning eller ikke, alt som det behager. Jeg har sagt baade hvad jeg tror de Handlende have Ret i at begjære, og hvad jeg tror ikke bør tilstaaes dem. Forhen har her været forlidet Opsyn med Tøndernes Maal, men nu synes det at blive Uorden af bare Opsyn. Politiet er meget aktivt i denne Sag, og det er vel nok. Men Aktivitet uden Konduite er dog lei nok. — — — — —

Kristiania, 7de December 1816.
(til Bergen.)

Her har Du mig nu igjen for at plage Dig. Mit Brev af 5te November med Brevet til Rein om den Erklæring, som man ønskede, at han, angaaende sin politiske Tænkemaade, skulde give i et Brev til Treschow, er dog vel nu forlængst fremkommet, og Svaret, som jeg haaber, underveis. Igaar kaldte Mørner mig og Krohg til sig og fortalte os, at Prindsen havde skrevet ham til igjen angaaende Rein. Mørner er overmaade ivrig for, at denne skal blive Bisp, og han har — imellem os sagt — havt en meget varm Korrespondance med Prindsen i den Anledning. Rein maa baade hos Kongen og Prindsen være bleven meget sværtet, formodentlig af en Kabale, der vil have en anden til Stols. Efter hvad Prindsen nu har skrevet, er nok han mere vel stemt imod Rein, men det lader som om Kongen endnu maa være meget indtaget imod ham; thi Prindsen har yttret for Mørner, at Rein burde skrive et Brev,

og det jo før jo heller, direkte til Kongen, hvori han lægger sin sande Tænkemaade for Dagen. Mørner bad mig strax skrive til Rein og anmode ham om at gjøre det, og for at faa dette Brev fra Rein ret snart, bad han mig paa hans Regning besørge, at Brevet fra Rein sendes hid med Extra-Post. Jeg har nu skrevet til Rein, at jeg tror han skylder sig selv, os som hans Venner og endog Prindsen at skrive det forlangte Brev, og jeg beder nu Dig endelig at faa ham til at gjøre det. Jeg har sendt ham et Udkast til Brevet, saaledes som jeg tror det burde omtrent være. Vedlagt faar Du en Kopi deraf. Jeg formoder, Du vil finde det saaledes, at det ei fornædtrer nogen brav Mand. At Rein efter sin Smag maa gjøre Forandringer i Stilen, forstaar sig selv, men jeg tror, det vilde være godt, om Indholdet i det Hele blev omtrent som Udkastet. Meget vidtløftigt bør det ei være; thi da resikerer man, at det i Stockholm ikkun ekstraktviis oversættes, og derved kan Meningen forandres. Jeg holder nu for, at Rein absolut bør skrive til Kongen, hvad enten han allerede har besvaret Treschows Brev eller ikke, og hvad enten hans Svar til denne er skrevet i den ene eller den anden Tone. Er dette Svar ei saaledes, at det stemmer med, hvad jeg nu venter han vil skrive til Kongen, saa beholder jeg det her indtil videre. Endog i det Tilfælde, at Rein ei mere skjætter om at blive Biskop, bør han, efter min Mening, skrive Brevet til Kongen. Det kunde da maaske begynde med: „Jeg er bleven underrettet om“ . . . og blive omtrent som Udkastet ligetil Enden, hvor der da kunde sættes til: „at skjønt han fra sin Tænkemaade ei føler sig uværdig til at

vises den kongelige Tillid at faa Bispestolen, saa er hans Helbred dog i den senere Tid saa pludselig og mærkelig aftaget, at han ei vover at ønske sig den vigtige Post, — eller saa omtrent. Skulde Rein aldeles ikke være at formaa til at skrive til Kongen, som rigtig vilde være leit nu, baade for mig, Mørner og Enhver der har interesseret sig for ham, da mener jeg det er bedst, at Du skriver et Brev til mig (som jeg i Tilfælde kunde vise ham), hvori Du siger, at R. er saa svag efter sin sidste Sygdom, at han ei kunde skrive Brevet, og at hans Helbredsforfatning overalt er saadan, at Du ei tror, han vil nogentid være tjent med at blive Biskop. Men dette tør jeg haabe kan undgaaes, og at Rein altsaa skriver Brevet. Gaa strax til ham og faa ham til at skrive det, enten paa den ene eller den anden af de omtalte Maader. — — — — —

(Udkast). Deres kongel. Majestæt ville naadigst tillade, at jeg underdanigst henvender mig direkte til Deres Majestæt selv. — I 24 Aar har jeg arbejdet i mit Kald som Religionslærer, som jeg haaber, ei uden Nytte for mine Medkristne, og ei uden at have vundet mine Medborgeres Tillid og Agtelse og min Øvrigheds Tilfredshed. Bergens Bispestol er nu bleven ledig ved den værdige Biskop Bruns Død. Ikke kunde Ærgjerrighed bringe mig til at attraa at indtage hans Plads, men medens jeg føler Lyst til en større Virkekreds i min Stand, og jeg tør vedkjendes, at anse mig ei uværdig til at betroes den, er det Ønske at blive Bruns Eftermand saameget mere naturligt hos mig, som denne Forfremmelse ogsaa saa særdeles konvenerer mig i økonomisk Henseende, da den ei fordrer nogen bekostelig Flytning med min talrige Familie. — Jeg er bleven underrettet om, at jeg er i deres Tal, blandt hvilke Deres Majestæt maaske vil gjøre naadigst Valg til bemeldte Bispestols Besættelse. At fremsætte de Grunde, der tale for mig til den ønskede Forfremmelse, tilkommer ei mig, men mine Foresatte, som dertil vist ei have manglet hverken

Villie eller Kundskab om mig som Lærer og Embedsmand. Mindre sikkert tør jeg maaske regne paa, at mit Sindelag, med Hensyn til Norges nuværende Stilling, kan være tilstrækkelig bekendt, og ei vorde bedømt blot fra et Tidspunkt, da Omstændighederne lod Nordmænd tale og handle imod den Forbindelse, Norge senere er kommen i. Overbevist om, at Deres kongel. Majestæt ynder en Nordmands Oprigtighed, anseer jeg det for Pligt at gribe denne Leilighed til selv at gjøre Deres Majestæt Rede for min Tænkemaade. Jeg er ivrig Nordmand, følede altid og vil stedse føle varmt for mit Fødeland. I et Tidspunkt, da jeg som saa mange af mine Landsmænd ansaa Sverige som Norges uforsonlige Fiende, saa i Foreningen med Sverige ikkun Undergang for Norges Held og Frihed, — ansaa jeg det for hellig Pligt at tale imod og at søge at forhindre Foreningen. Ved at handle anderledes vilde jeg have handlet imod den Overbevisning, jeg havde, om hvad der tjente til mit Fædrelands Bedste. Norges Storthing besluttede en Forening med Sverige paa hæderlige Vilkaar, som Deres Kongelige Majestæt har indgaaet. [Den samme Aand, som i hiin Tid bød mig arbeide for den Norges Uafhængighed, med hvilken jeg troede Landets Lykke ene kunde bestaa, byder mig nu, baade som god Borger og som sand Nordmand, efter Evne at bidrage til at vedligeholde og befæste denne Forening med Naboriget, hvilken Forsynet har bestemt, og som ved Deres Kongelige Majestæts udviste landsfaderlige Sindelag og Thronarvingens Viisdom og Kraft kan og vil berede Fremtids Held for mit Fædreland, — det høieste Formaal for mine Ønsker].

Det er stedse min Attraa, at min Konge — ligesaa vel som mine Medborgere — maa kjende min Tænkemaade, — og det er derfor, jeg har fordristet mig til underdanigst at fremkomme for Deres Majestæt med disse Ytringer, der, som jeg haaber, ville vise mig Deres Majestæts Tillid værdig.

Kristiania, 26de December 1816.

— — — Endnu have vi ei faaet Resolution fra Stockholm om Banken, men den maa nok nu snart komme. Din Lignelse om Sneebolden fra Endregaarden udtrykker meget godt den Frygt, som den omhandlede Sammensmeltning maa opvække. For at

overbevise Dig om, at det ei var nogen indbildt Frygt jeg havde, at Sligt virkelig var tænkt paa, vil jeg sige Dig, at state-celata¹⁾ forleden spurgte mig, „om jeg troede slig Sammensmeltning kunde være „gavnlig? Han forstod ei saa vel at bedømme den, „ansaa den som en chimærisk Idee, da Kontraparten, „der har den bedre Malm, vist ikke vil vide af at „smelte sammen, men at han dog havde hørt Folk „vrøvle derom osv.“ Hele Talen var saadan, at jeg begreb jeg skulde sonderes — om blot for hans egen eller til Andres Oplysning, veed jeg ei saa lige. Jeg svarede korteligen, at jeg ei indsaa hvorledes Tingen skulde praktiseres, at jeg desuden ei ansaa den værd at tænke over, da den er bestemt lovstridig, og ytrede endelig i Forbigaaende min Forundring over, at Nogen kunde tænke paa Sligt. Foruden at jeg ærgrede mig over Ideen i det Hele, følte jeg mig, jeg tilstaar det, fornærmet ved, at den Herre saasaaledes vilde sondere mig. Jeg søgte imidlertid at skjule min Fortrydelse, og han har nok den Tro, at han ret har gjort det fiint, og at jeg ei har begrebet Finten.

Har Du læst det Stykke, der nylig stod i Intelligents-Seddelen om Regeringen i Algier? Du bør læse det, det er et ei uvigtigt Bidrag til at kjende Tidens Aand. At vi Raader udpeges som Skurker er hverken noget Nyt eller noget sært Mærkeligt, men Stykkets hele Tendents, nemlig den „nærmare foreningen“, er mærkelig, og maaske end mærkeligere ere de faa Ord, der kom i næste Nummer²⁾ som et

1) Italiensk Gjengivelse af Sommer-Hjelms Navn.

2) For 17de December. Disse Ord ere følgende: Efterretningen i Kristiania-Intelligents-Sedler Nr. 100 om den

Slags Svar paa hiint Stykke. Det er kuriøst, men derfor ikke mindre sandt, at der paa samme Tid, da der paa een Kant eller hos endeel Mennesker, bliver mere og mere Misfornøjelse med Foreningen, hos endeel Andre synes at opstige Lyst til nærmere Forening. — — — — —

Kristiania, 16de Februar 1817.

— — Planen for Armeen er endnu i Stockholm, Jeg er bange for, at man der kalfatrer den. Jeg anseer den vist ikke for uforbederlig, men at den kan vinde ved at rettes paa af Folk, der ei kjende Landets Lokaler, militære Love, Folkemængdens Fordeling og Forskjellighed i Distrikterne, Statskassens Evne og mange flere Omstændigheder, kan jeg ikke begribe. — — — — —

Der bliver vist mangehaande Spektakler med Skatters og Afgifters Indkrævelse. Du har vel hørt om dem, der ere begyndte paa Søndmøre. Regjeringen er bestemt for at tage Sagen meget alvorligt. Der er udnævnt en Undersøgelses-Kommission bestaaende af Regiments-Kvartermester Olaus Smith og Sorenskriver Kildal.

Kristiania, 2den Marts 1817.

— — — Anledningen til, at jeg nu idag begynder paa et Brev til Dig, er den Anordning om Modifikationer i Henseende til Bankindskuddene,

algierske Forfatning har rørt mit Inderste til Ønske om hastigste Lindring for den Mængde af Mennesker, der sukke under det forhadte Raad, og vist inderlig ønske at forkaste Samme og at staa umiddelbart under den humane og vise Keiser og hans Søn i Konstantinopel.

som Du seer er udkommen: Sagen er af den Vigtighed og af den særdeles Natur, at jeg skylder at gjøre Dig Rede for min Mening i den. Du mener formodentlig, at jeg har protesteret imod den. Nei! det har jeg ikke. At Regjeringen ikke strikte var berettiget til at give en saadan Anordning, det tilstaar jeg oprigtig for Dig. Men hvor var da den bestemte Motzfeldt henne, som ei protesterede? vil Du vel sige; og det er dette Spørgsmaal, som jeg vil besvare Dig. At et Storthing vil tiltale Statsraaderne for denne Sag, er ikke urimeligt at formode, — og at en Rigsret fældte dem derfor, vilde ei være uretfærdigt, om det end maaske ei var saa aldeles billigt. Men dersom den omhandlede Anordning var nødvendig, og dersom den virker det Gode at gjøre Banken mulig uden at ødelægge den halve Deel af Folket, eller dog en stor Deel deraf, saa er det jo dog bedre, at 8 Statsraader straffes, end at enten Banken aldeles ikke kom istand, eller at en stor Deel Familier bleve ruinerede, deels direkte ved de paalagte Indskud, deels ved Aagerkarles og Kurs-Spekulanter's Nederdrægtighed. Jeg vil nu i Fortrolighed fortælle Dig, hvorledes Anordningen er bleven til. Forslaget kom fra Wedel. Det var meget velskrevet; men det var forskjelligt fra, hvad der siden blev vedtaget, i den vigtige Omstændighed, at Wedel vilde have, at de Rigsbanksedler, der kom ind for Indskud, skulde blot tilintetgjøres, uden at der for dem skulde tilveiebringes ædle Metaller. W.s Forslag var meget vidtløftigt. Jeg vedlægger her en Extrakt deraf, hvoraf Du formodentlig vil forstaa dets hele Tendents. Dette Forslag cirkulerede mellem Statsraaderne, førend det blev foredraget i Raadet. Det gik om i følgende Orden:

Sommerhjelm, Diriks, Motzfeldt, Krohg og Fasting. Sommerhjelm erklærede sig aldeles enig i Forslaget; Diriks ligeledes, dog vilde han have Indskuddene erlagte med 30 Rbdl., istedetfor 25 pr. Specie. Jeg skrev en udførlig Betænkning derover, hvoraf jeg her vedlægger Afskrift.¹⁾ Begyndelsen deraf har Hensyn til, at de to foregaaende Raader have anseet Forslaget som aldeles overensstemmende med Konstitutionen, saasom det efter deres Formening kun i det Høieste forandrede Tiden for de ædle Metaller Erlæggelse i Banken. Hvad jeg har anført om Fordelen for Landet i det Hele ved at faa Sedlerne indført efter et ringere Forhold, er med Hensyn til at Forslaget anførte denne Fordeel som særdeles væsentlig for Landet, og som et Motiv til Forslagets Antagelse. Mit Ræsonnement derom er maaske temmelig utydeligt, men dersom Du gider tænke derover, indtil Du forstaar min Mening, saa mener jeg, at Du vil finde den rigtig. Den modsatte er det, som Anti-Garantisterne vidste at gjøre gjældende. Der er vel ogsaa meget i det Øvrige af min Betænkning, som kunde behøve Kommentar, men Du faar nu see til at gjætte min Mening, om det interesserer Dig at vide den. At jeg saa temmelig bestemt taler om Muligheden af et Laan, har sin Grund i, at A. Konow allerede forhen havde tilskrevet mig, at han troede vist, at et udenlandsk Laan maatte faaes for 6 prCt. Krohg tiltraadte i det Hele min Formening. Fasting var af den Me-

¹⁾ Afskriften og den ovennævnte Extrakt af Grev Wedels Forslag, der findes opbevarede sammen med dette Brev, skjønnes ikke nu at frembyde almindelig Interesse nok til her at meddeles.

ning, at Regjeringen aldeles ikke burde befatte sig med denne Sag. Men da Sagen derefter blev foredraget i Raadet, traadte han over til min Mening, og efter mange haarde Ventilationer blev da Anordningen vedtagen at foreslaaes for Hs. Majestæt saaledes, som den er udkommen. Jeg frafaldt ogsaa tilsidst min Paastand om, at Kongen skulde oplyses om, at Anordningen var udenfor Regjeringens Competence strikte taget, da man, og nok med Grund, anførte, at der ei var nogen Nødvendighed i, at en Indstilling, som kan blive og vil blive Stortinget forelagt, selv anklager sig. De Betænkninger, som ere givne af Raaderne ved Forslagets Cirkulation ere overalt private og kommer ei i nogen Protokol. Heraf følger altsaa, at Alt, hvad jeg om denne Sag her meddeler Dig, er mellem os, dog kan Du gjerne, med Bemærkning om Taushed, lade Hagerup faa Deel deraf; thi i denne Sag vilde jeg gjerne, at Du og han sættes istand til at bedømme min Fremgangsmaade, efter hvad den virkelig har været. Hvad ellers angaar enten et rigtigt eller urigtigt Aftryk i den ubestandige Materie, som saa Mange ere ængstelige for — jeg mener Folkets Stemme (vox populi), — da har jeg engang sat mig i Hovedet, at Aftrykket i mit Indre er paalideligere, naar jeg kun oprigtigen betragter det. Jeg havde for mig selv en Grund til at entrere i den omhandlede Anordning, som jeg just ei saa lige kunde sætte i Betænkningen. Dersom Anordningen ei kom ud, Banken ei kom istand, eller der blev Spektakler i Landet om dette, og man maatte kalde et overordentlig Storting, — hvad vilde skee, om man proponerede Stortinget den Udvei, at sammen-

smelte de to Rigers Pengevæsen? Til Storthingets Præsident vil jeg ei sige, hvad jeg befrygter Udfaldet kunde blive. Til Slutning vil jeg nu bemærke, at Anordningen ingenlunde, som jeg ogsaa forudsaa, vil være af saa betydelige Følger, som den maaske af Mange tiltroes; thi om saare kort Tid vil man faa en Specie for mindre end 25 Rbd., da et Pund Sterl. nu allerede faaes for 100 Rbd., og altsaa ophører Anordningens direkte Virkning; men indirekte vil den, efter min bestemte Overbevisning, have en meget velgjørende Virkning, den nemlig, at 1 Species ei kan blive de Indskudspligtige dyrere end 25 Rbd., da den derimod, uden denne Anordning, i denne Tid vist vilde bleven dreven op til 40 à 50 Rbd. Lad mig nu vide Din oprigtige og uforbeholdne Mening om min Fremgangsmaade i denne Sag. Hvad skeet er, kan ei forandres, — og jeg angrer det ikke; thi jeg gjorde det saadan, som jeg formaaede at bedømme det; men det er mig vigtigt at vide din Mening, ei blot som fortrolig Ven, men som den Mand, hvis Dom herover maaske kan give mig Veiledning for lignende Sager, eller for Følger af denne, hvilke maaske længere hen kunde komme under Ventilation. — — — — —

Kristiania, 26de Marts 1817.

— — — Formodentlig bringer denne Post Rygtet til Bergen om et Spektakel eller rettere Frygten for et Spektakel i Stockholm. Jeg vil nu i Korthed fortælle Dig, hvad jeg har hørt eller erfaret derom. Regjeringen har ei erholdt nogen Meddelelse derom. I de sidst erholdte svenske Aviser staar en officiel

Kundgjørelse, der omtrent indeholder: „at Rygter „vare komne i Omløb, som angaa, at der skulde „være Ildesindede, som vilde forsøge at forstyrre „den nuværende Tingenes Orden. Skjøndt disse „Rygter kom fra lidet troværdige Kilder, har Hs. „Majestæt dog troet at burde være opmærksom der- „paa og lader derfor de strengeste Undersøgelser „foretage, til Undgjældelse enten for de Ildesindede, „om saadanne gives, eller for dem, som udsprede „Rygter om Saadannes Tilværelse.“ Tillige fortæller Avisen, at alle de Store og Deputationer fra alle Korporationer have været oppe hos Kronprindsen for at lægge for Dagen deres Hengivenhed for ham og bede ham forsikre Hs. Majestæt om lige Hengivenhed for Høistsamme. Det er alt, hvad man af Avisen erfarer. Jeg har faaet Brev fra Anker, fra Collet og fra Treschow. Af hvad disse indeholde, kan man ligesaa lidt erfare Sagens Sammenhæng, eller finde Grund til at tro, at der virkelig har været noget Spektakel eller nogen Plan igjære. Vagten paa Slottet blev om Natten, jeg tror mellem 13de og 14de *hujus*, forstærket ifølge det ene af ovennævnte Breve; men ifølge de andre synes det klart, at Garde-Officererne fik Ordre at holde sig parat. En Værtshusholder skal være arresteret, ikke som mistænkt for Oprør, men som den, der har angivet, at Sligt skulde være i Værk. Der er bleven holdt en heel Deel Forhører; men hvad disse have oplyst eller over hvem de ere holdte, har man ingen Efterretning om. Et Rygte skal have sagt, at der var en Plan til at forgive begge Prindserne. Alle de tre Breve yttre, at Sagen ei er eller har været af nogen Betydning. Jeg tror ogsaa, at det Hele er Opspind

af Lykkejægere, der har villet gjøre sig vigtig ved Angivelser, eller af frygtsomme Personer, der see Farer allevegne. Snart faa vi vel den sande Sammenhæng at vide. Foranstaaende kan Du fortælle til hvem Du vil; derimod bliver Følgende mellem os: Mørner har heller ingen ret Oplysninger om Sagen; men knn nogle private Breve derom; men han uddrager den Slutning, at det Hele er intet Andet end en Følge af Angivelsessyge, som det kjære Spioneri skaber. Maatte denne Historie lede til, at alt Spioneri blev banlyst, da var den meget nyttig. — — — — —

Kristiania, 4de Juni 1817.

— — — Du veed vel, at Statsraad Diriks maatte vende tilbage fra sin Reise til Stockholm formedelst Gigt i Øiet. Han er endnu her, og det seer meget langsomt ud med hans Helbredelse. Det er saare ilde baade for ham, og fordi han savnes i Stockholm.

Du veed, der indkom forskjellige Ansøgninger om, at der maatte gives Udsættelse med Bankindskuddenes Inddrivelse. Regjeringen indstillede, at det ei maatte skee, og denne Indstilling har Kongen bifaldt, hvilket jeg er ret glad ved. Paa Regjeringens Indstilling om en Herr Røslein, der havde reist om her og ført utilbørlige Taler, har Hs. Majestæt befalet, at Sagen skal tilstilles vedkommende Autoriteter i Sverige for at blive undersøgt.

Her var nylig en ung Herre ved Navn Rosen-sværd, der reiser over Kristianssand til Bergen. Medens Du er hjemme, saa undersøger Du vel, hvilke Roser hans Sværd er omvundet med.

Kursen forbedrer sig endnu her; men Varepriserne vil ei til at falde. Laane- og Discountsedlerne dræbe især Embedsmændene reent. I ere dog ret lykkelige i Bergen, som intet føle til denne næsten utaaelige Landeplage. Udfaldet med Bispestolen blev da heelt anderledes end vi ventede.¹⁾ Da Resolutionen er af 26de April, saa maa det bevidste Brev være fremkommet forinden. Har Rein ikke faaet noget Brev fra Treschow? Denne har skrevet nogle Ord til Krohg, hvori han siger noget ei ganske forstaaeligt; men det skal nok være, at man ei fandt noget *pater peccavi* i Brevene. Af den Mand, som Du veed interesserede sig for Rein, har jeg ellers hørt, at det, at Rein er Falsens Collega som Udgiver af Tilskueren — der dog ingenlunde har fornærmet — skal have været den vigtigste Hindring for Rein. Jeg har længe frygtet for, at slig Idee vilde opstaa eller vækkes hos høie Vedkommende. Jeg er kun glad ved, at alle 3 Brevene²⁾ bleve skrevne saaledes, som det sømmede vor værdige Ven. — — — — —

Pavels har forhen bestemt erklæret, at han ei vilde være Bisp i Bergen; endog om Formiddagen, da Udnævnelsen kom, skal han have yttret at ville frabede sig den. Men Manden spiste og sov Middag og fandt Bispemad og Bispesøvn saa sød, at han besluttede ei at slippe Sligt fra sig! Hils Rein fra mig! Fortæl ham, hvad Du synes, af Foregaaende. Lad mig vide, hvorledes han finder sig i sin Skjæbne. — — — — —

1) Efter vidtløftig Brevvexling desangaaende.

2) Til Treschow, Statholderen og Kongen.

Kristiania, 26de Juni 1817.

— — — — Apropos om Skjelderup, Du kan ikke forestille Dig, med hvilken Værdighed denne ellers saa pudsige Person udførte Doktor-Kreationen¹⁾ Han stammede kun een eneste Gang og hans Tale skal have været fortræffelig. Jeg hørte den sagtens og tillige de tre sidste Timer af Disputeringen; men jeg var altfor let fristet til at sige som Bremenfeldt: „Det er en forbandet Udtale, I har i Latinen, jeg kan derfor ei forstaa Jer.“ Hele Statsraadet var inviteret om Aftenen til en Doktor-Schmaus. Jeg gik hjem Kl. 12^{1/2}; men Wedel, som var ret Student den Aften, blev igjen og rallede imellem Tobakspiberne. De 3 Værter Skjelderup, Sørenssen og Thulstrup gik ogsaa bort Kl. 2 omtrent; men efter Wedels Proposition gik det tilbageblevne Selskab til Skjelderup for at takke for Mad og Drikke. Manden maatte ud af Sengen igjen og traktere Selskabet med Rhinskviin indtil Kl. 3 om Morgen.

Din Formodning om Røsleins Sag er nok fuldkommen rigtig. Vi have faaet fra Stockholm en Efterretning eller Tilkjendegivelse i den Anledning, som bekræfter det. Men herom mere, naar vi træffes. — — — — —

Kristiania, 21de August 1817.

— — — Diriks er endnu ikke saa vel, at han kan reise. Dette er ret saare ilde; thi hans Nærværelse i Stockholm synes meget fornøden. Igaar hørte jeg, at Anker skal være syg af Guulsot. Er dette saa, kan der jo intet Foredrag skee; ja det er sandt, Hagerup kunde konstitueres. Gyldenpalm

¹⁾ Den Graduerede var den senere Professor Frederik Holst.

kunde bleven brugt ved saadan Leilighed, dersom han ei just uheldigviis i denne Tid var arresteret paa Gäldsstugan. Han sidder der i Kompagni med en Mannerhjerta, der, som et Brev fra Stockholm siger, arbejder paa en Afhandling om Finantserne, hvortil Gyldenpalm skal levere Bidrag. Er denne Beretning end maaskee kun Digt, saa er den dog ret god. — — — — —

— — Jeg er bange, Du tager feil af Rosen-svärd. Jeg har nu næsten fuld Vished om, hvad jeg før yttrede for Dig om ham. Rekommandationer fra G. gjør ham ei mere fri i mine Øine, men tvertimod. Jeg er kommen efter, at denne G. er en egen Herre. Han er netop en Protektor af Røslein og bruger denne Æsel. — — — — —

Stockholm, 10de Februar 1819.

— — — Pengemangelen er nu virkelig reel og altfor stor. Intet Laan kan faaes i Udlandet, og den Operation, man vil gjøre for at faa et indenlandsk Laan, paa den Maade, at Folk tage Statsobligationer for Penge, kan, naar derved ei skal resikeres, ei gjøres paa saadan Maade, at Mange kunne nyde godt deraf. — — For en Tid siden spurgte Kongen mig, om jeg vidste, hvem der havde skrevet det Stykke i Tilskueren om Statsraadernes Tilstedeværelse i Storthinget. Jeg svarede naturligvis nei, men sagde, at det maaske var Falsen. Kongen var meget indtaget af dette Stykke, og da jeg formoder, at han vil søge at realisere Ideen, saa ønsker jeg saameget at vide, hvad der virkelig er ret og tilraadeligt i denne Sag, hvorom jeg selv er tvivlradig. Du vilde vise mig en Tjeneste

ved at sige mig Din Mening herom. Jeg har for noget siden bedet Falsen om det Samme. Jeg havde just da at skrive ham til om det Laan, E. Nord havde ansøgt. Ved samme Leilighed fortalte jeg Falsen, at Kongen den Gang, han talte med mig om dette Stykke, talte med særdeles megen Agtelse om Falsen; thi jeg tror, det er godt, at Folk ei tro sig anderledes betragtede af Kongen, end som han virkelig betragter dem. — — — — —

Stockholm, 15de April 1819.

— — — Af Hagerups Brev af 20de Marts erfarede jeg, at mit Brev til ham af 2den Februar var rigtig fremkommet. Jeg begyndte at tvivle derom, da Du i Dit ei meldte noget derom. Har Du og Hagerup den Godhed, hvergang I skrive til mig, at lade mig vide, hvilke af mine Breve der da ere fremkomne. — — — — —

— — — Kongens Upasselighed har gjort hans Humør daarligt, og ham meget vanskelig at have med at gjøre. Mange ere de, som søge at skaffe sig Adgang til at bibringe sine Meninger; Svenske turde der være, som gjerne ville blande sig i norske Sager, og Nordmænd turde der være, som gjerne ville blande sig med de Svenske. Der er Mange i Norge, som ei med Rette bære Nordmands Navn; det kan jeg slutte mig til, skjøndt jeg ei ret kjen-der dem. Kongen er uheldigvis altfor ømfindlig ved de norske Avisskriveres Vrøvl; man veed dette, og man benytter det, og søger om muligt at afvende Kongens Kjærlighed fra Norge. Penge-trangen, Fattigdommen i Norge nævnes stedse, overdrives gjerne; man anfører den som Beviis for

at, som Schirach sagde: es kan nicht so bleiben, es muss anders werden. Disse Omstændigheder ville vel gjøre Dig begribeligt, at jeg ei er glad her, og det som værre er, ei aldeles rolig for Fremtiden. —
 — — — — —

— — — Angaaende Opgjørelsen med Danmark er man egentlig ei nærmere, end da jeg sidst skrev Dig til. Det Tilbud, der herfra er gjort om en Sum en bloc til endelig Opgjørelse af Sagen, har Danmark ikke villet antage. Det stoler paa de store Magter; maaske formeget, men jeg er bange, at vi paa vor Side ansee os altfor meget sikker for de store Magters — vistnok uhjemlede — Mellekomst i denne Sag. Jeg skal være ret saare glad, om jeg engang maa vide denne Sag endelig afgjort; saalænge den ei er det, kan baade den Ene og den Anden tage Pretext deraf til at chikanere Norges Uafhængighed. — — — — —

Stockholm, 4de September 1819.

— — — Jeg seer, det er gaaet Dig som mig, at vorde ret mismodig ved den store Ulykke med Branden i Kristiania. Ja, det var virkelig et betydeligt National-Tab, foruden den Ulykke det var for Individuer af flere Klasser. Ja den ene Ulykke har afløst den anden i vort stakkels Norge! Men Du har Ret, vi bør ei mistvivle men haabe til Forsynet, og allerede har jo dette naadigen seet ned paa Landet, ved at velsigne det med et godt Aar. — — — Blandt de flere, jeg har havt af det sidste Slags, var den mig værst at see Reins ynkværdige Forfatning. Intet Bad, ingen Ting formaar at helbrede ham; det er forbi med ham. Han lever neppe

længe, og da er der en Vens Enke med syv Børn! Og om han lever, hvorledes skal det dog blive med ham? Han kan jo ei bestyre Embedet. Kapellan siger han, han ei kan faa uden altfor drøie Konditioner, ja saadan en ung Herre vil strax have Expectance paa Kaldet betinget, og dette gaar jo ei an. Rein talte med Kongen derom, men han vilde ikke, burde ei heller love ham, at Exspectance skulde blive tilstaaet. Kongen var ellers meget blid imod ham og lovede at gjøre alt hvad han kunde for ham. Kjære Christie! tænk Du over, hvad der kunde gjøres, og led Du ham at gjøre Ansøgninger, som ere mulige at bevilge, at han ei kommer med noget, som er forkeert. Han har nu vel talt med Treschow i Kristiania; men Gud veed, om der er kommet noget Resultat ud deraf. — — Jeg har seet Sandels's Rapport til Kongen om hans bergensiske Reise. Den er særdeles anbefalende for Bergenserne, og den er tillige skrevet med et rigtigt Blik over Bergens Stilling og Tænkemaade. Han nævner Dig, Lowzow og Pavels med særdeles Udmærkelse. Forresten nævnes Ingen uden Falsen, som han meget roser, og som mig synes rigtigheden bedømmes. Det er mig kjært, at F. sættes i sit rette Lys hos Kongen. Han er unegtelig en Mand, der fortjener at være anset for en af vore dueligste Embedsmænd. Han har sine Grimaser; men det har vel enhver af os. Jeg saa ogsaa det Brev, som Kongen tilskrev Dig; men jeg har ei været paa Raad derom. Brevet er dikteret til Hagerup, eller som jeg tror opsat af ham efter visse Momenter. Nu, der er intet ondt i Brevet; men havde man spurgt mig, saa havde jeg raadet, enten ikke at

skrive noget Brev eller at stile det til Dig, Lowzow og Pavels, og derhos at gjøre et og andet Udtryk i Brevet lidt anderledes. Hvilke mine Grunde hertil ville have været, vil Du nok vide, uden at jeg siger det. Kongen og Kronprindsen reiste herfra i Forgaars for at gjøre en Tur til Dalarne og flere Egne. De skulle komme igjen den 25de. Der er ingen Statsraader med, hverken svenske eller norske. Vi ere da her hjemme i vor Rolighed; men Anker er med Kongens Tilladelse en Tur til Norge. Det har staaet i tyske Aviser, at han vil tage Afsked; om det var indført, fordi man vilde have ham til saa at gjøre, det veed jeg ikke. Men vist er det, at han ei tænker paa at afgaa, skjønt jeg i hans Stilling og efter den Maade, hvorpaa han stundom behandles, længe siden havde kvitteret Posten. Han er ogsaa nu saa sløv, at han nok for den Skyld burde afgaa, og dog maa man ønske, at han bliver ved; thi det bliver neppe bedre med ham, som rimeligviis skal sukkedere. — — — —

Stockholm, 23de Oktober 1819.

— — — Jeg sender Dig hermed de 6 sidste Dagbogsblade, nemlig Nr. 29 til 34. Naar de ere læste, ville Du sende mig dem samtlige tilbage. — — — —
— — — Sandels er særdeles fornøiet over sin Bergens-Reise og kan ei noksom rose Bergenserne. Jeg kan ogsaa nu ret godt lide Manden; han er arbeidsom og vil vist, hvad Ret er. Han var i det Første endeel opblæst og storagtig. Det kom nok dels af, at han ei havde et aldeles rigtigt Begreb om Grændsen for sin Myndighed, og dels deraf, at han er maaske noget indskrænket i Dømmekraft; men han er nu

allerede meget bedre. Jeg har læst Sagens Epilog og Vise til Sandels; begge kan jeg meget godt lide, da de ere vakre og uden Smiger. Der hersker en fri, endogsaa djærv norsk Tone i dem, som her er paa sit rette Sted. Det forekommer mig, at jeg ei har seet noget af Sagen før i den Smag. — I har da nu Rein tilbage igjen, og Du finder desværre neppe nogen synderlig Forbedring paa ham. Han kommer sig vist aldrig mere. Jeg fik et Brev fra ham, Dagen førend jeg forlod Stockholm; det er godt og tildeels muntert skrevet, men Anledningen er underlig nok. Han vil nemlig, at jeg skulde tale til Kongen om, at han efter Heibergs Død maa blive Klokker til Nykirken, og dertil faa noget Tillæg af Kaldet, som han da vil fratræde. Om jeg end havde seet Kongen, efter jeg modtog dette Brev, vilde jeg dog ei have talt til ham om dette Andragende; Kongen vilde vist ikke indlade sig deri, om han end kunde, hvilket jeg ei tror; thi det tilkommer nok Bispen at ansætte Klokkere. Sagen er ogsaa i sig selv af den Natur, at man ei kan ønske den. Jeg vil nu idag (om jeg faar Tid) skrive Rein generelt til om Sagen. Tal Du ogsaa med ham; men meld mig fornemmelig Din Mening derom. Jeg har før bedet Dig tænke over, hvad der kunde gjøres for Rein. Dette gjentager jeg her; vi maa see til at tænke og handle for ham; han kan selv ingen af Delene mere. — — — —

— — — — Wedel er ogsaa bleven meget indtagen af Bergen og Tonen der. Han har fortalt mig, at I har drukket desperat med ham. Han har nu faaet Ordre at reise til Stockholm i Anled-

ning af de Udveie, der maa optænkes for Betalingen til Danmark. Han reiser paa Tirsdag.

Kristiania, 22de Januar 1820.

— — — Jeg har faaet Svar fra Treschow an-gaaende Rein. Han er af samme Mening som vi, at det ei gaar an at skaffe ham Klokkerposten. Han mener ogsaa, at det Rette er, at Rein faar sig en personel Kapellan, og anseer det ei umuligt, at han kunde gives noget af det Offentlige til Hjælp til Lønnen. Men Sagen er at faa en Saadan. Jeg har talt med Hersleb derom. — — —

Kristiania, 24de April 1820.

— — — Jeg har ei siden hørt noget fra Stock-holm; Sagen om Told-Embederne i Bergen har nok endnu ikke været for hos Hs. Majestæt. Efter Hs. Majestæts Brev synes det, at der ei kan være nogen Tvivl om, at Din Broders Ønske vil opnaaes; vis derpaa kan man dog ei være; thi det gaaer stundom helt kuriøst til i Verden og hos os! Det havde været kuriøst nok, om Du havde søgt Told-Inspek-toratet; min Stemme til at erholde det havde Du ei faaet, og Kongen havde neppe givet Dig det. Det er dog vigtigere at have Dig som Stiftamtmand, end at faa Dig til at bekikke ind- og udgaaende Varer. — — —

Kristiania, 11te November 1820.

— — — At Du frasagde Dig den Ære at komme til Stortinget, gjorde mig ondt, da jeg saa gjerne vilde havt Dig her, baade for min egen Skyld og for Thingets. Men jeg kan ei fortænke Dig i, at Du undslog Dig derfor. Du har arbeidet nok, meget mere end nogen Anden har arbeidet eller vil arbeide

i Storthingets Sager; og har Du end ved Dit Arbeide erhvervet Dig den glade Overbeviisning at have udrettet meget til Landets Bedste, saa har Du ogsaa derved havt mange Ubehageligheder, især den, at Du stundom ei har kunnet vinde Bugt med Uforstand og Lumpenhed. Naar Du da endog føler, at Dit Helbred har lidt ved dette Storthings-Slæb, og at den overalt er svagere og saaledes ei vilde tillade Dig at virke med den Kraft, som Du ønskede, da er dette vistnok en gyldig Grund for Dig til, nu at overlade Andre Din Plads. Men det bør da kun være for denne Gang; bør kun være et Pusterum for Dig. En Mand som Du maa frem paa Scenen igjen om ikke hele Stykket skal blive en Farce. — — — — — Den meget vigtige Ret at foreslaa Embedsmænd, som Regjeringen har, er saare vanskelig rigtigten at benytte. Der burde rettest kun spørges om, med hvem er Embedet bedst tjent? men deels er det nu engang saa, at det er en Fordeel, ei et *onus* at have Embede, og det synes da, at den Fordeel maa komme de forskjellige Aspiranter til Deel i Forhold til den Fordeel, Staten allerede har havt af deres Kundskaber, Flid og Redelighed, og deels vilde det give Regjeringen en altfor vilkaarlig Magt, dersom ei visse Egenskaber, saasom Tjeneste-Aar, skulde i Almindelighed tjene til Regel for dens Forslag. Jeg skal imidlertid ei undlade at gjøre opmærksom paa det Meget, der taler for T. — —

— — Du vil vide, hvad jeg tænker om de Mænd, som nu skulle sendes til Thinget. Hvad kan jeg tænke andet, end at det seer saare sørgeligt, ja virkelig farligt ud. — — —

— — Det er saare sørgeligt at see, at de brave Folk unddrage sig fra Valget og lade uduelige og tildeels uværdige Personer komme til det vigtige Hverv at tale Folkets Sag. Du kan tro mig, med et daarligt eller lumpent Storthing resikere vi mere end blot dumme og gale Storthingsbeslutninger. Mon der ei er dem, som gjerne see, at Thinget gjør det saa galt, saa at enhver bliver misfornøiet dermed, og at man tør fremkomme med det Spørgsmaal, duer denne Konstitution for Norge? og hvor snart gaar det da ei til at Norge bliver indlemmet, ophører at være til. Det synes vel, at Saadant skulde finde altfor mange Vanskeligheder. Ja, Modsigelser finder det vel, men hvor er Modstanden eller Kraften til Modstanden, naar Thinget ei har Nationens Agtelse og Tillid? Overalt bør vi ei være uvidende om, at naar Naboen vil bruge Magten, da bukke vi under, — ei fordi Folket ei kunde forsvare sig; men fordi det ei vil, det ei gider, det ei er enigt. At betage Naboen enhver grundet Anledning til et saadant Skridt, det bør være vor Klogskab. Deraf følger ikke, at man skal krybe eller lade sig gaa paa. Der er en vis værdig Beskedenhed som sømmer sig ligesaavel et Folk som enkelte Mennesker. Men mon Mængden af dem, der komme til dette Thing, have nogen Idee herom? Krohg, Sibbern, Falsen og Gram ere de Mænd, vi skulde stole paa. Du seer, jeg regner F. med, og tror med Rette; thi han kan vist virke meget godt, naar han vil, og jeg formoder, han saa vil paa dette Thing; thi det bliver her mere Udmærkelse ved at være fornuftig, end ved at være desperat og forkeert, da Mængden er saa. At Valget i Kristiania faldt saa

slet ud, var Dig vist uventet, — mig virkelig ogsaa, da Mængden af de 15 Valgmænd vare brave og fornuftige Mænd.

Men Sagen er, at disse fornuftige Mænd ikke havde talt sammen i Forveien, men valgt spredt eller efter sit Hoved. 5 af Valgmændene have derimod været enige om at vælge Pløen og Stenersen, og det var nok. Young blev nemlig Repræsentant med 13 Stemmer, Arntzen med 11, og Pløen og Stenersen hver med 5. Man siger, at de, der have stemt for Pløen, ere nu selv skamfulde derover; de har nok troet, at han ei var bleven Repræsentant, de vilde kun vise ham den Ære, at han skulde faa nogle Stemmer. Pløen er bleven pokkers storagtig, siden han blev valgt, og fortæller meget om alt det, han skal udrette. Paa et her vedlagt Blad finder Du Beskrivelse over hans første Bedrift som Folke-Taler. — — —

(Vedlagt Blad). Paa Forenings-Dagen den 4de November 1820 er der i Klubben Enigheden forefalden en heel Deel Uenighed. Som jeg har hørt det fortælle, vil jeg her berette det, uden at kunne indestaa for Rigtigheden, dog er nok Tildragelsen i det Væsentlige saadan. Der var et stort Middagsselskab i Klubben i Anledning af Dagen. Enighed i at drikke skal der have været, saa at Perialen var almindelig temmelig tidlig ved Bordet. Marcus Pløen, der vil spille en Rolle og taler om sit høie Kald og Værdighed som Repræsentant, ja som vil være en Francis Burdett (skjønt forbandet i det Smaa), fortalte Selskabet: „at han vel var „buden til Statholderen (hvor der ogsaa den Dag var „stort Selskab), men at det ei sømmede ham som „Repræsentant at gaa derhen, men at han ansaa

„det for sin Pligt at spise med Folket.“ Han proponerede mange sentimentale politiske Skaaler, baade Norge vedkommende og for Spanien, Neapel og Portugal. Deriblandt var ogsaa en Skaal for „Repræsentations-Retten.“ — Gamle Mægler Smith, der ei hører godt og forstaar ei stort, naar han end hører, raabte med Glasset i Haanden: ja Suverænitetet! Skaal for Suverænitetet! Dette gjorde naturligviis megen Sensation; men da det oplystes, at det kun var Døvhed, Dumhed og Perial, som havde forledet Smith til dette Udraab, saa blev han kjendt fri for videre Tiltale, end de smaa Artigheder af Dosmer, Svenske osv., som under Sagen vare blevne ham tildeel. Nu skulde der synges den Sang til Dagen, som Wulfsberg havde forfattet, og som har staaet i Morgenbladet¹⁾. Pløen, der synger godt, blev af Direktionen anmodet om at være Forsanger. Han sang ogsaa de to første Vers, men da han kom til det tredie,

¹⁾ Morgenbladet 5te Novbr. 1820.
— — — Klubselskabet Enigheden — — Dagens Høitidelighed erindredes ved følgende Sang:

Mel.: Trofasthed
Saa alle Nordmænds Ønsker lyde,

1.

Fordums Tid
Saa Svidthjød tit med Nor at kjæmpe;
Folkets Id
Formaaed' ei at dæmpe
Feider, som blot Politik fremnødte;
Begge blødte
Og forødte
Helteblod og Marv.

2.

Glimt af Haab
Om Ro og Fred monn' tit bedrage.

hvor der tales om den hvide Fane, erklærede han at han ei kunde synge det, og at ingen brav Nordmand kunde synge dette Vers. Endeel holdt med ham heri, men Direktionen, som havde appro-

Fryderaab
 Forvandlede til Klage.
 Fremmed List opeggede til Striden.
 Svag og liden
 Blev med Tiden
 Nordens deelte Kraft.

3.

Helten skred
 Frem ad sin seirvante Bane;
 Bød os Fred
 Med Venskabs hvide Fane.
 Nordmænd rakte høire Haand til Pagten,
 Deres Tragten
 Er: at Pagten
 Trofast holdes skal.

4.

Enighed
 Imellem kjække to Nationer,
 Evig Fred
 I Nordens kolde Zoner!
 Kun mod Vold og Avind Sværd vi drage.
 Tordner brage
 Ingen tage
 Skal vort Klippeskjold.

5.

Stedse vi
 Til Svidthjod ærligt Haandtag byde,
 Harmoni!
 I Hallen skal gjenlyde.
 Fælles Held lyksaliggjøre Norden!
 Ro og Orden
 Som er vorden
 Evig vare ved!

beret Sangen, og Mængden af Selskabet meente, at det Omhandlede ei indeholdt noget Anstødeligt. Disse sang da dette Vers, medens Pløen og de der holdt med ham sang det 4de, hvilket maa have været meget opbyggeligt. I den Dispyt, som længe vedvarede om denne Sag, pukkede Pløen bestandig paa, at han var Folkets Repræsentant. En Officeer, jeg tror det var Kaptein Aubert, sagde ham da, at han ei var dette før næste 1ste Februar, og at det gjorde Kristiania liden Ære, at han nogentid blev det. Herover blev da meget Mudder; men det synes som om det blev paa en Maade bilagt; thi noget efter skal Pløen have proponeret Aubert at drikke et Glas Viin med ham, men Aubert, som ogsaa skal have havt en dygtig Perial, svarede: „hvor tør en saadan Slyngel som De proponere at drikke med mig?“ Der blev da en stor Tummel, da Nogle tog Parti med P., Nogle med A; ja det har nok gaaet noget haandgribeligt til; thi Chr. Heyerdahl, en af Direktørerne, der vilde styre til Rette, skal under denne Mægling have mistet begge Kjoleskjøderne. Pløen forlod nu Selskabet, og jeg tror Aubert ligesaa. Men begge Partiernes Allierede fik sig derefter Champagne ind og drak et almindeligt Forlig. Der blev da besluttet at sende Bud efter Pløen igjen. Han kom ogsaa, men idet han kom ind, oplod en Fay, en Krambod-Karl, sin Røst og sagde: „ja, I maa nu sige, hvad I vil, saa er Pløen dog en Slyngel“, og slog derved i Bordet saaledes, at Blodet gik udaf Knogerne paa ham. Larmen blev atter almindelig, Nogle vilde have Fay jaget ud, Andre kastet ud (dette var nok det Rette, thi han var saa fuld, at han ei kunde gaa, endsige jages), atter Andre

holdt med Fay; og Haandgjerningen skal igjen have begyndt. Men see! nu fremstod Bager Bølling og holdt omtrent følgende Tale: „Hør Karle! I have „nu støiet og klamres nok, I have drukkert Forlig, „men I holde det ikke; nu siger jeg Jer, at den Første, „som nu slaar eller skjælder, den tager jeg i Nakken „og smider nedad Trapperne.“ Til denne rørende Tale skal han have gestikuleret med saadant Udtryk, at man saa, Manden mente det alvorligt, og derved blev der da en Ende paa Tumulten. Man fortæller nu, at flere Jurister skulle være konsulerede angaaende den Kvæstion, om „Slyngel“ er et saadant Uqvemsord, at der efter Loven følger Straf for sammes Brug. Men endnu tror jeg ikke, man er enig med sig selv, om der skal anlægges Sag angaaende denne Slyngel. Jeg husker ved denne Leilighed paa den lange Definition, som Sverdrup engang paa Eidsvold gjorde om Forskjellen imellem et Uqvems-Ord og et] ubeqvemt Ord. Jeg som ei er Jurist, er ellers af den enfoldige Formening, at Vedkommende i dette Tilfælde ei lettelig kan faa nogen Satisfaktion ved Retten; thi Skjældsordet er ei sagt hverken til Things eller i nogen ædru Forsamling; det maa vel ansees som sagt i Krohus, Mølle eller Smedie.

Kristiania — August 1821.¹⁾

Wedel er endnu ikke kommen tilbage fra hans Tur til Tomb, saa vi endnu ei vide det Endelige med Told-Anordningen. — — —

¹⁾ Dette Brev er ikke paaført Datum. Men at det maa være skrevet strax efter Opløsingen af 1821 Aars Storting, viser Brevets Begyndelse sammenholdt med Dagbogen for 26de August 1821.

— — — — Af Dagbogsbladene seer Du, at det daler med den Gunst jeg engang har staaet i, ja at den synes at være gaaet ganske ned. Dette gjælder ei alene om min Gunst hos Folket, eller dem som udgive sig for dets Organ, men ogsaa om min Gunst hos Kongen. Dette Sidste er ei nogen Idee som blot er opstaaet i min Hjerne, det er bemærket af Mange, og det er sagt mig af en paalidelig Mand, at min saakaldte Disgrace var et Yndlings-Emne at tiske om i Forgemakket, og at det nu er en af Byens mest gjængse Passiarer. Var jeg en Partimand saa vilde jeg ærgre mig gevaltig over at Omdømmet om mig er faldet saa meget, at en Komitee indstiller mig til Rigsret og at 14 i Thinget tro, jeg fortjener det. Var jeg en Hofmand, saa vilde jeg være hængefærdig, fordi Kongen ei talte til mig. Og var jeg herskesyg, saa vilde jeg være fortvivlet, fordi jeg aldeles har tabt min Indflydelse. Men Gudskeetak, jeg er ganske rolig derover, og har sandelig ei draget et Suk over det Uheld ei at være yndet. Jeg har aldrig beilet til hverken Repræsentationens eller Kongens Gunst, jeg veed for vel, hvormeget Værd saadan Gunst i sig selv har. Noget for stolt er jeg ogsaa til at kunne frygte for Tab af Yndest. Hvad der gjør mig ondt er, at jeg forudseer, at jeg ei vil kunne udrette noget godt, men maaskee heller vil skade paa den Post jeg er, naar Vedkommende ei mere har Tillid til mig. Men naar jeg igjen forestiller mig, at denne Unaade maaskee snart vil bevirke, at jeg bliver entlediget fra min ubehagelige Post, saa er jeg saare glad i denne Unaade, og vistnok til stor Forundring for Mange er jeg snarere i bedre end i slettere Lune end forhen. Jeg skal

stræbe fremdeles som hidtil at gaa saaledes frem, at jeg selv er tilfreds med mine Embeds-Handlinger, og visselig ei gjøre et eneste Sidetrin for at faa Andre til at være fornøiet med mig. Nu nok for denne Gang. Du skriver mig da til og melder mig Modtagelsen af dette Brev. — — —

Kristiania, 26de December 1821.

— — — — — Den nuværende Kurs trykkes rasende, og det var at forudsee, at den vilde blive rasende, da Thinget ei vilde tage nogen Bestemmelse om Sedlernes Indvexling imod Sølv. At den paa-budne Toldens Erlæggelse i Sølv tvertimod Mængdens Mening vilde forværre Kursen, har jeg altid troet, og synes nu, at jeg havde Ret. Hvad der tilsidst skal blive af, maa Gud vide; de, der ønske og spekulere paa at faa vor hele Statsbygning overende, have ei kunnet vælge noget virksommere Middel, end at sørge for, at vore Sedler maa kunne forværre sig i det Uendelige. — Jeg har atter talt med Wedel om at faa Sagen afgjort om Din Huusleie-Godtgjørelse, hvilket han vel lovede; men nu skeer det neppe ved ham, da han er dispenseret for Forretningerne fra 1ste Januar. Men jeg skal da tale med Collett og med Vogt for at paadrive Sagen. — Hvorlangt det var fra at jeg kunde virke noget i Henseende til Krigskommissær-Posten, seer Du vel deraf, at Sebbelow fik den. Et Brev til 19¹⁾) for en Maanedes Tid siden indeholdt omtrent Følgende: „*je veux donner le krigscommissariat à Mr. Sebbelow, faire Mr. Blom Officier de douane à Bergen. Il est*

¹⁾ Statholder Grev Sandels.

temps, que cet esprit de parti & de coterie cesse enfin, & que le gouvernement montre son energie en avançant des hommes de connaissances & de probité, qui peuvent donner de la force au gouvernement“. Quid tibi videtur? Jeg tør tro, at selv Regjeringens mest afsagte Fiender ei tør imputere os hverken Nepotisme eller Partiaand i Henseende til Indstillingen om Besættelse af Embeder; ja, der turde vanskeligen noget Regjerings-Kollegium i 7 Aar have holdt sig mere fri derfor, end den norske Regjering. Maa det da ei være glædeligt at see den Løn man har derfor? Du undrer Dig vel over, hvorledes jeg har faaet læse dette; jo, det blev viist til Wedel og til mig; Kalken var maaskee iskjænket for os to; men ikke fortjener hverken vi eller de Andre en saadan Dosis. Efter Omstændighederne kan Du da slutte, at Regjeringen nu ikke, og end mindre en enkelt Statsraad, har synderlig Indflydelse paa Embeders Besættelse. — — Det har ret ærgret mig, at Pavels ei holdt en vakker og rørende Tale over Rein, især da han visselig ei mangler Evne dertil. — — — — Papa synes ret vel om Udfaldet af Fastings Sag, da Dommen egentlig ei gaar ind paa Kongén eller hans Resolutioner. Man har nok overalt ikke imod, at Raaderne lide Forfølgelse. Med Wedels Sag seer det langsomt ud; jeg aner imidlertid, at han vil komme godt fra den; thi det synes nu, som om Stemningen forandrer sig, og vil maaskee snart være ligesaameget for ham, som den før var imod ham. — — — — Meget og Mangt gaaer heel underligen, og jeg er ei istand til at virke noget derimod. Du kjender mig nok til at vide, at det ei er Tabet af Naade og Gunst eller af personlig Indflydelse, som

jeg beklager; men jeg sørger, naar jeg skuer Tingenes Gang, og aner, hvor det bærer hen. At Wedel gaar ud af Regjeringen, beklager jeg ogsaa meget, ei alene for os, hans Kolleger, men for Landet i det Hele. Det turde snart vise sig, at hans Hoved og Kundskaber og end mere hans Djærvhed og hans paa Uafhængigheden grundede Anseelse har været en vigtig Støtte for Norges Sag, og uden hvilken det vil blive vanskeligt at holde den i Veiret. Nu — gid alle mine mørke Anelser maatte vorde til Skamme! — — — — —

Kristiania, 4de Marts 1822.

— — — Mine Dagbogsblade¹⁾ har jeg nu igjen gjennemlæst. Det er morsomt nok at gjenkalde i Erindringen hvad man om adskillige Ting har tænkt, endog da, naar Udfald og Tid har viist, at man ei har dømt aldeles ret. Det er derfor ret ærgerligt, at Nr. 4, 5 og 6 bleve borte. Men det er nu engang skeet, og Ærgrelse hjælper til Intet.

Med en Kurer, som idag afgik, har jeg sendt G.'s Brev til Kongen til Expeditionssekretær Hagerup i Stockholm, og skrevet ham til om at overlevere Brevet og tale for Sagen og for den værdige Mand. Aarsagen hvorfor jeg ei sendte det til Anker er, at jeg veed, at han i den senere Tid aldrig, eller dog kun i særegne Tilfælde, befatter sig med at overlevere og anbefale private Andragender til Kongen, formodentlig fordi han har bemærket, at han nu ei mere har den Indflydelse, at hans Anbefaling kan hjælpe noget, og at Kongen ofte bliver sat i ondt

¹⁾ Fra Aaret 1821.

Lune, og bliver vanskeligere i de offentlige Sager, naar man fremkommer med Andragender, der gaa ud paa hans private Kasse. Hagerup turde maaskee derimod endog paa en Maade finde sig kildret ved at jeg henvender mig til ham i denne Sag. Han er ogsaa temmelig høit anskreven hos Vedkommende, og har tit Leilighed til at tale med Kongen alene. Jeg tror saaledes, at han var den Bedste at sende Brevet til. Forøvrigt har jeg dog kun saare lidet Haab til at Kongen vil opfylde G.s Begjæring, thi i den senere Tid holder det i Almindelighed ret haardt at faa ham til at gjøre Opofrelser af privat Kasse. — — — — —

— — — Pavels saa ei ud til at være af de Folk, som skulle dø pludseligen. — — — — —

— — — Biske-Emner have vi en betydelig Mangel paa. Efter mit Begreb bør en Biskop, foruden at være bekjendt for værdig Vandel og Karakter, være en duelig Forretningsmand og derhos have et Navn, enten som en udmærket geistlig Taler eller som en lærd Mand. Dette synes at fordres for at sutinere den geistlige Stands Værdighed. Tag Dig nu engang for Stats-Kalenderen, og Du vil ei finde nogen som Lærd bekjendt Præst, uden maaskee de to gamle udlevede Mænd i Nordlandene, Schytte og Colban. Som udmærkede Talere veed jeg heller ingen, at sige iblandt dem af Præsterne, som ere i de Aar og den Stilling, at de passende kunde blive Bisp. Af værdige og retskafne Mænd, som ogsaa ere Forretningsmænd, kan der maaskee findes mange, om end jeg ei kjender dem. Maaskee der endog findes store Talere og Lærde, men de ere ei kjendte derfor, og det er det

Vigtige. Regjeringen skal foreslaa 3 Subjekter til Kongen. Hvilke disse blive veed jeg intet Vist om, imellem os sagt, har jeg dog hørt at Treschow har tænkt paa Munch, Sigwardt og en Præst Normann i Sogn. — — — Men det vil vel overalt ei komme synderligt an paa hvem Regjeringen indstiller. Der-som jeg ikke tager aldeles feil af Tidernes Tegn, saa vil Vedkommendes Valg falde paa en af de tre: Munch, Neumann, Wergeland. — — — Munch fortæller Alle og Enhver, at han ei vil have denne Stol, om den tilbydes ham, men Sligt er nok kun *façon de parler*. Pavels sagde i Forveien ligesaa.

— — — — —

— — — Treschow spurgte mig igaaraftes om jeg vilde skrive til Dig for at høre Din private Mening om Præst Normann i Sogn, om Du nemlig anseer ham for et godt Biske-Emne, hvilket her formodes efter mangehaande Vidnesbyrd. — — —

Kristiania, 5te Marts 1822.

Statholderen har anmodet mig om privat at tilskrive Dig og indstændigen anmode Dig om Din gode Medvirkning i følgende Sag.

Hs. Majestæt Kongen har befalet Regjeringen at sende en paalidelig Mand til Bergen for at søge der at faa tilveiebragt et Statslaan af 250,000 Rdr. Hamb. bco., som skulle anvendes til Betalingen til Danmark den 1ste Juli næstkommende. Krigsraad Kjerulf er valgt dertil og afreiste herfra iforgaars. Han er forsynet med Fuldmagt, men har Ordre at henvende sig til Dig, vise Dig sine Instruktioner og benytte Dine Raad og Veiledning, hvorom han ogsaa medbringer et Reskript fra Regjeringen til

Dig. Hverken jeg eller nogen af os tvivler om, at Du jo, uden min Anmodning, vil gjøre hvad Du kan for denne vigtige Sag, men Sandels, og mine Kolleger med, ønsker at jeg skulde skrive til Dig derom, derfor gjør jeg det. I Ordren til Regjeringen hedder det: „at søge at faa et Laan af 250,000 Rdr. Hamb. bco. mod saadan Sikkerhed og saadanne Renter som Staten kan give.“ Efter disse Udtryk kunne vi ei ansee os bemyndigede til at afslutte Laanet paa andre Vilkaar end de som indeholdtes i det sidste Storthings Beslutning og Adresse om den Sag, det vil sige, imod 6 pCt. Renter og Tilbagebetaling af Kapitalen i 29 Aar. Der kan visselig ikke være Haab om, at Bergenserne ville gjøre Laanet paa disse Vilkaar, om de ogsaa kunde reise en saa betydelig Sum. Men forsøges maa det, efter den Ordre vi have. Og da det synes som Hs. Majestæt ei veed Udveie til paa andre Maader at skaffe det behøvende Laan paa fornævnte Vilkaar, — hvilket man her i Storthingstiden nok stolede paa — saa vil maaskee Enden blive, at man for denne Termin maa gjøre Laanet endog til sværere Renter og paa kortere Tid, og da siden see til, om man ei kunde faa et meget større udenlandsk Laan paa 29 Aar og hvormed man strax betalte den hele Gjæld til Danmark, i hvilket Tilfælde man vist fik et betydeligt Afslag i Gjælden. Kjerulf har derfor Ordre til, efter at have forsøgt at faa Laanet paa de fornævnte Vilkaar, at anføre de Propositioner, som Vedkommende maatte gjøre om at tilveiebringe det behøvende Laan, og indmelde dem til Departementet. Han vil naturligvis negociere eller handle med Vedkommende angaaende deslige Propositioner og søge

at faa dem saameget nedsatte og gjorde saa billige som det er gjørligt, forinden han indberetter dem. Det er især herved at Du maatte staa ham bi, ved selv at tale med Personerne, ligesom at underrette ham om, hvem han især skulde henvende sig til. Konow'erne ere vel de vigtigste Personer. Og maaskee den eneste mulige Maade, paa hvilken der kunde bevirkes noget rimeligt Resultat, var at faa Konow til at overtage Laanet og han igjen tage de andre Kjøbmænd med i Entreprisen for større eller mindre Summer. Dog alt dette vil Du bedre kunne dømme om end jeg.

Naar Laan skal og maa gjøres, og det paa be-
kostelige Vilkaar, saa er det naturligviis altid ønske-
ligt, at det bliver indenlandsk, for at den svære
Rente ei skal gaa ud af Landet. At de fulde
250,000 kunne reises i Bergen, derom tvivler jeg
sagtens meget, men maaskee kunde dog endeel deraf
reises der, og saa var da saameget vundet. — — —

Kristiania, 8de Juni 1822.

— — — Hav Tak for Meddelelsen af Din Me-
ning om Præsten Normann. Den bidrog især til at
denne Mand blev en af de 3 Kandidater, som Re-
gjeringen indstillede. Du veed vel, at disse vare
Munch, Sigwardt og bemeldte Normann. Sagen har
allerede ligget temmelig længe i Stockholm. Vi
troede først, at Munch vilde blive Manden, men
siden har et privat Brev fra Stockholm givet Anled-
ning til at tro, at Neumann skal blive det. Men
nu begynder det Rygte, at Biskop Krogh har skre-
vet til Kongen om at vorde forflyttet til Bergen.

faaes paa saadanne Konditioner, som Kongen er be-
myndiget til at indgaa paa. Det er besynderligt, at
Kongen synes at være saa rolig ved alt dette. I
den Resolution, som befaler at undersøge om uden-
landsk Laan kan faaes samt at forsøge i alle Byer
at faa Laan, siger Kongen, at han nødvendig vil have
Storthinget sammen, formedelst den Udgift det er
for Landet. Jeg seer imidlertid ei Andet, end at
Storthinget maa sammen. Jeg gruer derfor, Gud
veed hvad der kan vorde proponeret, og hvad Thin-
get kan bringes til at antage. Det er at mærke, at
endeel af Thingets første Mænd, ved at være befor-
drede, maaskee vanskeligen sutenere den samme
Uafhængighed som forhen.

Du har vel hørt om, at der skal oprettes et De-
partement til. Kongen havde, uden Indstilling her-
fra, besluttet dette, og gav os Ordre til at opgive,
hvorledes Toldvæsenet kunde skilles fra Finants-
Departementet og udgjøre et eget Departement.
Ved at opfylde denne Ordre ytrede vi, at naar der
skulde være et nyt Departement til, da var det
bedre at lade dette faa alle Revisions-Sager fra
alle Departementer. Kongen bifaldt dette, og vi
have allerede for en Tid siden indgivet et mere ud-
førligt Forslag angaaende det nye Departements
Virkekreds. — — — — —

— — — Skjønt Revisions-Væsenet virkelig ei er
interessant, ønsker jeg dog meget at faa Revisions-
Departementet, for at komme bort fra de daglige
Ubehageligheder og Chikaner, som jeg har i Armee-
Departementet. — — — — —

— — — Sommerhjelm bliver vist Ankers Efter-

mand. Naar nu Wedel ogsaa gaar af, og der bliver et Departement til, saa maa der blive 3 nye Statsraader. Krog er da vel den ene, Statssekretær Holst skulde jeg tro er den anden, og til den tredie har man talt om Vogt. Men jeg tvivler derom. Vogt vil neppe engang være det, men hellere blive Statssekretær. Hvem det da skal blive maa Gud vide — jeg har en hemmelig Frygt for Tank, ja for Haxthausen og for Carsten Anker.

Leiren iaar, hvortil der fra Norge kun møder det Rommerigske Korps, holdes omtrent 8 Mile fra Grændsen ved Frederikshald. Den skal vare fra 18de Juni til 6te Juli. Kongen reiser fra Stockholm den 14de. Anker takker da af og reiser ei med. Sommerhjelm er da den Eneste med Kongen, som vil hjælpe sig med ham og med en Konstitueret, der synes at blive Hagerup, skjönt Nogle mene at det maaskee bliver Birch. Det er vistnok godt for os, at vi slippe at reise ind nu, men det seer dog besynderligt ud, at der af Raadet kun er een Mand hos Kongen. Kongen skal være i meget godt Humør i denne Tid, formedelst den galante Maade, paa hvilken man havde modtaget Kronprindsen i Kjøbenhavn. — — — — —

Kristiania, 11de Juni 1822.

— — — — Igaar kom her en Kurer fra Stockholm som bragte, at Kongen den 6te Juni har udnævnt Provst, Doktor Neumann, siger og skriver Provst og Doktor filosofix Neumann, til Biskop i Bergen. Den Lykke han nød i 1815 i Stockholm (som Du vel erindrer) at komme ind og tale med

Lars¹⁾ paa Sengen, bebudede da en mere reel Lykke i Tidens Fylde. Han er nufortiden i Kjøbenhavn.

I det samme Statsraad, hvor hiin Udnævnelse skede, har Hs. Majestæt bifaldt Regjeringens nærmere Indstilling angaaende Indrettelsen af det bestemte Revisions-Departement, og derhos resolveret: „Statsraad Motzfeldt udnævnes til Chef for Revisions-Departementet“. Denne Resolution glæder mig meget, jeg gaaer reent træt i det chikanøse Armee-Departement. Kjedsommelige og trivielle blive vistnok Revisions-Departementets Forretninger. Men saa har jeg dem for mig selv, der er Ingen som kan, Ingen som vil blande sig i dem. Saaledes er det ei med det Departement, jeg nu har. Enhver Adjutant vil gjerne virke, og finder virkelig altfor ofte Midler til at virke ind paa mine Sager. — —

Endnu vide vi ei det Mindste om hvem de nye Statsraader skulle blive. Jeg tænker det bliver afgjort imellem Kongen og Sandels, naar de mødes ved Leiren. Kongen skal reise fra Stockholm den 16de.

I Rigsretten procederes nu. Aktor begyndte igaar og er idag bleven færdig. Defensor formodes at blive færdig imorgen, Thorsdag at medgaa til Replik og Duplik, eller hvad det kaldes, og Sagen at blive optaget tildoms paa Fredag. Men Dommen mener man bliver ei afsagt førend paa Mandag. — — — — —

Kristiania, 17de Juli 1822.

Idag har jeg svedet over den Kundgjørelse, der skal udgaa i Anledning af det nye Departement.

¹⁾ Engestrøm.

Vi have faaet et Udkast dertil fra Kongen paa fransk; det er for høit og maa absolut modificeres, men en heel Deel af Hovedtrækkene maa beholdes. Naar Du faar den at see og finder, at Hænderne ere Esaus, saa husk, at Røsten er Jakobs.

Du har da vel allerede hørt, at Kongen har været i Norge, men ei her i Hovedstaden, skjønt han var os paa 4 Mile nær. Man gjætter, at det skal være skeet med Flid, for at lade Kristianiafolk føle, at Hs. Majestæt ei synes om dem. Han kom til Frederikshald den 6te, reiste den 10de til Trøgstad Præste-Gaard, den 11te til Blakjer, den 12te igjen til Trøgstad og den 13de over Ørjebro ind i Sverige. Han vil reise sydefter og til Skaane. Sandels var i nogle Dage hos ham i Leiren og siden paa Frederikshald. Derhen var Collett, Holst og Vogt ogsaa beordrede til at være den 6te. I flere Raad, der er holdt med Sandels, Sommerhjelm, Collett og Holst, er der da afhandlet Adskilligt. Sommerhjelm er bleven Statsminister, og det med den fulde Gage som Anker havde. Holst blev Statsraad og Vogt Statssekretær. For at glæde Hagerups Hjerte blev resolveret, at Chefen for Expeditionen i Stockholm skal hedde Statssekretær, dog uden Forhøielse i Indtægter. Kammerherre Mansbach blev Chef for Krigsskolen; og det uden at der er skeet nogen Indstilling fra Departementet angaaende Postens Besættelse (hvilket jeg vil bemærke, for sine Aarsagers Skyld). Der skede ogsaa nogle flere militære Forfremmelser, men som jeg ei gider op-ramse. Derimod bleve civile og geistlige Forfremmelser udsatte, formodentlig paa Grund af, at der snart skal være Storthing. — — — — —

Kristiania, 28de December 1822.

— — — Du gad nu vel gjerne vide noget om, hvorledes her gik til i flere Henseender, medens Kongen og Thinget var her; men jeg har idag aldeles ikke Lune til at skrive om alle disse Ting. For dog at give Dig nogen Efterretning, sender jeg Dig herved 9 Dagbogsblade, som jeg skrev i den Tid. Jeg havde ei tænkt at sende Dig dem, da de ere flaae nok og meget ufuldstændige; men nu tænker jeg, Du vil hellere læse dem, end slet Intet om de Sager.

Du kan lade Hagerup læse disse Blade, men ingen Anden; og naar de ere læste, sender Du mig dem tilbage.

Birch tilskrev mig for nylig, at Kongen i et stort Selskab paa Slottet har særdeles rost Stemningen og den Modtagelse han denne Gang fandt i Norge, og yttret: „Nordmændene elske Foreningen, naar man kun vil lade dem beholde deres egen Konstitution og deres egne Love, og dette bør saa være“. Gid han stedse see Sagen saaledes! — — — — —

Kristiania, 24de Mai 1823.

— — — Der strømmer ind til Kongen Adresser angaaende de skandaløse Breve i Stockholm; nogle gaa gjennem Regjeringen og flere direkte. Kongen har afgivet et generelt Svar til Amtmænd og do. til Biskopper i den Anledning. Disse Svar blive vel fra Regjeringen kommunikeret dem, hvis Adresser er gaaet gjennem den; men de Andre maa tage dem af de offentlige Blade, hvor de vel ville blive indrykkede. Nu afrejser Storthings-Deputa-

Sandels har nu været her tilbage siden en Maanedstid. Han taler allerede meget om det forestaaende Storthing, men lader ei til at vide noget om, at der skulde være særegne Propositioner, man vilde forelægge dette Storthing, om hvilket Rygterne have talt endeel.

Hverken Storthings-Deputationen, eller Statsfruerne, eller Mængden af de andre smukke Folk, som vare i Stockholm ved Formælingen, synes at have været fornøiet ved deres Tur. De fleste klage over Tilsidesættelse, eller Mangel paa tilbørlig Opmærksomhed og Forekommenhed. Hvad deraf er sandt, er ei saa let at komme efter. For den, der kjender Mennesker og veed, hvor mangehaande Misfornøielser ere: at man ei fik en Orden, naar man ventede den, ei fik den Orden, man ventede, ei kunde snakke sig til det Embede, man ønskede, ei saa saa meget Smil paa fornemme og fornemste Ansigter, som man troede at tilkomme — den, siger jeg, som veed, hvorledes disse Lapperier virke, endog paa Folk, der ei ere Narre ex professo, er varsom med at tro paa de saa meget omtalte Tilsidesættelser, — skjønt vel saa meget er vist, at det særdeles Galanteri, som i Begyndelsen vistes de Norske, der kom til Stockholm, nu er forbi. Det var ogsaa et Koketteri, som smagte af Hvedebrødsdage og kunde, som disse, ei bestaa i Længden. — — —

Kristiania, 6te Januar 1824.

— — — — Som der siges, skal der nu igjen i Sverige være fremkommet nogle anonyme Breve,

omtrent af samme Art som de, der sidst gjorde saa megen Opsigt. Et saadant skal være kommet til Landmarskalken, Grev de Geer, et do. til Wetterstedt og et do. til Bonde-Rigsdagsmændene fra Skaane. Jeg synes det er besynderligt, at man ei skal kunne komme efter, hvem der skriver og bringer deslige Breve. Jeg tror aldeles ikke, at de komme fra noget oprørsk Parti, eller at de have nogen oprørsk Bevægelse til Hensigt, men at de derimod kun ere skrevne for at inquietere Vedkommende; og maaskee dette lykkes; thi det synes stedse som man tillægger deslige Ting mere Vigtighed, end de fortjene. — — — — —

Kristiania, 30te Marts 1824.

— — — — Det absolute Veto synes endnu at ligge Kongen særdeles paa Hjerte. Jeg har ogsaa virkelig Grund til at tro, at det er fremmede Hoffer, som sætte dette i ham; men om de gjøre det, fordi de virkelig ansee Sagen af Vigtighed, eller fordi de synes, det kunde være morsomt nok, om han brouillerede sig med Storthinget, det vil jeg lade uafgjort. Vist synes det, at det er aldeles nødvendigt, at der gaaes frem med Sindighed og Klogskab fra begge Sider. Hvad Beslutning Thinget tager om Veto, er vel endnu uvist; men det synes som om det ikke vil blive tilstaaet. — — — — —

Stockholm, 9de Mai 1824.

— — — — — Den 2den Mai var jeg til Audiens hos Kongen og hos Dronningen, og derhos til Tafels. Dronningen er vistnok ikke smuk, men seer dog ret godt ud for en aldrende Kone at være.

Hun er ellers godlidende at tale med, og synes meget jevn og ligefrem. Kongen seer nu meget godt ud, ja raskere end i 1822. Det er visseligen saare sjeldent, at en Sydlænding i den Alder sutenerer sig saa godt. Han modtog mig meget naadigen og var særdeles blid. Han talte endeel med mig og var, som det lod, særdeles tilfreds med Nordmændene i Almindelighed og med Storthinget i Særdeleshed. Om Veto talte han naturligviis, men temmelig moderat. Han forsikrede mig, at de fremmede Magter, endog England, trængte meget ind paa ham om, at han skulde bestemt drive det absolute Veto igjennem; men han sagde, at han nok skulde faa dem til at være tilfreds, naar kun Storthinget vilde erkjende Rigtigheden af det absolute Veto i Principet, og anføre, at Aarsagen, hvorfor det ei nu kunde bifalde det, var, at andre §§ i Grundloven, især den 17de, da burde anderledes formes, hvilket ei kan skee, førend paa næste sædvanlige Storthing. Om denne Udvei til at undgaa aabenbar Strid imellem Thinget og Kongen har Prindsen talt med endeel af Thinget. Jeg vilde ret ønske, at Thinget vilde gribe den, hvilket jeg tror kan skee uden noget egentligt Tab for den konstitutionelle Frihed. At de fremmede Magter virkelig interessere sig for Kongens Veto, er nok ganske vist, skjønt det er uvist, om de vilde søge med Kraft at drive deres Ønske igjennem. Dette vilde vel bestemmes af mangehaande politiske Omstændigheder. Saare godt derfor, om man kunde undgaa enhver Konflikt med dem derom.

Kongen spurgte mig med megen Deeltagelse om, hvorledes det var med Dig. Jeg sagde ham da,

at Du desværre ei endnu var restitueret, men fremdeles meget svag. Han beklagede dette meget, sagde, at han vilde gjøre Alt for Dig, som han kunde, og paalagde mig at skrive Dig til, og sige Dig, at Du skal skrive til ham, om hvad Du attraar, hvad Du ønsker, ei som til Din Konge, men til Din Ven. Dette var hans Ord. „Jeg veed“, sagde han videre, „Christie er en retskaffen Mand og en sand Patriot; i Begyndelsen var han stedse en garde imod mig, ei fordi han tvivlede om mine egne gode Hensigter, men fordi han frygtede for de Svenskes Indflydelse paa mig til Skade for Norge. Men denne Opførsel er ikke at dadle, den var en norsk Patriot værdig“. — — — — —

Stockholm, 20de Oktober 1824.

— — — Men naar Du, foruden alt dette, saa eller vidste, hvorledes norske Statsraader nu tildags har det, hvor lidet de gjælde, hvor lidet de kunne virke til at fremme gode og forhindre underlige Beslutninger, naar Du hørte, hvad vi stundom høre, da vilde Du finde, at slet Humør er det Mindste, som maa fremvirkes. Jeg vil og kan ikke skrive mere udførligt om disse Ting; selv hvad jeg her har antydnet, er naturligviis kun for Dig og Hagerup. Jeg bør imidlertid tilføie, at den Tone, der nu hersker, let kan forandre sig, Ombyttelighed er Dagens Orden. Maaskee har denne Tone ogsaa sin Grund i det Personlige hos Raaderne; jeg trøster mig ofte paa Norges Vegne dermed, hvor lidet smigrende Tanken end indeholder for mit kjære ego. Jeg behøver vel ei at sige Dig, at vi, under disse Omstændigheder, ei heller ere i nogen Anseelse iblandt de

høifornemme Herrer her; de have jo aldrig anden Tone, end den fraoven. Jeg har nu været her i Stockholm fra 1ste Mai til 10de Juni og fra 6te August til Dato, og endnu har jeg ei været buden hos en eneste svensk Mand. Det stikker dygtig af imod 1814 og 15. Men Kjærligheden for de Norske var da ogsaa altfor heed, den maatte snart fortære sig selv. Jeg bør nu sagtens bemærke, at der i Sommertiden ei er mange Selskaber her; men nogle har her dog vel været. Selv paa Slottet ere vi nu omstunder ei ret ofte tilsagte; i det førnævnte Tidsrum har jeg været der 10 Gange. At jeg ei anseer Savnet af Kalaser for et Onde, det kan Du vel vide.

— — — — —
 — — — — — Kongen kom da ikke til Kristiania; nei, der var alt for Mange her, som arbeidede derimod; man var bange for at han, naar han kom der, vilde blevet alt for meget udsonet og Ven med Storthinget, hvis Beslutning om Veto især de søgte at gjøre forhadt hos Kongen, hvilket dog ei lykkedes til den Grad, de ønskede. — — — — —

Stockholm. 25de Januar 1825.

Saadan som Din Helbred endnu er og nu saa længe har været, finder jeg det aldeles rigtigt af Dig, at Du søgte Din Afsked. — — — — —

— — — Regjeringens Indstilling, der i det Hele er vakkert affattet, gik ogsaa ud paa, at Du skulde have din fulde faste Gage, 1800 Spd., ikke i Pension, men i Vartpenge, da man derved vil udtrykke Haabet om, engang igjen at see Dig paa Embedsbanen. Sagen var igaar for i Statsraadet; jeg oppebiede dette, inden jeg besvarede

Dine Breve. Jeg vedlægger her Afskrift af Kongens Resolution, da dette Brev maaskee kan indløbe, førend Du faar Kommunikationen. Kongen talte i Raadet med megen Varme og Hengivenhed om Dig. Forøvrigt har Kongen ikke talt specielt til mig om denne Sag, det er ei saa nuomstunder, at han taler med mig om Sagerne. Af mig selv at tale til ham om Dig, fandt jeg ei rigtigt; det kunde vorde anseet just som en Mindelse om hans Løfte, at give Dig noget af egen Kasse. Men da jeg formodede, at Kongen vilde indlade sig med Due om Sagen, saa instruerede jeg ham i den Henseende. Formodningen slog ogsaa ind; Kongen sagde, „at han maaskee burde give Dig noget af egen Kasse i Tillæg til Vartpengene“. Due sagde da, „at han vidste, Du havde skrevet til mig, at hvormeget Du end erkjendte det Naadige i Hs. Majestæts Tilsagn om at ville komme Statskassen til Hjælp i at give Dig en tilstrækkelig Pension, saa ønskede Du dog at kunne undgaa at benytte Hs. Majestæts Godhed, der har saa Mange at udstrække sig til, og at Du, naar Hs. Majestæt af Statskassen kunde tilstaa Dig Din faste Gage i Pension, trode, at Du, skjønt Du langt fra ikke har nogen Formue, dermed vil kunne hjælpe Dig.“ Kongen sagde da, at det dog nok ikke var afveien om han bestemte Dig en aarlig Pension af egen Kasse. Due sagde da, — som af sig selv, men efter min Instruktion, — „at det maaskee kunde have den Følge, at Du, formedelst Din delikate Følelse, kunde tro at burde just formedelst denne Pension undslaa Dig for at blive Storthingsmand, naar Din Helbred tillod Dig det.“ Denne Konsideration fandt Kongen af Vigtighed, og

det blev da derved, at Kongen kun sagde: „jeg vil da ei gjøre noget nu; men Christie veed, at han har at henvende sig til mig, om han behøver noget.“

— — — — — Jeg maa forøvrigt bemærke, at den Funktion, jeg i 1816 havde i Bergen, var ei noget Opsyn ved Toldvæsenet, men dette fik Ordre til at gaa mig tilhaande med alle de Oplysninger, jeg vilde have, da jeg til Departementet skulde afgive Betænkninger om de Forandringer og Forbedringer ved dette Væsen, som jeg ansaa tjenlige. Jeg afgav nogle deslige, nogle af dem er ogsaa siden taget tilfølg.

— — — — — I Henseende til Din Eftermand som Stiftamtmand, da ytrede Kongen, at det skulde blive General-Prokurør Falsen, ja han vilde have udnævnt ham nu med det Samme. Vi forestillede, at der burde bies dermed, indtil der kom Indstilling derom fra Regjeringen. Dette fandt Kongen sig i, men befalede dog, at Regjeringen skulde paalægges snart at komme med Indstillingen, og han ytrede sig saa bestemt om Falsen, at ingen Anden faar Embedet, hvem Anden Regjeringen ogsaa maatte indstille. Sandels har nok planeret denne Sag. Der er jo Intet at sige imod denne Befordring, til hvilken Falsen jo i hver Henseende er fuldkommen kvalificeret. At man vel ei saa gjerne modtager ham i Bergen, det vil jeg vel tro, men dette er ei at anføre imod Udnævnelser. — — — — —

Vi sloge paa, at Hs. Majestæt vilde maaskee tage Hensyn til Storthingets Adresse og lade General-Prokurør-Posten indgaa, men dette vil han aldeles ikke. Imidlertid har han dog den gode Idee, at

han gjerne vil have Statsraad Krohg til den Post, og jeg har i Kommission at skrive Krohg til, for at høre, om han kan og vil modtage den. Skal dette Embede vinde nogen Opinion for sig, og skal det nogensinde blive nyttigt, da maa det beklædes af en Mand som Krohg. Men Gud veed nu, om han, med Hensyn baade til sin offentlige og private Stilling, finder sig tjent med at modtage det. — — — — —

Kristiania, 18de August 1825.

— — — — Nu gad Du vel vide, hvem der skal blive den nye Statsraad. Men det vide vi ei heller endnu. Det skal afgjøres naar Kongen kommer her. Som jeg tror, svæver Kongens Valg mellem Vogt og Platou. Begge ere duelige. Imidlertid forekommer det mig afgjort, at den Første burde nu have Fortrinet, men det lader som om Kongen holder meest til den Sidste. — — — — —

— — — — Under Kongens Nærværelse her skal det ogsaa afgjøres, hvorledes det skal blive med General-Prokurør-Embedet. Vi ville tilraade, at det fremdeles bliver ubesat, men jeg er bange, Kongen vil ei bifalde dette. Hvem han da skal ansætte i det ligesaa slibrige som besynderlige Embede, har jeg ingen Idee om. — — — — —

Kristiania, 6te November 1825.

— — — Du har da seet, at Vogt blev Statsraad. Dette var vist ogsaa det Rigtigste. Platou er vist ogsaa en brav og duelig Mand, men han kan ei maale sig med Vogt. Platou er vist ogsaa ganske vel fornøiet med at han fik Statssekretær-Posten, det er da som accessit. — — — — —

— — — — General-Prokurør-Embedet staar da fremdeles ubesat, og dette er nok det Bedste. Resolution om Embedets Ophævelse har Kongen ei villet tage, men det er da omtrent det Samme, naar han lader det være ledigt. — — — —

Kristiania, 13de April 1826.

— — — Finmarks-Kommissionen vil nok ogsaa faa at finde, at det er en besværlig Tur. Knudssøn frabad sig den strax, som Du veed, og nu er han da desværre for stedse undskyldt baade for denne og for flere Turer. Hans Død er virkelig meget at beklage. Han var en retskaffen Mand, og med al sin Underlighed i visse Henseender, en af de dueligste og virksomste Storthingsmænd, Norge har havt. Han var just indstillet til Byfoged i Throndhjem. — — — — — Statsraad Krohg har endnu ikke afleveret Udkastet til Kriminal-Loven, som han fra Tid til anden har lovet. Det hedder nu, at han vil levere det i Morgen. Gid det virkelig maatte blive af! — — — —

Kristiania, 20de April 1827.

— — — — Anledningen til dette Brev er hverken meer eller mindre end Justitiarius-Posten i Høiesteret. At dennes Besættelse er en Sag af høj Vigtighed, nægter vel ingen. Vi Medlemmer af Regeringen bør derfor stræbe, hvad vi kunne, for idetmindste fra vor Side at kunne fremstille for Kongen saadanne Kandidater, som have de fornødne Kvaliteter i enhver Henseende til at beklæde den vigtige Post. Men vi ere i denne Sag i nogen Forlegenhed. „Den gamle Statsraad Krohg bør jo være Manden“, vil Du vel sige. Ja vist nok, men han har paa Til-

spørgsel af Departementet erklæret, at han kun i det Tilfælde vil modtage 'Posten', naar han ikke faar Justitiarius-Posten i Throndhjem, til hvilken han er indstillet, men hvilken Sags Afgjørelse Kongen indtil videre har udsat. Da der nu er Grund til at tro, at Kongen ei gjerne sætter Krohg til Justitiarius i Høiesteret, saa faar han vel Posten i Throndhjem, og han er altsaa ei at regne paa for Høiesteret. Man har tænkt paa Amtmand Krohg i Romsdalen, men han har erklæret, ikke at ønske Posten. Stiftamtmand Schouboe ønsker den, og der er ei noget imod ham fra Examens, Embeds-Aarenes og Moralitetens Side. Men han har ei saa meget for sig in publico, at han vilde ansees som et heldigt Valg, neppe vil ogsaa Kongen vælge ham. Lige saa lidt er det at vente, at Kongen vilde beskikke Langberg, og hans Ansættelse vilde ærgre Retten, i hvilken han, ved Udtrædelsen, var en af de alleryngste. At tage et af Rettens egne Medlemmer, gaar ei an, naar man ei kan tage det ældste; og at dette in casu er umuligt, behøver intet udførligt Beviis. L. Weidemann har ikke bedste Karakter til Examen; Jacob Bull er dog for ung til denne Post, og Schydtz i Bergen for gammel. Udenfor Statsraadets Medlemmer er der da vel Ingen uden Falsen. Han har ei for Departementet ytret sit Ønske om Posten, men han skal have ytret det i Brev til Kongen, som det hedder efter dertil af Kongen given Anledning. At Falsen har de fornødne Kundskaber, og maaskee mere end nogen Anden har de ufordrendes Talenter til at beklæde Posten, er ustridigt. Jeg er ogsaa fuldkommen overbeviist om, at han i den stedse vilde være den redelige og retfær-

dige Dommer. Men ulykkeligviis har han et Humør, der gjør, at han stedse ligger tilfældts med alle dem, han skal pleie Forretninger med, og det som er end vigtigere, den almindelige Stemme er for Tiden over det hele Land saa decideret imod ham, at hans Ud-nævnelse vilde volde meget Misnøie og skade Til-liden til Høiesteret. Jeg har intet personligt imod Falsen; han har ved alle Leiligheder viist sig meget venskabelig imod mig. Men i dette Tilfælde kan jeg ei tilraade hans Ønskes Opfyldelse, og det vil neppe heller nogen af mine Kolleger.

Statsraad Diriks vil ikke have Posten. Derimod vil baade Holst og Vogt gjerne have den, og begge, tror jeg, vilde værdigen beklæde den. Om Falbe ønsker den, veed jeg ikke. Men skjönt jeg virkelig tror, at han ei var uskikket for den, tror jeg dog, det ei var godt, han fik den, da han ei ansees for en duelig Mand; og en Justitiarius i Høiesteret maa — som Cæsars Hustru, — ei blot være, men ogsynes.

Efter Alt hvad jeg nu her har skrevet, vil formodentlig fra Regjeringen blive indstillet til Posten, enten Holst eller Vogt, men derhos nævnt som Kandidater Schouboe og Langberg. Det forstaar sig, at det vel ogsaa bliver releveret, hvad de to Krohger have erklæret.

Med sidste Post fik jeg et Brev fra Holst fra Stockholm, hvori han skriver, at han har Grund til at tro, at Kongen nok ikke billiger, at han skulde forlade Statsraadet, og at der altsaa neppe er Haab for ham at blive Justitiarius. Da nu Kongen maaskee ogsaa har samme Mening i Henseende til Vogt, saa tror Holst, at det var særdeles ønskeligt, om Regjeringen havde en anden saadan værdig Mand at

nævne, som man kunde formode, Kongen vilde beskikke, og en saadan Mand anseer han Dig at være, naar Du, som han anseer muligt, er kommen Dig saa meget, at Du har Helbred til Posten, og forøvrigt vilde modtage den.

Jeg har baade af Vogt og af mine øvrige Kolleger forlængst hørt Dig nævne som den Mand, man meget kunde ønske til Justitiarius. Men ingen af os har trot, at der var mindste Udsigt til, at Du kunde eller vilde være det. Det Samme har ogsaa været Hagerups Formening.

Skjønt vi nu begge ere fremdeles af den Tanke, at baade din Helbreds Forfatning kan gjøre det betænkeligt for Dig og at det maaskee ei stemmer med Dine Ønsker at modtage Posten, saa har jeg dog, paa Grund af Holsts Brev, ei villet undlade at nævne Sagen for Dig. Dette ønskede ogsaa Vogt, hvem jeg paa ny har talt med om Dig. Vi ventilerede, om Departementet burde officielt tilspørge Dig. Men vi fandt, at dertil ei var tilstrækkelig eller passende Anledning for Departementet, da Du er afgaaet just fordi Du ei taalte Anstrengelse, og der ei er nogen Indberetning om, at din Helbred er gjenvunden. Men skulde Du ville og kunne modtage Posten, da behøver Du jo kun, som af Dig selv, at skrive et Brev til Vogt, som Chef for Justits-Departementet, hvori Du kun havde at sige omtrent som saa, „at Din Helbred er bleven forbedret saa meget, at Du tror at kunne forestaa Justitiarius-Embedet i Høiesteret, og da Du ønsker at kunne bespare Staten den Pension, Du nu nyder, saa vil Du underrette om, at Du med Taknemmelighed vilde modtage hiin Post, om Hs. Majestæt naadigst maatte finde Dig værdig

til at beklæde den.“ Vil Du ei skrive til Vogt, da kan Du ogsaa skrive det til mig, kun at Brevet ei nævner om nogen Anledning dertil fra min Side, og overalt er saaledes affattet, at jeg kan overlevere det til Vogt, til Fremlæggelse ved Indstillingen. Bestemmer Du Dig til at ville have Posten, da bør Du strax med samme eller den næste Post skrive til Kongen derom.

Da det vel ei kan udsættes meget længere med at gjøre Indstillingen om Embedet, skjønt Kongen maaskee ei vil besætte det førend efter Storthinget, saa var det meget at ønske, om vi med omgaaende Post kunde faa din Bestemmelse.

At raade Dig noget i denne vigtige Sag hverken kan eller vil jeg; jeg kjender ei Dine Ønsker i den Henseende, og end mindre veed jeg, om Din Helbred tillader Dig at modtage Posten. Vistnok ønskede jeg, -som Nordmand, at see Posten beklædt af Dig, og som Ven, at faa Dig hid til Byen. Men skulde Du ei finde Dig tilfreds i den, skulde den stille-siddende Anstrengelse virke skadeligt paa Dig og Du efter føie Tid maatte forlade Posten med svagere Helbred end Du tiltraadte den, da vilde jeg aldrig tilgive mig, om jeg havde søgt at overtale Dig til at modtage den. Selv maa Du bedst føle, og i al Fald Din Læge maaskee kunne dømme om, hvorvidt Din Helbred er Posten voxen. Om den forøvrigt staar Dig an, kommer det ogsaa an paa. Uden Lyst til den duer det ikke. — — — — —

Den 21de April. Jeg har ladet Hagerup læse dette Brev; han finder Intet at tillægge og siger, at det er skrevet just saa, som han vilde skrevet, om han skulde have tilskrevet Dig om Sagen. — — —

Kristiania, 18de Juli 1828.

— — — — Ikke frygter jeg for, at det nogen-
sinde har faldet Dig ind at tænke, at min Taushed
kunde have nogen Grund fra det, at Skjæbnen gjorde
os til Rivaler.¹⁾ Kunde Sligt virke paa vort Forhold
til hinanden, saa vare vi ei sande Venner, og det
vare vi længe, det ere vi end, og det skulle vi stedse
være. Tit og ofte har jeg tænkt paa at besvare
Dit Brev; men saa blev der Udsættelse fra Tid til
anden, tildeels fordi jeg ventede efter at kunne
melde Udfaldet om Inspektoratet. — — — — —

Due lod mig læse Dit Svar angaaende Stats-
minister-Posten. Det kan saa være, at det var noget
vidtløftigt; men det var meget godt skrevet. Dine
Grunde for ei at modtage Posten maatte jeg vistnok
aldeles billige, om jeg end, for det Heles Vel, meget
ønskede, at Du kunde modtaget den.

At Løvenskjold skulde blive Manden, havde Du
vist ikke ventet. Vi heller ikke; især da han i den
senere Tid syntes ei at være i Naade. — — — —

— — — Statsraad N. Krog blev visseligen
tilbudet at blive Statsminister; men han gjorde som
Du, Wedel, Collett og Rosenkrantz, og frabad sig
Æren. Sibbern var den nok ogsaa tilbudet, og
man siger, at han erklærede sig villig til at modtage
den. Hvad der da foranledigede, at man dog tog
Løvenskjold, det veed jeg ei tilvisse. I at gjøre en
Statsminister have vi Raader ingen Deel, og det bør vi
vel ei heller have. Gid vi kun havde Deel i eller rettere
Indflydelse paa de almindelige Sager! men det er
desværre kun smaat dermed. Om dette, og om al-

¹⁾ Begge søgte om Toldinspektoratet i Bergen.

skens andre og hyggelige Ting i disse forunderlige Tider, vil jeg ei skrive. Af Hagerup vil Du jo ogsaa snart kunne faa dem at høre. — — — — —

Dit Brev af 11te dennes gjør, at jeg ei ret veed, om jeg endnu bør ønske Dig til Lykke med Inspektoratet, det jeg ellers saa oprigtigen vilde. Naar jeg ei selv kunde faa det, saa er der Ingen, som jeg heller saa i dette Embede end Dig. Det er mig virkelig ubehageligt, at der nu findes Betæneligheder for Dig ved at modtage Embedet. Det er vistnok, at der ei i Resolutionen og altsaa ei heller i Bestallingen, er indført noget om Din Betingelse angaaende Pensionen; men Kongen ytrede, at han ansaa Sligt overflødig, og at der ei var nogen Tvivl om, at Du, i Tilfælde, skulde faa Din forrige Pension igjen, samt at dette skulde blive Dig privat tilskrevet. Skjønt jeg ingenlunde har nogen Vished for, at jeg vilde faa Embedet, om Du saa ei vilde modtage det, (snart sagde Kongen, at han ei kunde give mig Embedet, fordi Du søgte det, snart at han ei syntes om, at en Statsraad skulde faa et saa underordnet Embede) saa er det dog en delikat Sag for mig, at indlade mig i, om Du bør modtage Embedet, eller at tale med de andre Raader angaaende deres Formening om Pensionen i Tilfælde, Du i Tiden vilde træde tilbage; jeg har derfor ei villet tale med dem derom. Men jeg har sagt Hagerup alt hvad jeg vidste om hvorledes der var tilgaaet med Din Udnævnelse, en Sag, som jeg ei egentlig deeltog eller kunde deeltage i. Hagerup vilde ogsaa tale med Collett og med Due, og vil vist med denne Post give Dig tilstrækkelig Underretning i det Hele.

Da Du imidlertid synes særdeles at ønske at høre min Mening i denne Sag, saa vil jeg ei vægre mig ved oprigtigen at fremsætte den. Jeg tror Du vilde ei handle ret, hverken imod Dig selv eller imod Kongen, om Du nu vægrede Dig ved at modtage Embedet. Det vilde nok gjøre Kongen ondt, ja maaskee ærgre ham, da han veed med sig selv, at han med Din Udnævnelse havde den bedste Hensigt for Dig. Jeg nægter ikke det havde været renere og mere i Form, om din Betingelse angaaende Pensionen var bleven indført i Resolutionen; (Din anden Betingelse frafalder Du vel, den er ogsaa af den Art, at den efter min Mening, for Exempelts Skyld, ei burde tilstaaes) men fra Kongens Side vilde der vist ei blive gjort mindste Indsigelse imod Din fuldê Pension, om Du engang vilde træde tilbage, og efter Alt hvad jeg kan slutte, vilde ei heller nogen af Statsraaderne have noget derimod. Det skulde da være Storthinget, man skulde frygte for. Men deels kommer der dog vel ei noget saadant Storthing, som vilde knappe af Pensionen for vor Christie, deels kunde det med et saadant Storthing vel blive anseet tvivlsomt, om Din Betingelse, indført i Resolutionen om Din Udnævnelse, kunde fritage Din Pension for at ansees som ny, naar Du fik den igjen. Jeg anseer saaledes Udeladelsen af Betingelsen i Resolutionen ei for at være af saa særdeles Vigtighed, at den burde bestemme Dig til at frasige Dig Embedet. Men en rigtig Middelvei var det maaskee at gaa, at Du modtog Embedet, men indgik med Ansøgning til Kongen om, at Høisamme, skjønt Du ei tvivler om, at dette er Meningen med din Udnævnelse, vilde som

Tillæg til, eller Forklaring af Resolutionen om Din Udnævnelse, tilkjendegive i en egen Resolution, at „saafremt Du i Tiden skulde ville udtræde af Toldinspektør-Embedet, da træder Du igjen i Nydelsen af den Dig engang tillagte Pension, 1800 Spd., der kun bespares saalænge som Du beklæder formeldte Embede“. Dette er nu min Mening, om hvilken jeg, som sagt, ei har konfereret med nogen af mine Kolleger. — — — — —

Kristiania, 18de Septbr. 1828.

Besvarelsen paa Dit Venskabelige af 8de August er, som sædvanlig, længe udebleven. Det gaar smaat med min Brevskrivning. Jeg forsømte imidlertid ikke strax at afsende Dit Brev til Kongen. Jeg sendte det til Due og skrev desuden til ham om Sagen. Jeg talte ogsaa med Collett om strax at foredrage Sagen, hvilket han ogsaa gjorde. Den blev af Departementet indstillet til Indvilgelse, og ligeledes af Regjeringen. Der blev ellers, under Diskussionen og uden nogen Ytring fra min Side, ytret den samme Mening, som jeg havde, nemlig at Du burde have overtaget Embedet, endskjønt Du indgav en saadan Ansøgning. Nu, dette er ikke noget Væsentligt, uden forsaavidt, at Embedet saa meget længere har maattet savne en bedre Bestyrelse. Kongens Resolution paa Din Ansøgning er da nu kommet, og da han ligefrem har indvilget den, saa kan der ei være nogen Formodning om, at han har stødt sig over den, hvortil der ei heller var nogen Grund. Den Sag er da nu endelig kommen i sin Orden. — — — — — Stockholms-Turen gruer jeg for denne Gang; Humøret er daarligere, og nervesvag som jeg

er, afficere Ubehageligheder mig mere end de burde; men derved er Intet at gjøre. Disse Ture tilhøre mit Embede og jeg maa derfor finde mig i dem. Noget Haab til, at de norske Statsraader denne Gang ville staa sig noget bedre hos Kongen, har jeg deraf, at Rigsdagen kommer sammen. Thi naar den, som gjerne altid er Tilfældet, gjør Kongen Noget imod, saa komme vi Norske i nogen Gunst. Men i det Hele er Stemningen nu imod Norge og imellem Svenske og Norske saadan, at det virkelig ofte vil blive høist ubehageligt at være Statsraad i Stockholm og høist vanskeligt stedse at vælge den bedste Maade at gaa frem paa.

Statholderen ventes tilbage iovermorgen, men han skal snart afsted igjen, da han den 10de Oktober skal være ved en Samling i Stockholm angaaende Kanalen. Jeg troer dog ei, han bliver længe borte i den Anledning. Endnu ere vi lige nær i Henseende til en Stiftamtmand i Bergen. Saavidt jeg veed, har endnu Ingen meldt sig til den. Gud veed, hvad der tilsidst skal gjøres.

Falsen er ei synderlig bedre efter Brøndreisen. Han har nu ansøgt om et Aars Fritagelse for at sidde i Retten.¹⁾ Jeg tvivler om, at han nogen-sinde vil komme sig saa ganske, at han kan fungere der. — — — — —

Kristiania, 24de Marts 1830.

— — — Nu, Stockholmsaaret er da overstaaet for denne Gang. At Statsraad Krog, med hvem

¹⁾ Chr. M. Falsen udnævntes den 18de December 1827 til Justitiarius i Høiesteret og den 22de November 1828 til Medlem af Lovkommissionen. Han døde den 13de Januar 1830.

jeg kommer saa godt overeens, var der med mig, og at Dues er en hyggelig Familie at komme til iblandt, var meget heldigt for mig. Ogsaa bør jeg bemærke, at Løvenskjold, skjønt han vel ei har det Godlidende, som salig Excellencen Anker, er dog meget venskabelig og omgjængelig. Han er tillige en brav Mand, der er god at have med i Forretninger; og da han har en god Maade at omgaaes Kongen, saa er han en meget gavnlig Mand paa den Post, han er kommen paa. Han har som enhver af os sine Egenheder, sine Svagheder, men at Landet er vel tjent med, at han vilde modtage at blive Statsminister, det er min fulde Overbeviisning. — — — — — Du har Ret, „Dette Storthings Elementer ere høist forskjellige. — — — — — Hvad jeg spaar i det Hele om dette Storting, gad Du vel vide. Men jeg har ei nogen ret Gisning derom. En heel Deel af Personalet er mig ganske fremmed, og med ingen af Storthingmændene har jeg nogen speciel Omgang, da der ei er nogen af mine fordums fortroligere Bekjendte. Om hvad der passerer i Thinget veed jeg derfor ei stort mere, end hvad der erfares af Morgenbladene. Nogle Meninger har jeg dog dannet mig om dette Storting og vil fremsætte dem, skjønt det vel kan være, at de ere feilagtige. Agregatet saavel af Kundskaber som af Stortingstalenter, tror jeg er mindre paa dette Thing end paa de foregaaende. Af de nye Medlemmer er kun Sørenssen og Hjelm gode Talere, — — — — En streng, ofte for vidt dreven Overholdelse af Formen synes at besjæle dette Storting. Deraf vil maaskee, paa den ene Side, følge temmelig overdreven Strenghed i at finde Feil

hos Regjeringen, men maaskee, paa den anden Side, gjøre Thinget varsomt og afholde det selv fra vilkaarlige, eller altfor raske Beslutninger. Nogen for den gode Sag skadelig Opposition tror jeg ei der vil blive. Der er vel Enkelte, der kunde ville udmærke sig i saa Henseende, men Voteringerne synes hidtil at vise, at de ei have kunnet faa noget Parti, selv ikke af Bønderne. De Mænd, som man kunde tro ville blive ledende Oppositionsmænd, synes heller ikke at trække ganske paa een Stræng, eller i det Mindste ikke at passe rigtigt sammen. — — — — — Sørenssen og Riddervold kunne vel ogsaa paa en vis Maade regnes for Oppositionsmænd, men det er særdeles oplyste og fornuftige Mænd, hvorfor jeg aldrig kan tro, at de ville deeltage i nogen ufornuftig Opposition, eller opponere blot for at opponere. Du vil heraf see, at jeg gjetter, at Tonen og Fremgangsmaaden paa dette Storthing vil i det Hele blive moderat. Tiden vil vise, hvorvidt jeg gjetter nogenledes ret. Ved min Gisning har jeg naturligviis antaget, at der ogsaa fra den anden Side gaaes klogt og moderat frem. I andet Fald vilde det jo ei være at undre, om Thinget tabte idetmindste endeel af den Moderation, som jeg tror er nu dets Grund-Karakter. Men vanskelige Problemer vil Thinget i alle Fald have at løse, især i pekuniær Henseende. Ikke blot, at der vel atter vil gjøres Projekter for at afhjælpe Pengemangel. Denne existerer altfor vist, men neppe afhjælpes den ved Statslaan til Atter-Udlaan, da man jo seer, at man ei kan faa ind Renter, endsige Afdrag af de mange Laan, Folk have faaet. End mindre vil Sedlernes Forøgelse, om den end forøvrigt ei

var urigtig, ja uretfærdig, afhjælpe Pengetrangen; det er Formue eller Velstand, ikke Repræsentativer, der fattes i Landet. Men blot at balancere Statens Indtægter med dens virkelige Behov, er ei saa let. Uden nogen Luxus ved Stats-Indretningerne ere de nødvendige Udgifter dertil stedse i Stigende, og det just fordi Riget stedse gaar fremad i Udvikling, thi just derved viser sig mere og mere hvad vi endnu mangle til denne eller hiin Green af nødvendige Stats-Indretninger. Og derimod blive Rigets Indtægter færre eller dog vanskeligere at tilveiebringe. Trælautskibningernes næsten totale Ophør, deraf følgende Standsning i Driften af de betydeligste Sagbrug og Skovdrift, Sildefiskets meget maadelige Udfald, Skibsfartens særdeles indskrænkede Tilstand, betydelige Ildsvaader, der ei blot vare ødelæggende for Individider, men ere virkelige National-Tab, sætte Landet i en ei blot trykkende, men efter mit ringe Begreb i en betænkelig politisk Stilling. Vedvare disse Omstændigheder, og Landets Evne til med Værdighed at være et eget Rige fremdeles aftager, da er heri mere og nærmere Fare for Norges Selvstændighed end i alle de, være sig virkelige eller — som jeg tror — indbildte Amalgamations-Planer, som man tildeels synes at frygte saameget for. Mørke synes mig Udsigterne ere for vort kjære Norge. Gid det maatte vise sig, at det kun er den Ængstelighed, der er en Følge af min Nervesvækkelse, der lader mig see Tingene fra den Side! — —

— — — — —

IV.

Forestilling til Kronprinds Carl Johan¹⁾ angaaende en Indstilling fra Kommissionen for Armeens Reorganisation. (1817).

Det har været smerteligt at erfare den Misfornøielse, Deres Kongelige Høihed ytrer med det indkomne Forslag til Besættelser og Afgang i Anledning af Armeens Forandring, og in specie med den nedsatte Organisations-Kommission. Det er imidlertid vel, at denne kun er ytret i en privat Meddelelse; thi den vilde ellers hos Medlemmerne af bemeldte Kommission, der vistnok ere sig bevidste at have handlet efter Pligt og Ære nedslaa Modet og betage dem Lysten til at arbeide for Kongen og Landet. Deres Kongelige Høiheds Misfornøielse træffer imidlertid ikke denne Kommission alene. Den indsendte sit Arbeide til Feldt-

¹⁾ Manuskriptet har saadan Paaskrift:

Afgivet paa Reorganisations-Kommissionens Vegne til Statholderen, der havde modtaget endeel bitre Bemærkninger ved Kommissionens Forslag til Officers-Posternes Besættelse.

Marskalken. Denne undersøgte det og sendte det med sin Approbation til Armee-Departementet, for — som sig burde — at foredrages i Regjeringen. Hans Majestæts Norske Regjering, hvoraf ogsaa Feldt-Marskalken er Medlem, fandt efter tilbørlig Overveielse, at Forslaget fortjente dens Bifald, og indstillede det derfor til Hans Majestæts naadigste Approbation. Da Sagen nu paa ordentlig Maade er foredraget og af Hans Majestæts Norske Regjering indstillet, saa er det nødvendigt at Hans Majestæt derpaa afgiver i sit Statsraad sin naadigste Resolution. Ligesom det er Hans Majestæt forbeholden at gjøre de Forandringer i Forslaget, som han naadigst finder for godt, saaledes kan Høistsamme ved Resolution i Statsraadet forkaste det hele Forslag og befale Forfattelsen af et nyt. Men forinden en saadan Resolution er falden, vil der ei herfra kunne komme Propositioner til Forandringer i Forslaget; thi man tør ei foregribe Hans Majestæts Resolution, forinden den er falden i en Sag, der af Hans Majestæts Regjering er paa behørig Maade ham forelagt.

Man kan ei lade ubemærket, at det synes aldeles fornødent, at alle Poster ved den nye Armee besættes paa eengang; thi kun derved er man istand til at afpasse Besættelserne efter Officerernes forskjellige Stillinger, deres Duelighed og deres Tjeneste-Aar. Desuden kan Armeens forskjellige Korps ikke Et efter Andet organiseres, men hele Organisationens maa skee paa eengang, især da de gamle Regimenter, der skulle ophæves, skal deles til forskjellige Korps. Og altsaa kan det ei være nyttigt at nogle Officerer udnævnes førend de alle vorde udnævnte.

Skulde Hans Majestæt ved naadigst Resolution forkaste Forslaget og befale Forfattelsen af et nyt, da vil formodentlig ogsaa Hans Majestæts Resolution indeholde de Regler, hvorefter det nye Forslag skal forfattes, samt Bestemmelse om, enten det skal skee af Kommissionen eller af General-Adjudanten eller af Armee-Departementet. At der maa skee et Forslag til den omhandlede Besættelse og Afgang, paa hvilket Hans Majestæt kan resolve, synes aldeles afgjort, da det ei indsees, hvorledes Hans Majestæt ellers skal kunne resolve. At saadant Forslag skal foredrages af Armee-Departementet, sees af Grundlovens § 28, ligesom det er klart af § 21, at Hans Majestæt vil afgive Resolution paa saadant Forslag i sit Statsraad; og at det derfor bør have passeret den Kongelige Norske Regjering sees af § 15.

Ifald Hans Kongelige Majestæt naadigst resolverer at gjøre visse Forandringer i det indgivne Forslag, da vil Høistsamme formodentlig sørge for, at dog Antallet af de vedblivende og af de afgaaende Officerer bliver det samme som i det underdanigst indgivne Forslag; thi Hans Majestæt kan rimeligviis ikke beholde flere Officerer i aktiv Tjeneste, end Hans Majestæt selv har naadigst bestemt for Armeen ved den af Høistsamme for Armeen approberede Plan. Det vilde ikke stemme overeens med Nationens Forventning om fremtidig Besparelse i Udgifter ved Armeens Indskrækning at beholde flere Officerer i Tjenesten end Armeen behøver. Af det senere underdanigst indstillede Forslag i Anledning af Gageringen og de derved givne Oplysninger vil Hans Majestæt naadigst erfare, at det for

Militær-Etaten bestemte Fond ei heller tillader at holde flere end de bestemte Officerer, naar de nogenledes passende skulle aflægges.

Man skylder at gjøre opmærksom paa, hvor vigtigt det er, at den norske Armee snart vorder organiseret. Da de nuværende Regimenter og Korps skulle ophæves, saa kan der ei holdes de sædvanlige Kompletterings-Sessioner førend de nye nationale Korps organiseres. Soldaterne afgaa efterhaanden som de have udtjent og deres Nummere kunne af ovennævnte Grund ikke besættes. Armeen bliver derved efterhaanden mindre end den efter Lov skal være, og naar da endelig den nye Organisation gaar for sig, faar man paa eengang næsten lutter Rekrutter ved de nationale Kompagnier. Officererne — saa længe i Uvished om deres Skjæbne, om de skulle blive i Tjenesten eller ikke, og hvor de i første Fald skulde ansættes — tabe Lysten til Tjenesten. Nogle iblandt dem, som have grundet Haab til ved Armeens Forandring at avancere, sukke i deres trange Kaar efter det Tidspunkt, da de skulle erholde forbedret Indkomme. De subalterne Officerer og ligeledes de nationale Kapteiner vente med Længsel paa Armee-Forandringen, da de med Grund deraf vente nogen Forbedring i deres Gager, hvilket ogsaa for de i den nye Armee vedblivende Officerer er foreslaaet, da det militære Fond derimod ikke tillader saadan Forbedring førend Reduktionen er foregaaet. Man kan endelig ikke undlade at ytre, at det maa vække Misfornøielse ogsaa hos Nationen i det Hele, at Armeen ei endnu er bleven organiseret, da den dog medtager en saa betydelig Deel af de Skatter, som

Folket yder. Ja, det er endog at befrygte, at der vil findes dem iblandt Nationen, som falde paa den Tanke, at Regjeringen med Flid udsætter Armeens Organisation og ikke vil see Norge forsynet med nogen Landmagt, der kan fortjene Navn af en Armee.

Uagtet det, som i Begyndelsen af denne Betynkning anførtes, ikke skjønnes, at der kan tages nogen ny Bestemmelse i Henseende til Besættelserne og Afgangen ved den nye Armee, eller herfra i den Henseende gjøres noget nyt Forslag, forinden Hans Majestæt naadigst har afgivet Resolution i Statsraadet paa det underdanigst indstillede Forslag, skulde man dog, i Anledning af de derved gjorte Bemærkninger, oplyse Følgende:

1. Om denne Sag har man forhen givet sin Formening, hvorhos tilføies, at ligesom de Udlændinger, som man ei troede kvalificerede til at vedblive i Tjenesten, ere forestillede til Afgang, saaledes har man foreslaaet de Udlændinger til Vedblivelse, som fortjene at bibeholdes. Og langt fra at nogen retskaffen Nordmand vilde misunde dem Plads i den norske Armee, vilde det tværtimod vække Misfornøielse om man saa, at disse Mænd ei nøde den Lige-Ret med de Indfødte, som Grundloven hjemler dem.
2. Ved Deres Kongelige Høiheds Nærværelse i Kristiania faldt der den 13de Juli 1816 en høieste Resolution i Statsraadet i Anledning af den naadigst approberede Lov om Værnepligten i hvilken Resolution Nre. 5 og 7 lyde som ved-

lagte Afskrift Nr. 1 viser. Paa Grund af bemeldte Resolution udstedte Feldt-Marskalken Grev Essen en Ordre til en Kommissions Nedsættelse og formaaede Chefen for Armee-Departementet til at præsidere i samme¹⁾. Nr. 3 og 4 i bemeldte Ordre lyde som her vedlagte Afskrift Nr. 2. Kommissionen kunde, ifølge Foranførte, ikke vel undlade at forfatte et Forslag til Afgangen og Besættelsen. Det er udenfor al Tvivl, at Kommissionen med Fornøielse havde set sig befriet for dette Arbeide, thi ingen af dens Medlemmer er bekjendt for at ville anmasse sig utilbørlig Indflydelse eller at anvende denne for at tilfredsstille sine Lidenskaber. Det kan ikke skjønnes, hvorledes det, at Kommissionen affattede et Forslag, er et Indgreb i Hans Majestæts Rettighed. Thi Hans Majestæt kan alene resolve, ikke forfatte Forslag, og at et Forslag maatte skee, er vel utvivlsomt. Det maatte, som forhen anmærket, i andet Fald have skeet af General-Adjudanten eller af Departements-Chefen, og da begge disse Mænd vare Medlemmer af Kommissionen, saa sees det ikke, at der er tabt Noget ved, at Kommissionen gjorde Forslaget. Naar nu Hans Majestæt ikke tiltror hele Kommissionen Retsindighed nok til, uden personligt Hensyn at affatte Forslaget, saa vilde vel dette, forfattet af en Enkelt af dens Medlemmer, end mindre have vundet Hans

1) Kommissionens øvrige Medlemmer vare: General-Major Meyer, Oberst Rode, Oberst Stabell, Oberst Schilling, Oberst Nielsen og Oberst de Place.

Majestæts Tillid. Det synes imidlertid, at de vigtige Poster, hvortil Kommissionens Medlemmer af Hans Majestæt ere udnævnte, og paa hvilke Hans Majestæt fremdeles lader dem forblive, berettiger dem til at besidde saa megen Tillid, at dem kunde overdrages en saadan Detailie som at affatte et Forslag, medens de have vigtigere Ting under deres Bestyrelse.

3. Da der kun bliver 5 Infanteri-Brigader, saa følger det af sig selv, at ei alle nuværende Regiments-Chefer kunne blive employerede; thi de kunne ei ansættes som Oberst-Løitnanter og Korps-Chefer, da dette er mindre Poster end de forhen beklædte. Og de Regiments-Chefer, der saaledes bleve tilovers, maatte afskediges, da der ei kan beholdes flere Officerer end for den nye Armee er bestemt. Man tror ei at have feilet ved at vælge General-Major Meylænder og Oberst Synnestvedt til at være dem som burde afgaa. Hvad Oberst de Place angaar, da har han selv ytret Ønske om at afgaa, hvilket den af ham selv underskrevne Forslags-Liste viser, og man indseer ikke, hvorfor dette skulde nægtes ham. Det er sandt at en Oberst-Løitnant Synnestvedt er foreslaaet til Chef for den Bergenhusiske Brigade; men General-Major Meylænder, om han ogsaa skulde vedblive, vilde ingænlude modtage at gaa til Bergen, og Oberst Synnestvedt ansees ikke skikket til Brigade-Chef. Oberst-Løitnant Synnestvedt er en duelig Mand og den ældste af de til at vedblive foreslagne Oberst-Løitnanter.

4. Den af Kommissionen under Nr. 1 lit. g i dens Skrivelse til Feldt-Marskalken anførte Grund til at afskedige de à la suite staaende Officerer, har saavel Feldt-Marskalken som den Kongelige Norske Regjering fundet at være rigtig.
5. Kommissionen har i dens Skrivelse til Feldt-Marschallen angaaende Vilkaarene ved Officerernes Afgang, og hvoraf Extrakt vedlægges, under Nr. 3 angivet dens Grunde for, at de tiloversblivende Officerer burde virkelig afskediges. Saavel Feldt-Marskalken som Regjeringen var af samme Mening, og der skeede underdanigst Indstilling til Hans Majestæt i Overeensstemmelse dermed. I den af Hans Majestæt derpaa under 20de Februar d. A. afgivne Resolution, bestemmes i 1ste Post, som vedlagte Afskrift Nr. 4 viser, at de skulle erholde Afsked med Pension. Det vilde saaledes ikke stemme overeens med Hans Majestæts engang givne Resolution, om de Afgaaende sættes à la suite for ved Leilighed at ansættes, foruden at det hos de Vedblivende, der paa den Maade i de første 10 à 15 Aar ei kunde vente at avancere, vilde opvække billig Misfornøielse, ligesom det vilde spærre Adgangen til Ansættelse som Officerer i Armeen for de unge Mennesker, som efterhaanden afgaae fra Kadet-Akademiet.
6. Ritmesterne Anker og Alstrup kunne ikke indgive nogen Ansøgning om Bytte; forinden de vide, om og hvorledes Hans Majestæt befaler

at ansætte dem. Men Hans Majestæt er det forbeholden at udnævne Alstrup til Chef for Eskadronen og Anker til Sekond-Ritmester, og kunde de da senere underdanigst ansøge om Bytte.

7. Det maa være en Misforstaaelse naar det antages, at Kommissionen ved dens i fornævnte dens Brev under Nr. 2 lit. h skulde have meent, at Brigade-Cheferne skulde kunne afskedige Løitnanterne uden Dom. Kommissionens som ogsaa Regjeringens Mening har ene været, at Brigade-Cheferne ved den første Organisation skulde fordele de af Hans Majestæt udnævnte Løitnanter til de forskjellige Korps, og Korpscheferne igjen fordele dem til de forskjellige Kompagnier, en Myndighed, der ingenlunde er større end den, som Regiments-Chefer forhen har havt, og uden hvilken det synes, at al militær Kommando maatte ophøre. Forsættelsen af en Løitnant fra et Kompagni til et andet kan vel ei indbegribes under den Forflyttelse imod deres Villie, som Grundlovens § 22 omtaler.
8. Om de i Kavaleri-Brigaden indsatte Officerer:

Om ogsaa Hans Majestæt naadigst fandt for godt at bestemme, at de indgaaende Officerer ikkun skulde komme ind efter deres Officers-Anciennitet, saa synes det dog at være haardt, at de skulde gaa ind i den ringeste Grad eller som Sekond-Løitnanter, naar de efter deres Officers-Anciennitet i Forhold til de øvrige Kavaleri-Officerer skulde være Premier-Løitnanter.

9. Oberst Stabell.

Oberst Stabell er foreslaaet til Chef for 2den Akershusiske Brigade, hvis Stab skal være her. Han kan aldeles ikke være tjent med at modtage den 1ste Akershusiske Brigade, hvis Stab er i Frederiksstad, og vedbliver da hellere som General-Adjutant.

10. Oberst-Løitnants-Titelen:

Det vil af Forslags-Listen erfares, at man ei har anført de nuværende Majorer som Oberst-Løitnanter, men vel anført dem som foreslagne til Oberst-Løitnanter, og det dependerer af Hans Majestæts naadigste Resolution, om de dertil skulle udnævnes. Her er altsaa ei skeet noget Brud paa Konstitutionen; derimod synes det tvivlsomt, om Grundlovens § 23 tillader Hans Majestæt at avancere enkelte Officerer til høiere Grader end de, deres egentlige Poster medføre. Og just for at blive indenfor den af Grundloven foreskrevne Regel, har man foreslaaet, at Hans Majestæt skulde fastsætte den Grad, visse Poster i Armeen stedse skulde medføre, t. Ex. at Over-Adjutanterne stedse skulde være Oberst-Løitnanter.

11. Lowzow, Arenfeldt, Seyersted.

Man har ei forglemt disse Officerer. Bilaget Nr. 5 viser, hvad der angaaende dem blev indstillet. Derpaa behagede Hans Majestæt at resolve: „de nuværende Generaler skulle „fremdeles vedblive, men Vi forbeholde os, „ved indtræffende Vakancer at give Vor Villie „tilkjende om, hvorvidt disse Poster igjen skulle

„besættes“. Det synes saaledes klart, at Hans Majestæt har bifaldt de i Indstillingen anførte Grunde for, at de nuværende Kommanderende-Generaler ikke skulde være Brigade-Chefer, men at de skulde vedblive i de nuhavende Poster, der ere over en Brigade-Chefs. Deres Stilling var altsaa naadigst bestemt, og der var ingen Grund til at anføre dem paa Ansættelses-Listen, ligesom de ei heller ere anførte paa Afgang-Listen.

Dersom Hans Majestæt nu alligevel bestemmer, at disse Kommanderende-Generaler skulle være Brigade-Chefer, da maa General-Major Bang og Oberst Tidemand ogsaa afskediges, da de ei kunne vorde employerede i nogen passende Stilling, hvorved da Pensions-Listen forøges. Oberst-Løitnant Synnestvedt, den ældste af de til at vedblive foreslagne Oberst-Løitnanter, kunde vel ansættes som Korps-Kommandør, men da vilde igjen en Major mere blive at afskedige.

12. Oberst Schilling.

Oberst Schilling er vistnok en retskaffen Mand, og en Mand, der stedse har efter bedste Evne stræbet for Tjenestens Fremme; men det er ligesaa vist, at han nu ei mere har den Kraft, som der udfordres hos en Chef for Artilleri-Brigaden. Naar han altsaa nu ønsker Entledigelse, som sees af den af ham selv underskrevne Afgang-Liste, saa vilde det ei være gavnligt at formaa ham til at vedblive. Naar Hans Majestæt bifalder, som det er fore-

slaaet, at Oberst Schilling, uagtet han afgaar, vedbliver at være Interims-Kommandant paa Akershuus, da taber han Intet, og vil endog finde sin Stilling passende og behagelig for en gammel Mand. Det synes derfor ikke passende i Hans Majestæts Navn at anmode ham om at blive i Tjenesten.¹⁾

6te September 1817.

-
- ¹⁾ Antagelig er ikke den til Statholderen afgivne Forestilling, og paa Grund af sin private Beskaffenhed heller ikke Meddelelsen, hvori de bitre Bemærkninger indeholdes, at finde i noget Embeds-Arkiv.
-

V.

Breve til Grev H. Wedel-Jarlsberg.

(1819).

Stockholm, 25de Februar 1819

S. T.

Hr. Statsraad Grev Wedel-Jarlsberg.

Den igaar med Røsler afsendte Resolution om Reservationen ved Laurvigs Salg forekommer nok Dem og Kolleger noget underlig og uventet. Især vil det vel synes uforklarligt, at den er af 19de, da jeg den 20de meldte Dem, at vi endnu ikke havde faaet Krabbes Note fra Engestrøm. Jeg skylder derfor at forklare Sagen for Dem, hvilket De igjen ville meddele Kollegerne. At disse Omstændigheder for Resten ei bør blive bekjendt for Andre vil vel De og de øvrige Herrer selv indsee.

I Statsraadet den 19de blev Engestrøm af Kongen indkaldt. Han foredrog da, at Krabbe havde indgivet en Note, hvori han urgerer paa, at Reservationen ved Laurvig strax maatte ophæves. Noten havde Engestrøm ei hos sig. Kongen vilde strax tage en Resolution, og det var strax at bemærke, at han vilde ophæve Reservationen. Vi androge

paa, at Sagen først maatte sendes til den Norske Regjering, men Hs. Majestæt sagde, at der ei var Tid dertil, da det var ham om at gjøre, at der strax blev svaret Krabbe, og strax meddeelt de fremmede Ministre Underretning derom.

Af det Hele fremlyste, at de fremmede Magter nok har blandet sig deri, og at Kongen paa en Maade var nødt til at ophæve Reservationen. Jeg for min Deel har aldrig anseet denne Reservation for at være af nogen væsentlig Nytte, men da den engang er gjort, er det leit at ophæve den. Men under foranførte Omstændigheder, og med Hensyn til den Inkompetence, som Statsraadet har til at bedømme politiske Forhold, hvilket ogsaa Regjeringen, denne Sag vedkommende, gjentagende har ommeldt, troede vi ikke at burde modsætte os Ophævelsen. Det blev da vedtaget, at den skulde skee paa den Grund, som i Resolutionen er anført; men vi skulde da først udkaste et Koncept til en Protokol, og Engestrøm et do. til et Svar til Krabbe, men Sagen skulde ansees som resolveret i dette Statsraad.

Vi aftalte med Engestrøm, at han skulde sende os Krabbes Note og tillige Konceptet til Svaret, for at vi kunde stemme i een Tone; men først den 20de om Aftenen fik vi tilsendt Noter, med den Besked, at E. først maatte faa Konceptet til Protokollen for at gjøre Svaret til Krabbe efter det. Aarsagen hertil formoder jeg var, enten at Hr. L. v. E. fandt denne Maade bekvemmere, eller og at han med Hs. Majestæt havde aftalt om et Svar til Krabbe, der ei saa ganske kunde stemme med hvad vi kunde vente, eller med hvad der burde være i en Protokol. Jeg holder mest til den sidste Mening, især da

Krabbes Note indeholder, at Hs. Majestæt i April f. A. mundtligen havde lovet ham, at Reservationen skulde blive ophævet. Nu skulde jeg altsaa koncipere denne Protokol, og det var for mig intet let Arbeide. Jeg er ingen Ven af Præmisser til og lange Forklaringer ved Kongelige Resolutioner, og dog troede jeg ei her at kunne undgaa det, og det af følgende Grunde:

- a. Det var jo muligt, at Svaret til Krabbe blev i Kabinetet maskinmæssigen skrevet efter Protokollen, og da vilde det jo være ilde, om Resolutionen ei var nogenledes ræsonneret.
- b. Naar et kommende Storthings Revisorer, som de vist gjøre, med patriotisk Vrede falde over denne Sag, da er det nok godt, at de strax faa et mere tydeligt Begreb om Sagens Natur og havde Gang, førend de begynde at perorere derover i Thinget.
- c. Endelig sagde Kongen, at Resolutionen skulde være udførlig, considérant ça & ça & ça, eller indeholde Grunde, som han opgav, men hvoraf sagtens endeel ikke syntes anvendelige, ja, Kongen talte endog om, at han vilde bekendtgjøre Resolutionen i Aviserne, hvilket vi naturligviis fraraadede; men man kan dog ei vide det.

Jeg opsatte da i Søndags en Protokol, som Anker bifaldt, og som han foer op til Kongen med i Mandags. Denne var ikke ret fornøiet dermed, men han var ogsaa den Tid i meget slet Lune. Han beholdt Udkastet til nærmere Overveielse. I Tirsdags blev os forevist de Forandringer, han vilde have; vi

fik vel i disse nogen Modifikation, men han vilde ei antage Udkastet saaledes som det var, hvilket jeg, endog abstraheret fra al Forfatterkjærlighed, tror havde været bedre, uagtet Forandringerne just ikke ere mange, og ikke kunne ansees væsentlige, uden maaskee i Udtrykket „kan være berettiget“, og i det mindre Bestemte i Henseende til, at Rettigheden skal komme tilgode ved Opgjørelsen.

Her nedenfor findes en Afskrift af mit Udkast, og vilde De og de øvrige Herrer meget forbinde mig ved at sige mig ret oprigtigen, hvori jeg har feilet, enten i Tingens Anskuelse eller i dens Behandling; thi det er vel muligt at vi faa flere Sager af samme eller lignende Natur at handle om, og da vilde Deres Bemærkninger komme mig til Nytte.

Hvorledes Reservationens Ophævelse bør skee, det ville vel d'Hrr. overlægge. Det er Kongens Villie og Meningen af Resolutionen, at den skal aldeles ophæves, saaledes at den ei paa nogen Maade generer Kjøberne. Derfor gaar det nok ikke an i en Paategning om Ophævelsen at anføre, at Reservationen ophæves imod at Norges Ret kommer tilgode ved Opgjørelsen, thi det var jo atter en Reservation; maaskee kunde der i Ordren til Vedkommende hedde: „da Norges Fordring paa Laurvig kan vorde iagttaget ved Opgjørelsen, saa kan Reservationen bortfalde,“ eller saadant Noget, som De bedre veed at indrette saaledes, at Ophævelsen ei skeer saa abrupt, eller seer saa nødtvungen ud, som den muligens er.

Vel har jeg ingen bestemt Kundskab om hvad der passerer i den politiske Vei, men jeg har Grund

til at formode, at de fremmede Magter fremdeles blande sig og det temmelig ivrigen i Tvistighederne med Danmark. Disse 4 nye Napoleoner blive, som det lader, mere despotiske end den ene, som de fordre; ogsaa han skal da overtræffes i Noget.

Udkast.¹⁾ — — — hvori han (Krabbe) andrager paa : „at Hs. „Majestæt vilde føie Anstalt til, at den Klausul „eller Reservation, der er tilføiet Thinglysningen af „Skjøde og øvrige Dokumenter angaaende Salget af „Laurvigs-Grevskab maa — overensstemmende med „Hs. Majestæts derom formentlig givne Tilsagn — vorde „aldeles ophævet, eller ifald mod Formodning ind- „trufne Omstændigheder skulde være til Hinder „deri, Kammerherre Krabbe da, snarest muligt, „maa vorde underrettet om disse Hindringsers Be- „skaffenhed.“

Med Hensyn saavel til politiske Forhold som til Hs. Majestæts Attraa, uden Henstand at vise sin Beredvillighed til at gaa Hs. Danske Majestæts Ønsker imøde, fandt Hs. Majestæt det ikke tjenligt at lade denne Sag lide det Ophold, som Indhentelsen af den Norske Regjerings Betænkning vilde forarsage, men behagede i Anledning af fornævnte Note naadigst at resolve:

Da Norges overordentlige Storting — især med Hensyn til Sikkerhed for norske Borgeres Andeel i og Fordring paa den almindelige Enkekasse og Lignende, for de fordum forenede Riger

¹⁾ Begyndelsen af det oven S. 180 nævnte, her følgende Udkast mangler.

fælles, men i Danmark værende Forsørgelses-Anstalter — underdanigst anholdt om, „at der imod muligt Salg af Laurvigs-Grevskab maatte gjøres Indsigelse ved Skjødets Thinglæsning, paa Grund af den Fordring, som Norge har derpaa“, kunde Hs. Majestæt ikke uden at miskjende de Rettigheder, der tilkomme et Folk, som kun ifølge af eget Samtykke, og under Betingelse af en fri Konstitution er undergivet hans Scepter, undlade at tage landsfaderligt Hensyn derpaa.

Da imidlertid Beskaffenheden af bemeldte Norges Fordring og Maaden at tilfredsstille den bedst vilde kunne oplyses og bestemmes ved den almindelige Opgjørelse imellem Norge og Danmark, saa indskrænkede Hs. Majestæt sig til foreløbigen at befale, at Norges Rettigheder til Laurvigs-Grevskab skulle ved Thinglysning af Dokumenter, dets Salg vedkommende, i Almindelighed reserveres.

Vel have Kjøberne af Grevskabet protesteret imod denne Reservation og anholdt om dens Ophevelse; men Hs. Majestæt fandt ingen Anledning til naadigst at indvilge denne Kjøbernes underdanigste Begjæring, og det saameget mindre som denne Reservation ei konstaterer nogen ny Rettighed til deres Fornærmelse, men kun forbeholder de Rettigheder, som Norge befindes at have til Grevskabet Laurvig.

Men saasom det stedse er Hs. Majestæts ivrige Attraa, i alt hvad der angaar Opgjørelsen i Anledning af Norges og Danmarks fordums Forhold, at gaa Hs. Danske Majestæts Ønsker imøde, saavidt det kan skee uden at eftergive det norske Folks Rettigheder, og da der, ved den endelige Opgjørelse

af Norges og Danmarks gjensidige Fordringer, vil kunne tages tilbørligt Hensyn til den Fordring, Norge har paa Laurvigs-Grevskab, enten ved at beregnes i den specielle Likvidation, om saadan kommer til at finde Sted, eller ved Komputation ved Bestemmelsen af den almindelige Likvidationssum en bloc, om hvilken man maatte vorde forenet, saa befaler Hs. Majestæt i Overeensstemmelse med Hs. Danske Majestæts yttrede Ønske, at den omhandlede Reservation ved Thinglysningen af Dokumenterne, Laurvigs-Grevskab vedkommende, skal ophæves, hvorimod Hs. Majestæt vil lade forbeholde sig, at den Fordring, som Norge har paa Laurvigs-Grevskab, skal komme dette Rige tilgode ved den endelige Opgjørelse imellem Norge og Danmark.

Den Kongelige Norske Regjering skal foranstalte det Fornødne i Henseende til Reservationens Ophævelse; og skal denne Hs. Majestæts naadigste Resolution kommuniseres Høistsammes Minister for de udenlandske Anliggender, til Iagttagelse ved Besvarelsen af den Kongelige danske Ministers Note.

Anmærkning. Det er nu afgjort, at Danmark ei modtager den Sum, der er tilbudt, og at man altsaa fra vor Side ei længere er bundet til hint Tilbud.

Tillad mig at anmode Dem om, saasnart De har gjort fornødent Brug af dette Brev, da at sende mig det tilbage.

Deres hengivne

Motzfeldt.

Stockholm, 24de Marts 1819.

S. T.

Hr. Statsraad Grev Wedel-Jarlsberg.

Skjønt jeg endnu ikke kan vide, hvad jeg endeligen vil kunne melde Dem, vil jeg dog nu begynde paa et Brev til Dem, da det nok vil blive vidtløftigt.

Igaar Eftermiddag Kl. 1 ankom Kureren med Deres Brev til Anker af den 18de ds. Efterat have talt med mig, sendte han Deres private til Arfvedson hen til ham, og bad ham derhos, at han vilde komme til Anker. Denne er endnu nødt til at holde sig hjemme, ja tildeels i Sengen, af Podagra. Arfvedson kom imod Aften, men erklærede, at han aldeles ikke kunde indlade sig i den foreslaaede Omsætning, dels fordi her ei var Udsigt til at faa Vexlerne diskonterede, da her ei er offentlige Diskon-toer af nogen Betydenhed, og der ei er Private som har Penge, eller ville anvende disse dertil, dels fordi det Rygte var her almindeligt, at Aarsagen til Totties Fallit just var hans Transaktioner med 5te Departement. Anker sagde ham vel og beviste ham med Udtrykkene i Stjernelds Depesche af 6te, at dette ei kan forholde sig saa; men det hjalp ikke. Anker spurgte ham da, om han ei kunde give Anslag paa Nogen, som ligefrem vilde laane Anker 100,000 Rdr. Bco. imod hans Bevis, at betale inden 4 Måaneder. Arfvedson svarede, at han neppe troede de i denne Tid kunde faaes, men at han imidlertid vilde sende en duelig Mægler hid til Anker.

Imorges kom Arfvedson her igjen, og sagde, at han endnu ei havde villet sende hid en Mægler, da

han havde betænkt, at dette vilde gjøre Opsigt, og maaskee end mere svække Krediten, i et Øieblik da Alt er i Ængstelighed her over Totties Fallit, og i Anledning af flere Falliter, som man frygter at faa høre fra England. Der kunde vel ogsaa være Noget i dette, og vi besluttede, ei for det Første at gjøre noget Forsøg ved en Mægler.

Vi ere fuldkommen enige med Dem, at man kun i yderste Nød bør henvende sig til Hs. Majestæt i denne Sag. Imidlertid indsaa vi, at vi ialfald ei bør undlade at underrette ham, idetmindste generelt, om Sagen; thi det feiler ikke, at der er Folk som strax have, med broderlig Iver, berettet ham den Forlegenhed, Departementet er, eller haabes at være i.

Anker havde troet, at han idag selv kunde kommet op til Kongen, men hans Helbred tillader det ikke. Det blev da bestemt, at jeg iaften skulde fare op og tale om Sagen, alt eftersom Landet fortoner sig. Vi bleve imidlertid enige om, at jeg først burde tale fortroligen med Sandels om Sagen, maaskee endog faa ham med mig op til Kongen; man bør sørge for, at han idetmindste ei bliver vort Ønske imod. Jeg sendte imorges strax Bud hen for at høre, naar jeg kunde træffe Hs. Excellence, men han svarede, at han ei idag kunde modtage mig, men vel imorgen Kl. 9^{1/2}. Det blev da besluttet, at jeg alligevel skulde op til Kongen. Da Oberst Holst var her, bad Anker ham melde Hs. Majestæt, „at han vilde selv været oppe paa »Slottet, men da han var syg, saa skulde jeg iaften „komme op for at melde Hs. Majestæt, hvorledes „det stod med Penge-Transaktionen paa England.“

Dette skede, for at Kongen ei skulde have Grund til at støde sig over, at man lod ham bie saa længe efter Underretning om denne Sag. Holst lovede at underrette os om, hvad Klokkeslet Kongen vilde modtage mig.

Imidlertid gik jeg hen til Wirsén, da vi troede han dog burde forsøges. Jeg sagde ham da det Generelle af Sagen, og at De ønskede, her at faa et Laan af 10,000 Lst. paa 4 Maaneder, og at baade De og Anker vilde indestaa for Betalingen. Han sagde, „at der ei stod offentlige Penge til hans Disposition, og at han ei heller vidste nogetsteds hos „Private, hvor Summen kunde erholdes.“ Han beklagede meget Forlegenheden, men gjorde sine Bemærkninger om det Vovelige i deslige Vexel-Omsætninger som de, der vare gjorte; talte ogsaa om at det vel kunde blive ligesaa byrdefuldt at betale om 4 Maaneder, og mere Saadant, lidet lysteligt at høre paa.

Han sagde endelig, at Bendix var den Eneste her, som kunde gjøre Laanet. Jeg bad ham om han vilde tale med Bendix derom, men det vilde han ikke, især da han havde „svært for at öfvertala honom dertil.“ Han gav mig dog tilsidst et Raad, som jeg syntes var ret godt, det nemlig, at bede Kongen, at han, om han ei selv vilde laane Pengene, han da vilde tale med Bendix og sige ham, at han gjerne seer, at han gjør Laanet, hvilket Wirsén troede vilde virke paa Bendix. Wirsén var ellers af den Formening, at Kongen neppe selv vilde indlade sig i at gjøre Laanet.

Da jeg kom hjem, fik Anker en Seddel fra Holst saalydende:

„Efter Deres Excellences Ønske har jeg bedet „Kongen bestemme Klokkeslettet, naar han vilde „see Statsraad Motzfeldt i Anledning af den Sag, De „nævnte. Kongen sagde, at da han ikke havde havt „med denne Sag forud at gjøre, saa kunde han nu „heller ikke gjøre det, og var det saaledes rigtigst, „at den blev Hs. Majestæt foredraget i Statsraadet. „Kongen har idag taget Medicin, som gjør, at han „ikke vel kan see Nogen.“

Med Høiagtelse etc.

Jeg kan altsaa ei gaa derop idag, men jeg vil dog gaa op imorgen, naar jeg først har talt med Sandels. Kongen maa dog høre Sagen af mig som den er, og ei blot som den fremstilles af Andre, endskjønt han, som det lader, ei vil gjøre noget ved den.

Anker og jeg bleve nu enige om, at han skulde sende Bud efter Bendix.

Han var nu her; jeg var som en passant nærværende ved Samtalen. Han vilde ikke inklade sig; „det var en saa farlig Tid og slem Tid for Penge; „han turde ei trække paa sine Fonds i Hamburg, da han „frygtede, at han kom til at bruge dem for at dække „Vexler, som nok hans Broder, der nu er i Hamburg, har „trukket paa Barington i London, der nu ogsaa er „gaaet Fallit, han har ei heller svenske Penge nu, „og om han havde dem, vidste han ei at faa gode „Vexler for dem; han slog frem om, at Kongen selv „var vel den Eneste, der havde Penge, men ytrede „derhos, at det var vel uvist, om han vilde inklade „sig paa at gjøre dette Laan.“ Tilsidst sagde han dog, at han vilde høre efter, om han kunde noget-

steds faa laant sammen 100,000 Rdr. Sv. Bco.; han tvivlede vel derom, men kunde de faaes, saa kunde de remitteres til Hamburg, som et Depositum, man kunde faa Penge paa, imod at indfrie dem igjen med Hamb. Bco. efter 4 Maaneders Forløb.

Anker sagde ham, at han vilde give sit private Bevis, og at han vilde tilstaa gode Renter.

Saadan staaer nu Sagen. Bendix fortalte ellers, at den preussiske Regjering havde løbende Vexel-Affærer med Barington, at der nu blev ved Falliten protesteret for 50 à 60,000 Lst. af dem, men at Rothschild havde optaget alle disse Vexler. Han sagde tillige, at man venter flere Falliter i London og andre Steder, Alt Følge af den almindelige Miskredit.

Nu iaften modtog jeg Deres venskabelige Linier med Posten af den 17de. At Falliten i London var bekjendt her den 18de, veed De allerede af Ankers Brev af denne Dato.

Den 25de Marts. Jeg kommer nu fra Sandels. Jeg forklarede ham det Væsentlige af Sagens Sammenhæng, og af hvad der hidtil var forsøgt; sagde ham, at vi ei troede, at han burde være uvidende om denne Sag, og forsikrede, at vi vare overbeviste om, at han, i den Stilling han staaer, vilde bidrage alt Sit til at see vort Ønske opnaaet o. s. v. Han lod til virkelig at interessere sig derfor; men han havde ogsaa kun lidet Haab til, at det i dette Øieblik vilde lykkes. Han beklagede ellers, at denne Sag ei var indtruffen for en 3 Ugers Tid siden, thi da kunde han have selv laant Anker 100,000 Rdr. Sv. Bco. af Penge, han da kunde disponere imod 6 pCt. aarlig Rente.

For at jeg maa kunne faa Audience hos Kongen idag, hvilket jeg anseer nu aldeles nødvendigt for rigtigt at oplyse Sagen for ham, spurgte jeg Sandels om han vilde gaa med mig op, thi saa vilde jeg vel blive indladt. Sandels troede det var bedre, at han først alene taler med Kongen om Sagen, og dette kan maaskee ogsaa være bedst, naar Sandels med Iver vil tage sig den an. Han farer nu op Kl. 12, og jeg farer op Kl. 12 $\frac{1}{2}$ som af mig selv, uden nogen Sammenhæng med Sandels. Han og jeg bleve enige om, at man ei skal anmode Kongen direkte om nogen Pengebistand, men kun om at lade sige Bendix, at han ønsker, at han maa gjøre Laanet. Sandels tror selv at have nogen Indflydelse paa Bendix, og han vil komme her til Anker iaften for at træffe sammen med Bendix.

Nu kommer jeg fra Kongen, og sandelig ikke i godt Lune. Da jeg kom op Kl. 12 $\frac{1}{2}$ var Sandels inde hos ham. Jeg blev meldt, men fik Ordre at komme igjen om en Time. Da jeg kom igjen mødte jeg Sandels, som sagde mig, at han havde talt om Sagen, at Kongen neppe selv vilde gjøre Noget, men at han havde bemyndiget ham til at sige Bendix, at Kongen ønskede, at B. maatte gjøre Laanet. Jeg kom ind, men traf Kongen i særdeles megen Vrede over en Artikel i Drammens Avis (Nr. 21) af 12te Marts om Kornmangelen, især over det Udtryk deri, „hvis Regjeringen skal vedblive at regjere.“¹⁾

1) I Artiklen siges: — — Det maa være Regjeringen ligesaa kjært og vigtigt, at Jordbrugerne faa deres Agre saavidt muligt udsaaede, som det er Undersaatterne. Det er i

Jeg søgte vel at forklare, at Meningen ei var saa ond, og at det ialfald kun gik ud paa den Norske Regjering, men det var forgjæves. Kongen tog heraf Anledning tillige at tale om „Norges Ussellied i det „Hele, Umuligheden af at det kunde bestaa selv, „stændigt, Nationens Utaknemmelighed, fremmede „Kabaler og saa videre.“ Jeg fik ogsaa Ordre, deels at forfatte en officiel Artikel til Indførelse i Avisen, deels at foranledige, at Forfatteren af hint Stykke bliver justitialiter tiltalt. Til hin Artikel opgav han mig Momenterne. Efterhaanden fik jeg mitigeret disse og afgjort, at det Officielle skulde bestaa i, at det indrykkes i Rigstidenden; og i Henseende til Aktionen skulde jeg skrive til Sommerhjelm, som først skal høre Morgenstjernes Mening, om Aktionen er tilraadelig.

Jeg var glad, at jeg bragte det derhen. Jeg maa nu opsætte den omtalte Artikel; men jeg vil vise den til Kongen, førend jeg sender den til Sommerhjelm.

De indseer selv, at dette var uheldige Konjunkturer for at tale om Vexel-Transaktionen. Han begyndte selv derpaa, og jeg fik da, skjønt kun i Korthed, forklaret ham Sammenhængen. Han ytrede ingen Misfornøielse over den, og var glad ved, at Departementet ei lider noget egentligt Tab ved Tottie. Han var enig i, at Sagen ei hørte under Statsraadet, men at den maatte behandles privat.

nærværende Krisis uudsigeligt vigtigt, hvis Staten skal kunne reise sig af sin Afmagt og Regjeringen vedblive at regjere; det maa være den vigtigt at kunne hæve fornødne Skatter, uden at Landmanden gaar tilgrunde.

Han sagde, at det vilde være vanskeligt nu at faa Penge laant, at han ei vidste Nogen, der havde Penge, uden det skulde være Bendix, og at han derfor havde sagt Sandels, at han skulde sige B. det her Foranførte. Han bemærkede, at vi ei burde see paa, om vi ogsaa skulde give 10 pCt. for at faa Laanet. Dette var nu al den Trøst jeg fik fra den Kant.

Nu have vi havt en ny Konference med Bendix i Nærværelse af Sandels. Denne Sidste lod til meget ivrigen at tage sig af Sagen, men Bendix vilde ei indlade sig; „han behøvede selv de udenlandske Fonds han havde, han vilde ei trække paa Kredit, her var ingen Penge at faa laant, etc.“ Sandels tilbød ham at skaffe en endvidere Sikkerhed fra Krigskollegiet for Pengenes prompte Betaling, men det blev Alt forgjæves. Bendix syntes endog mindre villig nu end igaaraftes. Det blev imidlertid bestemt, at han endvidere skulde overtænke Sagen, og imorgen tidlig komme til Sandels. Han, Bendix, havde været hos Kongen, efter jeg var der, — som han sagde — for at tale med Kongen om andre Sager, og ved den Leilighed havde rigtignok Kongen — som han sagde — sagt ham det Samme, som han havde sagt til Sandels.

Efterat Bendix var gaaet kom Wirsén til, for at høre hvorledes Excellencen, og vel tillige hvorledes Penge-Transaktionen befinder sig. Han gav os blot almindelige Reflexioner, uden nogen Trøst eller Veiledning.

Jeg gaar nu tilsengs, ærgerlig ihu over den Maade man maa lade sig behandle paa, baade af den Ene og den Anden, og sorgfuld ved Betragt-

ningen af, hvad man vel vil have at vente af Fremtiden.

Den 26de Marts. Sandels havde lovet os Underretning om hans Konference med Bendix; vi hørte ei noget fra ham førend Kl. 12, da Sandels sendte Bud, at Sagen skulde blive definitivt afgjort Kl. 1, og saa skulde Bendix komme her og opgive de Konditioner, han vilde gaa ind paa. Han kom imidlertid ikke, og Kl. 3 maatte jeg gaa hen til et stadseligt Middagsselskab. I det Samme fik jeg Ordre til at indfinde mig hos Kongen Kl. 7¹/₂. Da jeg kom hjem fra Middagsselskabet, havde Bendix været hos Anker; hans Konditioner vare som i vedlagte Brev er anført. Jeg blev ret oprørt over denne uværdige Behandling, især over Forlangendet af Hypothek, efter at Bendix igaar flere Gange havde erklæret, at der ei var noget iveien for Sikkerheden, da han antog Ankers Navn for fyldest. Anker havde bestemt ham til sig igjen til imorgen, da han først vilde betænke sig. Han har nu imidlertid, skjønt jeg virkelig raadede derfra, besluttet at indgaa i de forlangte Konditioner. Bendix havde sagt Anker, at han idag igjen havde været hos Kongen, og at denne havde paanyt anmodet ham om at entrere i Sagen. Anker skrev idag med Posten til Winge og averterede ham om, at han med næste Post vil faa et Kreditiv paa Hamburg.

Nu har jeg været hos Kongen. Han havde kaldt mig for at tale med mig om, at han havde hørt, at der ei var Penge i Norge til at hverve Folk ved Korpserne, hvor der var mange Vakancer, at man af Mangel paa Penge hvervede elendige Folk o. s. v. Efter endeel Tale blev det saaledes,

at jeg skulde skrive til Sommerhjelm, for at faa Oplysning derom. Derefter spurgte Kongen, om Anker havde faaet arrangeret med Bendix, og hvorledes. Jeg sagde, jeg troede, han vilde entre, da han ei vilde kompromittere hverken Dem eller Norge; videre sagde jeg kun, at Vilkaarene vare særdeles haarde. Kongen sagde, at man i denne Tid maatte finde sig deri. Jeg observerede, at det Uværdigste var, at man fordrede Hypothek af en Mand som Anker, for en saadan Sum, sagde ham, at jeg i Ankers Sted neppe havde indladt mig deri, men heller trukket Vexlerne paa et eller andet godt Hus i London, hvor de vist vare blevne akcepterede, og som Bevis derfor anførte jeg, hvorledes man nu ved denne Leilighed havde optaget de Vexler, der vare trukne af Anker. Kongen svarede ei noget Synderligt hertil, uden at det var Tider, hvor næsten al privat Kredit var forbi.

Jeg forelæste Kongen Udkastet til den Artikel — der absolut skal indrykkes i Rigestidenden — som han bifaldt, paa nogle Forandringer nær.¹⁾

¹⁾ Artiklen findes indtaget i Rigestidenden 2den April. Opsatsen i Drammens Tidende er ikke nævnt, og der er kun en i almindelige Udtryk holdt Omtale af ubeføiede Klagemaal over Regjeringens Passivitet i Henseende til den herskende Korntrang. Artiklen slutter saaledes: — — — „der sees hen til, at Hs. Majestæt Kongen, da det Offentlige ei havde kunnet give ham Midler til den Hjælp, han saa gjerne yder de Trængende, har af egne Midler, blot siden August Maaned, ladet uddele som Gaver i forskjellige Egne af Landet 3000 Tdr. Kornvarer, ligesom han i det Hele i de 4 til 5 Aar har givet 5 à 6000 Tdr. Korn til de Fattige, ei at tale om de Gaver i Penge, han har gjort til Brandlidte og andre Trængende, og de Pengelaan, hvormed han har søgt at lette den almindelige Penge-
trang.

Just da jeg skulde gaa, spurgte Kongen hvilke Konditioner Bendix havde forlangt. Jeg troede ei at burde lade uvidende derom. Jeg svarede derfor, at saavidt jeg vidste, var det omtrent 25 % for 6 Maaneder. Kongen erklærede, at dette var for meget, og befalede mig at lade ham vide imorgen, om det var saa, da han haabede, ved at tale til Bendix, at faa det noget nedsat.

Anker er ret ussel af Podagra, og har maattet ligge i hele Dag. Han er dog ei egentlig syg forresten.

Herved sendes 5 Sp. som jeg har faaet af Wir-sén for den falske 50 Rdr.

Kommentarer over de her beskrevne Forhandlinger har jeg ei Tid til at gjøre; De kan ogsaa let gjøre dem selv.

Deres hengivne
Motzfeldt.

Stockholm 1ste April 1819.

St. T.

Hr. Statsraad Grev Wedel-Jarlsberg
Kommandør af Nordstjerneordenen.

Efterat jeg, Anker, havde modtaget Anmodning om, for det norske Finantsdepartement her at tilveiebringe et temporært Laan eller en Kredit for circa 100,000 Rdr. Sv. Bco., at anvende til Anskaffelse af udenlandske Valuta, for promte at kunne dække de af Departementet paa DHrr. Tottie & Compton trukne Vexler, der nu formedelst dette Hus's Fallit, ville returnere, have vi Undertegnede fælles bestræbt os for at kunne opfylde Departementets Ønske.

Vi troede, at det vilde kunne skee med mindre Udgift, naar Vexler, som Departementet trak paa Nogen her, med 3 Maaneders Sigt kunde her vorde diskonterede, og vilde jeg, Anker, akceptere deslige Vexler, da jeg anseer det for min Pligt at anvende den Kredit, jeg her kan have, til Bedste for en Operation, der er nødvendig for Fædrelandets Finantsvæsen. Men vi bleve af kyndige Handlende underrettede om, at man aldeles ikke vilde kunne faa Vexlerne diskonterede her i en Tid, da saamange af de Handlende selv ere stedte i Forlegenhed ved Totties Fallit, ja, da man endog frygter for, at flere engelske Huse ville fallere og forøge Forlegenheden her. Vi bleve tillige underrettede om, at et ligefremt Laan af 100,000 Rdr. Sv. Bco. ligesaa lidt nu vilde være at faa her, og om det end ved stor Opofrelse kunde faaes, saa var man dog ei hjulpet, thi neppe vilde man her kunne faa indkjøbt den fornødne Summa i saadanne udenlandske Vexler, om hvis Godhed man kunde være forsikret, thi under disse truende Konjunkturer er det saare uvist, hvormange af de herværende Huse ville kunne udholde den almindelige Rystelse.

Skjønt vi vel ei kunde vente, at Baron Wirsén i Kvalitet af Præsident for Statskontoret kunde yde os nogen Hjælp i denne Sag, henvendte vi os dog til ham, som en i Pengeaffærer kyndig Mand, for at faa hans Raad og Veiledning. Han kunde imidlertid ei give os anden Oplysning end den, at DHrr. Bendix & Michaelson var det eneste Hus her, som han troede var istand til nu at gjøre det behøvende Forskud i udenlandsk Valuta, ifald det vilde imod betingende Fordel indlade sig deri. Vi havde ønsket

at Baronen vilde have foretaget Negotiationen derom med Hr. Bendix, men dette troede han ei vel at kunne paatage sig.

Vi taledes da selv med Hr. Bendix, men han erklærede, at han i denne Sag ei kunde entrere, især da han ei vidste endnu, hvad Tab og Forlegenhed Totties Fallit vilde volde ham selv, og da han i en Tid som denne ei vel vovede at trække endog paa de Huse, hvor han havde Penge staaende. Det var forgjeves, at der tilbødes ham fordelagtige Vilkaar, samt at saavel min, Ankers, som Deres private Forpligtelse skulde gives ham til Sikkerhed.

Vi ansaa det for Pligt ikke at lade Hs. Excellence Norges Statholder Grev Sandels være uvidende om denne for Norge vigtige Sag, især da det var muligt, at han ved sin Indflydelse kunde virke til dens heldige Fremme. Hs. Excellence var ogsaa strax beredvillig til at gjøre hvad han kunde i den Henseende, og lovede at tale med Hr. Bendix. Dette havde ogsaa tilfølgende, at Hr. Bendix bestemte sig til at entrere med os. Som vi siden have erfaret, har Grev Sandels, qva Præsident for det svenske Krigskollegium, givet Hr. Bendix en additional Sikkerhed for, at det Laan, han maatte indgaa med mig, Anker, skal i alle Tilfælde blive ham betalt af Kollegiets Kasse inden dette Aars Udgang, ifald samme ei forinden af mig var betalt, hvilken Aftale eller Transaktion imellem Grev Sandels og Hr. Bendix dog naturligtvis ei er kommen ind under den Forening om Vilkaarene for Laanet, som jeg, Anker, slutteligen har indgaaet med Hr. Bendix.

De Konditioner, som Hr. Bendix fordrede for at entrere i Sagen, vare følgende:

- a. Hr. Bendix vilde udstede Kreditiver til at trække paa Hamburg med 2 Maaneders Sigt, for den Sum 96,000 Mk. Hamb. Bco. eller 32,000 Rdr. Hamb. Bco.
- b. Jeg, Anker, skulde derfor til ham udstede en Obligation paa 100,000 Rdr. Sv. Bco., betalbar efter 6 Maaneders Forløb med 6% aarlig Rente, og derfor give Sikkerhed i faste Eiendomme.

Han beregner nemlig disse 100,000 Rdr. Sv. Bco. efter Dagens Kurs — 120 Sk. — til 40,000 Rdr. Hamb. Bco., og de 8000 Rdr. Bco., som han saaledes faar mere end han afgiver, fordrer han som Erstatning for Renter, Omsætningsudgifter, og den ham i Forhold til Omstændighederne billigt tilkommende Fordeel. Han vilde derfor udbetale 3000 Rdr. Sv. Bco., som Beløbet af de i Obligationer, for Formens Skyld, stipulerede Renter, da disse, som sagt, skulle være indbegrebne i de 8000 Rdr. Hamb. Bco.

For at indgaa paa disse Konditioner toge vi naturligvis Betænkningstid.

Vi havde naturligvis ei undladt at underrette Hs. Majestæt om, at Departementet var sat i nogen temporær Forlegenhed, og at vi søgte, paa en privat Maade, at faa denne hævet. Da Sagen ei kvalificerede sig til noget Foredrag i Statsraadet, kunde Hs. Majestæt ei officielt indlade sig i den; og det er formodentlig Tidsomstændighederne som have hindret Hs. Majestæt fra, med sin sædvanlige naadige Beredvillighed, at komme Departementet tilhjælp med sine private Ressurier. Da Hs. Majestæt blev underrettet om, at Hr. Bendix's Fordring var særdeles høi, forlangte Høistsamme de nærmere Vilkaar opgivne og lovede naadigst selv at tale med

Hr. Bendix. Det har imidlertid ikke lykkedes Hs. Majestæts naadigste Bestræbelser at faa Hr. Bendix til at nedstemme sine Fordringer.

Da vi igjen talte med Hr. Bendix erklærede han, at han paa ingen anden Maade vilde inklade sig, og bemærkede, at Omsætningen af Penge i denne Tid er forbunden med store, virkelige Udgifter, samt at han, ved at anvende de 32,000 Rdr. Hamb. Bco. til Laan til Saamange, der i denne Forlegenheds-Tid trængte dertil, kan fortjene mere, end hvad han fortjener efter de her fremlagte Betingelser.

Da vi troede, at Departementet vilde kunne tilbagebetale ham Laanet efter 3 Maaneders Forløb, saa foresloge vi saadan Termin, for derved at faa billigere Vilkaar; men da han erklærede, at 3 eller 6 Maaneder ei gjorde nogen Forandring i hans Betingelser, saa holdt vi os naturligvis hellere til de 6 Maaneder, især da Departementet muligens i den længere Tid kunde gjøre nogen Omsætning med Pengene, hvorved endeel af Opoffrelsen kunde gjenvindes.

Da den svenske Kurs rimeligvis dog vil blive noget bedre end den er just i dette Øieblik, saa finde vi Udstedelsen af Obligationer i Sv. Bco. ikke ønskelig. Vi androge derfor paa, at den maatte lyde paa Hamb. Bco., hvorved intet videre Tab eller Gevinst i Kursen kunde existere; men ogsaa dette var Hr. Bendix aldeles uvillig til at føie sig i. Aarsagen er formodentlig den, at den additionelle Sikkerhed, som han af Grev Sandels har betinget sig, ei kan faaes uden for en Summa i Svensk Banco.

Ethvert Forsøg for at faa ham til for de 100,000 Rdr. Sv. Bco. at give et større Kreditiv eller en større Summa i Hamb. Bco., var desværre aldeles frugtesløst.

Det er unegteligt, at de omhandlede Betingelser ere i høi Grad overdrevne og trykkende, ja vistnok næsten uhørte uden i saadanne Tilfælde, hvor betryggende Sikkerhed ei kan erholdes, og denne formenes ei her at savnes. Vi vare derfor, skjønt vi vidste at her ei var nogen Anden som vi kunde erholde et Laan hos, nær ved aldeles at afbryde med Hr. Bendix, og saare meget havde vi ønsket, at Omstændighederne havde gjort dette tilraadeligt. Men naar vi overveiede den skadelige Indflydelse, det vilde have paa den norske Statskasses Kredit, naar de for Departementet protesterede Vexler ei strax kunde dækkes, at dette Tab af Kredit for Statskassen rimeligvis vilde virke til Skade endog for de norske Privates Kredit i Udlandet, at Statskassens Forlegenhed vilde give Vaaben ihænde for dem, der af en eller anden Aarsag paastaa, at Norge ei kan bestaa som et selvstændigt Rige, og endelig at maaskee private Mænd, der have modtaget Departementets Vexler, vilde stilles blot; naar disse ei strax bleve dækkede, hvilket vilde være uværdigt for et Riges Statskasse, saa troede vi, at man burde ikke see paa den Opofrelse, det koster at rede sig ud af en Forlegenhed, som Pengemangelen i Norge og Skatternes deraf følgende Udestaaende har givet Anledning til, men som under de forhaabentlig snart indtrædende bedre Konjunkturer ei mere vil indtræffe.

Der blev da afsluttet med Hr. Bendix paa de foranførte Vilkaar. Af de tvende Kreditiver, som af ham modtoges, og som ifølge Deres Brev af 18de Marts af mig, Anker, ere endosserede og iforgaars afsendte til Hr. Sekretær O. B. Winge i Kjøbenhavn, følger Afskrifter herved. Ligeledes følger Afskrift af den af mig udstedte Obligation.¹⁾

At jeg, Anker, maa af Departementet erholde en Forsikring for, at jeg fra Samme skal erholde til rette Tid de fornødne Fonds til at indfri denne Obligation, følger af sig selv; men da Hr. Bendix har til mig indbetalt 3000 Rdr. Sv. Bco. som Beløbet af Obligationssummens Renter for de 6 Maaneder, saa blive disse af mig at udrede, og Departementet svarer kun til Kapitalen 100,000 Rdr. Sv. Bco.

Peder Anker.

Motzfeldt.

¹⁾ Som dette Laan angaaende hidsættes følgende Skrivelse.

Til

Den Kongelige Norske Regjerings
Finants- Handels- og Told-Departement.

Efter min Gjenkomst fra Norge har jeg ladet det være mig angelegent saa fordeelagtigt som muligt at faa om-sat de mig af det ærede Departement, under 28de August og 3die Septbr., tilstillede Vexler til Betaling af de 100,000 Rdr. Sv. Bco., for hvilke jeg under 30te Marts d. A. udstedte min Forskrivelse imod at erholde 2de Kreditiver paa Ham-burg, tilsammen for Rdr. Sv. Bco. 96,000, hvilke Krediti-ver under samme Dato, ifølge Departementets Anmodning bleve tilsendte Sekretær Winge i Kjøbenhavn, til hans Disposition for Departementets Regning.

Af den her vedlagte Beregning over Forhandlingen vil erfares, at kun de først solgte 20,100 R. Hb. Bco. har kunnet udbringes til en Kurs af 126 Sk, og at de dernæst solgte 5,000 R. Hb. Bco. kun gik til 124 Sk., hvori endda $\frac{5}{8}$ pCt. i Om-

Stockholm, 8de April 1819.

S. T.

Hr. Statsraad Grev Wedel-Jarlsberg.

Modtag min Tak for Deres Venskabelige af 31te Marts. Tillad mig, førend jeg gaar videre, at anmode Dem om næste Gang at lade mig vide, om De ei har modtaget mit af 17de & 18de Marts, af 29de Marts og af 1ste April¹⁾, samt fremdeles — om det kun er med to Ord — at lade mig vide hvilke Breve og Andet, som De fra mig modtager. De kan vel vide hvorfor, jeg ønsker dette.

Jeg vidste forud, at De vilde finde Laanetransaktionen saadan, som De nu udtrykker Dem om den, det er: saadan som jeg ogsaa har fundet den. Visse-
lig var det mig en særdeles ubehagelig Sag at have med at gjøre. O gid vi før havde faaet at vide, at Nødvendigheden ei var saa trængende! vi kunde da

kostninger kommer til Afdrag. Vel er det ikke usandsynligt, at Kursen her snart igjen vil gaa op til 126 Sk.; imidlertid har jeg troet at handle efter Departementets Ønske ved at sælge de øvrige Vexler til 124 Sk., paa det Forskrivelsen maatte vorde indfriet til den bestemte Termin, hvorved man ei alene sparer Renter, som fra idag af vilde løbe paa den, men hvorved ogsaa Krediten befæstes. Jeg tog saameget mindre i Betænkning at sælge for 124 Sk., da jeg kunde faa Vexlerne anbragte uden af Beløbet at betale Kommission og Kurtage.

De tiloversblevne 118 Rdr. 40 Sk. Sv. Bco. tager jeg til Indtægt i den herværende Kasse, og maa jeg ved denne Leilighed tage mig den Frihed at anmode det ærede Departement om snarest muligt at forsyne denne Kasse med en passende Sum Penge, da jeg allerede staar i et ikke ubetydeligt Forskud til adskillige Udgifters Bestridelse.

Stockholm, 30te Septbr. 1819.

¹⁾ Disse tre Breve ere ikke opbevarede.

P. Anker.

med den fortjente Uvillie have afbrudt en Negotiation, som fordrede Konditioner, der vare saa trykkende. Havde jeg alene skullet decidere mig, saa havde jeg ikke uden Deres bestemte Ordre indgaaet paa disse Konditioner. Jeg bebreider imidlertid ikke den Gamle, at han gjorde det. Hans Hensigt var ædel og generøs; han vilde hellere taale den uværdige Behandling, end lade Departementet og Dem i en Forlegenhed, som han troede, De ei paa anden Maade kunde komme ud af. Jeg holder mig ogsaa overbevist om, at De efter de forklarede Omstændigheder indseer, at vi ei kunde undgaa at tale til baade Høie og Lavere eller mindre Høie om denne Sag, naar den skulde komme istand.

Ja sandelig! det bør være sidste Gang man søger Hjælp paa denne Maade. Staa paa sine egne Ben! ja det er Tingen; det er vistnok vanskeligt, det indseer jeg tilfulde; men hellere lad det da falde uhjulpent end nok engang blive reddet paa haanende Maade.

Saare glad er jeg ved at vide, at Stormen af Totties Fallit er hæderligen overstaaet, og jeg skal ei mangle at lade Vedkommende vide, at den overstodes uden den kostbare Hjælp, som man her fik. Man gjorde sig saa meget Haab paa de Følger, som Forlegenheden skulde kunne frembringe; thi der findes nok dem, der gjerne see, at 5te Departement kom i den Stilling at maatte sige: „Hjælp os, thi vi forgaa“. En Ting herved glæder mig ogsaa, det nemlig, at Kursen i Norge paa Sterling ei har faaet nogen mærkelig Forhøielse, hvilket jeg frygtede for, da De maatte gjøre Opkjøb af udenlandsk Valuta.

Jeg gjenkjender heri den Klogskab, med hvilken De veed at gaa frem i vanskelige Tilfælde.

Jeg har ei talt med Wirsén siden den Konversation, hvorom jeg underrettede Dem den 1ste April. Naar jeg seer ham, skal jeg sige ham, hvad nødvendigt er. Jeg veed ei om han senere har besvaret Deres Brev. Mon det ei var bedst at lade ham beholde Diskontsedlerne?

Desværre, De har Ret, brave Mænds Tal er ei stort. Jeg haaber, jeg tør regne mig til disse; men ikke alle brave Mænd virke eller kunne virke noget væsentligt Gavn. God Villie og Redelighed har jeg; men der er en vis Aand, en vis Kraft i Sjælen, som jeg maaskee mangler formeget af, og mere nu end forhen, da en mindre god Helbred gjør mig svagere efterhaanden. Imidlertid vil jeg i en Tid som denne tro, at det er min Pligt ei at forlade Vagten, og jeg vil efter mine Evner virke fælles med Dem til at fremme hvad fremmes bør, saalænge man lader vore Poster være os anbetroede. At jeg er for redelig Mand til at smigre, og ialfald dog for fornuftig til at ville smigre en oplyst Mand, det vover jeg at antage erkjendt. Jeg tager derfor ei i Betænkning at sige Dem, at jeg er inderlig glad ved at vide, at De i disse kritiske Tider er paa den Post, De er, og at erfare, at De med urokket Fasthed vil blive i den, trods alle dens Ubehageligheder, som De kunde være fri for. Naar jeg seer hen til alle de Ting, der kunne avles af disse Tidens Vanskeligheder, da er mit fornemste Haab om godt Udfald til Deres Driftighed, Deres Kraft, til den Agtelse og den Konsideration, De er i Besiddelse af. At De miskjendes af Mange er vist; men det kan ei rokke

Deres Karakter, eller forundre Deres Menneskekundskab. Sikkerlig vil De ikke skuffe min og hver fornuftig Normands Tillid. Har De og jeg maaskee end tildeels forskjellig Mening om Et og Andet, sikkerlig er De enig med mig i, at Kabaler, privat Interesse og Daarligheder ikke bør tilstedes at raade over Forandringer, som Tiden har ene Ret til at ordne, og vedtagne og antagne Former ene bør bestemme Gangen af. Jeg er vis paa, at De før vilde forlade Deres Stilling end blive en Allieret af Kabalister og Egoister.

Undskyld denne vidtløftige Udvikling af min Følelse; det er et Udbrud af min varme Kjærlighed for mit Fædreland. Tiderne ere vanskelige for Norge; mange uheldige Omstændigheder støde sammen dertil. Alle redelige Embedsmænd bør virke med hinanden, de bør forstaa hinanden, og jeg haaber, De forstaa mig.

Anker har nu i Formiddag havt Bendix her. Efter mit Raad gjorde han Propositionen til ham om at tage Kreditiverne tilbage, ikke som Noget han indstændigen bad om, men kun som Noget, der kunde skee, om B. saa vilde. Jeg kunde forud omtrent beregne at B. ei vilde; han kan vel ei ene bestemme dette, og de som have, efter min Mening, Stemme i Sagen, ville vist ikke slippe Taget. Jeg troede derfor, der burde ei insisteres saameget derpaa, især da det kunde see ud som en inkonsistent Fremgangsmaade af Departementet. Det var ogsaa som jeg tænkte; B. sagde, at han nu ei kunde (forstaa sig, hvor gjerne han ellers vilde) ophæve Handelen, da han allerede havde skrevet og gjort adskillige Arrangements i den Anledning med sine Fonds i

Hamburg, Amsterdam etc. Sagen maa da nu blive som den er. B. talte igjen om at Laanet vistnok var kostbart, men at Penge-Omsætningerne ere saa kostbare i denne Tid, og at man maa betænke, at nuomstunder staa alting saa spændt, at man næsten ikke tør trække selv paa dem, man har Fonds hos, uden først at erholde deres Samtykke dertil, da man ellers resikerer, at de ryge op.

Hvad Værd nu denne Passiar har eller ei, kan De bedre bedømme end jeg. Kun dette vil jeg dog ytre, at B., dersom han ei havde havt Nogen med sig, enten aldeles ikke havde indladt sig, eller maaskee givet bedre Vilkaar; dette er min Formodning, som maaskee dog er feilagtig.

Dersom De seer Udvei til at indfrie Ankers Obligation til den Tid, den forfalder, ved Siden af de øvrige Udgifter og Forbindelser, da var det meget ønskeligt, ja af saare eklatant Vigtighed, om De nu, af den Summa, som dette Laan giver ihænde, og som maaskee ei for Øieblikket haves Brug for, kunde betale noget til hver af de 3 Kasser her, som der fra Norge skyldes til. I mit Sidste har jeg allerede skrevet om denne Sag; De indseer vist ligesaavel som jeg dens Vigtighed og gjør vist hvad gjøres kan.

Bendix sagde, „at Stormen ei er forbi endnu, der „turde komme flere Vindstød, som turde puste om „mange, maaskee de fleste Handelshuse i Stockholm.“ Hvorvidt dette er blot Jødefulhed eller Noget, der er at reflektere paa, kan jeg ei sige; imidlertid vilde jeg dog meddele Dem det. Om Arfvedsons Hus har han ei talt noget, men det har forekommet mig, som at han med Flid har undgaaet at nævne det.

Jeg har ikke og kan ei have nogen Idee om dette Hus's Stilling. Betragt derfor min Bemærkning som en Virkning af en Idee, der er kommen mig i Hovedet, uden nogen bestemt Grund, og tillæg den det Værd, som andre Omstændigheder kan give den, og derefter, tag Deres Mesures ifald De nu staar i nogen Forbindelse med bemeldte Hus.

Sandels var iforgaars i en Visit hos Anker, da jeg var dernede. Han begyndte, og meget ivrigen, at tale om, hvad der skrives i Aviserne i Norge. „Tro De mig, at det Meste af Kongens Sygdom og slette Humør aarsages af dette Skriveri.“

Jeg svarede: „at det er Aarsagen, kan jeg ei tro, „skjønt det vel kan virke med hos en Mand af „Kongens Temperament“. Sandels: „Ogsaa det „svenske Folk, enhver Mand i Sverige er opbragt „over disse Skriverier.“ Jeg: „Tillad mig at bemærke, at dette vel maa indskrænkes til Stockholm; „paa Landet omkring veed man ei deraf, man læser „ei norske Blade.“ Sandels: „Ja, De veed ei, hvordan Tonen her er; De skal see hvad Følger det „vil have ved en kommende Rigsdag.“ Jeg: „Jeg „har altfor høi Idee om de svenske Stænder til at „kunne tro, at de ere enfoldige nok til at bedømme „det norske Folk efter nogle Skriblerier, eller „uædle nok til, for disses Skyld at handle ubroderligen imod os.“ Sandels: „Men det er dog ogsaa „utaaleligt; man har jo ogsaa allerede skrevet Stiklerier paa mig.“ Jeg: „Det bør man ei bryde sig „om; der er flere Gange skrevet ret maliciøse Ting „om mig, men det faar jeg taale.“ Sandels: „Ja De „skulde blot see de anonyme Breve, jeg faar paa „Svensk eller fra svenske Mænd i den Anledning.“

„Jeg: Sligt kaster vel Deres Excellence i Ovn.
„Jeg synes ellers, at dette beviser, at der er ligesaa
„mange lumske Mørkhedens Skriblere i Sverige som
„i Norge“. Sandels: „Men hvorledes kan det gaa
„med de norske Finantser, hvad mener De?“ Jeg:
„Jeg mener det kommer sig nok, naar man vil lade
„Tingene i sin Gang; men vil man røre derved, saa
„er det vistnok saare slemt.“

Jeg har troet at burde meddele Dem denne Samtale, for at De kunde vide at oplyse Manden, naar han kommer, om Tingenes sande Sammenhæng. Han er vistnok en brav Mand; men jeg tvivler om, at han er Mand for at skue Kabalerne igjennem de Passiarer, man opvarter ham med. Sandels havde just samme Dag talt med Wirsén, der havde sagt ham, at Kongen, som han havde været hos, var igjen sygere. Ja Kongen skranter desværre meget. Statsraadet, som flere Gange har været bestemt, men er bleven udsat, skal nu, som det hedder, blive paa Løverdag. Det er ilde, at der, som der virkelig gjør, findes Saamange i Norge, der skrive hid, og berette hvad der findes i norske Aviser, og det som værre er, finde ud Hentydninger og Malicer, hvor disse aldrig vare eller kunde være i Forfatterens Hjerne. Det gjør mig virkelig ondt, at jeg er bleven overbevist om, uden derfor at have juridiske Beviser i mit Værge, at Hartmansdorff er blandt dem, der i denne Henseende gjør Norge meget ondt. Maaskee kunde De paa passende Maade lade ham forstaa det Urigtige heri.

Det synes som om man endnu vedligeholder den Idee her, at Totties Fallit er foraarsaget ved hans Transaktioner med 5te Departement. Mon det

ei var værd i en Tidende at oplyse om Usandheden heraf. Maaskee var det bedst at lade det først komme i en engelsk Avis.

Nu mener jeg, De har nok af mit Vrøvl. Lev vel, og ynd stedse

Deres Ven

Motzfeldt.

E. Sk. I dette Øjeblik hørte jeg at Gyldenpalm har fortalt, at han havde spist med en Fætter af Arfvedson, der var meget konsterneret over, at Huset var blevet opsagt 200,000 Mk., som stod der. Men det er en Gyldenpalms-Efterretning.

Stockholm, 21de Mai 1819.

S. T.

Hr. Statsraad Grev Wedel-Jarlsberg.

Efter Anmodning af Lord Strangford var jeg forleden henne hos ham, da han ønskede at tale med mig om denne famøse Everths Sag. Han sagde mig da, at han vist ikke kunde bifalde denne Persons Fremgangsmaade, men at han ogsaa var vis paa, at Everth var bleven skammeligen chikaneret og behandlet af Autoriteterne paa Stedet. Jeg svarede, at saavel den Enes som den Andens Forhold vilde vistnok blive oplyst og anseet ved den Sag, der nu gaar frem imod Everth, men at jeg forresten ei havde nogen Anledning til at tro, at Ev. var skeet nogen Uret. Strangford bad mig privatim at gjennemlæse de Beretninger, Everth har givet om Sagen, dem han flyede mig, og som bestaar af et Brev fra Ev. til Amtmand Berg af 5te Oktober, medens han sad i Arrest, og et Brev fra Ev. til F. J. Denowan, som nok er i Kristiania, eller i

Throndhjem, dateret London 23de April d. A., hvor Everth altsaa lykkeligen var ankommen med sit Rov.

Jeg har nu gjennemlæst disse lange Breve, hvori Everth fremstiller, paa sin Maade, sit Forhold, saavel i det første imod Fogden, som hans Flugt, Bevæggrundene dertil, og alle de Forfølgelser, han har været underkastet. Var Alt sandt som han anfører, saa kunde man næsten finde Undskyldning for hans desperate Fremfærd. Men naturligvis er det Meste Løgn, eller dog galt fremstillet. Imidlertid finder jeg Anledning til at tro, at Vedkommendes Forhold i visse Henseender har været noget underligt, og jeg har troet at burde privatim underrette Dem herom, for at De kunde overveie med Kollegerne, om det skulde være rigtigt, at Sagernes Undersøgelse blev overladt til Andre end Stedets Embedsmænd.

1) Ved Udkastelses-Forretningen har Everths Forhold, selv efter hans egen Beretning, været høist lovstridigt; men det synes indlysende, at Gerss egentlig er den, der bestyrede Tingene og drev Everth til at gjøre, hvad han vilde have udført men ei selv vilde foretage. Mon ikke Forretningen af 1ste Juli og de følgende give Anledning til Tiltale imod Gerss?

2) Jeg skulde næsten tro — skjønt det ei er tydeligt — at Udkastelses-Forretningen er gaaet videre end den burde, da der i hine Forretninger tales om 5te Departements Ordre: „at ingen Kjøbmænd maa bo paa Nyholmen“, da dog denne Ordre ei indeholder, eller kunde indeholde Andet, end at ingen Kjøbmænd maa bo i Statens Huse der.

3) Everth siger, at Amtmanden udstedte Ordren til den personlige Arrest af Ev., men at Fogden, skjønt Ordren talte kun om Ev., dog arresterede endnu 5 engelske Matroser, samt at Ev. saavel som disse Matroser blev ved Arresteringen skjældt ud af en Person ved Navn Landegode, skjønt Fogden selv var nærværende; at nogle af de Engelske ogsaa bleve slagne og ilde medhandlede; at de bleve førte først to engelske Mile paa Veien til Lensmands-Arresten, bragte tilbage til Hundholmen, men strax igjen førte til Lensmanden, hvor alle Folkene bleve lagte i Lænker.

4) At de i Arresten lige fra 24de Sept. til 5te Okt. ei havde faaet noget slags Forpleining af det Offentlige, og at det endog var saare vanskeligt for deres Venner at skaffe dem noget, da Fogden under 26de Sept. havde befalet, at „hverken Breve eller Personer maatte komme til de Arresterede.“

5) Det synes ogsaa, at Gerss har flere Gange været forkyndt Arrest i Anledning af denne Sag og er ligesaa mange Gange frigivet, uden at der, saavidt jeg tror, er indberettet Noget, eller indkommet til Departementet noget Forhør eller Forretning, som oplyser Sammenhængen hermed.

6) Ligeledes synes det, at en Skonnert, Forsøget, paa hvilken Ev. befandt sig da han blev arresteret, blev paa samme Tid af Fogden belagt med Arrest i samme Anledning, uden at Forretningen af 24de Sept. om Eftermiddagen melder noget derom. Denne Arrest synes senere at være frafalden af Fogden, fordi Skonnerten ei tilhørte Ev., hvorimod Skonnerten igjen blev arresteret fra Toldbodens Side.

7) Besynderligt er det, som Everth fortæller, at Fogden, da Udkastelsen var forkyndt, satte sit Segl paa Huset, saa at Gerss ei kunde opfylde at ryddeliggjøre Samme.

8) Endnu den 5te Oktober var der ei optaget Forhør over de den 24de September arresterede Engelske, ja dette synes ei at være begyndt førend en otte Dages Tid efterat Ev. i sit Brev til Amtmanden havde andraget paa at blive forhørt.

9) Everth paastaar, at det under Forhøret blev ham negtet at faa Vidnerne kvæstioneret fra sin Side (crossexamined). Forhøret blev heller ikke fuldført. Sorenskriveren vilde give Ev. en throndhjems Styrmand til Tolk, men Ev. ansaa ham ei kyndig nok dertil. Amtmanden resolverede, at Gerss og en Engelskmand Shireff skulde være Tolk, men Sorenskriveren eragtede, „at de ei kunde „bruges, da Gerss var ogsaa anklaget af Fogden i „denne Sag, og Shireff var en af Ev.'s Følge, om „ei hans Kompagnon, og at Forhøret skulde udsættes „indtil en autoriseret Tolk kunde faaes.“ Ev. og de Øvrige bleve saaledes i Arresten til Slutningen af November, da de kom ud imod at stille Kaution, formodentlig efter Amtets Bestemmelse.

10) Skjønt Everth senere fik til sig en Prokurator Lie fra Throndhjem, kunde han dog ei faa sin Sag fremmet, eller udrettet Noget til sit Bedste, da Alle vare enige i at være ham imod, og Lie saaledes ei kunde faa lovlige Undersøgelser anstillede.

11) Det synes som om der ei er optaget noget videre Forhør i Sagen, inden Ev.'s Flugt.

Dette er nu omtrent hvad der findes af nogen Mærkelighed i Ev.'s Deklamation angaaende Justit-

sens Fremfærd imod ham. Imod Toldvæsenet har han mange Ankeposter.

12) Da Everth, efterat have strandet med et Fartøi paa Røst, kom til Hundholmen, havde han, som han siger, „a most satisfactory conversation, through Mr. Shireff, with Mr. Helliesen, to whom I presented with a douceur of £ 50, on his representing that he would render me every assistance in his power, and more than hinting, at the same time, that his hostility to Mr. Gerss arose from that gentleman's never having made him but trifling and insignificant presents, notwithstanding the great service he had been to him.“ Efter hvad Ev. videre fortæller, havde Sorenskriveren, da Prokurator Lie vilde lade Ev., Shireff og nogle Flere afgive en edelig Forklaring om denne Dusør for Sorenskriveren som Notarius, negtet at modtage denne edelige Forklaring.

13) Everth fortæller, at han havde fragtet et russisk Fartøi for at indtage endeel af den paa Røst strandede Ladning af en Slup, John, og føre den til Bodø, men at Helliesens Fuldmægtig ikke havde tilladt dette Fartøi at indtage mere end nogle Piber Rom, under Pretext, at andre af de strandede Varer kunde af et russisk Fartøi blive indsmuglet i Lofoten, uagtet Ev. efter Helliesens Forlangende havde overleveret 30 Piber Rom til ham som Sikkerhed for Toldafgift af den fulde strandede Ladning. Da nu Ev. formedelst dette Forbud af Helliesens Fuldmægtig ei kunde rumme alle de øvrige strandede Varer i et Fartøi, Johanna Cecilia, hvormed han til den Ende var kommen til Røst, saa nødede dette ham til at skrive

til en Kaptein Kinghorne — som med en Skonnert, „Forsøget“, laa i Storvaagen, og som var fragtet for en Mr. Stead's Regning til Tromsø — at han skulde komme med Fartøiet til Røst for at indtage og til Bodø føre Resten af de strandede Varer, hvorfor Kinghorne imidlertid skulde, hos en Lorch i Storvaagen, oplægge et Parti Kornbrændevin som han havde inde, og siden igjen der indtage, for at føre det til andre Lande, da det her ei maatte indføres. Dette skede. „Forsøget“ kom til Røst og ladede, hvorefter Ev. selv fulgte samme til Bodø. Han overleverede til Helliesen Indladnings-Attesten fra dennes Fuldmægtig paa Røst, og forlangte Tilladelse til at lande 22 Piber Rom af Ladningen og Expedition for det Øvrige til Tromsø. Det Første blev ved Amtmandens Mellekomst bevilget; men for at forfatte Expeditionen til Tromsø forlangte Helliesen Fartøiets Bilbrev og Papirer, hvilke han ei har tilbageleveret.

14) At Helliesen reiste til Storvaagen og sekvestrerede det der oplagte Mr. Stead's Kornbrændevin, under Paaskud, at man vilde indsmugle det, da det dog nu havde ligget der oplagt i 2 Maaneder, aldeles i samme Stand som da det blev indlagt, hvilket skal være oplyst ved et Forhør af Sorenskriveren i Lofoten; og førte Helliesen Brændevinet til Hundholmen, hvor det nu ligger hos en Kjøbmand Jackhelln, „with whom Helliesen is more than in intimate connection, I believe a partner.“

15. Som Bevis paa Helliesens urigtige Fremfærd anføres, at et Fartøi, Oscar, tilhørende Gerss, var fuldt ladet og færdig til at gaa til London, men kunde, uagtet gjentagne Anmodninger, ei faa Told-

Expeditionen, som Helliesen lovede fra den ene Dag til den anden, men ei afgav, men afreiste, som før anført til Storvaagen. Da Mandskabet paa „Oscar“, der ogsaa var engelsk, hørte det Rygte, at de skulde arresteres ligesaavel som Ev. og de 5 Matroser, toge de det Parti at afseile med Fartøiet uden Klarering; men da det for Storm maatte gaa ind i Nærheden af Storvaagen, blev det stoppet af Helliesen, der dog var Skyld i, at Fartøiet ei var klareret. Fartøiet kom vel siden afsted igjen, men meget senere end det skulde, til stort Tab for Vedkommende.

16. At Helliesen har lagt Beslag paa Skonnerten „Forsøget“, paa den Grund, at det var ulovligt at dette Fartøi indtog af det strandede Gods paa Røst og bragte det til Bodø, uden først at melde sig paa sidste Steds Toldbod, og at han ligeledes lagde Beslag, af samme Grund, paa det strandede Gods, som dette Fartøi havde inde.

17. „Johanne Cecilia“ som havde inde Resten af det strandede Gods, strandede igjen paa Arnøen, men Godset blev igjen bjerget. Den deriblandt værende Rom vilde Helliesen ei tillade at indføres paa Grund af den sidste Lov om Roms Indførsel, da dog denne Rom notorisk har været i Norge inden 27de Juni.

18. At Helliesen i Februar dette Aar skal have forlangt at Ev. skulde stille en Borgen af 95,000 Rbd. for videre Bøder, han maatte blive tilpligtet til Toldvæsenet, uagtet Hel. havde under sin Varetagt næsten alle Ev.'s Varer, og at det forlangtes, at denne Borgen skulde stilles just af Kjøbmand Jackheln, der ogsaa var villig dertil, naar

Ev. vilde overlevere alle sine Eiendomme til ham. Rygtet sagde at Fogden efter Hel.'s Begjæring vilde arrestere Ev. igjen, og ligeledes lægge Beslag paa et Skib ham tilhørende, Le commerce d'Anvers, indtil fornævnte Borgen blev stillet, og dette var Aarsagen til hans Beslutning at flygte med dette Skib, og med Skonnerten „Forsøget“, samt at indtage hvad han kunde af Varer, han havde paa Nyholmen, hvilket Alt han fortæller omtrent saaledes som Forhørene derom udvise.

Dette er nu idetmindste de vigtigste af Everths Ankeposter, hvis Rigtighed jeg ingenlunde vil indestaa for. Jeg ønsker, at De vilde lade Diriks læse dette mit Brev, for at han kan underrettes om, hvad der angaar Justitsbetjentene.

Jeg behøver vel ikke, hverken for Dem eller for Diriks, at bemærke, at hvad jeg her meddeler, er aldeles privat og grundet paa de Breve, der ere mig aldeles privat betroede, saa at der ei kan gjøres officielt Brug deraf; men det turde dog vel være, at der kunde heraf tages Anledning til en eller anden Bestemmelse eller Ordre i Henseende til Sagens tilbørlige Undersøgelse.

Hvad der egentlig synes at være mest vigtigt er, at de flere forskjellige Foranstaltninger imod Everth fra Toldvæsenet blive rigtigen oplyste, og deres Retmæssighed hver for sig prøvet, formodentlig rettest ved Dom.

Anledningen til at Strangford talte til mig om Sagen nu er, at Everth skal have været kun Kommissionær for endeel af de Varer, som han slutteligen har efterladt sig paa Bodø, og Strangford ønsker saameget, at der maa findes Midler til at

disse Varer blive undtagne fra den Skjæbne, som Everths egne Varer rimeligen ville faa i Anledning af hans Forbrydelser.

Naar jeg nu igjen gaar hen til Strangford, vil jeg sige ham, at jeg ei seer, der er anden Vei at gaa end at lade en antagen Sagfører producere Beviser for, hvem Varerne virkeligen tilhøre. Domstolene maa da afgjøre, om de bør ansees for at være ham selv eller Andre tilhørende. Efter min uforgribelige Mening burde det maaskee foranstaltes, at alle de Varer, som for Tiden ansees for at være Everth tilhørende, tages under Øvrighedens Forvar, efter rigtig Optælling, hvilket De vel vilde have den Godhed at foranstalte, ifald De bifalder denne Mening.

Jeg lader idag de hidsendte Forhører denne Sag vedkommende sende til Statssekretariatet, for at De og Diriks derfra kan faa dem.

Sluttelig tillader jeg mig at bemærke, at skjønt Everth er uværdig til enhver Favør fra norsk Side, saa turde det være klogt, i denne Tid ei at lade det see ud til, at man var altfor streng imod ham, og ei at lade andre Engelske lide for hans Brøde, ihvorvel min private Mening rigtignok er og stedse var, at Hr. Gerrs og Konsorter have været til megen Skade for Norge.

I alle Tilfælde vil det vel være rigtigt at sørge for, at det nøie undersøges, om Fremmede skeer nogen Uret hos os, var det end den mere end tvetydige norske Borger — eller Finlænder Gerss.

Deres hengivne
Motzfeldt.

Stockholm, 24de Mai 1819.

S. T.

Hr. Statsraad Grev Wedel-Jarlsberg.

Dette faar De med en Kureer, der afgaar til Sandels med Ordre om snarest muligt at indfordre og indsende Regjeringens videre Betænkning angaaende Opgjørelsen med Danmark.

Vi bleve igaar tilsagte at møde hos Kongen en halv Time førend den store Middag, der var i Anledning af Dronningens Navnedag. Engestrøm og Wetterstedt vare ogsaa tilstede. Kongen sagde os, at Danmark ei paa nogen Maade vilde modtage den gjorte Proposition, at Omstændighederne fordrede Sagens Afgjørelse, og at vi fra norsk Side maatte bestemme os, om vi vilde betale Danmark eller ei. Dette var omtrent Tendentsen af en temmelig lang Tale, som jeg forøvrigt igrunden ei forstod, da jeg ei kjendte Anledningen til den. Men desto mere forundrede og tildeels ærgrede jeg mig over Talen. Der blev talt med en Bitterhed, en Haan for Norge og dets Stilling, saameget mere krænkende for os som E. & W. vare nærværende, og det syntes, det just blev sagt for at kildre dem. „Il est temps de finir à présent; il ne suffit pas plus de dire: nous ne voulons rien payer. Si la Norvège veut être un royaume indépendant il faut qu'elle paye ses dettes. Vouloir payer 100,000 Sp. par an, pendant 20 ans, sans intérêts, c'est un offre ridicule que ça. Selon le traité de Kiel il vous faut payer selon vos ressources. Vous ne voulez pas du traité de Kiel, eh bien! Vous êtes donc des insurgés, qu'il faut forcer à satisfaire au devoir de payer. La Suède ne veut pas la guerre pour cette affaire; comme roi

de Norvège, je vous donne le conseil suivant:
„Voulez-vous rester indépendants, terminez
„la liquidation avec le Danemarck, — si vous
„voulez être unis avec la Suède sous la con-
„stitution de ce pays, ne la terminez pas;“
— og meget mere Saadant.

Der blev ei fremsat nogen Kvæstion eller forklaret noget af Sagen, saa vi kunde ei komme til at sige noget om hvad vor Mening var i den. Endelig blev det da saaledes, at vi som idag skulde tale nærmere med E. & W. om Sagen. Kongen fortalte os ogsaa, at De havde forlangt et Laan af 600 Tdr. Byg af Magasin-Direktionen, hvorover han syntes meget misfornøiet. Han lod ogsaa W. læse op et Brev fra Sandels angaaende Uddeling af noget Korn i Norge af Kongens Beholdninger, Alt for end mere at overtøye os om, hvor fattigt og usselt Norge er.

Og desværre! han har altfor megen Ret, at der er kun Fattigdom i Norge! men jeg er fuldeligen overbevist om, at vi ei bleve rigere ved Amalgamation, den Kongen desuden sidst af Alle bør ønske.

Idag vare vi da samlede med E. og W. Vi fik da vide at det skal være vist, at de fire Magter med det Allerførste ville konjunktiv foreskrive hvad Sum Norge skal give og Danmark modtage — at man anseer det af yderste Vigtighed at undgaa at modtage en saadan konjunktiv Admonition, thi den kunde man, da det var en ubeføiet Befaling, ei med Anstændighed være bekjendt at rette sig efter, og Nægtelsen vilde rimeligvis have saare betænkelige Følger for os; at England skal have ladet sig

forstaa med, at naar vi tilbyde 3 Millioner, betalbare i 10 à 12 Aar og med 4 pCt. Rente, saa vil England ansee dette for tilstrækkeligt, og sørge for, at det skal blive antaget. Kvæstionen er nu, om Norge kan og vil indgaa herpaa, og herom er det Regjeringen skal afgive Betænkning.

Jeg vil nu her fremsætte følgende Bemærkninger:

1. Denne Meddelelse fra England skal holdes aldeles hemmelig, og dette er Aarsagen hvorfor Sagen gaar til Sandels og ei ved en Protokol til Regjeringen. De vil vel ogsaa sørge for, at den i Norge behandles hemmeligen og afskrives af sikre Folk.

2. Det er anset meget vigtigt, at man snart kan svare den engelske Minister, og førend den konjunktive Note kommer istand.

3. Kongen erklærede igaar, som han før har erklæret, at han vilde renoncere paa sin og Kronprindsens Apanage i 10 Aar, for at anvendes til Hjælp til Renterne; dog skulde de Gager og Pensioner i Norge, som ere anviste paa Apanagerne, først deraf udredes.

4. Jeg spurgte E. og W. ligefrem, om Sverige aldeles intet vilde bidrage til at betale Danmark, hvilket jeg dog troede det burde, da Deklarationen i Wien, der er os til saamegen Skade, havde bevirket pekuniære Fordele for Sverige. Dertil svarede de plat nei, men sagde derimod, at Sveriges Stænder vist vilde hjælpe os tilrette i hvad de kunde.

5. Man tror at den første Betalings-Termin ei kan blive senere sat end 1ste Juli 1820. Jeg be-

mærkede, at den Norske Regjering ei har Penge dertil, førend et Storting anviser Resser. E. og W. sagde da, at man formodentligen af de svenske Kasser vilde skaffe Penge tillaans for denne første Termin.

6. Paa vor Bemærkning, at Norge ei kunde betale saadant Kapital-Afdrag' tilligemed Renter, sagde man kun, at Sagerne nu staa saaledes, at vi absolut ere nødte til at indgaa deri, om vi ville undgaa de 4 Magters forenede Befaling, der maaskee vil gaa ud paa end høiere Summer, og Følgerne af at negte at efterleve den ville være end mere trykkende og ødelæggende.

7. De talte idag, ligesom Kongen igaar, om at Norge maa betale, og kan det ei paa anden Maade, saa maa det indskrænke sine Udgifter. Kongen sagde: „réduire son armée & son administration.“ Hvorledes det skal skee, dersom Norge ei skal ophøre at være et adskilt Rige, er ei let at fatte.

8. E. og W. sagde, at der vel vilde blive forsøgt paa at faa længere Tid end 12 Aar, samt at faa første Termin længere udsat end til 1ste Juli 1820, men at de ei turde love Noget i den Henseende.

9. Naar Regjeringen gjør Indstilling om Sagen, saa bør den nok anføre omtrent det Samme som i forrige Indstilling, især angaaende de private Kasser og andre Ting, som maatte reserveres til privat og speciel Opgjørelse.

10. Dersom man tror at burde, eller rettere maatte gaa ind i denne Proposition, da var det maaskee i vis Henseende rigtigt at foreslaa, at en

vis Deel af den aarlige Afbetaling skulde modtages i norske Produkter og paa en vis Maade.

11. At Kongen er berettiget til at afslutte en saadan Opgjørelse med Danmark, det antager jeg; det er en diplomatisk Opgjørelse af en gammel, Norges egen Nationalgjæld. Men at Sagen siden maa forelægges Storthinget er vist nok, omtrent paa samme Maade som Kongen af England forelægger Parliamentet afsluttede Subsidietraktater, hvortil Huset maa skaffe Penge.

12. Men noget betænkeligt synes det mig dog at aabne Laan for at begynde Udbetalingerne, førend Traktaten er forelagt Storthinget.

13. Hvad nu Summens Størrelse angaar, da maa jeg tilstaa, at det nok vilde falde vanskeligt at godtgjøre, at den efter Ret og Billighed burde være mindre. Det danske Monarki's Gjæld var circa $42\frac{1}{2}$ Mill. Rdr. Hamb. Bko. (Seddelgjælden regner jeg ikke; den har likvideret sig selv efter den naturligste Maade imellem os, nemlig ved at hvert af Rigerne overtog hvad det havde). Vistnok bør der med Hensyn til: a. Norges Fordring paa Andeel i Kolonier og offentlige Indretninger af alle Slags, b. billig Erstatning for det Overskud af Statsindtægt, Norge i længere Tid gav, skee temmelig betydeligt Afslag i Gjældssummen, førend Norges Kvoteandelen beregnes. Men antag at Afslaget burde være 20 Millioner Rdr. Hamb. Bco. — og større kan man vel ei paa nogen Maade beregne det — saa bliver endda Gjældsmassen $22\frac{1}{2}$ Mill. Naar Norge heraf betaler 3, saa er det $\frac{2}{15}$, altsaa ikke engang $\frac{1}{7}$, som var det Forhold i hvilket Bankosedlerne selv havde fordeelt sig imellem Rigerne. Men jeg er vis

paa, at 20 Mill. er et for stort Afslag; det burde maaſkee ei kunne regnes til mere end 15 à 16 Mill., og i ſaa Fald blev det kun $\frac{1}{9}$ af den virkelige Gjæld, ſom Norge tilſvarer. Det er viſtnok ikke ubilligt at vi ſvare Renter af vor Deel af Gjælden, iſær naar det bemærkes, at Danmark nu i $4\frac{1}{2}$ Aar har maattet ſvare Renter af hele Gjælden, hvilke alene for de 3 Mill., vi ſkulde tilſvare, udgjøre henved $\frac{1}{2}$ Million.

14. Men et andet Spørgſmaal er det, kan Norge udrede dette? eller hvorledes ſkal det blive iſtand dertil? og dette anſeer jeg ſandelig meget tvivlsomt, om ei umuligt. Apanagerne, ſom Kongen vilde renoncere paa, ſtrække ei engang fuldt ud til Renterne, og Kapital-Afdragene blive 250,000 Rdr. Hamb. Bco. aarlig. Muligt kunde det vel være, at ſærdedes heldige Konjunkturer kunde give ſaadant Overskud, men det er neppe at regne paa, og det ſeer ei ud dertil i det første Tidsrum. Og hvor man ſkulde faa større Skatter fra, end de der nu ere paalagte, veed jeg ei heller.

15. Imidlertid er Sagen af yderſte Vigtighed. Her er ei blot om de ſtore Magters Befalinger at gjøre; Andres Ønſker kunne her i denne Forlegenheds- og Vanmagts-Erklæring finde Midler til Opfyldſe. Foranførte aut-aut er ikke tvetydigt. Om det blev ſagt med Flid, eller kun undſlap, veed jeg ikke. Imidlertid bliver det, ſom hvad jeg ellers af den Art meddeler Dem, aldeles imellem os.

Saare, ſaare ønskeligt var det viſt, om man kunde tilraade at indgaa i Opgjørelſen ved de 3 Millioner. Viſt er det vel muligt, at naar vi vel have betalt nogle Terminer, ſaa kommer der en eller

anden Omvæltning, som gjør at vi slippe for at betale, eller at man dog faar Andet at bestille end at tvinge os dertil. Men sagtens kan det være usikkert at stole paa.

16. Dersom Regjeringen ei tror at kunne tilraade Forslaget, da tror jeg, at den, hellere end ligefrem at fraraade det, bør anbefale Storthingets Sammenkaldelse, hvor lidet jeg ellers holder af den Mesure. Jeg tror man skylder baade sig selv og det Hele, ei at lade Storthinget være udenfor, naar man anseer sig i den Nødvendighed at raade Noget, hvorved Norges Selvstændighed sættes paa Spil, og intet Mindre gjælder det om i denne Sag, derom er jeg moralsk overbevist.

17. Man viste os ikke Stjernelds Depeche, der skal indeholde den omhandlede Meddelelse fra England efter en mundtlig Konference med Castlereagh. Skjønt vi gjerne vilde have seet den, kunde vi dog ei bestemt paastaa det, især da det blev vedtaget, at Anker skulde faa et officielt Brev fra Engestrøm, hvori han skal anføre, hvorledes Sagen virkelig staar, — og Engestrøm maa jo for os staa til Troende. — — — — —¹⁾

Vedlagt Blad:

Gardez ceci, s'il Vous plait, jusqu'à ce
que je Vous le puis redemander
personnellement.

Aphorismes.

Une nation veut être indépendante qui ne peut
pas payer ce qu'elle doit, qui ne peut pas, par

¹⁾ Slutnings-Arket haves ikke.

exemple, fournir quelques centaines de species pour sa cavalerie! mais ça est ridicule! Vous le sentez bien.

— La Pologne est encore en dette envers plusieurs caisses de l'administration russe; il ne peut pas continuer comme ça. La Russie s'impatiente de ce procédé de la Pologne.

— La direction des finances de Pologne a employé à ses dépenses l'argent qu'elle avait encaissé pour les finances de Russie, ça n'est pas loyal ça.

— On meurt de faim en Pologne, malgré les dons considérables en blé et en argent, que l'empereur a fait de sa caisse particulière, parceque le trésor de Pologne n'a pas un sou à employer pour l'établissement de magasins de grain. Il faut donc que la Pologne s'unisse à la Russie pour jouir du bonheur et de l'assistance qui sont assurés aux habitans de la Russie par la direction des magasins, depuis longtemps existans en Russie.

— Il n'y a pas de doute que la nation polonaise en général souhaite une telle union. Il faut la proposer. Je suis bien sûr qu'elle sera acceptée, surtout quand on présente a la nation la perspective d'obtenir:

- a. l'exemption de toute conscription militaire.
- b. le droit de choisir eux-mêmes leurs juges, leurs receveurs, leurs woiévodes, leurs prêtres, et de les changer tous les deux ans, si l'on n'est pas content de leur conduite.

— Ah! je sais bien que la diète s'opposera; mais c'est à la nation de décider; il faut assembler

le peuple dans les différents districts et prendre son avis.

— Sans doute, il ne faut pas faire de la Pologne une province de la Russie; on a une fois assuré une indépendance ou une séparation à la Pologne. Elle doit ainsi conserver ses lois, ses habitudes et ses institutions intérieures, mais les finances doivent être en commun pour les deux pays. La banque de la Pologne ne peut pas se soutenir, cet établissement fut une entreprise d'enfans. Chacun doit être remboursé pour ce qu'il a payé à la banque, la banque de la Russie suffit pour tous les deux pays. On pourrait s'arranger pour que la Pologne fût participante à la dite banque.

— Mais c'est clair, c'est évident, que la Pologne ne peut pas subsister indépendante. Les opérations de sa direction des finances sont illusoire. Je sais avec certitude que cela ne peut pas durer; mais les finances de la Russie doivent certainement se maintenir et s'améliorer même, parcequ'elles sont bien fondées et bien gouvernées.

— Comment espérer de l'avenir un état plus florissant de la Pologne, qui trois ans d'ici n'aura rien à exporter, pas même des poutres ou des planches, parcequ'il n'y a plus de bois assez fort dans tout le pays, ce que je sais par des renseignements très sûrs.

— Ce ne serait pas un avantage pour la Russie que cette union avec la Pologne, et qu'est ce que d'être empereur d'un pays si pauvre que la Pologne, qui veut pourtant être indépendante? Y a-t-il en Europe un prince assez petit pour vouloir être empereur de cette indépendante Pologne?

— La Pologne peut être gouvernée par le conseil commun pour tous les deux pays; peut-être serait-il nécessaire d'avoir un conseil à Warsowie.

— Vous sentez qu'on épargnera beaucoup quand on n'aura aucune armée en Pologne, et quand les fonctionnaires choisis par les communes sont payés par elles. Les taxes en Pologne peuvent donc être diminuées de beaucoup. La nation désire par conséquence un tel changement. La Pologne ne payera qu'une somme très modique au trésor commun des deux pays.

— Ne sentez vous pas comment est indigne la manière dont est traitée la nation russe et même l'empereur par les journalistes de Pologne? Est-ce ça le retour qu'on fait à l'empereur pour sa modération et ses largesses envers le peuple polonais?

— C'est vrai, ce n'est pas la nation qui s'exprime dans ces indignités, ce sont des hommes payés par un gouvernement voisin qui écrivent tout ça. Oui, c'est certain qu'ils sont payés; je sais qu'un de ces messieurs est payé par le prince héréditaire; je sais combien il reçoit et quel est l'homme qui lui compte l'argent.

— Mais que la nation permet que cela continue comme ça, prouve le manque de loyauté!

— Les lois, oui, permettent bien d'écrire ce qu'on veut; mais la diète, pourquoi n'adopte-t-elle pas la restriction? il faut qu'elle l'adopte; il faut l'y forcer, s'il est nécessaire.

— La nation russe est lasse de se voir insultée; elle s'attend de l'empereur qu'il fasse cesser les injures, et l'empereur le fera sans aucun doute. L'empereur a beaucoup de tracasseries pour ce que

la Pologne doit payer aux pays avec lesquels elle était jadis unie. La Russie aura peut-être des démêlés avec les puissances étrangères parceque la Pologne ne peut payer ce qu'elle doit. Encore par cette raison il est juste, il est nécessaire que la Pologne, pour les finances, soit unie à la Russie.

— Toutes les idées, énoncées dans ces aphorismes, sont justes et d'une grande utilité pour chacun qui se mêle de l'administration de la Pologne. Mais, malheureusement, parmi les sénateurs de la Pologne, il n'y a pas un seul, qui sache s'élever à de telles idées et qui ait le courage pour les faire valoir, pas même le comte Wedalsky-Jaronow, duquel on a observé, que dans ses calculs de finances il confond la Pologne avec le Pérou“.

*

*

*

Je Vous donne ces aphorismes en français, parceque je les ai trouvés il y a quelque temps dans un livre politique français; mais comme je les écris à présent par mémoire, il Vous faut pardonner les fautes de langue et d'orthographe. Il me faut observer que j'ai trouvé les mêmes idées dans plusieurs livres de conséquence dans la langue de ce pays, et je ne suis pas certain quel est l'original.

VI.

Dagbog under Stortingets Samvær 1821.

Iste Februar. Det 3die ordentlige Storting samles da idag. Landets virkelig mislige økonomiske Stilling, og som Følge deraf Gemytternes Uro og Utilfredshed vil gjøre dette Storthings Forretninger dobbelt ubehagelige og maaskee vanskeligere end noget foregaaende Storthings, især da Tidernes Tegn ere saadanne, at der maaskee fra en anden Kant vil hellere gjøres Noget for at forøge end for at formindske de økonomiske Vanskeligheder, og da man ogsaa fra den Kant neppe har Noget imod, at Hadet imod Statsraadet kommer til Udbrud, saa at disse Raader, der, skjønt anseede for Despoter, igrunnen ere endnu formeget norske, kunne falde. Og hvad skulde vindes derved og ved almindeligt Mismod og Forvirring? O ja, det vil nu Tiden vise. Saameget tror jeg at see, at der er dem, som ei gjerne ville have Alt som det nu er; og lettest faar man Forandringer istand, naar der først er Mismod og Uenighed. Ja visseligen! Udsigterne ere lidet lystelige. Det aner mig, at der under dette

Storthings Holdelse vil skee, eller dog blive ventileret meget vigtige Ting. Jeg har derfor foresat mig, saavidt Tid og Omstændigheder tillade mig det, at følge Gangen i dette Things Forhandlinger og nedskrive mine Bemærkninger derved. Maaskee kunne de engang i Tiden blive af nogen Interesse for den, der da vilde vide Noget om, hvorledes hiint Onde blev afværget eller dette frembragt — eller hiint Gode drevet igjennem eller dette forhindret.

2den Februar. Strax i Begyndelsen igaar var man uenig i Thinget, nemlig om hvorledes man skulde sidde. Præsidenten, Sibbern, troede, og vel med Føie, at de burde sidde som de altid havde siddet, efter Alfabetet, men Falsen formente, at man burde faa sidde hvor man vilde. Dette synes vel en Ubetydelighed, men det er det ikke, efter min Mening. Kan man sidde hvor man vil, saa sætte de sig stedse sammen, som høre til samme Parti, og vi faa da som i det franske Kammer den høire Side, den venstre Side, Centrum osv., og Sligt er meget skadeligt, thi da vil Mængden votere i enhver Sag, ikke efter hvad de selv ansee rigtigt, men saadan som Formændene for den Side, hvor de sidde, votere i Sagen. Flor og Sebbelov bleve Medlemmer af Fuldmagts-Komiteen, et lidet opbyggeligt Tegn paa Aanden i Thinget. Og end mindre opbyggeligt, at 15 Valgsedler til denne Komitee begyndte med Flor og Sebbelov, og vare alle eenslydende og alle skrevne med een Haand.

3die Februar. Komiteen blev igaar færdig med sin Indstilling, og Thinget skulde idag have diskuteret om den, men det besluttede, at der skulde gives Betænkningstid og Sagen først foretages paa

Mandag. Dette er ilde, der vil nu, især da det er i Begyndelsen, da Alle ere forhippede paa at vise sig, blive skrevet mange favnelange Taler, hvorved den kostbare Tid tabes.

5te Februar. Fuldmagts-Komiteen havde indstillet, at Valget i Kristiania skulde kasseres, fordi det var bestyret af kun een Raadmand, da Præsidenten var selv Valgmand og havde underskrevet som saadan; men med stor Pluralitet blev Valget kjendt gyldigt. Hvormeget det vel end kunde været at ønske, at et andet Valg kunde skeet her, saa forekommer det mig dog, at Komiteens Grund for Forkastelsen var aldeles uantagelig. Her er nu kun en Præsident og en Raadmand; i den Førstes Forfald fungerer jo stedse den Sidste som Præsident, og der er jo mange Magistrats-Forretninger, som næsten stedse skee ved een af dem, skjønt vel Magistraten, strikte taget, bestaar af To. At Valget i Kristiansand blev underkjendt, eller suspenderet indtil nærmere Erklæring indkommer, var nok rigtigt, da det blev oplyst, at Magistraten slet ikke havde været tilstede ved Valget, skjønt den havde attesteret Fuldmagten. Ligeledes var det nok ret, at Kaptein Seip ei blev antaget, da han ei var 30 Aar, da han blev valgt, skjønt han er det nu. Det havde nok ellers været bedre, om der i Grundlovens § 61 havde staaet: „maa være Repræsentant“, thi dette er jo Bestemmelsens Øiemed.

6te Februar. Thinget er iaften blevet færdigt med Fuldmagternes Paakjendelse. Om Valget for Søndre Trondhjems Amt skal der have været lange Debatter, da man der havde gaaet frem paa den Maade, at man først havde valgt 9 Valgkandidater,

og blandt disse derefter valgt Repræsentanterne. Valget blev dog ikke forkastet. Jeg for min Deel er af den Mening, at den brugte Fremgangsmaade meget godt kan forsvares. Den er ei foreskreven i Grundloven, men den er heller ikke stridende imod den. § 58 bruger ikke engang Ordet „vælge“, men „udnævne“; og jeg tror derfor saameget mere, at den har overladt Valgmændene selv at enes om, hvorledes Udnævnelsen skal skee. Forresten ere nok alle Valgene kjendt gyldige.

7de Februar. Idag anmelder en Deputation fra Thinget for Regjeringen, at det er færdigt til at aabnes, hvilket da vil skee imorgen.

Grev Wedel har i længere Tid gaaet og spekuleret paa, om han ei burde tage sin Afsked, og nu har han desværre fast besluttet at tage Afsked, saasnart Stortinget er forbi; men endnu skal dette ikke være bekjendt. Jeg siger desværre! thi lad Wedel end have sine Feil, saa er han en uegenyttig, en duelig og en særdeles driftig Embedsmand, som sandelig ei let erstattes. Jeg veed meget vel, at der er Mange, saare Mange, der ønske Wedel ud af Regjeringen; men om ogsaa disses Antal er saa stort, at man kan kalde deres Raab „vox populi“, saa er det dog i dette Tilfælde neppe vox dei, skjønt jeg nok tror, det turde være vox regis. Jeg kan visselig ei fortænke Wedel i, at han forlader en møisommelig Stilling, i hvilken han for sit Slæb har kun, fra den ene Side Misundelse og Bagtalelse, og fra den anden Mistillid og Mistanke. Men Landet taber derved, og vi, i Raadet, ville tabe meget; ikke blot ved at savne hans raske, oftest rigtige Anskuelser, men fordi vi fra Vedkom-

mende ville blive budne en og anden Behandling, som man ei har turdet byde en Grev Wedel, skjønt man maaskee har likt ham mindst. Man er altid noget bange for den, som kan være aldeles uafhængig, hvad Øieblik han vil.

8de Februar. Stortinget er da aabnet. Beretningen, som der blev oplæst, er forfattet af os her. Rigtignok har Kongen forkortet den noget, men dog ikke forandret noget væsentligt i den. Kongens Tale have vi derimod aldeles ingen Deel i. Den er skreven i Stockholm, formodentlig af Kongen selv; og fælt oversat er den, hvilket ret er ilde. Man bør ei fordre nogen særdeles Veltalenhed i deslige Dokumenter, men et tydeligt og rigtigt Sprog deri, det har man dog nok Ret til at fordre. Der er i selve Materien ogsaa endeel som jeg misbilliger i denne Tale. Deriblandt er fornemmelig, for det Første den Tirade, „at Norge først fra Foreningen kan regne sig som et uafhængigt og selvstændigt Rige, eller Folk“, hvilket — om det end var aldeles sandt — aldrig burde siges i en Tale, der dog bør være beregnet paa at vinde, ei at opirre Gemytterne; og dernæst den hele Fortælling om den bodøiske Sag, hvilken deels ei burde være Gjenstand for Kongens Tale, deels er aldeles urigtig fremstillet. Det er vel muligt, ja jeg tror det, at endeel af Embedsmændene deroppe ei have handlet som de burde; men i det Hele er det dog Norge, som er fornærmet af de Engelske. Overalt, have Embedsmændene feilet, saa lad dem dømmes og straffes; det er jo alt hvad de Engelske kunne forlange. Og nu at tale om Prinds-Regentens Eftergivenhed, da vi vide, at han ved sin Minister i Stockholm har gjort de

mest impertinente Fordringer om Erstatning for den formentlige Fornærmelse imod engelske Undersaatter! Nei — tal om Eftergivenhed fra vort Hofs Side, ja rent ud sagt, ubegribelig Svaghed. Da den engelske Minister har vrøvlet om mulig Skade for begge Rigers Handel, ifald de Engelske ei faa tilbørlig Satisfaktion, saa har Kongen i et kombineret Statsraad besluttet, at den engelske Minister kan udnævne og hidsende en Person, der, med En, som vi udnævne, skal enes om en fyldestgjørende Opgjørelse af Sagen. Vi have bestemt Statssekretær Holst dertil. Men aldrig kan jeg begribe, hvorledes disse To skulle kunne blive enige i denne Sag. Enden vil blive, at de Engelske ville fordre en stor Sum Penge, at Holst ei indgaar deri, at Ministeren da truer, at man bliver bange, at man begjærer denne Sum af Stortinget, at dette svarer nei, — og at man maaskee seer dette gjerne som en Anledning til at fortælle, hvorlunde vi ville skade ogsaa Broderfolket og dets Handel, o. s. v. Ved „man“ forstaar jeg dem, der vide at gjøre deslige Ideer m. v. gjældende. Men nu spørger man vel, hvorledes det er muligt at den engelske Regjering kan gjøre saadanne Fordringer i denne Sag. Jeg kan heller ikke forklare dette uden paa den Maade, at Kabinettet i Stockholm aldrig, eller dog ei i rette Tid, har meddeelt Ministeren i London den Norske Regjerings Indstillinger, der tydelig vise Sagens Sammenhæng. Forøvrigt er den omtalte Resolution ei endnu bekjendt, men bliver det vel snart.

· **9de Februar.** Idag har man valgt Lagthinget. Denne Forretning anseer jeg for en af de saare vigtige og paa hvis Udfald saameget beror. Valget er,

saavidt jeg skjønner, i det Hele faldet godt ud. Mon det er skeet ved Overlæg, eller om man vil, Kabale? Det er vel saa, at man ei bør bruge Kabaler, men naar nu det Onde ei paa anden Maade kan afvendes, og det Gode fremmes, mon det da ei er tilladeligt, mon det ei er Pligt, at sætte Kabale imod Kabale? Det forsikres, at det Flor-Hoelske Parti havde forvisset sig om 28 Stemmer, hvis Valg skulde gaa ud paa at pakke alle de fornuftige og sindige Mænd ind i Lagthinget; men saa arbeidede man med Kraft derimod — som jeg tror, efter Fal-sens Plan — og det lykkedes. Imidlertid dømmer den for raskt, som heraf vil slutte, at det Hoelske Parti vil stedse ligge under. Dets Antal er maaskee mindre end de Fornuftiges; men disse Personer ere, og ville nok stedse blive temmelig enige i deres Daarskaber, eller vel endog stundom Lumpenheder; hvorimod der iblandt de Fornuftigere er mange Slags af Tænke- og Fremgangsmaader, skjønt de alle ville Landets Vel; de ville ei alene paa forskjellige Maader bevirke dette, men de forbinde vel tildeels ogsaa andre og heelt forskjellige Hensyn dermed. Nogle ville kun det Gode, og bryde sig hverken om Folke- eller Fyrstegunst; Nogle ville gjerne, tilligemed Landets Vel, opnaa eller bevare Popularitet; Nogle ville vel fremme Landets Opkomst, men ogsaa deres egen, og ville derfor menagere Fyrstegunst; disse og flere Nuancer, frygter jeg, ville skade Enigheden, og Følgerne deraf ville vorde meget betænkelige. Det andet Parti kan finde paa Meget, og maaskee Sligt, som man ei har saameget imod; Ole Haakenstad er her vel ei denne Gang, men hans Aand turde vel findes her. En kuriøs Bemærkning

er det, at en Præst Deinboll fra Finmarken, der er reist over Stockholm og har opholdt sig der i nogen Tid, synes at slaa sig aldeles til det Hoelske Parti.

10de Februar. Wedel var idag oppe i Stortinget med 16 Propositioner, alle om Pengevæsens-Sager. Denne Gang er det, som det bør være, at Thinget strax faar Kongens Propositioner. Dette vil formentligen forekomme en heel Deel af de mange kuriøse Forslag fra Medlemmerne selv. Man har valgt en Reglements-Komitee, og meget fornuftigen har denne strax indstillet Antagelsen af Bestemmelsen om en Valg-Komitee, for at Komiteer strax kunne vælges og sættes i Arbeide. Flor drev igjennem, at der blev taget den Bestemmelse, at det halve Antal af Valgkomiteens Medlemmer skal afgaa hver 8de Dag, og ei kunne vælges igjen førend efter 8 Dage. Skjønt denne Bestemmelse i Realiteten er aldeles unødvendig, saa er den dog nok i Principet temmelig rigtig; thi abstrakt betragtet synes det rigtignok som om 9 Medlemmer, der ved gjentaget Valg stedse udgjør Valg-Komiteen, faar en altfor stor Indflydelse paa Sagernes Afgjørelse.

12te Februar. Sommerhjelm var idag oppe med 10 Propositioner i Odelstinget. Der er nu valgt nogle Komiteer. I den til at overveie og undersøge Opgjørelsen med Danmark er Pløen indsat. Dette er meget klogt. Han, som har skreget og skriger saameget imod denne Opgjørelse, kan nu selv see til, om han kan finde ud, hvorledes man kan komme fra den, eller om det kan godtgjøres, at Regjeringen har forseet sig i denne Sag.

13de Februar. Jeg var idag oppe i Odelstinget med 13 Propositioner. Blandt disse var der en, som

jeg ordentlig var skamfuld ved at oplæse. Det var nemlig en om, at der skal fastsættes en vis Godtgjørelse pr. Mil til Storthings-Repræsentanterne for Anskaffelse og Istandholdelse af Reiseredskaber paa deres Reiser til og fra Stortinget. Anledningen hertil ere de høist ulige og tildeels ublue Regninger, som nogle Repræsentanter have gjort over Voiturer etc., og Ubehagelighederne ved saadanne Regningers Revision. Regjeringen havde foreslaaet den faste Godtgjørelse til 24 Sk. pr. Mil; men Kongen har forandret dette til den høist urimelige Sum af 60 Sk. pr. Mil. At dette i det Mindste seer ud som et barnagtigt og uværdigt Kryberi eller Smigreri for Stortinget paa Folkets Bekostning, er vel unegteligt.

Jeg hørte idag en kuriøs Ting fortælle. Der skal være Nogen, som søger at sætte Storthingsbønderne i Hovedet, at Norge kan vorde befriet for at betale de 3 Millioner til Danmark ved at amalgamere sig med Sverige, og at dette bør og hæderligen kan skee paa den Maade, at Sverige og Norge som eet Folk antage den spanske Konstitution. At dette Sidste er en Latterlighed, er vist nok; men forøvrigt leer jeg ei ad hele Sagen; der er desværre flere svenske Nordmænd, end man skulde tro. At de skulle kunne drive deres Planer igjennem denne Gang, det tror jeg nu sagtens ikke, men megen Splid, Misnøie og Ubehagelighed kan det mindste Forsøg give Anledning til.

14de Februar. „Taktik for Folkeforsamlings Forretninger“ af Bentham, udgivet af Dumont og oversat af Krigsraad Flor, er udkommen. Jeg har kjøbt den, og angrrer ei paa mine 2 Sp.; det er et meget godt Værk. Vel ere de fleste af de Regler,

der findes, forhen bekjendte, for det Meste ogsaa fulgte ved vore Storthing, men Faa have nok egentligen gjort sig ret Rede for Grundene til disse Regler. Disse findes i denne Bog, og ere i Almindelighed vel fremsatte og udførte. Oversættelsen har vistnok sine Mangler, undertiden endog i fornøden Tydelighed, men i det Hele er den ret god, og meget bedre end man kunde ventet den af Flor. Han er visselig ei af mine Folk, ligesaa lidt som jeg af hans; men jeg giver ham Kredit for at have foretaget sig dette Arbeide, som jeg tror vil geraade til Nytte. Han har tilføiet Værket et Forslag fra ham selv, om et Reglement for Storthinget. Dette er heller ikke saa galt, skjønt det vel kan omtvistes, om det virkelig er bedre end det der blev gjort i 1818. Tvende af hans Bestemmelser anseer jeg aldeles urigtige: først, at Medlemmer til Komiteer skal foreslaaes af Præsidenten, og derefter skal med Kugler votes om hvert enkelt foreslaaet Medlem. Hvor følt vilde det ei være for et Medlem, der blev foreslaaet til en Komitee af Præsidenten, men ei antaget af Forsamlingen! og for det Andet, at naar Lovforslag af Vigtighed forekommer i Odelstthinget, skal der dannes en General-Komitee af hele Storthinget, som diskuterer Forslaget, som derefter igjen foretages og votes paa, først i Odelstthinget og derefter i Lagthinget. Jeg anseer dette aldeles stridende imod Grundlovens Mening og Aand.

15de Februar. Jeg har ei hørt, at der er foregaaet noget Vigtigt i Thinget i disse Dage. Endeel Komiteer er der fremdeles valgt. Bull er kommen i en Komitee angaaende de optagne 2de Statslaan af

1818 og 1820. Tank, den store Financier, er med i Komiteen.

16de Februar. Wedel var idag i Odelstinget med 4 Propositioner, som igaar returnerede fra Stockholm. Odelstinget har nu valgt den sorte Komitee; den bestaar af Knudssøn, Heidemann, Bøckmann, Pløen og Amtmand Falsen. Jeg negter ikke, det er saare haardt, det er krænkende, at vore Embeds-Handlinger skal eftersees af Pløen, en Mand til hvem neppe nogen fornuftig Mand i Byen vilde betro noget Slags Sag af Vigtighed. Det er ei muligt, at det Antal, som hertil har stemt paa ham, kan ansee ham som en duelig og paalidelig Mand til dette Hverv, han er altfor vel bekendt. Det er altsaa blot Chikane og Partiaand, som her har regjeret. Sligt er sørgelige Tegn.

Excellencen har overladt den store Sæl i Haven ved Palæet til Lokale for en Klub, hvortil der, efter Magistratens Indbydelse, har tegnet sig henvend 50 Storthingsmænd og omtrent ligesaa mange Embedsmænd og Borgere. Det kan maaske være ganske godt, at Storthingsmændene og Folk udenfor, især Embedsmænd, komme saaledes sammen; men det vil dog vist ikke gjøre den Nytte, som det kunde og burde; her hos os savnes endnu den engelske Aand til at diskutere, eller med koldt Blod at disputere om offentlige Gjenstande; Storthingsmænd ansee ogsaa de høiere Embedsmænd som et fiendtligt Korps, med hvilket de ei tør have nogen Kommunikation. Jeg var der iaftes og fandt, at „Statsraaden“ var mig iveien for Konversationen.

17de Februar. Ole Aasets i Rigestidenden indførte Tale er et vakkert Stykke! For Mange er den dog

Noget værd, da de kunne lee ad den; saa kan ikke jeg. For det Første finder jeg det sørgeligt, at man baade i Sverige og i Danmark skal faa en saa ønskelig Anledning til at lee ad vor hele representative Indretning, og for det Andet, saa seer jeg nok, hvortil dette smukke Vrøvl i Talen sigter; man vil nemlig, at Banken skal udstede flere Bankosedler, og der er et stort Parti for den Mening; mange meget Ophøiede hylde ogsaa den Mening. Nogle, og Mængden, have saadan Mening af Uvidenhed, fordi de ei kunne gjøre Forskjel paa Mangel paa Repræsentativer og Mangel paa Formue; men Andre turde der vel være, som have Meningen af heelt andre Grunde. Regjeringen har tvertimod gjort et Forslag til, at der ei skal blive flere Repræsentativer, men at de, der ere, skulle blive gode. Foruden de almindelige Grunde, der bevægede os hertil, have vi tildeels ogsaa betænkt, at saalænge vi kunne holde vore Penge en heel Deel bedre end de svenske, saa er deri en stor, en uoverstigelig Hindring for alle Amalgamations-Projekter, som de svenske Nordmænd kunne nære. Kongen var, da han var her, af den Mening, at der bør gjøres flere Bankosedler. Han har imidlertid underskrevet den af os foreslaaede, ommeldte Proposition, som kun gaar ud paa at gjøre Pengene bedre; hvorvidt han igrunden har bifaldt den, vover jeg ei at afgjøre. At Hr. Ole Aaset er en af den famøse Røslens Intime, gjør mig ham stedse mistænkelig.

19de Februar. Jeg hører nu, der er mangehaande Meninger imellem Thingets Medlemmer med Hensyn paa det Spørgsmaal, om Thinget bør erkjende Opgjørelsen med Danmark, eller overalt ved-

tage at betale noget af Gjælden til Danmark. Jeg fatter ikke, hvorledes man for Alvor kan paastaa, at Norge er aldeles fritaget for at tilsvare noget af den forrige dansk-norske Statsgjæld. Forpligtelsen synes at ligge i Naturen af Fælledeesskab. At dette blev hævet ved Vold, eller imod begge Parters Villie og Samtykke, kan dog vel ei forandre Sagen. Storthinget i 1814 har ogsaa i en Adresse bemyndiget Kongen til at fremme Opgjørelsen paa de bedste Vilkaar, som kunde erholdes. Men vist er det ogsaa, at den Adresse, som Kongen fik Storthinget i 1816 til at afgive, synes at sige, at Thinget ei vil vide af nogen Gjæld til Danmark. Det var et stort Misgreb af Kongen at bevirke denne sidste Adresse. Det er Flere bekjendt, at han underhaanden saa at sige dikterede den, saadan som den er; han troede dengang, at Danmark og dets Allierede kunde afspises med en saadan afslaaende Erklæring fra Thinget, eller at denne i det Mindste skulde retfærdiggjøre den Langsomhed og Tergiversering, som der fra vort Hofs Side virkelig er brugt ved Underhandlingerne med Danmark. Denne Adresse vil vistnok volde os mange Ubehageligheder ved dette Storthing. Men naar man nu fatter den Beslutning ikke at ville betale Danmark, hvad skal der da skee? Hvilke ville Følgerne blive? Det er neppe at formode, at England vil overlade Danmark til dets egen Skjæbne i denne Sag, og mon man ei vilde inddrive Betalingen ved at optage vore Skibe? Og mon der ei ved en saadan Beslutning fra Storthinget just gives herlige Vaaben i Hænderne paa dem, der enten ved List, eller endog

ved Magt kunde have Lyst til at drive Almagamations-Projekter igjennem?

20de Februar. Amtmand Falsen er idag bleven Præsident i Stortinget, istedetfor Sibbern, der nu blev Vice-Præsident. Saalønge man ei har en egen Præsident, der er udenfor Debatterne og Voteringen, hvilket maaskee var det Rigtigste, tror jeg det er ganske godt for Opinionens Skyld, at der imellem skiftes Præsidenter. Men ilde er det, dersom der skiftes efter og ved Partiaand, og jeg er næsten bange for, at der allerede er opstaaet et Sibbernsk og et Falsensk Parti. Bull har gjort en Proposition om, at de, der sidde i en Rigsret, skulle aflægge Dommer-Eed. Dette er nok rigtigt. Amtmand Falsen skal have foreslaaet en Lov, hvorved der bestemmes, at Voteringen saavel i Høiesteret som i Rigsretten skal skee for aabne Døre. Dette tror jeg er aldeles urigtigt. Mon det ei er godt, at der gives de Først-Voterende Leilighed til at rette deres Votum, naar en Senere-Voterende fremkommer med Noget, som findes rigtigere? og saadan Rettelse vil Egenkjærligheden forbyde, naar Voteringen er offentlig. Det forekommer mig ogsaa som om enhver Ret, hvormange Personer den end bestaar af, maa ansees som een Person; de forskjellige Meninger imellem Personalet er saaledes det Offentlige ligesaa uvedkommende som de forskjellige Tanker, imod og med, som krydse sig i een Mands Hoved; kun Resultatet af de forskjellige Personers Meninger, ligesom af de forskjellige Tanker hos een Mand, er det man har med at bestille. Jeg er bange for at kun en overvættets Higen efter Popularitet har frembragt det omhandlede Forslag.

21de Februar. Reglements-Komiteen skal nu være færdig med sin Indstilling og skal have oplæst den; men først iovermorgen skal Debatterne i Thinget om Reglementet tage sin Begyndelse. Komiteen skal ikke have foreslaaet mange Forandringer i Reglementet af 1818, men nogle af disse skal dog være temmelig vigtige. Dertil kan vel regnes den, at en Statsraad skal kunne indbydes til at deeltage i Debatterne. Jeg tror virkelig ikke, at dette er fuldkommen overensstemmende med Grundloven, men at det i det Hele taget vilde være nyttigt, det tror jeg. Imidlertid ønsker jeg vist ikke, at det maa komme istand, medens jeg er Statsraad; jeg føler tilfulde, hvilken vanskelig Sag det vil være for den Statsraad, der skal debattere i Stortinget. Jeg skulde næsten ogsaa tro, at Tonen endnu er formeget spændt imellem Stortinget og Raadet, eller at man endnu er for langt fra at have fattet, hvorledes Tønen og Diskussionerne imellem disse to Korporationer bør være beskaffen, til at en Statsraad vilde kunne gjøre nogen væsentlig Nytte i Stortinget.

22de Februar. Der skal være indkommen til Stortinget en heel Deel Andragender, for det Meste indeholdende, at Skatterne maa vorde nedsatte, hvilket, skjønt saare ønskeligt, dog neppe er muligt. Blandt disse Ansøgninger skal en fra nogle Bønder i Stod i nordre Trondhjems Amt især udmærke sig. Den skal ligefrem indeholde: „kan „Skatterne ei vorde nedsatte, saa bede vi, at vi igjen „maa komme under Danmark som forhen, eller at vi, „i al Fald, kun maa faa een Konge istedetfor „de mange, vi nu have,“ eller saa omtrent. Er

dette ei meget lysteligt at høre! Hr. Bariein turde maaskee have Deel i dette smukke Andragende.

23de Februar. Vi have idag faaet fra Stockholm 8 Propositioner, som skulle forelægges Stortinget. Blandt disse er den allerede meget omtalte angaaende Adelen, i hvilken Kongen foreslaar, at man skal udsætte Afgjørelsen af denne Sag. Som Grund anføres, at det med Hensyn til Stemningen i Europa er betænkeligt just nu at gjøre et saa afgjørende Skridt. Denne Grund lader sig nok høre, og er ei aldeles uvigtig; men om den just er den sande eller eneste Grund til Forslaget, det staar nu derhen. En anden Proposition gaar ud paa, at Stortinget maa stille de fornødne Summer til Kongens Raadighed, for i fornødent Fald at kunne forsvare Landet. Denne Proposition, der er baade besluttet og affattet i Stockholm, synes med Flid at være skreven saaledes, at den skal vække Frygt for Angreb paa Landet, skjønt intet Faktum, ja, ei nogen bestemt Formodning nævnes. I Propositionen er ingen Sum angivet som den fornødne; men i et Brev til Excellencen, som denne skal vise En og Anden af Stortinget, er 2 Millioner Spdr. anført som det Ringeste der maatte stilles til Kongens Raadighed. I dette Brev hedder det ellers omtrent saaledes: „men kan Norge i disse slemme Tider ei „tilveiebringe Penge, nu, saa erstatte Stortinget „Mangelen ved en oplyst Patriotisme, ved Enighed, „Moderation, og ved at slutte sig med Brodersind „nærmere til Sverige, fra hvilket Norge i paakom- „mende Tilfælde kan ene faa Hjælp til sit Forsvar,“ og andet mere, som er mærkeligt, findes tillige i dette Brev, som Excellensen har viist os.

24de Februar. Jeg var paa Galleriet idag, da der debatteredes over Falsens Forslag om at Statsraaderne skulle kunne indbydes til at deeltage i Debatteerne over Lovforslag. Han forsvarede sit Forslag meget godt og tydeligt; men Udfaldet blev ham imod. Imod ikkun 6 Stemmer blev Komiteens Indstilling bifaldt, der gik ud paa „at der Intet optages i Reglementet herom“, da man nemlig tror, at Forslaget ene kan afgjøres paa den i Grundlovens 112te § bestemte Maade. Dette var nok ogsaa det Rette. Tank vævede noget ganske desperat og meget. I Meningen havde han nok Ret, sagde ogsaa et og andet ret Godt; men det var saa uendeligt og langvarigt og saa fuldt af lede Floskler, Forplumringer, Gjentakelser, Modsigelser.

Her mangle af Manuskriptets 31 Ark de 3 Ark, der i Brev til Christie af 4de Marts 1822 ere nævnte som bortkomne.

8de Marts. Jeg havde formodet, at Sandels paa hans private Indberetning til Kongen om Wedels Bestemmelse at ville søge Afsked vilde fra Kongen have modtaget et Svar, fuldt af Smør paa Kringlerne for Wedel, i hvad nu ogsaa den sande Følelse derved monne være. Men nei, vi have aldrig hørt et Ord derom; og forleden fortalte Sandels mig i Fortrolighed, at Kongen kun havde svaret ham meget kort, „at det altid er Skade, naar en duelig „Embedsmand udtræder af Tjenesten, men at Regenten i en konstitutionel Stat ei kan hindre Saadant.“ Kongen har derhos bedet Sandels overveie og være

betænkt paa, naar Kongen kommer hid, at gjøre ham Forslag om, hvem der skal remplacere Wedel. Kongen nævner derved 3, som han tror kunde komme i Betragtning, nemlig Statssekretær Holst, Vogt, og — Carsten Anker!!!

Efter hvad Sandels ytrede, tror jeg, at han har svaret, at den Sidste ei mere er brugelig, og at han af disse 3 helst skulde foreslaa Holst, men forbeholder sig nærmere at overtænke Sagen. Jeg, som har seet og hørt nok i denne Verden til ei saa let at lade mig fange af fortrolige Meddelelser, har nu saa mine Grunde for at tro, at det hverken er den Enes eller den Andens Mening, at nogen af disse 3 skal blive Wedels Eftermand. Hvem det bliver, derom har jeg ei endnu rigtig opgjort min Gjetning.

9de Marts. Der har ei været Thing igaar og iforgaars; idag har der været Odelstthing, men jeg tror ei, der er foretaget noget af Betydenhed. Der arbeides i Komiteerne, men jeg har ei Anledning til at erfare synderligt af hvad der passerer. Jo, en Ting har jeg dog hørt: Komiteen angaaende Opjørelsen med Danmark, der bestaar, som jeg tror, af 9, har valgt en engere Komitee af 3 for først at udarbeide en Indstilling. Dette er vistnok vel betænkt, men at man til disse 3 valgte Krohg, Tank og Flor, er nok kun $\frac{1}{3}$ fornuftigt; og at disse 3 igjen ere blevne enige om at lade Flor udarbeide den første Indstilling, det er maaskee fornuftigt, men hører til den Fornuft, som langt overgaar min.

Hvert Menneske her taler nu om Wedels Forsæt at tage Afsked, hvilket er blevet bekjendt ved Breve fra Stockholm, hvor Kongen maa have for-

talt det. Mange glæde sig derover, men de Fornuftigere, som sagtens er det mindste Antal, beklage, at man skal miste ham. Jeg tror at have gjort den morsomme skjønt ei uventede Opdagelse, at vor Chef her gjør mindre af Wedel, efterat han har erfaret, at Vedkommende ei har synderlig imod at miste ham af Raadet.

10de Marts. Jeg var idag oppe i Stortinget, men havde kun Tid at blive der kort. Jeg var imidlertid længe nok for at overbevise mig om, hvad jeg altid har antaget, at Tank ei er skikket til at være Præsident. Han taler vel, om man vil, et pent Sprog, men det er affekteret og utydeligt; Organet er heller ikke godt. Men hvad han især mangler, er en sund Logik, der alene kan sætte istand til rigtig at fatte materiam litis, og rigtigen at producere den til Kvæstionerne og tydeligen at fremsætte disse. Det var kun en ubetydelig Sag, der skulde decideres, men 5 Gange maatte han, efter Medlemmernes Paastand, og som var rigtig, forandre sin Indstilling af Kvæstionen. Hvad han vistnok end mere mangler, er vel Kontenance eller Koldblodighed; men medens jeg var der, var han meget tam, ja næsten forknyt. Der skede Valg paa hvem der endvidere skal indtræde i Lagthinget, og det blev Byskriver Falsen med 37 Stemmer. Jeg formoder, at det Tank- Flor- Hoelske Bondeparti har drevet dette Valg. Jeg anseer det for et stort Tab, at C. Falsen kommer bort fra Odelstthinget; der er Faa, om Nogen, der foredrager sine Tanker saa ordentligt og tydeligt som han.

Endnu har vi ei faaet et Ord fra Kongen an-

gaaende Gustavson¹⁾). Dette er mig virkelig ganske ubegribeligt.

12te Marts. Ogsaa idag var jeg en Tid oppe i Stortinget; der handlede endnu om at klassificere Sagerne efter deres Vigtighed i Nr. 1 og 2, og desuden var der nogle andre mindre vigtige Sager. Blandt disse var der en angaaende en Ansøgning fra en Kjøbmand Andersen om, at Stortinget vilde virke til, at han kunde faa Erstatning for nogle hans, jeg tror i Spanien, under Krigen opbragte Skibe. Komiteen, som havde behandlet denne Sag, havde indstillet, at man skulde gjøre en Adresse til Kongen og ansøge ham om at give sine Ministre Ordre at reklamere o. s. v. Heri var hele Thinget enigt, men Flor paastod, at Thinget ei burde ansøge Hs. Majestæt, og nu disputerede man i $\frac{5}{4}$ Time, om det skulde hedde: ansøge, anmode, eller opfordre Hs. Majestæt, og det Bedste var, at Sagen endda ikke blev egentlig decideret; men der besluttedes, at Præsidenten skulde forfatte og forelægge Thinget Udkast til en Adresse, i det Væsentlige overensstemmende med Komiteens Indstilling. Jeg seer da ei rettere, end at den samme Disput vil igjen fremkomme. Slige Debatter ere sørgelige at høre paa; de ere barnagtige og skade Thingets Agtelse, og de optage den kostbare Tid, ei at tale om, at Objektionen imod Ordet ansøge viser en Aand, der visselig ei er god. Friheden bestaar ikke i at sætte sig ud over vedtagne Former og at behandle Kongen som Kammerat. At denne Debat blev saa langvarig, og endda uden Decision, var

¹⁾ Den afsatte Konge af Sverige, Gustav 1V Adolph.

unegteligen Præsidentens Skyld, der ei har Greb paa at behandle Kvæstionerne. En anden Ting var mig ogsaa meget ubehagelig at erfare ved denne Sags Behandling, den nemlig, at Falsen og Gram nok ei ere Venner; de modsagde hinanden med mere end almindelig, ja med temmelig bitter Varme. Faa ere de Duelige paa Thinget, og naar de ei ere enige, saa seer det altfor galt ud.

Jeg fik idag Brev fra Fasting; han skriver Intet om Gustavson, men jeg har dog hørt, at Tingen skal være bekjendt i Stockholm, ja endog staa i Aviser. Her har 16 Mennesker holdt den hemmelig i 3 Uger, — i Stockholm tiede man ei længere end til man fik den at vide. Sandels maa dog vel have faaet noget fra Kongen om Sagen.

Værnepligts-Propositionen har Kongen fremdeles udsat, ja har ladet sig forlyde med, at han vilde resolve paa den om en Maanedes Tid???. „Jo mere jeg derpaa grunder — der er saa mare Andet under“.

13de Marts. I Raadet idag hørte vi, at Sandels havde faaet et privat Brev fra Kongen, i hvilket han ytrer, „at Gustavsons desperate Foretagende „aldeles ikke foruroliger ham, at han antager, at det „kun er den gale Konges egen Idee, og uden Sammen- „hæng med fremmed Politik, og at han (vor Konge) „ved sin Fasthed, ved begge Folks Kjærlighed, og „ved de Love, der grunde hans Rettigheder, føler „sig stærk nok til at overvinde mulige Intriger.“ Dette er meget vel tænkt; maatte han altid see deslige Sager med samme Rolighed og Fasthed! Men Ingen raader for sine Følelsers Jevnhed til alle Tider. Marskalken af Saxen har anmærket, at man

ikke burde sige: „den eller hiin Mand er en meget tapper Mand“, men kun: „den eller hiin Mand var den og den Dag meget tapper“. Forøvrigt var dette Kongens Brev kun Svar paa det første af Excellencens angaaende Gustavsons Sag. Efter Et og Andet at dømme, som Sandels fortalte os af Kongens Brev, men som han ei forelæste, kan man ellers see, at Kongen har været i meget slet Humør. Dette viser sig endog i nogle af Resolutionerne til adskillige Sager, der have været foredragne i Statsraadet. Iblandt Andet er han meget misfornøiet over, at Lovkomiteen ei er bleven færdig med Kriminalloven, og vil, at der ved en Meddelelse til Stortinget skal siges dette, at Kongen med Misfornøielse har erfaret Komiteens Langsomhed. Vi have endnu ei taget Beslutning herom. Min foreløbige Mening var, at vi bør raade Kongen fra at blande sig i denne Sag, der ei egentlig kommer ham ved.

Idag er Falsen valgt til Præsident. Ei heller idag skal der være forhandlet Noget af Vigtighed, eller Forretningerne kunne siges at være fremmede. Man skal derimod have disputeret i $\frac{3}{4}$ Time om Sebbelow bør kaldes Over-Krigs-Kommissær eller kun Løitnant. Hvilke Smaaheder!

14de Marts. Idag har været Odelsting, hvor man havde for den intenderede Lov angaaende den norsk-svenske Kirke i London; men den gik igjen tilbage til Komiteen, da man ei blev ret enig angaaende dens Form. Den proponerede Lov om Ophevelsen af Stifts-Kommissionerne gik derimod igjennem. Men en drabelig og temmelig vigtig Disput reiste sig nu igjen. Holst fra Drammen læste op en

Tale, hvori han søgte at bevise, at Revisionen af Gage- og Pensionslister ei bør indskrænke sig til dem, der ere bevilgede siden sidste Storting, men ogsaa til de ældre og allerede forhen bevilgede. Hele Bondehæren hylder naturligvis denne Idee, og efter hvad Bull har sagt mig, frygter han for, at Holsts Motion vil gaa igjennem. Jeg anseer den for aldeles urigtig, og ei alene uretfærdig, men virkelig ledende til Statens Opløsning. Hvilke Embedsmænd ville vi faa, naar disse ei ere sikre paa at beholde, hvad der engang er dem tilstaaet? Bør da ikke Staten være betragtet som en moralsk Person, der er pligtig at holde sin Kontrakt imod Embedsmanden som han imod den? Skal da en Soldat, der hverves paa 6 Aar, nu medens Lønningen er bestemt til 5 Skilling, maaskee efter 3 Aars Forløb ei faa mere end 2 Sk. daglig? Kan det Rige paa nogen Maade have noget Slags Kredit, hvor det ene Storting kan ophæve de Forbindtligheder, som et andet har anerkjendt? Dette Holst's Forslag forekommer mig endelig saa bestemt konstitutionsstridigt, at skjønt jeg vist ei er af dem, som ere færdige til at raade Kongen til at sætte sin Villie mod Stortingets Villie, saa tror jeg dog, at jeg er pligtig til at raade ham, ikke at erkjende Stortingets Ret til at gjøre Reduktioner i de engang reviderede Gager og Pensioner. Gud skal vide, det er ei for min egen Gages Skyld; jeg slaar mig vel igjennem den Tid, jeg kan have igjen at slæbe som Embedsmand; men Sagen er uret, er lovstridig.

15de Marts. Der var intet Storting idag; men der arbeides vist idag paa mange Taler til imorgen, da det store Slag om Stortingets Ret til at kal-

fatre alle Gager og Pensioner skal leveres. Der er atter kommen en Kureer fra Stockholm. Kongen skriver fremdeles til Sandels, at han anseer Gustavsons Optøier for Bagateller, men siger dog, at han med det Første vil paa en officiel Maade meddele Stortinget den hele Korrespondance, blot for ei at betage Stortinget denne Leilighed til at vise sin loyale Tænkemaade. Om just ikke af denne Grund, saa med Hensyn til Politiken, tror jeg, at dette kan være ganske rigtigt. Kongen skriver ogsaa fremdeles til Sandels angaaende Sagen om den norske Adel og siger, at han fremdeles faar diplomatiske Meddelelser, som overbevise ham om, at de store Magter ei ville taale, at mindre Magter gjøre Forandringer, der stride imod hvad man kalder de monarkiske Principer. Fra temmelig sikker Haand veed jeg, at det virkelig skal være saa, at Suchtelen har talt eller skrevet noget Saadant til vor Konge, i Anledning af den intenderede Ophævelse af Adelen i Norge. Men om dette fra Først af er opbundet i Alexanders Hjerne, eller om ikke nogle af de svenske Adelige først have sat det i Suchtelen, og han i Alexander, det er nu et andet Spørgsmaal. Imidlertid synes det vist, at i det Mindste den russiske Minister, om ikke ogsaa de Andre, instigerede af ham, gjør os den Ære at blande sig i vore indvortes Affærer. At Sligt er ubilligt, uretfærdigt, despotisk, derom kan vel ei være nogen Tvivl. Men til at vi skulde udsætte os for politiske Stridigheder og deres mulige Følger, paa en Tid da vi trænge saa høiligen til al mulig Ro og Fred, dertil er vist Adelens Ophævelse her i Landet alt for uvigtig. Jeg tror derfor at Klogskab byder, for-

tiden at udsætte Sagen. Endeel af Stortingets Medlemmer helde nu ogsaa til denne Mening. Men neppe er Pluraliteten derfor. Jeg har hørt nogle af de Moderate være af den Mening, at man ved en Adresse først skulde anmode Kongen om noget nærmere at udvikle de rimelige politiske Tvistigheder, som kunde foraarsages ved, at man her besluttede Adelens Ophævelse. Dette var maaskee det Bedste, man for det Første kunde gjøre.

16de Marts. Paastanden, at Stortinget har Ret til at kalfatre alle Gager og Pensioner, faldt igjennem med alle honneurs; der var kun 22 Stemmer for den, og 53 imod. Flor og Young vare endog imod den, kuriøst nok. Debatten skal have været i flere Timer, og været ei alene ivrig, men fuld af Bitterhed, ja det i den Grad, at det skal have været sørgeligt at høre paa, hvorledes Thinget kan forglemme sin egen Værdighed. Jeg kunde ei være Tilhører ved denne Debat, da jeg var i Raadet.

Vi have faaet en Resolution fra Kongen, ifølge hvilken Statssekretær Holst skal begive sig til Stockholm for der at underhandle med Hr. Denowan, de engelske Handlendes Befuldmægtigede, om en mindelig Opgjørelse af den bodøiske Sag. Ved Protokollen, hvori denne Resolution staar, er vedheftet et fransk Diktamen eller Rapport af Hr. Lars, hvori der atter fortælles en heel Deel om Faren for Englands Vrede o. s. v., men hvori han tillige har tilladt sig at beskyldte den Norske Regjering for, at den med Flid forhaler denne Sags Afgjørelse, at den, istedetfor at følge, kommenterer over Hans Majestæts sidste Resolution, og saadant noget Gods. Sagen er, at Denowan kom her, men havde ingen Fuldmagt,

hverken fra den engelske Minister, eller fra nogen anden Autoritet, og derfor kunde vi, da den kongelige Resolution siger, at der skal handles med den, som den engelske Minister bemyndiger, ikke lade Holst handle med ham. Dette er nu Engestrøm meget vred over. Kongen har ikke givet os nogen Næse, men da dog denne Hr. Lars's Impertinence er vedheftet Protokollen, saa have vi besluttet at gjøre en Indstilling derom til Kongen, vise at Lars har aldeles Uret, og frabede os i kraftigste Maade denne inkompetente Persons Kritik over vore Embeds-Handlinger. Da det var mig, som moverede denne Beslutning, saa er det ogsaa falden i min Lod at lave den Lud, Hr. Lars skal vaskes i; skarp nok kan jeg vel sagtens faa den, men da der saa let kunde stænke af den paa andre Vedkommende, saa maa der Forsigtighed til. Sagen er altsaa ei let; men der maa nu gjøres Noget ved Sagen, ei for vore Personers Skyld, thi saare daarligt maatte det være fat med os, om Lars's Dadel kunde skade vor Karakter, men det gaar ei an, at den Norske Regjering officielt gjennemhegles af den svenske Udenrigsminister.

17de Marts. Der var ogsaa Storting idag; saavidt jeg har hørt, blev der ikkun handlet om nogle af Gage- og Pensions-Komiteen fremsatte mindre vigtige Spørgsmaal i Henseende til Udførelsen af dens Hverv. En anden temmelig uvigtig Sag, nemlig Knudssøns Forslag, at En af Stortinget skiftevis skal være i Thingets Sal de Dage, der ei holdes Thing, for at holde Øie med de til Medlemmernes Gjennemsyn paa Bordet liggende Dokumenter, skal have givet Anledning til en meget hed Debat.

Endeel, hvoriblandt Tank og Gram, formente, at en saadan Oppasning var et Domestik-Arbeide, som var Repræsentanterne uværdigt. Der skal have faldt mange Finter og Stiklerier, især imellem Gram og Nansen. Det er ret saare ilde, at denne Tone kommer ind, og især at den antages af de dueligere og bedre Repræsentanter.

Jeg har hørt, at man vil have en Samling inden lukkede Døre for at høvle lidt paa Teis Lunde-gaard. I Debatten igaar skal han have sagt, „at Pensions-Komiteen“, der havde indstillet at Stortinget kun havde med de midlertidige Gager og Pensioner at gjøre, „enten ikke kunde, eller ikke „vilde forstaa Grundloven, og at han havde mest „Grund til at antage det Sidste.“ Herover bleve Komiteens Medlemmer meget vrede, og det vistnok medrette. Enhver Repræsentant har Ret til at vise alt det Feilagtige, det Skadelige, som han tror at finde i andre Repræsentanters Fremstillinger; men aldrig bør nogen kunne tillade sig at tillægge sine Modstandere ond Villie.

19de Marts. Jeg tror der har været Odelsting idag; men jeg veed ikke, hvad der er foretaget. Excellencen Anker skal være syg igjen, dog tror jeg ei det er betydeligt. Imidlertid skranter han nu saa jevnlig, at han vel ei længe kan holde ud i sin Post. Nogle tro, at han vil gaa af, naar Wedel gaar bort; men dette tror jeg i det Mindste ikke, at han har bestemt sig til endnu. Naar han afgaar, bliver vist Sommerhjelm hans Eftermand, hvor lidet jeg end anseer ham skikket og passende for denne Post. Der faldt nogle Ord fra Sandels forleden, som vise, at han antager det for aldeles

afgjort, at Sommerhjelm skal sukke dere Anker. Han har været meget og længe syg, men nu kommer han sig igjen.

20de Marts. Vi modtog i Raadet de første Lovfrugter af Stortingets Virksomhed; men de vare sagtens ei betydelige. Det var 3de Beslutninger: om Stifts-Kommissionernes Ophævelse, om Udredelsen af Diætpenge til Øvrigheden ved Fiskeriet i Lofoten, og om at Hittegoods fremtidigen ei skal oplyses fra Prækestolen. Falsen er bleven valgt til Præsident igjen i Stortinget. Han er unegtelig ogsaa den, der har mest Greb paa at være Præsident.

Endnu have vi ikke faaet noget Officielt fra Kongen angaaende Oberst Gustavson; derimod har denne atter ladet høre fra sig hertil. Sandels har faaet et Brev fra Wackenhusen, hvormed denne fremsender 12 Exemplarer af en liden fransk Afhandling, som Gustavson har skrevet, og som er, „Bemærkninger over Mayran's Værk om Nordlysets Oprindelse“. Her har vi da Forklaringen over: „Norr Stjernelds Ursprung“ i Wackenhusens Brev til Gustavson, hvilket vi aldeles ikke kunde forklare os. Den lille Afhandling er dediceret à l'académie des sciences à Christiania — skal da vel være Universitetet. Wackenhusen beder Sandels at uddele de 12 Exemplarer efter Behag, og siger derhos, at han skal fremsende til „l'académie des sciences“ Mayrans Værk, som Afhandlingen gaar ud paa, men det er ei kommet endnu. Dette Værk skal være skrevet for 100 Aar siden. Sandels sender ogsaa dette Wackenhusens Brev og de 12 Exemplarer til Kongen. Jeg vilde dog ønske, at denne ei vilde negte den gale Mand den uskyldige Fornøielse at

faa uddeelt de Exemplarer, han har hidsendt af en Afhandling, som vel ei er meget værd, men som han vel selv synes meget godt om. Det er ellers at mærke, at man i Stockholm nu den 13de Marts har paa Børsen havt en stor Fæst til Minde om Gustav den 4des Afsættelse. Jeg lider ikke Fæster af den Art. At et Folk nødes til at afsætte sin Konge er en stor Ulykke, hvis Minde man neppe bør celebrere.

21de Marts. Jeg har ei hørt Noget om, hvad man har havt for i Thinget idag. Man har nu meget travelt i Anledning af et udspreedt Rygte om, at der er sluttet en Alliance imellem England, Danmark og Sverige og Norge. At disse nu trække paa een Stræng synes rimeligt; men jeg tvivler sagtens om, at der endnu er sluttet nogen Alliance.

22de Marts. Sandels har havt en Konference med Komiteen om Adelssagen, samt med Thingenes Præsidenter. De sagde ham da, at de aldeles ikke troede, at Stortinget vilde indlade sig paa at udsette denne Sag, medmindre Kongen gjør en ny Meddelelse til Thinget, hvori han for det Første, nærmere betegner den virkelige Fare, som der er ved nu at tage den omhandlede Beslutning, og dernæst forbinder sig til, saafremt det næstkommende ordentlige Storting kommer med samme Beslutning som den, der af to Storting har været ham forelagt, da at sanktionere Beslutningen, hvorhos de bemærkede, at de, endog naar saadan Meddelelse skeer, ei kan indestaa for, at Sagen nu vil blive ud-sat.¹⁾ Sandels vil nu berette dette for Kongen og

¹⁾ Stemmningen i Mødet fik Udtryk i en Forestilling til Kongen, der antagelig blev indsendt igjennem Statholderen,

foreslaa ham at gjøre saadan Meddelelse, og han anmodede mig om at forfatte et Udkast dertil. Saadant er hverken et let eller et behageligt Arbeide, men jeg vilde dog ei negte ham det; især da den hele Mesure er privat fra Sandels til Kongen, og gaar for hans Regning. Det kommer nu an paa, om Kongen vil indlade sig paa at gjøre denne Meddelelse.¹⁾ Jeg tror han gjør det, skjønt jeg virkelig anseer det for et meget betænkeligt Skridt af ham, især da det jo er muligt, at Stortinget — den yderligere Meddelelse uagtet — kommer med den samme Beslutning, som de tvende foregaaende Storting have taget.

23de Marts. Heidemann er bleven Præsident i Odelstinget idag. Jeg tror, han vil være temmelig vel skikket dertil, idetmindste bedre end Knudssøn, der nu var det, og hvis Organ er saa uheldigt til denne Post, skjønt han ellers virkelig er en af de dueligste Repræsentanter. Man begyndte idag paa at debattere om det beneficerede Gods; men Sagen gik tilbage til Komiteen, da Nansen fremkom med et heelt nyt Projekt i denne Materie, og vil, at der skal skee Bortforpagtninger paa 20 Aar, med en bestemt Forhøielse i Afgiften for hvert 20de Aar, omtrent som de engelske Farmers have det. Jeg hører der er mange forskjellige Meninger om det beneficerede Gods's bedste Behandling. Det er ogsaa en Sag af særdeles megen Vigtighed.

I Raadet idag oplæste jeg mit Udkast til en Indstilling til Hs. Majestæt angaaende Hr. Lars's

og som efter en Gjenpart, formentlig i Storthingsmanden Carl Falsens Haandskrift, er trykt som Bilag 2.

¹⁾ Det skede ved Reskript af 30te Marts.

Uartigheder.¹⁾ Det blev bifaldt af Raadet i det Hele, men Sandels vil ei være med at underskrive denne Indstilling. Det kan ogsaa være det Samme for os.

24de Marts. Der har været Storthing idag, men for lukkede Døre. Det var angaaende Opgjørelsen med Danmark. Som jeg forstaaer, er det aldeles ikke kommet til nogen Beslutning idag; og der vil nok blive mange og langvarige Debatter, inden man kommer tilende dermed. Jeg skulde næsten tro, at Enden vil blive, at man vil paastaa, at Sverige skal betale en Deel af Summen. Jeg tror dette er galt; Paastanden vil ei nytte til Noget, uden maaskee til at give Anledning til Tilbud fra svensk Side, som ikke ville være lystelige, men som maaskee turde finde altfor mange Venner af det Slags, som for at spare en Daler i Skat bryder sig Pokker om Uafhængigheden.

26de Marts. Nu er der kommet fra Stockholm et kongeligt Reskript til Storthinget angaaende Oberst Gustavson. Beslutningen derom er tagen i et kombineret Statsraad. Ved Reskriptet er vedheftet Gustavsons Ansøgning til Storthinget. Reskriptet er ellers efter min Formening, heelt maadeligen affattet; det er fuldt af høitrvænde, tildeels uforstaaelige Floskler, men indeholder ingen Proposition eller Formening fra Kongen om hvad Storthinget skal beslutte i denne Anledning.

Men en mærkelig Ting er det, at denne Gustavson allerede i 1814 har tænkt paa at spille en Rolle i

¹⁾ Den bifaldte men ikke afgivne Forestilling er trykt som Afsnit VII.

Norge. Kongen sendte nu til Sandels en Afskrift af et Brev fra Gustav til det norske Folk, af April Maaned 1814, hvori han søger at vise, at han, som Arving til Norge, var den berettigede Person til at stige op paa den nyoprettede norske Throne, hvilken han ei tror, at Prinds Christian kunde komme til at beklæde, da han er Undersaat af Kongen af Danmark, der har fraskrevet sig Norge. Dette Brev maa vel være opsnappet eller udtaget af en eller anden Post, og er saaledes kommen i vor Konges Væрге.

Den Hr. Brygger i Stockholm skal have opgivet, at han havde faaet engang af den afsatte Konges Dronning et Glas med Gift i, hvormed han skulde ombringe vor nuværende Konge. Men Kongen har befalet, at der ikke skal skee nogen Undersøgelse om Rigtigheden af denne Angivelse. Det synes som Brygger ikke vil kunne bevise nogen af sine Angivelser imod Rosen, de la Gardie og Flere, saa at det vel ene vil gaa ud over ham selv.

Det lader som vor Konge er i nogen Disput med Alexander. Vor Konge skal vægre sig ved at underskrive en Grændse-Traktat, der nylig er sluttet med Rusland, fordi Keiseren deri er kaldet „Arving til Norge“, en Titel, som alle de russiske Keisere af det holstenske Hus, som jeg tror, stedse have ført.

27de Marts. Wedel var i Dag i Stortinget og oplæste det kongelige Reskript angaaende Gustavsons Andragende. Vi kunde ei holde Statsraad idag, da foruden Sommerhjelm baade Treschow og Diriks vare syge, dog tror jeg det er ubetydeligt.

Statsraad Krohg blev idag valgt til Storthingspræsident, men han bad sig fritaget formedelst sin

svage Helbred. Dette antog man og valgte derpaa Amtmand Falsen. Jeg har ei hørt hvad man forøvrigt har foretaget i Thinget idag.

28de Marts. Jeg maatte op i Stortinget og forelæse en ubetydelig Proposition angaaende Krogskovens Almindig; thi Wedel kunde ei gaa med den, da han er interesseret i denne Sag, og de andre Statsraader ere syge. Tank skal idag have oplæst et Finantsprojekt, der naturligvis gaar ud paa at skaffe flere Bankosedler, og hvorved det Parti formener, at Pengemangelen bliver afhjulpen. Er det da saa vanskeligt at indsee, at det er Kapitaler, det er Formue, som fattes Landet, og denne skaffer man ei frem ved kunstige Finantsplaner. Kunde man skaffe Kapitaler ved at skabe Bankosedler, saa kunde der jo aldrig være Pengemangel i noget Land, hvor der er tilstrækkeligt Antal Papirfabriker. Apropos om Papirfabriker og om Finantsprojekter, Mariboer er kommen her, deels vel for om muligt at rette paa egne Finantser, deels vel ogsaa for at indblæse sin finantsielle Visdom i Storthingensmændene. Jeg husker nok, hvormeget han bidrog til den fatale Beslutning om Ophævelsen af Eidsvolds-Garantien. Jeg tvivler nu ei om, at han vil være en ivrig Talsmand for saadanne Finantsprojekter som Tanks, hvilke desuden finde Forfægttere nok i Thinget af den Mængde, der ere dumme nok til at bilde sig ind, at jo flere Bankosedler der er i Landet, jo lettere maa det være for Enhver at skaffe sig et tilstrækkeligt Antal deraf, da det dog synes ubegribeligt, at den, der ei har valuta eller Varer at give for Sedlerne, eller Eiendomme at sætte i Pant for dem, kan faa fat i

flere af dem, fordi der er flere i Landet. I nominelt Beløb kan han vel da stundom lettere faa flere fat, men han er aldrig et Haar bedre faren, saasom Sedlerne igjen ere saameget slettere.

Jeg har endnu ikke læst det Forslag, Flor skal have gjort om Ophævelsen af en heel Deel Embeds-Poster; det skal være heelt kuriøst. Samme Mand søger ellers selv Embede i denne Tid. Han vil nemlig være norsk Post-Kommissær i Fladstrand. Han er ei indstillet dertil, men jeg formoder — propter hæc & alia — at han faar det.

29de Marts. Som man har sagt, skal der idag igjen handles inden lukkede Døre om Opgjørelsen med Danmark. Igjennem den Hemmelighed, der er lagt over Sagen, forlyder det dog, at Komiteens Indstilling omtrent gaar ud paa 1) at man skal approbere de Udbetalinger, der allerede ere skede til Danmark; 2) at man skal autorisere Kongen til at udstede den Obligation til Danmark, der skal overleveres den 1ste April, men som nu, formedelst at der er ved den specielle Opgjørelse skeet Forudbetaling paa den, kun bliver paa omtrent 41,000 Rdr. H. Bco., og 3) at man ei endnu tager Beslutning om de øvrige Obligationer, men først gjør en Adresse til Hs. Majestæt og forestiller Billigheden af, at Sverige bør deeltage i Gjælden. Jeg frygter saaledes ret meget for Følgerne af denne Sag. Jeg talte forleden med Sandels om den, og han sagde ganske ligefrem: „Kongen kan ei „paalægge Sverige denne Deeltagelse uden Stænderne, „og disse ville vist ikke — som Foreningen nu er — „overtage den; men kalder Kongen dem sammen og „spørger dem derom, da skal De see, hvilke Proposi-

„tioner der vil fremkomme; de vil gaa ud paa, at „dersom Norge vil blive Eet med Sverige eller en „Provinds af samme, da vil man betale Gjælden af „fælleds Kasse“. Dette er just hvad jeg stedse har tænkt mig som Følge af enhver Anmodning om Sveriges Deeltagelse; og jeg gyser for, hvad Følgen kunde blive, om Kongen forelægger Stortinget saadanne Propositioner; der er Saamange paa Thinget for hvem det er aldeles ligegyldigt, om Normænd for stedse udslettes af Folkenes Tal, Øieblikkets Pengebesparelser er dem Alt. Jeg har talt med flere af Storthingsmændene om denne Sag; de synes selv at indsee, at det ei er at haabe, at Sverige finder sig i at overtage nogen Deel af Gjælden; men de tro, at Stortinget skylder at gjøre Paastanden. Populært er saadant maaskee nok; men kan eller vil man da ei indsee, at man sætter altformeget paa Spil for denne Popularitets Skyld? Og nu for Nationens Værdighed, er det ei bedre strax at erklære, at man overtager hele Gjælden, end at maatte gjøre det, efterat have faaet Afslag paa en Anmodning om Sveriges Deeltagelse, hvilken da maa ansees at have været ubeføiet eller ubillig? Forøvrigt har jeg Grund til at tro, at idetmindste en stor Deel af Komiteens Medlemmer see Sagen fra samme Side som jeg; men de have troet, Klogskab bød at gjøre fornævnte Indstilling for at forhindre, at man skulde tage den endnu desperatere Beslutning at erklære, at man ei vilde have det Mindste med Gjælden at bestille.

30te Marts. Der er kommen en Kureer som har bragt en Protokol, hvori Kongen befaler, at Regjeringen, „saafremt den ei har væsentlige Forestil-

linger derimod at gjøre Kongen, og det derhos kan antages at Sagen om Bank- og Pengevæsenet ei forekommer i Stortinget, førend Svar paa disse Forestillinger indløbe“, skal afgive en naadigst Proposition til Stortinget som følger: — — — Denne er da temmelig lang og høitrvende, og fortæller i det Væsentlige, „at siden den Tid da Hs. Majestæt bifaldt og underskrev den ham af Regjeringen forelagte Proposition til Stortinget om Bank- og Pengevæsenet, er der foregaaet betydelige Forandringer i Politiken, Krigen er udbrudt i Nedre-Italien, og der synes at forestaa betydelige Forandringer i Handels-Konjunkturerne. Hs. Majestæt tror derfor nu, at den foreslaaede Indvexling af Bankens Sedler med Sølv ei er tilraadelig, og foreslaar derfor, at der ei gjøres nogen Forandring i de nu gjældende Bestemmelser om Indvexlingen førend næste Storting; hvorimod Hs. Majestæt fremdeles tilraader Udstedelsen af mindre Sedler.“ Hvad nu Politiken og Krigen i Italien har med vore Sedlers Indløsning at gjøre, det overgaar langt mit ringe Begreb. Men jeg fatter nok Tingen forøvrigt. Sandels var fra det Første imod Indvexlingen, skjønt han ei dissenterede ved Beslutningen derom. Tank er som den graa Kat i Huset hos ham, og disse to have nok søgt, conjunctim at gjøre deres finansielle Indsigter gjældende hos Kongen, som desuden nok aldrig syntes meget om vor Idee. For visse Planer var den ogsaa unegtelig kun lidet favorabel. Forøvrigt havde Kongen neppe behøvet at give denne sidste Resolution; thi jeg har længe mærket, at Pluraliteten i Thinget er imod Indvexlingen. Mange ere det efter en redelig Over-

bevisning, fordi de ei formaa at hæve sig over de gjængse Fordomme om Sølvets Udvandring, om Handelsballance o. s. v., og disse Folk har jeg al Ære for som brave Mænd, skjønt ei som oplyste Mænd i Pengesager; men der er en heel Deel Andre, der sætte sig imod Indvexlingen, og det er Kræmmerne, der give sig Navn af Kjøbmænd; de indsee ganske vel, at denne Mesure vilde være gavnlig for Folket i det Hele, men de beregne derhos, at den ei var fordeelagtig for dem selv, der just kunne fortjene allermost under et vaklende Pengevæsen. Jeg tror saaledes, at Propositionen om Indvexlingen faar den Skjæbne, som Kongen ønsker, om aldrig denne sidste Proposition fremkom, saa den i saa Henseende er ligegyldig; men ilde seer det ud, at Kongen i en saa vigtig Sag har skiftet Mening i saa kort Tid.

Hvad vi idag fik en meget heftig Debat om, var den kuriøse Paastand af Sandels, at vi strax paa Stedet, da vi netop havde hørt Hs. Majestæts Resolution oplæse, skulde afgive vor Beslutning om hvilken Forestilling, vi vilde gjøre til Kongen i den Anledning. Vi satte os derimod; han blev vred, og imod Wedel endog uartig, men Wedel beholdt sin rolige Fatning aldeles. Sandels vilde derpaa, at vi til Protokollen skulde erklære, at vi ei nu vilde fatte Beslutning. Jeg svarede ham, at jeg ei vilde afgive nogen saadan Erklæring, saasom jeg ei var pligtig til i Raadet at votere om nogen Sag, som ei ifølge Grundloven blev foredraget af det Departement, hvortil den hører. Han blev meget vred, men maatte dog finde sig i, at Sagen gik til Finants-Departementet for ordentligen at foredrages.

Dog ville vi endnu idag undersøge, om der bliver Tid til at gjøre Kongen Forestilling førend Penge-sagen kommer for i Stortinget; thi i modsat Fald maa vi ifølge Resolutionen strax lade Propositionen gaa til Stortinget. Statsraads-Posterne ere dog ret saare behagelige!!!

Skjønt der debatteredes igaar baade Formiddag og Eftermiddag inden lukkede Døre, skal det dog, som man vil vide, ei endnu være kommet til noget Resultat. Nogle sige ogsaa, at endeel af Tiden blev anvendt til at debattere om Gustavsons Ansøgning, hvorom man ei heller skal være bleven ganske enig.

Der har været Odelsting idag. Heidemann blev igjen Præsident. Jeg tror ellers ikke der blev afhandlet noget; der blev nok ikkun modtaget og og oplæst endeel Forslag. Imorgen er da Gudskeelov Tiden udløben for private Forslags Indgivelse. Det er da ogsaa paa Tid, at man afgjør, ei blot anhører Forslag.

31te Marts. I Stortinget idag har man vedtaget en Adresse til Kongen i Anledning af Gustavson; den skal være meget loyal og fuld af Hengivenhed for vor Konge og Dynasti, og der siges, at Thinget ei finder det passende at afgive nogen egentlig Resolution paa Gustavsons Andragende. Stortinget har ellers ikke taget nogen Beslutning til lovbestemt Forbud imod Samkvem eller Korrespondance med den afsatte Konge. Saadant Forbud burde være i Norge ligesom i Sverige. Det vilde vist ogsaa blevet vedtaget, dersom det kongelige Reskript havde henpeget dertil, men da dette ei var

Tilfældet, saa har Ingen villet proponere Forbudet af Frygt for at ansees for at være Svensk.

Konstitutions-Forslaget om, at Statholderposten skulde indgaa, har været for. Det blev forkastet, men det havde dog 20 Stemmer for sig.

Forslaget om Additamentet til Rigsakten er forkastet. Komiteen, som var nedsat i den Anledning, havde indstillet Forslaget til Henlæggelse, og der skal ei have været en Eneste i Thinget, som talte imod denne Indstilling, og Sagen blev saaledes henlagt. Jeg har aldrig været nogen Forsvarer af dette Additament, da det visselig har mange Mangler; men ønskeligt anseer jeg det dog, at der bliver Bestemmelser for, til hvad Grad man i Norge bør have Lov til at skrive om andre Nationer og andre Regjeringer; thi Skribenten bør ei have Lov til ved sin Kaadhed at fremvirke diplomatiske Ubehageligheder. Jeg finder det ellers at være upassende, at Stortinget resolverer „henlægges“ om nogen Proposition fra Kongen. Virkningen bliver den samme, men Anstændighed synes at fordre, at man i dets Sted resolverer, „at Stortinget ei kan tiltræde Hs. Majestæts Formening, ikke har kunnet overbevise sig om Gavnligheden deraf“ eller noget Saadant.

Imorgen afreiser Statssekretær Holst til Stockholm for at underhandle angaaende den bodöiske Sag. Gud veed hvorledes den skal faa et rimeligt og anstændigt Udfald! Den er kommen i en reent gal Tur.

Iste April. Den Efterretning som kom her igaar fra Kjøbenhavn, om at der er udbrudt en Opstand i Piemont, og at den rimeligvis vil udbrede sig i hele

Lombardiet, hvorved Østerrigerne ville komme i megen Knibe, glæder mig, og jeg formoder Enhver, der har Følelse for Folkefrihed. Sætte Østerrigerne deres despotiske og tyranniske Plan imod Neapolitanerne igjennem, da vil Despotiets Vælde gaa alt videre, og man maatte frygte, at det snart var forbi med Folkefriheden i hele Europa. Men reiser Folket sig ogsaa i Øvre-Italien, saa er Neapolitanernes, saa er det øvrige Europas Frihed frelst. Denne Udsigt glæder mig ogsaa for vor Konges Skyld; deels maa det glæde ham, der igrunnen er saa liberal, at de liberale Principer vinde Seiren, deels beholder han derved Ret imod de store Magter, der have været misfornøiede over, at han har ladet Kongen af Neapel ønske tillykke med Regjerings-Forandringen, hvilket nok ei er skeet af andre end af ham og af Kongen af Spanien.

Imorgen skal man i Stortinget atter have fat paa Opgjørelsen med Danmark. Nogle tro, at Udfaldet turde blive noget anderledes end man ellers spaar, da 43¹⁾ nu skal have forandret sin Mening og tro, at man ei bør anmode Sverige om Deeltagelse. Derimod holder 28²⁾ meget stærkt paa denne sidste Ting. Disse to Personer ere fortiden nok de to mest gjældende Personer i Thinget, og det kommer da an paa, hvem af dem der seirer dennegang. Man taler ogsaa om, at Sagen turde vorde udsat, — i hvad Anledning har jeg ei hørt.

2den April. Vi havde Statsraad idag og modtog da fra Stortinget 3de Adresser til Kongen; den første angaaende Gustav Adolfs Ansøgning om Naturalisa-

1) Formentlig Amtmand Chr. M. Falsen.

2) Formentlig Sørenskriver Gram.

tion; den var ret net og vakkert skreven, men indeholder ei Noget om Forbud for Kommerce med bemeldte Gustav. Ved at forelægge Kongen Adressen ville vi raade Kongen til at proponere Stortinget, at lignende Forbud i førnævnte Henseende, som de, der ere gjældende i Sverige, maa blive vedtaget ogsaa i Norge. Vi kunne ei forestille os Andet end at en saadan Proposition vil vorde antaget i Stortinget. Det synes dog betænkeligt som det nu staar, at nemlig de i Sverige, som maatte ville føre Korrespondence med Gustav, kunne gjøre dette igjennem En eller Anden i Norge.

Den anden Adresse var om, at Kongen vilde tage sig af norske Handlendes Reklamationer hos fremmede Regjeringer i Anledning af Skibe, opbragte under Krigen. „Denne Vise er sunget mange Gange, men mener I det hjalp? 23¹⁾ har sovet saa længe, at, om han ogsaa nu skulde vorde vækket, saa er det nok for seent. Den tredie Adresse var om Prolongation for Stortinget paa 2 Maaneder. Vi ville indstille, at det faar een Maaned for det Første; vi ere bange, at det bliver mindre aktivt, naar det paa engang faar saa lang Prolongation. Thinget har været sammen i 2 Maaneder; Alt hvad vi have faaet fra samme er disse 3 Adresser og 3 Beslutninger om ubetydelige Love, og nu søges der allerede om 2 Maaneders Prolongation!!

Vi besluttede idag i Raadet at gjøre en Forestilling til Hs. Majestæt, der gaar ud paa, at han ei bør gjøre den yderligere Proposition til Stortinget angaaende Indløsningen eller rettere om Ikke-Ind-

¹⁾ Udenrigsministeren, Grev Lars v. Engestrøm.

løsningen af Bankens Sedler. Sandels var enig med os deri; det havde vi ei ventet. Men ogsaa dette kunde jeg vel maaskee forklare mig.

Jeg veed ei, hvad Resultatet blev i Thinget angaaende Opgjørelses-Sagen. Nogle tro, at der ei kom noget Resultat idag, men at Sagen skal gaa tilbage til Komiteen.

3die April. Sibbern er idag valgt til Storthingspræsident, og det med et saa betydeligt Stemme-antal, at jeg formoder, Falsen selv har ønsket at afløses denne Gang. Han skal ogsaa skranke noget i denne Tid. Ole Aaset har næsten hver Gang een Stemme til at blive Præsident. Jeg gad dog vide hvem den Slyngel er, som kan more sig med at drive Spas i en saa vigtig Sag. Opgjørelses-Sagen skal virkelig være sendt tilbage til Komiteen til nærmere Oplysning og Udvikling. Man vil vide, at dette er drevet i den Hensigt at faa Sagen udhalet indtil Kongen kommer her. Dette kunde være ret godt, dersom ei den Omstændighed var, at man, efter hvad jeg kan skjønne, ikke kan afgjøre hverken Budget eller Skatteloven, førend Opgjørelses-Sagen er afgjort. Jeg tror ikke, man har havt Noget af Vigtighed for idag.

4de April. I Odelstinget idag har man beskæftiget sig med at oplæse endeel af den Mængde Forslag og Andragender, som indkom i de sidste Dage af forrige Maaned. En Mængde deraf ville vist blot blive henlagte, imidlertid maa der dog ødsles Tid paa deres Oplæsning.

Den udenrigske Post kom iaften. Jeg havde længtes saa særdeles efter den; men desværre, den var ei opbyggelig. Neapolitanerne rende allerede

for Østerrigerne. Disse ere allerede i Aquila og have saaledes passeret de snevre Passer i Abruzzerne, uden at det synes at de have fundet den ringeste Modstand. I disse Passer, om nogetsteds, var det dog vel, at Neapolitanerne skulde have forsvaret sig og deres Frihed; men ak! sand Patriotisme, sand Kraft og sand Endrægtighed synes nu ei mere at findes hos Europas Folk. Opstanden i Piemont bekræfter sig, og den synes at udbrede sig i hele Øvre-Italien. Maaskee kan dette sætte Modigjen i Neapolitanerne, men maaskee er den opblussende Frihedsaand i Øvre-Italien lige saa lidet alvorlig som i det Nedre, og da har Blusset kun beredet tungere Lænker for begge.

5te April. Jeg var idag et Øieblik oppe paa Galleriet i Odelstinget. Der blev idag alene oplæst og distribueret til de forskjellige Komiteer en Mængde af Forslag, som i de sidste Dage af forrige Maaned vare indkomne. Det er ubegribeligt hvor mange Mennesker der er, som ved Forslag ville fikke paa Statens Skrog, og hvor faa iblandt disse der fremkomme med noget ret Fornuftigt. Hvad der mangler, næsten uden Undtagelse, hos disse Forslagsmagere, er det generelle Blik over Staten og Folket og dettes Forhold i det Hele. Man seer en Mangel, der hersker i en vis Deel, paa et vist Sted, eller øiner en Fordeel, der ved en ny Bestemmelse kunde vindes for enkelt Distrikt, for en vis Næring, og strax er man færdig med et Forslag til en almindelig Lovbestemmelse derom, uden at undersøge, eller formaa at indsee, om saadan Bestemmelse er gavnlig i det Hele.

Der er igaaraftes igjen kommen en Kureer fra Stockholm. Jeg har ei talt med Sandels idag, saa jeg ei veed, hvad Kureren har bragt; dog veed jeg, at der er kommen en ny Meddelelse fra Kongen til Stortinget angaaende Adelen, omtrent saadan som den jeg, ifølge Sandels's Anmodning, satte op et Udkast til ¹⁾).

6te April. Der var Storting idag, men store Ting er der nok ei blevet udrettet. Man skal have oplæst endeel Forslag og Motioner. Der var siden Odelsting, og der var jeg oppe og forelæste den nye kongelige Meddelelse om Adelen. Jeg formoder, at Enden nu bliver, at man gaar ind paa Kongens Proposition om at udsætte Sagen til næste Storting. Saavel Stortinget som Kongen synes mig hver fra sin Side at tillægge denne Sag mere Værd, end den fortjener.

Kongen har skrevet til Sandels, at han haaber, at alle de vigtigere Sager paa Stortinget skulle være færdige til medio April; hvorledes man kan haabe dette, er mig ubegribeligt, da jo endnu ingen af de vigtigere Sager er færdig. Kongen har ytret, at han finder Bulls Forslag om Reciprocitet imellem norske Skibe i Sverige og svenske i Norge at være fuldkommen rigtigt. 13²⁾ skriver i den senere Tid i en mere huld Tone om Stortinget end i Førstningen. Sagen angaaende Gustavson og de Bryggerske Angivelser ere maaskee ei uden al Indflydelse.

¹⁾ Reskriptet af 30te Marts, ordlydende med Udkastet.

²⁾ Kongen.

Opgjørelsen med Danmark er den store og den vigtige Knude, hvis Opløsning endnu er uvis. 30¹⁾ havde for en Tid siden ytret sig i en fortrolig Konference som om han var aldeles for, at Gjælden uden videre skulde erkjendes. Det Embede han søgte er nu besat. Han skal nu være af de mest Rasende imod Gjældens Betaling. 19²⁾ er herover baade arrig og forundret. Jeg finder ogsaa Tingen lumpen nok, men den forundrer mig ikke, den er i sin Orden — naar Fuglelimen slipper, saa flyver den fangede Fugl bort. Kongen har skrevet Noget til Sandels, hvoraf det kunde synes, at naar Stortinget kun vil erkjende Gjælden til Danmark, saa vil Kongen sørge for, at der skal erholdes længere Betalingsterminer; men egentlig gaar det nok ud paa, at man skal gjøre udenlandske Laan paa længere Tid, for dermed at betale Danmark til de bestemte Terminer. Dette Husraad er der ei stor Gammen ved, og det hæver ei Vanskelighederne.

Rygtet fortæller, at der skal være megen Gjæring i Preusen, og at i Rusland nogle Regimenter skulle have gjort Opstand. Det Sidste, om det ogsaa er sandt, betyder nok ei meget; i Rusland bliver ei lettelig nogen almindelig eller Folke-Opstand. Byen er her i et Par Dage ogsaa fuld af, at vi skulle have Krig. Vistnok ere Tiderne underlige, men jeg tror dog neppe, at vi (i det Mindste ei saa snart) komme til at spille med. Rimeligt synes det ellers, at England spekulerer paa Noget, formodentlig imod Rusland, og at vi samt Danmark skal være

1) Krigsraad Flor.

2) Statholder Grev Sandels.

paa det engelske Parti. Kongen havde for nylig isinde at trække 3000 svenske og 3000 norske Tropper sammen ved Frederiksstad, men da de norske Raader i Stockholm have erklæret for ham, at Norge ei har Penge til en saadan Lystleir, saa tror jeg nu ei der bliver noget af. Jeg veed ellers, at Kongen har skrevet, „at den Tid maaskee ei er saa langt „borte, da vi maa handle udenfor den skandinaviske „Halvø, at man bør være betænkt og beredt paa „at nytte de gunstige Leiligheder, som ved politiske Omstændigheder kunne tilbyde sig“, og endelig, „at han har givet Ordre til den hele svenske „Armee at være marschfærdig paa første Vink.“ Det Sidste — si credere fas est — er meget mærkeligt. Imidlertid turde det Hele maaskee mere være skrevet for at gjøre et alvorligt Indtryk paa Stortinget. Hvor Armeen skulde hen, det er ei saa let at udfinde af alt dette; men hvor den og drog hen, og hvormegen Vaabenlykke Armeen end havde, saa er, efter min Mening, en Krig for os, især nu, en stor Ulykke, som ikke Hjembringelsen af nogle russiske eller preussiske Faner kan gjøre godt. Erobrede Finland tilbage, da turde Skandinavien først for Alvor blive ulykkeligt ved idelige Krige for at forsvare det.

7de April. Der var Storting idag. Man havde for nogle Andragender fra de ved forrige Rigsbank ansatte Kontorbetjente om at erholde Vartpenge; fra Kl. 9 til 11½ debatterede man kun om den ene af disse Personer, og det var vel alt, om man til Kl. 3 blev færdig med de to andre. Jeg forstaar ikke, naar dette Storting skal blive færdigt. Vrovl og Langsomhed synes at være Princip hos det.

10 og 49¹⁾) skal have røget alvorligen sammen. Den Første har aldrig kunnet lide den Sidste. 49 skal idag et Par Gange have forsøgt at konfundere 10 i hans Taler i Thinget, hvorover denne skal have tiltalt 49 temmelig alvorligt, dog ei offentlig i Thinget, men imellem dem, paa Bænkene.

Dersom man kan tro Efterretningerne i Dags-Postens Aviser, saa er det aldeles forbi med Neapolitanernes Frihed; Parlamentet skal have underkastet sig. Dette kunde vel nu ei gjøre Andet; men Skam skulde deres Krigsfolk faa.

8de April. Eftersom jeg forstaar, vil nu Adels-Komiteen indstille, at Sagen om Adelen udsættes indtil næste Storting, og man tror at saadan Indstilling vil gaa igjennem. Derimod vil nok Komiteen om Opgjørelsen ikke indlade sig paa at gjøre saadan Indstilling, som man vil have den til at gjøre, nemlig „tout simplement & nettement d'approuver la convention, & après, par une adresse supplier sa Majesté de tâcher d'obtenir des termes plus longs pour les payments.“ Jeg har Formodning om at Komiteen vil indstille, at man skal approbere Konventionen forsaavidt Gjældens Størrelse angaar, men derhos erklære, at det er Norge aldeles umuligt at betale den i saa korte Terminer som de stipulerede. Hvad nu Følgerne kunne blive af, om Thinget fatter saadan Beslutning, det veed jeg ei at gjætte. Jeg tror ellers, at naar Thinget ei tror at kunne approbere Konventionen i Et og Alt, saa er nok den førnævnte Beslutning den bedste der kan tages, og bedre end at ville prøve paa at faa Sverige til

1) Hvem disse Tal betegne, vides ikke.

at deeltage i Betalingerne. Det var maaskee vel og muligt, at Kongen nu, især dersom der er nogen Alliance imellem Sverige og England paa Tapetet, kunde ved dette Sidste bevirke længere Betalings-terminer. At Komiteen ei vil inklade sig paa først at approbere det Hele, og blot stole paa, at Kongen af sin Godhed skal bevirke længere Terminer, dertil skal Aarsagen især være, at man ærgrer sig endeel over, at de 60,000 Sp. af Apanagen, som først vare offererede som en reen Gave, nu kun, efter Vedkommendes nærmere private Forklaring, skal være meent som Laan. Der er vel ogsaa noget Eget heri.

9de April. Idag var der intet Thing. Man forhaster sig virkelig ikke. I hele Dimmelugen vil man jo holde Ferier. Naar Sagerne skulle blive færdige, maa Gud vide. Saaledes som Stortinget nu besættes, saaledes som det staar til med Enigheden, med Almenaanden og med Oplysningen der, er det næsten tilgiveligt, at det Ønske opstaar hos endeel af Folket, at man var vel af med den hele Indretning. Det er saa naturligt, at den store Mængde ei altid ret kan skjelne imellem en Indretnings Natur og Maaden den haandhæves paa.

10de April. I en Samtale, som 19¹⁾ forleden skal have havt med Komiteen om Opgjørelsen med Danmark, skal det være gaaet lidt skarpt til, da 46²⁾ ligefrem skal have ytret, at man ei kunde stole saameget paa Løfter, da man seer, hvorledes Løftet om Apanagen nu forklares. 19 blev naturligvis vred,

¹⁾ Grev Sandels.

²⁾ Formentlig Kjøbmand M. Pløen.

men det var altid en lei Bønne at tygge. Men hvad der nu er end mere kuriøst, er en Debat, som idag skal være holdt inden lukkede Døre i Stortinget. Pløen skal nemlig have paa en Maade anklaget saavel Opgjørelses-Komiteen som Adels-Komiteen, fordi de indlade sig formeget med Statholderen. Mærkeligt er det især, da Pløen er Medlem af den ene af disse Komiteer. Jeg har ei kunnet erfare, om denne Anklage havde nogen Følge, eller bevirkede nogen Beslutning i Thinget. Jeg formoder, det er bleven ved Skjænderi og ved Udøsning af Galde og Bitterheder fra begge Sider. Det er ellers saare ilde, at deslige Diskussioner skulle forefalde. Efter hvad jeg kan skjønne, er der i Almindelighed intet Ondt i, at en Komitee taler med Statholderen og hører de Meninger og de Oplysninger, han enten af sig selv eller fra Kongen kan meddele om en Sag af Vigtighed. Men det forstaar sig, enhver Ting har sin Grændse og sin Maade som den bør gjøres paa. Hvorvidt nu saadan Grændse er overskredet, eller en urigtig Maade valgt ved deslige Konferencer, det veed jeg ikke.

Sibbern blev idag igjen Storthingspræsident, med et meget stort Antal Stemmer. Man havde idag Noget for, angaaende det Benneckeske Laan, i hvad Hensigt veed jeg ikke. Ved den Leilighed skal Ole Aaset have andraget paa, at Wedel maatte sættes under Tiltale for Rigsretten for dette Laan. Hvad hans Brøde skal være i denne Sag, har jeg aldeles ingen Idee om, og Ole maaskee ligesaa lidt; men det klinger dog altid patriotisk og raskt at andrage paa Rigsrets-Aktioner.

I Nationalbladet er der et djærvt men maaskee

dog ei saa urigtigt Stykke om en Storthingsmand, der skal have givet Statholderen Afskrift af Opgjørelses-Komiteens Indstilling, der skulde holdes hemmelig. Man ymter om, at det skal være 51¹⁾, men om det er saa, som overalt, om Statholderen virkelig har faaet en saadan Afskrift, det veed jeg ikke. Nogle tale om, at Stortinget vil anlægge Sag imod Forfatteren for at faa opgivet den tilsigtede Person, men jeg tror, Stykket er saaledes indklædt, at Forfatteren neppe kan tvinges til denne Opgivelse.

11te April. Jeg erfarer nu, at hvad jeg igaar nedskrev var ei ganske rigtigt. Det var ei Pløen men Rosenkilde, som anklagede de to Komiteer, men Pløen og ligeledes Bøckmann skal have holdt med ham. Der skal have været et desperat Skjænderi, som varede flere Timer, og Resultatet skal have været, at Rosenkilde maatte tilbagekalde sine Ord og bede om Forladelse. Man skal ogsaa have besluttet, at hvad der om Anklagen og Debatten var indført i Protokollen skulde igjen udslettes. Mon der skal rives et Blad ud af Protokollen, eller det skal med Bogtrykkersværte overmales? Skjænderiet skal have gaaet til Yderligheder. Bøckmann skal iblandt Andet have sagt til Tank, at han ansaa ham for en Dreng. Hvad skal dog Enden blive paa dette Storting! Naar man taler med de Fornuftigere af Storthingsmændene, saa mærker man Mismod hos dem over Sagernes Gang, og især over den Unighed og de Kjævlerier, der finde Sted paa Stortinget. Det er sandeligen ikke paa denne Maade, man skal gjøre Regjeringsformen agtet og

1) Formentlig Kjøbmand J. H. Blom.

elsket og sikre Konstitutionen Varighed. Der har været Odelsting idag; men der var kun for et Par ubetydelige Sager, og disse bleve ei engang afgjorte men udsatte.

Jeg hører nu at de af Rosenkilde anklagede Komiteer virkelig have besluttet i Thinget at andrage paa, at Forfatteren af det igaar omtalte Stykke i Nationalbladet maa vorde sagsøgt. Komiteens Medlemmer skal have trukket Lod om, hvem der skal gjøre Motionen, og Lodden skal være falden paa Grønnerup. Kuriøst nok, da han just selv har været under Tiltale for formentlig Misbrug af Trykkefriheden.

12te April. Idag var der intet Storting. Det hedder, man arbejder i Komiteerne; gid det var saa vel! saa var dog Tiden ei aldeles tabt. Dette Storting plager os særdeles meget med Forlangender om Oplysninger om alskens Ting. Det er udenfor al Tvivl, at det er berettiget dertil, og følgelig ogsaa faar det, som forlanges; men det er ofte aldeles hensigtsløst, thi deels er det Oplysninger, som Thinget allerede har i de indgivne Propositioner, deels er det Oplysninger om Sager, som Stortinget dog ikke har det i sin Magt at gjøre Noget ved, og deels er det endelig Oplysninger, som Regjeringen først skal indhente, og som umuligen kunne erholdes i de første 6 Maaneder. Seer man nu hen til den Tid, som anvendes i Thinget paa at debattere om deslige Oplysninger skulle forlanges, og til den Tid, der spildes i Kontorerne og hos vedkommende Embedsmænd for at fremskaffe dem, saa findes det, hvor ilde beregnet denne Oplysnings-Mani er.

13de April. I Raadet idag modtog vi Thingets Beslutning angaaende Konsulat-Pengene i Helsingør, og

om Additamentet til Rigsakten. Den første er i det Væsentlige overensstemmende med den kongelige Proposition. Den anden er, som bekjendt, et Afslag paa Propositionen. Jeg fandt dog til min Fornøielse, at Udtrykket „henlægges“ ei er brugt, men „at Stortinget ei kan antage Propositionen“; ja Thinget giver endog Hs. Majestæt Grundene for denne Beslutning i en meget velskreven Deduktion. Selv 19¹⁾ syntes at disse Grunde vare meget vægtige, skjønt han vist i det Hele ei synes om Beslutningen. 13²⁾ synes vist heller ikke om den; dog tror jeg ikke, at han nu tager sig den Sag saa meget nær. Jeg har i meget lang Tid ei hørt Noget om, at han har urgeret paa den Sag. Dog, man kan ei vide, hvorledes han af Andre kan blive stemt, og om ei denne Beslutning skal anføres som et Bevis paa det ubroderlige Sindelag fra Norges Side og fremdeles som en Grund til Dit og Dat.

14de April. Idag skal der være debatteret i flere Timer, om Stortinget skal søge foranstaltet Aktion anlagt i Anledning af det Stykke i Nationalbladet angaaende den Afskrift af Komiteens hemmelige Indstilling, som Excellencen skal have faaet. Pluraliteten blev for, at saadan Aktion skal søges bevirket, men Udslaget skede med blot 3 Stemmer. Krohg, Arntzen og flere af de Vigtigere i Thinget vare imod Sagen, og vist er det, at Aktions-Anlægget er betænkeligt, idetmindste derved, at det synes tvivlsomt, om nogen Domstol kan fælde Forfatteren. Der har forøvrigt, som jeg har hørt, kun været forhandlet ubetydelige Smaasager. Nu skal der ei være

1) Grev Sandels. 2) Kongen.

Thing førend den 24de eller 25de dennes. De første 3 Maaneder gaa saaledes paa det Nærmeste ud, førend en eneste for Landet væsentlig Sag er afgjort.

17de April. Der holdes intet Storting, og der er heller ingen anden Ting passeret, som jeg veed af, og som var værd at nedskrive, derfor har jeg nu i to Dage ei skrevet Noget paa dette Blad. Jeg har heller ikke idag Noget at optegne som jeg har faaet at vide. Jeg vil dog nedskrive Noget som jeg ikke har faaet at vide. Her kom en Kureer fra Stockholm iforgaars Aftes; den bragte Intet til Regeringen men Breve til Excellencen. Vi ventede efter Sædvane idag i Raadet at faa høre Noget om hvad Kongen havde skrevet, men Sandels nævnte ej engang, at der var kommen en Kureer. Dette er for min Anskuelse mærkeligt. Jeg lagde ogsaa Mærke til, at der undslap ham nogle Ord om, at man i Stockholm var meget ilde tilfreds med Stortinget. Forstodes derved Folket i Stockholm, saa maa vel Misfornøielsen, om den ellers skal have nogen plausible Grund, være over Resolutionen om Additamentet. Maaskee vil jeg engang erkjende, at disse to Omstændigheder, som jeg har anmærket, betyde aldeles ingen Ting. Imidlertid skriver jeg dem nu ned, for dog at have Noget at skrive.

20de April. Atter er der nogle Dage, jeg ei har skrevet, da jeg ei har havt Noget at anmærke. Idag har jeg læst en Protokol, der er kommen fra Stockholm. Kongen har resolveret paa vor Indstilling imod den forandrede Proposition, han vilde gjøre om Bank- og Pengevæsenet, at Sagen udsættes, indtil Kongen kommer hid. Vel er det, at

denne Proposition ei skeer, skjønt Stortingets Beslutning desværre dog nok bliver i dens Aand. I Protokollen har Kongen befalet Regjeringen at afgive Betænkning om, hvorvidt Kassen kan afholde Udgifterne for en Lystleir af nogle tusinde Mand, som Kongen ønskede at kunne sammendrage, samt isaafald, hvor det bliver mindst byrdefuldt for Norge at holde den, enten i Norge eller i Sverige. Jeg formoder, at Regjeringens Betænkning vil komme til at gaa ud paa, at man aldeles ikke i disse Trængsels-Tider har Penge til denne Lyst.

Jeg har seet et privat Brev fra Stockholm, som indeholder en ganske besynderlig Ting. Det hedder nemlig deri: „I Anledning af Komiteens Indstilling angaaende Opgjørelsen med Danmark er her holdt et kombineret svensk og norsk Statsraad, hvor man da var høiligen fortørnet over, at man vil have Sverige til at deeltage i Gjælden, og hvor der blev vedtaget en Skrivelse fra Kongen til Stortinget i den Anledning, hvilken var overmaade skarp, men hvilken dog siden skal være bleven noget modificeret. I den første fandtes blandt Andet de Ord: „Kongen „kan Intet have imod, at Norge sættes tilbage i den „Stilling, det var efter Traktaten i Kiel.“

Nu da, saa har da Nationalbladet ei faret saa aldeles med Tant. Den Vedkommende her maa da virkelig have erholdt en Afskrift af denne Komitee-Indstilling, der endnu i dette Øieblik burde være en Hæmmelighed, og han maa da ogsaa virkelig have sendt den ind til Kongen. Bifalde Saadant kan jeg ikke, men vel begribe det. Men hvad jeg aldeles ikke kan begribe er, hvorledes man kan holde ordentligt Statsraad, og fatte Resolution i Anledning af

en Komitee-Indstilling, som man har faaet — ikke paa en officiel, men rent ud sagt paa en furtiv Maade. At man vilde være vred over Indstillingen, var begribeligt, men saa uvelkommen turde den dog ei være for Nogle; den kan bruges som et Bevis paa, hvad man vil have bevist. Men Regjeringen har endnu ikke faaet Protokollen over det kombinerede Statsraad, eller den der besluttede Skrivelse til Thinget. Dette forklarer jeg mig paa en af disse to Maader: enten har Kongen siden forandret sin Mening og tilbageholdt Expeditionen, eller han har sendt den til Statholderen, og denne holder den skjult og gjør Forestilling til Kongen imod den, hvortil han, for sine Aarsagers Skyld, kan have god Grund. Er Skrivelsen affattet saaledes, at man bestemt seer, at Komitee-Indstillingen har været i Stockholm, saa vil den gjøre et Pokkers Mudder i Thinget.

22de April. Jeg har faaet Brev fra 15¹⁾). Underhandlingerne vare ei begyndte, men der har været en foreløbig Diskussion. 15 paastod, og vistnok medrette, at Modparten skulde skriftligen fremsætte sine Pretensioner, da man først, efterat det var behørigen dokumenteret hvem der havde Ret eller Uret, burde handle mundtligen. Dette blev 23²⁾), der var overværende, vred over, og spurgte, „om dette endnu ikke efter 3 Aars Forløb var klart og afgjort.“ 15 blev næsten rasende herover og sagde ret sin Hjertens-Mening om hele Sagen og dens Behandling, hvilket da virkede, at 23 ogsaa blev af den Mening, at der burde handles skriftligen, samt at Modparten var pligtig behørigen at

1) Statssekretær Holst. 2) Grev Engestrøm.

dokumentere sine Pretensioner, hvilket han ei skal have villet inklade sig i. Hvad skal man sige om, hvorledes skal man benævne en Mand i den Post, som 23 beklæder, der i Modpartens Nærværelse erklærer, at det er afgjort, at denne har Ret? Hvilket Lands Interesse er det, han under denne Sag er pligtig at søge fremmet? Hvortil skulde en Underhandling, naar Sagen var afgjort? Kan nu Nogen, der erfarer denne Bestialitet af 23, undre sig over, at den lumpne Sag har faaet den uheldige Vending?

24de April. I Raadet idag erfarede jeg, at den ene af mine under 21de anførte Gjætninger var rigtig. Statholderen sagde os, at der var kommen en Protokol, som han for det Første beholdt hos sig, men som vi dog, enkeltvis, kunde faa læse hos ham, om vi havde Lyst. Han lod forstaa, at han ved et privat Brev fra Kongen anseer sig autoriseret til denne Tilbageholdelse; men han ytrede aldeles Intet om, hvad Indholdet var af bemeldte Protokol. Hvortil denne halve Hemmelighed og denne halve Meddelelse? Han kunde og burde vist tiet ganske stille om denne Sag; thi vistnok havde vi Ret til at fordre meddeelt en ankommen Protokol; men vi længes nu ei saameget efter det Slags Nyheder eller efter at faa fat i Hemmeligheder, som ere os bekendte fra andre Kanter.

Idag har der da igjen været Storting. Jeg veed ei, hvad der egentlig er bleven forhandlet. Falsen blev Præsident. Der skal have været en Kabale igang for at gjøre ham til Sekretær og Flor til Præsident; men det lykkedes ikke. Sibbern blev valgt til Præsident, men da han frasagde sig det, blev Kabalen konfunderet og Falsen blev, da Præsident.

25de April. Der var intet Thing idag. Der er atter kommen en Kureer fra Stockholm. Saavidt jeg veed, har den Intet bragt til Regjeringen, men formodentlig endeel til Excellencen. Breve fra Stockholm berette, at Kronprindsen har været temmelig alvorligt syg. Han skal være bleven aareladt flere Gange; det maa altsaa være en anden Sygdom end Koldfeber, som man først sagde her, at det var. Da Brevene afgik, skal han dog have været meget bedre. Ja Gud see til os, om vi mistede ham. Vi tabte da ei alene et skjønt, et grundet Haab til en herlig Regjering i Fremtiden, men begge Riger vilde komme til at lide meget ved de opstaaende Kabaler i Anledning af Thronfølgen.

Det er virkelig sandt, at endeel Brigader af den svenske Armee, cirka 15,000 Mand, have Ordre at være færdige at marschere efter 24 Timers Varsel — hvorhen — og i hvad Øiemed? ja derom melder Texten Intet. I Stockholm har gaaet det Rygte, at der var Oprør i Norge, at Sandels var flygtet o. s. v. Der kunde sagtens siges endeel over disse Texter, men — de behøve ei synderligt nogen Forklaring.

26de April. Der var idag Odelsting, og Sagen angaaende Adelen blev da foretagen. Komiteen havde indstillet, at Sagen ifølge Kongens Proposition skulde udsættes til næste Storting; men den havde tilføiet den alternative Indstilling, at dersom den første Indstilling, nemlig Udsættelsen, ikke bifaldes, Thinget da skulde antage Lovforslaget uforandret. Der skal have været en heftig og langvarig Debat. Falsen, Knudssøn, Bull, Gram og Aars vare de vigtigste af Talerne for Udsættelsen;

de vigtigste af dem, der talte derimod, vare Bøckmann, Pløen, Rosenkilde og T. Lundegaard. Dette Parti skal, blandt Andet, have brugt det Argument, at om ikke for Andet, saa burde Loven antages blot for at vise, at Storthinget kan give Love tiltrods for Kongen. Et herligt Ræsonnement, værdigt deslige Patrioter! De seirede imidlertid og det ret afgjørende. Med 35 imod 21 Stemmer blev det afgjort, at Sagen ikke skulde udsættes, og eenstemmigen paa 3 Stemmer nær, at det forrige Lovforslag antages uforandret. Patrioterne ere naturligvis hjerteglade over denne Seir, som de i det Mindste sige sig at ansee for en særdeles vigtig Vinding for Landet. Jeg derimod og Flere med mig ere meget bedrøvede derover. Jeg er hverken Adelsmand eller paa nogen Maade en Ven eller Forfægter af Adelsvæsenet; ikke heller negter jeg, at vi burde have frie Hænder til at give hvilke borgerlige Love vi ville i vort eget Land; men jeg seer paa Stillingen som den er, ikke som den burde være. Lad end saa være, at de fremmede Magter ikke have taget Notits af denne Sag i den Grad, som Propositionerne omhandle; at Noget er ytret i den Henseende, idetmindste fra den russiske Minister, er dog nok temmelig vist. Og om man, dersom Neapolitanerne havde staaet sig, maaskee kunde have været rolig for nogen effektiv Indblanding af den hellige Alliance i denne Sag, saa er det neppe nu at stole paa, da Alliancens Impertinence og Overmod er voxet ved Fremgangen i Italien. Men lad endog al Frygt for de fremmede Magter være ugrundet, — kan man da ei eller vil man ei see, at Broderfolket, eller rettere de Store der, som ei kunne lide

Adelens Ophævelse i Norge, ville anvende Alt for at opbringe Kongen imod os, gjøre ham begribeligt, at han ved denne Leilighed er kompromitteret, og benytte sig af hans fyrige Temperament for at faa ham til med Magt at omstyrte vor hele Konstitution. Og hvor er den Kraft, den Aand, den Enighed her i Norge, som skulde kunne afværge denne Omstyrtelse? Han behøver kun at komme her med nogle faa tusinde Mand og med nogle Proklamationer, der tale til Bøndernes Hjerter, det er, lover dem Lettelser i Skatter og i Værnepligt — saa er Tingen færdig. Sandelig jeg frygter meget for, at denne lumpne Sag, der ei er en Pibe Tobak værd i sig selv, bliver Anledning til, at dette er det sidste Storting.

27de April. Nei, nu bliver det dog altfor galt! Idag er Böckmann valgt til Præsident i Odelstinget og Flor til Præsident i Lagthinget! Det sidste Valg er især desperat, da Flor slet ikke kan tale for sig; og Flor Præsident i et Lagthing, hvor der sidder Mænd som Krohg, Arntzen, Sibbern, C. Falsen, Nansen o. fl.! Böckmann har godt Mundlæder, men saa er han igjen langt mere end Flor, og overalt en ukonsekvent Person. Maa nu ikke Folket tro, at Stortinget sidder her blot for at gjøre Løier og drive Gjæk med hele Konstitutionen? Sørgeligt, ærgerligt er det. Man kan ei spaa Andet, end at vor hele politiske Existents gaar overende, naar man seer, hvorledes denne Forsamling af Repræsentanter bærer sig ad. Min og mine Kollegers Stilling er særdeles ubehagelig; vi see, hvor det peger hen, men vi kunne Intet udrette. Vi have ingen Indflydelse paa Thingets Medlemmer, ja vi ere af Pluraliteten

mistænkte for at være Forrædere, og hos Kongen have vi ei heller den Tillid, som vi burde have. Vanskeligt er det ogsaa at sige, hvad vi som bedst skulde raade Kongen at gjøre nu, om han ogsaa vilde følge vort Raad.

28de April. Jeg hørte idag et Slags Forklaring over hvorledes det gik til, at Bøckmann blev Præsident. Det skal have været, for at han skulde sørge for, at Loven om Adelen endnu igaar kunde blive expederet til Lagthinget for der at afgjøres idag, da man har Frygt for, at Stortinget vil blive hævet paa Mandag. Men man havde ei betænkt, at det var den gamle Præsident, Gram, ikke den nye Præsident, som skulde besørge denne Udfærdigelse, og han har ifølge Reglementet ei villet udfærdige den endnu, da den først i Konzept skal forelægges Odelstinget. Bøckmann havde imidlertid friskvæk lovet Flor, at Expeditionen skulde komme som imorges, hvorfor denne havde sammenkaldt Lagthinget til idag, men maatte hæve det igjen, da Expeditionen ei var kommet. Ved den Leilighed skal Nansen og C. Falsen have holdt et syndigt Hus med Flor, saa at han har kun liden Glæde af sin Indtrædelse som Præsident.

Det er ellers besynderligt nok, at Kongens Resolution paa Adressen om Prolongation endnu ikke er kommen. Jeg kan dog ei tro Andet, end at han bevilger den, idetmindste paa een Maaned. Nogle tro, at Sandels har faaet Resolutionen, men en dobbelt Resolution, nemlig en bevilgende og en afslaaende, den sidste at bruge, ifald det ei gaar efter Kongens Ønske med Adels sagen. Men dette anseer jeg for blot Passiar. Det vilde dog være heelt

kuriøst, om Statholderen skulde have slige Resolutioner, og det Regjeringen uafvidende. Vi skal nu holde Statsraad paa Mandag, thi da er det den sidste Dag for Thinget, og til den Tid maa da vel Resolutionen være kommen.

29de April. Iaftes kom her en Kureer. Jeg fik et Brev med den fra 18¹⁾, hvoraf jeg da veed, at Kureren har bragt Prolongation paa en Maaned. Kongen skal først slet ikke have villet give Prolongation, siden vilde han give den paa 14 Dage, men endelig blev det da til en Maaned, som Regjeringen havde indstillet.

Ogsaa 18 skriver: „Tidernes Tegn ere saare betænkelige. Gid Stortinget vilde lade Klogskab og „Forsigtighed raade! Dette er den eneste Maade at „konservere Bygningen, som ellers Dumhed paa den „ene og Lidenskab paa den anden Side vil nedbryde.“ Det er altsaa ei blot min Ængstlighed, der i dette Øieblik seer Fare for vor Selvstændighed.

Jeg fik ogsaa Brev fra Holst. Endnu var Underhandlingen ei begyndt. Denowan vil ei begynde den, førend Holst foreløbigen har erkjendt og vedtaget som Basis, at de engelske Kjøbmænd ere berettigede til at faa Erstatning. Holst vilde naturligvis ikke dette og svarede, at det var just dette, som Underhandlingen skulde afgjøre. Derpaa har Denowan atter skrevet til Holst, at han ei vil underhandle uden paa den førømmeldte Basis, da dette er overensstemmende med de Løfter, som Hs. Majestæt i den Henseende har ladet give. Jo, den Sag seer net ud! Hvorledes kan slige Løfter

¹⁾ Statsraad Fasting.

vorde givne? de ere jo aldeles iblinde, førend Sagen er tilbørlig undersøgt og diskuteret; og naar de dog ere givne, hvortil da en Underhandling uden for at spille en Komædie?

30te April. I Raadet fik jeg da see Resolutionen om Prolongationen; denne er ei paa en heel men kun paa en halv Maaned, nemlig til 16de Mai, og den indeholder desuden en heel Deel Finter om at Thinget ei har bestilt noget. Brevet fra 18¹⁾ om en Maanedes Prolongation var imidlertid ei feilagtigt; thi først har Saadant været resolveret, men da Kongen just i det Samme fik Efterretning om Deimboll's Motion om, at ingen Korporation af Thinget maa konferere med Kongen eller Nogen af Regjeringen, saa blev han saa gal, at han først slet ikke vilde prolongere Thinget, og endelig besluttede sig i en Hast og i det sidste Øieblik, da Kuræren skulde gaa, til at lade Expeditionen omskrive og indskrænke Prolongationen til 14 Dage. Det lod ellers, som Sandels formodede, at der dog endnu vilde vorde givet andre 14 Dages Prolongation. Thinget, som idag fik Reskriptet om Prolongationen til livs, vil nu strax skrive en Adresse om en Forlængelse deri.

Thinget fik ogsaa en anden opbyggelig Ting, nemlig en Proposition, der er kommen fra Stockholm, og hvori Kongen fortæller Thinget, at det snarest muligt maa bemyndige ham til at optage et Laan af 1 Million Sp. for det Første, for at kunne efter Omstændighederne sætte Rigets Forsvarskræfter i Virksomhed. Denne Piece seer farlig nok ud, men

¹⁾ Statsraad Fasting.

jeg holder mig temmelig overbevist om, at det kun er, hvad man kalder et „Skræmskot“.

Young skal i Thinget idag, efterat Reskriptet var oplæst, have været ret grov og iblandt Andet have sagt: „der seer man Følgen af at have den for Landet saa kostbare Statholder, det er ham, der er Aarsag i, at vi kun fik 14 Dages Prolongation.“

1ste Mai. Der har været baade Storting og Odelsting idag; ja jeg tror endog, der er bleven holdt en Eftermiddags-Session. Det synes saaledes, at man nu vil ret tilgavns bruge Tiden, og forsaa-vidt kan det da være godt nok med de kun 14 Dages Prolongation. Men i sig selv indseer jeg ikke, at man kan opløse Stortinget den 16de Mai, uden at det Hele opløses. Man siger vel, at man kan strax sammenkalde et overordentligt Storting; men dette kan jo ifølge Grundloven ei komme sammen førend hen i Juli Maaned, og den 1ste Juli ere de paabudne Skatter forbi og ligeledes det bevilgede Budget. Og det, som endnu er vigtigere, er, at Opgjørelsen med Danmark absolut maa være færdig til 1ste Juli. Efter min Mening bliver ingen af disse Sager færdig til 16de Mai. Kongen siger rigtignok i Reskriptet om Prolongationen, at han haaber, alle Hs. Majestæts Propositioner ville til 16de Mai være afgjorte; men dette er under alle Omstændigheder en notorisk Umulighed, og er derfor Noget, som meget har stødt Stortinget.

Falsen blev idag igjen Præsident i Stortinget. Bondepartiet havde for at gjøre Oxholm dertil og havde faaet sammen 25 Stemmer for ham, men de Andre i Thinget have nu sluttet sig nærmere sammen og satte Aftale mod Aftale. Falsen blev der-

for valgt med 40 Stemmer. Nansen blev idag pludselig syg i Thinget. Det er et apoplektisk Tilfælde, og man er endog ei aldeles uden Frygt for hans Liv.

2den Mai. Jeg har været hos Nansen. Han er bedre idag, men dog endnu svag og forstumlet i Hovedet. Jeg er bange, at det vil idetmindste vare en Stund, inden han kan komme i Thinget, og der vil saaledes savnes en af de Fornuftigere der.

Jeg hører, der disputeres nu saameget imellem Repræsentanterne om, hvad der skal gjøres eller tages fat paa først, saa at jeg tænker, der bliver Intet gjort i de 14 Dage der nu ere igjen.

Der yntes idag om, at Kronprindsen skal være slettere igjen; jeg har det Haab, at det er blot Passiar; jeg veed overalt ikke, hvor man skulde have faaet den Efterretning fra.

3die Mai. Jeg har ikke faaet at vide, hvad der idag er forhandlet i Thingene, da jeg ei har talt med nogen Repræsentant. Men noget særdeles Mærkeligt er der nok ei forefaldet, ellers havde jeg vel faaet det at vide.

I et nylig udkommet Nationalblad, som jeg ei har læst, skal der staa et særdeles grovt Stykke imod Falsen. Skriveriet bliver altfor desperat nu, ja ret væmmeligt.

4de Mai. I Raadet idag modtog vi en Adresse til Hs. Majestæt fra Stortinget, hvori det anholder om Prolongation til Juni Maanedes Udgang. Adressen skal være forfattet af Krohg. Den er særdeles velskreven, udvikler Nødvendigheden af den ansøgte Prolongation, undskylder, saavidt Saadant er muligt, den Langsomhed, hvormed Sagerne hid-

til ere behandlede, og lader forstaa, at den givne Prolongation af 14 Dage er til ingen Ting og en lidet passende Measure. Efter megen Snak og Tale bleve vi i Raadet enige om at indstille Adressen til Indvilgelse. Men jeg tvivler meget om, at Kongen bevilger en saa lang Prolongation, især paa engang. Vi fik ogsaa Storthingets Beslutning om et Tillæg i Grundlovens § 50, hvorved de saakaldte Rettighedsmænd i Finmarken faa Stemmeret.

Der arbeides, som det lader, temmelig flittigt i Thingene; der har været Thing ogsaa iaften, men jeg har ei hørt, om nogen vigtig Sag er bleven tilendebragt. I Lagthinget blev der begyndt paa Adelssagen, men endnu ikke debatteret. Flors Præsidium er nu forbi; han gik tilbage igjen til at være Vicesekretær i Lagthinget. Sibbern blev Præsident.

5te Mai. Idag har der ei været holdt Thing. Man har nok villet give Skattelovs-Komiteen lidt Tid til at arbejde, da man har bestemt sig til at ville om muligt faa den Sag færdig i de 16 Dage. Denne Beslutning kan jeg godt lide, da den tjener til at vise, at Storthinget ei med Flid eller af Chikane vil opsætte til det Sidste den Sag, hvorfor Kongen synes allermest at trænge til et Storthing. Igaar skal man have taget Beslutning om et norsk Koffardiflag; det skal være det forrige danske men med et blaåt Kors indeni det hvide. Det kan blive vakkert nok, men om det i Afstand bliver let at skjelne fra det danske, er et andet Spørgsmaal.

Storthinget har igaar, da Boghandler Hjelm ei har villet opgive Forfatteren til den i National-

bladet indførte Fortælling fra 2118, førend han først faar en Afskrift af Stadskaptain Bloms Motion om Sags Anlæg i denne Anledning, besluttet at henlægge hele Sagen. At Sagen fra først af var bleven henlagt, havde vel været rigtigt, da der ei kunde komme noget ud af den; men nu, da der var begyndt med den, at henlægge den, det forekommer mig heelt kuriøst. Men Sagen er nok den, at Blom ei ønsker, at Nationalbladet skal faa hans Motion til at recensere og ralliere.

Den nye Indstilling fra Komiteen angaaende Opgjørelsen med Danmark er igaar oplæst i Thinget. Den skal være forfattet af Krohg og særdeles vel-skreven. Den gaar ud paa at erkjende hele Gjælden, men erklærer, at Norge ei kan betale den i kortere Tid end 30 Aar. Hvorledes dette skal kunne blive arrangeret, er ei let at fatte, thi Danmark vil vel ei lettelig afstaa fra, at Betalingen skal skee i 10 Aar, og at faa et rimeligt Laan andetsteds paa 30 Aar er vel ei heller at vente. I Indstillingen skal der være sagt: „vel synes Norge, „ifølge de Tilbud, som Kongen har gjort, at være „berettiget til at forlange, at Sverige skulde deeltage, „idetmindste for 1 Million; men det ansees ei for „klogt nu at gjøre denne Fordring gjældende.“

Nansen skal være slettere igaar og idag. Jeg er bange, han kommer sig ikke rigtig mere.

7de Mai. Adelssagen skulde idag have været debatteret og afgjort i Lagthinget, men den blev udsat, fordi der fra Odelstinget ei var medsendt de Taler, der i Sagen vare indleverede til Protokollen. Det maa da vel være vedtaget, at Saadant altid skal skee; det forekommer mig ellers aldeles ikke nød-

vendigt. Sagen skal nu foretages paa Onsdag. Der skal have været megen Disput om denne Udsættelse og være faldet Ord om Kabaler og Paafund for at trække Sagen i Langdrag. Denne Bebreidelse ere nok de, der bevirkede Udsættelsen, ei aldeles at fritage for; men jeg tror virkelig med dem, at det er nødvendigt at gjøre Alt, hvad man kan for om muligt at give den Sag et Udfald efter Kongens Ønske. Gud veed, hvad han kan finde paa, om det ei skeer; vi vente med en vis Ængstlighed at erfare, hvad Virkning Efterretningen om Adelsagens Skjæbne i Odelstinget gjør paa Kongen. Jeg har ei hørt, hvad der idag forresten er foretaget i Thingene.

I de sidste Aviser fra Stockholm er der ei Bulletiner om Kronprindsens Sygdom, hvoraf man da skulde slutte, at den var forbi; men et Brev fra Gyldenpalm siger, at han igjen skal være bleven slettere. Gud veed nu, hvad der er det Sande.

8de Mai. Jeg er nu saa vant til hver Gang i Raadet at høre Noget fra Stockholm og fra Kongen, saa det forundrede mig, at der idag slet Intet var; og dette er maaskee ei just for det Bedste. Vi kunde allerede forlængst have haft Svar fra Kongen paa Beretningen fra Sandels om Udfaldet af Adelsagen i Odelstinget, og endnu er der Intet kommet. Derimod er her kommet en Kjøbmand Hjortaas, der forlod Stockholm den 2den Mai, og som fortæller en heel Deel om Rygter i Sverige om Krig og Feide, — Nogle sige med Rusland, Nogle med Danmark, og atter Andre sige ligefrem med Norge; ja, han fortæller, at efter Rygtet skulde den svenske Armee just som idag bryde op; hvorhen? ja, det forklaredes nu forskjelligt efter de forskjellige Synsmaader og de

forskjellige Ønsker. Vistnok er denne Hjortaaes bekjendt for en Vindbøitel; men hvad han fortæller, turde der maaskee dog være Noget i. Men om det ogsaa Alt er Løgn, saa er det dog meget ilde, at slige Fortællinger komme i Omløb her nu. Besynderligt er det ogsaa, at der ei er kommen nogen Kureer senere end den, der bragte de 14 Dages Prolongation, da vi dog ellers i denne Stortingstid næsten hveranden Dag havde faaet en Kureer. Vi skulle maaskee overraskes, men det bliver neppe paa en meget behagelig Maade.

9de Mai. Adels sagen er da afgjort; Lagthinget har med 10 Stemmer imod 8 antaget Odelstingets Beslutning om Antagelsen af det uforandrede forrige Lovforslag, der altsaa jo nu skulde blive Lov, om ogsaa Kongen ikke sanktionerer det. Særdeles ubetydelig og lumpen er den hele Sag i sig selv; men det forekommer mig idag, som at jeg bør tænke: *jacta est alea!* Det aner mig, at denne Sag vil have vigtige og ubehagelige Følger. Hvori disse komme til at bestaa, det veed jeg sagtens ei at gjette, men at der vil følge noget temmelig Vigtigt, det forestiller jeg mig.

Endnu ingen Kureer fra Stockholm; med Posten derfra igaar havde jeg intet Brev, men Wedel havde nogle Ord fra Anker af 3die; han melder deri blot, at der har været kombineret Statsraad i Anledning af en ny streng Note fra den engelske Minister angaaende den bodøiske Sag, og at Kongen der havde udtrykt sig særdeles haardt baade imod Norge og imod Raadet. Den Gamle synes nu at blive kjed af Tingene og vil nok retirere sig. O! den der kun kunde gjøre det paa en god Maade! Hvad det nu

igjen er, som den engelske Minister vil have frem i denne Affære, det kunne vi ei forklare os. Det maa være en trættelysten og herskesyg Herre; dog, hvem veed, hvad man selv vilde være, naar man var fremmed Minister ved et Hof, hvor Alting springer i Bugter for hver sur Mine, som den fremmede Minister gjør.

Da det som sagt aner mig, at Beslutningen om Adelen vil indvikle Landet i Ubehageligheder, saa vil jeg dog notere mig, hvorledes Voteringen i Lagthinget var. For at Sagen skulde ikke antages nu vare: Krogh, C. Falsen, Tank, Tønder, Arntzen, Aschehoug, Sibbern, Elieson; for at den skulde antages vare: Spieldnæs, E. Lundesgaarden, Young, Qvam, Flor, Hoel, Aaset, Bendz, Lysholm, Aasved.

10de Mai. Danmarks-Opgjørelsen var for i Storthinget, men blev ei afgjort. Komiteens Indstilling blev ikke bifaldt; man vilde have flere Oplysninger, førend Sagen afgjøres, især angaaende de Tilbud, der paa en Maade fra svensk Side er gjort, om at give til Likvidationen en svensk Fordring i Tyskland, under Navn af Frankfurter-Millionen, 300,000 Rdr. sv. Bco., som Sverige har tilgode i Finland, og endelig noget af den Summa, som man kunde faa ved at sælge St. Barthelemy (som ei blev Noget af). Der blev moveret, at Statssekretær Holst skulde personligen kaldes for Thinget for at give disse Oplysninger, og ved Voteringen var derom lige Stemmer, men Præsidenten var af dem, der voterede imod den personlige Indkaldelse, altsaa bortfalder den da, idetmindste for det Første. Det havde ogsaa været en blot Chikane at kalde Holst, ei alene imod ham men imod Kongen, thi det er Thinget

vel bekjendt, at Holst i Forretninger er kaldt til Stockholm. Da man nu ei kunde ret enes om, hvad Holst skulde spørges om, saa blev endelig Udfaldet af Debatten idag, at en Komitee skal nedsættes for at gjøre Forslag om, hvilke Oplysninger der skriftligen gjennem Regjeringen skal affordres Holst. Dersom de høie og høieste Vedkommende tænke og ville handle saa lumpent, som man ofte i diplomatiske Ting har seet høie og høieste Herrer at tænke og handle, saa kan Holst her komme i nogen Forlegenhed, thi saavidt jeg veed, er det kun efter en mundtlig Ordre gjennem Ministeren i Kjøbenhavn, at Holst fra først af nævnte for de danske Kommissarier disse Bidrag fra Sverige til en Opgjørelse, og han har neppe nogen skriftlig Hjæmmel derfor. Men jeg seer dog ei Andet, end at det kun er Kongen eller Sverige ialfald, som kan ansee sig fornærmet ved Holst's Tilbud, dersom det gjøres til uhjemlet; Norge eller Stortinget er dog ei fornærmet ved, at han lader Sverige gjøre Tilbud til Bidrag til vor Gjælds Betaling.

Naar man overalt betænker, at det idag er den 10de, og at Thinget ei har nogen Vished for at blive længere sammen end til den 16de, saa er dog ovenstaaende Beslutning heelt kuriøs; den synes at vise, at Thinget med Flid vil trække denne vigtige Sags Afgjørelse i Langdrag. Hvad der skal skee, hvad Kongen skal gjøre, dersom Thinget ei paa en rimelig Maade afgjør denne Sag, det begriber jeg ikke. Jeg bliver ganske fortunlet, naar jeg tænker mig det Virvar, de Forfatningen opløsende Measures, som kunne blive Følgen af denne Stortingets Fremgangsmaade.

Ilte Mai. Det er virkelig særdeles besynderligt, at der ei kommer Noget fra Kongen til Regjeringen, eller dog til Sandels. I Raadet idag fik vi Intet at høre fra ham. Dette er et Havblik, som turde bebude en Storm. Vi fik ellers at vide, at der atter er kommet et Brev til Hartmansdorff fra den afsatte Konge, hvori der laa et Brev til Stortinget, hvori han fortæller det, „at han meget vel veed, at „han har den Rettighed at komme og bosætte sig i „Norge som privat Mand, men at det er for ei at „være ørkesløs, at han vil ind i Tjenesten, og beder „derfor, at Stortinget paanyt vil tage Sagen under „Overveielse, og forunde ham Naturalisation og An- „sættelse.“ Der laa ogsaa i et forseglet Brev til vor Konge. Det var forseglet, ikke med Personens Signet, men med den i Sverige i 1818 slagne lille Kroningsmedaille. Dette skal vel være et Galanteri imod vor Konge eller en Erkjendelse af ham som Konge. Saavel Brevet til Kongen som det til Stortinget er sendt til Kongen. Ingen af Stortinget faar vide Noget om dette Brev, hvilket jeg ogsaa finder rigtigt, da Sagen jo er decideret i Thinget. Der maa altsaa aldeles ikke tales om denne Sag.

Nei, nu bliver Nationalbladet altfor galt. Det Stykke, hvori der citeres af og kommenteres over Falsens Piece i 1814, synes mig dog overskrider Trykkefrihedens Grændser. Uartighederne mod Falsen faar han selv paatale, om han finder for godt, men der er i Anmærkningerne endeel imod Kongen, som vi dog nok ikke tør lade være upaataalt. Vi skulle nu til næste Raadsdag spekulere paa, om Tiltale skal finde Sted; jeg tror den maa skee, hvor lidet jeg end forresten er for disse Slags Aktioner.

Der vil nok ogsaa blive Kvæstion om at ophæve Tilladelsen for Nationalbladet til Forsendelse med Posterne, hvilken ifølge Resolutionen rigtignok er givet indtil videre. Men denne Mesure kan jeg ei tilraade; der ligger et Slags daarlig Hævn deri, en Frygtagtighed og en Mistillid til Lovens Magt til at sikre for Fornærmelser, som ei er Regeringen værdig.

12te Mai. I Thinget er der, saavidt jeg veed, igaar og idag arbeidet deels paa Odelsretten, deels paa Skatteloven, men ingen af Delene er nok færdig endnu. Jeg har ellers ei hørt, at der nu er forefaldet noget egentlig Mærkeligt; og dette er ret godt, thi det Mærkelige, som dette Storting opvarter med, pleier ei at være opbyggeligt.

Endnu Intet fra Stockholm! det er underligt nok, at man saaledes som jeg nu kan længes efter at høre det, som man dog kan vide ei vil være behageligt.

14de Mai. Lieutenant Weidemann er igaarftes ankommen som Kureer fra Stockholm men vi vide endnu ikke, om han har bragt Noget af Betydenhed, eller hvad han egentlig er sendt for. Vi faa det først at vide imorgen i Raadet. Dette er en lei Maade af Excellencen, især da han ei altid holder tæt til Andre, hvorved det stundom arriverer, at den halve By veed, hvad en Kureer har bragt, førend vi i Raadet vide det.

I Odelstinget arbeides idag paa Odelsretten, og man bliver maaskee færdig med den Sag idag. ilørdags skal 43 og 49¹⁾ have været i Skjænderi i

¹⁾ 43 er antagelig C. M. Falsen. Hvem der er 49, vides ikke.

Thinget. Disputen skal have været om en ligegyldig Sag, men have været noget mere heed, end som passeligt er. Det er ilde, at slige Uenigheder skal komme til de mange Parti-Stridigheder her er, og derved gjøre Sagernes Forhandling end vanskeligere.

15de Mai. Jo, hun brygger ganske godt sammen. Der er kommet — som jeg var oppe i Stortinget med idag — et Reskript til Thinget, hvori dette tillades at fortsætte sine Forhandlinger, men hvori det hedder, at Kongen vil bestemme, naar Rigets Vel fordrer, at Forsamlingen hæves, og hvori der tillige er endeel Finter om, „at ingen Autoritet maa tolke Grundloven, men kun har at følge den.“ Nu, dette kunde nu være vel nok, men Regjeringen har faaet en Ordre, „at saasnart Stortinget skuffer „Kongens Forventning og befatter sig med andre „Sager end dem, som af Kongen er det forelagt, saa „skal Regjeringen strax i Kongens Navn hæve „Stortinget.“¹⁾ Dette er ret at bruge os til at

¹⁾ Den Kongelige Resolution af 10de Mai er saalydende:

Ved naadigst Reskript af Dags Dato have vi bemyndiget Stortinget til at forblive samlet for at afhandle de Propositioner, som vi have ladet forelægge samme.

Vi have Grund til at haabe, at dets Forhandlinger ville bære Præg af den Orden og Rolighed, som Nationen har Ret til at vente af de Borgere, som den har hædret med dens Tillid. Skulde vore Forhaabninger vorde skuffede, skulde Stortinget beskjæftige sig med andre Spørgsmaale, andre Gjenstande end de, der indeholdes i de Propositioner, som vi have ladet det nu forsamlede Storting forelægge, da befale vi herved vor Norske Regjering i Kraft af Konstitutionens 80de § uopholdeligen at opløse samme.

Vi befale tillige vor Norske Regjering ordret at efterleve saavel bemeldte Paragraf som Konstitutionen selv i dens

karre Kastanierne af Ilden. Vi bleve ei enige, om vi skulde underrette Thinget om den Ordre, vi have faaet. Dette var vist igrunnen det Rigtige, thi det er ei fair play at lade Thinget, uvidende om denne Ordre, tage fat paa en eller anden ligegyldig Sag, og saa komme op og hæve det. Men paa den anden Side maa vi antage, at Kongen ei har villet, at Thinget skulde vide om denne Ordre, da derom Intet nævnes i Reskriptet. Vi besluttede da for det Første, at bie til vi erfare, hvad der kommer fra Kongen, naar han har faaet vide Udfaldet i Lagthinget af Adelsagen, og imidlertid holde vi Ordren hemmelig.

I Raadet idag fik vi Beslutningen fra Thinget angaaende Adelen, Vi bleve enige om at samles imorgen for at bestemme Indstillingen derom, samt at enhver af os i denne, formedelst Omstændighederne, vigtige Sag skal give sit skriftlige Votum. Sommerhjelm og Wedel træde ud ved denne Sags Forhandling.

Der blev idag besluttet, at Hjelm, eller den opgivendes Forfatter, skal tiltales i Anledning af Stykket: „Profetier af C. M. Falsen“. Det blev tillige, skjønt imod min Mening, besluttet, at Nationalbladet skal indstilles til at tabe Friheden til at forsendes med Posterne imod modereret Gebyr.

Løitnant Weidemann, som er kommen her fra Stockholm, skal have fortalt, at Kongen ved Afreisen sagde til ham: „Sig Deres Landsmænd, at „det gjør mig ondt, at Stortinget opfører sig saaledes, at jeg ei længere kan opretholde Norges „Grundlov.“

hele Omfang, uden nogetsomhelst Hensyn paa nogen samlet eller individuel Autoritet.

Om Weidemann virkelig har sagt dette, og om det er sandt, at han af Kongen fik et saadant Budskab, det veed jeg ikke og gider ei spørge efter.

19¹⁾ har fra Vedkommende faaet Anmodning om at opgive, hvem der i Thinget er de Desperate; thi, hedder det, „dersom man nødes til at bruge Magten, „saa bør Retfærdighedens Sværd ei ramme de „Uskyldige.“ 19 skal ogsaa have faaet Noget, som taler om, at Kongen kan og bør nu tage den Suverænitæt tilbage, som han har over Norge ifølge Traktaten i Kiel.

Vi spiste hos Sandels til Middag. Førend vi gik derfra, kom Oberst Clairfelt, en af Kongens Adjutanter, med Breve til Sandels. Han er bestemt nu kommen fra Stockholm, skjønt han bor i Malmø. Jeg kjender denne Clairfelt meget godt. Jeg hilste paa ham, da han kom, men han var aldeles fremmed. Om han virkelig ei kjendte mig, eller han ei skulde kjende mig, det maa Gud vide.

16de Mai. I Raadet idag havde vi da Adels-sagen for. Der var paria vota, og den blev da indstillet til ikke at sanktioneres. Sandels seer Sagen fra en egen Side; han vil nemlig, at den bør betragtes som et Konstitutions-Spørgsmaal, og udleder sine Grunde for denne Mening af Grundlovens §§ 23, 108 og 97. Denne Mening kunde Ingen af os tiltræde; men Treschow stemte dog for Ikke-Sanktion, især paa Grund af, at Beslutningen ei fyldestgør Bestemmelsen i § 105. Dette har da nogen Rimelighed. Men Diriks og jeg stemte for Sank-

¹⁾ Grev Sandels.

tion, paa Grund dels af Kongens givne Løfter derom, dels af at Beslutningen dog nu, ifølge § 79, skal vorde Lov. Det er gjerne muligt, at jeg og D. have feilet i vor Anskuelse, muligt ogsaa, ja maaskee rimeligt, at vi faa en Ulykke for vore Vota, men det faar nu da saa være. Jeg for mit Vedkommende er mig bevidst, at jeg har voteret efter mit bedste Skjønnende, og at ligesaa lidt Frygt for Stortinget har dikteret mit Votum, som Frygt for Kongen kunde bringe mig til at give et andet. Det blev besluttet, at saavel vor Votering som vor Indstilling om denne Sag skal holdes hemmelig, og det er nok efter Omstændighederne rigtigt, skjønt man for mig gjerne maa slaa op mit Votum, om det saa var i den hellige Alliances Forsamlingssal.

17de Mai. Jeg var igjen idag i Selskab hos Sandels. Jeg sad ved Siden af Clairfelt. Han var idag meget venskabelig, og vilde være mere fortrolig, end jeg vilde indlade mig paa eller svare til i lige Fortrolighed. Der er Meget, som jeg i min Stilling kan have ondt af at vide, da jeg ei har Midler til at gjøre Noget i den Anledning. Hvad han fik fortalt mig var, at Kongen var i rasende Humør over Sagernes Gang her, og at han lettelig vilde gribe til voldsomme Midler, ja blive tvungen dertil af fremmede Magter. Jeg tilstod ham ganske aabent, at det nu forsamlede Storting ei opfører sig som det burde, men at vi regne paa, at Kongen ei bedømmer Nationen efter en Repræsentation, som den, særdeles uheldigen, denne Gang har faaet. Det er ellers mærkeligt, at Sandels ei har sagt os et eneste Ord om, hvad Clairfelt har bragt ham.

Da det gjerne er muligt, at mit i Adelssagen afgivne Votum kan blive afgjørende for min fremtidige Skjæbne, saa vil jeg her indføre det. Jeg finder nu idag, at jeg ei har været aldeles heldig i Udtrykkene, og at jeg nok kunde have valgt dem klogere, men det faar nu være det Samme; i Hovedsagen tror jeg endnu, og vil vel stedse tro, at dette Votum er saadant, som jeg burde give det. Det lød da som saa:

„Da det andet ordentlige Storting i Aaret 1818 fremsendte den gjentagne Beslutning angaaende den norske Adels Rettigheder, var jeg blandt dem i Statsraadet, som underdanigst tilraadede Deres Majestæt at sanktionere Beslutningen, dels fordi jeg troede, at den i det Hele taget paa en Maade fandt Medhold i Grundlovens Aand, dels fordi den foreslagne Lov maatte antages at ønskes af Folket, og det forekom mig, at Deres Majestæt, i en saa lidet betydelig Sag, ikke burde negte Oplydelsen af et Nationalønske.

„Efter de Oplysninger angaaende de politiske Forhold, som Deres Majestæt naadigst har meddeelt det nu forsamlede Storting, saavel i den naadigste Proposition af 17de Februar d. A. som i det naadigste Reskript af 30te Marts næstefter, kunde jeg derimod ei Andet end ansee det særdeles rigtigt og gavnligt, at der ei nu fortiden udgaves nogen Lov om Adelens Ophævelse; og jeg beklager høiligen, ligesom jeg er vis paa, at flere af Stortingets Medlemmer høiligen beklage, at Thingets Pluralitet ei har indseet Nødvendigheden af den af Deres Majestæt naadigst proponerede Udsættelse. Dersom derfor Deres Majestæts Neg-

„telse af Sanktion paa bemeldte nu atter af dette
„Storting fremlagte Beslutning kunde forhindre,
„at den træder i Kraft, saa vilde jeg under de nu-
„værende Omstændigheder ansee mig aldeles for-
„pligtet til underdanigst at tilraade Deres Majestæt
„ikke nu at sanktionere Beslutningen. Men da den
„som ikkun angaaende en borgerlig Lov, fra hvilket
„Synspunkt den ogsaa af Deres Majestæt forhen er
„betragtet, nu — ifølge Grundlovens § 79 — i alle
„Tilfælde skal vorde Lov, og da Deres Majestæt
„desuden, formentligen for at ei en Lov skulde
„blive til paa den i nysnævnte § bestemte og vist-
„nok ikke ønskelige Maade, har naadigst erklæret
„for Stortinget, at Deres Majestæt, dersom Stor-
„thinget dog skulde ansee det rigtigt, at Sagen nu
„afgjøres, vilde naadigst sanktionere Beslutningen,
„saa kan jeg efter mit bedste Skjønnende ei ind-
„see, at der fra Deres Majestæts Side kan gjøres
„Mere end skeet er for at forhindre Udgivelsen af
„den omhandlede Lov nu fortiden og for at fore-
„komme de Vanskeligheder og Byrder for Folket,
„som deraf kunne blive en Følge, og jeg tror saa-
„ledes, at Deres Majestæt nu ei kan Andet end give
„Beslutningen naadigst Sanktion.

„Vel har Stortinget endnu ikke afgivet nogen
„Beslutning angaaende Erstatning for dem, som ved
„denne Lov lide Tab, saaledes som Deres Majestæt
„i den naadigste Proposition af 17de Februar har
„ytret at forvente, og som ifølge Grundlovens §
„105 kan tilkomme de Vedkommende; men da Stor-
„thinget paa den anden Side heller ikke har af-
„givet nogen Erklæring om ikke at ville tilstaa
„saadan Erstatning, og da det ei er nogen absolut

„Nødvendighed, at Bestemmelsen om Erstatning
 „skulde være indført i den nu fremlagte Beslutning,
 „saa at Mangelen deraf — saavidt jeg formaar at
 „indsee — ikke forhindrer, at Beslutningen maa be-
 „tragtes efter Grundlovens § 79, saa tror jeg heller
 „ikke i denne Omstændighed at finde tilstrækkelig
 „Grund til at burde tilraade Negtelse af den naa-
 „digste Sanktion paa den titnævnte Storthingsbeslut-
 „ning.“

18de Mai (Bededag). Jeg var paa Bogstad idag. Clairfelt var der, tilligemed 2—3 Andre. Der blev aldeles Intet talt om politiske Sager, men et Mørke hænger der over Alles Aasyn i denne Tid, og man seer paa Enhver Udtrykket af den mest spændte Forventning. At her er en Katastrofe nær forhaanden, det tror jeg for vist; at den nuværende Forfatning vil gaa overende, eller dog vorde temmeligen rokket, det frygter jeg ogsaa for, thi dette er vist let gjort. Man øiner intetsteds i Landet nogen Tilfredshed med, nogen Hengivenhed eller Kjærlighed for Forfatningen, og end mindre findes her nogen kraftig Enighed for at forsvare den. Vi i Raadet kunne bestemt Intet udrette; vi ere ei rigtig troede fra nogen af Siderne.

Var det passende, saa vilde jeg endnu idag ansøge min Afsked; men det vilde vel være urigtigt just nu at forlade den Post, jeg nu engang er kommet paa. Som jeg tror, kan vistnok hverken jeg eller Nogen af Raadet forhindre den forestaaende Rystelse; men umuligt er det maaskee dog ikke, at vi kunne virke til at modificere Følgerne.

Man vil vide, at der skal være talt om, at da Stortinget er saa desperat, og da det saaledes

viser sig, at de Norske ei kunne taale den Frihed der er skjænket dem, saa maa Kongen tage igjen den Suverænitet, som Kieler-Traktaten giver ham.

19de Mai. I Stortinget har man idag valgt Bestyrere for Banken og dens Filialafdelinger. Der skal have været en lang Debat angaaende Professor Rasmussen. Endeel vilde, at han skulde gaa ud, og Chr. Heyerdahl igjen komme ind i Administrationen her. Tank var Formand for dette Parti. Hovedgrundene, som han anførte, vare: 1) at Rasmussen er velstaaende og barnløs Mand, da derimod Chr. Heyerdahl er i smaa Kaar med mange Børn; 2) at den nuværende Administration har søgt om høiere Gage; 3) at Administrationen har taget for stor Diskonto-Præmie. Jo det var herlige Grunde! Skal da Administrationen være en Forsørgelses-Anstalt, som man skal sætte Fattigfolk ind i? Skulde Nr. 2 og 3 gjælde noget, saa maatte de jo gjælde Langberg og Thyrholm med, uden saa er, at man vil erklære dem for Nuller, som for sig alene Intet betyde. Tanks Mening gik heller ikke igjennem, men Rasmussen vedbliver, hvilket dog var underligt nok. For at være konsekvent burde Thinget nu have spændt ud den Mand, som har udarbeidet næsten Alt, ei alene for Administrationen men ogsaa for Bankdirektionen, ja som har ordnet det Hele til at sætte Bestyrelsen igang. Den egentlige Grund, hvorfor man vilde have Rasmussen ud, er nok, at han er særdeles punktlig og streng i Henseende til de Sikkerheder, der skulle modtages ved Udlaan eller Diskontering.

Nansen døde da itirsdays. Han skal nok begravnes paa Mandag. Dersom det var saa, som Læ-

gerne have sagt, at han dog aldrig mere kunde faa sin Forstand igjen, saa var det godt, at han døde.

Amtmand Falsen har i nogen Tid været meget plaget af Gigt, men har dog endnu fordetmeste mødt i Thinget. Men nu hører jeg, at han skal til at have en spansk Flue. Det hører ogsaa til, at han nu skal blive syg i denne Tid; hvad der vel end kan være at sige paa ham, saa er han unegtelig en af de Allerdueligste i Thinget.

20de Mai. Der er kommen Kureer fra Stockholm nu iaften. Jeg har endnu ei seet det Officielle, han har bragt; men af et privat Brev erfarer jeg, at Kongen har befalet, „at der absolut skal være en Øvelsesleir af 3000 Norske og 3000 Svenske imellem Moss og Kristiania.“ Hans første Bestemmelse skal have været, at Leiren absolut skulde være paa Egeberg her ved Kristiania. Han skal have sagt: „Nu er jeg roligere, end jeg har været i „lang Tid, da jeg nu, efter det modneste Overlæg, „har taget min Beslutning og har nu kun med Bestemthed at lade Alt udføre.“ Det synes saaledes temmelig vist, at noget Eget skal udføres.

21de Mai. Jeg har nu seet den til Regjeringen komne Protokol; den indeholder ei noget Mærkeligt uden det om Leiren, der er saaledes, som jeg privatim fik det igaar. Tiden, da Leiren skal oprettes, er ei bestemt deri; men Sandels har vel faaet Befaling derom som om meget Andet, som vi muligt faa Noget at vide om imorgen.

18¹⁾ har skrevet: Kongen vilde først ved Efter-

¹⁾ Statsraad Fasting.

retningen om Udfaldet af Adelssagen have forbudt alle norske Skibe at seile, af Frygt for hvad de fremmede Magter kunde faa isinde i den Anledning at gjøre imod vor Skibsfart; men siden besluttede han sig til først at forsøge at parlamentere — formodentlig med de fremmede Magter. 18 siger: „med al den Rolighed, som jeg ellers har, deals af „Naturen, deals af Øvelse, er jeg nu forstyrret, be- „drøvet og ængstlig over hvad Enden skal blive paa „disse Ting.“

Jeg havde troet, at Kongen strax havde hævet Stortinget, men dette blev da ei Tilfældet.

Idag blev Nansen begravet. Hele Stortinget, hele Norske Selskab og desuden endeel Andre fulgte, saa at Følget vist var henved 200 Personer.

22de Mai. I Raadet idag fik vi ikke noget mere at vide om Tingenes Tilstand, end hvad vi før vidste. Sandels har heller ikke Noget om, hvad Tid Leiren skal oprettes, hvilket dog er besynderligt. Der var ellers et hemmelighedsfuldt Mørke over hans Ansigt idag, der synes at vise, at han veed Mere, end han vil fortælle os — det forekom mig idetmindste saa.

Jeg var idag oppe i Stortinget og forelæste et meget langt Reskript fra Kongen, der indeholder Meget eller Intet, alt som man tager det. Det er Advarsler og Admonitioner. Det er af 12te April; Sandels har hidtil holdt det tilbage, da det er udfærdiget i Anledning af hans Indberetning om Komiteens første Indstilling om Opgjørelsen med Danmark, hvilken Indstilling skulde være hemmelig; men nu er der kommen bestemt Ordre fra Kongen,

at Stortinget skal have dette Reskript tillivs, — ja at det skal trykkes i Rigtidenden.¹⁾ Dette er ret

- 1) Kongelig Resolution af 12te April er saalydende: „Hans „Majestæt befaler den kongelige Norske Regjering at „gjøre Norges nu forsamlede Storting den her vedlagte „Meddelelse.“

Meddelelsen er Reskriptet til Stortinget af 12te April, hvoraf hid sættes Følgende:

„I Egenskab af uindskrænket Monark over Norge af „stod Kongen af Danmark den 14de Januar 1814 til Hans „Majestæt Kongen af Sverige bemeldte Land for at for- „enes med Kongeriget Sverige.

„Kongen af Sverige blev ved Traktaten i Kiel sat i „Besiddelse af alle de uindskrænkede Enevolds-Rettig- „heder, som Kongen af Danmark udøvede i Henseende til „Norge, og Danmark erholdt til Gjengjæld Erkjendelsen „af Toldrettighedene i Øresund, Eftergivelsen af Sveriges „Tilgodehavende hos Danmark, der beløb sig til 12 Mil- „lioner Franker, Tilbagegivelsen af Slesvig og Holsteen, „og endelig Løftet om Overleveringen af Pommern, saa- „snart de svenske Tropper i Kongen af Sveriges Navn „havde taget Fæstningerne Frederikssteen, Frederiksstad, „Kongsvinger og Akershus i Besiddelse. Da Sverige, „foruden de andre Skadesløsholdelser, havde lovet Dan- „mark en Million Rigsdaler, saa bleve, til Afdrag derpaa, „400,000 Rdr. udbetalt ved Ratifikationens Udveksling.

„Alle Europas Magter tiltraadte paa Kongressen i „Wien Afstaaelses-Traktaten. Rusland, England, Preussen „og Østerrig havde allerede ved særskilte Traktater „garanteret den.“ — — — — —

Der siges videre:

„— — Kongen erindrer sig ved denne Leilighed, hvad „et Storthingsmedlem, Ordfører for en Deputation, i Aaret „1816 ytrede for Høisamme. „Nationerne“, sagde han, „have deres Barndomsalder saavel som Individerne; og „Landsfaderen bør fremhjælpe hine, som Husfaderen

ilde, thi det er i en lei og daarlig Stil, og temmelig svulstigt men let i Tanker.

Forøvrigt gaar det ei saa direkte paa Amalgamation etc., som jeg efter Rygtet troede, det gjorde. Heller ikke kompromitterer det Sandels saa ligefrem i Anledning af den hemmelige Komitee-Indstilling. Hvad Kongen siger, der er foreslaaet, kan han have taget af Nationalbladet.

23de Mai. Jeg har nu i nogle Dage ei bemærket Noget om Storthinget; der er nok eiheller forefaldet noget særdeles Mærkeligt; der arbeides paa Skattefordelingen. Falsen undslog sig igaar for at være Storthingspræsident, og Knudssøn blev det da. Her fortælles, at Young skal have udladt sig med, at „dersom Kongen vil opponere altfor meget imod „Storthinget, saa kan dette sende en Deputation til „Petersborg og kaste sig i den mægtige Alexanders „Arme.“ Det er en vakker Tale, især for en af Folkets Repræsentanter! Oberst Clairfelt er idag igjen afreist til Stockholm. Stadskaptein Blom, der notorisk ikke eier en Skilling, skal forleden have gjort et brillant Selskab for en heel Deel af Storthinget. Da han er af det saakaldte kongelige Parti, saa gjør man leie Gisninger om, hvor han har faaet Penge til dette Selskab. Er Gisningen rigtig, saa er en saadan Foranstaltning ei alene uværdig,

„disse, til at opnaa Modenhedsalderen“. — — — — —
 — — — — — St. Eft. II Side 43.

Ved kongelig Resolution af 16de Mai blev det bestemt, at dette Reskript af 12te April „skal paa sædvanlig Maade meddeles Storthinget, forsaavidt det ikke allerede maatte være skeet.“

men den er latterlig, med Hensyn til Valget af den intetsigende Person, som man lod gjøre Selskabet.

24de Mai. I Thinget holder man endnu paa med Skatteloven. Jeg har idag ei hørt eller erfaret Noget som er værd at nedskrive. Jeg har ogsaa nok at tænke paa i Kontoret i disse Tider i Anledning af den forestaaende Leir. Der er Saameget, der skal arrangeres og som skal anskaffes; og dyrt bliver Alt. Enhver vil snyde og profitere, naar der skal anskaffes Noget for offentlig Regning. Sandelig den Lystleir bliver en dyr Fornøielse for Landet, især naar man til Pengeudgiften af Statskassen endnu føier det Tab, Landmanden lider, deels ved Skydsen og Gjennem-Marschen, deels ved at 3000 arbeidsføre Mennesker og cirka 600 Heste ere borte fra Landbruget i den vigtigste Tid.

25de Mai. I Raadet idag faldt intet Mærkeligt. I Odelstinget har man havt Universitets-Fundatsen for; men man kom nok ei langt med den. Amtmand Falsen og Bøckmann skal have kjøvlet til den Grad, at Præsidenten maatte bede dem afholde sig fra Personaliteter. Sligt er stor Moro for Galleriet, men sørgeligt forresten. Jeg hører nu, at Universitets-Fundatsen er afgjort idag i Odelstinget paa den Maade, at man har tilsidesat Kongens nu gjorte Proposition derom og derimod uforandret antaget den af forrige Storting forfattede Fundats. Om dette maaskee var rigtigt i sig selv, kan jeg ei bedømme; men ilde anseer jeg det under nuværende Omstændigheder. Kongen vil nu ligesaa tidt som sidst sanktionere den, og han vil ansee det som en Chikane, at man nu igjen fremkommer med denne ikke bifaldte Fundats. Det havde været bedre, at

man aldeles intet havde gjort ved denne Sag, hvilket Tidens Korthed og de mange vigtige Sager godt kunde undskyldt.

26de Mai. Idag har der været en varm Dag i Stortinget. Komiteen, der skulde foreslaa hvilke nærmere Oplysninger, der skulde indhentes i Anledning af Sagen om Opgjørelsen med Danmark, fremlagde sin Indstilling. Den skal have gaaet ud paa at skrive en Adresse til Kongen og anmode om adskillige Afskrifter af Traktater etc., der efter mit Skjønnende deels Intet releverer i Sagen, deels var af den Natur, at Stortinget ei har nogen Ret til at fordre dem sig forelagte. Efter meget Kjæveleri blev Komiteens Indstilling forkastet, og der blev besluttet, at Sagen angaaende Opgjørelsen med Danmark skal afgjøres uden nogen Indhentelse af nærmere Oplysninger. Den skal nok foretages paa Tirsdag.

Jeg havde hidtil et Slags Haab om, at der ei vilde blive Noget af den kostbare og byrdefulde Lystleir, og at det kun var en Skræmsel; men jeg tror nu, at den i alle Tilfælde virkelig bliver af, saasom jeg seer, at den staar omtalt paa et Slags officiel Maade i svenske Aviser. Men en heelt forunderlig og hensigtsløs Measure forekommer det mig at være, thi jeg indseer ei engang, at den duer til Skræmsel uden forsaavidt, at den koster Landet Penge.

27de Mai. Nu iaften kom her en svensk Kaptein Witlock fra Stockholm som Kureer. Jeg fik et Brev fra Holst, men som ei melder om Andet end om Bodøsagen. Denne er endnu ikke tilendebragt. Den engelske Minister skal atter have indgivet en

Note i den Anledning, der skal være overordentlig djærv og impertinent. Han forøger sine Fordringer, alt som han finder Vedkommende eftergivende, eller rettere, svag; — det er jo i sin Orden.

28de Mai. Med Kureren igaar er der kommen 2de Protokoller.¹⁾ Den ene indeholder kun Kongens Resolution, at Nationalbladet ei længer maa forsendes med Posterne imod modereret Gebyhr. Den anden lyder, Saucen fraregnet, omtrent som saa, „at ligesom Hs. Majestæt forhen har befaleet „Regjeringen at hæve Stortinget, saasnt det be- „fatter sig med Andet end de kongelige Propositioner, „saaledes befales nu, at saafremt der paa Stor- „thinget fremkommer nogen saadan Motion som Ro- „senkildes den 12te Mai (om en Kundgjørelse til „det norske Folk), og den ei strax misbilliges af „Thinget, da skal dette øieblikkeligen opløses, og „er Statholderen og Statsraaderne fælles og hver „for sig ansvarlige for denne Befalings strikte Efter- „levelse“.²⁾

¹⁾ Af 24de Mai.

²⁾ Resolutionen har følgende Ordlyd: Ved Hans Majestæts naadigste Reskript af 10de indeværende Maaned har Høistsamme befaleet sin Norske Regjering uopholdeligen at opløse Stortinget, saafremt det skulde beskjæftige sig med andre Sager end de, der af Regjeringen ere det forelagte.

Da Hr. Rosenkildes Motion har tildraget sig Kongens hele Opmærksomhed, og da Hs. Majestæt aldrig vil tabe af Sigte Høistsammes kongelige Forpligtelser, grundede paa den Beskyttelse, Kongen skylder Lovene og Konstitutionens ordrettteste Efterlevelse, saa er det, at Hans Majestæt har villet befale, ligesom Høistsamme herved naadigst befaler den Norske Regjering

I Henseende til den forrige Befaling om Op-
løsningen, da have vi taget det Parti, paa en halv
offentlig, halv privat Maade, at lade de 3 Præsi-
denter faa Indholdet deraf; det Samme maa vi vel
og gjøre med denne. Trudselen om Ansvarret er
kuriøst; ligesom vi ei altid ere ansvarlige for Over-
hørighed mod Kongens Befalinger! Men med denne
Protokol fulgte et kongeligt Reskript til Stortinget¹⁾,
som det befales os at meddele Samme. Det angaar
fornævnte Rosenkildes Motion og er heelt alvorligt.
Det siger reent ud, at Motionen er strafværdig
og af oprørsk Natur, og at Kongen ei kan taale
Saadant, og indbyder derfor Thinget til, saafremt
R. ei ubetinget tager sin Motion tilbage, (han har
nok taget den tilbage indtil videre) da at sætte ham
under Tiltale for Rigsretten. Tillige anmoder Kon-
gen Thinget om at indkomme med Forslag eller en
Beslutning angaaende en Ansvarlighedslov, hvorefter
Storthingsmænd kunne dømmes, da saadan Lov
savnes. Min Mening om denne Sag er, at Rosen-

uopholdeligen og uden allerringeste Opsættelse at op-
løse Stortinget og erklære dets Møder for sluttede og
tilendebragte, saafremt en eller flere af dets Medlemmer
fremsætter eller gjentager Hr. Rosenkildes Motion eller
hvilkensomhelst anden af lige strafskyldig Beskaffenhed.
Skulde derimod de Motioner af denne Natur, der maatte
blive gjorte, misbilliges af Stortinget efter de kon-
stitutionelle Former, da skal denne vor høieste Befaling
ansees som død og magtesløs.

Vor Rigsstatholder og enhver af vor Norske Regje-
rings Medlemmer skulle, Hver for sit Vedkommende og
Alle tilsammentagne, være ansvarlige for Overholdelsen
af denne vor kongelige Befaling, der er grundet paa
den offentlige Roligheds Vedligeholdelse.

¹⁾ Reskriptet er trykt i Stgs. Forh. 1821, 2den Deel S. 407—11.

kildes Motion vistnok er høist urigtig, og kan nok siges at være af oprørsk Natur, thi Stortinget maa ei kunne udstede Kundgjørelser; men Kongen burde efter min Mening ei lade som han bemærkede sligt en enkelt Dosmers Indfald; først da, naar Thinget havde bifaldt Fadæsen, havde det været Tid for Kongen at træde frem i denne Sag. Reskriptet er noget langt men ellers i det Hele bedre skrevet og argumenteret end de seneste af det Slags, vi have faaet; men ilde er det, at der paa et Par Steder er ublide Udtryk om Thinget i det Hele, hvilket er ubilligt, uklogt og tillige upassende i et Reskript, hvis Tendents er at faa et Medlem revset af den hele Forsamling selv.

Men hvad vil Kongen gjøre, om Rosenkilde ei vil ubetinget tage Motionen tilbage, og Odelstinget ikke vil sætte ham under Tiltale? Kongen skulde ei have indladt sig paa dette. Han kunde have sagt, hvad han forresten har sagt om Sagen, men overlade Thinget at vælge Midlerne til at rette Feilen.

Stortinget skulde nu imorgen have dette Reskript tillivs, men min Mening er, at vi bør vove paa at udsætte det, da just Danmarks-Sagen skal for imorgen. Reskriptet vil naturligvis forbitre Mange, ja det som værre er, det vil saare endeel af de Bedre i Thinget.

Jeg har seet et Brev fra 14¹⁾ hvori det hedder, at der med denne Kureer vilde komme Noget angaaende Adelssagen; men dette er ei kommet; man er vel ei blevet enig med sig selv derom. Han melder Intet om, i hvad Aand det skulde være. Jeg

¹⁾ Statsminister Anker.

er ret nysgjerrig for at vide, hvad Kongen har besluttet, og hvad han har sagt om vore Vota. 14 skriver ellers, at Kongen nylig skal have sagt: „en Amalgamation imellem Norge og Sverige skal ei skee, saalænge jeg lever.“ Dette er mærkeligt nok. Utilfredshed med Herrerne i Sverige maa have foranlediget denne Beslutning; gid den være fast!

29de Mai. Vi mærkede idag paa 19¹⁾, at han vilde, man fordetførste skulde ikke iværksætte Kongens Resolution, angaaende at Nationalbladets Portofrihed er ophævet, men først see, om det forbedrer sig. Til Lykke var Resolutionen allerede kommunikeret fra Statssekretariatet til Departementet og fra dette til de Vedkommende, saa der ei kunde blive mere Kvæstion om denne tergriverende og i flere Henseender urigtige Idee af 19. Formodentlig har Hjelm lugtet Luntten og været hos ham og lovet Bod og Bedring ja maaskee lovet at sætte ham i hvert Blad herefter med Palmer i begge Hænder. Slige Kompromisser due ikke; de samme Grunde, som bevægede os til at raade Kongen at give den omhandlede Resolution, ere endnu til. Hvad Ret havde vi desuden til at opsætte Resolutionens Udførelse?

Vi besluttede, at Reskriptet om Rosenkilde først skal meddeles Thinget imorgen. Idag har man da Danmarks-Sagen for. Der holdes Eftermiddags-Session, og Gud veed, om Sagen dog kommer tilende.

30te Mai. Stortinget holdt ud til Kl. 2 inat. Der skal have været meget lange og ivrige De-

¹⁾ Grev Sandels.

batter. Amtmand Falsen skal have talt over Sagen i to Timer itræk, og talt meget godt. Rosenkilde skal have talt om at overgive hele Sagen til Kejsers Alexanders Decision, og Flor sagt, at hele Ulykken i denne Sag kom fra Kongen, hvorover Præsidenten skal have taget de to Herrer ret hvast fat og iredtset dem. Knudssøn skal overalt have redet sig meget godt ud af denne vanskelige Debats Bestyrelse, skjønt han i det Hele ei har de bedste Gaver til at være Præsident. Sebellow vilde, man først skulde indhente Høiesterets Betænkning om Norges juridiske Forpligtelse til at betale, og Young at Sagen skulde udsættes, indtil Gram blev frisk, da denne havde, saavel i som udenfor Thinget, erklæret, at han kunde klarligen godtgjøre, at Norge ei burde betale en Skilling. Gram har hele Tiden været den Ivrigste imod al Betaling til Danmark; han har nu meldt Sygdoms-Forfald, hvormed det, som man vil vide, ei skal hænge saa rigtig sammen. Men disse Forsøg paa atter at faa Sagen udsat faldt igjennem. Der blev da med 54 Stemmer imod 21 besluttet, at Norge anerkjender ene at betale de 3 Millioner til Danmark. Idag blev Debatten fortsat og der bestemtes da, at der skal tilføies Resolutionen, at Betalingen skal skee saaledes, som Thinget i en underdanigst Adresse til Hs. Majestæt nærmere forklarer, men hvorledes denne Adresse skal være, bliver nok først afgjort paa Fredag. Den vil nok komme til at gaa ud paa at faa betale i 30 Aar; men godt er det dog, at denne længere Betalings-Termin ei kom til at staa i Resolutionen selv, som en bestemt Betingelse; thi da var Konventionen ei anerkjendt, og dette kunde strax

give de fremmede Magter Anledning til at blande sig i Sagen.

Wedel var idag i Stortinget med Reskriptet om Rosenkilde. Jeg hører nu, at denne har, uden Forbehold, taget den omhandlede Motion tilbage, saa at Sagen dermed bliver afgjort, uden nogen Kvæstion om Rigsret. Dette er mig ret kjært, da Kongen ellers lettelig vilde blive kompromitteret.

31te Mai. Jeg hører at Rosenkilde igaar ogsaa maatte tilbagekalde, hvad han i Debatten forrige Nat havde sagt, ja endog skrevet i det skriftlige Votum, som han indleverede, nemlig om, „at Opgjørelsessagen burde overlades til Keiser Alexanders Afgjørelse.“ Slige Karle ere altid færdige til at komme frem med Fadæser og Impertinencer, men de ere ogsaa ligesaa hurtige til at æde dem i sig igjen.

1ste Juni. I Raadet idag besluttede vi atter en Aktion imod Nationalbladets Udgever, nemlig i Anledning af et Stykke, der staaer (just i Rosenkildes Aand) om at voldgive Opgjørelsessagen til Keiser Alexander. Det forekommer mig, at Forfatteren af dette Stykke maa kunne straffes, da det dog virkelig ei blot fornærmer baade Kongens og Folkets Værdighed, men er stridende imod Grundlovens § 1. Men om ogsaa Domstolene ei skulde blive af denne Mening, saa tror jeg dog, det er af politisk Vigtighed, at Regjeringen ei overseer deslige Ytringer. Der synes saa medeet at være kommen saamegen Tendents til at ville have Keiser Alexander ind som Decisor i den omtvistede Sag, saa man fristes til at tro, at det stedse fule og stedse aktive russiske Kabinet kan have sine skjulte Agenter her i Landet.

I Thinget idag kom man nok ei videre, end at der blev bestemt, at Komiteen skal forfatte Udkastet til Adressen til Kongen angaaende Betalingstiden til Danmark, hvilken i det Hele nok skal gaa ud paa, at man maa have 30 Aar. Men hvorledes Adressen egentlig skal være, om den skal indeholde Bestemmelsen om de 30 Aar som en bestemt Betingelse, eller om der skal anholdes om at faa det arrangeret saaledes, at Betalingen skeer i 40 Aar, det tror jeg ei man har rigtigt afgjort endnu, og det er dog af væsentlig Forskjel.

2den Juni. I Lagthinget har man idag havt Odelsretten for; om man blev færdig med den, veed jeg ikke. Jeg har heller ikke hørt, hvad man har havt for i Odelstthinget, da jeg har havt saameget at vrøvle med paa Kontoret, at jeg ei har faaet tale med Nogen. Den befalede Leir giver mig nok at tænke paa. Jeg haaber vel endnu, at der ei bliver noget af den; men jeg tør dog ei stole derpaa, og maa ei, efter den Ordre vi have. Altsaa maa der skee endeel Forberedelser, d. e. nogle Penge maa der absolut kastes bort. Vi ere nu ogsaa saa rige, kan jeg tro, at der bør ødsles noget.

Den svenske Sekretær eller Raad, som Nationalbladet har seet ind i den anden Ende til, skal være Hartmansdorff, der virkelig skal have sat sig paa Rækværket med Ryggen imod Forsamlingen. Uagtsomt var dette, men at han skulde have gjort det for at vise Ringeagt, dertil er han ialfald for klog.

3die Juni. Jeg havde troet, at vi idag havde faaet en Kureer; de pleie komme om Søndagene, men der kom ingen. Jeg havde Brev med Posten

fra Birch, men det berettede Intet. Man vidste lige-saalidt i Stockholm som her, om og naar Kongen vil reise hertil.

Nationalbladet bliver nu altfor gement. Den ene Gang efter den anden stiller det Sandels til Skue paa en nederdrægtig Maade. Lad ham have sine Feil, men det er uværdigt for hele Nationen, at den første Embedsmand i Landet bliver saaledes medhandlet. Er han ei sin vigtige Post værdig, nu, saa indgaa man med en Forestilling til Hs. Maje-stæt og udbede en Anden i hans Sted, men saa-længe han beklæder denne Post, er det en Vanære for Nationen at see ham sættes saaledes i Gabe-stokken.

4de Juni. Aschehoug har i Stortinget fore-slaaet, at der ved en Adresse skulde bedes Kongen om, at der ei maa blive nogen Leir iaar, da dette vilde blive altfor byrdefuldt for Landet. Mig fore-kommer dette at være et ganske rimeligt Forslag; men 19¹⁾, er ei af den Mening; han siger, at Kongen vil blive vred over, at Thinget vil befatte sig med denne Sag, som ei kommer det ved, og at han følgelig da just vil have Leiren. Er det saa, saa er det vist bedre, at der ei skeer nogen Adresse fra Thinget; men Uret har Kongen vistnok, dersom han vredes over, at Thinget supplicando henvender sig til ham i deslige Sager, og end mere Uret, ifald saadan hans Vrede faar Indflydelse paa hans Be-stemmelse, om en byrdefuld Foranstaltning kan und-gaaes eller ikke.

1) Grev Sandels.

5te Juni. I Stortinget er der i disse Dage handlet om Gage- og Pensionslisterne. Dette er en af de meget vanskelige Sager, og i hvilke Thinget aldrig kan fatte Beslutninger, der findes almindeligen tilfredsstillende. Stortinget har besluttet endeel Indskrænkninger i Gager. Jeg hører meget Skrig derover, men jeg tror dog, at det i det Hele taget har handlet rigtigt i denne Sag. Statsraaderne have mistet 140 Sp. aarlig af hvad de nu havde. Nogle af dem ere meget misfornøiede dermed, men jeg tror, Thinget kunde ei tilstaa mere, end det har tilstaaet; der kunde jo være Tvivl om vi igrunden skulde have mere end de først bestemte 2500 Sp. Vel er det saa, at der er bleven 5 Departementer istedetfor 7, og at Arbeidet derfor er forøget for Departements-Cheferne; men dels gjælder ei dette for dem alle, f. Ex. ei for mig, da mit Departement ei fik flere Sager ved Delingen, og ei for Statsraaderne i Stockholm, dels er det saa en egen Sag, at man skal have mere Gage, hver Gang man faar mere Arbeide. At vi nu faa 2860 Sp., anseer jeg derfor som en Følge af, at man har indseet, at 2500 var for lidet for en Statsraad.

6te Juni. I Thinget er der nok fremdeles handlet om Gage- og Pensionslisterne, men jeg har ei hørt med hvad Udfald. Derimod er her en kuriøs Ting passeret i denne Hovedstad. De Militære have nemlig begyndt, som det synes, at tage sig af Pressens Misbrug. Officererne have nemlig idag for det Første udfærdiget en Adresse til Sandels, hvori de tilkjendegive deres Mishag med de Uartigheder, som der i Nationalbladet er sagt om ham, og forsikre ham om deres Agtelse for ham og deres Tilfreds-

hed ved at tjene under ham. Adressen var underskrevet af Fabricius og af de herværende Brigade-Chefer, og blev overleveret Excellencen ved en Deputation, bestaaende af disse Chefer og endeel andre Officerer. Dette er nu i sig selv en uskyldig Ting, og kan være godt nok for at formilde den Ærgrelse, Sandels føler over den virkelig høist lumpne Maade, han er behandlet paa af Skriblerne. Jeg har imidlertid Noget imod alt dette Adresse-Væsen; det er en unorsk Ting, og derfor klæder det os ikke.

Men Officererne have tillige paa Krigsstandens Vegne udfærdiget en Skrivelse til Nationalbladets Udgiver, hvori der forklares Armeens Misnøie med Bladets Tone og anmodes om, at denne i Fremtiden maa blive anderledes. Jeg har ei bestemt erfaret, hvorledes Skrivelsen var affattet, men Indholdet skal nok være omtrent som anført. Den skal være bleven Hjelm insinueret ved to Officerer. Dette er nu en Measure af en egen Art. Enten bryder nu Hjelm sig ei om denne Admonition, og da er jo Intet vundet, eller han retter sig efter den, og saa er det da Militæret, som igrunden dirigerer Pressen, og dette er baade i Princip og i Gjerningen ilde. Men bedre er dog dette, end om det skulde blive Tilfældet, at Hjelm ei bryder sig om Advarslen, og Militæret da faar det Indfald at bruge Magten og tage sig selv tilrette, hvilket, med den Stemning, der nu raader hos mange af dem, ei er saa usandsynligt, især da de vel turde regne paa, at saadan Fremfærd igrunden ei vilde aldeles misbilliges paa høiere Steder. Skeer noget saadant Skridt af de Militære, saa er det igrunden en ren Revolution, og vi faa da ogsaa her see, hvorledes

det seer ud, naar Militæret hersker over Lovene. Til saadant Noget kunne de uværdige Skriblerier give Anledning!! Sagtens haaber jeg, at de Sindige blandt de høiere Officerer ville søge at forekomme deslige Optrin; ligesom jeg ei heller tror, at vore rolige norske Krigere lettelig ville geraade i vildt Raseri, som f. Ex. de franske; imidlertid kan man dog ei vide, hvorledes ogsaa vort Militær, naar det først erfarer, at det har Magten, kunde gjøre et Skridt efter det andet, og mindst kan man vide, hvorledes Militærets Stemning kunde af Visse benyttes til at skrive Love udenfor Grundloven.

7de Juni. Igaar har man i Thinget havt fat paa Fasting, i Anledning af at han har fungeret og faaet Gage baade som Statsraad og som Kommandør i Søetaten. Udfaldet blev, at der skal gjøres en Adresse til Kongen for at bede ham om, at dette ei maa blive saa for Fremtiden; og derhos har man remitteret Sagen til Odelstinget, for at dette kan undersøge, om ei Fasting bør sættes under Rigsret, fordi han ei har anmeldt, at han havde denne dobbelte Post. Den første Deel af Beslutningen kan nu saa være, da det vel er tvivlsomt, om det er saa rigtigt, at en Statsraad tillige har en anden Post; men den sidste Deel er rent desperat, thi aldrig har det været, eller kunde det være en Hemmelighed, at Fasting fungerede som høistkommanderende Søofficer og som Generaladjutant for Søetaten. For hvem skulde han gjøre Anmeldelsen om sin dobbelte Post? maaskee for Publikum gjen- nem Nationalbladet? Bøckmann var den drabelige Kjæmpe i denne Sag; nu, det var maaskee efter hans Overbevisning; men han løi endeel for at faa

denne Overbevisning til at blive den seirende, og det var ikke smukt. Idag har man i Odelstinget disputeret om Principerne for Anvendelsen af det beneficerede Gods.

8de Juni. Der er igaar kommen en Kureer fra Stockholm. Den har bragt to Propositioner¹⁾ til Stortinget, nemlig om Trykkefriheden og om Adelen. Den første er ei saa ilde skreven men særdeles lang. Den gaar ud paa, at det ved Lov skal bestemmes, at Trykkefriheds-Forordningen af 1799 er gjældende, hvor den ei strider imod Grundlovens § 100, at der skal bestemmes hvilke §§ af benævnte Forordning skal ansees anvendelige paa dem, der skrive om Broderfolket, og endelig at skyldig eller uskyldig skal bestemmes ved en Jury, angaaende hvilken der ved Propositionen er et Lovudkast i 10 eller 11 §§; men dette Udkast er særdeles ubestemt og ufuldstændigt. Den anden Proposition er ogsaa temmelig lang og fuld af haarde Udtryk imod Thinget. Kongen siger deri, at han vil sanktionere Loven om Adelen's Ophævelse, naar Thinget vil beslutte, at Adelen skal have Erstatning. Kongen foreslaar ellers, foruden Benævnte om Erstatningen, „at Thinget vil autorisere Kongen til at „indstifte en Adel i Norge, for at belønne dem, der „gjøre sig fortjente af Staten“.²⁾

Da Kongen her foreslaar Thinget at gjøre, hvad det ei er berettiget til, saa anseer jeg denne Proposition for ukonstitutionsmæssig, og jeg var i Førstningen uenig med mig selv, om jeg ei paadrog mig Ansvar ved at gaa op med den i Stortinget. Men

¹⁾ Af 2den Juni. ²⁾ Stgs. Eft II. Side 137.

ved at overveie, at hvad der staar i § 30 om at protestere, unegtelig kun kan gjælde om Raad, hvor Kongen er tilstede, og dernæst at Aanden i vor hele Grundlov er, „at Kongen har Ret til at „beslutte og lade udføre, hvad han for godt befinder, „naar han har hørt sit Raad“ — hvilket han har gjort, da Sagen er besluttet i Raadet i Stockholm — er jeg bleven overtydet om, at vi her maa udføre deslige Befalinger. Ikkedestomindre troede jeg, at vi, for Kongens egen Skyld, burde vove først at gjøre ham en Forestilling om denne Sag, førend den overgives Stortinget. Denne min Mening tiltraadte 11¹⁾, men de Andre ikke, og det blev derfor besluttet, at begge Propositioner skulle af mig bringes op i Thinget paa Tirsdag, men til den Tid holdes hemmelige.

Propositionen om Adelen er meget maadeligt skreven og fuld af utydelige, ja uforstaaelige Meninger.

9de Juni. Igaar, tror jeg, blev der i Thinget debatteret om Fordelingen af Kjøbstad-Skatten paa de forskjellige Kjøbstæder, hvilket nok har været en heftig Debat, da Gjenstanden saa nært vedrører de forskjellige Interesser. Idag er intet Thing; der ferieres nu til paa Tirsdag eller 3die Pintsedag.

11te Juni. Jeg har faaet et Brev fra 18²⁾ af 4de dennes. Jeg seer deraf til min store Forundring, at Kongen aldeles Intet har ytret i Henseende til vore forskjellige Vota om Adelsagen. Men der har været mange Statsraads-Forsamlinger i Stockholm i den Anledning, og der er affattet mange Resolu-

¹⁾ Grev H. Wedel-Jarlsberg. ²⁾ Statsraad Fasting.

tioner derom, som igjen ere blevne forkastede, indtil det da blev ved det Reskript til Stortinget, som jeg under 8de har omtalt. Det er besynderligt, det synes ei, det er faldet Raaderne derinde ind, at de burde protesteret imod dette Reskript, hvilket dog nok egentligen havde været deres Pligt, skjønt det vel ei havde hjulpet noget. 18 anseer det aldeles fornødent, at Stortinget maa opfylde det ene Forlangende i Reskriptet, nemlig at dekrettere Erstatning for de adelige Familier, men mener derhos, at Kongen ei vil insistere mere paa det andet, naar Thinget erklærer det for et Konstitutions-Spørgsmaal, der skal afgjøres af næste Storting. 18 bemærker ogsaa, at Suchtelen synes at blande sig meget i disse Sager, og at han formentlig er Skyld i, at Kongen ei har indskrænket sig til at faa en kun personlig Adel, hvilket før har været hans Mening. Ogsaa vi skulle da regjeres af den hellige Alliances høie og arrogante Medlemmer.

12te Juni. Jeg var da oppe i Thinget idag og læste op de tvende Reskripter, nemlig om Adelen og om Trykkefriheden. Det er sandelig ei behageligt at forelæse Saadant, som man hverken i Form eller Indhold kan bifalde. Sibbern er idag valgt til Storthingspræsident.

Vi have med Kureer atter faaet to kuriøse Ting; den ene er en Protokol, hvori der befales, at Forordningen af 27de September 1799 skal trykkes og uddeles til alle Øvrigheder og Dommere til Efterlevelse. Trykningen og Uddelingen efterkomme vi, men hvad det „til Efterlevelse“ angaar, da maa vi sætte det noget paa Skruer, da det er en egen Sag, at Kongen befaler Dommerne,

hvilke Forordninger de skulle ansee for gjældende. Den anden Ting er en Protokol, der befaler os, at dersom Stortinget ei skulde ville adlyde og adskille sig, naar vi, ifølge den Ordre vi have, finde os foranledigede til at opløse det, vi da skulle bruge Magten efter § 99, arrestere de Opsætsige og lade dem tiltale¹⁾. Jeg kan ei begribe, hvorledes Kongen kan falde paa, at Thinget skulde ville modsætte sig dets Opløsning, hvortil Kongen jo er aldeles berettiget. Vi holde altsaa ogsaa denne heelt kuriøse Befaling aldeles hemmelig. Det er ellers misligt med vore Hemmeligheder; vi holdt den Befaling, vi have om Stortingets Opløsning, hemmelig, og nu staa den in extenso i Stockholmsposten; hvorfra da Kontentum er indført i Rigestidenden.

¹⁾ Denne kongelige Resolution af 26de Mai er saalydende: Reskripterne af 10de og 24de indeværende Maaned have bestemt de Tilfælde, i hvilke den Norske Regjering skal opløse Stortinget.

Saafernt det skulde hænde — hvilket Hans Majestæt ikke vil tro — at Pluraliteten af Thingets Medlemmer, forlede af enkelte urolige Hoveder, vægrede sig for at adlyde Befalingen om at opløse Samme uopholdelig i Overensstemmelse med Konstitutionens 80de §, da befaler Hans Majestæt den Norske Regjering i dette for Norge ulykkelige og fornedrende Tilfælde:

at sætte Konstitutionens 99de § om oprørske Samlinger i Udøvelse efter hele dens Indhold og i hele dens Omtang.

Hans Majestæt befaler tillige den Norske Regjering at belægge med Arrest alle dem, der maatte ville modsætte sig denne Artikels Udøvelse og at lade dem tiltale for Domstolene i Overensstemmelse med de gjældende Love, — Love der udgjøre Grundvolden for den norske Lovgivning, og som Stortinget selv har villet bibeholde, indtil den nye Kriminallovs endelige Udfærdigelse.

Der blev idag atter besluttet to Aktioner imod Nationalbladet, den ene angaaende en Ironi imod Keiser Alexander, som findes i det infame Stykke „den portofrie Excellence“, og den anden angaaende Malicerne i et Stykke med Overskrift „omnia non possumus omnes“. Denne sidste Sag anlægges efter Kongens specielle Befaling.

Vi vide underhaanden, at Suchtelen har givet Ordre til den russiske General-Konsul til at fratage Rosenkilde hans Diplom som Vicekonsul, men det er da endnu en Hemmelighed. Hvor barnagtig og hvor ubetydelig denne Ting i sig selv er, saa er den dog et Bevis for, at Suchtelen virkelig følger Forretningernes Gang paa Stortinget.

Det hedder nu for vist, at Kongen vil i de første Dage af Juli begive sig til Norge; men han bliver nok ei længe her; han vil nok reise til Skaane, hvorhen Kronprindsen, der ei kommer her, skal afreise den 16de Juni.

13de Juni. Nu er det da udenfor al Tvivl, at jo Leiren skal blive af. Den er nu bestemt til at begynde den 24de Juli; skal den da vare i 6 Uger, saa falder den ind baade i Slaat-Aannen og i Skur-Aannen. „What sick doch de Kønig ene Möhe maakt ons arme Lüt to berickern“, sagde den holstenske Bonde, da han i Wansbeck saa Stadsen ved Tal-lotteriets Trækning. Her kommer svensk Artilleri, Kavaleri og Infanteri, ialt 3000 Mand. Her kommer en svensk Krigsraad, der skal foranstalte Anskaffelsen af Proviant og Fourage for de svenske Tropper; dette er jeg ret glad over. Det hedte først, at Armee-Departementet skulde beværte dem, imod Refusion, og disse Gjæster turde det ei være saa let at

gjøre tilpas. Men hvad skal der nu egentlig skee formedelst og ved denne Leir? Kongen maa dog vel som andre Mennesker have en Hensigt med hvad han foretager. At sammendrage disse Tropper i denne Tid blot for at øve dem synes at være en Hensigt, der ingenlunde kan retfærdiggjøre Bekostningen for Kassen og Byrden for Landet, som der ved foraarsages. Jeg kan derfor ei komme fra den Tanke, at der pønses paa at gjøre et Slag, et Greb i Konstitutionen. Vort Militær lader sig let besnakke til at raabe Bifald til Sligt; det holder ei saameget af den nuværende Forfatning — Tak være Stortingets Daarskaber og Skriblernes Nederdrægtighed. Og naar nu 6000 norske og svenske Soldater paa Egeberg skrige, at hvad man foreslaar af Forandringer, er Altsammen saare godt, hvor er da den Stemme, som med Virkning kan hæve sig derimod og forhindre dem? Det Eneste, jeg stoler paa, eller dog endnu øiner noget Haab i, er Vedkommendes Ustadighed og maaskee Mangel paa Resolution til at udføre nogen decisiv Streg.

14de Juni. Jo mere jeg tænker paa denne Leir, des leiere seer den mig ud. Det er mærkeligt, at de svenske Regimenter, som skulle komme, ere af de langt bortliggende, Kalmar-Regiment f. Ex. Er det for at imponere, saa er det ganske rigtigen beregnet; man har da en saameget større Force ved Haanden; thi de nærliggende Tropper kan man jo altid snart faa ind over Grændsen.

I Stortinget har man havt for Udkastet til Adressen angaaende Betalingen til Danmark. Det var for lukkede Døre; man veed imidlertid saameget, at der har været temmelig Strid, og at Sagen skal igjen for iovermorgen.

15de Juni. I Raadet idag modtog vi en Deputation, der bragte 3de Beslutninger, nemlig: om Flaget, om Odelsretten og om Universitets-Fundatsen. Den første bør Kongen efter mit Begreb sanktionere; men jeg er virkelig bange for, at han ogsaa derved vil gjøre Vanskeligheder, formedelst den ham saa mistænkelige røde Farve. Odelsrets-Loven er meget lang; jeg har ei læst den endnu. Om der ogsaa findes noget mindre Rigtigt i den, saa tror jeg dog, at Kongen ei bør indlade sig paa derfor at negte Sanktionen. Universitets-Fundatsen, der er den samme som den, sidste Storting fremlagde, sanktionerer han vist ikke, og det blot formedelst Navnet: „Frederiks“ Universitet; han har vist høiligen Uret deri; men Uret har nok ogsaa Thinget i, under disse Omstændigheder saa haardnakket at beholde dette „Frederiks“, thi derved bliver Universitetet atter i 3 Aar uden Fundats, hvilket er ret ilde.

Endogsaa de Bedre af Thinget ere ret bistre og stødte nu over de haarde Udtryk i de forskjellige Reskripter. Jeg talte igaar med 5¹⁾; han var særdeles heed. Han sagde, „13²⁾“ var tilbudet i min By, men jeg er bange, det nu vil see anderledes ud med Stemningen der.“

16de Juni. Idag holder man da paa, inden lukkede Døre, med Adressen angaaende Betalingen til Danmark. Blandt de kuriøse Rygter, man har i Omløb, er ogsaa det, at Konsul Rohde, der har været en Tur til Hamburg, har havt det Erinde fra Kon-

1) Hvem der er betegnet ved 5, kjendes ikke.

2) Kongen.

gen at negociere et Laan for Norge, for hvilket Bergens og Kristianssands Stifter skulle sættes i Pant. At Sligt er Løgn, er vist nok.

17de Juni. I Thinget blev Adressen efter en heel Deel Debatter antaget saaledes, som den af Komiteen var opsat. Krohg har skrevet den, og den skal være meget velskreven, men temmelig lang. Hvorledes ellers Kongen skal rede sig ud af denne Sag, det veed jeg ikke. Han har virkelig selv, ved sine Breve til Sandels, givet Anledning til, at Thinget antager, at der imod en billig Rente kan faaes et Laan paa 30 Aar, men hvor han faar dette er ei let at sige.

18de Juni. Istedetfor imorgen holdtes Raadet idag, for at vi skulde modtage Stortingets Beslutning angaaende Opgjørelsen med Danmark samt Adressen til Kongen i den Anledning. Vi fik ogsaa disse Dokumenter. Beslutningen, nemlig om Gjældens Anerkjendelse, siger: „Alt at betale paa den „Maade, som Stortinget i en Adresse til Kongen „nærmere forklarer,“ og Adressen indeholder, „at „Thinget ikke har kunnet tage hin Beslutning uden „under den bestemte Forudsætning, at Norge betaler „denne Gjæld i 30 Aar, istedetfor i 10 Aar“. Adressen er virkelig meget godt og tildeels fint og fuult skreven, men lang er den, og ei ganske fri for Gjentakelser og Fyldekalk. Men jeg kan godt begribe, at dette ei saa let kunde undgaaes, da Adressens Forfatter vistnok har maattet tage Hensyn paa og rette sin Stil noget efter de forskjellige Partiers Ønsker og Ytringer, for at faa Redaktionen til at smage alle Partier. Et Udtryk er der, som ei burde været der, da det let opirrer Kongen og kan

aldrig være til noget Gavn. Det hedder nemlig:
„— — den Forening, der nu paalægger det norske Folk dyrebare Opofrelser“. Det er ei heller sprogrigtigt; dyrebar kunde vel, under visse Omstændigheder, en Forpligtelse kaldes — en Opofrelse aldrig. Jeg har den Tro, at dersom vor Konge ganske aabent og venskabeligt, som imellem Mand og Mand, skrev et Brev til Kongen af Danmark og malede ham Norges Stilling, saa var det ei umuligt, at Frederik bevilgede Udsættelsen i 30 Aar; men skal derom underhandles i diplomatisk Vei, saa lykkes det ikke. Og faar man ei Udsættelse fra dansk Side, saa begriber jeg ikke, hvorledes Tingen skal blive arrangeret; thi at Kongen skal kunne skaffe Norge et taaleligt Laan paa 30 Aar, er nok blot une façon de parler.

Det seer altsaa endnu lige misligt ud med denne Opgjørelsessag, og som Følge deraf med hele Landets Stilling.

19de Juni. Idag har der nok ei været Sager af Vigtighed for i Thinget. Jeg har idetmindste ei hørt noget derfra, uden at der skal være disputeret endeel angaaende Lov-Komiteens Forslag om Opfostringsbidrag.

20de Juni. Atter en Kureer kommen, og den har bragt, foruden andre ogsaa leie Sager en, der er den allervanskeligste, der nok er kommen for i Regjeringen. Kongen har nemlig befalet, „at Finants-Departementet uopholdeligen skal udfærdige „og til Stockholm indsende Obligationerne til Danmark, aldeles overeensstemmende med Konventionen „af 1ste September 1819.“ Kan Regjeringen, kan Departementet udfærdige Obligationer paa Summer

at udrede, som Thinget siger, det ei kan eller vil bevilge Fonds til? Og paa den anden Side, kan vi vægre at opfylde, hvad Kongen i sit Statsraad i Stockholm har besluttet? Sandelig, det er vigtige Spørgsmaal; jeg er endnu ei enig med mig selv, ja jeg er halv forstyrret.

21de Juni. Vi havde idag en foreløbig Konference imellem os Raader om den igaar ankomne vigtige Sag. Wedel erklærede sig uforanderlig bestemt for ikke at underskrive Obligationerne efter Konventionen, saaledes som Sagerne nu staa, men at han derimod vilde nedlægge sit Embede. De 3 andre Raader forment, at Kongens Ordre bør opfyldes, men at man, ved at indsende Obligationerne til Hs. Majestæt, bør gjøre Bemærkninger derved. Jeg var, efterat have spekuleret den hele Nat, neppe fuldkommen enig med mig selv, dog troede jeg, at Ordren bør opfyldes, men at vi derhos bør gjøre, hvad Grundloven kalder kraftige Forestillinger, hvilket by the by er Usands, thi kraftigt er kun det, der virker, og Virkningen dependerer ei af den Forestillende. De andre 3 Raader arbeidede meget paa at overtale Wedel til at underskrive, men det indlod jeg mig ikke paa; i saa vigtige Sager skal man ei give sig af med at ville lede voxne Folk. Derimod var jeg enig i, at Wedel ei egentlig kan nedlægge sit Embede, og vi ei antage saadan Nedlæggelse uden Kongens Samtykke. Han bestemte sig da til at ville søge sin Afsked og søge Regjeringen om strax at dispensere ham fra hans Embede, indtil Kongens Resolution indløber. Dette troede jeg ogsaa kunde gaa an, skjønt jeg er af den Mening, at naar Pluraliteten af Regjeringen

bliver af den Mening, at Wedel bør opfylde den kongelige Befaling, og han ei vil, da bør Regjeringen suspendere ham indtil Kongens nærmere Resolution. Saaledes staar nu Sagen. Imorgen i Raadet skal den afgjøres; vi faa da see, hvad Udfaldet bliver; vi have ei — ingen af os — taget nogen ugjenkaldelig Beslutning om den Mening, vi sluttelig ville ytre i denne vigtige Sag. Sagen er saameget ærgerligere for mit Sind, som jeg holder mig overbevist om, at det kun er af Chikane, at denne Resolution er givet, thi Ingen skal bilde mig ind, at ei Kongen kunde faaet den engelske og den danske Minister til at bie nogle Dage endog over den 1ste Juli, nu da Sagens endelige Resultat paa Thinget var saa nært, ja det gik herfra den 19de. Men Sagen er, at enten man har villet gjøre os, og in specie Wedel, forlegne, eller man tror, at naar Obligationerne først ere udstedte, saa er Thingets Deliberation derom forbi, og det maa, nolens volens, anvise Pengene til den 10aarige Betaling.

Nu forlyder det, at Kongen kommer hid paa en Flaade fra Strømstad. Hvor stærk den skal være, har jeg ei hørt, men være den nok saa liden, saa seer det ud som en Trudsel, som en Armada imod et oprørske Folk, og dette er det norske visseligen ikke. Maaskee turde den Tid engang komme, da man vil angre saaledes at have vist Mistillid til Normænds Hengivenhed.

22de Juni. Beslutningen i den vanskelige Sag er da taget i Raadet idag. Sandels, Sommerhjelm, Treschow og Diriks bleve enige i: 1) „at Obligationerne skal udfærdiges og indsendes, og 2) at „derved skal gjøres Bemærkninger til Kongen om det

„Betænelige derved, og bede ham om muligt ei „endnu at lade dem overlever til Vedkommende.“ Jeg var enig i Nr. 1, og i det Væsentlige i Nr. 2, dog vilde jeg have Bemærkningerne affattede som en bestemt Forestilling imod Resolutionen med Hensyn til Grundlovens § 30, som jeg tror i dette Tilfælde ogsaa maa gjælde for den Norske Regjering, skjønt Kongen ei er her, saasom Obligationerne igjen først skulle forelægges Kongen, og vi saaledes have Anledning til at afgive den i § 15 omtalte Betænkning. Jeg nedlagde derfor mit skriftlige særskilte Votum, affattet i denne Smag, men naturligvis uden Trodsighed, som aldrig duer og mindst i slige Ting. Wedel afgav et skriftligt, aldeles dissenterende Votum, hvori han kort, men ret vel, udvikler de Grunde, hvorfor han ei tror at kunne efterkomme denne Kongens Befaling, og ansøger derfor om sin Afsked, enten nu strax eller naar Storthinget er hævet. Dette sidste Alternativ fik Sandels og de Andre ham til at sætte til, da de ansee det altfor skadeligt, om han skulde afgaa nu i denne Tid. De fik ham ligeledes til at frafalde Andragendet om strax at dispensereres. Dette var imod min Mening jeg indseer tilfulde det ubodelige Tab, det er, om Wedel nu gaar ud af Raadet; men jeg kan aldrig skjønne Andet, end at Regjeringen, naar en Embedsmand, han være Statsraad eller anden Embedsmand, negter at opfylde en bestemt kongelig Befaling, som Regjeringen tror han bør opfylde, da ei bør lade ham videre fungere, førend Kongens Resolution er indløbet. Forøvrigt er vistnok Ingen gladere end jeg ved at beholde ham i Raadet saalænge som muligt i denne Tid. Men hvad gjør nu

Kongen med ham? Har han sagt a, burde han vist sige b, og afsætte ham, eller endog lade ham tiltale som Kongens Mandaters Overtræder. Men jeg har det Haab, at han ei gjør det; og maaskee mindst dersom han har Noget isinde mod Norges Konstitution; han turde nok dømme, at Wedel vilde være ham en mindre farlig Modstander imod deslige Forandringer, medens han er i Raadet, end med den Popularitet, han vilde vinde ved at være spændt ud. Blot ved Vægningen af Underskriften vil Wedel allerede vinde i Popularitet, og forsaavidt er den nyttig for det Hele, skjønt jeg ikke tror, han havde Ret i denne Vægning. Regjeringen besluttede, at Sommerhjelm som konstitueret Chef for Finants-Departementet i denne Sag skal underskrive Obligationerne; En af os skulde det nu være, og han tilbød sig selv at være det.¹⁾

23de Juni. Hvad der er passeret i Stortinget i disse Dage, veed jeg ei ret Besked om; jeg har ei havt Rolighed til at bekymre mig derom, ja jeg har ei havt Lune til at tale med Folk mere, end jeg høiligen har været nødt til.

Idag hørte jeg dog, at Gram forleden skal have gjort en kunstig Motion, nemlig om et Slags Adresse til Kongen om en Explikation af Kongens Motiv til at give Regjeringen den Ordre om Thingets Ophevelse, som vi have beholdt for os, men som har staaet in extenso i svenske Aviser. Skjønt bemeldte

¹⁾ Med Udeladelse af Statsraaderne Diriks's, Treschows og Sommerhjelm's Vota, i Overeensstemmelse med hvilke Regjeringens Beslutning og Indberetning blev affattet, er Dagens Statsraads-Protokol om denne Sag trykt som Bilag Nr. 3.

Ordre ogsaa er et af disse Fostre af mauvaise humeur, og der altsaa vel kunde være endeel at sige om den, saa er det en Daarskab nu at komme med en saadan Motion, og det vilde være uforklarligt af en saa oplyst Mand som Gram, dersom man ei vidste, at han just i denne Tid har tabt sin Popularitet, og at han er en stor Gjæk efter at faa den igjen. Det er ellers ærgerligt, det er uværdigt at see, at nu alle de haarde Reskripter til Stortinget, f. Ex. de sidste om Adelen og om Trykkefriheden, staa in extenso i de svenske Aviser, indførte næsten ligesaa tidligt som de ere komne her; og da de staa under „officielle Efterretninger“, saa skeer jo Indrykkelsen efter Foranstaltning. Slig Straf, slig Hevn over Stortinget er saa smaalig, og den forbitrer uden al Nytte. Jeg saa ogsaa forleden (i Fortrolighed) nogle franske Stykker, der kaldes Extrakter af de fremmede Kabinetters Ytringer angaaende Norge, tilfølgende af at Kongen har meddeelt dem det haarde Reskript til Stortinget af 12te April. Der var slige Stykker fra Petersburg, Wien, Kjøbenhavn, Paris, London, Berlin, ja endog Madrid og — Neapel!!! Det forstaar sig, at de Alle finde Stortinget mere og mindre revolutionært, ja carbonarisk, bifalde Kongens Reskript, og Nogle tilraade endog haardere Mesurer, ja tilbyde Hjælp dertil. Muligt er det vist, at jeg feiler, men moralsk overbevist er jeg af Stilen, Tournuren og Alt, at kun saare lidet, om noget, af alt dette, er kommet fra de udenlandske Kabinetter, men at det er fabrikeret for at hidsendes som en Fugleskræmme for Stortinget, da det nok, efter Omstændighederne, skal vises for nogle af Repræsentanterne. Hvad skal

man sige om Sligt? er det rigtig klog Politik, saa er jeg enten altfor liden til at blive Politiker, eller Politiken er en altfor smaalig Kunst for min Sands.

30te Juni. I flere Dage har jeg nu forsømt at skrive paa dette Blad; meget og kjedsommeligt Arbeide, en maadelig Helbred, og et endnu maadeligere Lune har været Aarsagen dertil. Jeg har ei heller vidst noget Særdeles at nedskrive. Der er ei forefaldet noget Saadant i Raadet. Vi have ei senere faaet Noget fra Stockholm. Fra den russiske Generalkonsul i Kristiansand er Regjeringen meddeelt, „at han efter høiere Ordre, og paa Grund af „Begjæring fra den svenske Regjering, har „frataget Rosenkilde hans Diplom som Vicekonsul, „fordi han paa en urigtig Maade har tilladt sig at „bruge Keiserens Navn i Stortinget.“ Jeg haaber, det ei bliver bekjendt, at det er skeet efter Regjeringens Begjæring; Sligt er en ussel og smaalig Hevn, som en Regjering ei burde bruge.

Excellencen Anker kom her igaar. Han har for sin Helbreds Skyld faaet Lov at reise fra Stockholm før Kongen. Anker er meget daarligere tilfods nu; ellers seer han temmelig godt ud. Jeg tror, han vil reise til en Surbrønd i Sverige. Jeg talte kun kort med ham igaar, førend han reiste op til Bogstad; han synes ligesaa lidt som vi at vide, hvad Kongens egentlige Hensigt er med Leiren m. v.; det er Alt kun Gjetninger.

Hvad der er passeret i Stortinget i disse Dage, veed jeg ei synderlig om. Tanks Plan om Bank- og Pengevæsenet er da falden igjennem i Odels-thinget; det var dog godt, at man ei indlod sig paa disse Galskaber. Men ilde anseer jeg det at være,

at man slet ikke vil tage nogen fast Bestemmelse om Indvexlingen af Bankens Sedler imod Sølv. Saalænge dette ei skeer, vil Kursen, efter min fulde Overbevisning, stedse vedblive at være slet, og Banken, der har kostet saamegen Opofrelse, vil ei gavne Landet paa nogen Maade. Men, ogsaa her spiller Egennyttens med; der er Saamange, som finde sin Regning ved at Sedlerne ere slette, eller at Pengevæsenet er forstyrret. Jeg har hørt at endeel af Stortinget har spekuleret paa at jage de vigtigste Sager af og at erklære Thinget færdigt med dets Forretninger, førend Leiren begynder. Dette var ei saa dumt og vilde, naar det kunde udføres, være en lei Streg nok i Planerne, som maaskee Vedkommende have. Men jeg seer ei, at Stortinget kan erklære sig færdigt, saalænge der hos samme ligger kongelige Propositioner uafgjorte; og at faa alle disse foretagne, om det saa blev blot til Henlæggelse, vil neppe være muligt til 24de Juli.

Iste Juli. Statssekretær Holst er kommen tilbage fra Stockholm. Bodøsagen er nu afgjort, men paa Konditioner, som ere aldeles skammelige og nedværdigende, ei alene for det norske Folk, men for begge Riger, men især for Kongen, der dog ellers ei gjerne bortgiver noget af den Værdighed, der tilkommer ham. Aktionen imod Ewerth for hans grove Forbrydelser og imod hans Varer i Anledning af Overtrædelse af Toldanordningerne skal ei alene bortfalde, men Statskassen skal udbetale som Reparation til de Engelskes Fuldmægtig, Hr. Denowan, 2500 £, og derhos skulle de samme Engleskmænd i Løbet af 4 Aar faa fri Told, til et Beløb af 15,500 £, af ind- og udførendes Varer. Norge

skal altsaa betale 18,000 ƒ for en Sag, hvor det ei skulde betale en eneste Skilling, men derimod burde have Satisfaktion for Forbrydelser imod Landets Høihed og endog nogen Indtægt af de retteligen under Beslag lagte Varer. Hvorledes forklarer man sig nu dette Udfald? Det feiler ikke, at alle Vedkommende efter de Fremstillinger, Holst har gjort, indsaa, at Retten er paa norsk Side; men Sagen var engang forkvaklet derinde, og man havde, som ofte træffer somme Folk, givet Løfter, førend man kjendte Sagens Sammenhæng. Hertil maa nok endnu føies tvende andre Aarsager, først en overdreven, men derfor ei just uforklarlig, Higen efter at staa sig vel med den engelske Regjering; og for det Andet, at 23¹⁾ vistnok har arbeidet for det desperate Udfald, deels for at gjøre sig lækker for Grev Münster, hvis Niece er gift med Denowan, deels fordi han gjerne seer, at Norge kommer i ret mange Forlegenheder. Heri kunde vistnok være Plan, men Sagen er vel den, at han er opdraget i den Aand at hade den danske Stat, følgelig ogsaa Norge; at Foreningen burde gjøre Forandring i dette Had, hvad Norge betræffer, det overgaar hans Begreber.

2den Juli. Igaaraftes er der kommen en Kureer, som har bragt, foruden den famøse Opgjørelse med Denowan, et Reskript til Stortinget, der er Svar paa dettes Adresse angaaende Opgjørelsen med Danmark, og som ifølge Resolutionen skal oplæses i Thinget for lukkede Døre, saafremt Adressen der blev afhandlet og vedtaget for lukkede Døre,

1) Grev Engestrøm.

hvilket var Tilfældet. Dette Reskript indeholder en heel Deel, som jeg idetmindste ei forstaar. Hovedmeningen er, at Kongen ei kan bifalde Stortingets Adresse, hvorimod Kongen vil, at han skal gives fri Raadighed til at optage et, som det synes, ulimiteret Laan, for derved at fordele Udredelsen for Norge paa flere Aar. Men der tales tillige om, at Stortinget maa antage Kongens Proposition om, at Banken maa laane Statskassen 200,000 Sp. aarlig af den Skat, der til Samme indkommer for Forskuddet til Rigsbank-Sedlernes Inddragelse. Endelig er der en deel Tale om, at man har de udestaaende Skatte-Restancer at regne paa som en stor Hjælp til at effektuere Betalingen til Danmark, hvilket efter min Forstand er aldeles urigtigt; thi de udestaaende Skatter ere jo alle i de respektive Budgetter beregnede og anslaaede til bevilgede Udgifter, og just fordi disse Skatter ei ere indkomne, derfor er Statskassen i Gjæld for deres Beløb, eller derfor er det, at de offentlige Kasser ei formaa at udbetale de Anvisninger, der trækkes paa dem. Forøvrigt er dette Reskript i dets Tone det Styggeste, som Stortinget har faaet. Det gaar fra først til sidst ud paa at vise, hvor saare fattigt — og efter en vis Logik — foragteligt Norge er, og at det er Daarskab, at det vil være et Rige for sig selv¹⁾.

¹⁾ I Reskriptet af 28. Juni siges blandt Andet: „Norge har villet udgjøre en egen Stat, det har ønsket at have dets Statsstyrelse, dets Finantssystem uden Forbindelse med Sveriges; kort, det har forlangt at behandles i Alt som et fra Broderlandet særskilt bestaaende Rige. Kongen samtykte deri, tilsidesættende sine ved Afstaaelsesakten bestemte Rettigheder. — — — — —

3die Juli. Vi have endnu ikke faaet Kongens Resolution angaaende Obligationernes Underskrift, Wedels Vægning etc.; men Sagen var indkommen, før Kureren afgik, og af Breve til Sandels vide vi, at Kongen ei bryder sig om vor Forestilling, men lader Obligationerne overlevere til Vedkommende den 1ste Juli, og at han, hvad Wedel betræffer, kun vilde resolve, at denne skal faa sin Afsked, naar Stortinget er forbi. Jeg er vistnok ret glad ved, at vi beholde Wedel saalænge i Raadet; maaskee er det ogsaa politisk klogt nok fra Kongens Side, at han ei tager Sagen mere alvorligt. Imidlertid forekom-

„I Statskunstens Gebeet er Fornuften Domstolen i første Instants; miskjendes den, da gives der en Domstol, der dømmer i sidste Instants, og den bør vi Alle ønske at udelukke fra at indblande sig i Norges Anliggender. — — — — —

„Kongen har læst denne Adresse“ (Stortingets af 16de Juni)“ og nøie gjennemtænkt dens Indhold. Hans Majestæt er derved paany blevet overbevist om Utilstrækkeligheden af Norges Hjælpekilder for at kunne danne en uafhængig Stat, saafremt det ikke understøttedes og forsvaredes af Broderfolket. — — — — —

„Naar en Nationalrepresentation saaledes erklærer sig insolvent for hele Europa, og — — — „er ude af Stand til at betale en Sum af 2,400,000 Rdr. i 8 Aar, er dette da ikke at erkjende Svagheden i Hjælpekilderne og Utilstrækkeligheden i Evnerne, kort, den totale Blotelse, hvori man befinder sig? Dersom Sandheden har af tvunget denne Vedgaaelse af en saa beklagelig Afmagt, kan det da retfærdiggjøres, at man, ved at modsætte sig Udførelsen af et Statsforbund, forlangte og erholdt en fri Stats Betyggelse og alle de Forrettigheder, som saamange Nationer have erhvervet ved Tabet af en Ottende-deel af deres Befolkning og ved den offentlige saavel som private Formues Ruin?“ — — — — —

— — St. Eft. II Side 61.

mer det mig, at en Konge afgiver en væsentlig Deel af sin Høihed, naar han taaler, at en Embedsmand ligefrem negter at opfylde hans Befalinger. Meget opbragt er Kongen naturligvis paa Wedel. Sandels skal have Ordre til at vise til En og Anden Kongens Brev til ham i denne Anledning. Jeg har endnu ei seet dette Brev, men jeg har hørt, at det skal være fuldt af ret egne Bitterheder imod Wedel og synes at røbe, at Kongen vilde gjerne see, at Stortinget satte ham under Rigsret. Men just dette halvt-ytrede Ønske — som overalt Wedels Vægning for at underskrive Obligationerne — vil maaskee frembringe netop en modsat Virkning i Thinget.

4de Juli. Det lader paa endeel af Storthingsmændene som de tro, at de ganske godt skal klare sig ud af Kongens Paastande i Reskriptet, som de fik igaar. Kongen taler rigtignok deri om et Laan til 6 pr. Ct., og Thinget vil da nok bemyndige ham dertil. Men ikke kan Kongen faa det fornødne Laan til denne Rente. Om han selv kan gjøre os Laanet og vil gjøre det for 6°/_o, kan jeg ei vide. Jeg frygter, at Stortinget bliver narret, ifald det antager, at Laanet virkelig skal faaes for 6°/_o; det Benneckeske Laan lyder ogsaa kun paa 5°/_o Rente, men det koster som bekjendt en heel Deel mere, formedelst Præmier, Provision, og Gud veed hvad alle de Jødekneb hedder. Maaskee ere ogsaa de omtalte 6°/_o at forstaa: uberegnet Præmier etc.

5te Juli. Som jeg tror, holdes der intet Thing idag. Det hedder, at Komiteerne skal gives Tid til at arbeide Sagerne fra sig. Enten det nu er disses eller det samlede Things Skyld, det veed jeg ikke, men vist er det, at Alting gaar særdeles langsomt.

Det er ubegribeligt, hvorlidet der efter 5 Maaneders Forløb endnu er kommet fra Thinget som færdigt. Egentlig Dovenskab eller Ligeegyldighed tror jeg ei det er, som er Aarsag hertil; de sande Aarsager ere nok: Partiaand, altsaa Mangel paa Lyst til at jevne de forskjellige Meninger; Mangel paa et tilstrækkeligt Antal dueelige Folk i Thinget, altsaa Formeget at overtage for de Faa, der kunne arbeide; Mistillid til det hele Systems Vedvarenhed under de mangehaande truende Aspekter; og endelig Misfornøielse endog hos de Bedre i Thinget med den Tone, i hvilken Folke-Representationen tiltales fra Vedkommende, og hvor Alle skjæres over een Kam.

Den uforklarlige Opgjørelse med Denowan rygtes nu omkring i Byen og vækker megen Sensation og Forbitrelse. Carl Falsen skal have isinde at gjøre en Motion i Thinget om at forlange Oplysninger, denne Sag betræffende. Jeg negter ingenlunde, at Kongen burde af egen Drift meddele Thinget disse Oplysninger, og at dette, naar Saadant ei skeer, er beføiet til at forlange dem. Men saa spændt som Alting nu staar, vilde jeg ret ønske, at denne Sag ei maatte komme under Ventilation paa dette Storting. Der er Meget, saare Meget at udsætte paa denne Opgjørelse; men hvad kommer der ud af, nu at røre ved den, uden mere Forbitrelse fra begge Sider og derved mere Anledning til, at der gribes til saadanne Midler, hvorved det Hele gaar overende? Det er desværre ei de smaa Rigers heldige Periode nu, det er ei Frihedens, ei Folkerettens Periode, det skuer man jo trindt om i Europa. Det Klogeste for de Smaa nuomstunder

turde være at søge blot at beholde Navnet af et eget Rige, indtil bedre Tider tillade ogsaa at opnaa Gavnet eller Virkeligheden deraf. Men er først endog Navnet udslettet, da kommer vanskeligen nogen Periode, der er heldig nok til at bringe det tilbage igjen.

6te Juli. Vi have ei siden faaet Noget fra Stockholm. Det er besynderligt, at vi endnu ikke have faaet Kongens Resolution i Statsraadet angaaende Obligationerne, angaaende Wedel m. v. Maaskee er man ei bleven saa hastigt enig med sig selv angaaende Redaktionen af denne Resolution.

Det heder nu forvist, at Kongen reiser fra Stockholm den 10de; men vi vide dog ei endnu, om han reiser direkte hid, eller om han, som Nogle mene, først reiser noget syd paa for at mødes med Kronprindsen, som man nu vist tror vil komme her, hvilket ret meget glæder mig.

Efterretningen i Rigstidenden om de 4 Fregatter, der skulle udrustes i Karlsrona, er saare fornøielig. „Til deres Bestemmelse“ — det skal da vel være, eller see ud som at være — „til Norge“. Vil man bruge dem for Alvor imod Norge, da er det meget stygt, og er det kun som en Skræmsel, man har sat det i Aviser, da er det efter min Følelse end styggere. Jeg har nogen Grund til at tro, at det Sidste er Tilfældet; der er allerede to Fregatter ude, en til Middelhavet og en med Kadetterne, og da i en Hast at faa andre 4 udrustede, turde ei falde de Svenske saa let.

7de Juli. Endnu er Resolutionen om Obligationerne ei kommen her; der brygges formodentlig paa andre Ting med det Samme.

Jeg veed ei, hvad man har havt for i Thinget idag. Det er mig besynderligt, at man endnu ei har hørt det Mindste fra den sorte Komite. Det seer ud som om den tergiverserer for at see lidt mere af Tidernes Tegn, og saa dumt er dette nok ikke. Det var vel ei værd at gaa Statsraaderne altfor haardt tillivs, just i det Øieblik, da det dog for endeel kommer an paa dem at sætte Noget imod de Anfald, der turde gjøres paa Thingets Rettigheder.

8de Juli. Idag var jeg i Kirke til Taksigelses-Festen for Kronprindsens Helbredelse, og hørte en meget lang men ikke vakker Tale af Bech. Det er ubegribeligt ikke at kunne tale godt ved en Leilighed, hvor Hjertet maa føle. Den der ei kunde føle den Ulykke, det vilde været for begge Riger, om Kronprindsen var faldt fra, han føler aldeles ikke for Fædrelandet.

Der skal være kommen Protokol med Resolution om Obligationerne ¹⁾. Jeg har ei seet den endnu,

¹⁾ De angaaende denne Sag under 28de Juni faldne to kongl. Resolutioner ere saalydende:

1. Obligationerne med tilhørende Rentekupons skulle tilstilles Kabinettet.

Hs. Majestæt bevidner herved den Norske Regjering sin høieste Tilfredshed med dens Nøiagtighed i betimeligen at fremsende bemeldte Obligationer og Kupons, da denne Fremsendelse ikke paa nogen Maade kunde opsættes uden at kompromittere Nationens dyrebareste Interesser.

2. I Anledning af det af Statsraad Grev Wedel-Jarlsberg fremsatte underdanigste Andragende om Afsked haver den Norske Regjering at afgive Betænkning om, hvilke Individuer den tror at kunne anvise Os til Ansættelse i Grev Wedel-Jarlsbergs Sted, der haver, konstitutionsmæssigen, saa snart skee kan, at aflægge Regnskab til Os om sin Embedsførelse.

men har hørt, at den skal være heelt kuriøs. Der skal være en Taksigelse til Regjeringen, fordi den saa prompte fik Obligationerne udfærdigede. - Dette er da kun for at finte Wedel. Om denne skal Resolutionen lyde, at han kan faa sin Afsked, men at han skal først paa konstitutionsmæssig Maade aflægge Regnskab for Hs. Majestæt for sin Forvaltning. Hvilken § i Konstitutionen herved skulde følges, og hvorledes dette Regnskab skulde see ud, det har jeg ingen Idee om. Men — jeg forstaar sagtens kun meget lidet af hvad der fremkommer i disse Tider.

9de Juli. Jeg har nu seet den omtalte Resolution; den er omtrent som anført, kun har den endnu den Besynderlighed, at den ei egentlig indeholder, at Wedel skal faa den ansøgte Afsked; men dette maa dog være Meningen, da der tillige befales Regjeringen at opgive for Hs. Majestæt de Individier, som den tror kunde remplacere Wedel. Denne Befaling er ogsaa underlig; vi tænke heller ikke at gjøre Noget derved for det Første; naar Kongen kommer her, kan der nu passiares om den Ting.

Nu hører jeg, at den sorte Komite skal ville foreslaa 2de Rigsretter for det Første, nemlig imod Wedel angaaende Blaafarven, og imod Fasting, fordi han har oppebaaret to Gager. Dette gjør mig ret ondt; thi foreslaaes det af Komiteen, saa antages det nok af Thinget.

Efter min Overbevisning kommer der sagtens Intet ud af disse Aktioner; thi Wedel har i den Sag handlet saaledes, som enhver privat Eier af de omhandlede Varer vistnok vilde handlet, og hvad Fasting angaar, da har han jo ei hemmeligen taget Kommandør-Gagen; han har jo været opført paa

Listerne, ligesom det jo har været bekjendt, at han virkelig har forrettet Tjeneste som Kommandør og som høistkommanderende Søofficer. Men saare ilde er det, at slige Aktioner institueres i denne Tid. Fasting og især Wedel ere vigtige Personer i denne Krisis; saare slemt bliver det, om Thinget sætter sig saaledes i Opposition mod dem, at de maaskee nødes til at slaa sig aldeles til den anden Side for at soutenere sig imod Thingets Forfølgelse.

10de Juli. Flor skal atter have udkastet en Brand. Han skal have foreslaaet i Thinget, at dette skulde bemyndige Præsidenten til at udfærdige en Protest imod Kongens Bekjendtgjørelse, eller Omsendelse af Forordningen af 27de Sept. 1799. Vistnok syntes jeg ei heller om denne Foranstaltning fra Kongens Side; thi er Forordningen gjældende, saa er den det uden noget Ord fra Kongen derom, og er den ei gjældende, saa kan Kongen ei ensidigen gjøre den gjældende. Imidlertid tror jeg, at Kongens Befaling blev udført paa saadan Maade, at der ei er noget Reelt at udsætte paa den; thi man har ei betaget Dommerne den Ret, der ene tilkommer dem, at afgjøre, til hvilken Udstrækning Forordningen virkelig er gjældende. Men hvorledes Flor kommer paa den Idee om en Protest, det er ubegribeligt og udenfor alle Former. Anseer Thinget den omhandlede Befaling som et Brud paa Konstitutionen eller imod Loven, saa er jo den simple Vei den at sætte Kongens Raad under Tiltale. Det synes, som om nogle Mennesker blot studere paa de allerdesperateste Ting for ret at bringe Alting i Flamme.

11te Juli. Flors kuriøse Motion er ikke, som den vel burde, bleven afvist, men henvist til en Komite. Efter den Ordre, Regjeringen har, skulde vi da ophæve Stortinget, thi den lyder, „at dersom „der fremkommer i Thinget nogen Motion lig med „eller af saadan Natur som den, Rosenkilde gjorde „om Kundgjørelsen, og Thinget ei strax misbilliger „den, da skal Thinget hæves.“ Vi ville imidlertid vove paa ikke saa strikte at opfylde denne Befaling, da Thingets Ophævelse paa denne Maade altid er odios, og den vilde tillige medføre mange Vanskeligheder, da Skatteloven og Budgettet endnu ikke ere færdige. Jeg tror ogsaa, Kongen vil være tilfreds hermed, da det overalt lader, som om han nu har opgivet den Idee at ophæve Stortinget.

Efter et Brev, jeg havde fra Birch, synes det derimod, som om Kongen nok vil gjøre Thinget endeel Forslag, naar han kommer her.

12te Juli. Saavel General Arenfeldt som General Posse er idag ankommen hertil. Den sidste skal være ældst Generallieutenant, og faar da vel Kommandoen over hele Leiren. Dette er vel ei af nogen Betydenhed, men det havde dog seet bedre ud, naar en norsk General havde Overkommandoen, naar Leiren er i Norge. I slige Ting burde Kongen mæge det saa, at National-Følelsen, eller om man vil, National-Forfængeligheden ei krænkes.

13de Juli. Vi modtog idag i Raadet en Adresse fra Stortinget til Kongen angaaende Postgangen igjennem Sverige. Det er den gamle Vise om en egen Post, men som vel ei vil virke mere nu end de forrige Gange. Vi fik ogsaa endeel af Stortingets Beslutninger: om Bødkerlauget i Bergen, om

de nordlandske Kirkers Salg, om Fiskeriet i Borgundfjorden om Kjøbstad-Rettighed for Aalesund og en Beslutning angaaende et Maximum for Procenter til Toldvæsenets Betjente. Denne sidste er ei, som de øvrige, grundet paa nogen Proposition fra Kongen. Jeg negter ikke, at der, især i en Tid som denne, kan være Grund til ikke at lade Toldbetjentene nyde altfor stor Betaling for deres Arbeide, da der trænges til al mulig Indskrænkning; og da den foreslaaede Bestemmelse om Maximum af Procenter, eller rettere om Nedsættelse af disse, naar de opstige til et vist Beløb, ikke er særdeles knap eller uliberal, saa er Beslutningen ganske god. Nogen Tvivl kunde der vel synes at være, om denne forandrede Bestemmelse retfærdigen kan anvendes paa de nuværende Embedsmænd; men da det jo er vist, at endog Kongen provisorisk, og saameget mere Lovgivningen kan f. Ex. nedsætte Tolden paa alle, eller paa visse Artikler, hvorved Procenterne formindskes, uden at vedkommende Betjente derfor kunne fordre eller faa nogen Erstatning, saa forekommer det mig, at Lovgivningen ogsaa maa have Ret til uden videre at bestemme en saadan Forandring som den omhandlede i Procenternes Beregning.

14de Juli. Der ventileredes idag i Thinget, om det ei skulde forlange af Regjeringen nærmere Oplysninger om den bodøiske Sag og Sammes Udfald, men der blev besluttet, at dette Storting ei skal befatte sig med den Sag. Vistnok har Stortinget baade Ret og Føie til at forlange saadan Oplysning, og det saameget mere som Thinget er givet Anledning dertil derved, at Sagen omtales i Kongens Tale ved Stortingets Aabning. Imidlertid tror jeg,

at det, som Sagerne nu staa, er klogt og rigtigt, at dette Thing undgaar at omhandle ogsaa denne ubehagelige Sag, der er af den Beskaffenhed, at Thinget slet ikke kunde finde Oplysningerne at retfærdiggjøre Sagens desperate Udfald, og hvorved Spændingen imellem Konge og Thing vilde blive end mere forøget. Under andre Omstændigheder vilde jeg derimod selv tilraadet, at Stortinget skulde drøftet denne Sag.

Nu skal Kongens Reise være bestemt saaledes, at han kommer til Strømstad den 24de dennes. Heraf synes det da som om der er Noget i, at han vil komme her tilvands, og da formodentligen med en eller to Fregatter, hvilket ei vil see synderlig vakkert ud. Der er kommen fra Kongen følgende Bestemmelser: General Posse skal kommandere hele Leiren; General Arenfeldt 1ste Brigade af Infanteriet, bestaaende af 3 svenske og 2 norske Korps; den svenske General Hedenstjerna 2den Brigade af Infanteriet, bestaaende af 3 svenske og 1 norsk Korps; General Mørner alt Kavalleriet; Oberst Lammers alt Artilleriet, og Oberst Fleischer Jægerne, bestaaende af et norsk og et svensk Jægerkorps. Denne Inddeling er nok rigtig i det Hele, efter Vedkommendes Anciennitet, men det er dog leit for Arenfeldt, at hans Kommando nu bliver saa indskrænket, efterat det endog har staaet i Aviser, at han skulde kommandere samtlige norske Tropper.

15de Juli. Nu hører jeg, der skal være kommen en ny Bestemmelse fra Kongen, den nemlig, at Posse kun skal have Kommandoen af begge Infanteribrigaderne, og Sandels derimod føre Kommandoen over hele Leiren. Dette finder jeg meget passende

og rigtigt, men jeg veed, at Sandels har meget derimod, og jeg er bange at han beder sig fri derfor. Efter denne Kongens Bestemmelse maa man da desværre antage for afgjort, at Kronprindsen ei kommer her.

Denowan er nu her i Byen. Han har nylig gjort et Selskab, hvor der blev sviret dygtig, og sunget: „For Norge Kjæmpers Fødeland“ — er det ei vakkert! Skulde man nu tro, at norske Mænd vilde gaa hen og drikke med den Æsel! Men — for Mad og Vin gjør man meget. Af dem, der vare i Selskabet, har jeg endnu kun hørt nævne ved Navn: Rosenkilde og Struve.

16de Juli. Idag hører jeg igjen for vist berette, at Kronprindsen kommer her fra Skaane den 6te eller 7de August, hvilket ret glæder mig, om det er saa. Det maa da kun være interimistisk, at Sandels skal have Kommandoen over Leiren, thi Kronprindsen tager den vel, naar han kommer.

17de Juli. Sandels har faaet et Brev fra Statsraad Mørner, der nu, da Engestrøm er reist til en Surbrønd, fungerer som Udenrigsminister, hvilket Brev er skrevet i en heelt anden Tone end de, vi i den senere Tid have seet. Det er officielt og efter Kongens Befaling. Vel fortælles der i Begyndelsen atter endeel om, at de fremmede Hoffer og in specie det russiske har bifaldt??? Kongens vise og faderlige, men derhos bestemte Fremgangsmaade imod den urolige Aand, der har vist sig i Stortinget; men siden hedder det, at Hs. Majestæt kun i yderste Nødsfald vilde gribe til de strengere Midler eller forrykke de foreskrevne Former; at Hs. Majestæt haaber, at Stortinget vil indgaa paa

hans seneste Meddelelse angaaende Betalingen til Danmark (hvilket jeg ogsaa tror, Stortinget i det Væsentlige gjør); at Hs. Majestæt, for ei at opholde Thinget længere end høist fornødent, vil ansee det fyldestgjørende, naar Thinget angaaende Adelen kun vil erkjende Principet, at de Adelige, der miste deres Privilegier, kunne faa Godtgjørelse, hvis Størrelse da kan bestemmes af næste Storting; at Hs. Majestæt, hvad Oprettelsen af en ny Adel betræffer, vil indrømme, at Kvæstionen som Konstitutions-Spørgsmaal udsættes til næste Storting; at Hs. Majestæt er bleven opmærksom paa, at der i Thinget er mange retsindige og oplyste Mænd; at Nationen i det Hele er ærlig og veltænkende, og at Hs. Majestæt smigrer sig med, at han, naar han kommer her, ei vil have Andet at gjøre end at vise sig som den kjærlige Fader for et agtværdigt Folk etc. etc. Sandels har Ordre til at vise dette Brev til hvem han vil af Storthingsmændene. Skjønt der vel findes de paa Thinget, som dette moderate Brev kun vil gjøre impertinentere, da det kun er Skræk, der kan holde dem i Tømme, saa vil dog nok Brevet i det Hele gjøre en god Virkning; det opliver Haabet om, at vor Konstitution vil vorde bevaret, og det opmuntrer de Bedre paa Stortinget derved, at det dog adskiller dem fra den uforstandige Deel, da derimod de forrige Epistler have skaa-ret Alle over een Kam. Jeg er ogsaa meget glad over dette Brev; thi det lader mig nu haabe, at Kongen ei vil gjøre noget voldsomt Skridt eller udenfor Formerne drive Forandringer i Konstitutionen igjennem. Men at han dog virkelig har havt, og til for ganske nylig havt deslige Planer, det

er jeg nu ganske og urokkeligen overbevist om. Hvad der nu egentligen har bevirket Forandringen, det er ei let at vide. Maaskee have de fremmede Magter, om det ellers er sandt at de blande sig saameget i disse Sager, ytret, at de ei synes om de voldsomme Skridt eller ei ansee dem nødvendige; maaskee har den Tanke, at Wedel nu kan slaa sig aldeles til Oppositionen, gjort, at man tror det nødvendigt at menagere den; maaskee er Forandringen blot at tilskrive den Omstændighed, at Kongen nu skal komme hid, og at han gjerne ønsker blide Ansigter og tillidsfuld Modtagelse; eller maaskee endnu andre Aarsager, som jeg ei formaar at gjette. Dog, det kan være det Samme, hvad Aarsagen er, Virkningen er efter min Mening god, naar nemlig den nu ytrede Tænkemaade bliver fast.

18de Juli. Der er kommen en Kureer fra Stockholm. Kongen har approberet, ikke sanktioneret Stortingets Beslutning om Flaget. Han antager nemlig, at Flagets Form og Figur ei er Gjenstand for en Lov, men Noget som Kongen har at bestemme, skjønt han indrømmer Norges Ret til af Kongen at forlange at faa et eget Koffardiflag. Der er virkelig nok Noget i dette, skjønt der ogsaa er Noget at sige derimod. Jeg tror imidlertid, at Thinget vil give sig tilfreds, da det foreslaaede Flag dog kommer i Brug, hvilket var mere end jeg havde ventet. Der er ogsaa kommen en Proposition til Stortinget, hvorved Kongen fremsætter endel Konstitutions-Forslag, om hvilken Proposition Regjeringen dog først skal afgive sin Betænkning, førend den forelægges Thinget. Den er i det Hele ret vel skreven og uden noget Slags Bitterhed, og

uden nogen bydende Tone. Forslagene gaa i det Væsentlige ud paa Følgende: 1) at Statsraaderne i Stockholm kunne forblive der i 2 à 3 Aar; 2) at Kongen skal kunne afskedige (foruden de i § 22 benævnte) samtlige Embedsmænd, der ei have været over 10 Aar i deres havende Poster, dog med Undtagelse af alle Dommere og alle Geistlige; 3) at Stortingene skulle samles hvert 5te Aar; 4) at Kongen skal kunne opløse Stortinget, d. e. foranledige, at der maa skee nye Valg; 5) at Kongen skal vælge Præsidenter i Thingene, som da fungere for hele Sessionen og vælges imellem Thingenes Medlemmer; 6) at Kongen faar et absolut Veto, saa at af Grundloven udgaar § 79, samt litr. e af § 82; og 7) at Stortinget skal være pligtig først at afhandle de af Kongen fremsatte Propositioner, førend det befatter sig med andre Sager. Jeg har endnu ikke havt Tid til at tænke over disse Forslag; endeel af dem synes jeg dog allerede at finde billige. Overalt vil jeg være glad, om der ei kommer Forslag til værre Forandringer end disse.

19de Juli. Kongen kommer nu bestemt til Tomb den 25de, men bliver en eller to Dage over der. Jeg veed i al Fortrolighed, at der nu er kommet et Brev fra Engestrøm efter høieste Befaling, hvorved det Brev fra Mørner, som jeg den 17de har omtalt, paa en Maade tilbagekaldes. Det hedder deri, at Mørner har gaaet noget videre i sit Brev end Kongens Mening var. Det befales derfor, at ifald der ei allerede er gjort Brug af dette Mørners Brev, saa skal det ansees som ei skrevet. Men Brug er der gjort; Enhver i Stortinget, ja næsten den hele By, veed dets Indhold. Sandels holder da det sidste

Brev aldeles hemmeligt. Det synes mig af dette aldeles klart, at jeg har Ret, naar jeg antager, at det er Engestrøm, som stedse sætter Kongen op imod Norge. Ærgerligt at en saadan Person skal kunne virke noget.

20de Juli. Det, jeg skrev igaar maa jeg nu berigtige derhen, at det sidst ankomne Brev ikke er fra Engestrøm men ogsaa fra Mørner; men da Engestrøm just da var kommen tilbage til Stockholm, saa er det dog nok ham, der har bevirket dette Brev, og saaledes er nok min Konjektur endnu rigtig.

Her skal nu opsættes en Æreport paa Vaterlands Bro 'til Kongens Ankomst. Young skal have været den, som har bevirket denne Beslutning hos Byens Repræsentanter. Hvor dog' det Slags Personer ere kuriøse!

21de Juli. Admiral Cederstrøm har skrevet til Sandels, at Kongen vil gaa tilvands fra Strømstad til Tomb og derfra atter tilvands herhid. Hvad dette Forsæt skal betyde, maa Gud vide; jeg siger Forsæt, thi jeg tænker, det bliver ved Forsættet; man holder ei synderlig af Vandet. Af de Svenske er her nu kommet 300 Husarer under en Oberst Aminoff og 400 Dragoner under General Mørner. Den Første siger, han har Intet at klage over Behandlingen paa Marschen her i Norge, men synes ei heller paa nogen Maade at burde rose den; den Sidste derimod kan ei noksom rose den forekommende Velvillighed, som han og hans Folk have mødt i Norge. Der er aldeles ingen Grund til at antage, at disse to Korps ere blevne forskjelligt behandlede; den forskjellige Beretning kommer kun af Vedkommendes deels forskjellige forudfattede Me-

ninger, deels forskjellige Begreb om den rigtigste Maade at gjøre sine Hoser grønne paa.

22de Juli. Idag kom her en svensk Orlogsbrig, hvilket naturligvis gjorde megen Opsigt. Ogsaa jeg fandt dette at være en betænkelig Omstændighed; men nu hører jeg, at Briggens hele Erinde er at hidbringe det store Telt med Tilbehør, som Kongen skal bruge til Gjæstebud oppe ved Leiren. Det synes ellers at være en temmelig kostbar Transportmaade, man har valgt.

Jeg har nu i længere Tid ei skrevet Noget om Stortinget. Jeg veed sandt at sige ei noget Synderligt om, hvad der er bleven foretaget i den senere Tid. Der er nok mest handlet om Skattevæsen og andre trivielle Sager. Det Oprin, der for nogle Dage siden skal være forefaldt, skal have været heelt skandaløst. Falsen og Tank ragede uklar; den Sidste sagde, at Falsen havde saaledes forviklet Kvæstionen, der skal have været om en saare ubetydelig Sag, at han nu ei forstod mere af Sagen, og at han derfor nu vilde forlade Thinget. Han og hans Parti, Hoel, Flor, Aaset etc. drev da ud af Salen; men Lundegaard, der ogsaa er af Partiet men gik sidst ud, og som hørte, at Præsidenten talte om, at der vilde blive Spørgsmaal om man ei burde optegne deres Navne, der forlade Thinget, for siden maaskee at sætte dem under Tiltale, raabte til de Andre: „Nei stop Gutter, det gaar ei an, vi maa gaa ind igjen!“ og saa kom de Alle tilbage. Det er dog sørgeligt, at slige Barnagtigheder skal finde Sted.

23de Juli. Den svenske Orlogsbrig er idag igjen afseilet. Det hedder, at Nogle af dens Besæt-

ning skal have fortalt, at her skal komme 2 Fregatter, 4 Brigger og 8 Kanonbaade med det allerførste. Vistnok er Ingenting at forsværge i disse Tider, imidlertid tror jeg dog nu forvist, at dette er kun Passiar, enten aldeles digtet her, eller og af Kaadhed udspreedt af de svenske Matroser.

Efter de sidste Efterretninger kommer Kongen ad Landeveien til Tomb den 25de; men det hedder dog, at han vil reise derfra tilsøs herhid. Paa hvilket Slags Fartøi veed man ikke; men jeg tænker, Landeveien bliver vel ogsaa taget herhid.

Der skal have været nogle Disputer oppe i Leiren imellem nogle norske Artilleriofficerer og nogle svenske Husarofficerer. Jeg har ei kunnet faa Sammenhængen dermed at vide, men jeg hører dog, at Sagen skal have været ubetydelig og ei havt nogen Følge. Det vilde være meget leit, om der i Leiren skulde blive Nations-Klammerier.

24de Juli. I Stortinget er idag vedtaget at overdrage Kongen Betalingen til Danmark paa den Maade, som Kongens sidste Reskript ommelder, det vil sige, at Stortinget frafalder sin Beslutning om den 30aarige Betalingstid. Ved den saaledes idag fattede Beslutning, som skal være taget med 66 Stemmer, synes da den store Krig angaaende Opjørelsen at være forbi. Sandels er idag afreist for at møde Kongen ved Svinesund.

Idag besluttede vi i Raadet at afgive saadan Betænkning angaaende den under 18de heri Bladene omtalte Proposition: ad 1) tilraades; ad 2) tilraades saaledes, at ikke de Geistlige, men kun Dommerne undtages, og saaledes, at Bestemmelsen om den 10 Aars Tjenestetid aldeles bortfalder. Wedel og jeg

dissenterede i dette Punkt og tro, at § 22 bør blive uforandret; ad 3) fraraades som skadelig, især for Skattevæsenets Skyld; ad 4) tilraades, dog saaledes at Kongen ei kan opløse et ordentligt Storting i de første 3 Maaneder, det er samlet; ad 5) tilraades; ad 6) tilraades; ad 7) tilraades, dog med endeel Modifikationer, saaledes at Thinget ei hindres fra at tage fat paa de Sager, som det ifølge Grundlovens § 75 paaligger at afhandle. Det er for vidtløftigt her at anføre de Grunde, der bestemte os til denne Betænkning. Tvende Konsiderationer have virket endeel hos mig, nemlig først, at det jo staar til næste Storting at modificere Antagelsen af disse Forslag, eller endog at forkaste dem aldeles, og for det Andet er det nok klogt nu at føie sig i disse Forslag, for ei at faa nogle farligere. Løvrigt er der endeel af de fornævnte Forslag til Forandringer, som jeg virkelig anseer for meget nyttige, ja tildeels nødvendige, efter hvad Erfaring nu synes at have viist.

25de Juli. Vi maatte idag holde extra Statsraad for at modtage en Deputation fra Stortinget, der overbragte 5 Beslutninger om lidet betydelige Sager, men derhos Beslutningerne om Opgjørelsen med Danmark og om Adelen med tilhørende tvende Adresser. Disse to Beslutninger vare i det Væsentlige overensstemmende med Kongens sidste Reskripter desangaaende og især med det Brev fra Statsraad Mørner til Sandels, som denne ifølge Ordre har viist til Storthingsmændene. Kongen bør saaledes være tilfreds med Beslutningerne.

Hvad Adresserne angaar, da ere de begge virkelig meget vel skrevne; og den angaaende Adelen kan Kongen ogsaa neppe finde noget Anstødeligt i;

men den om Opgjørelsen er meget skarp i at vise, at Thinget tror ved dets første Beslutning kun at have opfyldt dets Pligt, og saaledes ei at have for-tjent de Bebreidelser, som Kongen har gjort det i den Anledning. Thinget har vistnok Ret heri; men ilde er det dog, at Adressen er bleven affattet i denne Tone. Kongen vil igjen blive opbragt, og man kan faa nye Ubehageligheder. Det er ei Tiden nu at sige alle Sandheder. Men jeg kan begribe, at det kun ved at affatte Adressen i denne Tone har været de Sindigere i Thinget muligt at drive det til en Beslutning, som var overensstemmende med Kongens Reskript, hvilket nu, formedelst Om-stændighederne, var nødvendigt. Arntzen blev igaar igjen valgt til Storthingspræsident med 32 Stemmer. Tank havde nær blevet det, han havde 28 Stemmer. Hans Parti vilde vel, at han skulde have den Ære at modtage Kongen.

Her er nu megen Uro og tildeels Ængstlighed imellem Folket og tillige imellem Storthingsmændene. Man har nemlig faaet at vide, at de svenske Tropper, ved at passere Svinesund, ere blevne for-synede med 30 skarpe Patroner pr. Mand og 300 skarpe Skud pr. Batteri. Det skal virkelig for-holde sig saa, og det er ei underligt, at dette væk-ker Uro, især da vore Tropper i Leiren ei have skarp Ammunition, da vi aldrig have vidst af, at Sligt skal tages med til en Lystleir. Sagen er ogsaa i sig selv virkelig heelt underlig. Havde de Svenske endda havt den skarpe Ammunition med fra Stand-kvartererne, saa kunde man sige, at det var Noget, som hørte til deres Reglementer; men at de faa den just ved Grændsen og marschere med den

igjennem Norge, paa samme Tid som al deres Exercer-Ammunition er sendt hid tilvands, det er virkelig stygt. Vel tror jeg ikke, at Meningen er at bruge denne skarpe Ammunition; men den haanende Trudsel, der ligger i at bringe den med, er virkelig krænkende. Naar man bærer sig saaledes ad, kan man da undre sig over, at det holder saa haardt at faa et virkeligt Broderbaand knyttet imellem de tvende Folk? Muligt er det, at denne Medtagelse af Ammunition er skeet af blot ligegyldige Aarsager; men er det saa, saa maa man dog tilstaa, at det er høist ubetænksomt.

26de Juli. Jeg fik igaar Wedel til paa en lige-frem og fortrolig Maade at tale med General Posse, der kommanderer Leiren i Excellencens Fraværelse, angaaende den skarpe Ammunition. Posse sagde da, at han indseer det ei var ret, at de Svenske havde den og ikke de Norske; at han dog ei, i Sandels's Fraværelse, vilde foretage Noget i den Henseende, men at han, saasnart denne kom tilbage, vilde tale med ham om, at al den svenske skarpe Ammunition kunde blive bragt ind og oplagt i Arsenalet, hvorved da hele Vanskeligheden vilde være hævet. Posse oplyste ellers, at Ammunitionen ei er modtaget just ved Svinesund, men deels i Udevalla, deels i Wenersborg. Angaaende Anledningen til at de Svenske skulde have denne Ammunition med, da kunde vel ei Posse forklare sig desangaaende, men jeg formoder, at det er nogle af de Fjæskere, der ville gjøre sig vigtige, som have foranlediget Befalingen dertil.

27de Juli. Sandels kom tilbage igaar. Han havde talt med Kongen i Svinesund men fulgte

ei med ham til Tomb, hvor han kom iforgaarsaftes. Da Kongen erfarede, at Sagerne om Opgjørelsen og om Adelen vare gaaede igjennem i Thinget omtrent efter hans Ønske, skal han være bleven meget glad, og Humøret blev da herligt, saa at Sandels fik i Kommission at sige Repræsentanterne endeel smukke Ting, hvilket jeg dog formoder, Sandels ei indlader sig paa men overlader til Kongen selv at gjøre, om han saa vil, hvilket maaskee ei bliver Tilfældet, naar Kongen faar læst Adressen om Opgjørelses-sagen.

Endnu vide vi ei med Vished, naar Kongen kommer her; Sandels fik iformiddags et Brev fra ham, hvori det hedder, at han bliver over paa Tomb idag, maaskee imorgen med, men at han ved Kureer nærmere skal underrette om sin Ankomst. Jeg skulde dog tro, at han kommer imorgenaften. Vi tro ogsaa, at han kommer tillands, skjønt der virkelig skal være ankommen i Fjorden ved Tomb en saakaldet Flaade, bestaaende af en Fregat og nogle andre Krigsfartøier. Hensigten med denne Flaade turde vel have været mere end blot til Lyst. Nu skulde jeg dog tro, den ei faar noget at bestille, om den ogsaa kommer hid. Men dens Komme er dog ubehagelig og sætter kun ondt Blod.

28de Juli. Sandels har idag ladet de Svenske indlevere deres skarpe Ammunition paa Akerhus-Fæstning, saa at den Ting da er bleven jevnet. Kongen kommer nu imorgen, men han har skrevet til Sandels, at han for det Første ei vil komme til Byen men drage lige op i Leiren, hvor han vil blive i nogle Dage og der ligge i sit Telt. Gud veed, hvor denne Idee nu er kommen fra, eller hvad

der har frembragt den. Han maa igjen være bleven vred for Noget og har da besluttet at lade Hovedstad, Regjering og Storthing føle denne krænkende Foragt. Det seer dog heelt ilde ud, at en Konge kommer til sit Riges Hovedstad, men indkvarterer sig imellem sine Soldater og bryder sig ei om Folket eller de forsamlede Folkets Repræsentanter. Al Verden maa jo da tro, at Hensigten er ved Soldaterne aldeles at kue Folket. Dette tror jeg dog ei er hans Hensigt; det er nok, som sagt, kun en Foragt han vil vise os. Det er fornøielige Tider!!!

Ieftermiddag var Sandels i Leiren og lod alle Tropperne passere Revy for sig. Han har med Kureren skrevet til Kongen og bedet ham opgive det Forsæt at drage først til Leiren.

29de Juli. Kongen kom da iaften Kl. 7. Forestillingen fra Sandels har da Gud skee Lov virket. Kongen kom til Byen. I Gamlebyen, nemlig i Ladegaarden hos Platou, blev han modtaget af Byens fornemme Damer, der havde en Kollation for ham. Der steg han tilhest. Alle Tropperne fra Leiren stode en haye lige derfra til Palæet. Først er formedelst den nu indfaldne vedholdende Regn ret desperat, og det regnede ogsaa fælt, da Kongen red ind. Baade han og alle de, der tilhest geleidede ham, saa derfor heelt desperate ud, da de kom frem. Efter gammel Skik stode vi Raader paa Trappen i Porten i Palæet for at modtage Kongen og for at faa vore Kys. Men Kongen sprængte igjennem Porten ind paa Gaarden, og i et Øieblik var han ad en anden Indgang inde i Salen før os. Han hilsede os da ganske venligen, men Kys fik vi ikke. Nogle faldt paa at tro, at denne Manøvre var for at und-

gaa at embrassere Wedel. Da Kongen havde klædt sig om, kom han ud og talede noget med os. Han var ei overordentlig mild, men heller ikke vranten. Han talte mest med Wedel og det ret meget forbindtlig. Begge holdt en herlig Kontenance. Kongen takkede os derpaa af, saa vi slap for at spise med, hvilket vi var bange for vilde blive Tilfældet.

30te Juli. Kl. 12 vare vi Faddere til Stortingets plenariske Audiens. Præsidenten, Arntzen, oplæste med megen Anstand og Værdighed en ret vakker Tale til Kongen. Denne besvarede den i en fransk Tale, hvoraf Collett oplæste en Oversættelse. Kongens Tale var ogsaa ganske net og fri for Bitterheder, hvilket ret glædede mig. Hvad der var imod fordums Brug var, at Kongen dennegang ei lod sig præsentere Storthings-Medlemmerne eller talte med nogen af dem. Maaskee havde dette især sin Grund deri, at Præsidenten ei kan tale Fransk med ham. Derpaa holdt da Kongen en Konversation med, eller rettere Tale for os.

Han var ei egentlig vred, men der faldt sagtens Et og Andet om al den Ærgrelse, Norge i dette Aar havde voldet ham. Kl. 2 vare vi igjen Faddere til den almindelige Kur for Autoriteterne. Den gik dog temmelig hurtig, da Kongen ei indlød sig synderlig med dem. Til stor Middag hos Sandels.

31te Juli. Imorges er den store Flotille ankommen her i Havnen. Den bestaar af 2 Korvetter, 4 smaa Brigger, 9 Kanonbaade, 1 Bombardergaliot og 2 smaa Tendere eller Postfartøier. Fregatten, som var med, ligger ude ved Drøbak. Denne har Kadetter inde og skal snart gaa hjem. Den ene

Korvet er bestemt til Middelhavet; den anden og Briggerne har været ude for at øve deres Marine-skole (Underofficers-Subjekter), og Kanonbaadene have været udrustede og brugte til at paapasse Kysterne eller afværge Smuglerier. Flotillen er saaledes ei udrustet for Norges Skyld; men, at den kommer herind, er dog underligt nok; det maa vel være for dog at vise os, hvad man kunde gjøre.

Stor Middag hos Kongen, hvorefter han red ud til Leiren. Iformiddag var Storthingets tre Præsidenter tilligemed Finants-Komiteen samt Grev Wedel hos ham, hvor der da blev talt om Finantser og især om at skaffe Skillemynt og mindre Sedler.

Jeg har hørt, at Young skal i Thinget, under lukkede Døre, have gjort Motion angaaende det Upassende i denne Sammenkomst med Kongen, men Motionen skal være bleven henlagt.

Jeg hører nu, at den russiske Minister, Suchtelen, skal komme herhid. Det hedder, det er for at forklare Kongen de Grunde, som bevæge Alexander til nu at begynde Krig med Tyrken. Dette er nu pent nok. Maaskee ogsaa at det er den eneste Hensigt med Suchtelens Komme; men da man nu tillige ymter om, at den engelske Minister ogsaa skal komme her, saa seer det dog heelt kuriøst ud. Ikke tror jeg, at Kongen nu vil gjøre noget voldsomt Skridt imod Norge, og mindst at han vil nu gjøre det under fremmede Auspicier; men umuligt er det ikke, at Sligt har været paatænkt og planlagt.

Iste August. Vi havde først et forberedende Statsraad og derefter et Statsraad hos Kongen. Der blev afgjort endeel kurante Sager og sanktio-

neret endeel Storthings-Beslutninger, saasom: om Fiskeriet paa Kaurosen; ditto i Borgundfjorden; om Bødkerlauget i Bergen; om Ophævelse af Plakaten om at konsignere Bankfonds; om Bidrag til fraskilte Hustruer og uægte Børn. Derimod vilde Kongen ei sanktionere Beslutningen om Præliminær-Examen, da han anseer det for en reglementarisk Bestemmelse, der tilkommer Kongen alene. Dette er sagtens i Strid med, hvad før er skeet, da Kongen har sanktioneret den i 1816 tagne Beslutning om denne Examen, hvilken nu er gjældende som Lov, men Kongen var ei nu at bringe paa andre Tanker. Beslutningen om Aalesund blev heller ikke sanktioneret. Dette havde nok Sandels efter Bergensernes Anmodning arrangeret. Det er maaskee i det Hele rigtigt, at Aalesund ei nu vorder Kjøbstad, men det seer dog saa ilde ud, at Kongen nu sætter sig derimod, da han to Gange selv har proponeret det.

Kongen besluttede nu, at Stortinget bestemt skal hæves den 21de, og at dette strax skal tilkjendegives Stortinget. Ligeledes skal det underrettes om, at Kongen fortiden frafalder sit Forlangende af 10,000 Sp. aarlig til Opførelse af en Vaaning for ham.

I Henseende til Adelssagen besluttedes, at Stortingets Beslutning om Adels Ophævelse skal vorde sanktioneret, men at der skal opsættes et Reskript til Thinget, hvori det underrettes om, at Kongen sanktionerer Beslutningen paa Grund af og i Overeensstemmelse med Stortingets sidste Adresse angaaende denne Sag.

Kongen gav os tvende leie Ting at pønse paa til imorgen: først om den nye Adel, han nu vil pro-

ponere som Konstitutions-Forslag, bør være blot personel eller arvelig ene for den ældste Søn eller arvelig for alle Descendenter; og dernæst at ytre vor Mening, om der ei bør proponeres Forandring i Rigsrettens Indretning, saaledes at den ei bestaar af Lagthinget men af visse af Rigets Embedsmænd, til hvis Charger denne Funktion skal ligge. Kongen var ellers i ret godt Lune, saa Alting gik i det Gode. Vi vare til Taffels hos ham.

2den August. Først forberedende, derefter Statsraad hos Kongen. Han bifaldt det opsatte Reskript angaaende Sanktionen paa Adels Ophævelse, og underskrev dette saavel som Sanktionen, saa at nu denne Ophævelse synes at være afgjort. Hvad den nye Adel angaar, da erklærede vi, at naar der skal proponeres nogen, da bør den være blot personel. Kongen bifaldt dette, men vil, at der i Propositionen skal anføres, at den arvelige vel var bedre, men i Betragtning af de lokale Omstændigheder foreslaaes kun en personel.

Om Rigsretten ytrede vi ogsaa, at det var bedst, det blev som det er, skjønt vi indrømmede, at Lagthinget rigtignok kan ansees for at være Part, og bør saaledes ei være Dommere, ligesom ogsaa at der opstaar et underligt Forhold, naar en Assessor i Høiesteret nu sættes for en Rigsret, da hans Kolleger blive hans Dommere. Men dersom der skal foreslaaes en Forandring, da troede vi, den burde være omtrent saaledes: at der skal være 12 faste Medlemmer, nemlig de 4 ældste i Høiesteret, Stiftamtmanden i Akershus, Biskoppen i Akershus, Justitiarius i Akershus-Stiftsoverret, de to juridiske Professorer, Generalauditøren, Amtmanden i Smaa-

lenene, Amtmanden i Buskerud, — dog saaledes at naar En af Høiesteret tiltales, sidder Ingen af denne Ret i Rigsretten, men derimod de 4 ældste Statsraader. Foruden disse 12 Medlemmer skal der være 6, som Stortinget vælger, men ikke blandt Storthingsmændene, og saaledes at ethvert ordentligt Storting vælger de 6, der skulle fungere i de Rigsrets-Sager, som det næste Storting anlægger, saaledes at de Valgte ei sidde i de Retter, som etableres af det Thing, der har valgt dem. Af de 18 Personer kan den Anklagede udskyde 6. Endelig forment vi, at det burde være det samlede Storting og ei Odelstinget, der dekreterede Aktion. Nei, jeg har her skrevet galt, — vi foreslog kun 9 faste, nemlig En mindre af Høiesteret og ikke de to Amtmænd, og derimod 9, valgte af Thinget; men Kongen forandrede det til 12 faste, da han forøvrigt bifaldt vor Idee. Sagen blev dog ei endelig afgjort endnu.

Sandels kjæmpede ivrigt imod vor Mening; han vilde absolut, at alle Medlemmer skulde være faste og Embedsmænd. Men Kongen holdt dog med os nu; men muligt er det, at Sandels overtaler ham til sin Mening.

Kongen bifaldt idag i Et og Alt Regjeringens Betænkning om hans Proposition til Thinget om de flere Konstitutions-Forandringer (om Veto etc.) og underskrev den derefter forandrede Proposition, som jeg nu imorgen skal gaa op med i Thinget.

Der blev afgjort endeel kurante Sager. Men tilsidst fik vi atter Noget at pønse paa, nemlig et Projekt, Kongen har om at faa Thingets Bemyndigelse til at udstede Bons, eller Forskrivelser paa de udestaaende Skatter, hvilke Bons skulde gaa

som Penge-Repræsentativer. Jeg tror ei, dette er paa nogen Maade tilraadeligt.

Vi bleve atter budne til at spise med Kongen, dog med det Tillæg, at Enhver, som havde noget Slags Forhindring, kunde blive borte. Treschow og jeg benyttede os deraf og bleve borte.

3die August. Vi havde igjen forberedende Statsraad. Jeg var oppe i Thinget med Sanktionerne af de sidste Sager og med det Reskript, som geleidede Sanktionen om Adelen, samt endelig Propositionen om Konstitutions-Forandringerne.

Der var stort Middagsselskab hos Sandels. Der fik jeg da at høre, at der atter er fremkommet Gal-skaber i Thinget. Strax jeg var gaaet derfra, stod Flor op og androg paa, at Odelstinget burde tage under Overveielse, om ikke Statsraaderne og in specie Collett, der har kontrasieret, burde sættes under Rigsret i Anledning af Kongens Proposition til Konstitutions-Forandringer, da disse, efter hans Mening, ere aldeles stridende mod Grundlovens Aand. Og strax derpaa moverede Pløen, at der skulde gjøres en Adresse til Kongen for at bede ham, lade den svenske Flotille afseile, da dens Nærværelse strider mod Grundlovens § 25, saasom her nu allerede er 3000 Mand svenske Tropper i Landet. Det vilde dog være heelt kuriøst, at de svenske Krigsfartøier ei skulde kunne komme ind i vore Havne, medens Saadant ei negtes nogen anden Nations, med hvilken vi ei ere i Krig. Det er ubegribeligt, at tvende Forslag af saadan Natur kunne fremkomme i Thinget paa denne Tid, da der dog ei fordres mere end et Gran af Fornuft for at indsee, at det virkelig staar i Kongens Magt at tilintetgjøre

vor hele politiske Existens; thi hvor er den Aand og den Enighed, som skulde forsvare den? Jeg tror nu for Alvor, at disse Florer, Pløener etc. virkelig have til Hensigt at faa det Hele omstyrtet. Kongen er naturligvis bleven vred over disse to Motioner, dog skal han have taget det mere sindigen, end jeg turde haabe.

Suchtelen er kommen her igaarftes.

4de August. Suchtelen har igaarftes sagt til Sandels, at han anseer de tvende Motioner i Thinget igaar for heelt revolutionære eller karbonariske, at han vil tale med Kongen derom, og at han er nødt til at melde det til sit Hof. Man seer da, at han blander sig i vore Affærer. Kongen vil nu vist blive mere opbragt paa de to Motioner, og Gud veed, hvad Følgen kan blive.

I det forberedende Statsraad idag hørte jeg en anden Ubehagelighed. Chefen for de svenske Husarer, Oberst Aminoff, har meldt til Generaladjutanten, at tvende svenske Husarer have rapporteret at have hørt en norsk Bonde, der bor oppe ved Ettersted, sige, da Kongen første Gang var der, „denne bliver Djævelen rive i mig ikke vor Konge mere end 3 Aar.“ Der er holdt Forhør. Bonden negter det aldeles, og rigtig bevist bliver det vel neppe. Imidlertid er da ogsaa dette Noget for dem, som ville os ilde, til at hænge deres Hat paa. Da Bonden skal være en skikkelig og fredelig Mand, og da det tillige er oplyst, at han ei var fuld, saa tror jeg virkelig, at Historien enten er ligefrem digtet, eller at den grunder sig paa en Misforstaaelse. Det hedder, at Kongen endnu ikke veed noget om denne Sag; men dette tror jeg neppe for-

holder sig saaledes, skjønt Kongen sagtens ei har nævnt noget derom til os.

Vi vare til Taffels hos Kongen. Vi saa strax, at Himmelen var meget mørk. Efter Bordet kom Præsidenten, Sibbern, som Kongen havde ladet kalde. Han kom ind til Kongen, og bleve da alle Statsraaderne tillige indkaldte. Der blev da holdt en temmelig lang Tale af Kongen, som især gik ud paa at vise hans Misfornøielse over det igaar i Thinget Passerede, og paa at Kongen haabede, at Thinget vilde beslutte derom paa en fyldestgjørende Maade, hvorved han tillige lod falde en heel Deel om, at Mængden af Nationen ønsker intet hellere, end at Kongen skal selv tage Magten og derefter tildele Nationen den passende Frihed, at Kongen overalt har Magt nok til at tvinge frem, hvad han vil, om han fik Saadant isinde, at han kan lade komme end mere Søstyrke fra Gøtheborg og Karlsrona, og mere deslige. Sibbern svarede ei et eneste Ord, og jeg tror, han gjorde ret deri; deels vilde det ei hjulpet noget, deels veed jeg ei ret, hvorledes Præsidenten skulde under disse Omstændigheder indlade sig i Diskussion med Kongen. Kongen og Storthingets Præsident kunne vistnok tale sammen om Thingets Anliggender, men naar Kongen er omgivet af sit Raad, da kan han ei tale uden officielt, og en officiel Tiltale til Storthingets Præsident bør ei finde Sted uden i Storthinget. Det var virkelig ret en saare lei og ubehagelig Scene, at see Storthingets — Nationalrepræsentationens — Præsident saaledes tiltales af Kongen i Raadet; men vi kunde ei forhindre det; vi vidste ei af, at Kongen vilde tale med ham, end mindre at vi skulde være

nærværende derved. Kongen var ellers ikke uhøflig mod Præsidenten; det var kun de generelle Bemærkninger, som vare saa ubehagelige.

Vi havde derefter Statsraad. Kongen besluttede, ikke atsanktionere Universitets-Fundatsen og befalede, at Grunden dertil, nemlig at den indeholder endeel reglementariske Bestemmelser, som ei vedkomme Thinget, skal tilkjendegives dette ved et Reskript.

Forresten fik vi ham dog nu overtydet om, at Universitetet bør vedblive at bære Navnet „Frederiks Universitet“. Vi fremlagde for ham, efter hvad han foregaaende Dage havde ytret at være enig med os i, 1) Projekt til en Proposition om en personlig Adel, og 2) do. til en do. om en forandret Indretning af Rigsretten, hvorved vi dog nu foresloge det saaledes, at der kun skal være 9 faste Medlemmer og 9 af Lagthinget, som vælges dertil strax, naar Lagthinget har konstitueret sig. Endelig blev der handlet om de projekterede Bons, som vi ei fandt bon, men fraraadede; men da han absolut vilde have en Proposition derom, saa foresloge vi, at Summen, som der maatte udstedes Bons for, ei skulde overstige 300,000 Sp., at de ikke skulde være tvunget Betalingsmiddel, at de skulde have 5 pCt. Rente, og at de skulde være forfaldne til Indløsning efter 3 Maaneders Forløb. Vi fik ei Afgjørelse paa nogen af disse Sager. Kongen vilde betænke sig derpaa.

Kongen skal imorges have været nær ved strax at opløse Thinget, og det hedder endnu, at han vil gjøre det paa Mandag, ifald Thinget ei da fatter rigtige Beslutninger angaaende Pløens og Flors Mo-

tioner, Alt formodentlig efter Suchtelens og Andres Instigationer.

5te August. Til Taffels hos Kongen i Dameselskab. Forresten vare vi dog idag fri for Diskussioner. Bjørnstjerna er nu ogsaa kommen her, nu iaften. Fregatten, som laa ved Dröbak, er ogsaa kommen herop, skjønt det før hedte, den ei skulde komme her.

6te August. I Storthinget er idag taget følgende Beslutninger: imod 3 Stemmer »Pløens Motion om den svenske Flotille henlægges“; imod 29 Stemmer „den henlægges som ubesindig“. Mod 2 Stemmer „Flors Motion angaaende Kongens Konstitutions-For-slag henlægges“; imod 9 Stemmer „den henlægges som aldeles ugrundet“. Der skal være pisket paa D'Hrr. Pløen og Flor ganske tilstrækkeligen. Med dette Udfald tænker jeg da, Kongen maa være tilfreds. Han var ogsaa i ret godt Lune i Raadet idag, men han talte intet om disse Motioner. Tank har idag bedrevet en topmaalt Fadæse. Under De-batten i Thinget angaaende Pløens og Flors Motioner stod han op og sagde, at han var autoriseret til at sige Storthinget, „at naar dette opførte sig vel „og var føieligt, saa var Kongen god som et Lam „men dersom det tog desperate Beslutninger, kunde „Kongen blive grum som en Tiger“. Jeg tror vel, at Kongen kan have sagt noget Saadant til Tank; men kun en gal Mand kunde finde paa at fremføre en saadan Hilsen offentlig i Thinget, hvilket naturligvis ei kunde være Kongens Mening. Denne skal ogsaa være bleven meget vred derover, skjønt han ei skal have skjændt meget paa Tank, der selv gik ind og

fortalte ham, at han havde sagt bemeldte Ord i Thinget. Jeg er mest bange for, at man vil faa see dem i de tydske Aviser, og det vil dog være meget leit for Kongen.

I Raadet hos Kongen bleve da de 3 Sager afgjorte, som Kongen tog til sig den 5te. Den første forandrede Kongen nu derhen, at der foreslaaes ikke en personlig Adel, men en, der er arvelig for den ældste Søn. Den anden blev efter vor Redaktion, dog med det Tillæg, at Kongen lige-saa vel som Stortinget skal kunne etablere Rigsret. Den tredie blev ogsaa som vi foresloge, paa det nær, at der sættes 6 Maaneder istedetfor 3. Dette kunde nu Altsammen være temmelig ligegyldigt; men Kongen lader nu til at ville strax, eller dog snart, gjøre en egen Sort, nemlig en Embedsadel. Jeg kan ei ganske modsige, at den 23de § giver ham Ret dertil, da han jo kan befale, at der til visse Embeder skulle knyttes visse adelige Titler; idetmindste er Saadant ei bestemt forbudt. Denne Kongens Hensigt kunde vi ei faa ham fra at give Vink om i Propositionen til Thinget, men det blev dog meget forblømt. Vi bade ham indstændigen ei at gjøre denne Embedsadel. Det lod ogsaa, som om han gav vore Grunde Bifald; men han sagde dog, at der absolut maatte gives Vink om hans Ret dertil, skjönt han maaskee ei vilde benytte den. Jeg vil nu skrive Noget imod denne Embedsadel og give det til Kongen ved en privat Audients.

Vi slap idag for at komme til Taffels.

7de August. Jeg var idag oppe i Thinget med de 3 igaar besluttede Propositioner. Det er udenfor al Tvivl, at det er Suchtelen, Wetterstedt og Tavast,

ja maaskee Andre, baade Norske og Svenske, som have bragt Kongen fra at foreslaa kun en personlig Adel, hvilket først var bestemt, ligesom ogsaa faaet de Griller om Embedsadelen i hans Hoved. Overalt seer jeg klart, at vi skulde nogenledes faa Tingene efter vor Mening, naar vi alene virkede paa Kongen. Han hører vore Meninger og lader sig ofte overbevise af os; men desværre, Overbevisningen er ei fast; den rokkes inde i hans eget Kammer, og han forandrer derefter Beslutningerne, førend de ere underskrevne. Han er altfor svag og ubestemt. Dette Træk i hans Karakter viser sig ogsaa jevnlig endog i Smaating. Igaar skal han have sagt, at det Halve af den svenske Flotille skulde afseile herfra, men nu skal det være forandret. Den Resolution, han forleden gav angaaende Aalesund, var virkelig, saavidt jeg kunde forstaa, at Sanktionen negtes, men nu vil han have det forstaaet saaledes, at Sagen kun udsættes, og at han nærmere vil resolve derpaa.

Vi havde kun forberedende Statsraad idag. Vi slap ogsaa idag for at komme til Taffels.

Jeg veed nu, at ihvorvel 13¹⁾ og 11²⁾ synes heelt venlige imod hinanden, saa vil den Første ei længere have med den Sidste at gjøre, om denne end vilde.

8de August. Idag havde vi ogsaa ikkun forberedende Statsraad. Vi vare i Dameselskab med Kongen paa Ladegaardsøen. Wetterstedt talte der med mig om Tanks Fadæse, som han fandt over al Grændse, og sagde derved: „nu er det vist forbi

1) Kongen. 2) Grev H. Wedel-Jarlsberg.

med den Kredit, han har havt.“ Denne Kredit var da formodentlig hos Kongen, og Udtrykket synes at vise, at der kan have været Noget i, at Tank fornylig var i megen Kredit, og at følgelig det Rygte, at han var bestemt til Wedels Eftermand, ei var aldeles ugrundet.

9de August. Jeg har nu erfaret, at de romsdalske Storthings-Repræsentanter have været hos Kongen og anholdt om, at Beslutningen om Aalesund maatte blive sanktioneret. Da der nu er indkommen en Modforestilling fra Bergen, saa vil Decisionen i denne Sag blive lei nok for Kongen.

Kongen skal forleden diskursivt have sagt, at han vil gjøre en Forandring med Statsraadet, og at han derfor kommer til at gjøre nogle nye Statsraader. Om dette nu skal forstaaes saaledes, at han vil ombytte nogle af de nuværende, eller at han atter vil forøge Statsraadernes Antal, det veed man ikke. Det Sidste vilde see lidt underligt ud, da Raadernes Antal for ikke længe siden er indskrænket til 7, og der heller ikke i Kongens Forslag til Budget er opført Gage til mere end 7.

I Raadet hos Kongen idag var han i meget godt Lune. Han nævnte ei udtrykkelig Tank og hans Fadæse; men han sagde dog, „on est plus malheureux en ayant des amis fous que des ennemis sages“, hvilket bestemt sigtede til Tank; denne bliver da nok ikke en af de nye Statsraader. Der blev resolveret paa endeel kurante Sager; tillige blev Storthingets Beslutning angaaende Toldinspektørers og Kassereres Procenter approberet. Fra Toldboderne i Kristiania og Kristianssand var indkom-

men Protester derimod; men disse kunde der naturligvis ei tages Hensyn paa.

Vi vare atter til Taffels hos Kongen. Man ymter nu om, at Heidemann skal blive Amtmand, formodentlig paa Hedemarken. Hvor meget jeg end agter og ærer Heidemann, saa ønsker jeg dog, at dette ei maatte skee; jeg tror nok, at han vilde blive en ret god Amtmand; men kommer det først i Brug, at man kan blive det uden juridisk Examen, saa ville alle Amtmands-Poster efterhaanden blive besatte fra Adjutant-Personalet.

10de August. Vi vare idag samlede hos Kongen tilligemed Wetterstedt og Cederstrøm for at høre oplæse en Konvention, som der nu er sluttet imellem Sverige og Preusen angaaende en Postpakke imellem Ystad og Stralsund. Denne Sag angaar os igrun- den aldeles ikke. Kongen saa noget mørk ud idag. Jeg undres ei heller derover. Der er imorges fundet en Plakat opslaaet paa Kirken her, der lyder omtrent saaledes: „Til Publikum! Hvorlænge skal Norge „taale at behandles som nu? Stortinget kunde „redde Landet; men det skeer ikke formedelst Kjæl- „tringerne Falsen, Knudssøn og Heidemann med deres „nedrige Haandlangere. Hvad hjælper det, at der er „15 à 16 brave Mænd i Thinget, naar de Slette have „Overmagten og ville ødelægge Landet. Den 19de „om Aftenen besøge vi dem.“ Plakaten er skreven med Fraktur, ganske godt og ordentlig bogstaveret. Jeg veed ei, hvad jeg vilde give til, for at man kunde faa op- daget, hvem der er Fader for dette nederdrægtige Produkt, der røber ei alene sort Ondskab imod vær- dige Mænd, men den skammeligste Kaadhed i at sætte vor Forfatning end mere ivove, end den alle-

rede er. Kongen talte dog ei noget om denne Sag til os.

Vi vare til Taffels hos Kongen i hans Telt i Leiren. Efter Taffelet gik vi med ham paa Pladsen og saa nogle Afdelinger af Infanteriet manøvrere. Han var meget fornøiet med dem. Det glædede ogsaa mig at see, at vort nationale Infanteri virkelig ikke staa saalangt tilbage for det øvede svenske, som man skulde formode.

11te August. Som jeg nu hører, bliver der nok ingen Sag anlagt imod den Bonde, der oppe ved Leiren skal have talt utilbørligt om Kongen; han skal nok blot af Fogden erholde en Advarsel. Dette er ret godt; thi det vilde dog være leit, at denne Sag rygtedes, skjønt der nok i Grunden ei kunde komme Noget ud af den.

Jeg har nu faaet at vide, at den sorte Komitee har indstillet følgende Rigsrets-Aktioner vedtagne: imod Fasting, fordi han har havt to Gager; imod mig angaaende Sløifningen af Trondhjems Fæstning, eller nok egentlig fordi jeg havde skrevet den Indstilling, ifølge hvilken Kongen i 1818 svarede Thinget, at Samme ei havde med disse Sløifninger at gjøre; og imod Wedel for tre Ting, nemlig Blaa-farven, Tabet for Statskassen ved Totties Fallit og for Oprettelsen af det saakaldte Vexelkontor under Departementet. Man faar nu da see, om der virkelig bliver Aktioner af, og hvorledes man isaafald kan forsvare sig. Det er ellers kuriøst nok, at vi Tre just komme under Forfølgelse, da jeg dog nok — Kollegerne ufortalt — tør paastaa, at vi ere de, som ynde Friheden og agte Repræsentationen mest. De Sager, der kun angaa Penge-Erstatning, som

f. Ex. om Blaafarven og om Tottie, synes ei at burde være Gjenstand for en Rigsret. De kunne jo ligesaavel paadømmes ved de ordinære Retter; det er jo kun den almindelige Kvæstion om en Kommittents Ret til Erstatning af hans Kommissionær eller Fuldmægtig for en formentligen ilde udført Penge-Transaktion. Rigsretten synes kun at burde befatte sig med Overtrædelser af Grundloven eller Lovene. Dette stemmer ogsaa med Udtrykket „Forbrydelser“ i § 86.

Kongen skal være bleven meget vred ved Efterretningen om denne Komitee-Indstilling, ja han skal have sagt, at han aldeles ikke vilde taale, at disse Rigsretter sættes, og anført som Grund, at der ei er nogen Ansvarslov, hvorefter der kan dømmes. Vi maa da see at faa Kongen til at lade være at blande sig i disse Sager; vi som ere under Forfølgelsen ere ingenlunde tjente med at faa Sagerne afgjorte ved et Magtsprog fra Kongen.

Idag slipper jeg dog for at komme til Taffels.

12te August. Dette var en haard Dag; Kl. 4 til Taffels i Dameselskab, og Kl. 7½ derhen igjen for at høre Koncert see paa Dands og smage paa Souperen.

Af Flotillen skal nu 10 Stykker af de mindre Fartøier afseile, eller ere maaskee seilede idag.

13de August. Den sorte Komitees Indstilling skal have været for i Odelstinget idag, inden lukkede Døre, men man skal ei være bleven færdig dermed eller kommen til Votering.

Vi havde forberedende Statsraad og derefter Statsraad hos Kongen, hvor der kom en Deputation fra Stortinget med 7 eller 8 Beslutninger til Sanktion, men som ei vare af synderlig Vigtighed. Derefter blev der foretaget og afgjort endeel kurante Sager.

Der skal være Uenighed opstaaet, deels imellem Sandels og Posse, deels imellem Posse og Arenfeldt og deels imellem Ulfsparre og Fleischer. Jeg kjender ei Anledningerne ret og gider ei spørge efter dem; formodentligen ere de Ubetydeligheder; men saare ilde er det dog, at sligt „Gräl“ skal finde Sted. Som jeg hører maa Kongen mediere i disse Tvistigheder, især imellem de to Førstnævnte. Posse er vistnok en meget duelig og derhos en brav Mand, men han er særdeles hidsig og derfor nok stundom mere grov end fornødent kunde være, og Officererne i det Hele lide ham saaledes ikke. Han er nok forresten aldeles ikke partisk for de Svenske.

Iaften vare vi til Thee med Damer i Kongens Telt. Der var ogsaa stor Manøvre af samtlige Tropper, som var ret net at skue, da det gik meget rask og ordentlig. Kongen anordnede selv alle Bevægelserne.

14de August. Idag vare vi med Kongen til et stort Middagsselskab, som Sandels gav i et Bræddehus, som han har ladet opføre i Nærheden af Leiren. Der var over 200 Personer, næsten Alle militære. Siden vare vi med Kongen ude paa Pladsen og saa Infanteriet exercere batallionsvis.

Den sorte Komitees Indstilling er nok heller ikke idag bleven afgjort i Odelstinget.

15de August. Idag med Kongen i stort Middagsselskab paa Bogstad. Kongen var allerede ved Ankomsten synligen i maadeligt Lune, og dette var nok en Følge af, at Storthinget idag havde forkastet Kongens Proposition om Bons; der skal kun have været 8 Stemmer for den, hviket dog er besynderligt, da Komiteen havde indstillet den til Antagelse.

Efter Bordet blev Kongen end mere i slet Lune, da der kom Efterretning om, at Odelstinget nu havde dekretet Rigsrets-Aktion imod Wedel, egentlig for alle 3 Sager, man havde imod ham, men som man trækker sammen under een Aktion. Kongen talte ei til Nogen af os uden til Sommerhjelm om denne Sag; han skal have været meget opbragt, og atter talt om, at han ei vilde tillade, at denne Aktion fremmes; men det maa vi nu see at faa ham fra. Det maa vistnok altid krænke Kongen, naar Nogen af hans Raad sættes under Rigsret, da det jo i Almindelighed er for Resolutioner, som Kongen selv har taget. Dette er vel kun for endeel Tilfældet med disse Wedels Sager; men der er en anden Grund, hvorfor dette Dekret burde gjøre Kongen ondt; der turde nemlig vel være dem, der have voteret for Rigsret, fordi de troede, at de derved gjorde sig Kongen behagelige; og til denne Tro har Kongen virkelig givet Anledning ved nogle Breve til Sandels, som denne nok har viist Nogle af Thinget. Det var nok ogsaa saa, at Kongen dengang i sin Vrede undte Wedel saadan Ubehagelighed, men nu passer ei dette mere i hans Maade at behandle Wedel. Voteringen skal have været 28 imod 22, eller saa omtrent. Der skal have været endeel, der voterede for Rigsret, som man mindst ventede det af, f. Ex. Baumann. Han har dog nok voteret efter sin Overbevisning, men Mange er der vist, som have raabt "korsfæst", blot for at vise sig som tapre Patrioter. Ellers tror man, at Foss fra Kristianssand egentlig gjorde Udslaget, idet han nemlig, strax førend Voteringen begyndte, gjorde opmærksom paa, at Wedel kunde dø førend næste Storting, og

spurgte, hvor da Statskassen skulde faa Erstatning fra.

Angaaende Fasting er der endnu ikke taget Beslutning; mig har man derimod ladet slippe fri. Der var dog 14 Stemmer for Rigsret imod mig.

16de August. Vi vare i Statsraad hos Kongen, men der blev Ingenting resolveret, uden at der skal afgives et Reskript til Stortinget, hvori dette tilkjendegives, „at Hs. Majestæt forventer, at saafremt „Stortinget ei antager Hs. Majestæts Proposition om „Bons, det da paa anden Maade vil anvise ham „Midler, som sætte ham istand til at vise Skaansomhed imod dem, der staa tilbage med Skatters Erlæggelse“ — eller saa omtrent. Forøvrigt gik et Par Timer hen med Tale om den dekreterede Rigsret. Resultatet blev dog, at Kongen ei skal blande sig deri, skjønt han først var meget stemt for at afgive et Reskript til Stortinget og fortælle det, at Odelstinget havde aldeles feilet og var uberettiget til at sætte Wedel under Rigsret for en Sag, der kun angaar Penge-Godtgjørelser og saaledes henhører under de almindelige Domstole. Jeg for min Deel tror ogsaa, at Odelstinget har feilet ved dette Dekret; den rette Fremgangsmaade havde vel været at bie, til Statsregnskaberne ere reviderede. Dersom da Revisorerne havde udsat de omkvæstionerede Tab for Statskassen, saa skulde Odelstinget, efterat Anmærkningerne vare besvarede af Wedel, decidere, om han skulde tilsvare Beløbet eller ikke, og i første Fald bliver det da hans Sag, om han vil prøve, ved de almindelige Domstole, at befries for Ansvar. Imidlertid kan Kongen vistnok ikke decidere, om Odelstinget har været berettiget til

det afgivne Dekret eller ikke; det maa blive Rigsrettens Sag at afgjøre, om den anseer sig kompetent til at dømme i denne Sag eller ei.

Fasting og jeg vare til Taffels i Leiren til en saakaldet Militærmiddag. Der blev ingen Exercitie af iaften, da det regnede som om Himmelen var aaben.

17de August. Igaarftes har Odelstinget ogsaa dekretet, at Fasting skal stilles for en Rigsret, fordi, som det hedder, 1) at han har forsømt den Pligt at gjøre opmærksom paa, at de to Poster ei burde forbindes, og 2) fordi han har oppebaaret Gage i begge Poster. Jeg kan dog aldrig tro, at der kan komme Noget ud af denne Sag. Ubegribeligt er det mig derfor, at der kun var 6 Stemmer imod denne Aktion. Fasting kan da nu ei komme til at reise med Kongen igjen til Stockholm, hvor han endnu skulde være til Oktober. Jeg haaber, Sommerhjelm reiser i hans Sted, thi ellers vil det vel falde i min Lod. I alle Tilfælde maa jeg vel desværre afsted engang i Høst som den Anden, der skal til Stockholm. Jeg har havt det Haab, at den nye Statsraad, der bliver udnævnt efter Wedel, kunde gaa; men nu hører jeg, at denne nye Udnævnelse vel ei skeer saasnt, da Kongen ei skal ville bevilge Wedel Afsked, førend Rigsrettens Dom er falden, og dette kan vare meget længe.

Vi vare i Statsraad hos Kongen idag. Han var naturligvis meget opbragt over disse Rigsretter og talte meget om et Reskript, han vilde afgive til Storthinget og deri fortælle dem, at Hs. Majestæt bestemt antager, at Rigsretten ei kan dømme disse

Statsraader, da der ei er Love at dømme efter o. s. v. Jeg haaber dog, at vi faa ham fra dette.

Der blev afgjort endeel Sager og sanktioneret nogle af Stortingets Beslutninger.

Beslutningen om Liggedages Ophævelse bliver ikke sanktioneret. Meningerne derom vare ogsaa meget deelte imellem os Raader.

Kongen besluttede en Befalings-Udfærdigelse til Overøvrighederne, angaaende at idømte Straffe ikke maa exekveres, førend de Angjældende ere tilspurgte, om de ville søge Benaadning. Vi havde endeel at gjøre for at faa Befalingen saaledes indrettet, som den blev.

Fasting og jeg vare atter idag til Taffels med Kongen i Leiren, hvor der dog ei blev nogen Manøvre.

18de August. Idag stort Middags- og Aftenselskab hos Sandels; ja der var endog baade Koncert og Dands, begge Dele i det Smaa, men derfor ikke mindre kjedsommeligt.

Kl. 8 iaften vare vi i Statsraad hos Kongen, hvor der blev modtaget Storthings-Beslutninger om Skatteloven, Toldrullen, Matrikuleringen, Værnepligten, det beneficerede Gods og om et Reglement for Valgene til Stortinget. Wedel androg i Raadet om Resolution paa sin Ansøgning om Afsked. Kongen resolverede, at han fortiden ei fandt det passende at meddele ham Afskeden¹⁾. Han bliver

¹⁾ Den kongelige Resolution er saalydende:

Uagtet Hans Majestæt anseer det for et Tab for Bestyrelsen, at denne skulde savne Grev Wedel-Jarlsbergs Kundskaber og Virksomhed, vil Hans Majestæt dog ikke negte ham den underdanigst ansøgte Afsked. Imidlertid finder Hans Majestæt det under nærværende Omstændig-

altsaa ved for det Første, hvilket vistnok er godt for det Hele, men ikke saa for mig, da jeg derved taber alt Haab om at slippe for Stockholmsturen ihøst.

19de August. Skjønt det er Søndag, maatte vi dog holde forberedende Raad for at gennemgaa de fra Stortinget modtagne Sager, som skulle foredrages Kongen imorgen. Vi indstille dem alle til Sanktion, undtagen Toldanordningen; i denne er der ei alene endeel Bestemmelser, som betage Kongen hans konstitutionelle Rettighed, men ogsaa nogle, som ere ganske desperate, idetmindste efter vor Formening.

Iaften vare vi til stort Bal i Leiren, som gaves af samtlige Officerer der. Der var en Samling af flere hundrede Mennesker. Balsalen var meget net og smagfuldt dekoreret og dog simpelt eller med lidet kostbare Midler; dette er især passende, naar Officerer gjøre Bal. Før Ballet begyndte, stode alle Tropper i en tæt Karree paa Pladsen. I Midten var et lidet, aabent Tempel opreist, paa hvilket Kongen stod, medens der af det hele Musik-Personale blev musiceret og sunget to Sange, eller een baade paa Svensk og paa Norsk, hvilken jeg ikke fik see. Jeg kom ei hjem fra denne Lystighed førend Kl. 3.

20de August. Jeg hører, at Statsraad Krohg maa udtræde af Rigsretten i Wedels Sag, fordi han sad i Raadet den Tid, da Indstillingen om Vexelkontoret blev gjort. Dette er ret leit, især da man nu just havde valgt ham til Præsident i Lagthinget, for at han skulde være Præses i Rigsretten.

heder meest passende, at det med Afgjørelsen af denne Sag indtil videre henstaar.

Kl. 12 i Statsraad hos Kongen. Talen, som han vil holde ved Stortingets Slutning imorgen, og som Wetterstedt nok er Fader for, er ret net og uden Bitterheder. Der er indført noget Generelt om Mangelen paa en Ansvarslov for Statsraaderne, og dermed bliver det, saa der ei kommer noget Reskript til Thinget angaaende de etablerede Rigsretter. Vi forelagde nu til Sanktion alle de endnu uafgjorte Storthings-Beslutninger. Følgende bleve, al vor Umage uagtet, ikke sanktionerede: 1) den om et Røglement for Valgene, da Kongen bilder sig ind, deels at den strider imod Grundloven, deels at han selv kan udgive det fornødne Røglement i saa Henseende; 2) den om skadeligt Vands Afledning, som han paastaar er ukonstitutionel, et Indgreb i Eiendomsretten, 3) den om Værnepligten, fordi den indeholder mange reglementariske Bestemmelser, som han selv vil give, fordi den paalægger Almuen nye Byrder???, fordi Almuen er særdeles imod denne Lov??? og flere Grunde af samme Art; men den sande Grund er nok, at man spekulerer paa at faa indført den samme Militær-Indretning her som i Sverige, hvilken vistnok er god for Armeen, men byrdefuld for Folket. Angaaende denne Sag fik jeg en heel Deel Bitterheder, fordi jeg nu tvende Gange har indstillet den til Sanktion. Overalt maatte jeg i dette Raad døie mange bidende Hentydninger paa min politiske Opførsel paa Eidsvold og paa det overordentlige Storting, ligesom ogsaa paa min nuhavende Tænkemaade i Henseende til Repræsentationens Rettigheder; 4) den angaaende nogle Bestemmelser om Udlaan fra Banken og om Anvendelsen af det ved Tolden indkommende Sølv, fordi

Kongen paastaar, at den kan forklares til Skade for hans Prærogativer; 5) den angaaende Aalesund, paa en heel Deel underlige Grunde, men egentlig fordi Kongen havde allerede lovet, at den ei skulde sanktioneres. Endvidere blev da ikke sanktioneret: 6) Toldrullen som dertil af os var indstillet, og 7) den om Ene-Brug af norsk Maal og Vægt, som vi ogsaa indstillede til Ikke-Sanktion, da den ei indeholder Andet, end hvad der forhen er bestemt.

Det var et af de ubehageligste Raad, jeg har været i. Vedkommende udtalte sig altfor tydeligt; det lod som om Landets og Individernes Vel ei saameget kom i Betragtning ved Kvæstionen om et Forslags Sanktion, som Regjeringens eller Kongens Myndighed; der spurgtes, der undersøgtes stedse, om den kongelige Magt ved en saadan Lov vandt noget eller ikke? Kuriøst var det ogsaa at høre, at man vilde gjøre eller unnlade dette eller hint, eftersom Repræsentanterne fra dette eller hint Distrikt havde viist sig som Venner af den kongelige Magt eller ikke. Vi fik endvidere høre en heel Deel om, at Vedkommende har faaet og faar mangfoldige Anmodninger om at forandre Forfatningen og at tage Styrelsen i sin Haand alene o. s. v., o. s. v.

I Raadet idag modtog vi en Deputation fra Storthinget, der overbragte endeel Adresser, og som anmeldte, at Budget og Gage- og Pensionslisterne skulde blive sendte til den Norske Regjering, saasnart de vare færdige. Man kunde sagtens, som naturligt, ei være saa ganske tilfreds hermed; thi Kongen bør dog idetmindste kjende Budget o. s. v., førend han hæver Thinget. Vi fik da underhaanden Haab om, at disse Sager skulde komme til

Kl. 8 iaften. Raadet skulde da igjen samles til den Tid, og vi reiste da Kl. 4 med Kongen op i Leiren til et Middagsselskab hos General Posse. Vi kom tilbage Kl. 8, og tre Kvarteer derefter kom Kongen, og Raadet blev sat. Adresserne bleve da foredragne; blandt dem vare kun 3 mærkelige: 1) en hvorved Thinget bemyndiger Kongen til Udstedelsen af Bons, men i en noget forandret Form; denne var da velkommen; 2) en angaaende Skades-Erstatning af den svenske Kasse til Smaalenene for 1814; denne var naturligvis en Torn, og Resolutionen blev som sædvanlig, at der Intet faaes; 3) en angaaende at Hs. Majestæt vilde, enten lade Kommandør-Posten i Sø-etaten indgaa, eller og besætte den med en Anden end Statsraad Fasting. Kongen besluttede, at Thinget skulde ved et Reskript tilkjendegives, at det var ifølge Grundlovens §§ 21 og 25, at Kongen havde besluttet, hvad skeet er, at han hidtil ei havde fundet nogen Uleilighed derved, og at han derfor fortiden ei fandt Grund til at indvilge det Ansøgte. Dette var jeg ogsaa enig i, ja jeg maatte efter Befaling paa Stedet gjøre Udkast til Reskriptet, hvilket med en liden Forandring i Slutningen blev bifaldt.¹⁾ Klokken var nu over 11, og endnu var Budget o. s. v. ikke indløbet.

¹⁾ Den Kongelige Resolution er saalydende: I Anledning af Adressen [Stortingets af 17de August] skal Stortinget forinden dets Opløsning ved et naadigst Reskript tilkjendegives, at ligesom Hs. Majestæt, ifølge de ham ved Grundlovens 25de og 21de §§ tillagte Rettigheder har fundet for godt, at Kommandørs-Posten i Sø-Etaten skulde være besat, og at Statsraad Fasting skulde beklæde samme tiligemed sin Statsraads-Post, saaledes har Høistsamme siden ikke fundet, at disse Embeders Forening har med-

Raadet blev da hævet. En underlig Ting passerede ogsaa i dette Raad, den nemlig, at Kongen ei vilde tillade, at der dennegang, som tidligere er skeet, blev proklameret Dagen iforveien, at Thinget skulde hæves; Kongen siger, at dette ei bør skee, fordi det synes at involvere, at han ei har Ret til at hæve Thinget hvad Time eller Moment, det falder ham ind. Nu, dette er en Etikettesag, som ei betyder noget.

21de August. Kl. 10¹/₂ samledes vi i forbedende Statsraad, hvor vi da havde faaet Budget o. s. v., men bleve snart vaer, at deri var en heel Deel Ting, som vi maa have Kongens Resolution om, og som der nu ei var Tid til, hverken at faa foredraget eller resolveret paa. Vi vare derefter i Statsraad hos Kongen. Efter vor Indstilling besluttede han, ved et Reskript at tilkjendegive Stortinget, (omtrent) „at saasom Budget etc. var kommen saa „sent, at det ei kunde behørigen overveies, saa kunde „Kongen ei underrette Stortinget om de Foranstaltninger, han i den Anledning vilde træffe; men at han, „med Hensyn paa sine konstitutionelle Pligter og paa „Rigets Tarv og Værdighed, vilde søge athandle overensstemmende med Stortingets Beslutninger.“

Kongen var nu ellers bleven saa vred over Budgettets sildige Ankomst, at det var nærved, at han ei vilde gaaet op i Thinget, men at Wedel og jeg skulde gaaet op for at slutte det; „Du skal

ført noget Slags Uleilighed, hvorfor Hs. Majestæt maa beklage ei at finde nogen Anledning til fortiden at indvilge den af Stortinget fremsatte Begjæring.

„beredes til Døden, ikke af en Præst, men af en „Degn“. Dette fik vi ham dog fra.

Kl. 2 var jeg oppe i Stortinget og meldte dem hvilke Love, der vare sanktionerede, samt forelæste de 3 Reskripter: om Kommandøren i Søetaten, om Budgettets sildige Ankomst og om Aarsagen til Universitets-Fundatsens Ikke-Sanktion.

Kl. 3 gik Kongen i stor Procession til Thinget og hævdede det. Han fremsagde sin Tale meget vakkert paa Fransk; Sommerhjelm sagde den ei nær saa vakkert paa Norsk. Sibberns Tale var ret net, men han læser stedse saa fort, at det ei tager sig ud. Kort efter at vi vare kommen tilbage i Palæet, kom hele Thinget og komplimenterede Kongen. Hvad han svarede Præsidenten, var vel ikke grovt, men meget kort og koldt, hvorpaa han bukkede, og de gik. Nu var der Taffel hos Kongen. Ikkun 30 af Stortinget vare tilsagte. Dette var efter min Mening meget mankeret. Kongen burde dog engang see hele Stortinget hos sig; og naar han tilsiger hele Thinget, saa har han jo ei egentlig personligen inviteret de Personer, som han forøvrigt, ved specielle Leiligheder, anseer uværdige til at komme til ham. Denne Adskillelse af Onde og Gode, endnu den sidste Dag, gjør et saare leit Indtryk.

Sibbern skal være bleven udnævnt til Kommandør af Sværdordenen.

Iaften reiste Kongen op til Leiren for at tage Afsked med Tropperne; jeg burde vel egentlig have dinglet med; men jeg lod, som jeg ei vidste deraf; jeg er træt og kjed og virkelig ei rigtig frisk; men naar Raad er, maa jeg være med, saalænge jeg

holder ud. Der havde overalt Ingen sagt mig, paa en officiel Maade, at denne Afskedsparade for Kongen skulde foregaa, hvilket dog nok efter Høfligheds Regler burde have skeet.

22de August. Idag ere vi da fri for Statsraad; men vi skulle til et stort Middagsselskab, som Byen giver Kongen, og hvortil jeg ogsaa har betalt mine 7 Sp.; og iaften skulle vi være med Kongen hos Biskop Bech.

Jeg har idag hørt to kuriøse Ting, først at Stortinget virkelig havde taget — og som det har bildt sig ind — expederet til Kongen en Beslutning til en Lov om Edsaflæggelse af Rigsrets-Medlemmer, hvilken Beslutning aldeles ikke er indkommen til Kongen eller til Regjeringen; Gud veed hvem der er Skyld deri. Og dernæst at der skal have været megen og varm Debat mellem Sandels og Sibbern, da den Første ei kunde lide det ham viste Koncept til Talen, som den Sidste vilde holde igaar som Svar paa Kongens. Sibbern skal rigtignok have forandret endeel i Konceptet, efter hvad Sandels ytrede, men vilde dog ei føie sig i Alt, og allermindst var han at formaa til at modtage til Brug eller dog til Ledetraad den svenske Tale, som Sandels havde holdt ved Rigsdagens Slutning i 1818. Det var da ogsaa et kløgtigt Tilbud af Sandels! Formodentlig har Kongen ogsaa seet Sibberns første Koncept og ei været fornøiet dermed, saa at Sandels kun har været hans Organ. Rimeligvis var denne Tale den egentlige Aarsag til Kongens Vrede igaar og til den ytrede Beslutning at lade Stortinget opløse ved to Statsraader, og selv ei komme op i Thinget.

23de August. Jeg kom ei til Souperen hos Bech i aftes, da jeg virkelig ikke var vel; jeg reiste hjem strax efter Middagsgildet. Ved dette Gilde saa Kongen ret mørk ud, og han gik fra Bordet strax, da hans og Kronprindsens Skaal var drukket, uden at han gav nogen Skaal for Riget eller for Byen, hvilket han forhen har gjort ved slige Leiligheder. Aarsagen til det slette Lune skal have været den ubetydelige Omstændighed, at tvende Brædder, hvorpaa det svenske og det norske Vaaben var malet, vare opslaaede saaledes, at det første stod tilvenstre, istedenfor at de samme Brædder ved en foregaaende Leilighed havde staaet saaledes, at det svenske var tilhøire. Tingen var aldeles uskyldig og kun en Feiltagelse af Snedkerdrengen, der skulde flytte Brætterne; men tjenstfærdige Aander lode Kongen tro, at det var med Flid, for at krænke de Svenske. Er det som man siger, at det var General Posse, som især ophidsede Kongen i denne Sag, da er han — — —, hvilket jeg ei havde troet om ham. Man seer nu heraf, hvorledes enhver Ubetydelighed benyttes for at skade os hos Kongen, og hvor let dette lykkes.

Først havde vi forberedende og derefter Statsraad hos Kongen. Vi fik en lang Tale tillivs angaaende de dekreterede Rigsretter, og bleve opfordrede til at sige vor Mening om: „i Tilfælde Rigsretten dømmer Fasting skyldig, om Kongen da bør strax arrestere Rigsrettens Medlemmer, eller om han bør sammenkalde et overordentligt Storting?“ Vi undgik nu at svare herpaa, og udbade Betænkningstid til iovermorgen, hvilket blev bevilget.

Endeel Embeder bleve nu bortgivne, som længe have været indstillede, men hvorom Resolutionen

var udsat. Det gik efter Indstillingerne, undtagen at Aars fik Lier-Kald, den adjungerede Kjerulf Lier-Sorenskriveri og Tönder Krigskommissariatet i Kristiansand. De to Første kunde nu saa være, men den Sidste er rent desperat; men det var ei at forhindre. Heller ikke kunde vi forebygge Heidemanns Udnævnelse til Amtmand. Fabricius blev Viceadmiral, Stabell Generalløitnant, og der blev tillige nogle Oberster; men Sligt er ligegyldigt, især da Vedkommende ei faa nogen forøget Indtægt. Men til Slutning kom der en mærkelig Ting. Det blev tilladt Sommerhjem, der i Fastings Sted skal til Stockholm, at forblive paa Tomb til Begyndelsen af Oktober, men Kongen befalede tillige, at Oberst Krog skal nu reise til Stockholm for der at fungere som Statsraad. Kongen sagde, at han vil, han skal blive bekendt med Affærene. Wedel bemærkede, at der ei er Gage for flere end de nuværende Statsraader, men Kongen svarede, at Udgiften da maatte gaa af det extraordinære Fond, og at der jo vilde mangle en Statsraad, naar Wedel vedblivende vil have Afsked. Jeg spurgte Hs. Majestæt, om Meningens var, at Krog nu skulde bestemt afgaa fra Krigsskolen, eller om det kun var ad interim? „Ce n'est qu'ad interim, Mr. Krog peut retourner après.“ Collett gjorde opmærksom paa, at han i Oktober skal forlade Stockholm, og at vel da en af de andre Statsraader skal reise derhen. „Qui est ce qui devait venir?“ Collett sagde, det bliver formodentlig Motzfeldt. „Ah oui, cela se pourrait; mais Mr. Motzfeldt pourra rester quelques mois de plus ici et Mr. Krog rester à Stockholm.“ Kongen sagde nu, at Aubert skal bestyre Kadetkorpset.

Sandels bemærkede, at Aubert vel kan forestaa det Videnskabelige, men er ei skikket til at holde Disciplinen m. v., og deri har han Ret; men saa blev der talt om at sætte en Souschef under Aubert, men herom blev da Intet afgjort, og ikkun tilført Protokollen, at Krog skal reise til Stockholm for der at fungere som Statsraad, eller tage Sæde i Statsraadet efter Kongens Bestemmelse.

Vi vare til Taffels hos Kongen.

Iaften var jeg henne og talte med Sandels. Jeg sagde ham ligefrem, at jeg godt seer, hvor det peger, at Krog nemlig er egentlig bestemt til Chef for Armee-Departementet; at jeg finder Valget meget godt og det bedste jeg vidste at kunne gjøre, at jeg Intet hellere ønsker end at komme ud af min Post, især da Kongen dennegang tydeligen har viist mig, at jeg ei mere har hans Tillid og følgelig ei kan gavne i den Post, jeg har, og at jeg kun ønskede at vide, hvad Plan Kongen egentlig har for at faa mig ud af den. Sandels sagde da, at han ei troede, at jeg skulde bort, og gjorde mig endeel Komplimenter og sagde derhos, at han ei erindrede sig at have hørt Kongen tale unaadigen om mig. Siden slap det dog ud, at Kongen engang havde sagt omtrent som saa: „Mr. Motzfeldt est toujours de l'avis de Mr. Wedel; ces deux Messieurs veulent former une opposition.“ Jeg har længe kunnet slutte mig til, at Kongen tænkte saaledes om os; men jeg veed ogsaa, at dette er ei ene Aarsagen til hans Vrede imod mig; der er mange af de rapporterende Adjutanter, som ere vrede paa mig for Dit og Dat, og vel især fordi jeg ei gjør mere af dem, fordi de høre til Forgemakket. Disse Herrer gjøre derfor,

hvad de kunne imod mig. Kongen har dennegang ei talt et eneste Ord til mig udenfor Statsraadet; jeg heller ikke til ham; jeg har Gud skee Lov ingen Naade at bede om.

Sandels sagde mig, at Kongen efter Raadet bestemt havde sagt ham, at Krog skal blive i Stockholm et Aar, og at han skal snart vorde udnævnt til Statsraad; hvorfor da være saa svag ei at tilstaa denne Beslutning, der jo ei er urigtig, men sige, „c'est ad interim“. Jeg tror vist, at det, at jeg slap for Rigsret, har skadet mig hos Kongen; han tror vist, eller bilder sig ind at tro, at jeg er en Partimand, som veed at holde mig inde med Stortinget. Nu, det er mig Altsammen lige kjært; gid denne Unaade maatte bringe mig ud af min ubehagelige Post, saa var jeg lykkelig.

24de August. Vi havde forberedende Raad for at tale om den sidste Slump af Sager, som skal refereres for Kongen imorgen.

Til Taffels med Damer hos Kongen, og tilaftens til Bal hos ham; Altsammen meget fornøieligt!

Idag har Kongen igjen været meget vred, og det fordi Kaptein Frisak var konstitueret til i Vakan-
cen at forestaa det ved Heis's Død vakante Krigs-
kommisariat, da han paastaar, at saadan Konstitu-
tion ei kan eller bør gives uden af Kongen selv.
Han vilde først strax have kaldt os sammen, og vi
skulde staa Skoleret for denne Anmasselse, ja,
Konstitutionen af Frisak skulde kasseres. Men da
han erfarede, at det var Sommerhjelm, som i Kva-
litet af Chef for Marindepartementet havde kon-
stitueret, saa gik Uveiret over; men det hedder dog,
han vil befale, at vi for Fremtiden ei maa give os

af med at konstituere. Hidtil har Departementerne eller endog Overøvrighederne konstitueret i de ledige Embeder, og dette synes at være ei alene rigtigt, men ogsaa nødvendigt; hvorledes det skal gaa, naar Kongens Bestemmelse først skal indhentes, det maa Gud vide. Han er nu bleven ret gridsk paa at regjere selv, eller aldeles uden os.

25de August. Et langt Statsraad hos Kongen, hvor Sagerne dog i det Hele gik efter vore Indstillinger, undtagen hvad Toldanordningen angaar. Vi havde nemlig faaet skrevet en ny provisorisk Toldanordning, saanært overensstemmende med det Lovforslag, Stortinget havde gjort, kun med Undtagelse af de Punkter i dette, som foranledigede, at det ei blev sanktioneret. Vi havde forhen talt til Kongen herom, og da var han enig i, at saa skulde skee; men nu negtede han aldeles at underskrive Udkastet, da han først vilde have det oversat in extenso og tage det med til Stockholm for ret nøie at drøfte hver §. Forgjeves gjorde vi opmærksom paa, hvor nødvendigt det var, at en provisorisk Anordning strax kom ud; han blev ved sin Vægning og talte meget længe om, at han ei vilde blindt hen — comme un automate — underskrive, hvad vi forelagde, hvorved der faldt ret mange udsøgte Bitterheder, især saadanne som sigtede til Wedel, men hvorpaa Ingen af os svarede. Enden blev, at man imorgen skal forsøge paa at forelægge Kongen en Extrakt af Anordningen eller fremstille dens vigtigste Principer.

Middag og Bal hos Sandels, hvor der blev drukket paa en lykkelig Reise, og hvor Kongen tog Afsked med Damerne.

26de August. Kl. 9 mødte vi hos Kongen, eller i hans Forgemak. Klokken imod 10 kom vi ind til ham. Han vilde nu ei engang høre den franske Extrakt af Toldanordningen forelæse, men vilde tage den med sig. Vi proponerede endelig, at der da maatte udgaa en provisorisk Anordning, som bestemmer, at den af December 1818 skal blive i Kraft — med nogle faa benævnte Undtagelser — indtil en ny kan komme istand. Dette syntes han at billige, men vilde ei give sig Tid til at enes om Udtrykkene i den Anordning, der skulde udgaa. Det blev da besluttet, at Wedel skal reise efter ham til Tomb, og der skal da blive taget den endelige Resolution, hvilken skal ansees som fattet her igaar.

Vi fik ellers til Afsked en meget lang og tildeels ret drøi og uartig Tale, om at han fremtidig mere vil regjere selv end hidtil, da han nu erfarer, at Folket er misfornøiet, fordi vi i Raadet have havt formegen Myndighed, og fordi han seer, at han har havt formegen Tillid til os. Vi fik da atter høre om, at det var os, der først havde ytret, at Sverige burde betale endeel af Gjælden til Danmark o. s. v.

Vi svarede Intet paa alt dette, og det var nok ei heller værd.

Kl. 11 afreiste han, og da fik vi hver to Kys.

Vi have da redet Stormen af for dennegang; men Skibet har lidt endeel, saa at naar Stormen igjen blæser op — som vel snart vil skee — er jeg bange, at Skibet maa sætte til.

VII.

En af Regeringen besluttet men ikke afgiven Forestilling til Kongen

angaaende

nogle Udtalelser af Udenrigsministeren.¹⁾

(1821).

(Omhandlet i Dagbogen 1821 under 16de og 23de Marts).

Statsministeren for de udenlandske Anliggender, Hans Excellence Hr. Grev von Engestrøm, har allerede forhen, i hans underdanigste Indberetninger til Deres Majestæt angaaende den bodøiske Sag, og in specie i den af 13de Januar d. A., tilladt sig Udtryk, der henpege til, at Deres Majestæts Norske Regjering skulde have ladet denne Sag gaa i Langdrag og ikke have villet indsee dens Vigtighed.

Vi have ingenlunde kunnet forglemme, at det paaligger os som Pligt, ei alene imod os selv, men end mere imod de Embeder, vi have den Ære at beklæde, at oplyse det Urigtige i disse Hans Excellence Grev Engestrøms Ytringer. Men vi have hid-

¹⁾ Manuskriptet har følgende Paaskrifter:

1. Reenskrevet og dateret 27de Marts 1821.
2. Den blev siden ikke indsendt, skjønt det var besluttet.

til udsat, og tro fremdeles at burde udsætte om disse Ytringer at gjøre underdanigst Indstilling til Deres Majestæt indtil den Tid, da Sagen i dens hele Sammenhæng er bleven fuldeltigen oplyst, og da vi for Deres Majestæts Retfærdighed skulle tilfulde godtgjøre, at naar denne Sag har taget en uheldig Vending, da hidrører dette fra andre Aarsager end fra nogen Forsømmelse eller forsætlig vrang Anskuelse fra vor Side.

Atter har Hans Excellence Grev Engestrøm i hans underdanigste Rapport til Deres Majestæt af 7de dennes¹⁾, der findes vedheftet Protokollen over det Forhandlede i samme Dags kombinerede Statsraad, søgt at vise, at vi have handlet urigtigen ved at befale Statssekretær Holst ikke at træde i Underhandling med Hr. Denowan, saalænge denne ei var forsynet med Fuldmagt fra Hans Britanniske Majestæts Minister.

Den ophøiede Retfærdighed, der stedse leder Deres Majestæts Beslutninger, har vistnok ikke tilladt Deres Majestæt i den naadigst afgivne Resolution at ytre noget Bifald til denne Hans Excellence Grev Engestrøms Fremstilling, men da hans underdanigste Rapport, som vedheftet Protokollen, bliver henliggende i Arkivet, saa tro vi ei alene at skyldte os selv at fralægge os de i samme indeholdte Bebrejdelser, men vi ere tillige overbeviste om, at Deres Majestæt, der stedse naadigst viser saamegen Agtelse for Enhvers konstitutionelle Rettigheder, vil skjænke os naadigst Bifald, naar vi ytre den underdanigste Formening, at vi, saalænge vi ere i

¹⁾ See Bilag Nr. 4.

Besiddelse af Deres Majestæts Tillid til i Kraft af Rigets Grundlov at føre Regjeringen paa Deres Majestæts høie Vegne, bør være befriede for enkelt Embedsmands ufordeeltagte Bemærkninger i Anledning af de Beslutninger, vi, ikke i vort eget men i Deres Majestæts høie Navn, afgive, og for hvilke vi ikkun staa Deres Majestæt og paa grundlovmæssig Maade Nationens Repræsentanter til Ansvar.

Deres Majestæts naadigste Resolution af 13de Januar indeholder: „Den storbritanniske Minister „skal gjøres Tilbud om at udnævne en betroet „Mand, der uopholdelig begiver sig til Kristiania „for at træde i Underhandling med den, som Vi „herved bemyndige Vor Norske Regjering til, paa „dens Side, at udnævne.“

Vi indrømme villigen Rigtigheden af Hans Excellence Grev Engestrøms Bemærkning, at vi ere kun lidet vante til den Maade, paa hvilken diplomatiske Affærer behandles; men Saadant hører ei heller til det, som ifølge Grundloven er os overdraget. Vor Pligt er det kun, ligesom det stedse er Maalet for vore ivrigste Bestræbelser, paa konstitutionsmæssig Maade at udføre Deres Majestæts Befalinger.

Fornævnte Deres Majestæts naadigste Resolution var aldeles tydelig, og da vi, hverken i dette eller i nogetsomhelst Tilfælde kunde — som Hans Excellence Grev Engestrøm synes at henpege til — tillade os at kommentere Deres Majestæts Befaling, saa kunde vi ikke, uden at overskride den os naadigst givne Forskrift, lade den af os udnævnte Kommissær underhandle med den, der ikke godtgjorde

at være den betroede Mand, som den storbritanniske Minister havde udnævnt.

Vi havde ingen Anledning til at formode, end mindre til at være vidende om, at den storbritanniske Minister ikke vilde modtage det Tilbud, som Deres Majestæt ved formeldte Resolution befalede, at der skulde gjøres ham om at udnævne og hidsende en betroet Mand, eller at Deres Majestæt paa Grund deraf vilde tillade, at den af os, ifølge Deres Majestæts Bemyndigelse, udnævnte Kommissær kunde underhandle med Hr. Denowan som blot befuld- mægtiget fra de engelske Handlende.

Statholderen Hans Excellence Grev Sandels meddeelte os rigtignok den Anbefalings-Skrivelse til ham fra Hans Excellence Grev Engestrøm, som Hr. Denowan overbragte; men Hans Excellence Grev Sandels kunde ligesaa lidt som vi formode Andet, end at Hr. Denowan var forsynet med den behørige Fuldmagt, eller ansee ommeldte Skrivelse ene fyldest- gjørende til derpaa at lade Underhandlingen med Hr. Denowan træde i Virksomhed. Kunde vi end antaget, at Deres Majestæt, der stedse vaager over Overholdelsen af de konstitutionelle Former, vilde i dette Tilfælde kun ved et Brev fra Udenrigs-Mi- nisteren til Statholderen lade os kommunikere, at Deres Majestæt havde naadigst fundet for godt at gjøre Forandring i den i det kombinerede Stats- raad den 13de Januar givne naadigste Resolution, saa maatte dog det omhandlede Brev fra Hans Excellence Grev Engestrøm have paaberaabt en Be- faling fra Deres Majestæt i saa Henseende, eller idetmindste antydet, at Deres Majestæt havde taget en modificeret Beslutning angaaende den Under-

handling, der skulde aabnes. Men ingen af Delene var Tilfældet, thi Hans Excellence Grev Engestrøms Brev indeholdt ikkun en anbefaling for Hr. Denowan, „som nu begiver sig til Kristiania for der at sammentræde med den af den Norske Regjering udnævnte Kommissær, for endeligen at opgjøre den saakaldte Bodø-Sag, der i altfor lang Tid har været en Gjenstand for officielle Meddelelser.“

Den Omstændighed, at Hr. Denowan var af Hans Excellence Grev Engestrøm forsynet med Kureer-Pas, kunde efter vor underdanigste Formening ikke gjøre ham hverken mere eller mindre skikket til at underhandle med. Ligesaa lidet synes det at kunne komme i Betragtning, at Hr. Denowan forhen havde gjort flere Reiser til Kristiania angaaende den bodøiske Sag, og at han om denne havde handlet med Chefen for Finants-Departementet. Begge Dele vise kun, at han har været de engelske Handlendes Befuldmægtigede, ikke at han var den af den storbritanniske Minister udnævnte betroede Mand, med hvem vi, ifølge Deres Majestæts naadigste Resolution, ene turde lade underhandle.

Af hvad vi saaledes i Underdanighed have anført, vil Deres Majestæts Retfærdighed naadigst erkjende, at vi have handlet i aldeles Overensstemmelse med den os af Deres Majestæt naadigst givne Befaling, at den Udsættelse, Underhandlingernes Begyndelse har maattet liide, ikke kan falde os til Last, og at vi ingenlunde — som Hans Excellence Grev Engestrøm ytrer — have gjort os skyldige i at opofre Sagens Realitet for blotte formelle Hensyn.

VIII.

Dagbog under Storthingets Samvær 1822.

20de September. Idag er da Storthinget aabnet. Gud veed hvad Resultat det vil komme til i den vigtige Sag, det faar at afhandle. Stemningen hos Repræsentanterne synes ellers god og forligelig dennegang. Sagtens viste der sig en personlig Animositet i den Proposition, at Falsen burde ei være paa Storthinget, fordi han er bleven General-Prokurør; men Propositionen faldt igjennem. Den er ogsaa efter min Mening heelt desperat. Grundlovens § 62 er jo tydelig og bestemt; og analogisk at udvide dens Bestemmelse er ei alene urigtigt, men farligt; man vilde derved give Kongen en forøget Magt i Hænderne til at udelukke fra Storthinget Mænd, som han ei vilde have der.

Lysholm i Throndhjem er bleven fri for at komme paa Storthinget, fordi der i en privat Sag er bleven nedlagt Tre-Marks-Paastand imod ham. Det kan vel være, at denne Storthings-Beslutning kan forsva-

res ifølge §§ 52 og 53, men farligt er det vistnok at antage denne Mening, thi hvor let bliver det da ei at faa Folk udelukkede fra Stortinget?

Den idag oplæste Kongens Tale have vi ingen Deel i. Ihvorvel 12¹⁾ har ytret, at denne Tale er et Mesterstykke af Klogskab og Veltalenhed, saa kan jeg dog ei sige, at jeg er fristet til at ville tilegne mig nogen Deel i den.

21de September. Jeg var idag oppe i Stortinget med to Propositioner. Den første, nemlig om et Laan af Banken, er aldeles forskjellig fra, hvad vi havde proponeret for Kongen. At den i Hovedsagen er bedre, det tør jeg ogsaa tro; men at den er tydeligen og ordentligen forfattet, det vover jeg at benegte. Den siger ei engang bestemt, hvortil de Penge skulle anvendes, som Banken skal laane, og mæler ei et Ord om, hvad der skulde vindes ved nu at betale Danmark paa eengang. Heller ikke giver den nogen tilstrækkelig Oplysning om Statskassens Tilstand, hvorimod den lover saadanne Renter og Afdrag til Banken, som Statskassen ikke vil kunne udrede. Besynderligt er det ogsaa, at der ei er kalkuleret paa, at de 300,000 Rdr. Hb. Bco., som ere laante af Hambro, maa betaales. Jeg indseer virkelig ikke, at Stortinget paa denne Proposition kan fatte nogen Beslutning. Den anden Proposition, om Dilation med Skatte-Restancerne, er Kongens egen. Den har visseligen en god Mening, men efter mit Begreb er den aldeles ikke tilraadelig, om den end lod sig udføre. Giver man ved Lov Udsættelse i Skatternes Inddrivelse, saa vil Lunkenheden

¹⁾ Antagelig Statsminister Sommerhjelm.

i at betale tiltage i en frygtelig Grad. Men overalt, hvorledes skulle Leilændinger skaffe Pant i faste Eiendomme for deres resterende Skatter? Og endog de, der ere Selveiere, kunne de være tjente med at behefte deres Eiendomme med Panteobligationer paa 10 eller 20 Sp. for resterende Skatter? Tydelig er heller ikke denne Proposition; Meningen synes at være, at Banken skal udstede flere Sedler, og at disse flere Sedler skulde have til Hypothek Obligationerne for resterende Skatter; men dette er visse- ligen ikke tilraadeligt.

24de September. Efter hvad Kongen nu har skrevet til Sandels, vil han give slip paa den Idee, at der bør laanes af Banken, men hellere tilraade, at der skeer et udenlandsk Laan. Aarsagen til denne Forandring turde maaskee være den, at det Rygte, at Thrønderne ville gjøre Opstand, ifald man røver Banken, er kommet Kongen for Øre.

Stortinget har udnævnt en Komitee for hver af de kongelige Propositioner.

At Stortinget paany har valgt Lagthing, er ei efter mit Hoved. Jeg tror, at de, der ved et ordentligt Storthing blive valgte til Lagthings-Medlemmer, vedblive at være dette indtil næste ordentlige Storthing, altsaa ogsaa ved det overordentlige, men jeg tilstaar, at der sagtens ogsaa er endeel, der taler for den modsatte Mening.

27de September. Sandels er afreist for at møde Kongen ved Svinesund. Rosenkilde har gjort Motion i Stortinget om at lykønske Kongen i Anledning af Prinds Oscars Formæling. Dette er „zu voreilig“, da Tingen endnu ikke er Thinget officielt tilkjendegivet, hvilket ei heller kan skee, førend

Sagen er aldeles afgjort. Men see dog, hvor Rosenkilde nu iler for at bevirke Hosernes Grønhed denne gang! Selvstændige Gutter! Bestemte Karakterer!

28de September. Jeg har hørt, at Elieson har proponeret, at Thinget, saavidt Tiden tillader det, skal beskjæftige sig med de Sager, som ei bleve afgjorte ved sidste Storting. Jeg kan ei tro, at dette Forslag gaar igjennem. Det overordentlige Storthings Forhandlinger ere ikke, og kunne ifølge sin Natur ikke være en Kontinuation af det ordentliges.

Kongen kommer paa Mandag. Sandels har atter faaet istand, at Damerne skulle modtage ham i Gamlebyen. De skulle samles hos Bech, som vist er meget glad deri. Den Ære vil vel koste endeel, men han vil nok vide at faa Kongen til at erstatte ham det.

1ste Oktober. Kongen kom da igaaraftes. Der blev ei noget af den kvindelige Modtagelse; Kongen havde frabedet sig den, sigende at han ei var vel. Sagen er nok den, at han føler det Forunderlige i, at Kongen hver Gang skal modtages af Fruentimmer. Mon vi Mandfolk skulle ud for at paradere og modtage den unge Prindsesse, naar hun engang kommer her?

Kongen saa rigtignok ikke ret vel ud; han er nok noget forkjølet. Men han var særdeles blid og ytrede særdeles Tilfredshed med den Maade, paa hvilken han blev modtaget; han sagde, han var inderlig rørt derover og skulde aldrig glemme denne skønne Dag. Sagen var dog kun, at der var opreist en Æreport, de Gader, han passerede, vare illuminerede, og Folket raabte Hurra. Herre Gud!

naar dette kan virke saameget paa ham, saa har man visselig Uret, om man ei stedse foranstalter det.

Storthinget in corpore gjorde idag sin Opvartning. Sibbern holdt en ganske vakker og passende Tale. Kongen svarede paa Fransk, hvilket Svar blev af Collett oplæst paa Norsk. Kongens Tale var ret vakker, meget liberal og fuld af Tillid til Storthinget. Men forsigtigt tror jeg ikke det var, at Kongen deri ytrede næsten ganske bestemt, at der ei bør gjøres Laan af Banken, men et udenlandsk Laan. Man bør lade Pengejødernes i det Længste være i den Tro, at om de ere for grove, saa laaner man af Banken og indlader sig ei med dem.

Raadet, Storthingets Præsidenter og de fornemste Embedsmænd i Byen vare til Middag hos Kongen. laften var Kongen hos Sandels, hvorhen da Flere bleve indbudne, hvoriblandt ogsaa jeg; men jeg undskyldte mig med Forretninger.

2den Oktober. Idag var Cour for alle Embedsmænd; siden var der Middagstaffel hos Sandels. Kongen var blid iformiddags men saa mørk ud ved Taffelet. Dertil havde han ogsaa Grund i det sørgelige Tilfælde, der er indtruffet med Hagerup.

Hagerup skal i længere Tid have skrantet, og paa Reisen herhid skal han være bleven forkjølet. Han kom syg hertil iforgaarsaftes. Jeg og Flere vare hos ham igaar, men fik ei tale med ham, da han sov eller lod som han sov. Igaaraftes Kl. 8 stod han op, kastede blot en Frak paa sig og gik ud, som hans Tjener troede til Vogt, der bor i Nærheden. Men han kom ei tilbage. Der blev allerede om Natten ledt efter ham, men forgjæves. Først Kl. 2 idag fandt man ham druknet i Søen et Stykke

udenfor Pipervigen. Nogle ville mene, at Aarsagen til slig sørgelig Beslutning skal være, at Kongen nylig, førend han forlod Stockholm, skal have været vred paa ham og tiltalt ham meget haardt. Men ihvorvel H. vistnok satte megen Pris paa at være i Kongens Yndest, tror jeg dog ikke, at Kongens Utilfredshed kan have bevæget ham til at forkorte sine Dage; thi han var nok saa temmelig vant med, at Kongen iblandt talte ham haardt til.

Jeg tror derimod, at det var rent i Feberhede og i Vildelse, at han gik hen og affivede sig. Underlig forstyrret har han altid været og kunde vel derfor saameget lettere blive ganske afsindig. Han var, med alle sine Underligheder, en grundhonet Karl; og den vigtige Roes fortjener han med Sandhed, at han aldrig misbrugte sin Stilling til at anbefale Yndlinge eller sværte Uvenner hos Kongen.

3die Oktober. Idag havde vi først forberedende Statsraad og siden Statsraad hos Kongen. Der blev kun foretaget nogle faa Sager, som der mest hastede med. Dog blev der ogsaa afgjort en, som det slet ikke hastede saameget med. Sandels foreslog nemlig, ret paa en lumsk Maade, da han ei forud havde talt med os derom, at Major Due maatte konstitueres til at forestaa Hagerups Post. Vi bemærkede, at det ei syntes at haste dermed, da denne Post ei hører til her, men i Stockholm, at vi desuden, skjønt vi indrømme at Due har Sprogkundskaber, ikke tiltro ham de Kundskaber, som der behøves paa den Post. Men det hjalp Altsammen ikke. Jeg ytrede tilsidst, at der burde dog bies, indtil Statsministerens Mening kunde høres, da han har mest med Expeditionssekretæren at bestille, og han kommer

her iaften. Kongen bifaldt først denne Mening; men Sandels fik ham derfra igjen, og Due blev konstitueret indtil videre. Due er en ganske flink ung Officer, men sandelig der skal andre Kundskaber til end hans for at være den omhandlede Post rigtig voxen. Men Kongen lider ham godt; han er yndet af Kronprindsen, hvis Adjutant han er, og han er i Familie med Haxthausen, som nu synes at være krøbet temmelig op paa Favørens Stige. Herlige Materialier til Hosernes Grønhed!

Wedel fik da idag den flere Gange ansøgte Afsked, og det endog med Bevidnelse om Tilfredshed med Embedsførelsen.

Vi fik nu læse de foreløbige Breve med videre angaaende Kronprindsens Formæling, og Kongen befalede, at disse skulde paa en privat Maade komme til Storthingsmændenes Kundskab. Officielt Budskab derom kan ei skee, førend den egentlige Ægteskabskontrakt er afsluttet og udvexlet; og Gud veed, om dette kommer istand, medens Kongen er her.

Idag var hele Stortinget til Taffels. Noget Mærkeligt var der ved dette Taffel. For det Første drak eller udbragte Kongen ikke — som han pleier ved saadan Leilighed — Norges Skaal og Stortingets Skaal; han gav kun een Skaal, og det var: de forenede Rigers. Dette stødte min Følelse, men jeg taler ei derom; det skal være mig kjært, om ingen Anden deler min Fornemmelse ved denne Sag. Dernæst var det frappant, hvorledes Haxthausen idag blev feteret. Kongen underholdt sig meget og næsten ene med ham baade før og efter Bordet; og ved Taffelet blev ham anvist Plads over alle Statsraaderne, hvilket ikke før har været Tilfældet.

Jeg gjør nu heraf den Slutning, at der er Noget igjære med ham; og dette Noget frygter jeg for er, at han skal blive Statsraad i det ved Wedels Afgang ledige Nummer. At den gamle Nar higer meget efter igjen at blive Statsraad, det veed jeg med Vished. Er det saa, at han bliver Statsraad, saa gjøres han vist, hvor krænkende det end bliver især for de ældste Raader, til den første Statsraad. Min Konjektur er ogsaa, at Meningen er, at han skal til Stockholm ihøst; thi Sommerhjelms skal reise udenlands, og altsaa kan han komme til at fungere som Statsminister, hvilket man maa- skee ei vil unde Treschow, som skal derhen. Det er just mærkeligt, at Sandels har sagt os, at det er Kongens Villie, at Treschow skal derind, men siger at der ei er talt om, hvem den Anden skal være⁴. Nu, det Hele er kun en Konjektur; for Kongens Ære og for Folkets Tilfredshed ønsker jeg, at den maatte være aldeles feilagtig.

4de Oktober. Idag var der Hviledag, forsaavidt at man var fri for Taffel og Paradering; men i Kontorerne ligger der Sager nok opdyngede.

5te Oktober. I Stortinget idag har Assessor Elieson taget sin Motion tilbage om, at Thinget skulde tage fat paa de fra sidste Storting resterende Sager. Det er ret godt, at denne Sag saaledes faldt hen.

Kl. 1 mødte vi til en Konference hos Kongen. Der var foruden Raadet de tre Præsidenter i Stortinget samt den Komitee, der har Kongens første Proposition under Behandling. Kongen lod oplæse endeel af ham dikterede franske Betragtninger om Bank- og Pengevæsen samt om udenlandske

Laan. Der var endeel ret Godt, skjønt intet Nyt deri. Han fremførte ogsaa mundtligen en heel Deel. Sagtens er jeg ei enig i alle hans Anskuelser; men jeg hører ham gjerne, da han virkelig er veltalende, idetmindste efter den franske Maade. Der blev slet ikke diskuteret over Sagen; Kongen forlangte ei at høre Nogens Mening, men han befalede, at det, som var oplæst, skulde oversættes og privatim meddeles Komiteen. Dette er vist ogsaa det Rigtige, der kommer aldrig noget ud af, at Stortingets Medlemmer diskutere deslige Sager med Kongen.

Vi havde derefter Statsraad. Kongen bifaldt der vort Udkast til en Kontinuations-Proposition til Stortinget, som da meddeler det Underretning om Holst's Sendelse til Kjøbenhavn, om Udsigterne til at kunne faa Laan o. s. v., og overalt formentligen er saaledes affattet, at Stortinget efter den kan begynde at overveie Sagen og efterhaanden tage Beslutninger i den.

Kongen er, skjønt endnu forkjølet og fuld af Hoste, i meget godt Lune. Han roser meget den gode Stemning, som han finder hos Repræsentanterne dennegang. Gid det maa vedblive saaledes! Gid han ei friste deres gode Stemning over de tilbørlige Grændser! Han talte idag noget om, at der burde afsluttes et aparte Laan paa 500,000 Rdr. Hb. Bco. som vel ei nu skulde benyttes, men som Regjeringen skulde kunne benytte en cas de besoin. Jeg haaber, han lader være at gjøre Anmodning derom til Stortinget, thi det vilde nok ei virke godt paa Stemningen.

7de Oktober. Collett var idag oppe i Stortinget og forelæste Kontinuations-Propositionen. Kl. 1

mødte vi hos Kongen til Statsraad; men da han ei kunde komme der, saa blev det egentlig kun et forberedende Statsraad. Kl. 4 kom vi igjen til Taffels, og der var Kongen; men han hoster endnu temmelig meget. 17¹⁾, som ogsaa frygter, at der er Noget for med 37²⁾, har talt til 19³⁾ derom, og som det lader, taget Bladet temmelig rent fra Munden. 19 sagde, ei at vide Noget derom, men kunde dog ei ret bestemt sige, at der var Intet i Formodningen; men han føiede til, at saafremt han kunde virke noget, skulde det Omhandlede ei skee. Maaskee kan dette raske Skridt af 17 virkelig forebygge Tingen.

8de Oktober. Idag blev Hagerup begravet.

Vi havde forberedende Statsraad, men vare idag frie for Taffel og anden Stads.

9de Oktober. Byens Borgerskab gav idag Hs. Majestæt et stort Middagsmaaltid i Mathiesens Gaard, hvortil da Raadet, de herværende Svenske og mange Andre vare indbudne. Der skal have været dækket til 260 Personer, men i forskjellige Værelser. Anretningen og Arrangementet var ret gallant. Der blev drukket Kongens, Dronningens og Kronprindsens Skaal, og Kongen udbragte Kristiania By's Velgaaende. Forsaavidt var det vel nok. Men det er ligesom forgjort, der skal altid komme Noget iveien, naar denne By vil gjøre Noget for Kongen. Falbe, der idag som sædvanlig bar sig ad som — —, var den fornemste af Selskabets Bestyrere. Der var gjort en Sang til Kongens Skaal; den var trykt og uddeelt til Selskabet. Men Kongens Skaal blev

1) Statsraad Collett. 2) General Haxthausen. 3) Grev Sandels.

drukke, og Falbe havde forsømt at lade dem, der skulde synge, være inde i det Værelse hvor Kongen var, ja syntes rent at have forglemt Sangen. Da han nu blev mindet derom, gik han i sin Forskrækelse først til General Aubert og siden til General-Prokurør Falsen for at faa dem til at begynde at synge; men naturligvis vilde de ikke, de kjendte ei engang Melodien. Kongen blev da vred og lod sig til Falbe, „at da han saa, man ei vilde synge, saa skulde Sangen slet ikke synges.“ Da vi vare gangne fra Bordet, kom Sangerne frem ved Døren til det Værelse, hvor Kongen var, og afsang Sangen. Kongen saa ei paa dem men satte sig op i et Hjørne af Værelset og passiarede med Sommerhjelme og nogle Andre. Om det ogsaa kunde siges, at det var ret, at Kongen ei vilde lade Sangen synge ved Bordet, da den ei kom strax, saa var det dog neppe rigtigt, at Kongen ei vilde værdige Sangerne, der nu vilde gjøre Falbes Dumhed god igjen, idetmindste at see paa dem. Borgerskabet vælger ei selv sin Stiftamtmand, og det er uretfærdigt, at det skal lide fordi han er — —. Neppe tror jeg, at Kongen i nogen By i Sverige vilde behandlet Borgerskabet saaledes.

Iaften maatte jeg til en Souper hos Sandels, hvor ogsaa Kongen var en Tid. Jeg maatte der drikke Dus med Generalerne Boye og Aminoff, som begge havde en god Pidsk.

Den Deel af Byen, som Kongen passerede hjem fra Selskabet og siden til Sandels, var illumineret, saa det synes, at der ret var gjort Alt, hvad man kunde, for at det skulde være vel.

10de Oktober. Idag Statsraad hos Kongen. Der blev afgjort endeel kurante Sager, næsten aldeles efter Regjeringens Indstillinger. Kongen var ret i godt Lune. Der var ingen Spisning hos ham idag, saa vi ret havde vor Frihed sidenefter. Vi trænge ogsaa til at have lidt Ro iblandt.

11te Oktober. Dette var en svær Dag. Kl. 8 $\frac{1}{2}$ paa Kontoret; Kl. 10 $\frac{1}{2}$ i forberedende Statsraad, som varede til Kl. 3; saa Kl. 4 til Taffels hos Kongen, hvor der var en heel Deel Fruer; og endelig igjen Kl. 8 til et Bal hos Kongen, der varede til nu Kl. 1. Bliver der mange slige Ture, saa gaar jeg rent træt.

Det forberedende Statsraad idag blev saa langt, fordi vi havde at overlægge om en meget delikat Sag. Kongen vil nemlig have opsat en Proposition til Stortinget om, at der maa bevilges Noget aarligt til Anskaffelse af en passende Bolig for ham og for Kronprindsen. At der burde have en saadan Bolig, derom er ingen Tvivl; men „at købe Kringler nu, heel ubeleiligt er“! Vi vilde derfor saa gjerne faa Kongen til at udsætte denne Proposition, eller dog ialfald, dersom den absolut skal skee nu, faa den formet saa lidet ubehagelig som muligt.

12te Oktober. Idag var Kongen til Middag hos Haxthausen paa hans Løkke. Det hedder, at Kongen har lovet enten at købe eller at leie denne Løkke; Haxthausen har nok gaaet og tigget længe derom. Jeg var ei med til denne Middag.

13de Oktober. Collett, Vogt og jeg have idag lagt vore Hoveder sammen for at forme den Indstilling, der skal skee til Kongen i Raadet imorgen angaaende

den Idee, at der skulde skaffes Penge til en Kongebolig.

Til Middag var jeg i stort Selskab hos General-Prokurøren, som ret greb sig an og gjorde dette Selskab nok egentlig for de svenske Generaler. Der blev drukket ret alvorligen, dog kom jeg temmelig godt derfra. Der var ellers mange Pidske, ja tildeels Svøber. Selskabet var forøvrigt in the high style, med Taffelmusik, en trykt Sang til Kongen, Skaaler for de kongelige Personer o. s. v.

14de Oktober. Først kombineret Statsraad og saa Statsraad hos Kongen. Det Udkast, vi havde gjort til en Proposition til Stortinget angaaende Penge til en Kongebolig, blev ikke af Kongen bifaldt. Han resolverede derimod, at der skal forfattes et andet efter hans Ideer. Der skal nemlig foreslaaes, at Kongen faar nye Statsobligationer for et Beløb af 150,000 Sp. til at anvende til en Kongebolig. De skulle bære 5 pCt. Rente, og aarligen skal der efter Lotteri indfries 3000 Sp. deraf, saa at de alle indfries i 50 Aar. Hvem der vil have disse Obligationer til pari, det begriber ikke jeg. Man maa vistnok sælge dem med en betydelig Rabat, hvoraf følger, deels at man ei faar de Penge, man regner paa til Bygningens Opførelse, deels at Staten lider et væsentligt Tab; thi man kommer altid til at indløse Obligationerne pari, saasom man ei kan kjøbe dem underhaanden, da Lotteri skal bestemme, hvilke der skal indløses. Men i Finantsveien er der intet at virke paa Vedkommende.

Til Taffels hos Kongen, men vi kom dog hjem derfra Kl. 6 $\frac{1}{2}$.

Jeg hører nu, at det lader til, at en stor Deel af Stortinget skal være af den Mening, at man bør lade Banken rykke ud med sit Sølvfond. Dette er saameget mere besynderligt, som det nu synes, at man kan faa udenlandsk Laan paa temmelig billige Vilkaar. Dersom det ei er saa, at Man — tiltrods for hvad Man siger høit — underhaanden søger at stemme Meningerne til at tage af Banken, saa er det ene den lede Kjøbmandsaand som her virker. Kjøbmændene ville nemlig gjerne, at Pengene skulle falde i Værd, og de indsee at dette vilde blive Tilfældet i den høieste Grad, naar man tager Sølvfondet bort.

15de Oktober. I forberedende Statsraad.

Til Middag fik jeg Lov at være hjemme, men tilaftens maatte jeg til grand souper hos Bispen, hvor Kongen var.

I Stortinget har man afslaaet Kongens Proposition angaaende Skatte-Restancerne, men paa en høflig Maade; man vil i en Adresse forklare sine Grunde.

Afvigte Nat var her et saa rasende Veir med Regn og Storm af NO., at jeg her ei har oplevet dets Lige; dog har jeg endnu ei hørt, at det har gjort nogen stor Skade her i Byen.

16de Oktober. I Dameselskab hos Sandels baade til Middag og til Aften.

Sibbern har frabedet sig Præsidentskabet. Aarsagen dertil skal være, at C. M. Falsen i en Debat forleden skal have chikaneret eller tirret ham en heel Deel, og som det syntes, vilde gjøre hans Fremstillinger qva Præsident latterlige. Det er ret

saare beklageligt, at der aldrig kan være rigtig Enighed imellem de Raadende i vore Storthing. Carl Falsen er bleven valgt til Storthingspræsident. Ved at man ei valgte den anden Falsen dertil som den vistnok dueligste til den Post, har da Tonen imod ham i Thinget tydeligen udtalt sig.

Idag kom Baron Wedel og søgte Oplysning hos mig om, hvilken Pension, der tilkom Lowzow og Seiersted, dersom de skulde afgaa. Han sagde, at Kongen havde diskursivt spurgt ham derom, og da han ei vidste at sige det bestemt, havde Kongen bedet ham skaffe sig Oplysning derom. Jeg begriber saameget af denne Finte, at Hensigten med at spørge mig om disse Pensioner var at erfare, om jeg fremdeles vil have Kommandantskabet i Bergen, men om det er Mening, at man vil give mig det, eller at Lowzow skulde vige for nogen Anden, der skulde have Posten, naar man paa en god Maade kunde komme fra Løftet til mig, det veed jeg ikke. Jeg sagde til Baron, at jeg haabede, at Kongen vilde erindre Løftet til mig, om Lowzow afgaar. Han spurgte, om jeg tillod at han, som af sig selv, bragte dette Løfte i Kongens Erindring, hvortil jeg svarede, at jeg ei havde noget derimod, men endog ønskede det. Saadan staar nu den Sag. Snart faar jeg vel høre nærmere derom.

17de Oktober. Forberedende Statsraad; og vi vare fri for Taffel o. s. v.

Propositionen til Thinget om Kongeboligen er nu færdig, saaledes som Kongen absolut vil have den. Den skal bringes i Thinget paa Løverdags. Collett var oppe med den sidste Proposition, efter Kongens Bestemmelse, uagtet Sandels foreslog, at

det skulde være mig. Collett, som nu ei er ret frisk, ønsker at være fri for at gaa dennegang, og har talt derom til Sandels, som igjen har talt til Kongen, og som jeg kunde mærke igjen har proponeret mig; men Kongen har bestemt Treschow. Sligt skal vel betyde en Chikane imod mig; men deslige Lapperier røre mig sandelig ikke.

18de Oktober. Statsraad hos Kongen. En Deputation af Stortinget bragte Adressen angaaende Skatte-Restancerne. Kongen havde iforveien faaet en Afskrift af den, og oplæste nu et Svar paa Fransk; som Collett oplæste paa Norsk. Det indeholdt i det Væsentlige, „at Kongen indseer Rigtigheden af de „af Stortinget fremsatte Grunde imod Propositionens „Antagelse, men bemærker dog, at han frygter, der „maa være indløbet en Irring i de Efterretninger „Stortinget har faaet.“ Der staar nemlig i Adressen, at der nok af de 800,000 Sp.'s Restancer ved 1821 Aars Udgang, nu er indbetalt saa Meget, at der nu neppe staar mere end 500,000 Sp. igjen. Kongen antog først at dette var sandt, og havde opsat sit Svar i Overeensstemmelse dermed; og jeg veed, at han til Nogle ytrede, at man nu kunde see, hvor herlig Skatterne kom ind, da Wedel er borte fra Bestyrelsen. Men man maatte nu oplyse Kongen om, at hin Supposition af Stortinget ikke var rigtig, men at den forøvrigt ei har Indflydelse paa selve Sagen. Dette lykkedes, og Svaret blev da som forommeldt. Denne Proposition bortfalder da, som vel er.

Efter Statsraadet forlangte jeg en Audience. Min egentlige Hensigt dermed var at give Kongen Leilighed til at tale noget til mig om Kommandant-

skabet i Bergen. Jeg tog derimod til Anledning at anbefale min Broder, der søger Opdals Kald, hvilket jeg med god Samvittighed kunde gjøre, da han af Regjeringen er indstillet dertil. Kongen sagde strax, at han skulde faa Kaldet, og var særdeles naadig. Det forekom mig, som om han blev glad over, at det kun var denne Sag, jeg kom for. Han talte intet om Kommandantskabet, og jeg kunde ei heller nævne det, da jeg ei har nogen officiel Kundskab om, at der ventileres eller har været talt om Lowzows Afgang.

Jeg fik ellers i Kommission fra Kongen at tale med en og anden af Storthingsmændene og forsikre dem, at den Bemærkning, Kongen gjorde om det Feilagtige i deres Antagelse om Restancernes Beløb, ei var af nogen Vrede derover eller for at ville dadle dem, men blot for at vise dem, at han nøiagtigen gennemgik hvad der kom fra Thinget, og endeel mere i den Tone. Dette har jeg nu gjort. Jeg kom derved efter, at Storthingets Antagelse, virkelig kun er en løs Supposition. Det kan vel saa være, at der i Løbet af dette Aar er indkommet omtrent 300,000 Sp. i Skatter; men urigtigt er det, naar man regner alt dette til Afdrag paa Restancerne til Udgangen af 1821, thi i det indkomne Beløb maa være indberegnet, hvad der skulde være erlagt af dette Aars Skatter; kun hvad der er indkommet mere, er egentligt Afdrag i Restancerne, og dette er visselig ei meget.

Vi slap for Taffel ogsaa idag; men iaften vare vi med Kongen paa Tegneskolen, hvor Fremgangen fandt Kongens Bifald.

19de Oktober. Treschow var i Stortinget med Propositionen angaaende Kongeboligen.

I Thinget blev idag oplæst Komiteens Indstilling angaaende Propositionen om Betalingen til Danmark. Jeg var ikke deroppe, men jeg har hørt, at Indstillingen gaar ud paa følgende Hovedpunkter: 1) at man bør afslutte med Danmark om Betalingen paa eengang, imod 400,000 Sp. Rabat; 2) at Pengene bør skaffes ikke af Banken, men ved et udenlandsk Laan, naar dette ei koster mere end 9 pCt. aarlig i 30 Aar af den laante Kapital, saaledes at deri er Rente og Kapital-Afdrag indbegrebne; 3) at Banken skal i 1828 indløse Sedlerne med Sølv efter deres fulde Paalydende, men at der imidlertid skal skee Indløsning efter 200 pCt., saa efter 175, saa efter 150 og saa videre. Tank havde i Komiteen afgivet dissenterende Votum; han vil have, at der ei skal skee udenlandsk Laan men tages af Bankens Sølvfond, hvorved da Punkt 3 vil bortfalde.

Man skal have disputeret ret ivrigen, om Indstillingen skulde dikteres eller trykkes; det Sidste blev vedtaget.

Idag var der stort Kalas for Kongen paa Bogstad. Fasting og jeg kjørte sammen og havde just ikke nogen behagelig Reise. Vi havde leiet en Kaleschevogn. I Nærheden af Vækkerø brak den ene Fjær. Vi maatte da gaa til Vækkerø, hvor vi hos Forvalteren fik laant en liden Vogn; men denne var uden Dæk, hvilket var leit nok, da Veiret var stygt. Da vi om Aftenen kjørte tilbage, var det følt mørkt, og just da vi skulde kjøre ned til Vækkerø for at

afløvere den laante Vogn, kom vi Grøften for nær og væltede, men vi fik ingen anden Ulempe deraf, end at vi bleve følt tilsmudsede. Paa Vækkerø fik vi da Kaleshevognen igjen; den var gjort istand, men paa en saadan provisorisk Maade, at det var en altfor god Motion at kjøre i den, men der var nu ei Andet at gjøre.

20de Oktober. Idag var jeg i et Selskab hos General Stabell, som denne gjorde for de svenske Generaler o. fl. Der var ret morsomt, da der var muntert uden nogen overdreven Drik.

21de Oktober. Forberedende Statsraad, og fri for Taffel og Kalas. Det lader til, at man nu vil lade os have lidt mere Fred.

22de Oktober. Ogsaa idag vare vi fri. Jeg har nu læst Komiteens Indstilling angaaende Betalingen til Danmark. Den er efter min Mening velskreven. Jeg er ogsaa enig med Komiteen i Hovedsagen. Kun tror jeg, at man i Henseende til Indløsningen af Sedler har givet Bankens Bestyrere enten formegen eller forliden Myndighed. Efter min Mening burde det enten være aldeles bestemt til hvad Kurs Banken i hvert Tidsrum skal vexe, eller og burde det simpelt hen hedde, at Bestyrerne ere bemyndigede til at vexe Sedler efter Kurs. Det er for vidtløftigt her at forklare Grundene for denne min Mening. Imidlertid vil jeg være saare glad, om Komiteens Indstilling vedtages saadan som den er; men jeg frygter meget, at det ikke skeer. Der er saa Mange, der ikke ønske, at Kursen skal ned-sættes eller Pengevæsenet komme i Orden. Tanks dissenterende saakaldte Votum har jeg ogsaa læst.

Det er intet Votum, man seer ei rigtig hvad det er, han vil, og han veed det vel neppe selv.

23de Oktober. I Statsraad hos Kongen. Der blev afgjort endeel kurante Sager, temmelig efter vore Indstillinger. Humøret var ei det bedste. Han var nu vred paa Stortinget for den Feil, det havde begaaet i Adressen angaaende Skatte-Restancerne, og vilde først, at der skulde afgaa en Meddelelse til Thinget, tilkjendegivende Hs. Majestæts Mishag over denne Sag. Dette var da aldeles stridende imod, hvad han sidst sagde og hvad han da paalagde mig at sige Storthingsmændene; men der er Nogle, som have deres Glæde af at sætte Ondt imellem Kongen og Thinget. Det blev da endelig saaledes, at Stortinget ved en Skrivelse fra Statssekretæren, men i blide Udtryk, skulde oversendes den nærmere Oplysning, som Finants-Departementet har afgivet, og som viser, at Stortingets Antagelse, at der skulde være indkommet 300,000 Sp. af Skatte-Restancerne, ei er rigtig.

Kongen talte endeel om, hvormeget det interesserer ham, at hans Proposition angaaende Kongeboligen maa vorde antaget. Han gjorde forøvrigt den generelle, og som jeg virkelig tror, rigtige Bemærkning, at Enighed imellem Kongen og Thinget i denne Tid vil have en god Virkning endog paa Personerne i Kongressen i Verona, idet den modsiger den Sætning, som man saa gjerne vil have etableret, at konstitutionelle Folkerepræsentanter og oprørske Karbonari stedse ere Et og det Samme.

Efter Raadet vare vi til Taffels. Tilaftens var jeg hos Expeditionssekretær Kjerulf, hvor jeg ogsaa

skulde været til Middag. Jeg kunde paa Gjæsterne tydeligen see, at Kjerulf havde bestræbt sig for at gjøre Selskabet bergensk. Det var ogsaa gjort for Bergenserne.

24de Oktober. Til Middag var jeg med Fabricius og Hansteen hos Treschows. Det var ret behageligt saaledes engang imellem at komme i et Middags-selskab, hvor ikke gêne og ennui ere de fornemste Retter. Men iaften maatte jeg til Bal hos Kongen, hvor der vel var omtrent 300 Personer, altsaa trangt og varmt og leit over al Maade. Jeg talte med endeel af de bedre og fornuftigere Storthingsmænd; de ere desværre bange for, at det vil lykkes et vist Parti at drive det til, at Bankens Fond skal tages. Der skal af dette Partis Hovedmænd arbeides af alle Kræfter for at stemme Bønderne dertil; ja Nogle, især Hr. Tank, skal ei undsee sig ved at fortælle Bønderne, at det er godt, at Pengene blive ret slette, saasom Skatterne da ere saameget mindre i sig selv. Man har lagt Mærke til og undret sig meget over, at nogle af disse Bankens Forfølgere just ere af dem, som synes at staa paa en fortrolig Fod med 19¹⁾ ja med 13²⁾. At den Første er meget for, at Banken skal tages, det har jeg nok mærket, skjønt han taler anderledes til mig og til dem, som ere af min Mening; muligt er det ogsaa at 13 ligeledes hemmeligen ønsker Bankens Ødelæggelse, hvorlidet det end stemmer med, hvad han siger, og med den Glæde, han ytrer over, at vi nu kan faa Laan paa saa uventet billige Vilkaar. Jeg var ogsaa engang af den Mening, at der ei var anden Udvei

1) Grev Sandels. 2) Kongen.

for os, end at gribe det desperate Middel at tage Bankens Fond, da vi ei kunne præstere Terminerne til Danmark, og udenlandsk Laan vilde blive altfor kostbare og ødelæggende; men nu, da man kan faa Laan, som tilbagebetales i 30 Aar med 9 pCt. i Renter og Kapitalafdrag tilsammen, begriber jeg ikke, at man kan stemme for at tage af Bankens Fond, naar man ei har til Formaal at ødelægge Pengevæsenet saameget som muligt, for — ja, for deslettere at faa istand, hvad ægte Normænd gruer for — Selvstændighedens Tilintetgjørelse.

25de Oktober. Forberedende Statsraad. Til Middag fik jeg Lov at være hjemme; men tilaftens hos Statsraad Collett. Vi kom der Kl. 7, og stod, sad, svedende og gabende, da der ei maatte spilles Kort eller hoppes efter Klaveer, førend Kongen var kommet, og han kom ikke førend Kl. 9 $\frac{1}{2}$. Nu blev der da spillet og hoppet til Kl. 11 $\frac{1}{2}$, da man kom tilbords ved smaa Borde. Kongen gik ei tilbords, men reiste da hjem. Jeg slap derfra Kl. 1. Jeg hører nu, at 50¹⁾ kommer nu meget, og i megen Fortrolighed, til 19.

Ved sidste Storthing var denne saa vred paa ham, at han aldrig bad ham til sig; men see nu er 50 en af dem der vil tage Banken! Sligt forandrer strax Personens Værd!

26de Oktober. Idag havde vi landlige Fornøielser! I et bestialsk Veir og endnu værre Føre reiste vi ud til Ladegaardsøen til en déjeûner dinatoire. Vi mødte Kl. 2, men vi kom ei til denne Frokost førend Kl. 4, og vi kom ei hjem førend Kl. 7 $\frac{1}{2}$.

¹⁾ Antagelig Kjøbmand Young.

I Stortinget har man idag debatteret, eller skjændtes, til Kl. 10 iaften angaaende Komiteens Indstilling om Betalingen til Danmark. Det Parti, der vil have Banken, nemlig Pløen, Flor, Young, Tank, Elieson m. Fl., drev paa, at man skulde sætte under Kvæstion, „om der skal gjøres udenlandsk Laan eller ikke“; thi fik de dette afgjort beneggende, saa var Banken fløiten. Det andet Parti turde ei lade det komme til Votering om denne Kvæstion, da det ei er sikkert paa Pluraliteten endnu. Det manøvrerede da saalænge, indtil der blev besluttet, at Sagen skal gaa tilbage igjen til Komiteen, som skal gjøre ny Indstilling og derunder tage under Overveielse to Forslag af Sebbelov og Kofod, der nok gaa ud paa, at man skal forøge Tolden og ei laane hverken af Banken eller Jøderne, samt de flere Forslag, som maatte indkomme til Komiteen inden Mandag Aften. Planen hos dem, der ville frelse Banken, er denne: Komiteen skal nu indstille, at man først bør afgjøre om der skal skee Laan af Banken eller ikke; og da dette er en Kvæstion om Forandring i en Lov, saa maa den afgjøres i Odelstinget. I dette skal der være bestemt Pluralitet for at redde Banken, og altsaa falder Forslaget igjennem, eller bliver begravet der.

Det skal være mig meget kjært, om man driver den, som jeg tror, gode Sag igjennem paa denne Maade; men sagtens forlænger den Forhandlingerne noget.

27de Oktober. Jeg havde tænkt, at jeg skulde leve denne Søndag i Fred og Ro; men nei! Jeg maatte i Middagselskab med Damer til Kongen, og

iaften paa Komedie, hvor Kongen var. Der blev givet Marie af Foix, et dumt Stykke, men som blev godt spillet og tager sig ret godt ud ved de gallante Dragter. Huset var ret net oplyst og dekoreret. Der var en Prolog, forfattet af Munch, ganske vakker og godt fremsagt af Colban. Da Kongen kom, sang Parterret Nationalsangen, som paa den Maade tog sig ret godt ud.

28de Oktober. Idag vare vi fri baade for Raad og Kalas.

Kongen var idag oppe paa nedre Fæstning for at bese den Plads, som man har troet var passelig til at bygge et Slot eller Kongebolig paa. Jeg og Flere med mig ansee dette for det rigtigste Sted at opføre denne Bygning paa, men Sandels er derimod og har præket saameget for Kongen, at denne nu slet ikke vil have Bygningen paa Fæstningen. Noget som nok bidrog til, at Sandels's Forestillinger fandt saamegen Indgang hos Kongen, var den Omstændighed, at Kongens Heste, idet han kjørte ind paa Fæstningen, bleve sky af Skuddene og rændte afsted et Stykke, saaledes at Vognen var meget nær ved at vælte. Men man fik dem dog, Gud skee Tak, standsede, saa at der ei skede nogen Ulykke. Nu tror jeg, man har isinde at kjøbe de to Huse, der støde til Stiftsgaarden og da gjøre denne til en Kongebolig. Naar den skal være i Byen, saa er nok denne Plan den fornuftigste.

29de Oktober. Forberedende Statsraad indtil Kl. 12^{1/2}, da vi bleve kaldte til Statsraad hos Kongen. Hs. Majestæt underrettede da Raadet om, at Hambro nu vil gjøre os Laan paa 29 Aar, imod 6 pCt. Rente af den til enhver Tid ikke betalte Kapital,

og mod Kapitalafdrag saaledes, at der afdrages mindre de første Aar, medens Rentebeløbet er stort, og mere afdrages alt som Renten bliver mindre, saa at der aarlig betales omtrent et lige Beløb i det Hele, nemlig omtrent 176,500 Sp. aarlig. Vi skal nemlig udstede en Obligation til ham paa 2,400,000 Sp., hvorimod han skal skaffe os Kvittance for Gjælden til Danmark, 2,100,000 Sp. og kvittere for de 300,000 Sp. som vi skyldte Hambro. Men for at han skal kunne gjøre Laanet for denne Pris, gaar han ind i vor Underhandling med Danmark, d. e. de 400,000 Sp. Rabat kommer ham tilgode. Denne Afgjørelse af Gjælden vil koste Landet i det Hele i de 29 Aar, cirka 5,130,000 Sp.; den er altsaa endnu ca. 270,000 Sp. billigere, end om vi selv tage Rabatten og laane 2,000,000 til at betale de 1,700,000 til Danmark og de 300,000 til Hambro og betale i 30 Aar 9 pCt. af den oprindelige Kapital, eller 180,000 Sp. aarlig, hvilket udgjør 5,400,000 Sp. Da den Afgjørelsesmaade, som Hambro nu tilbyder, er aldeles overensstemmende med, hvad forrige Storting bemyndigede Kongen til, saa har han bestemt Ret til at afslutte denne Laanekontrakt. Kongen besluttede derfor, at Holst nu strax skal gives Ordre til at afslutte med Danmark om Rabatten, som nu ei egentlig vedkommer Stortinget, men er et Arrangement mellem Regjeringen og Laangiveren.

Kongen havde selv opsat en Message, som imorgen skal bringes Stortinget. Den var det bedst skrevne Dokument af den Art, som jeg har seet fra Kongen. Vi fik dog rettet noget paa den, derhen, at Kongen nogenledes bestemt taler om, at

han er berettiget og villig til at afslutte denne Laanekontrakt. Vi vilde havt, at Kongen skulde sagt bestemt, at han afslutter dette Laan, og at der altsaa ei er videre Kvæstion om at tage af Banken; men det vilde han ikke; han sagde, „at „han ønskede og at han ogsaa antog, at man nu ei „vilde beslutte at tage af Banken, men om Thinget „dog besluttede sig dertil, saa troede han ei at burde „hindre det.“ Dette bestyrker min Idee om, hvad hans egentlige Mening og Ønske er.

Efter mit Forslag frembragte Collett, i Raadets Navn, Taksigelse til Hs. Majestæt for hans virksomme Bestræbelser for at faa Laane-Vilkaarene saa betydelig og uventet nedsat. Dette, som Kongen meget naadigen optog, haabe vi vil virke til, at Kongen mere bestemt vil holde sig til dette Laan, og ei høre mere paa dem, som ville tage Banken. Hvorvidt disse Kabalmagere gaa, seer man deraf, at de nu have faaet igang Bønskrifter med mange Navne under, herfra og fra Drammen, hvori Stortinget anmodes om at tage Banken.

Idag har Stortinget eenstemmigen vedtaget Kongens Proposition angaaende Udstedelsen af Stats-Obligationer for at faa et Slot opført.

30te Oktober. Idag var Fridag, uden forsaavidt at man naturligvis maatte arbeide i Kontorerne. Collett var oppe i Stortinget med den igaar besluttede Message. Jeg længes nu ret efter at see, hvad man i den Retning vil beslutte i Thinget om man nemlig endnu vil arbeide for at faa det derhen, at Banken skal vorde tagen.

Sorenskriver Landmark skal idag have gjort Motion om, at Flor skulde sættes under Rigsret,

fordi han i en Tale forleden Dag har talt ilde om dem af Repræsentanterne, der ere Embedsmænd, og tillagt dem uædle Motiver. Flor er vistnok — — —, og kunde man give ham en Ørefigen for hans Dumheder og Grovheder, da undte jeg ham det af Hjertet. Men Landmarks Motion kan jeg ei bifalde; Sagen er efter min Mening ei af den Art, at en Rigsret i den Anledning kan dekretes; Flor vil altsaa faa en Slags Seir derved, at Motionen ei gaar igjennem. Motioner af den Art tjene overalt ei til Andet end til at forbitre Gemytterne.

31te Oktober. Forberedende Statsraad, men fri for Kalaser.

Idag har jeg hørt, at der spekuleres paa at opføre Kongeboligen oppe paa Ruseløkbakken, og at man til den Ende skulde købe noget Terræn der, tilhørende Mægler Smith. Beliggenheden er ret vakker; men deels vil Opførelsen koste mere der end paa Fæstningen, deels vil det være ubekvemt for alle dem, der skulle til Kongen, at han saaledes bor udenfor Byen. Vi Raader blive aldrig spurgt i den Sag og blande os naturligvis ei heller deri. Det er sagtens ei heller nogen egentlig Raads-sag. Men en anden Ting hørte jeg idag, som er desperat over al Maade, det nemlig, at Storthingsmanden Blom skal være lovet at blive Acheleyes Eftermand som Indrulleringschef i Drammen. Jeg veed ikke, hvad man skal finde mest forunderligt, enten at sætte en aldeles civil Mand til Indrulleringschef og Overlods, eller at man endnu ikke synes at have gjort nok for Blom ved at give ham en Overtoldbetjentpost i Bergen, hvilket vist var

mere end han fortjente. Vi ville vistnok ytre os imod denne Plan, men neppe vil det vel hjælpe.

Iste November. I hver Henseende ret en ubehagelig Dag! Kl. 8 $\frac{1}{2}$, paa Kontoret; derfra Kl. 11 til forberedende Statsraad, og derfra, igjen Kl. 1 til Statsraad hos Kongen. Der indfandt sig en Deputation fra Stortinget med Adressen angaaende Beslutningen om Kongeboligen. Denne var da meget velkommen, og Kongen svarede meget forbindtligt paa den. Men nu begyndte han i en anden Tone, og skjændte en heel Deel, saa paa Stortinget og saa paa os. Paa Thinget var han nu vred, fordi det havde været saalænge sammen og ei afgjort Noget, og derhos fordi han havde hørt, at man i Thinget, Kongens sidste Message uagtet, vilde endnu debattere, om der skulde gjøres Laan eller tages af Banken. Han talte om strax at opløse Thinget — de les chasser — avec 10 soldats je suis plus fort que le Storting o. s. v.

Endelig kom han frem med en ny Message til Stortinget, som han selv havde dikteret. Den var ret godt skreven, og indeholdt i det Væsentlige, „at „Kongen havde givet Ordre til at afslutte med Hambro, og at der altsaa ei var mere at diskutere om „at tage af Banken“. Paa nogle Rettelser i Udtrykkene nær, vare vi enige med Kongen i denne Message, da vi ere fast overbeviste om Kongens Ret til at afslutte paa de Vilkaar, Hambro nu har tilbudt, og da denne Message gjør Ende paa Diskussioner i Thinget og redder Banken, som er det Vigtigste. Men hvad gyldig Grund der var til at være saa vred paa Thinget, det begriber neppe Nogen; men jeg kan forklare mig Sagen; der er saa Mange, som ærgre sig over, at Alt gaar saa roligt

dønnegang, og at der ei er mindste Uenighed mellem Konge og Storting, man arbeider derfor af al Magt paa at skabe Uenighed. Ja maaskee Vedkommende selv ei er saameget imod at faa en Strid, for at faa Anledning til et coup d'état; det Lige fremme, det Rolige kjæder visse Karakterer. Aarsagen til Vrede imod os var følgende: Kongen havde for en Tid siden i en Samtale sagt til Collett, at han ei vilde have noget imod, at to af Stortingets Medlemmer vare med ved Afslutningen af et Laan. Dette havde Collett sagt til Komiteens Formand, Statsraad Krohg, der havde ladet det indflyde i Komiteens Indstilling til Thinget. Da vi nu ytrede at Thinget i Messagen burde anmodes om at lade to Medlemmer møde ved Afslutningen, blev Kongen meget vred, paastod først, at han aldrig havde sagt det Omhandlede, men siden, at han vel havde sagt noget Saadant, men at det var anderledes ment o. s. v., og i den Anledning fik vi da Alle, men Collett især, en lang Lexe, der just ei var af de forbindtlige. Men Sligt er sagtens ei at græmme sig videre over.

Inde hos Kongen, før Statsraadet, havde Sandels nævnt dette Kongens Tilsagn om, at to Storthingsmænd maatte være med ved Afslutningen; Kongen sagde, at det ei existerede, og Sommerhjem holdt med ham. Dette ærgrede Sandels meget, da han bestemt vidste, at han havde seet det paa Tryk, nemlig i Komiteens Indstilling. Da de to Excellencer kom ud, blev der derfor et ret alvorligt Skjænderi imellem dem, som først ophørte, da Kongen kom ud i Raadet.

Kl. 4 var Raadet forbi, og nu maatte vi til Taffels. Efter Bordet som vi sad og ventede paa, at Kongen skulde gaa ind, og vi vorde dimitterede, tog Kongen Afsked med alle Andre, men beholdt os Raader, og nu begyndte et nyt ligesaa stormende quasi-Raad. Sagen var, at Kongen havde faaet at vide, at der i Flors Tale, som er trykt i Morgenbladet af 29de Oktober, findes Noget, som ligner en Beskyldning imod Regjeringen eller dog imod Finants-Departementet. Bladet kom nu frem og blev af Sandels oversat, og vi mærkede tydeligen, hvormegen Umage han gjorde sig for at give Udtrykkene ret en slem Betydning, hvorfor vi flere Gange rettede paa hans Oversættelse. Kongen spurgte, om vi havde læst dette. Nogle af os svarede Nei, og fik da en dygtig Lexe, fordi vi ei læste Alt, hvad der tryktes; Nogle havde læst det, og fik da en ligedan Lexe, fordi de i to Dage havde tiet, ikke anmeldt Sagen for Kongen, ikke svaret paa Beskyldningen o. s. v. Der flød en Strøm af Bebreidelser over os. Kongen spurgte, hvad Tillid han kunde have til os, naar vi tiede til Sligt? Hvad Tillid Folket kunde have til os? „Ja“ — sagde han — „Folket er ret godmodigt, da det ei insulterer Eder paa Gaden, naar „I taale Saadant.“ Jeg tog mig den Frihed at sige, at jeg troede min Reputation in publico mere befæstet, end at Hr. Flor kunde rokke den; men dette vilde han ei ansee for rimeligt, end sige afgjort, kort, der var ei Ræson at faa med ham paa nogen Maade, og vi maatte lade ham tale ene. Han begyndte nu at tale om Wedel og rive ham dygtig ned for hans Finants-Bestyrelse, og fortalte os

tillige, at Wedel dirigerede hele Raadet, medens han var deri, at vi alle skjælvende for ham, men at han nu haabede, det skulde gaa bedre. Vogt, som ei var tilstede iaften, blev ogsaa revet ned, „ce n'est qu'un homme très ordinaire“, som ei veed Besked om Finantserne, ei passer paa, hvad han skal.

Nu, hvad Flor angik, vilde Kongen intet Mindre end sende en Message til Stortinget og forlange, at han skulde sættes under Rigsret. Vi bemærkede, at det var for stor Opmærksomhed at vise en Person som Flor, men det vilde Kongen ei høre, og da vi sagde, vi ei troede, at Thinget vilde dekrettere Rigsret i denne Sag, sagde han, „ja, saa lader jeg ham „arrestere.“ Endelig kom det dog dertil, at der kun skulde svares Noget i Morgenbladet. Jeg blev paa-lagt paa Stedet at opsætte dette Svar. Jeg gjorde det kort og saa facilt og humant som muligt. Det blev bifaldt i det Hele, men fik dog nogle Forandringer, som ikke vare Forbedringer, efter mit Begreb.¹⁾

¹⁾ I dette i Morgenbladet for 2den November indrykkede Tilsvar blev ikkun sagt Følgende:

I Bilaget til Morgenbladet af 29de Oktober sidstleden er indført en af Storthingsmand, Krigsraad Flor under 26de s. M. i Stortinget holden Tale, i hvilken Anledning meddeles Følgende:

Den af Hr. Krigsraad Flor fremsatte Beregning over, hvad der skulde været som Overskud i Statskassen den 1ste Juli 1822, anvendeligt til Betalingen til Danmark, er, mildest talt, feilagtig, hvilket han vilde have kunnet indsee ved Sagens nøiere Overveielse, og hvorom han ydermere vil kunne blive overtydet, saafremt han vil behage at henvende sig til Finants-Departementet, som beredvillig vil meddele den fornødne Oplysning.

Urimeligt er det visseligen at vredes over, hvad Flor har sagt i denne Tale, og endnu urimeligere at indlade sig i Avisfeide derom. Men vi vare dog glade ved, at vi fik det til at blive derved, og at der saaledes ei blev nogen Message til Thinget.

Først Kl. 8 kom jeg hjem, ret meget træt og saare harm i Hu.

2den November. Atter en meget ubehagelig Dag! Kl. 11 fik vi uventet Bud at møde i Statsraad hos Kongen Kl. 11 $\frac{1}{2}$. Han var atter idag i det skjændende Hjørne, og vi fik et da capo af de naadige Artigheder, vi fik igaar. Men Aarsagen til Sammenkaldelsen var, at han nu havde forandret sin Mening og kasseret den Message, der igaar blev besluttet angaaende, at Kongen havde givet Ordre til at slutte med Hambro. Kongen angav som Grund, at man havde gjort ham opmærksom paa, at han ei var berettiget til at slutte, eller at man dog paa Thinget vilde paastaa dette, paa Grund af, at der ei ved dette Laan faaes fulde 2,400,000, som man skal forskrive sig for, men kun 2,000,000, saasom jo Danmark giver en Rabat af 400,000 Sp. Vi søgte at overbevise ham om det aldeles Ugrundede i denne Paastand, da vi jo virkelig betale en Gjæld af 2,400,000, ligemeget om det skeer ved Rabat, men forgjeves. Kongen havde opsat en ny Message, hvori han anmoder Stortinget om inden 6 Dage at tage Beslutning, om der skal slutes med Hambro eller laanes af Banken. Vi gjorde mange Forestillinger herimod, men forgjeves, ja vi bønfuldt ham om at lade det blive ved den igaar besluttede

Message, men det hjalp ikke. Det Eneste vi opnaaede var, at den høist uanstændige Forelæggelse af Tid bortfaldt, og der kom til at staa: „saa snart muligt“, istedetfor „6 Dage“.

Jeg gider ei nedskrive alle de Invektiver, der bleve brugte om Storthinget, ei heller den despotiske Passiar, der blev ført under hele dette Raad.

Klart som Dagen er det mig nu, at alle disse Manøvrer ikke sigte til Andet end at drive det til, at Banken skal tages; thi

1. Det transpirerede noksom, at det var Flor, Pløen og Young, som man fortroligen havde indladt sig med, og som havde leveret den velkomne, skjønt futile Grund til at kassere den Message, der vilde afskaaret al videre Debat om Banken.

2. Grüning ansøgte denne Formiddag flere Gange om Audiens, men blev ei indladt. Vedkommende vidste meget vel, at hans Erinde var at gjøre Bud om Laan billigere end Hambros, og man vilde naturligvis ei gjerne have det frem i Thinget, førend den endelige Beslutning blev tagen, da endnu facilere Laane-Vilkaar rimeligvis vilde foranledige, at nogle af Bankens Forfølgere faldt fra Partiet. Da Kongen nu fik høre, at Grüning idag havde ladet sit Tilbud anmelde i Storthinget, blev han meget vred, paastod, at det var en Impertinence af Grüning, en Fornærmelse mod Regjeringen og en Kabale, der var dyb og vigtig, især da Anmeldelsen var skeet ved Flor. Ja Kongen sagde, at dersom vi ønskede det, saa skulde Grüning, inden 2 Maaneder være af med sit Konsulat, Noget som vi naturligvis frabade os, idetmindste indtil det viste sig,

om Grüning virkelig havde nogen for Landet skadelig Intention.

3. Der faldt flere Gange omtrent saadan Ytring: „man bør see paa Opinionen; er den for, at Banken „bør tages, saa bør man virke til, at det skeer; det „synes vel, at det nu er fordelagtigere at gjøre uden- „landsk Laan, men vil Pluraliteten tage Banken, saa „bør man ei arbeide derimod; si le Storthing veut se „ruiner, laissez le faire, c'est son affaire.“

4. Vi bleve anmodede om at forklare vore Venner af Storthinget, at den bedste Beslutning, dette kunde tage, var at beslutte: „at det overlades „Kongen at bestemme, om der skal tages af Banken „eller gjøres udenlandsk Laan.“

At anmode Repræsentanterne herom vilde vist ei nytte noget, thi det var jo, at Kongen skulde faa Bemyndigelse til at forandre en Lov, og det en saa vigtig Lov som Bank-Fundationen. Og kunde Storthinget virkelig overtales dertil — jeg vilde sandelig ei være med i denne Overtalelse; thi hvorvel Kongen flere Gange sagde, „at naar han fik „saadan Bemyndigelse, saa vilde han vælge at gjøre „det udenlandske Laan“, saa kan jeg dog formedelst de øvrige Indicia ei holde mig saa ganske forvisset herom.

Vi slap forøvrigt for Taffel. Alle Studenterne, hvis Tal nu er 204, bleve idag præsenterede for Kongen.

3die November. Til Middag vare vi fri; men iaften til Souper og Bal hos Kongen, hvor der var umaadelig hedt og leit.

Excellencen Anker har nu igjen Podagra og

skal være ret ussel. Jeg er bange, hans Traad er snart udpunden.

Jeg tror nu, at Endeel af Stortinget, som før vare saa hidsige paa at tage Banken, kjølne noget i denne Iver. Formodentlig begynde de at ane noget om Tendentsen af Ønsket om denne Measure, hvilken Anelse de ogsaa maa faa ved at see de mangehaande Manøvrer. Formodentlig er det den forandrede Stemning hos nogle af Bankens Forfølgere, der har gjort, at Kongen idetmindste for Øieblikket synes at være anderledes stemt, end han var iforgaars. Iaften har han sagt til Falsen og Tank, „at han ønsker, man vil beslutte, at der skal gjøres „udenlandsk Laan, ja, at han var bestemt for ikke „at sanktionere nogen Beslutning om at tage af Banken, enten det hele Sølvfond eller nogen Deel „deraf.“ Og denne Erklæring bad han dem underhaanden meddele deres Kolleger Storthingsmændene. Skulde han endnu have en arrière-pensée, eller handle imod denne Erklæring, da er det mere end Ustadighed.

4de November. Foreningsdagen og følgelig Stads. Der var Middagsselskab og siden Bal hos Sandels. Da der ogsaa var Selskab i Anledning af Dagen baade i Enigheds-Selskabet og i Norske Selskab, saa gik jeg i Norske-Selskab, hvilket Sandels gjerne samtykkede i, baade for mig og Andre, da det knob for ham om Plads for alle dem, han burde indbyde.

I Selskabet havde vi tre Viser af Olsen; de vare efter min Mening ikke synderlig heldige; men det er sagtens vanskeligt nok at skrive over disse Emner, der saa tidt ere behandlede.

Hos Excellencen blev der naturligvis ogsaa drukket Skaaler, og dertil gaves Salut af Feldtkanoner, der stode i Nærheden. Derved indtraf den Ulykke, at en Artillerist mistede begge Armene. Da der, som sagt, blev brugt Feldtkanoner, saa er det vistnok en høi Grad af Uforsigtighed, som kan have foraarsaget denne Ulykke.

Jeg maatte iaften gaa hen til Sandels og være der saameget, at jeg fik bukket for Kongen; men saa gik jeg hen i Selskabet igjen.

Den hele By var illumineret.

I Stortinget gjorde Komiteen idag en ny Indstilling, der kun gaar ud paa, at det skal overlades Kongen at afslutte Laan paa de af sidste Storting bestemte Vilkaar, eller billigere om de kunne erholdes. Man tror nu, at denne Indstilling vil gaa igjennem, og saa er da Banken reddet.

Tank gjorde en Motion om, at Kongen, for at kunne være istand til at give Skatte-Yderne den fornødne Henstand med Skatte-Restancerne, maa aabnes en Kredit hos Banken paa 300,000 Sp. Jeg maa tilstaa, jeg forstaar ei, hvorledes denne Kredit skal kunne gives eller de 300,000 Sp. af Banken udredes.

5te November. Statsraad hos Kongen Kl. 3. Der blev kun forhandlet een Sag. Kongen vil nemlig gjøre et Forslag til Stortinget om, at Banken skal laane Regjeringen de fornødne Penge indtil et Beløb af 3 eller 400,000 Sp. Det er da omtrent den Tankske Proposition; men vi fik nu Sagen saaledes manøvreret, saa jeg tror den bliver rimelig. Den sættes i Forbindelse med det nye Budget, der nu indleveres.

Dette viser, at der for de kommende $1\frac{1}{2}$ Aar vil være en Deficit af omtrent 390,000 Sp. i Sedler. Nu foreslaaes, at forsaa vidt denne Deficit ei kan dækkes ved, hvad man kan faar ind af udestaaende Skatter, skal Banken laane Regjeringen de fornødne Summer indtil 345,000 Sp., imod 5 pCt. Rente og imod Pant i de Staten tilhørende Pante-Forskrivelser fra Private. Man har taget den Sum 345,000 Sp., fordi det er Beløbet af Skatten paa Formue og Næring, som indflyder til Banken i $1\frac{1}{2}$ Aar.

Kongen var i godt Humør idag, dog var han noget utilfreds med, at der ogsaa i den Indstilling fra Komiteen er talt om, at tvende af Thinget skulle være med ved Laanets Afslutning. Dette synes ogsaa mindre passende nu, da der kun handles om et Laan, som Kongen allerede af forrige Storthing er bemyndiget til at afslutte. Han bad os tale med Storthingsmændene om, at den Ting maatte bortfalde. Vi talte ogsaa med endeel af dem, der ligesom vi vare til Taffels, og det lader til, at disse idetmindste ville føie Kongens Ønske. Slige Smaating bør man heller ikke holde saa stivt paa.

6te November. Forberedende Statsraad, hvor da ogsaa det Forslag til Storthinget, som Kongen igaar besluttede, blev redigeret.

Idag var en vigtig, og som jeg tror, en lykkelig Dag i Storthinget. Banken er reddet; Komiteens Indstilling: at bemyndige Kongen til at optage udenlandsk Laan paa de Konditioner, som af forrige Storthing bleve bestemte, gik igjennem med 46 Stemmer imod 28. Denne ene Kvæstion, som sandelig ogsaa var særdeles vigtig, ikke blot i

pekuniær men ogsaa i politisk Henseende, debatteredes fra Kl. 9 til 3. Det gjør mig ondt, at jeg ei kunde være oppe og høre paa denne Debat, da den skal have været meget interessant og ført med megen Orden og Sømmelighed, og mange af de fremsagte Taler skulle have været meget grundige og vakre, især skulle Krohgs og Knudssøns have udmærket sig.

Kl. 5 mødte igjen Storthinget. Der blev da vedtaget, at der skal afgaa en Adresse til Kongen om denne Sag, og at det, angaaende at to af Thinget skal være med ved Afslutningen, skal bortfalde. Dette skede paa den Maade, at Komiteen frafaldt denne Post af dens Indstilling.

Sibbern blev Præsident for de følgende 8 Dage, da C. Falsen frasagde sig Valget.

Det er nu beregnet, at Grünings saakaldte Underbud ikke er billigere, men tvertimod lidt dyrere end Hambros, skjønt det sagtens var saa pent fremsat, at det saa lidt billigere ud.

Idag vare vi fri for Taffel og Kalas.

7de November. Forberedende Statsraad. Collett var oppe i Storthinget med Forslaget om Budget og Kreditiv paa Banken.

I Odelstinget havde man for Bestemmelserne om Bankens Forpligtelse til fra en vis Tid at indløse efter Pari, og imidlertid at indløse efter Kurs, efter nærmere Bestemmelser.

Der er ret Endeel, som ere imod disse Bestemmelser; og det er naturligt, at de, der have deres Fordeel af en slet Kurs, ere imod, at Pengene skulle blive gode. Der blev da talt meget i Thinget, baade med og imod. Man satte først under Kvæstion, om

den Pari-Indløsning skal begynde 1ste Januar 1828. Dette gik ikke igjennem. Nu foresloges 1ste Jan. 1829, og da bleve Stemmerne med og imod aldeles lige, hvoraf følger, at Sagen maa henstaa i to Dage, som ret er leit, da det forlænger Stortingets Samling. Jeg tror dog nu, at der bliver bestemt en Termin for den Pari-Indløsning, maaskee til 1ste Jan. 1830. Ligeledes tror jeg, at der bliver taget Bestemmelser om en successiv Indvexling efter Kurs, skjønt de maaskee ei blive aldeles saaledes som af Komiteen foreslaaet. Jeg anseer det af særdeles Vigtighed, at disse eller lignende Bestemmelser tages; dette er just den væsentlige Fordeel, man skal have af, at Bankens Sølvfond ei blev taget.

8de November. Iformiddag vare vi da fri; der blev ingen Cour hos Kongen i Anledning af Dagen; men iaften til stort Bal hos Kongen, hvor man for ret at gjøre det behageligt havde lagt i Ovneue ret tilgavns, førend Selskabet, der vist var over 300 Personer, samlede sig.

Advokat Hjelm, der nok er den egentlige Forfatter af et Stykke i Nationalbladet, for hvilket Boghandler Hjelm er dømt til Landsforvisning ved Stiftsretten, har i disse Dage gjort ret en udmærket lumpen Streg. Han har nemlig faaet et Fjog, forhenværende Told-Oppebørselsbetjent Kreydahl, der er i Slaveriet for Kasseangel, til i et Brev at erklære sig som Forfatter af ovenmeldte Stykke. Høiesteret, som igaar dømte i Sagen imod Boghandler Hjelm, tog ei nogen Notits af fornævnte Brev fra Kreydahl. Imidlertid blev dog Dommen over Boghandleren 14 Dages Vand og Brød istedetfor Landsforvisning. Der er fra Kommandantskabets Side foranstaltet

Forhør over Kreydahl, der har skrevet Brev uden at forevise det for sine Foresatte, og ved dette Forhør har Kreydahl erklæret, at han ingenlunde er Forfatter af Stykket, men at Hjelm har faaet ham til at skrive det Brev, hvori han opgiver sig som Forfatter.

Da Sandels meldte Kongen denne Passage, ventede han, at Kongen vilde blive rasende paa Hjelm, men det tog for det Første en anden Vending. Han vilde afsætte først Pladsmajoren og saa Kommandanten, fordi de ei passede bedre paa Slaverne, og fordi de, efter Hjelm's skriftlige Begjæring, havde tilladt Kreydahl at gaa hen til Hjelm. Da Kongen herover var bleven beroliget, begyndte hans Vrede imod Høiesteret. Han paastod, at dens Dom imod Boghandler Hjelm var altfor mild og i det Hele urigtig, og han sagde, han vilde befale General-Prokurøren at gjenngaa Akterne og give Betænkning over denne Dom. Dette vilde være saameget mere kuriøst, som det Stykke, for hvilket Hjelm er dømt, er de saakaldte Komplimenter til C. M. Fal-sen. Vi haabe dog at faa Kongen fra denne Idee.

9de November. I Odelstinget er der atter bleven lige Stemmer i Henseende til Terminerne for Ind-løsningen efter Pari, baade da man proponerede 1ste Januar 1829 og siden, da man foreslog 1ste Jan. 1830. Sagen er da udsat til paa Mandag. Paa denne Maade kan denne Sag vare evindelig. Jeg tror, man har ei valgt den bedste Maade at be-handle den paa. Det havde vel været rettest, først at faa afgjort: „om der skal sættes nogen fast Ter-„min“, og naar dette var blevet bejaet, kunde man vel faa Aaret bestemt ved f. Ex. at fremsætte: „Skal

„Terminen være sildigere end 1830?“ og naar dette blev bejaet: „Skal den være tidligere end 1840?“ og ved fremdeles saaledes at approximere, maatte Aaret komme ud.

I Lagthinget har man ret skjæmmet sig og Nationen idag. Krohg frasagde sig Præsidentskabet, og see — Flor fik det!!! Der var kun 15 Medlemmer tilstede. Ved første Valg fik Krohg 8 Stemmer og Flor 7. Da nu Krohg frasagde sig Valget, fik Flor anden Gang 5 Stemmer, og da de øvrige Stemmer vare fordeelte paa adskillige Medlemmer, saa blev han Præsident. Det var virkelig uforsvarligt af Krohg at frasige sig, naar han saaledes saa, at Flor vilde blive Præsident. Hvad der egentlig bevægede ham til dette Skridt, veed jeg ikke. Det har nok enten været, at han troede Beskedenheden bestemt bød ham engang at frasige sig Valget, eller og at han var bleven pikeret over, at Flor næsten havde 'ligesaa mange Stemmer som han. Dette var vistnok skandaløst, men en Mand som Krohg burde sætte sig ud over Saadant.

Kl. 1 mødte vi til Statsraad hos Kongen. Han havde igaaraftes havt en samlet Konference med gamle Bull, Falsen og Krohg, og nu var hans hele Vrede imod Høiesteret over Hjelm's Sag forsvunden; han var nu derimod, som billigt er, meget vred paa Hjelm, og der blev forordnet en Kommission til at undersøge, om Kreydahls Udsagn er rigtigt, og isaafald at paadømme Advokat Hjelm's Forhold. Dette er ganske i sin Orden; men jeg frygter meget for, at Hjelm har baaret sig saa fiffigt ad, at man ei kan gjøre ham noget.

Vi vare beredte paa, at Kongen vilde være rasende over Flors Valg til Præsident; men nei! han lo kun derad og sagde, at naar Thinget vilde prostituere sig, saa kunde det være ham det Samme. Endeel Finter faldt der dog imod Krohg, som han sagde, var en retskaffen Mand men uden Bestemthed og ræd som en Hare. Vi kunde ei ret forklare os Kongens Rolighed ved dette virkelig skandaløse Præsidentvalg. Men siden fik jeg Nøglen dertil. Da Sandels fik høre Valget, blev han næsten syg af Forskrækkelse og turde ei være den, der først bragte Kongen dette Budskab. Han overdrog det da til Baron Wedel. Denne faldt paa den hellige Idee, først at gjøre Kongen Helvede ret hedt, og begyndte da med, „at han havde at overbringe „en særdeles ubehagelig Tidende, en Tidende, som „havde rystet Sandels saa han ei er ganske vel, en „Tidende, som vil gaa Hs. Majestæt nær osv.“ Mais donc, mon ami! quel grand malheur est donc arrivé? dites donc vite, qu'est ce donc? Da han saa nævnte Sagen, sagde Kongen: rien que ça, c'est une bagatelle; allez mon ami dire à Mr. Sandels qu'il ne s'inquiète pas pour cet évènement. Saaledes kommer det saameget an paa at være heldig i Maaden at fremstille en Sag!

Kongen var i meget godt Humør idag, og Sagerne i Statsraadet gik ret godt. Vi slap for Taffel.

10de November. Til Middag hos Kongen; og til-aftens maatte jeg til Sandels. Ingen af Stederne morede jeg mig synderlig.

11te November. Vi mødte til Statsraad hos Kongen Kl. 1; men det var kun for at modtage en De-

putation fra Stortinget med den Adresse, hvorved Kongen bemyndiges til at afslutte Laanet. Kongen svarede paa Adressen og det overmaade gallant, ja der var næsten altfor mange Komplimenter til Thinget deri; de passe ei ret vel med hvad han ofte lader dem høre, naar de ei ere, som han vil have dem.

Til Middag var jeg hos Treschow, hvor der var et lidet Selskab.

Idag var der igjen Odelsting. Det Parti, der vilde have en fast Termin for Pari-Indløsningen, frafaldt nu dette. Det var vel ogsaa det Bedste, deels fordi det mødte en saa decideret Modstand, og deels fordi Sagen ellers vilde blive altfor langvarig. Det gjør mig ondt, at man maatte lade denne Sag fare, da jeg tror, den var nyttig og rigtig. Det glæder mig imidlertid, at man besluttede, at Banken fra 1ste Januar 1823 af skal vexle efter 190 %, hvilken Kurs efterhaanden kan nedsættes til 175. Kursen kan da ei gaa over 190. Gid nu kun denne Beslutning maa gaa igjennem i Lagthinget!

12te November. Forberedende Statsraad, men fri for Kalas.

Det vil nok holde haardt at faa Odelstingets Beslutning til at gaa igjennem i Lagthinget. Skeer det ikke, saa bliver der Intet af den hele Sag; thi Kongen skal være aldeles bestemt for at hæve Thinget den 16de, enten det saa er færdigt eller ikke.

13de November. Til Middag og Aften hos Sandels. Tank har meldt sig syg idag. Aarsagen er nok den, at han havde sat sig fast i Hovedet, at han i Lagthinget imorgen bør modsætte sig af al

Magt Odelstingets Beslutning angaaende Indvexlingen, og baade Kongen og Sandels have havt stærkt fat paa ham for at faa ham til at lade dette være. For nu ei at gjøre dem imod og heller ikke at fravige den Mening, han høit har ytret at ville forfægte til det Yderste, har han valgt at være syg.

I Stortinget er idag Komitee-Indstillingen angaaende Propositionen om Kreditivet paa Banken antaget. Den var omtrent overensstemmende med Propositionen. Kun har Thinget ei indladt sig paa at opgjøre noget egentligt Budget, og deri, tror jeg, det gjorde ret.

Inden lukkede Døre handler man om at vælge en Deputation af Thinget, der skal møde i Stockholm ved Kronprindsens Formæling, der nok vil skee i Mai eller Juni. Dronningen skal ogsaa komme til Stockholm til den Tid. En saadan Deputation vil vist koste temmelig meget, men den kan vist ikke undgaaes ved den Leilighed.

14de November. Først forberedende Statsraad, derefter Statsraad hos Kongen. Til Middag vare vi fri, men til Aften til Bal hos Kongen.

I Lagthinget gik Sagen om Indvexlingen igjennem imod 4 Stemmer. Dette glæder mig meget. Der burde vel skeet mere til at virke imod den slemme Kurs; imidlertid tror jeg dog, at denne Beslutning er nyttig og vil virke endeel.

Deputationen til Stockholm skal nu være valgt. General-Prokurøren skal være Formand; hvem de øvrige Personer ere, veed jeg endnu ikke.

I Raadet idag blev da ratificeret og endelig afgjort saavel Laanet af Hambro som Konventionen

med Danmark om den Rabat af 400,000 Sp., der egentlig er Grundvolden for det billige Laan.

Der er kommen Efterretninger fra Kronprindsen fra Verona, hvorigjennem han har taget Hjemveien, ikke for at lægge sit Ord med i Kongressen, men for at see de Suveræner, som nu ere der. Disse have modtaget og behandlet ham med udmærket Høflighed og Artighed. Dette er virkelig en behagelig og ei uvigtig Efterretning. De høie Suveræner have herved paa en Maade forpligtet sig til ikke mere at spinde paa Kabaler grundede paa den ikke rigtige Legitimitet.

Regjerings-Advokat Hjelm har — kuriøst nok — ligefrem tilstaaet den lumpne og usle Streg med Kreydahl, men paastaar, at denne Handling ei er ulovlig, men en Pligt, han skyldte Broderen, som han siger derved at ville redde. Kongen besluttede at suspendere Hjelm og sætte ham under Tiltale. Jeg indseer heller ikke, at Regjeringen kan lade en Mand, der har begaaet en saadan Handling, fungere som Advokat i Høiesteret.

15de November. Fri for Kalas idag. Vi vare tilsagte til Statsraad hos Kongen til Kl. 1, da der skulde komme en Deputation fra Stortinget; men da vi kom der, fik vi vide, at Kongen var syg, hvorover vi bleve ret ængstelige, da det hedte, at det var temmelig betydeligt og tegnede til at blive, om ikke farligt, saa dog langvarigt. Statsraadet blev imidlertid bestemt til iaften Kl. 7, og da var Kongen temmelig rask igjen, skjønt man vel kunde see, at han havde havt en Attakke af Sygdom. En Deputation fra Stortinget bragte Beslutningen om Kreditivet hos Banken og Loven om Sedlernes Indvex-

ling. Den Sidste blev strax sanktioneret. Derefter blev afgjort endeel kurante Sager. Kongen var ellers meget grættent, og der gaves Finter til Vogt, som han paa ingen Maade kan lide, formodentlig mest fordi han er saa god Ven af Wedel og har havt saamegen Deel i dennes Administration. Vogt kan aldrig opsætte Noget, som er Kongen tillags; og heelt kuriøst er det da at høre, hvorledes der ytres Tvivl om, at han duer til nogen Ting.

16de November. En haard Dag! Kl. 1 var Collett i Stortinget med den sanktionerede Lov om Indvexlingen; Kl. 1½ samledes vi hos Kongen, og Kl. 2 gik han med sædvanlig Procession til Stortinget. Talen, som han selv havde dikteret, men som han dog forud viste os og efter vort Raad forandrede noget i, oplæste han med sædvanlig Grace, men var dog noget mat derved. Oversættelsen, som Due havde gjort, og som var kun maadelig, blev endnu maadeligere oplæst af Sommerhjem. Sibbern fremsagde sit Svar med mere Værdighed, end hans Tunges Ilfærdighed sædvanlig tillader ham.

Strax efterat Processionen var kommen tilbage, kom Stortinget in corpore for at komplimentere Kongen, som var særdeles blid og talte meget forbindtligt, men kort, til dem igjennem Præsidenten, som han derpaa embrasserede.

Kl. 4 var der stort Taffel hos Kongen, hvor da hele Stortinget var. Men herved skede Noget, som jeg aldeles ikke kan lide. Sibbern som Storthings- og Gram som Odelsthingspræsident gaves Pladse som saadanne, hvorimod der ei blev taget nogen Notits af Flor, som dog var Lagthingspræsident. Sligt er en barnagtig Hevn, som er langt under en Konges

Værdighed; og det er jo en Fornærmelse mere imod Lagthinget end imod Flor. Kongen kunde gjerne, da nu Thinget er opløst, have ladet være at trække Gram op i Høisædet; men da han gav ham Plads der, saa var det usselt at udelukke Flor derfra.

Efter Bordet havde jeg en mærkelig Konversation med 19.¹⁾ Vi kom til at tale om en ubetydelig Sag, i hvilken vi havde forskjellige Meninger. Han sagde endelig, da vi ei kunde blive enige: „Ja Statsraaden har altid egne Meninger.“ Ego: Ja, dersom De derved forstaar, at jeg tager mine Meninger hos mig selv og ei snakker efter Andres, saa har De nok Ret. 19: Jeg vilde ønske, at Statsraaden havde Anledning til ret jævnlig at være omkring Kongen, thi saa vilde De vist blive en af dem, som han mest vilde lade sig raade af. Ego: Jeg anseer dette saameget mindre utroligt, som der var en Tid, da Kongen stedse hørte paa min Mening i norske Sager, og jeg vover at tillægge, at han fandt sig vel derved. 19: Men sig mig da, hvorfor er det ei saa nu? Ego: Jeg formoder det er, fordi nogle Esler have vidst at sværte mig hos Kongen. 19: Svinhundar mener De? Ego: Ganske rigtig. 19: Har De da ingen Formodning om, hvem det kán være, og hvad de kan have sagt om Dem. Ego: Jo vistnok, jeg har temmelig sikre Formodninger i saa Henseende. 19: Men saa burde De tale med Kongen og oplyse Sagen. Ego: Nei, det gjør jeg ikke; jeg anseer det under min Værdighed at retfærdiggjøre mig for Svinehundes Fisseltuderier: 19: Det var dog ret at ønske, at Kongen, ligesom han har særdeles Agtelse for Stats-

¹⁾ Grev Sandels.

raadens Kundskaber og Hoved, ogsaa maatte blive overbevist om Deres Vælmening. Ego: „Det kan saa være, men det er ei mine Forsikringer, men mine Handlinger, som bør overbevise Kongen om min redelige Villie; finder han ei Beviset i disse, saa kan jeg ei hjælpe det.“ Hermed sluttede Samtalen, da Kongen vinkede 19 til sig og lod ham sætte sig ved ham paa Sofaen. Da Kongen havde seet, at vi havde denne lange Konversation, saa formoder jeg, han har spurgt 19, om hvad vi talte om. Har da denne sandfærdigen meddeelt ham Samtalen, saa skal det ret være mig kjært; det kunde maaskee have sin Nytte. Kl. 7 havde vi Statsraad, hvor da de vakante Embeder bleve besatte. Med endeel gik det sagtens udenfor vore Indstillinger; dog skede der efter min Mening ingen egentlig desperate Udnævnelser. Men hvad vi længe disputerede om, det var om Flors Ansøgning om Prokurator-Bevilling. Det er vistnok sandt, at det var oplyst, at Flor i den Tid, han fungerede som Auditor for sin Fader, den eneste juridiske Stilling, han har været i, viste sig som en saare daarlig Jurist. Imidlertid troede vi, at Klogskab, ja en vis Anstændighed bød, at Kongen ei skulde negte ham det Ansøgte, da Negtelsen i Publikums Øine vil see ud som en ussel Hevn for Flors Ytringer i Stortinget. Men alle vore Forestillinger vare forgjeves; Ansøgningen blev afslaaet. Dette var meget Sandels's Skyld, da han holdt med Kongen.

Kongen befalede, at Treschow skal gaa til Stockholm og Statsraad Holst imidlertid overtage Kirke-Departementet. Sandels fik Permission til Stock-

holm paa ubestemt Tid, og Collett skal imidlertid fungere som Statholder.

Sandels skal nok være Landmarskalk ved Rigsdagen; men derefter kommer han vist her tilbage, ihvorvel han jevnlig, naar vi ei ville føie os efter hans Meninger, fortæller os, at han er aldeles kjed af at være her.

Ret med spændt Forventning lyttede vi til, da Kongen begyndte at tale om Besættelsen af den ledige Statsraads-Post. Uventet slap det ud, at Kongen havde bestemt sig for Falbe, da, som han sagde, han ei vidste at faa nogen Bedre til at modtage den. Han sagde ogsaa, at han vilde være vel tjent med at tage Falbe med til Stockholm, da han som den, der taler godt Fransk, vil kunne give Kongen de fornødne Oplysninger om Sagerne. At Falbe, idetmindste i Opinionen, er — —, det er vist nok. Imidlertid var der formentligen ei tilstrækkelig Grund til at opponere imod Kongens Valg; deels er jo Falbe en redelig Mand og bekjendt som en ei daarlig Jurist, deels vidste man jo ei at foreslaa nogen Anden i hans Sted, da de ret duelige Mænd vist ikke ville blive Statsraader; deels endelig synes det, at om Valget af Statsraader bør Raaderne ei ytre synderlig Mening; det er saa en egen Sag at votere om, hvem man bør have til Kolleger. Men da Kongen nu videre sagde, at han, da han endnu ei vidste, om Falbe vilde være fuldkommen duelig til Statsraad, kun vilde konstituere ham, fandt jeg mig pligtig at gjøre opmærksom paa, at Konstitution af Statsraader ei synes rigtig og er ei hjemlet ved Grundlovens § 12, der taler om i enkelt Tilfælde at tilkalde andre og flere Personer end de

sædvanlige Medlemmer af Raadet, der vel altsaa bør være complet. Jeg ytrede ogsaa, at det saa ilde ud at tage Folk paa Prøve i de høieste Embeds-Poster. Men Sagen var allerede forud afgjort imellem Kongen, Sandels og Sommerhjem, hvilke sidste begge mod-sagde mig i Raadet. Mine Forestillinger hjalp altsaa intet. Sibbern blev overdraget at bestyre Falbes Embede tilligemed sit eget. Den hele Sag var nok arrangeret for at faa Falbe ud af og Sibbern ind i Stiftamtmands-Posten, hvorved denne vistnok vil vinde.

Iaften seent maatte jeg endnu hen til en Souper hos Collett, hvor Kongen ogsaa kom uventet og af sig selv — som det hedder, naar det er ret naadigt.

17de November Kl. 1 mødte vi hos Kongen og vare Faddere til Cour for de Militære. Derpaa hørte vi Kabinets-Prædiken, og derefter var Cour for alle civile Embedsmænd.

Kongen fortalte os, at han gjennem Udenrigsministeren havde tilkjendegivet Senatet i Hamborg, at han ei mere vilde erkjende Grüning for Konsul, da han havde søgt at sætte Splid imellem Regjeringen og Storthinget ved til dette at indgive sine Propositioner om Laan. Grüning bar sig vistnok ikke ganske rigtigt ad i denne Sag, men han har sandelig ei ment noget Ondt dermed. Det er derfor ret meget ilde, at Kongen seer denne Sag fra en saa forkert Side. Men det har ei staaet i vor Magt at forekomme det Skridt, Kongen har gjort, da det er behandlet som en diplomatisk Sag, hvilket det vel ogsaa er.

Kl. 4 til stor Middag hos Sandels og Kl. 8 igjen sammesteds til Souper og Bal, der varede til Kl. 1 $\frac{1}{2}$,

da Kongen til Afsked kyssede alle Statsfruene paa Panden, hvilket ret saa rørende ud. Statsraad-inderne nød ikke denne Ære, ligesom de ei heller fik Presenter af Kjæder, Ringe o. d. l., som Statsfruene fik.

Statsraad Carsten Anker har nu gjort Opbud; det havde nok været bedre baade for ham og for Kreditorerne, om han havde gjort det for flere Aar siden.

18de November. Kl. 9³/₄ mødte vi i Palæet, og Kl. 10³/₄ afreiste Kongen, der ved Afskeden gav os vore Kys og var ret blid og naadig.

Denne svære og lange Pust er da overstridt! Den har, idetmindste hos mig, virket ufordelagtigen baade paa Humør og Helbred. Jeg faar nu see, om jeg kommer mig lidt igjen, ved at nyde lidt Rolighed. I det Hele taget har jo Resultatet af dette Storthings Forhandlinger været godt og heldigt, ja meget bedre end Omstændighederne gave Ret til at haabe. Man bør saaledes ei lade sig fortryde, at man har havt det meget besværligt, medens det stod paa. Kongens Nærværelse forøgede vistnok Besværligheden i visse Henseender; imidlertid var det nok meget godt, at han var her. Naar han er fraværende og faar hver Ting, hvert Ord i skriftlige, dels officielle, dels underhaands Rapporter, da faar han saa let urigtige Ideer om Personers og om hele Thingets Ideer og Intensioner, og deraf komme de forunderlige og ofte høist upassende Meddelelser til Thinget. General-Prokurøren har dennegang havt megen Tillid hos Kongen, og han har ei misbrugt den, men virkelig bidraget meget til, at Kongen bar sig vel ad. Kongen ytrede nu megen Glæde over Udfaldet af Laane-Sagen, og jeg tror han er oprigtigen glad

derover, da han nok nu er kommen til Kundskab om, at det, at tage Banken, som han vel helst havde seet, vilde have vakt altformeget Misnøie.

Kongen viste mig ingen vred Mine dennegang, men han indlod sig sagtens ei heller meget med mig. Collett synes at være ret vel anskreven, hvilket glæder mig, især da han nu skal være Statholder.

IX

En til Oplæsning¹⁾ for Kongen bestemt Udtalelse om Betydningen af de fremmede Magters Trudsler.

(1824).

Jeg begriber aldeles ikke, hvorledes der kan siges at være den allerfjerneste Lighed mellem Storthingets Ikke-Antagelse af de kongelige Propositioner til Konstitutions-Forandringer og det, som har tildraget sig i Spanien og i Italien.

¹⁾ Antagelig i det den 20de Juli 1824 afholdte Statsraad, hvori der, i Henseende til den af Storthinget den 29de Mai besluttede underdanigste Adresse angaaende Forkastelsen af de kongelige Grundlovs-Propositioner, blev afgivet saadan kongelig Resolution:

„Hans Majestæt vil om denne Sag nærmere afgive sin Beslutning.“

Nærmere afgiven Beslutning denne Sag betræffende indskrænker sig formentlig til

a. Afgivelse (uden Indstilling) af Kongelig Resolution af 28de Juli 1824, saalydende:

Den norske Regjering har paa sædvanlig Maade at forelægge det nu forsamlede Storthing de herhos følgende tvende Propositioner, nemlig

Der var det Krigshærene, som vel skulle forsvare Riger men ei styre dem, der anmassede sig at foreskrive Regeringsformen, et Exempel, der er af de allerfarligste Følger, — i Norge er det den, ved den af Kongen antagne og besvorne Grundlov, etablerede National-Representation, som delibarerer, som udtaler sin Mening angaaende Forandringer i Grundloven, aldeles paa den Maade, som Grundloven selv har foreskrevet. Her er altsaa intet Revolutionært, tværtimod, Alt er konform med etablerede Former, dem Deres Majestæt ydermere har erkjendt ved at fremsætte de omhandlede Grundlovs-Forandringer som Propositioner til Storthinget, hvori jo maa ligge Erkjendelse af Storthingets Ret til at prøve dem og

-
1. angaaende Forandring i Grundlovens 14de § og
 2. angaaende Forandringer i Grundlovens §§ 17, 78, 79, 80, 81, 82 og 92 samt
- b. følgende i Throntalen ved Storthingets Slutning forekommende Tilkjendegivende:
- „Jeg beklager, at de af Mig, paa Storthinget i 1821, fremsatte Forslag til Forandringer i Grundloven, og i „Særdeleshed det, som angaar den 79de § og det absolute Veto, ikke af nærværende Storthing ere blevne „antagne, men paa samme Tid finder jeg en Grund til „Beroligelse i den fuldkomne Overbevisning, Jeg har, „at Aarsagen, hvorfor denne Proposition ikke er bleven „antagen, maa søges, ikke i nogen Oppositions-Aand, „men meget mere i Frygten for, altfor tidligt at gjøre „Forandringer i den konstitutionelle Forfatning. Jeg „haaber imidlertid, at de Oplysninger, der senere ere „blevne Storthinget meddeelte, ville tilintetgjøre de „Tvivl, som endnu kunne være tilbage angaaende det „absolute Veto, hvilket Statens Overhoved bør have i „Henseende til den lovgivende Magts Beslutninger.“

efter dets egen Anskuelse antage eller ikke antage dem.

I Spanien og i Italien omstyrtedes den gjældende Regjeringsform, — i Norge er ei skeet Andet, end at Nationens Representanter have bestemt sig for, indtil videre at ville beholde den af Konge og Folk høitideligen antagne Grundlov uforandret.

I Spanien og i Italien tilsidesattes ved flere Leiligheder den Ærefrygt, den Høiagtelse, som skyldes Rigets Overhoved, — i Norge udtrykker Stortinget, skjønt det ei har troet at kunne antage Deres Majestæts Propositioner, den dybe Ærefrygt, den sande Høiagtelse, den urokkelige Hengivenhed, som det og det hele Folk bærer for dets Konge.

I Spanien og i Italien kunde Regjeringerne ei have den tilbørlige Kraft til selv at opretholde Orden og virke til Folkets Vel; der savnedes Enighed imellem de forskjellige Borger-Klasser, Tillid imellem Regjering og Folk, Energi og Talenter hos de Styrende, de maatte derfor ty til fremmede Magters Hjælp; — i Norge er der den fuldkomneste Samdrægtighed Borgerne imellem; her hersker den mest ubegrændsede Tillid til den ophøiede Konge, som, stærk ved det store Navn han har erhvervet, stærk ved sine udmærkede Talenter og stærk ved Folkets uskrømtede Hengivenhed, har fuldkommen Kraft til at styre Landet efter sine vise Hensigter og til Folkets sande Bedste.

I Spanien og i Italien synes det, at Regjeringerne hadede, eller dog ei forstode at bedømme For-

delene af en konstitutionel Frihed; — den store Mand, som fører Norges Scepter, veed hvad den konstitutionelle Frihed er, veed at skatte den, og har stedse viist, at han aldrig ønsker at gaa frem uden med Grundloven i Haanden.

Men skulde end ikkedesmindre nogle af de fremmede Magter være døve for Sandheden, Billigheden og Retfærdigheden, og ønske at bruge de samme Midler imod Norge som imod hine Lande for at drive deres Villie igjennem, saa er jeg dog overbevist om, at de ei ville gaa videre end til Trudslar; de ere visseligen ei uvidende om, hvad der kan udrettes til Forsvar af tvende Folk af en fast Karakter, hvor der er indvortes Ro i hvert især, hvor der er Enighed imellem begge Folk, og hvor disse styres af en Mand, tilbedet af sine Folk som Landets sande Fader og beundret af Europa som Hærfører og som Statsmand.

At give efter for deslige Trudslar anseer jeg ei alene for overilet, men tillige for ikke stemmende med Værdigheden af de tvende Kroner, af den sjeldne, ophøiede Monark, der bærer dem. At lade sig foreskrive Regler i dette Tilfælde er desuden, efter min bedste Indsigt, meget betænkeligt, da det vil drage til fremtidig ubehagelig Følge, ei blot for Norge, men for det svenske Rige, ja, selv for Rigernes Overhoved. Det er let at beregne, at dersom man tilsteder de fremmede Magter nogen afgjørende Stemme paa det norske Storthings Forhandlinger, saa ville de snart fordre den samme paa den svenske Rigsdags; og skjønt de i nærværende Tilfælde fremtræde som Talsmænd for den exekutive Magts Rettig-

heder, er der Intet, som hindrer, at de jo, i det næste, fremtræde som Talsmænd for Folkets imod Regenten, en Indblandelse, som, foruden at være ydmygende for en selvstændig Stat, kan have de allerskadeligste Følger.

X

Brev til Statsraad Holst. (1832).

Stockholm den 12te Juni 1832.

Skjønt den Wedelske Sag¹⁾ endnu ikke er afgjort, vil jeg nu begynde paa efter Løfte at berette Dem, hvad der her er passeret i Henseende til denne Sag.

¹⁾ Sagens Gjenstand var Spørgsmaal om, hvorvidt der skulde reises Tiltale mod Generalmajor Baron Wedel-Jarlsberg for som Kommandant paa Akershuus-Fæstning i to Tilfælde — i 1820 og i 1831 — at have i Slaveriet misbrugt sin Refselsesret. Angaaende det første Tilfælde var der, efter Afslutning af den paa Foranledning af Generalen ved en Kommission foretagne Undersøgelse, ved kongel. Resol. af 13de Oktbr. 1820 bleven bestemt, at Spørgsmaalet om Tiltale skulde henstaa efter Udfaldet af en af Generalen privat anlagt Injurie-Sag imod Udgiveren af Nationalbladet, i hvilket der i nævnte Anledning var ført stærke Beskyldninger mod Generalen. Denne Resolution blev af Armee-Departementet kommunikeret den daværende Høistbefalende, Grev Sandels, som den militære Jurisdiktions-Chef, med Henstillen til ham i Overensstemmelse dermed at forføie det Fornødne, naar Udfaldet af den nævnte private Sag viste sig.

Ved den i Sagen faldne Underrettsdom, der ikke af

Da Løvenskjold i sin Tid viste mig Konceptet til det Brev til Dem, hvori han ytrede sin bestemte Mening, at Tiltale imod Wedel aldeles ikke burde finde Sted, sagde jeg ham strax, at jeg forudsaa, at jeg vilde blive af aldeles modsat Mening og ytrede derhos, at det undrede mig, at han forud vilde ytre sig saa bestemt om en Sag, om hvilken vi ei endnu havde seet Indstillingen og dens Grunde. Men han mente, det kunde ei skade, at De forud var privat underrettet om hans Anskuelse af Sagen, hvis Hovedbeskaffenhed jo var noksom bekjendt.

Fra den Tid af og indtil Sagen indkom talte han ei til mig om den, ja han syntes med Flid at undvige Samtale derom.

Vi fik Sagen den 9de April. Jeg tog strax fat paa den og læste hver Tøddel af alle Bilag. Den 13de fik Løvenskjold Sagen fra mig, og da jeg Dagen efter talte med ham, sagde jeg ham, at jeg ei kunde skjønnere rettere, end at man maatte tiltræde Indstillingen.

Generalen blev appelleret, bleve ikke alle de paaklagede Beskyldninger mortificerede, men nogen Indberetning eller Indstilling i den Anledning indkom ikke til Regjeringen eller til Armee-Departementet, hverken fra General Wedel eller fra Grev Sandels, og der var ikke foretaget videre i Sagen fra det Offentliges Side, førend det andet af de nævnte Tilfælde indtraf i 1831, da der saa blev Spørgsmaal om at bringe begge Sager til fælles Afgjørelse.

Hvad der af de Brevet medfulgte Bilag formentlig kan tjene til Forstaaelse af de omhandlede Forhold, er gjengivet i efterfølgende Noter.

Om den Wedelske Sags Beskaffenhed og Udfald er forøvrigt ogsaa handlet i Statsraad Holst's Optegnelser Side 223.

Den 2den Mai fik jeg fra ham en Seddel, hermed under lit. A.¹⁾). Allerede at gjøre en saadan Meddelelse skriftlig til den, man bor i Huus med, er noget underligt, ei at tale om det halvt Belærende eller Advarende i den. Jeg har imidlertid ei ytret Noget til ham om, hvorledes jeg betragtede denne Meddelelses-Maade. Af den medfulgte Betænkning tog jeg, hvor besværlig Skrivning end er mig, en Afskrift: lit. B. Jeg maatte naturligvis antage, at det var Hensigten, at denne Betænkning skulde forelæses Kongen og tillige som hans Votum

1) Lit. A. er saalydende:

Høivelbaarne
Hr. Statsraad Motzfeldt
Kom. af Sv. O. med Storkorset.

Ved herhos at fremsende min Betænkning om Generalmajor, Baron Wedel Jarlsbergs meget omskrevne Sag, beder jeg Deres Høivelbaarenhed være overbevist om, at denne er Resultatet af min Anskuelse om, hvad der i denne Begivenhed er retfærdigt, billigt, Regjeringen værdigt.

Med denne min Anskuelse skulde jeg ikke kunne tilraade en anden Beslutning, end skeet er, uden som en Koncession mod Avisskrivere og Generalens personlige Fiender. Som Regjeringens Medlem vil jeg aldrig tilraade deslige Koncessioner, men stedse hylde den Grundsætning: Thue recht und scheue den Teufel nicht. Jeg erkjender iøvrigt, at Andre med en anden Anskuelse kunde tilraade en anden Beslutning, uden at handle mod hin Grundsætning, som visselig bør være enhver retskaffen Mands.

Efter Afbetjening tør jeg bede Betænkningen tilstillet Hr. Statssekretær Due.

Med agtelsesfuld Hengivenhed

Ærbødigst

Stockholm 2 Mai 1832.'

Løvenskjold.

vedlægges Protokollen. Vel vilde jeg vide at sørge for, at Dues Extrakt af Sagen blev mere udførlig og overensstemmende med Indstillingen og Akterne, end denne Betænkning eller dette Votum forekom mig at være, saa at det jo egentlig ikke vedkom mig, hvorledes Løvenskjold vilde affatte sit Votum. Men virkelig i en god Mening og fordi jeg ei vilde, han skulde udsætte sig for, at man skulde see, at han havde gjort en vel ikke falsk men dog ei fuldkommen rigtig Fremstilling af Sagen, nedskrev jeg i en Hast nogle Bemærkninger (lit. C.) til bemeldte hans Betænkning, ikke for at foredrages Kongen, men kun til privat Meddelelse til Løvenskjold.

Due havde da allerede faaet Sagen ned til sig for at gjøre den vidtløftige Extrakt; og dette er Aarsagen til, at jeg, da jeg ei havde Dokumenterne ved Haanden, ikke gjorde flere Anmærkninger, som Betænkningen vistnok gav Anledning til.

Da vi den 5te Mai vare samlede til forberedende Gjennemgaaelse af andre Sager, sagde jeg Løvenskjold, „at hans Betænkning, formentlig bestemt til som Votum at vedlægges Protokollen, forekom mig at være i en aldeles usædvanlig Form, da den indeholdt Recit af Sagen; at Reciten efter min Mening maatte af Statssekretæren gjøres aldeles overensstemmende med Regjeringens Indstilling; at det kun tilhørte os her derved at relevare, hvad vi i Indstillingen maatte finde urigtigt eller ufuldstændigen oplyst, og endelig, at dersom Hs. Excellence dog vilde gjøre en Recit, da vilde jeg, for hans egen Skyld, tilraade, at den gjordes aldeles fuldstændig, i hvilken Henseende jeg havde nedskrevet nogle Bemærkninger.“ Han svarede, „at

„det ingenlunde var hans Mening, at dette skulde
„være hans Votum; Betænkningen var kun skreven
„for at blive imellem os og for at vise, hvorpaa hans
„Anskuelse var grundet.“ Jeg erklærede da, at i saa
Fald vare mine Anmærkninger aldeles overflødige.
Han bad imidlertid, at jeg dog vilde lade ham faa
dem. Jeg lod ham da faa dem men gjentog, „at
„de kun vare nedskrevne for at forekomme, at han
„i sit Votum skulde give Anledning til, at man
„imputerede ham en partisk Fremstilling af Sagen,
„og at de nu vare aldeles tilovers, da det ei er
„Meningen, at Betænkningen skal fremlægges som
„Votum.“

Et Par Dage efter sendte jeg ham mit Votum i
Sagen (Litr. D.), som jeg vilde have Kongen fore-
læst ved Due og derhos vedlagt Protokollen, i Til-
fælde af at Kongen fraviger Regjeringens Indstil-
ling; om dette Votum mere siden.

Da Løvenskjold havde faaet disse to Dokumen-
ter af mig, hentede han Sagen igjen op fra Due, for
i Anledning deraf paany at gjennemgaa den.

Det var nok omtrent paa denne Tid, at Løven-
skjold sagde Due, at Sagen ikke skulde foredrages
for Kongen, førend Kronprindsen, med hvem han
havde talt derom, havde talt med Kongen om Sagen.
Dette har Løvenskjold aldrig sagt til mig. Om
Løvenskjold har læst Regjeringens Indstilling for
Prindsen eller kun sin Betænkning, eller maaskee
blot talt med Prindsen om Sagen, veed jeg ikke, og
ligesaa lidt, hvad Prindsen har ytret. I alle Fald
lader det ikke til, at Prindsen har indladt sig i at
tale med Kongen om Sagen.

Løvenskjold beholdt nu Sagen den anden Gang ret temmelig længe. Da han endelig var færdig dermed, kom han op til mig og tilbageleverede mine Bemærkninger og mit Votum; om det Sidste sagde han, „at han naturligvis ei kunde sige Noget derom; „kun undrede det ham, at jeg nu var enig med Regjeringen om Reskriptet af 1743¹⁾, da han troede, „jeg forhen var af anden Mening, og dernæst, at „jeg indstændigen tilraader Tiltale og saaledes „gjør det ret con amore.“

Jeg svarede ham (uden Hidsighed): „det er sandt, „jeg var forhen mere tvivlraadig om Reskriptets „virkelige Mening; den af Regjeringen gjorte Udvik- „ling har overtudet mig om, at den er saadan, som af „Regjeringen antaget. Men som Deres Excellence „seer, anseer jeg fremdeles Reskriptet for mindre „tydeligt. Ordet indstændigen er brugt istedet- „for ifølge Grundlovens § 30 at protestere, og for „paa en Maade at svare til de kraftige Fore- „stillinger, som her, efter min Mening, er Anled- „ning til. Forøvrigt feiler Deres Excellence meget, „om De tror, at jeg con amore voterer imod Ba- „ron Wedel, med hvem jeg altid har staaet paa den „mest venskabelige Fod.“ — „Ved Deres Bemærk- „ninger ved min Betænkning“, sagde han, „har jeg „med Blyant gjort mine Vedtegninger, men jeg „beder Hr. Statsraaden paa ingen Maade at tage „dem ilde op; de ere nedskrevne i en Hast, og alt „dette bliver jo imellem os.“ Han flyede mig ende- „lig til Gjennemlæsning hans nu omskrevne Be- „tænkning, til hvilken han, som han sagde, tildeels

¹⁾ Reskriptet af 6te Mai 1743.

havde benyttet mine Bemærkninger. Da han var gaaet, læste jeg hans Blyants-Vedtegninger (Lit. E.). Maaskee er det en Følge af min, især i den senere Tid, desværre altfor ømfindtlige, eller om man vil, irritable Natur, men jeg tilstaar, at jeg fandt disse Vedtegninger affattede i en Tone, der ikke var passende imod en Kollega og end mindre svarende imod den gode Hensigt, i hvilken jeg havde skrevet mine Bemærkninger. Jeg har imidlertid ei ytret Noget til ham derom; der er siden aldrig bleven talt om mine Bemærkninger og hans Vedtegninger.

Hans omskrevne Betænkning var næsten eenslydende med den første; der var kun gjort de faa Forandringer, som jeg med Blyant har antydet i Afskriften. (Lit. B.) I denne Skik lod han Due faa den til Oversættelse. Det viste sig saaledes, at Meningen var, at den skulde forelæses Kongen. Det blev da saameget mere nødvendigt, at Due gjorde Extrakten af Regjeringens Indstilling ret udførlig. Det har han ogsaa gjort; den er næsten en Oversættelse af hele Indstillingen. Da jeg nu saa, at Løvenskjold vedblivende vilde i Henseende til Sagen af 1820 lægge saa særdeles Vægt paa Armee-Departementets Kommunikation til Sandels af Resolutionen af 13de Oktbr. 1820, talte jeg atter med ham derom. At jeg den Tid var Chef for Armee-Departementet, havde jeg forhen sagt ham. Jeg søgte nu at overtude ham om, at hos hvemsomhelst Forsømmelsen eller Feilen end var, kunde Sagens lange Henstand ei have nogen Indflydelse paa Kvæstionen om Tiltale imod Wedel. Men han erklærede ikke at kunne dele denne Anskuelse. Jeg gjorde ham ogsaa opmærksom paa, at efter hans Fremstil-

ling af Sagen kunde der blive Spørgsmaal, om jeg ikke maatte udtræde og ikke deeltage i dens Behandling. Men dette sagde han, at han ikke fandt Grund til, og forsikrede derhos, at Saadant ei var faldet ham ind, ligesaa lidt som at ville forvolde mig nogen Ubehagelighed ved den Fremstilling, han efter sin Overbevisning havde gjort. Den Omstændighed, at jeg i hin Tid og omtrent i 2 Aar efter var Chef for Armee-Departementet, har gjort den Wedelske Sag end vanskeligere og ubehageligere for mig. Maaskee burde jeg i Anledning deraf have andraget paa ikke at deeltage i Sagens Behandling. Intet kunde heller være mig kjærere end at blive fri for denne fatale Sag. Men deels med Hensyn til, at her nu kun er een Statsraad, deels fordi jeg ikke vilde udsætte mig for den Bebreidelse af Kujoneri at have fjernet mig, bestemte jeg mig til, idetmindste for det Første og indtil jeg nærmere saa, hvad Vending Sagen tog, ei at andrage paa at udtræde.

Den 13de Juni. Førend jeg nu fortsætter denne vidtløftige Beskrivelse over Gangen her af den Wedelske Sag, vil jeg forklare mig noget i Henseende til mit Votum. (Litr. D.)¹⁾

a. Skjønt jeg anseer Regjeringens Fortolkning

¹⁾ Af Lit. D. hidsættes Følgende:

Vistnok er der — formedelst at den daværende Høistkommanderende ikke i sin Tid, som han burde, er indkommen med underdanigst Indstilling i Anledning af den faldne Underrettsdom — forløbet 11 Aar siden denne Doms Afsigelse, og det kunde saaledes synes haardt nu, efter saa lang Tids Forløb, at drage Kommandanten til Ansvar for denne Sag. Men det maa underdanigst bemærkes, at han kunde, ved Andragende hos den Høistkommanderende,

af Reskriptet af 1743 for at være den rette, finder jeg dog Reskriptet saa lidet tydeligt, at jeg efter

have bevirket Sagens Paakjendelse i rette Tid, hvilket han, konsekvent med sit Andragende om at faa sit Forhold undersøgt og paakjendt, der foranledigede, at Undersøgelses-Kommissionen af Deres Majestæt naadigst blev anordnet, ogsaa burde have gjort, ligesom han overalt, som pligtig til, ifølge Forordningen af 27de Septbr. 1799, ved Dom at fralægge sig offentligt fremførte Beskyldninger, vistnok burde i behørig Tid til høiere Ret have indanket den i den privat anlagte Sag faldne Underrettsdom, da han ei ved denne havde faaet Mortifikation paa den ene Deel af de mod ham gjorte Beskyldninger.

Den Roes, der tildeles Generalmajor Wedel-Jarlsberg for hans gode Bestyrelse i Almindelighed af den ham som Kommandant underordnede Straffe-Anstalt, bistemmes fuldkommen af Undertegnede, der som i sin Tid Chef for Armee-Departementet havde særdeles Anledning til at kjende denne virksomme og uegennyttige Embedsmands ivrige Bestræbelser for Straffe-Anstaltens hensigtsmæssige Indretning som for Slavernes passelige Velvære.

Men at lade hans Fortjenester af Straffe-Anstalten eller andre Omstændigheder, der i Henseende til de omhandlede Sager kunde tale for ham, faa Indflydelse i denne Instants af Sagens Behandling eller paa Spørgsmaalet, om Tiltale skal finde Sted eller ei, vilde være en særdeles Afvigelse fra det Almindelige i slige Tilfælde, en Afvigelse, der efter Undertegnedes underdanigste Formening er saameget mere utilraadelig her, hvor det gjælder en af de høiere Embedsmænd, og de formentlig Forurettede ei alene høre til den lavere Klasse, men ere af Samfundets Ulykkelige; thi Menigmand er i Almindelighed kun altfor tilbøielig til at bilde sig ind, at den Ringere ei nyder fuld Ret imod den Høiere, saa det vilde have en skadelig Indflydelse, naar Kommandantens formentlig uforsvarlige Forhold unddroges Domstolens Prøvelse.

De omhandlede tvende Sager er der meget skrevet om i offentlige Blade, og de have vakt særdeles megen Sensa-

min Overbevisning ikke bestemt kan ansee Kommandanten strafskyldig for at have misforstaaet det.

b. Jeg har troet at maatte indskrænke mig til at sige, at Tiltalens Iværksættelse er overensstemmende med Rigets Love. At dens Efterladelse er stridende imod dem, vovede jeg ikke at sige; man kan vel ei negte Kongen den samme Ret, som Overøvrigheder have, „at bestemme om „der paa et afholdt Forhør skal følge Tiltale eller „ikke“. Jeg indseer nok, at denne Sammenligning, som enhver saadan, tildeels halter. Men ganske at lade den af Sigte troede jeg ei at kunne.

c. Jeg har anført, at Wedel selv kunde og burde sørget for at faa Sagen af 1820 paadømt i rette Tid. Dette troede jeg nødvendigt for at gaa Løvenskjolds Argumentation i den Henseende imøde,

tion. Ligesom enhver retsindig Mand maa have høiligen misbilliget den Tone, i hvilken de i mange Avis-Artikler vare omtalte, saaledes maa vist ogsaa sindige og tænkende Mænd have indseet, at Fremstillingerne vare overdrevne. Men Mange vilde dog være i Uvished om, i hvilken større eller mindre Grad Generalmajor Baron Wedel-Jarlsberg virkelig maatte være skyldig i de ham imputerede lovstridige Handlinger. Kun en Dom vil kunne hæve denne Uvished, og kun en Dom vil sætte en Grændse for fremdeles offentlige Angreb og Imputationer i denne Anledning.

Ytringer i offentlige Blade bør visselig ikke have afgjørende Indflydelse paa Afgjørelsen af, om en Tiltale bør finde Sted eller ei. Men naar, som her, Vedkommendes Forhold maa antages at egne sig til Tiltale, maa Undertegnede ansee det saameget mindre tilraadeligt at lade den udeblive, naar Sagen har faaet saamegen Offentlighed og vakt saamegen Sensation, at det er at forudsee, at dens Afgjørelse uden Dom vilde skuffe Folkets, som det synes, ikke ugrundede Forventning.

skjønt jeg forøvrigt ei har indladt mig paa specialiter at gjendrive ham, da det ei synes passende, at Voteringen i Statsraadet skal være en plaidoyer imellem Raaderne.

d. Det er baade efter min virkelige Overbevisning og derhos for at overtøye om, at jeg ei har Noget imod Wedel, at jeg har, om De saa vil, endog forstærket den Roes, der retteligen er tillagt ham for hans Bestyrelse i Almindelighed af Straffe-Anstalten.

e. Usikker om, hvorvidt det kan siges at være lovstridigt at lade en Mands Fortjeneste tale for ham til Fritagelse for Tiltale, har jeg indskrænket mig til at sige, at det vilde være en Afvigelse fra det Sædvanlige. Jeg valgte dette saameget mere, som jeg tror, der er enkelte Tilfælde, hvor Tiltale af saadan Grund er frafaldet.

f. Hvad De maaskee allermindst vil bifalde, er, at jeg paa en Maade har peget paa, at Formildelse i den idømte Straf for Wedel i sin Tid kan finde Sted. De seer vel imidlertid, at jeg gjorde det for desmere at bevæge Kongen til at bifalde Tiltalen. Jeg tog det saameget mindre i Betænkning, som det er min fulde Overbevisning, at naar først Sagen er lovligen behandlet og paadømt, er der saare megen Grund til at lade Wedels virkelige Fortjenester komme i fortrinlig Betragtning.

g. Det følgende Ræsonnement, ihvorvel, som jeg tror, ei upassende til at siges eller læses for Kongen, vil maaskee findes mindre passende til at staa i et officielt Votum til Protokollen. Men skulde det kunne gjøre den tilsigtede Virkning, saa maatte Kongen vide, at det vilde følge Protokollen,

og jeg maatte derfor lade det være indført i mit Votum, trods den Kritik, det kan paadrage mig. Overalt er mit Votum skrevet ene med Hensyn til at virke paa Kongen og bringe ham til, hvad jeg tror, der er det Rette i denne Sag, og ikke til at frie mig for Ansvar eller for at komme til at brillere med et fortræffeligt Votum.

h. Sluttelig maa jeg bemærke, at det ei var nogen let Sag at skrive et Votum i denne Sag, da Regjeringens Indstilling jo indeholdt alle væsentlige Argumenter for den Mening, jeg vilde forfægte; og kun at gjentage de samme i mit Votum, vilde været baade flaut og hensigtsløst.

At Forholdet imellem Løvenskjold og mig er blevet meget spændt, behøver jeg ei at sige Dem, ligesaa lidt som at dette er mig særdeles ubehageligt. Egentlig Uvenner ere vi ikke; der er fra begge Sider al Høflighed og Artighed, men det er dog en fornem, eller en fremmed Artighed. Forøvrigt maa jeg, Sandheden tro, bemærke, at han, ligesaa lidt som jeg, lader Spændingen imellem os have nogen Indflydelse paa vore fælles Overlægninger om andre Sager.

Løvenskjold sagde flere Gange, at han aldeles ikke havde talt med Kongen om Wedels Sag. Jeg tror ogsaa, det var saa endnu den Tid, da Kongen for længere Tid siden sagde saa bestemt til Due, at han vilde bifalde Indstillingen om Tiltale imod Wedel, hvilket Due berettede Dem. Som De vil erindre, skrev jeg den Tid, at jeg just ikke troede Freden. Det viste sig ogsaa, at den ei var saa sikker, thi ei længe efter talte Kongen igjen med Due om Sagen og ytrede, „at han let vilde komme fra

„den, thi saasom Anordningerne ei vare tydelige, „saa vilde han lade al Tiltale for denne Gang bortfalde.“ Om Løvenskjold da havde talt med Kongen, eller om Prindsen skulde have gjort det, eller om det er Andre, som mundtlig eller skriftlig have virket paa Kongen, det veed jeg aldeles ikke. Due gjorde, som det lader, ret djærve Forestillinger imod hint Kongens ytrede Forsæt og bad overalt Hs. Majestæt ikke at tage nogen Beslutning, førend han tilfulde havde hørt Sagen.

Da Due var bleven færdig med den vidtløftige Extrakt, proponerede jeg Løvenskjold, at vi skulde samles for at høre den oplæse. Løvenskjold bifaldt dette. Imidlertid gik han dog ned til Due og bad om først at faa Extrakten til Gjennemlæsning. Han beholdt den nu i flere Dage; og da jeg erindrede om den aftalte Oplæsning, sagde han, at han nu snart var færdig med at læse den, hvorefter han skulde sende den til mig, og han troede saaledes, at Oplæsning for os samlede ei behøvedes. Det kunde da ogsaa være det Samme. Hovedsagen var, at Løvenskjold nu havde læst og bifaldt Dues Extrakt, før den forelæstes Kongen.

Nu var da endelig Sagen færdig til Foredrag, og det kom da an paa, at Kongen vilde bestemme en Dag dertil. Da Due den 7de dennes i anden Anledning var hos Kongen, spurgte denne selv om Wedels Sag, sagde, il faut terminer cette affaire, og befalede Due at komme med den Dagen efter. Kongen gav sig da Tid, og hørte sig alt Nødvendigt forelæse. Hans Beslutning blev, „at Tiltale skulde „finde Sted i Anledning af Sagen i 1831, at Regeringen skal indkomme med Forslag til Røglementer

„etc. for Slaverierne, og at i Henseende til Sagen af „1820 skal Regjeringen først oplyse, hvem der er „Skyld i dens lange Henstand, in specie, om ikke „General-Prokurøren burde have paaseet dens „Fremme“.

Den 9de vare vi samlede til sædvanlig forberedende Gjennemgaaelse af andre Sager, og omhandlede da naturligvis ogsaa Kongens intenderede Resolution i den Wedelske Sag. Løvenskjold var vel ei tilfreds med den, men tog det meget rolig. Imidlertid sagde han, „at skjønt han fandt det „urimeligt at tillægge General-Prokurøren Skylden, „saa vilde han ei tale mere i denne Sag; han „havde sagt sin Mening i Sagen, og nu maatte Kongen „resolvere, hvad han fandt for godt.“ Jeg for min Deel ytrede, at jeg fremdeles vilde inherere den Formening, at Wedel i alle Fald burde sættes under Tiltale, hos hvem ogsaa Skylden for Udsættelsen var. Løvenskjold forlangte nu af Due sin Betænkning tilbage, sigende, „at den nu er benyttet efter sin Hensigt.“ For en Tid siden, da Løvenskjold og Due talte om den Wedelske Sag, (thi med Due har Løvenskjold jevnlig talt om den, men ikke med mig) og Due talte om Følgerne af, at ingen Aktion fandt Sted, sagde Løvenskjold, „og jeg vil vel blive stenet, naar mit Votum bliver trykt.“ Deraf skulde man tro, at det dengang var hans Mening, at det skulde vedlægges Protokollen. I denne Samling opkastede jeg atter det Spørgsmaal, om jeg ei nu burde andrage paa at udtræde og ikke deeltage i Sagens Behandling. Men baade Løvenskjold og Due antog, at dertil ei endnu var tilstrækkelig Anledning.

Jeg skrev nu et nyt Votum (Litr. F.) for at forelæses Kongen og for at vedlægges Protokollen, ifald Kongen vedbliver den intenderede Resolution. Vistnok kunde det synes nok, maaskee endog for Publikums Tilfredsstillelse, naar Wedel kommer under Tiltale for den ene Sag. Men deels synes mig, der er mere juridisk Forpligtelse til at instituere Tiltale for Sagen af 1820 end for den anden, deels kan det ei hjælpe Wedel stort at blive fri for den ene Aktion, naar han dog skal aktioneres for den anden, og deels vilde det være dobbelt haardt for Wedel, ifald han tilsidst dog skulde tiltales for Sagen af 1820, og saaledes kom to Gange under Tiltale, istedetfor at det nu kan skee paa eengang.

Jeg skrev tillige en exposé (Litr. G.) til at forelæses Kongen for at gjøre opmærksom paa, deels at General-Prokurøren ei bar Skylden, deels at Regjeringen neppe kan oplyse mere end skeet er i Henseende til Forsømmelsen, og endelig erklærede jeg, at jeg i 1820 selv var Chef for Armee-Departementet, da jeg ei vilde, Kongen skulde være uvidende herom.

Igaar var Due oppe med andre Sager til Referat og fik da talt videre om den Wedelske Sag og forelæst mine Opsatser F. og G. Kongen gik nu over til den Mening, at Wedel skal sættes under Tiltale for begge Sager, og at der ei skal moveres Noget om Forsømmelse hos General-Prokurøren, men at Regjeringen dog skal give nærmere Oplysning om, hos hvem Forsømmelsen hviler, paa hvilken Resolution der da ei kan være noget Væsentligt at udsætte. Maatte det nu kun blive derved! Da

Due imorges berettede Løvenskjold dette Udfald, tog han det meget roligt, men undrede sig derover, da han igaar, efter at Due havde været oppe, havde været til Taffels, og Kongen da havde talt om Wedels Sag og syntes endnu at være ubestemt om, hvad han vilde resolvare. Løvenskjold fortalte endvidere, at han da havde spurgt Kongen, om han havde været saa naadig at lade Due oplæse hans, Løvenskjolds, Betænkning, og at han, da Kongen dertil havde svaret ja, havde sagt, at han saa ei havde mere at sige i den Sag, men kun at contrasignere den Resolution, Hs. Majestæt finder for godt at tage. Det er klart, at Kongen føler sig generet ved at vide, at Løvenskjold er af den Mening, at ingen Aktion skal anlægges. Iovermorgen skulle vi have Statsraad. Gud veed nu, hvad det endelige Resultat bliver.

Den 14de Juni. Jeg har ikke forglemt, hvad De tilskrev mig, angaaende at Oberstløjtnant Kjerulf var bortreist. Men da jeg antager, at han vil være tilbage omtrent til den Tid, Resolutionen vil være i Kristiania, saa har jeg troet at kunne undgaa at movere om et andet Medlem i hans Sted, hvilket maaskee atter turde kunne vække ny Betænkning hos Vedkommende.

Bliver Resolutionen saaledes som Kongen nu sidst sagde, saa maa vel Regjeringen affordre, iblandt Andre, Armee-Departementet dets Erklæring i Henseende til Henstanden af Sagen af 1820. Departementet maa vel afgive en saadan, men det maa maaskee overlade til mig, eller forlange, at jeg erklærer mig for den Tid, jeg var Chef. Jeg faar da see, hvordan jeg klarer mig. Jeg negter ikke,

— og det ærgrer mig nu — at Udtrykkene i Kommunikationen til Sandels af Resolutionen af 13de Oktober 1820 kunde været bedre valgte.¹⁾

- ¹⁾ Dette sigter formentlig til, at der i Kommunikationen var henstillet til den Høistbefalende at „forføie det Fornødne“, hvad der foranledigede Statsminister Løvenskjold til i sin Betænkning (lit. B) at udtale sig saaledes: „Jeg kan ikke finde mig beføiet til at ytre mig om en Sag, passeret 8 Aar før min Embedstiltrædelse, saameget mindre, som den synes at være en aldeles afgjort Sag (res transacta, affaire finie). Thi Armee-Departementet har i sin Tid henstillet til den kommanderende General at forføie, hvad han maatte ansee fornødent, naar Udfaldet viste sig af den af Kommandanten anlagte private Sag, og den kommanderende General har ved derefter Intet at forføie stiltiende erkjendt, at han ikke fandt Justits-Aktion nødvendig, hvorfor Kommandanten maatte have tilstrækkelig Grund til at ansee sig fritaget, da han ikke efter Dommens Afsigelse blev sat under Tiltale.

Om Regjeringen ikke deelte den kommanderende Generals Anskuelse, havde den rette Tid til herom at ytre sig været dengang, Bythingsdommen var afsagt. At dette ikke er skeet, synes at vise, at Regjeringen dengang har deelt den kommanderende Generals Anskuelse, thi hvorfor forholdt den sig, i modsat Fald, da og i paafølgende 11 Aar aldeles passiv? At fremkomme med en modsat Anskuelse 11 Aar senere, fordi Sagen nu er bleven releveret i offentlige Blade, synes for mig høist paafaldende. Naar Justits-Departementet anfører, at Præskription af Lovovertrædelse efter vor Lovgivning ei finder Sted, bør denne vigtige Sætning dog vel fortolkes saaledes, at naar en Forbrydelse opdages 11 Aar efter at den er begaaet, er den sene Opdagelse ingen Hindring for at sætte Forbryderen under Tiltale; men neppe er det billigt, retfærdigt eller humant at sætte en Embedsmand under Tiltale for en Handling begaaet for 11 Aar siden, som Regjeringen da kjendte ligesaa godt som nu; uden at den da har gjort noget Skridt til dens Paatale. Dengang

Men Aarsagen var formodentlig, at jeg dengang ei tænkte saa nøie over Udtrykkene. Overalt har jeg maaskee blot tænkt paa, at Sagen egentlig ei vedkom Departementet men den Høistbefalende som Jurisdiktionschef. Det var ogsaa en gal Form, der brugtes den Tid, nemlig at judicielle Sager foredroges af Armee-Departementet; det tilhører ei dettes Natur at føre Opsyn med Justitiens Pleie. Men saadan som det var, vil det maaskee kunne bebreides mig, at jeg ikke paasaa, at der indkom Indstilling om Sagen fra den Høistbefalende.

begjærede Kommandanten selv hans i offentlige Blade paaankede Forhold undersøgt og paadømt. Efter 11 Aars Forløb kan han have tabt de Bevismidler til sit Forsvar, som han dengang havde.

Under Overveielser af det Spørgsmaal, om Generalmajor Baron Wedel-Jarlsberg i førnævnte Anledninger bør sættes under Justits-Aktion eller ikke, forhenes og hans anerkjendte Orden, Retskaffenhed, Virksomhed og in specie hans Fortjeneste af Straf-Anstalten at burde lægges i Vægtskaalen.“

I Modsætning hertil er der, foruden hvad i en foregaaende Note er citeret af lit. D., endvidere i lit. G. anført Følgende:

„At den Høistbefalende af Udtrykkene i Armee-Departementets førnævnte Kommunikation skulde have udledet, at det var ham overladt, uden nogen underdanigst Indstilling til Deres Majestæt, selv at afgjøre, om Tiltale imod Kommandanten skulde finde Sted eller ikke, kan Undertegnede ikke antage; thi dels hverken var Departementet berettiget til at meddele, eller kunde han af Samme modtage en saadan Bemyndigelse, dels var det klart, at ligesaavel som Kvæstionen om at udsætte at tage Bestemmelse om den omhandlede Tiltale blev afgjort af Deres Majestæt, saaledes maatte den endelige Afgjørelse — og med end mere Grund — bero paa Deres Majestæt selv.“

Jeg afsender ikke dette Brev med Posten idag; jeg vil fortsætte det, indtil Sagen er endelig resolveret af Kongen.

Den 16de Juni. Igaaraftes Kl. 9^{1/2} (en behagelig Tid at pleie Forretninger) havde vi da Statsraad. Wedels Sag skulde være den første. Men først fik vi da lang Passiar i politisk Materie, fornemmelig om Republikanisme og Journalisme. Dette gjorde mig virkelig end mere ængstelig for den Wedelske Sag. Men see, da det kom til den, gik det af over Forventning, kort og godt. Due oplæste Resolutionen, redigeret efter hvad Kongen sidste Gang havde dikteret ham, og den bifaldtes. Jeg havde naturligvis ei Føie til at anmærke Noget derved, da den jo i det Væsentlige er overensstemmende med min Mening; og jeg har nu heller ingen Grund til at forlange noget mit Votum vedlagt Protokollen. Løvenskjold talte kun nogle Ord, omtrent som saa: „Deres Majestæt kjender min Mening og mit Votum i denne Sag, til hvilket jeg ei „har Noget at tilføie. Skjønt det forøvrigt ei er „nødvendigt, saa, for ei at see ud som om jeg ei „turde være mit Votum bekjendt, ønsker jeg det „vedlagt Protokollen.“ Kongen svarede, at han fandt dette rigtigt, og dermed var da Sagen færdig. Kongen paalagde Due at vise Resolutionen til Kronprindsen, men jeg vil dog haabe, at der ei skeer nogen Forandring i den.

At de to første Punkter af Regjeringens Indstilling ere i Resolutionen slaaede sammen til eet, er nok mindre heldigt, men Kongen vilde nu have det saa — Gud veed hvorfor — og det var ei værd at stride derom. (I Randen er tilføiet: Dette var en

Misforstand af mig, det var kun i det Franske saaledes sammendraget, men ei Meningen, at det skulde blive saa i Resolutionen). Den lange Resolution om de nødvendige nye Love eller Reglementer for Straf-Anstalterne kan der vistnok, jeg indseer det, være endeel at sige paa. Men De veed selv, at man her ofte maa lade endeel Saadant passere, for ei at udsætte det Væsentlige af en Sag for at faa en uheldig Afgjørelse.

Befalingen om, at der nærmere skal erklæres, om hvem der er Skyld i Forhalingen af Sagen af 1820, kunde jeg i min Stilling ei søge at afværge, om der end havde været noget Væsentligt at sige imod den.¹⁾

Da Løvenskjold for et Par Dage siden atter talte med Due om Wedels Sag, lod det til, at han var ængstelig eller dog lei over, hvad der vil blive talt og skrevet om hans Votum i denne Sag. Due sagde da, at det jo ei blev bekjendt, da Hs. Excellence vel ei vilde lade det vedlægge Protokollen. Løvenskjold svarede: „o, det bliver altid bekjendt, og er det maaskee allerede.“ Det syntes da den-

¹⁾ I Justits-Departementets Foredrag af 24de November 1832, der bevirkede kongelig Resolution om, at Overkrigsrettens Dom, hvorved Baron Wedel var ilagt en Mulkt af 300 Spdr., ikke skulde paaankes til Høiesteret, blev udførligt behandlet Spørgsmaalet om, hvem der var Skyld i Forhalingen af Sagen af 1820. Og efter at have refereret samtlige de til Spørgsmaalets Udredning fra alle Vedkommende indhentede Erklæringer, udtalte sluttelig Departementet, at man „maa antage, at afdøde Grev Sandels er „den, paa hvem Ansvarer i den omhandlede Henseende „hviler, og at saaledes nu Intet i den Anledning kan „blive at foretage.“

gang, at det dog ei var hans Hensigt, at det skulde vedlægges Protokollen. Men igaar, da vi kjørte sammen til Slottet, sagde han mig, at han nu havde besluttet sig dertil. Jeg sagde ham, at jeg i hans Sted ei vilde gjøre det, saasom han vel ei kunde ansee Kongens Bifald til Regjeringens Indstilling i denne Sag for en saa urigtig Resolution, at han maatte reservere sig imod den. „Nei, sagde han, „det gjør jeg just ikke. Jeg forudseer ogsaa, hvad „man vil skrive om mit Votum; men det vil skee, „om det end ikke vedlægges, og jeg vil ei, at man „endvidere skal kunne sige, at jeg ei tør være mit „Votum bekendt.“

Jeg ærer denne Følelse hos ham. Men jeg anseer det dog for at være ret ilde, om han lader sit Votum følge in extenso, saadan som det er. Jeg vil derfor søge Leilighed til at tale nærmere med ham derom og foreslaa ham at forkorte det, eller idetmindste at udelade hans Recit af Sagen; jeg tror, jeg som Kollega skylder at gjøre det, om jeg end atter misforstaaes af ham.

Den Wedelske Sag, der har voldet mig megen baade Ængstlighed og Ærgrelse, er da nu decideret, og efter min bedste Overbevisning i det Væsentlige paa den rigtige Maade. Men Wedel og de, som med ham havde ønsket og ventet et andet Udfald, ville vel give mig Skylden for, at de bleve skuffede. Det er ogsaa muligt, at om jeg havde tiltraadt Løvenskjolds Mening, saa var der ingen Tiltale bleven af. Men hvemsomhelst af de andre Statsraader, der istedetfor mig havde været her, vilde jo i denne Sag have ytret den samme Mening, som jeg nu har ytret. Jeg ligesaalidt som nogen af de

andre Statsraader har Noget imod Wedel. Tvertimod, jeg agter ham meget for de mange gode Egenskaber, jeg kjender hos ham. Skjønt jeg saaledes ansaa mig pligtig til at votere for Tiltale imod ham, ønsker jeg derfor, at han ved Dommen maa blive behandlet med al mulig Skaansomhed. Det haaber jeg ogsaa vil blive Tilfældet.

Meget at ønske er det visselig, at Kommissionen vilde alvorligen bestræbe sig for at tilendebringe Sagen saa hastigt som muligt. Men tvivlsomt er det vel, om den kan blive færdig dermed, til Kongen kommer. Det synes nu temmelig vist, at han vil tiltræde Reisen omtrent den 10de Juli.

Dette lange Brev og dets Bilag beder jeg maa blive aldeles imellem os. Løvenskjolds Fremgangsmaade i det Hele i denne Sag og det Forhold, den har frembragt imellem os, vil jeg ei heller have bekjendt og omtalt, især da det vel jevner sig snart igjen; han er en Mand, hos hvem jeg ei miskjender de mange gode Egenskaber, han har for den Post, han beklæder; han har sine Brøst, og saa have vi vel Alle, hver paa sin Maade. Mine egne Vota har jeg vel ei nogen Frygt for at lade see; men for det Første ønsker jeg, at de ikke blive bekjendte; det kunde faa Udseende af, at jeg havde fremsendt dem af Ostentation for at vise, hvorledes jeg havde fremvirket Kongens Beslutning. Altsaa, det Hele bliver kun imellem os, og jeg beder Dem, efter Gjennemlæsning, at sende mig tilbage, ei alene Bilagene, men ogsaa selve dette mit lange Brev; det har kostet mig Umage at faa skrevet denne lange Beretning, som jeg ønsker at opbevare til Erindring om den

noget nær fataleste af alle de Sager, jeg har havt med at gjøre. Jeg meddeler Dem denne Beretning, deels fordi De, som har behandlet Sagen, maa være meget interesseret for at vide dens Gang her, deels fordi det vil være mig kjært at erfare Deres Mening om det, jeg har foretaget ved den, selv om De ei ganske billiger, hvad jeg har gjort eller skrevet. At der forøvrigt er Et og Andet i denne Beretning, som ei behøver at være nogen Hemmelighed eller som jo generelt kan omtales, det forstaar sig. De vil nok vide at træffe Grændsen derfor.

Den 17de Juni. Jeg talte til Løvenskjold, angaaende om han ei vilde forkorte sit Votum, eller dog udelade Reciten. Han hørte mig rolig, men sagde, „at han deels troede, at det, for at forklare „hans Anskuelse, maatte være som det var, deels an- „saa han det rigtigst, at det blev vedlagt saaledes, „som det af Due var forelæst Kongen.“ Jeg tror ikke, han tog min Proposition ilde op, eller mistænkte mig for nogen skjult Hensigt dermed; men neppe indsaa han heller tilfulde, at det kun var til hans eget Bedste, at jeg indlod mig paa at raade ham i denne Sag; nu — dixi et liberavi animam meam, sige jo I Herrer Latinere.

Men idag havde jeg igjen en Ængstelse, og jeg tilstaar det, en virkelig Ærgrelse. Da vi vare samlede for at høre Due oplæse de paa Norsk redigerede Resolutioner, hvoriblandt ogsaa den om Wedel, sagde Løvenskjold medeet, „ja det er jo saa, at der „nu kun befales Aktion for den ene Sag“ (den af 1831). Due læste da op for ham det Franske, der blev oplæst i Statsraadet, som udtrykkelig ogsaa nævner Sagen af 1820, og jeg erklærede, som jeg

ogsaa edelig kan bekræfte, at jeg hørte det saaledes oplæse. Men Løvenskjold erklærede paa det Bestemtteste, at han aldeles ikke havde hørt det saaledes, eller forstaaet det anderledes, end at Tiltalen nu kun gjældte for den ene Sag. Due bemærkede ogsaa, at da han den 12te havde været hos Kongen, og Hs. Majestæt havde bestemt sig til, at Tiltale for begge Sager skulde finde Sted, havde han behørigen berettet Excellencen dette; men Løvenskjold forsikrede høitideligen, at han ei havde forstaaet Due saaledes. De kan vel tænke Dem Ubehageligheden af dette, der syntes at spaa, at Resolutionen nu vilde blive indskrænket til Tiltale for den ene Sag, ja kunde meget let lede til, at hele Resolutionen blev forandret. At Løvenskjold var in bona fide, maatte jeg paa hans Forsikring antage, men besynderligt, at han ei havde hørt nøiagtigere til. Men da han nu bestemt troede, at Kongens Mening var anderledes, end Due og jeg antog den at være, saa var det uundgaaeligt, at Kongen maatte spørges derom. Løvenskjold paatog sig dette og forsikrede os, at han blot og bart skulde spørge Kongen om, hvad hans Mening var, uden at søge paa nogen Maade at virke paa Kongen. Løvenskjold kom snart tilbage, og underrettede da Due om, at Kongens Mening var saadan som af Due oplæst og som af mig forstaaet, og at Resolutionen nu kan skrives saaledes som redigeret.

Nu synes da Sagen atter at være færdig, men Protokollen er endnu ikke underskreven, altsaa endnu Usikkerhed.

Dersom nu Løvenskjold havde bragt den Be-

skød, at Resolutionen skulde være saadan, som han havde forstaaet den, saa skulde da Due for det Første været oppe for at høre dette af Kongen selv. Men skulde jeg da ladet det gaa dermed, eller forlange Sagen paany foredraget i et Statsraad? Det Sidste var unegtelig det strikte Rigtige; men tvivlsomt var det dog, hvad jeg gjorde klogest i, thi det var ei at beregne, hvad' et nyt Foredrag af Sagen kunde lede til. Nu, Gud skee Tak, jeg kom da ei i dette Dilemma.

Tillad mig at henstille til Dem, om det ikke var rigtigt at sørge for, at naar Resolutionen i Wedels Sag er kommen og Departements-Tidendens Udgivere tro at burde i Bladet nævne noget om den, de da indskrænke sig til at indføre Resolutionen, uden at anføre, hvad Mening Generalauditøren og Kommandoen have havt, og end mindre at omtale, at En af Raadet her har dissenteret. At de andre Blade vrøvle om Sligt, kan ei hjælpes, men det synes ei passende af en, saa at sige, officiel Tidende. Der er desuden noget Ubilligt i blot at fortælle, at denne eller hin Embedsmand har erklæret eller voteret saa eller saa, naar man ei kan indføre Erklæringen eller Votumet in extenso, og kunde disse vidtløftige Dokumenter end indføres, saa fordredes atter, for at fælde en rigtig Dom om dem, at Akterne i Sagen, eller dog meget af dem, ogsaa skulde offentliggjøres.

Dersom De har den Godhed at svare Noget paa, eller rettere meddele mig nogle Bemærkninger til denne min lange Beretning, da skriv derom i et særskilt Brev.

Den 18de Juni. Nu, Kl. 5, har Due faaet Protokollen underskrevet af Kongen, saa den afgaar nu med Posten, hvorfor jeg da ogsaa slutter og afsender denne lange Epistel.

Deres hengivne

Motzfeldt.

XI

Breve til Jernværkseier Jacob Aall.

(1843—1844).

Kristiania 2den April 1843.

Hr. Jacob Aall senior.
Ridder.

Af Deres Koncept til 3die Deel af Bidrag til Norges Historie har jeg modtaget Arkene fra Nr. 1 til Nr. 67. Med særdeles Interesse har jeg læst dem. Deres Opfatning og Fremstilling af Begivenhederne og Bedømmelse af de mest fremtrædende Personer ere som mig synes i det Hele saa heldige, at der ei kan være Tvivl om, at dette Værk, naar De faar lagt sidste Haand derpaa, vil blive baade interessant og nyttigt, ja, gjøre ikke alene Dem men Nationen Ære.

Nogle Bemærkninger har jeg dog troet at kunne gjøre¹⁾. Skjønt de visseligen ikke ere af Vigtighed

¹⁾ Ved endeel af Bemærkningerne i dette og de følgende Breve findes der Henvisninger til Sidetal i Konceptet; som selvfølgelig her ere udeladte.

og gjerne kunde blevet borte, vil jeg dog ikke tilbageholde dem; de kunne ialfald tjene til Bevis for, at jeg med Opmærksomhed har læst Deres Koncept.

Det er nok ikke ganske korrekt at sige, at den hele Nation paa den Tid var deelt i tvende store Partier. Mængden af Folket, ja, i de fjernere Distrikter næsten Alle, havde da ei engang noget rigtigt Begreb om, hvad der skulde og kunde foretages, og end mindre om Partistrid i den Henseende. Det var først hen i Tiden, da Partierne paa Eidsvold dannede og udtalte sig, at der ogsaa i Folket dannede sig Partier, dog nok ikke med megen Skarphed, undtagen paa Østlandet.

— — — Det var nok ikke egentlig talt Valget af Overhoved, men meget mere, om der paa den Tid burde etableres et Overhoved, som Striden var om.

— — — Jeg tror, at den større Deel af de mødende Repræsentanter i den første Tid ikke gjorde sig synderlig Idee om de vordende Partier. Hvad De her siger, kan nok egentlig kun gjælde om dem, der havde havt Berørelse med Kristiania og de politiske Personer der.

— — — — I Henseende til Fuldmagterne kunde det maaskee bemærkes, hvorledes Prindsen selv afgjorde Kvæstioner om dem, uden at spørge Kommittenterne. Jeg var f. Ex. valgt baade for Artilleriet og for Bergens By. Prindsen bestemte da, at jeg skulde møde for Artilleriet, og at Meltzer, som da var i Kristiania i anden Anledning, skulde ind-

træde i mit Sted for Bergen. Da han var en af dem, der ved Valget i Bergen havde, næst de Valgte, flest Stemmer, saa var der da igrunden intet Væsentligt at sige herpaa. Underligere var det derimod med Sibbern, der var valgt baade for Akershusiske Ridende Jægere og for Smaalehnenes Amt. Han bestemtes at tage Sæde for Jægerne, men der kom Ingen i hans Sted for Amtet.

— — At Attraaen efter absolut Selvstændighed ikke var aldeles almindelig, er sandt. Men at den var mestendeels indskrænket til Prindsens nærmeste Omgivelser og en liden Kreds af politiske Sværmere, turde maaskee være formeget sagt.

— — Skildringen af den værdige Anker underskriver jeg i enhver Henseende, og jeg tror der kunde tilføies, at det var et saare heldigt Valg, da han blev den første norske Statsminister. Hans rigtige Takt og hans elskværdige Personlighed bidrog i Stockholm mere til i Begyndelsen at faa Forholdene ordnede paa en god Maade, end Nogen tror, der ikke som jeg har seet det.

— — Grøgaards Ytringer vare stedse nette og meget vittige, og mig syntes, at han uden Undtagelse var den af Forsamlingen, som var mest Taler. At han ofte var bidende, maaskee stundom formeget, er vist. Det var imidlertid ikke dette, som jeg dadlede hos ham, men jeg syntes at finde, at han som oftest mere spillede paa Overfladen for at angribe Modstandernes svage Side, end gik tilbunds i Betragtningen af de Gjenstande, der omhandlede. Og dette beklagede jeg, thi sandelig, han havde baade Kundskaber og Evne til tilbørligen at granske og fremstille en Sag. Det er vist, at han kunde været

et saare dygtigt Medlem af senere Storting; der vilde han i Komiteerne have maattet anvende sine store Evner til ret at drøfte Sagerne.

Hvad Wergeland angaar, da er Ingen villigere end jeg til at erkjende hans redelige Villie til at fremme Norges Held, og hans særdeles Studium i, hvad der vedkommer Statsforfatningen. Jeg giver ham ogsaa Kredit for hans uforfærdede Mod til frit at udtale sin Overbevisning. Men aldrig forekom han mig som en dygtig eller heldig Taler i Forsamlingen. Han manglede efter min Mening en vis Smag for, eller vel rettere, et rigtigt Begreb om parlamentarisk Veltalenhed. Maaskee har han ei heller den overlegne Aand, der udfordres for at kunne gjøre meget lange Taler interessante og fængsle vedholdende Opmærksomhed ved dem. Men hvad jeg især tror der skadede hans Foredrag, var en vis ham selv vel ubevidst Arrogance, hvormed han udtalte sine Meninger, og som syntes at sige, at kun han var den, som tilfulde forstod den omhandlede Gjenstand. Alt dette er vistnok kun min individuelle Mening, og det er gjerne muligt, at den er feilagtig. Men jeg har dog fremsat den, for at give Anledning til, at De nærmere kunde overveie de Udtryk, De paa nogle Steder bruger om denne Mand som Taler.

— — — Saa ganske ubetinget vilde jeg ikke sige, at Prindsen aldeles afholdt sig fra at indvirke paa Rigs-Forsamlingen, skjønt det er sandt, at han i alle Fald gjorde dette delikat og med Maadehold. Det er vist, at han nogle Gange kaldte Præsidenten og Vice-Præsidenten til sig og diskuterede med dem en og anden af Forsamlingens Beslutninger, dog for-

mentlig saare sjelden med nogen Virkning. Jeg erindrer, at Sverdrup og jeg bleve kaldte, og at Prindsen da forestillede os Urigtigheden af den allerede for nogle Dage siden fattede Beslutning, at „Kongen ikke uden to Trediedele af Stortingets Samtykke maa modtage nogen anden Krone.“ Han anførte, at det engang i Tiden kunde blive til stort Held for Norge, om Kongen fik et Rige til at regjere over. Vi negtede vel ikke Muligheden deraf, men ansaa det afgjort, at i et saadant sjeldent Tilfælde vilde Stortinget ingenlunde negte sit Samtykke. Forøvrigt var Samtalen i al Blidhed, og der blev aldeles ikke hentydet paa, hverken at Prindsen var den, der maatte blive Konge i Norge, eller paa hans Udsigt til at arve den danske Krone.

— — Oberstløjtnant Stabells her omtalte Ytring afgaves ikke den Dag men først Dagen efter, den 18de. Dette gav Anledning til, at Nogle troede, at Stabell her ikke talte af sig selv men gik Andres Erinde, hvilket nok ikke forholdt sig saa. Jeg lærte senere at kjende ham som den Mand, der selv baade kunde danne sig en Mening og godt fremstille den skriftligen. Forøvrigt kunde Mange, endog af Falsens Parti, ikke undlade at bifalde Stabells Ytringer.

Wergelands Ytring i denne Tale imod Rigsforsamlingen¹⁾ stødte ogsaa mig meget. Jeg ynder vistnok Frimodighed i Talen, og jeg tager det heller ikke saa nøie, om deri findes Bitterhed imod enkelte Medlemmer. Men saa høit at dadle hele Forsamlingen og det, som denne har besluttet, er efter

¹⁾ 19de April.

mit Begreb aldeles uparlamentarisk. Imidlertid var det nok mindre rigtigt, at man, istedetfor strax at paatale saadanne Udtryk, gjemte det til en senere Tid.

I Henseende til Deres Klassifikation af Medlemmerne i forskjellige Partier har jeg intet Andet at bemærke, end at Stabell, Kjøbmand Schmidt og Byfoged Hornemann maaskee rettere henføres til dem, der vare noget uvisse om, til hvad Side de burde slaa sig.

— — Det er vistnok baade interessant og nyttigt, at her findes omtalt de omhandlede baade Begivenheder og Rygter; men jeg tror, at Deres Udtryk i Noten antyder en større Vægt af Rygterne paa Selvstændigheds-Partiet, end de i Almindelighed havde.

— — Jo, det er sandt, at der fra først af blev aftalt en Plan for Valget af Præsidenter og Vice-Præsidenter. Det var som Følge heraf, at Anker, Hegermann og Fabricius — for at vise disse hæderlige Mænd, tildeels vel ogsaa deres respektive Stillinger, skyldig Opmærksomhed — bleve valgte. Men med Flid til de 3 første Uger, da man tvivlede om deres Evne til at fungere, naar Konstitutions-Udkastet skulde diskuteres. At der for de 3 sidste Uger blev valgt Mænd af Selvstændigheds-Partiet, var naturligt, da dette var det talrigste. Forøvrigt tillader jeg mig den almindelige Bemærkning, at Hensynet til hvilke, der vare Prindsens ivrige Tilhængere, neppe var saa almindeligt, som De synes at antage. Jeg kan for min egen Deel sige, at det aldrig var egentlig for Prindsen, jeg arbeidede, skjønt jeg ansaa ham nødvendig — om De vil, efter

Omstændighederne uundværlig for den Bygning, jeg troede der kunde opføres. Og jeg antager, at Mængden af det Parti, hvortil jeg hørte, i den Henseende tænkte som jeg.

General Petersen var, foruden en hæderlig og dygtig Militær, en brav og meget dannet Mand, temmelig hjemme i belles lettres; men sandt er det, at han ikke tog synderlig Deel i Forhandlingerne; han var baade sygelig og af et irritabelt Gemyt.

Til Deres Fremstilling af Scenen med Wergeland¹⁾ vil jeg tilføie: Saavidt jeg erindrer, var det Bonden Elling Valbø, der af Præsidenten blev anmodet om at bede Wergeland komme op; og der sagdes, han gjorde det paa den Maade, at han sagde til ham: „Du faar komme op nu, Du skal rette for Dig.“ Til Sagens Ende bidrog jeg ved at ytre, at „da Wergeland havde erklæret, at det ikke havde været hans Hensigt at fornærme Nogen, saa bør „dette antages for fyldest.“ At dette forholder sig saa, vil vist ogsaa Wergeland erindre; thi da jeg i Sideværelset traf ham, tog han mig i Haand og takkede mig med Varme for, hvad jeg havde gjort.

Om Affæren med Tank erindrer jeg, som ikke hørte hans første Ytringer, at jeg ude paa Kirkegaarden blev af General Petersen, der var meget opbragt, anmodet om som Vice-Præsident at tilrettevise Tank, saasom man ei kunde faa fat paa Sverdrup²⁾, der var i Samtale med Kongen. Jeg undslog mig længe derfor, men tilsidst, da Tank i

¹⁾ Da denne af General Petersen blev krævet til Regnskab for Ytringer i Tælen den 19de April.

²⁾ Præsidenten.

mange Menneskers Nærværelse høirøstet forfegtede sine Ytringer¹⁾, prøvede jeg paa at gjøre opmærksom paa, at her i alle Fald ikke var Stedet til saadan Diskussion. Men han mødte mig med en saadan Heftighed, der hos en Mand i hans Stilling høiligen forbausede mig, og jeg vilde ei have mere med ham at bestille. Det var nok paa Hjemveien fra Kirken, at Sverdrup havde fat paa Tank, og at der blev en heftig Scene imellem dem; men senere kom Forsoning istand. Det kan gjerne være, at Tanks Motiv til at søge Afsked var det her anførte. Men almindeligen blev det antaget, skjønt maaskee urigtigen, at det ene var Frygten for de Svenskes Indfald i Landet.

— — Angaaende Rosenkildes Udnævnelse i Deputationen til England er jeg ganske enig med Dem. Det sagdes nok, at det skulde være for hans Færdighed i det engelske Sprog; men Gud veed, om han havde endog dette lille Fortrin. — — — — —

Jeg tvivler om, at nogen venskabelig Nærmelse af Prinds Christian til det svenske Kabinet kunde have ført til noget rimeligt Resultat. Mærkeligt er det mig forøvrigt, at der — skjønt der paa Eidsvold ofte henpegedes paa en mulig mindelig Forening med Sverige — saavidt jeg veed, aldrig forklaredes, ja maaskee ikke kunde forklares, hvordan denne Forening skulde kunne blive. Jeg for min Deel kunde aldrig forestille mig, at Sverige, støttende sig paa Kieler-Traktaten, vilde gaa ind paa Andet end enten at Norge skulde besiddes af den svenske

¹⁾ Om Skadeligheden af den saakaldte Eidsvolds-Garanti.

Konge som et ham tilhørende Rige, med Enevoldsmagt,

eller at Norge skulde sammensmeltes med Sverige, og Norges Indvaanere faa de samme konstitutionelle Rettigheder som de Svenske og fælles med dem.

Ingen af disse Alternativer kunde jeg ville gaa ind paa. Skulde jeg nogensinde blevet aldeles nødt til at vælge et af disse sørgelige Alternativer, da tror jeg, at jeg havde valgt det første; thi den Deel, som Norge, efter det andet, vilde faaet i den svenske Representation, var saa liden og intetsigende, at Norge vilde blevet underlagt ei alene Kongen men ogsaa de svenske Stænder. Ved denne Forening vilde da ogsaa Norges Nationalitet gaaet aldeles tabt.

— — — Endnu vil jeg her nævne en Ting, som maaskee aldrig kom til Deres Kundskab, at nemlig nogle enkelte Medlemmer af Forsamlingen ytrede i Fortrolighed den Idee, at det, for sikkert at befries for at komme under Sverige, vilde være bedst at overgive Norge til England, eller at vælge en engelsk Prinds til Konge i Norge. Ideen fandt ingen Anklang, fortjente den nok ei heller, og snart hørtes i mere Tale om den. Maaskee denne flygtige Idee ikke engang fortjener at bemærkes i Deres Værk.

— — — — —

Kristiania 16. Oktbr. 1843.

— — Forskriften eller — som den nok rettere bør kaldes — Vælgernes næsten enstemmigen udtalte Mening eller Villie lød ikke paa Kongevalget men generelt imod Forening med Sverige.

Det kan vel være, at de bergenske Repræsentanter havde Uret i at ansee sig bundne derved, — ja, in abstrakto er jeg nu ogsaa af den Mening. Men i det konkrete Tilfælde, hvor der handlede om den Kvæstion, der bestemt forudsaaes at ville være Hoved-Formaalet for Repræsentanternes Sendelse, turde nok disses Forhold ikke have saalidet for sig. Jeg vil ei gaa videre ind i denne Kvæstion, der nok ikke turde være saa simpel, som Mange tro. Kun vil jeg bemærke, at i England ofte skeer omtrent det Samme, idet Vælgerne før Valget forpligte den vælgendes Repræsentant til, over en forudseet Kvæstion, at votere efter Vælgernes Villie.

— — — — Hvad der siges om Selvstændighedens ivrige Forfegtere, kan muligens passe paa Enkelte, men visselig ikke paa Pluraliteten af dem. Jeg veed med mig selv, at jeg ikke følte at have nødigt at besmykke en ved aldeles forandrede Forhold forandret Mening. Jeg var mig bevidst, at mit Forhold paa Eidsvold havde været redeligt, efter min bedste Overbevisning. Jeg kunde derfor ikke angre det, eller blues derved, fordi Begivenhedernes Gang gav min Anskuelse Uret, og saaledes er jeg vis paa, at de Allerfleste følte, som paa Eidsvolds havde været af samme Parti som jeg. Af dem, der havde været af det modsatte, kan der vel have været Enkelte, som viste sig triumferende, fordi deres Mening syntes at vise sig som den rette. Men dette var ingeniunde Tilfældet med de fleste af dem. Man mærkede overalt under Forhandlingerne paa det overordentlige Storthing ei synderlig meget til to Partier, især da begge snart igrunnen bleve enige

om, at Foreningen burde og maatte skee. De arbeidede da begge redeligen, skjønt stundom vel paa forskjellig Maade, til at udvirke muligste Frihed og Selvstændighed for Fædrelandet.

— — — Det var Biskop Bech, som — besynderligt nok — foreslog, at Kaptein Motzfeldt skulde forfatte Kundgjørelsen. Jeg forestillede, at man jo altid pleiede at lade Præsidenten koncipere slige Dokumenter, at jeg just var temmelig betyngtet med Komitee-Arbeider, og endelig, at det syntes underligt, at just jeg, en af dem, der havde voteret imod Foreningen, skulde forfatte denne Kundgjørelse. Men det hjalp ikke, Storthinget vilde saa have det, jeg maatte finde mig deri. Og jeg erindrer, at jeg brugte hele Natten for at faa Arbeidet færdigt til næste Morgen.

Et Par Gange taltes der dog som truende om, at 6000 Russer kunde, paa første Vink, landsættes i Bergens-Stift, og engang, da jeg bemærkede, at et vist Forslag fra Kommissarierne aldrig vilde gaa igjennem i Storthinget, udbrød en af dem i Hidsighed: „ja, då vore bättre att vapnen decidera“. Men da vi paa vor Side stedse beholdt en rolig og fast Holdning, saa hørtes ikke mere til Trudslar.

— — — — For at faa Ende paa den langvarige Debat,¹⁾ fik Wedel mig til at gjøre et bestemt Forslag. Jeg skrev det da oppe i Thinget. Det blev vistnok antaget, men at det ikke var tilbørligen overveiet, det indsaa jeg selv snart efter.

— Der var vistnok Endeel, ogsaa i Lagthinget, der vare ivrige paa, strax at faa Rigsretten imod

¹⁾ Angaaende Grundlovens § 25.

Haxthausen igang, men Andre, og deriblandt jeg, vare derimod. Vi ansaa det betænkeligt at sætte en saa vigtig og en saa peremptorisk Ret i Virksomhed, imedens Gemytterne endnu vare saa oprørte, og troede overalt, at Sagen rettest udsattes til næste Storthing.

— — — — — Hvad der bestemte Lagthinget til ikke nu at sætte Rigsret var tildeels vel ogsaa de af Nansen omtalte Hindringer, men især den af mig vakte og af Andre bedre udviklede Betragtning, at da vi ikke vare valgte som til et ordentligt Storthing til Representanter for 3 Aar, men kun specielt til et overordentligt Storthing, saa vare vi, naar dette efter udført Hverv var hævet, ikke længere Repræsentanter, altsaa heller ikke Lagthings-Medlemmer, og kunde følgelig ikke sidde i Rigsret. —

— Disse vare nu de faa og vistnok ikke vigtige Bemærkninger, jeg har troet at kunne gjøre ved Deres Konzept.

Endnu vil jeg meddele nogle Notitser, skjønt uvis om de ere af den Art, at De kan have Brug for dem.

Da man i Bergen skulde afsende Representanter til det overordentlige Storthing, var man der, ligesom vel i alle fjernere Steder og Distrikter, kun ufuldstændigen underrettet om den Stilling, Riget var i. Man vidste nok, den var mislig, men ei i hvilken Grad. Repræsentanterne fra Bergen, ligesom fra flere Egne, fik derfor, for at overrække Kongen, en Adresse med tilhørende Fortegnelse over tilbudne Bidrag af Guld og Ædelstene til Anskaffelse af en Krone.

Aftenen før vi skulde afreise, kom Major Holck

tilbage fra Armeen. Uagtet det var sent, ja ud paa Natten, kom han til mig, for i Hast, i hans ivrige Maneer, at sige mig omtrent Følgende: „Alt „er tabt, vi have forregnet os i den Mand, vi satte „til at styre Riget i et kritisk Tidspunkt, og han har „omgivet sig med daarlige Karle; Armeen er bleven „saa ilde anvendt, at den er modløs og ligegyldig „og kan ei nu regnes mere paa. Søg at frelse hvad „frelses kan af Norges Ære og Selvstændighed. „Adiø.“ Jeg indsaa nok, at Holcks Dom om Tilstanden kun var Officerens; imidlertid begreb jeg, at den nok i det Hele maatte være farligere, end vi vidste eller tænkte os. Da vi kom til Kristiania, fik vi snart vide, hvorledes Sagerne stode, ja endog at Kongens Thron-Afsigelse var forlangt og tilsagt. Vi kunde imidlertid ikke undlade ved vor Audiens paa Ladegaardsøen at overrække Adressen. Kongen modtog den med megen Kontenance og med fagre Ord om den vakre Tone, han vidste der herskede i Bergen, ja han ytrede — uklogt nok, som mig syntes — Noget, der omtrent skulde sige: „Havde Thronen været saa allevegne, vilde Meget været anderledes.“ Han talte ellers kun obiter om Landets Stilling, og intet Ord hentydede paa hans Aftrædelse fra Thronen. Han saa, som mig syntes, ikke syg ud, men vel noget mismodig.

— — — — Den svenske Regjerings Valg af Kommissarier til at underhandle med Stortinget var udmærket klogt og heldigt. Jeg, som snart efter fik Anledning til at kjende en stor Deel af de høie Herre og af Embeds-Personalet i Sverige, er overtødet om, at der ikke kunde have været gjort et bedre Valg af Kommissarier. De vare Alle dannede, op-

lyste og særdeles dygtige Forretningsmænd; de fleste af dem havde før været i Stillinger, hvor de havde havt med Fremmede at gjøre, og Alle vare de hæderlige Mænd. Trods vore mange, ofte heftige Disputer under Underhandlingerne vandt de hos mig og jeg hos dem varig Agtelse og Venskab.

Den norske Statsminister og de norske Statsraader mødte ved deres første Ankomst til Stockholm baade af Høie og Lave en udmærket, ja næsten entusiastisk venlig Modtagelse, ja denne blev, i det Første, for det Meste enhver Norsk tildeel. Det var nok virkelig saa, at Mængden i Sverige i det Første troede, at Foreningen var en reen Indlemmelse af Norge i det svenske Rige, ligesom Finland fordem. De mere Oplyste saa nok, hvordan Tingen var, men tiede for ikke at støde Kronprindsen; dog var der Nogle, som ligefrem ytrede deres Misforføielse over en Forening, der „ikke engang gav Svenske Adgang til Embeder i Norge.“ Den overordentlige Forekommenhed imod de Norske tabte sig efterhaanden en heel Deel. Det maatte saa skee, fordi den var altfor stor. Efterhaanden kom man nu ogsaa efter, at Foreningen ikke svarede til Mængdens Forventninger. Først senere og ved nærmere Kjendskab til Forholdene have de Svenske lært at indsee, at Foreningen er just saadan, som den burde være for at kunne blive til Held for begge Folk. —

Kristiania 14de Decbr. 1843.

— — — — —¹⁾ Jeg indseer fuldkommen, at det

¹⁾ Det følgende Afsnit refererer sig til nogle i et Brev fra J. Aall af 9de Novbr. 1843 forekommende Tvivlsmaal, som

for Dem var en ømfindelig Sag at omtale Wedels Forhold, eller rettere Meninger, i denne Periode. Men fuldkommen rigtigt har De efter min fuldeste Overbevisning handlet ved at sætte Betænkeligheden tilside og lade Sandheden tale. Det er ingen Hemmelighed om en afdød Vens og Hædersmands Færd, som De her blotter; hans politiske Tro paa hin Tid var ikke skjult, og i den senere Tid er den i svenske Skrifter bleven offentlig kundgjort. Der-som De, bekjendt som Wedels særdeles Ven, aldeles ikke omtalte hans Stilling og Forhold i den om-handlede Henseende, da vilde man, og med Grund, deraf drage den Slutning, at hans Forhold havde været værre, end man vidste, og saadant, at det ikke taalte Dagens Lys. Ogsaa jeg blev og forblev stedse Wedels trofaste Ven; ogsaa jeg vil, at hans store Minde skal hædret overgaa til Efterverdenen. Men jeg vilde aldrig — om jeg skulde skrive hans Saga — fordølge Noget, der betegner hans Levnets egen Gang, om end Et og Andet strikte — det er som oftest: snævert — betragtet maatte ansees urigtigt, ja dadelværdigt. Den kommende Tid bedømmer Handlinger mere i det Store, den er ikke bunden ved de specielle Omstændigheder, som i Hand-

i J. Aalls Erindringer (2den Udgave S. 204) have faaet saadant Udtryk:

„Nogle af Forfatterens Venner, som han har forelagt sit Arbejde før det kom under Pressen, have befrygtet, at denne aabne paa Sandhed grundede Fremstilling skulde kaste en Skygge paa Grevens Færd, da det kunde see ud, som han spillede en Oprørers Rolle, medens han endnu var dansk Undersaat. Men Greven foretog endnu Intet, som kunde krænke den gamle Forbindelse.“

lingens Tidspunkt maatte virke paa Bedømmelsen. Ja, jeg føler mig aldeles overbevist om, at dersom Wedel selv kunde være raadspurgt i denne Sag, vilde han talt for den mest aabne, med Sandheden stemmende Fremstilling af hans Forhold.

Hvad De om ham har fremstillet, har jeg efter min bedste Evne overveiet og fundet det saadant, som det maatte og burde være. Der er kun enkelte Ytringer, som jeg har noget at bemærke ved.

Efterat der er sagt, at Greven besluttede i Anledning af Carl XIII's Skrivelse Intet at foretage, hedder det: „Forfatteren vover imidlertid ikke at afgjøre, om Greven aldeles forandrede sine Tanker „eller kun temporiserede med Hensyn til Forenings-„Planen.“ Denne Ytring, der maaskee kan udtydes anderledes, end De har ment, og som ikke indeholder noget historisk Belysende, skulde jeg raade til at lade udgaa.

Efterat der er talt om Wedels Anskuelse og hans djærve Udeladelser, siges der: „Historien kan „ikke med Taushed forbigaa Begivenheder, der staa „i saa nøie Forbindelse med og havde en saa væsent-„lig Indflydelse paa Fædrelandets Skjæbne.“ Da det jo ikke sees, at Wedel lod sine Udeladelser overgaa til Handlinger, og da han derhos formedelst Fraværelse og andre Omstændigheder ikke fik den Indflydelse, som hans Aand og Stilling syntes at maatte give ham, saa vilde jeg heller forme denne Tirade omtrent saaledes: „Historien tør ikke unnlade at „give et sandt Begreb om en, i hin Fædrelandets „skjæbnsvangre Tid, saa vigtig Mand.“ Her forekommer: „Planer til den skandinaviske Halvøs For-„ening, som vare lagte imellem nogle af Sveriges

„mest anseede Mænd og enkelte af Norges mest „klartseende Patrioter, bleve udsatte til Fremtiden.“ At Wedel — som jo her fornemmelig er betegnet — har opgjort eller deeltaget i nogen egentlig Plan, fremgaar jo ikke af Beretningen i det Hele. Jeg henstiller derfor, om ikke Tiraden kunde omtrent lyde: „De svenske Planer til den skandinaviske „Halvøs Forening maatte udsættes til Fremtiden.“ —

— — — — —
 Endnu vilde jeg henlede Deres Opmærksomhed paa, at Platens Brev¹⁾, (Bilag 13) just fordi det indeholder saa lidet, let vil faa en for Wedel ufordeeligagtig Udtydning, naar ikke Omstændighederne nærmere kunne oplyses. — — — — —

Kristiania 22. Januar 1844.

— — — — — Jeg troede ikke at burde anmærke Noget ved Deres Fremstilling af vor Konges Valg²⁾, jeg ansaa den som aldeles historisk og altsaa for saadan, som den maatte være. Paa Grund af Deres sidste Brev har jeg nu nærmere overtænkt Sagen, og er kommen til følgende Resultat: Det kan maaskee være saa, at Vedkommende mindre gjerne høre om de aldeles tilfældige Omstændigheder, der foranledigede Valget. Men disse Omstændigheder ere saa bekjendte og saa tidt omhandlede, ei blot i Samtaler men ogsaa paa Tryk, at de nu maa ansees som konsta-

¹⁾ Dette Platens Brev, der sees som Bilag Nr. 13 at have tilligget det omhandlede Koncept, er ikke optaget blandt Bilagene i det udkomne Værk.

²⁾ Til Kronprinds af Sverige.

terede, og derfor skjønner jeg ikke rettere, end at De, uden at kunne bebreides nogen Disrespekt, er berettiget til at anføre dem, ja, jeg anseer Dem som Historiker forpligtet dertil.

Punktet om Løfterne er maaskee af en mere delikat Natur. Men ogsaa dette er saa offentlig omhandlet, at jeg ikke indseer, De kan undgaa at berøre det. Men det vil formentlig være rigtigt, at De — maaskee bedst i en Anmærkning — ytrer bestemt Tvivl om, at de af Rygtet omtalte Løfter i deres fulde Udstrækning virkelig af Prindsen ere givne. Denne Tvivl synes mig, De godt kan begrundede, dels paa den officielle Tidendes Benægtelse, dels derpaa, at Engestrøm i sin Rapport angaaende Fournier maaskee var gaaet videre end sin Bemyndigelse, og endelig derpaa, at det, som De oplyser, var tvivlsomt, om Prindsen kom til Sverige som meget rig Mand.

Hvad nu endelig Engestrøms Beretning om Valget angaar, da er den maaskee for Vedkommende ikke ganske behagelig, men den er jo forlængst trykt, ei alene i Sverige, men ogsaa, om jeg ikke feiler, i vort Blad Den Constitutionelle. Vistnok er Dokumentet ikke officielt; men dets Authenticitet, som skrevet og efterladt af Engestrøm, er mig bekjendt, aldrig modsagt. Under disse Omstændigheder forekommer det mig klart, at De som Historiker ikke kan undlade at indtage en Beretning, der, skrevet i hin Tid og af en Mand i Engestrøms Stilling, maa have saamegen historisk Interesse. Det Eneste, som De maaskee kunde gjøre, var, hvor bemeldte Beretning citeres, at sætte en Anmærkning af omtrent følgende Indhold:

Skjønt dette Dokument ikke er officielt, og der saaledes ikke haves Sikkerhed for Rigtigheden af dets hele Indhold, saa har Forfatteren dog ikke kunnet undlade at optage det, da det uimodsagt er antaget som skrevet i hin Tid og af den Tids Udenrigsminister, og derfor altid maa have Interesse.

— — — — —

Deres Søn har viist mig den Tillid at raadspørge mig om, hvorvidt der af den udkomne 1ste Deel burde sendes et Exemplar til Kronprindsen.

Skjønt jeg just ikke er stærk i Etiketten, og mindst i den litterære, vilde jeg dog ikke unddrage mig fra at sige ham min uforgribelige Mening, som var, at der i dette Tilfælde neppe passende kunde sendes til Kronprindsen uden tillige til Kongen; da deslige Sendelser ikke ere nogen Nødvendighed, skjönt de vel bruges af endeel Forfattere, og da det jo dog var muligt, om end ikke rimeligt, at der i Deres Værk — uagtet De vistnok har viist al den Konsideration, som Deres Kald som Historiker tilsteder — kan findes Et eller Andet, som ikke behager paa høieste Sted, saa troede jeg det bedst at lade Sendingen være. En Grund for denne Mening fandt jeg ogsaa i den Mulighed, at man i Sverige finder sig stødt over Noget i Værket og begynder et Slags national Avisfeide derom, i hvilket Tilfælde det formentlig ei var saa vel, at Bogen var sendt til og modtaget af Kongen. Senere er det derhos faldet mig ind, at det maaskee ikke engang er saa rigtigt af et Værk at sende Kongen en enkelt Deel, naar denne ikke er et for sig afsluttet Heelt. Man kan derfor vist i alle Fald uden Anstød see Tiden an, indtil hele Værket er udkommet.

Modtag nu med sædvanlig Velvillie mine frimodige Ytringer, der ere grundede i det Venskab, med hvilket jeg stedse forbliver

Deres hengivne
Motzføldt.

Bilag.

Nr. 1.

Statsraad Holst's Formening angaaende Udleveringen af Protokollen af 2den Juli 1836.

I Anledning af den Norske Regjerings Indberetning om, at den paa Stortingets Forlangende har til Samme afleveret Afskrift af den Protokol, som blev ført i Statsraadet hos Hs. Majestæt den 2den Juli sidstleden, da Stortingets Op-løsning blev besluttet, er der opstaaet Spørgsmaal om:

1. Hvorvidt Stortinget saavel i Almindelighed kan ansees berettiget til at forlange sig udleveret Regjerings Protokoller for det Tidsrum, i hvilket det er forsamlet, som i Særdeleshed, hvorvidt det havde grundlovmæssig Adgang til at begjære Afskrift af Protokollen af 2den Juli; — og saafremt disse Spørgsmaal besvares bekræftende:

2. Hvorvidt Regjeringen i sidstnævnte Tilfælde havde det i sin Magt, ved noget lovmæssigt eller forsvarligt Middel at hindre Virkningen af en saadan Overleverelse.

Med Hensyn paa første Punkt tillader jeg mig i Underdanighed at ytre Følgende:

Som Grunde for den benegtende Mening kunde maaskee anføres Følgende:

a. At Odelstingets Ret til at revidere Statsraadets Protokoller synes ligesom enhver anden Revision at maatte have en terminus a quo og ad quem;

b. at en saadan Begrænsning hidtil stedse har været antaget, da ikkun Statsraadets Protokoller indtil den Tid, Stortinget er traadt sammen, ere blevne overleverede til grundlovmæssig Revision, og at der aldrig har været Spørgsmaal om i saadan Hensigt at erholde meddeelt, hvad der i det Tidsrum, hvori Stortinget er samlet, er passeret i Kongens Raad;

c. at en saadan Orden synes at være uomgjængelig fornøden, for at ikke det ene Storting skal indgribe i det andets Funktioner, men ethvert for sig afgjøre de under dets Virkekreds henhørende Sager efter dets egen Anskuelse og Overbevisning;

d. at de Sager, som under et Storthings Sammenvær af Kongen afgjøres, som oftest angaa Gjenstande, der i større eller mindre Grad, middelbart eller umiddelbart vedrøre Stortinget selv, og at det vilde være at aabne Dør for Partiaand og Lidenskabelighed, hvis Spørgsmaalet om deslige Sagers constitutionelle og lovmæssige Behandling af det samme Storting skulde afgjøres;

e. at det i samme Tilfælde neppe vilde kunne undgaaes, at endeel af Stortinget, som tillige Medlemmer af Lagthinget og Rigsretten, bleve paa engang baade Parter og Dommere;

f. Hvad in specie Protokollen af 2den Juli d. A. angaar, da maa Stortingets Adgang til at forlange denne til Revision ansees saameget mere tvivlsom, som den i ovennævnte Statsraad fattede Beslutning endnu ikke var udført, og der saaledes ingen mod Grundloven eller Lovene stridende eller for Riget øiensynlig skadelig Handling havde fundet Sted.

Men ihvor vigtige disse Grunde end maa erkjendes at være, vover jeg dog ikke at tillægge dem nogen af-

gjørende Indflydelse imod Grundlovens klare og tydelige Ord. Dens § 75 litr. f bestemmer nemlig, at „det tilkommer Stortinget at lade sig forelægge den i Norge værende „Regjerings Protokol og alle offentlige Indberetninger og „Papirer, (egentlige militære Kommandosager undtagne) „samt verificerede Afskrifter eller Ekstrakter af de hos „Kongen ved den norske Statsminister og de i Sverige „værende tvende norske Statsraader førte Protokoller, eller „de sammesteds fremlagte offentlige Papirer.“ Denne Ret er ikke i nogen Henseende begrændset, og det maa vel ogsaa erkjendes, at saadanne særegne Tilfælde kunne indtræffe, at Stortinget maatte ansees baade berettiget og forpligtet til at drage Kongens Raadgivere til Ansvar for Handlinger, som havde fundet Sted i det Tidsrum, i hvilket Stortinget var samlet.

Hvis der om en Lovs rette Forstaaelse kan være forskjellige Meninger, er man vel berettiget til at fortolke den efter almindelig antagne Regler, men hvor Lovens Forskrifter ere tydelige, lader dette sig ikke gjøre. Ere disse urimelige, uhensigtsmæssige eller skadelige, bør man paa lovlig Maade søge dem forandrede og rettede.

Ihvor gavnligt jeg end saaledes skulde ansee det, om Stortingets Ret til at revidere Statsraadets Protokoller havde ved Grundloven været indskrænket inden snævrere Grændser, og hvor ønskeligt det vistnok i flere Henseender vilde have været, om Protokollen af 2den Juli ikke var bleven Stortinget overleveret, antager jeg dog, at Regjeringen til at negte Samme ikke havde grundlovmæssig Adgang.

Naar Regjeringen fandt, at Grundlovens Bestemmelser vare saa klare, at den ikke uden at overtræde disse og derved udsætte sig for de deraf efter Ansvarligheds-Lovens § 1 litr. g flydende Følger, kunde ligefrem negte at meddele den forlangte Afskrift af Protokollen af 2den Juli, opstaar det under 2 stillede Spørgsmaal, om den ikke havde

noget lovmæssigt og forsvarligt Middel i sin Magt, hvorved Virkningerne af en saadan Meddelelse kunde hindres.

Man vil maaskee finde, at Regjeringen kunde have anvendt i saadan Hensigt et af følgende Midler:

1. I det den oversendte Protokol-Afskriften, kunde den have ledsaget den med en Message, hvori Storthinget blev gjort opmærksom paa de Grunde, som formentlig tale imod, at det befatter sig med Revisionen af de Protokoller, som vedkomme den Tid, hvori det er forsamlet, saavel som paa de skadelige Følger, en overilet Beslutning i denne Henseende kunde medføre. Men til en saadan Meddelelse, der naturligvis maatte have været udfærdiget i Hs. Majestæts Navn, savnede Regjeringen speciel Bemyndigelse, og den maatte ansee den saameget mere betænkelig, som den kongelige Anseelse, naar den blev uden Følge, derved vilde kompromitteres.

2. Regjeringen eller dens første Medlem (som dertil specielt naadigst bemyndiget) kunde have opløst Storthinget den 8de saa tidligt, at der ikke for Odelstinget havde været Adgang til forinden at fatte nogen Beslutning.

Men herved maa bemærkes, deels at Storthinget allerede den 7de var ved Statsraad Sibbern blevet underrettet om, at Opløsningen skulde foregaa den 8de Kl. 12 Middag, samt at Saadant ogsaa ved Herolder var proklameret; deels at det i Resolutionen var befalet, at Opløsningen skulde foregaa paa sædvanlig Maade ρ : med sædvanlig Cortège og Opstilling af Garnisonen i Gaderne; at de fornødne Arrangements i denne Henseende allerede vare truffene, og at det vilde have været vanskeligt, om ikke umuligt betimelig atter at faa gjort Forandring deri, samt at det ikke stod i Regjeringens Magt at faa Storthinget samlet til en tidligere Tid end den forud officielt tilkændte.

3. Da det vistnok maa erkjendes, at Regjeringen i Norge, der under Hs. Majestæts Fraværelse repræsenterer

Høistsamme, er en Statsmagt, der er Stortinget koordineret men ingenlunde subordonneret, og saaledes i et Tilfælde som nærværende, hvor Statens Vel og Ve ikke stod paa Spil, ikke kunde være forpligtet til paa en usædvanlig Tid, f. Ex. om Aftenen eller Natten, at sammentræde, ligesom det Departement, til hvis Behandling Stortingets Forlangende blev henviist, maatte være berettiget til hertil at forlange saa lang Frist, som en saa vigtig og hidtil aldrig vakt Qvæstions videre Overveielse udfordrede, saa vilde det nødvendigvis heraf være bleven en Følge, at den begjærte Afskrift vel kunde være bleven udfærdiget inden Stortingets Opløsning, men idetmindste ikke saa betimelig, at nogen Beslutning derefter kunde fattes.

Men uagtet der, saavidt skjønnes, intet Væsentligt herimod kunde have været at erindre, og endskjønt det bør forudsættes, at Odelstinget, hvis Pligt det er at paasee Grundlovens Overholdelse, ikke vilde fundet Anledning til Anke over, at de sædvanlige og nødvendige Former ogsaa med Hensyn til et fra Stortinget emaneret Andragende vare blevne befulgte, saa har Regjeringen dog maaskee anset denne Fremgangsmaade, der kunde faa Udseende af Chikane, og hvis Følger man ikke kunde forudsee, for mindre værdig og passende.

Men om man end vilde antage, at Regjeringen ikke burde have opfyldt Stortingets Forlangende, bør man dog ikke oversee den vanskelige Stilling, hvori den befandt sig, ikke alene med Hensyn paa Stortinget, men ogsaa med Hensyn paa Hs. Majestæt Kongen.

Havde Regjeringen negtet at meddele Afskrift af Protokollen af 2den Juli, og dette havde havt til Følge, under den daværende lidenskabelige Opbrusning (hvilket er mere end sandsynligt), at Rigsrets-Aktion var bleven dekretet mod samtlige Regjeringens Medlemmer, kunde dette lettelig og med Føie have vakt Hs. Majestæts Utilfredshed. Med Grund kunde Regjeringen befrygte, at Hs. Majestæt vilde

ansee Grundlovens Bestemmelse i ovennævnte Henseende saa klar, at der ikke havde været tilstrækkelig Anledning til at negte den forlangte Afskrift, og at Høistsamme, støttende sig til Grundlovens § 80, vilde fundet det saameget mindre sandsynligt, at, om Protokollen var bleven udleveret, en Rigsrets-Aktion mod Statsministeren deraf vilde blevet en Følge, som Hs. Majestæt i det i Statsraadet Passerede og Protokollen Tilførte havde udviklet de Grunde og Anskuelser, som bevægede Høistsamme til at gjøre Brug af den ved bemeldte Grundlovens § overdragne Ret. Ved flere Leiligheder har Hs. Majestæt desuden tilkjendegivet, saavel sit Statsraad som Storthinget, at det er Høistsammes Villie, at Grundlovens Forskrifter bogstavelig skulle anvendes, og det vilde derfor, i et Tilfælde som nærværende have været saameget mere betænkeligt at tillade sig nogen Afgang derfra.

Nr. 2.

Forestilling til Kongen angaaende Udsættelse af Beslutning om Adelsloven.

(Efter en Gjenpart, formentlig i Storthingsmand Carl Falsens Haandskrift.)

(1821).

Deres kongelige Majestæt har i naadigst Meddelelse til Norges Riges Storthing, dateret 17de Februar dette Aar, med Hensyn til Formodningen om, at det nu forsamlede Storthing vil tage under Overveielse det af tvende fore-

gaaende ordentlige Storting Kongen til naadigst Sanktion underdanigst forelagte Lovforslag angaaende Adelen's Rettigheder, behaget at ytre, hvorledes der er Grund til den Formodning, at et saa afgjørende Skridt som de foreslagne Bestemmelser betræffende bemeldte Gjenstand vilde tildrage sig megen Opmærksomhed i andre Lande, og at det er saameget mere at befrygte, at det kunde gjøre et for Norge ufordelagtigt Indtryk endog paa Stater, med hvilke dette Rige staar i politisk Forbindelse, da saadanne Bestemmelser, som de i Stortingets omhandlede Beslutning, altid vilde synes ubillige mod de Familier, som derved tabe Forrettigheder, de hidtil ere i lovmedholdelig Besiddelse af. Deres Majestæt har derhos behaget, ved samme naadigste Meddelelse, at foreslaa det nu forsamlede Storting, i Betragtning af de anførte Omstændigheder, at opsætte den omhandlede Sags Afgjørelse indtil videre.

Endelig har Deres kongelige Majestæt naadigst tilkjendegivet, at, saafremt Stortinget, uagtet ovennævnte Betæneligheder, skulde ansee det rigtigt, at Sagen nu afgjøres og det paa samme Maade som af de foregaaende Storting er foreslaaet, Deres Majestæt da ikke vil negte saadan Beslutning naadigst Sanktion, hvorimod Deres Majestæt da ogsaa forventer, at Stortinget vil være betænkt paa at bestemme den Erstatning, som ifølge Billighed; Retfærdighed og Konstitutionens § 105 bør tilflyde dem, som ved saadan Beslutning vorde lidende.

Man maa formode, at disse naadigste Meddelelser ville tildrage sig Stortingets særdeles Opmærksomhed, naar Sagen angaaende Adelen's Rettigheder paany i Thinget foretages, hvilket om kort Tid vil skee. Men for at Stortinget kunde vorde sat i Stand til med Bestemthed at bedømme den Fare, som truer Riget i det Tilfælde, at Stortinget nu fatter, angaaende den her omhandlede Sag, en Beslutning overensstemmende med det af tvende foregaaende Storting Hans kongelige Majestæt til naadigst Sanktion

forelagte Lovforslag, og for at Storthingets Medlemmer, under dette Anliggendes Overveielse, kunde faa en ny og desto virksommere Bevæggrund til at gaa Deres kongelige Majestæts naadigst ytrede Ønske imøde, vilde det formentligen være nødvendigt, at Storthinget erholdt en yderligere kongelig naadigst Meddelelse, hvori det endnu tydeligere blev gjort opmærksom paa, at den udeblivelige Følge af, at det nu forsamlede Storthing fatter og til naadigst Sanktion forelægger Deres kongelige Majestæt en Beslutning, angaaende Adelens Rettigheder, overensstemmende med det af de tvende foregaaende Storthing til naadigst Sanktion fremlagte Lovforslag, vilde blive: at virksomme Foranstaltninger til Rigets Forsvar og til Fuldstændiggjørelse af dets Forsvarsmidler maatte træffes, samt at Rigets Indvaanere iøvrigt i samme Anledning maatte vorde udsatte for Opoffrelser og Tab, som ellers vilde undgaaes.

Da en stor Deel af det norske Folk vistnok med Længsel seer Storthingets Beslutning angaaende Adelens Rettigheder imøde, og da man neppe feiler ved, i Mødhold af den ofte nok ytrede offentlige Stemme, at ansee det som et Nationalønske, at Storthinget nu, i Overensstemmelse med Grundlovens § 79, vil underdanigst forelægge Deres kongelige Majestæt til Sanktion den af de foregaaende tvende ordentlige Storthing fattede, men ikke sanktionerede Beslutning angaaende Adelens Rettigheder, og da det nu forsamlede Storthing, ved at tillade sig en Udsættelse i denne Henseende, øiensynligen vilde give Slip paa den i Grundlovens § 79 bestemte og uomtvistelige Adgang for det norske Folk til nu at faa den omhandlede Beslutning ophøiet til Lov, saa er det endvidere i høieste Grad sandsynligt: at Storthinget ikke vil finde sig foranlediget til nogensomhelst Udsættelse af Sagens Afgjørelse, medmindre den yderligere kongelige Meddelelse, om hvis Vigtighed her ovenfor underdanigst er andraget, tillige blev ledsaget af det naadigste Tilsagn: at ligesom Deres kongelige Maje-

stæt allerede i Meddelelse til Stortinget af 17de Februar dette Aar har fundet Dem foranlediget til naadigst at tilkjendegive Stortinget Deres Majestæts Tilbøielighed til nu at sanktionere Stortingets Beslutning, saafremt Stortinget, uagtet det er gjort opmærksom paa de forhaandenværende Betænkeligheder, ligefuldt nu tredie Gang skulde underdanigst anholde om Beslutningens Sanktion, saaledes vilde Deres kongelige Majestæt, i Forbindelse med ovennævnte naadigste Meddelelse af 17de Februar dette Aar, endvidere naadigst tilkjendegive Stortinget samt erklære: at saafremt den omhandlede Sag angaaende Adelen's Rettigheder af det nu forsamlede Storting skulde vorde udsat eller henlagt, men det følgende Storting atter skulde igjen optage samme Sag, og deri fatte Beslutning overensstemmende med det allerede af tvende ordentlige Storting udfærdigede Lovforslag, samt derefter underdanigst forelægge Deres Majestæt samme til naadigst Sanktion, at Deres Majestæt ogsaa da vilde meddele saadan Beslutning naadigst Sanktion.

Vel er det med Hensyn til Grndlovens § 79 og til de Grundsætninger, hvorpaa dette Lovsted maa være bygget, indlysende: at en saadan, ved en naadigst kongelig Meddelelse af ovennævnte Indhold, foranlediget Udsættelse ikke kunde siges egentligen at vedligeholde som uafbrudt den Adgang, der nu haves til, i Medhold af Grundlovens § 79, at faa Beslutningen angaaende Adelen's Rettigheder ophøiet til Lov, endog i det Tilfælde, at Deres kongelige Majestæts naadigste Sanktion ikke paafulgte; men det er ikke destomindre sandsynligt, at saafremt Deres kongelige Majestæt skulde finde for godt, i en yderligere naadigst Meddelelse til Stortinget at fremsætte et Tilsagn af ovennævnte Beskaffenhed, Norges nu forsamlede Storting da, medens det gaar Deres Majestæts paa landsfaderlig Omsorg for Sta-

tens Fred grundede Ønske imøde, vil, med Hensyn til den i saadant Fald belovede naadigste Sanktion paa det følgende Storthings mulige Beslutning, i Deres Majestæts kongelige Ord finde en Garanti, der, saavel i og for sig selv betragtet, som i det norske Folks Øine, kunde erstatte Tabet af den i Grundlovens § 79 bestemte og sikre Adgang til nu at faa Beslutningen om Adelens Rettigheder gjort gjældende som Lov.

Ligesom man, saavidt kan skjønnes af Forhandlingernes Gang paa dette Storting, paa den ene Side har gyldig Grund til at ansee en kongelig naadigst yderligere Meddelelse af ovennævnte Indhold som det eneste Middel til at bevirke Sagens Udsættelse, saaledes maa paa den anden Side underdanigst bemærkes, paa det at Deres Majestæt ikke skulde foranlediges til Forventninger, som dog muligens kunde vorde skuffede, at da man, efter Sagens Natur, ingenlunde med Vished kan forudsee de under Sagens Behandling i Stortinget muligens mødende Vanskeligheder, saa er det langt fra, at man i nogen Henseende kan indestaa eller være ansvarlig for, at Udfaldet af Stortingets Overveielser i Anledning af en yderligere naadigst Meddelelse virkeligen skulde svare til, hvad her ovenfor er antaget som saudsynligt.

Kristiania den 21de Marts 1821.

Nr. 3.

Uddrag af Statsraads-Protokollen af 22de Juni 1821.

Aar 1821, den 22de Juni, var Statsraadet samlet paa sædvanligt Sted. Hans Excellence Rigets Statholder og Statsraadets øvrige Medlemmer vare tilstede.

Statssekretariatet fremlagde de med Kureren den 20de dennes ankomne 2de Protokoller, førte i Statsraadet for Hans Majestæt Kongen under 15de Juni d. A. i Stockholm, hvilke Protokoller derefter bleve oplæste.

Efterat Statsraadet paa det Nøieste havde overveiet og omhandlet, hvorledes Hans kongelige Majestæts naadige Befaling, under Nr. 5630 i ovennævnte Protokoller, be-
træffende uopholdelig Udfærdigelse ved Finants-Departementet af de ifølge § 5 i Konventionen af 1ste September 1819 til Danmark skyldige 8 Hovedobligationer, til Beløb af 2,400,000 Rdr. Hbg. Bco., med tilhørende Rentekupons, paa bedste Maade underdanigst maatte blive at efterleve, besluttede Statsraadet, da Meningerne om denne vigtige Sag vare ulige, at hver enkelt Statsraad skulde afgive sit særskilte Votum.

Ifølge heraf oplæste og afgav Chefen for Finants-Departementet, Statsraad Grev Wedel-Jarlsberg, sit skriftligen forfattede Votum af følgende Indhold: „Hans kongelige „Majestæt har under 15de d. M. naadigst befalet, at Finants- „Departementet, i Overensstemmelse med den 5te § i Kon- „ventionen af 1ste September 1819, skal uopholdeligen og „paa den i bemeldte Konvention og den Samme vedheftede „Tabel foreskrevne Maade udstede de 8 endnu tilbage- „staaende Hovedobligationer, for et samlet Beløb af 2,400,000 „Rdr. Hbg. Bco., med dertilhørende Rentekupons, Alt saa- „ledes som det er bestemt ved bemeldte Traktat, hvilke „Obligationer bør være udstedte saa betimeligen, at de „ifølge Konventionen kunne den 1ste Juli førstkommende „overleveres til den ved Hans kongelige Majestæts Hof „akkrediterede storbritaniske Minister. I Anledning af denne „Hans Majestæts naadigste Resolution finder jeg, Statsraad „Grev Wedel-Jarlsberg, som nuværende Chef for Finants- „Departementet, mig forpligtet til at afgive følgende under- „danigste Erklæring:

„I Overensstemmelse med Grundlovens 75de §, ifølge „hvilken det tilkommer Stortinget at regulere Rigets Indtægter og Udgifter, har Hans kongelige Majestæt i den „5te § af Konventionen af 1ste September 1819 forpligtet „sig til at foreslaa for Stortinget Udfærdigelsen af de „Obligationer med Rentekupons, som efter Kouventionen „skulle overleveres den 1ste Juli 1821, og paa Grund heraf „har Hans kongelige Majestæt ved Proposition af 27de December f. A. for Stortinget naadigst foreslaaet, at Samme „bemyndiger Hans Majestæt til naadigst at lade udfærdige „Forskrivelser med tilhørende Rentekupons, lydende paa, at „Kapitalerne med Renter skulle til de i Konventionen fastsatte Terminer til Kongeriget Danmark vorde erlagte. „Stortinget har derpaa ved Beslutninger af 29de og 30te „Mai samt 1ste Juni d. A. vedtaget og erkjendt Norges Andeel efter Konventionen i den forrige fælles Statsgjæld, „dog saaledes som Stortinget forbeholdt sig nærmere at „forklare i en underdanigst Adresse til Hans kongelige „Majestæt. I denne Adresse, som Stortinget paa Grund „heraf under 18de d. M. har indgivet, har det ikke vedtaget Betalingen af de 2,400,000 Rdr. med Renter til de i „Konventionen bestemte Terminer, men forudsat, at Kapitalafdragene kunde fordeles paa 29 Aar. Jeg kan ikke „Andet end høiligen beklage, at Stortinget, istedetfor at „sætte Hans Kongelige Majestæt istand til at lade Obligationerne med Rentekupons udfærdige efter Bestemmelserne „i Konventionen, og at gjøre de Modifikationer, som paa „en eller anden Maade kunde bevirkes i Henseende til „Kapital-Afdragenes Fordeling paa et større Antal af Aar, „til Gjenstand for nærmere Forhandlinger, har, saa kort „før end den 1ste Juli d. A., meddeelt Hans kongelige Majestæt dets fra Konventionens Indhold i Henseende til Betalingsterminerne afvigende Beslutninger. Men hvor ivrigt jeg end ønsker, at Forholdet var anderledes, saa „maa jeg dog finde mig overbeviist om, at under Sagens

„nærværende Stilling vilde Udfærdigelsen af Obligationerne
„med Rentekupons paa den af Hans kongelige Majestæt
„befalede Maade ikke alene finde Sted, uden at fornøden
„Autorisation af Storthinget dertil havdes, men endog være
„stridende mod ovennævnte af Storthinget tagne Beslut-
„ninger. De i Forskrivelserne indeholdte Forpligtelser vilde
„ikke af den norske Statskasse kunne opfyldes, uden at
„Statskassen anviser de fornødne Midler. Paa Grund af de
„her underdanigst forklarede Omstændigheder anseer jeg
„det, efter modent Overlæg, for min Pligt, overensstem-
„mende med Grundlovens 13de, 15de, 30te og 75de §§,
„sammenholdte med hinanden, som Finants-Departementets
„Chef ikke at underskrive de Obligationer med Renteku-
„pons, hvis Udfærdigelse Hans kongelige Majestæt under
„15de d. M. naadigst har befalet, men maa herved under-
„danigst ansøge Hans kongelige Majestæt om naadigst at
„vorde entlediget fra det mig som Statsraad og Departe-
„mentschef betroede Embede, enten nu, eller, dersom
„Hans kongelige Majestæt naadigst maatte ansee det mere
„passende, ved nærværende Storthings Slutning.“

Kristiania den 22de Juni 1821.

H. Wedel-Jarlsberg.

Statsraad Motzfeldt oplæste og afgav dernæst sit lige-
ledes skriftligen forfattede Votum, der var af dette Indhold:

„Deres kongelige Majestæt har den 15de dennes i
„Statsraadet i Stockholm naadigst behaget at befale:
„at Finants-Departementet uopholdelig skal udfærdige
„Obligationerne med tilhørende Rentekupons for den
„endnu resterende Gjæld til Danmark, aldeles i Overens-
„stemmelse med Konventionen af 1ste September 1819, for
„at vorde indsendte og til 1ste Juli næstkommende over-
„leverede til Vedkommende. I denne Anledning maa jeg
„underdanigst afgive følgende Votum, som jeg udbeder til-

„ført Protokollen og derhos Hans Majestæt med Indstillingen om Sagen forelagt.

„Ligesom jeg ei skjønner rettere, end at Deres Majestæts Norske Regjering og de herværende Statsraader og Departementschefer ifølge vor Grundlovs Aand i Almindelighed kun har at efterleve til Udførelse de af Deres Majestæt paa konstitutionsmæssig Maade i Stockholm fattede Beslutninger, saaledes formener jeg ogsaa, at de omhandlede Obligationer og Kupons maa, efter de forhaandenværende Omstændigheder, strax indsendes til Deres Majestæt, paa det at Deres Majestæts Beslutning om deres Overleverelse maa kunne vorde udført, ifald Deres Majestæt ei skulde finde Sig foranlediget til naadigst at forandre denne Beslutning. Men da Overleverelsen af Obligationerne ei skal skee direkte fra den Norske Regjering til Vedkommende, men de først maa underdanigst forelægges Deres Majestæt, og der saaledes er givet den Norske Regjering Leilighed til at afgive den i Grundlovens § 15 omtalte Betænkning, saa anseer jeg det for min Pligt, ifølge Grundloven, underdanigst at henlede Deres Majestæts naadigste Opmærksomhed paa, at da Stortinget, skjønt det har erkjendt Gjælden til Danmark, desværre har troet derved at burde erklære, ei at kunne vedtage at betale den i kortere Tid end 29 Aar, og derfor ei heller har ifølge Deres Majestæts naadigste Proposition af 27de December f. A. bemyndiget Deres Majestæt til at udstede de omhandlede Obligationer efter Konventionen, saa vil der ei alene ikke blive anviist de fornødne Fonds til disses Indfrielse, men det kan, efter min underdanigste Formening, ikke ansees overensstemmende med Grundloven, at der nu udgives Forskrivelser til Pengeudredelser, til hvilke Stortinget ikke paa grundlovmæssig Maade har anviist de fornødne Midler, ligesom jeg ogsaa tror mig forpligtet til underdanigst at ytre den Formening, at det vil geraade til Skade for Rigets allerede svækkede Kredit, at der udgives Statsobligationer,

„til hvis rigtige Indfrielse der ei er taget de fornødne Bestemmelser.

„Paa disse Grunde tør jeg paa det Indstændigste anholde hos Deres Majestæt om, at Obligationerne med tilhørende Kupons endnu ikke maa vorde overleverede til Vedkommende, men at Deres Majestæt naadigst vilde bevirke det arrangeret saaledes, at dermed kunde henstaa, indtil der er erholdt de angaaende Betalingen nødvendige Bestemmelser, enten derved, at Deres Majestæts landsfaderlige Omsorg bevirker, at Norge paa en eller anden Maade faar den af Storthinget som nødvendig anseede længere Betalingstid, eller, om Saadant ei tilfulde skulde blive muligt, da derved, at der af Storthinget tages en forandret Beslutning i Sagen. Skulde Deres Majestæt desuagtet ikke finde for godt at beslutte saadan Henstand med Obligationernes Overleverelse, da tør jeg, ved at have gjort denne underdanigste Forestilling mod bemeldte Overleverelse, ansee mig befriet for det konstitutionelle Ansvar i Anledning af Udførelsen af denne Deres Majestæts naadigste Resolution“.

Kristiania den 22de Juni 1821.

Underdanigst

Motzfeldt.

Statsraad Diriks afgav dernæst mundtligen sit Votum, der gik ud paa: — — —

Statsraad Treschow oplæste og afgav derefter sit skriftlige Votum af saadant Indhold: — — —

Statsraad Sommerhjelm henholdt sig i sit mundtligen afgivne Votum aldeles til det af Statsraad Diriks Fremsatte, — — —

Da Sagen selv saaledes allerede ved Pluralitet var afgjort, erklærede Hans Excellence Rigets Statholder sig des-

uden aldeles enig i det, som DHrr. Statsraader Sommerhjelm, Treschow og Diriks havde anført.

Paa Grund heraf blev Chefen for Finants-Departementet, Statsraad Grev Wedel-Jarlsberg, opfordret til at lade udfærdige og at underskrive fornævnte Obligationer med Kupons, men da Grev Wedel-Jarlsberg fremdeles henholdt sig til den af ham givne Erklæring, ifølge hvilken han anseer det uoverensstemmende med de ham paaliggende konstitutionelle Pligter, saa besluttede Statsraadets Pluralitet i denne Anledning at konstituere Statsraad Sommerhjelm til i fornævnte Obligations-Sag at forestaa Finants-Departementet, hvorhos det blev Statsraad Sommerhjelm paalagt ufortøvet at lade udfærdige og dernæst at underskrive ommeldte 8 Hovedobligationer med tilhørende Rente-Kupons, som derefter snarest muligt blive at indsende til Hans kongelige Majestæt.

I Overensstemmelse med det Ovenanførte besluttede dernæst Statsraadets Pluralitet, at med de udfærdigede Gjældsbreve skulde tillige nnderdanigst fremsendes saavel de af DHrr. Statsraader Grev Wedel-Jarlsberg samt Treschow og Motzfeldt afgivne skriftlige Vota, som og en underdanigst Indberetning om denne hele Forhandling, hvilken Indberetning vedtoges at lyde som følger:

„Ved Deres kongelige Majestæts i det norske Statsraad i Stockholm under 15de dennes naadigst afgivne Resolution er det paalagt den kongelige Norske Regjerings Finants-Departement at udstede de 8 endnu tilbagestaaende Hoved-Obligationer, til Beløb 2 Millioner 400,000 Rdr. Hamburger Banko, som ifølge Konventionen af 1ste September 1819 skulde udbetales til Danmark, paa det disse Obligationer med tilhørende Rentekupons kunde vorde Vedkommende overleverede inden 1ste Juli d. A., i Overensstemmelse med Konventionen.

„Da Finants-Departementets Chef, Grev Wedel-Jarlsberg, paa de Grunde, som hans underdanigste vedlagte Erklæring

„indeholder, har anseet det uoverensstemmende med hans
„konstitutionelle Pligter at udfærdige og underskrive for-
„nævnte Obligationer og Kupons, og uagtet Regjeringens
„yderligere Opfordring er vedblevet denne sin Mening,
„have vi til at bestyre bemeldte Departement i denne Sag
„konstitueret Statsraad Sommerhjem samt paalagt ham at
„underskrive fornævnte 8 Obligationer og dertil hørende
„Rentekupons, hvorefter de ere blevne udfærdigede af Fi-
„nants-Departementet overensstemmende med Deres Maje-
„stæts naadigste Befaling og den med Danmark afsluttede
„Konvention.

„Idet vi underdanigst fremsende disse Obligationer og
„Kupons i behørig Form, ansee vi det for Pligt at ledsage
„dem med følgende underdanigste Ytringer :

„Ligesom det, saavidt vi skjønne, i Almindelighed
„paaligger Deres Majestæts Norske Regjering og de her-
„værende Statsraader og Departements-Chefer underdanigst
„at efterleve og udføre de af Deres Majestæt paa konstitu-
„tionsmæssig Maade fattede høieste Beslutninger, saaledes
„have vi ogsaa underdanigst anseet det for vor Pligt at
„foranstalte ovennævnte Obligationer uophødeligen udfær-
„digede og indsendte, paa det Deres Majestæts naadigste
„Beslutning i denne Sag kan vorde efterkommet med ved-
„børlig Hurtighed.

„Da Obligationernes Overleverelse imidlertid ikke skal
„skee direkte til Vedkommende fra den Norske Regjering,
„men de først skulle underdanigst forelægges Deres Maje-
„stæt, og der saaledes er aabnet os Leilighed til at afgive
„underdanigst Betænkning i denne Sag, kunne vi ikke und-
„lade at henlede Deres Majestæts naadigste Opmærksomhed
„paa de Vanskeligheder, den efter vor Formening medfører.
„Ligesom det i Aaret 1814 afholdte overordentlige Stor-
„thing og de senere tvende ordentlige Storting deels have
„afgivet Bemyndigelse, deels fremsat Ønske til Deres Maje-
„stæt om naadigst at besørge Sagen angaaende Norges An-

„deel i den forhønværende dansk-norske Statsgjæld afgjort,
 „saaledes har endvidere det nu forsamlede Storting, i dets
 „Beslutninger af 29de og 30te Mai samt af 1ste d. M., ud-
 „trykkelig erkjendt Norges Forpligtelse til at betale denne
 „Gjæld til det i Konventionen fastsatte Beløb, samt bifaldt
 „de allerede skeete Afbetalinger paa samme. Vel har Stor-
 „thinget i dets medfulgte underdanigste Adresse af 18^{de}
 „Juni d. A. tilføiet som Betingelse for denne Gjælds Er-
 „kjendelse, at den successivt afbetales i 29 Aar, men her-
 „imod kan fremføres den Erindring, at man med tydelig
 „Anerkjendelse af Gjælden neppe kunde forene Rettighed
 „til eensidig Forandring af Betalings-Terminerne, der maa
 „ansees som en væsentlig Deel af Opgjørelsen, og at Be-
 „tingelsen ikke er understøttet af Retsgrunde, men derimod
 „motiveret af Nationens Uformuenhed til at præstere Be-
 „talingen i det kortere Tidsrum, som Konventionen fast-
 „sætter. Denne sidstnævnte Grund giver vistnok fuldkom-
 „men Anledning for Nationens Repræsentanter til at henty
 „til Deres Majestæts Visdom og landsfaderlige Godhed, for
 „ved Hjælp af samme paa en eller anden Maade at be-
 „virke Lettelse i de høist trykkende Byrder, Konventionens
 „Overholdelse vilde medføre, men den synes ikke at kunne
 „opveie de juridiske Pligter, Konventionen har Hensyn til.
 „Konventionen er en Traktat om Penge-Præstationer, ind-
 „gaaet af Deres Majestæt, paa det norske Folks Vegne,
 „med en fremmed Magt, der har fuldkommen Ret til at
 „fordre dens Opfyldelse, saavel med Hensyn til Summen
 „som til Tiden. Stortingets Beslutning synes ikke at kunne
 „retfærdiggjøre eensidig Afgivelse fra dens Bestemmelse for
 „den kontraherende Magt eller for de Magter, der interes-
 „sere sig for dens nøiagtige Opfyldelse, og vi indsee til-
 „fulde, at Misligholdelse af en Traktat vil kunne paaføre
 „de forenede Riger høist ulykkelige Følger.

„Efterat vi saaledes have tilladt os underdanigst at
 „fremføre de væsentlige Grunde, som formentligen tale for
 „Konventionens prompte Opfyldelse med Hensyn til Obli-

„gationernes Overlevering m. m., bør vi ei heller undlade
„underdanigst at fremsætte de Betæneligheder, som paa
„den anden Side vise sig, og de Forestillinger, disse foran-
„ledige. Det tilkommer Storthinget ifølge Grundlovens
„§ 75 at bevilge de til Statsudgifterne fornødne Summer,
„og i Medhold af denne § samt Konventionens § 5 har
„Deres Majestæt ogsaa, ved naadigst Proposition af 27^{de}
„December f. A., indbudet det nu forsamlede Storthing til
„at bestemme det Fornødne angaaende Gjældens Erkjendelse
„og Betaling. Storthinget har imidlertid ikke hidtil aabnet
„Deres Majestæt de fornødne Resserer til Konventionens
„Opfyldelse inden den deri fastsatte Tid, men gjort en
„langvarigere Afbetaling til Betingelse for Gjældens Er-
„kjendelse, og derhos underdanigst ansøgt Deres Majestæt
„om, ved Høistsammes formaaende Indflydelse at bevirke
„den attraaede Henstand paa Vilkaar, der ei medførte større
„Byrder. Ligesom vi, med Hensyn paa disse høist vigtige
„Omstændigheder, ikke kunne ansee den af Finants-Departementets
„Chef Grev Wedel-Jarlsberg ytrede Frygt for al-
„deles ugrundet, saaledes have vi ei heller troet at burde
„underdanigst undlade at henvende Deres Majestæts naa-
„digste Opmærksomhed paa samme, idet vi ere forvissede
„om, at Deres Majestæt i disse vore frimodige Forestil-
„linger vil finde et Bevis paa vort inderligste Ønske om at
„kunne forene Overholdelsen af de konstitutionelle Former
„med den dybe Ærefrygt, vi have for Deres Majestæts
„høieste Befalinger, og vore ivrige Bestræbelser for at af-
„værge ethvert Uheld, der maatte true Riget og den al-
„mindelige Velfærd. Dersom Storthinget, ved betimeligere
„at fatte Beslutning i Sagen, havde levnet os Tid til at
„kunne indhente Deres Majestæts yderligere naadigste Be-
„faling om hvert enkelt Punkt, som vedrører dette vigtige
„Emne, forinden den Termin, Konventionen fastsætter til
„Obligationernes Udlevering, skulde vi have bestræbt os for,
„paa denne Maade at hæve de Betæneligheder, som nu
„vise sig; men Omstændighederne tillade ei dette, fordi Tiden

„nærmer sig, inden hvilken Udleveringen skal foregaa, og
 „Deres Majestæt, som overskuer de forenede Rigers Forhold
 „til andre Stater, har tilstillet os en bestemt Befaling om
 „Obligationernes hurtigste Udfærdigelse, hvilket saaledes
 „giver den fuldkomneste Grund til at antage en bydende
 „Nødvendighed, som fordrer, at enten Konventionens § 5
 „uopholdeligen maa efterkommes, eller at Rigets Selvstæn-
 „dighed og dets Indvaaneres Velfærd udsættes for uberegne-
 „lige Farer. Idet vi saaledes, med Hensyn til det Foran-
 „førte, have foranstaltet Obligationernes ufortøvede Ud-
 „færdigelse, kunne vi ikke tilbageholde Ytringen af vort
 „underdanigste Ønske om, at det naadigst maatte behage
 „Deres Majestæt at udsætte Overleveringen af disse Obli-
 „gationer, forsaavidt Deres Majestæt maatte finde, at det
 „uden skadelige Følger for Rigets Sikkerhed og Hæder
 „kunde skee, indtil en yderligere og mere tilfredsstillende
 „Beslutning fra Storthinget muligens kunde erhverves.
 „Skulde Deres Majestæts Visdom desuagtet finde, at Rigets
 „Tary og Kronens Værdighed uforbigængeligen fordre,
 „at disse Obligationer overleveres den 1ste Juli først-
 „kommende, tør vi nære underdanigst Haab om, at
 „Deres Majestæt, ved at bringe den overordentlige, ved
 „Statens Forhold nødvendigblevne Forholdsregel til Stor-
 „thingets Kundskab, tillige naadigst ville behage ved en
 „naadigst Proposition, at forestille Storthinget den paa-
 „trængende Nødvendighed af en for Øiemedet, nemlig Rigets
 „Velfærd og Sikkerhed, mere tilfredsstillende Beslutning, end
 „den hidtil afgivne, om Likvidationen af Gjælden.

„De af Statsraaderne Grev Wedel-Jarlsberg samt Tre-
 „schow og Motzfeldt afgivne særskilte Vota i denne Sag
 „vedlægges underdanigst“.

Joh. Aug. Sandels.

Sommerhjelm. Treschow. Diriks. Motzfeldt.

S. Stoud Platou.

Nr. 4.

Aktstykker vedkommende Afsnit VII.

1.

Ved kongelig Resolution af 13de Januar 1821, afgiven i Svensk-Norsk Statsraad, blev blandt Andet bestemt, at

„Den storbritanniske Minister skal gjøres Tilbud om at udnævne en betroet Mand, der uophødelig begiver sig til Kristiania for at træde i Underhandling med den, som Vi herved bemyndige Vor Norske Regjering til paa dens Side at udnævne, for i Mindelighed at afgjøre den bodøske Sag, forsaavidt den angaar de britiske Undersaatter, der i Anledning af Samme maatte have Paastande at gjøre.“

2.

Kongelig Resolution af 7de Marts 1821 afgiven i Svensk-Norsk Statsraad.¹⁾

„Kongen, der uophørligen har lagt for Dagen sin Attraa efter at see den bodøske Sag afgjort paa en forligelig Maade, ønskede saaledes, at dette Anliggende, som hidtil var blevet anset som henhørende under Domstolene, men som ved den storbritanniske Regjering's Mellekomst har

¹⁾ Under 27de Februar 1821 indberettede den Norske Regjering til Kongen, at Statssekretær Holst efter Regjeringens Befaling havde tilkjendegivet de engelske Kjøbmænds private Mandatarius, Hr. Denowan, at Statssekretæren ikke kunde indlade sig i Underhandling, „saalænge Hr. Denowan ikke beviste, at han var den betroede Mand, som den storbritanniske Minister havde udnævnt.“

Statssekretær Holst indberettede det Forefaldne til Udenrigsministeren, som derefter foranledigede afgivet bemeldte kongelige Resolution af 7de Marts 1821.

faaet en aldeles diplomatisk Karakter, maatte blive bragt til Endskab ved en venskabelig Overenskomst. Da Hans Majestæt er bleven overbevist om, at det ikke er sandsynligt, at dette Spørgsmaal kan afgjøres saaledes, som man i Førstningen haabede, og da Høistsamme ønskede at afværge for Norges Handel og Regjering Diskussioner, der sjelden geraade til Fordeel for en Regjering, der er ringere i Magt end den, med hvilken den underhandler, naar det paa den ene Side kommer an paa Handel: og Søstyrke, en Overvægt som den engelske Regjering bestandig har udøvet, selv mod Magter af første Rang: saa har Hans Majestæt bestemt sig til at anvende alle de Forligelsesmidler, som Høistsammes Forudseenhed og bestandige Attraa efter at vedligeholde Freden kunde lede Høistsamme paa.

For altsaa at opnaa et Resultat, der kan bortfjerne, ikke alene al Frygt for et aabenbart Brud, men endog al Tilsyneladenhed af mindre venligt Forhold mellem begge Hoffer, saa befaler Hans Majestæt:

Det er Vor naadigste Villie, at Statssekretær Holst snarest muligt indfinder sig her, forsynet med alle de Oplysninger om den bodøske Sag, som kunne udledes af de desangaaende i den Norske Regjerings Værgø værende Papirer, for i denne Aand, og overensstemmende med de i Vor Resolution af 13de Januar sidstleden opgivne Grundsaetninger, at træde i partikulær Underhandling om mindelig Afgjørelse af denne Sag med de skadelidte engelske Handelsmænds Mandatarius Denowan. Og haver Vor Norske Regjering at forelægge Os Udkast til en Instrux for Statssekretær Holst, overensstemmende med Sagens Beskaffenhed og Vor kongelige Villie: at denne Sag, det snarest skee kan, maa bringes til Forlig paa en saadan Maade, at ingen Dadel falder tilbage paa Regjeringen. Efterhaanden som nærmere Efterretninger fra Bodø indløbe, blive de at tilstille Statssekretær Holst i Stockholm til hans Efterretning ved

denne Underhandling, der aldeles har en Forligshandling til Gjenstand.“

Hans Majestæt befalede dernæst, at Udenrigsministerens Indberetning med Bilage skulde vedheftes den i Statsraadet førte Protocol, for at tilstilles den Norske Regjering; ligesom at denne Sidstes Indberetning og den tagne naadigste Resolution skulde tilstilles Udenrigsministeren.¹⁾

3.

Den Protokollen for det kombinerede Statsraad den 7de Marts 1821 vedheftede Indberetning til Kongen fra Udenrigsministeren, Grev Engestrøm.²⁾

Da en ny og ubehagelig Hændelse har afbrudt de Underhandlinger, som skulde have fundet Sted mellem Hr. Statssekretær Holst og Hr. Denowan i Anledning af den saa uheldige Bodø-Sag, bliver det min underdanigste Skyldighed at henlede Deres Majestæts Opmærksomhed paa denne Gjenstand, hvis politiske Vigtighed med hver Dag bliver større i Forhold til den uophørlige Række af Hindringer, som i mere end to Aar have forsinket Sagens Gang og tilbageholdt dens Opgjørelse. Som jeg har havt den Ære at anføre i min sidste underdanigste Indberetning af 13de Januar, har Hr. Fitz-Gerald, som handler i sine Instruktioners Aand og overensstemmende med almindelig erkjendte diplomatiske Vedtægter, altid erklæret, at han maatte gjøre Paastand paa en passende Fyldestgjørelse for den National-Værdigheden tilføiede Fornærmelse og paa en

¹⁾ Bodø-Sagen, udgiven af Stortingets Arkivar, S. 350.

²⁾ Dette paa Fransk skrevne Dokument er i Oversættelse ekstraktvis anført i den af Storthings-Arkivaren i 1827 udgivne Beretning om Bodø-Sagen, men gjengives her i sin Heelhed, efter den i Stortingets Arkiv beroende Oversættelse.

fuldkommen Skadesløsholdelse for de Tab, som vedkommende Parter i Sagen have lidt, og at han, ved at fremsætte denne Reklamation, som sin Monarks politiske Organ ikke kunde Andet end henvende sig til Deres Majestæts Ministerium, uden nogensinde at sætte sig i Forbindelse med den eller den Green af den indvortes Administration, og at han selvfølgelig maatte bestemt modsætte sig at underhandle enten personlig eller ved Befuldmægtiget med det kongelige norske Finants-Departement, men at han, uagtet de i hans Instruktioner indeholdte bestemte Befalinger, og i den Hensigt at fremskynde Sagens Gang, ligesom ogsaa for at bortfjerne ubehagelige Diskussioner mellem de tvende Hoffer, vilde paa sit Ansvar tilstede, at ved Siden af hans Underhandling med Deres Majestæts Ministerium en anden Underhandling maatte ordnes, der gik ud paa en mindelig Overeenskomst imellem de norske Autoriteter og vedkommende Parter i Sagen eller deres Befuldmægtigede, ihvorvel uden hans Deeltagelse deri; og det var i denne Hensigt, at Hr. Fitz-Gerald, paa min Overtalelse, omendskjønt ugjerne, samtykkede i Hr. Denowans Afreise til Kristiania.

Hvis den Grundsætning, efter hvilken denne Minister har handlet, behøvede at understøttes med Exempler, kunde jeg have den Ære at anføre, at da jeg var Gesandt i London, blev jeg af det daværende Ministerium paalagt at gjøre en Reklamation hos den britiske Regjering. Sagen begyndte at gaa meget i Langdrag, og den som var interesseret i Sagen, foreslog for mig at underhandle om en mindelig Opgjørelse. Jeg kunde ikke Andet end afslaa denne Begjæring, og sagde ham, at om det kunde lykkes ham paa denne Maade, saa jeg Intet hellere, og at jeg saaledes i det Høieste kunde tilstede, at han gjorde Skridt i saa Henseende, men aldeles ikke anerkjendte dem. Min Fremgangsmaade ved den Leilighed blev naturligvis bifaldt.

Hr. Denowan reiste herfra, forsynet af mig med en Introduktions-Skrivelse til Hs. Ex. Grev Sandels, hvori han

var anført som den, der var bemyndiget til at indlade sig i Underhandling med den Mand, den Norske Regjering dertil maatte udsee, hvorom Regjeringen af Hs. Excellence blev behørigen underrettet.

Efter hans Ankomst fandt den derhos i Oversættelse underdanigst vedlagte Korrespondance Sted imellem DHrr. Holst og Denowan. Deres Majestæt vil deraf see, at Regjeringen har bestemt erklæret ikke at kunne tillade Hr. Holst at indlade sig i Underhandling med Hr. Denowan, medmindre denne blev forsynet med Fuldmagt, undertegnet af Hr. Fitz-Gerald.

Naar man undersøger denne Bestemmelse i sine Bevæggrunde og i sine Følger, forekommer den mig at lede til meget grundede Anmærkninger.

Regjeringen anfører, at Deres Majestæt havde befalet Samme at lade underhandle med den Person, som Hr. Fitz-Gerald maatte paavise.

Da jeg antager, at Regjeringen, lidet bekjendt med den Maade, hvorpaa diplomatiske Sager behandles, ei havde kunnet tillade sig at kommentere over Deres Majestæts Befalinger, havde alle Tvivl med Hensyn til Hr. Denowans Sendelse burdet bortfalde, saasnt Hs. Excellence Grev Sandels havde meddeelt mit Brev, og saasnt man havde seet, at Hr. Denowan, forsynet med DHrr. Everths og Steads Fuldmagter, havde af mig modtaget Pas og Kureer-Brikke. Regjeringen vidste ellers, at den samme Mand allerede havde gjort forskjellige Reiser til Kristiania ene og alene i Anledning af den omhandlede Sag, og at han forskjellige Gange havde direkte handlet desangaaende med Grev Wedel-Jarlsberg.

Da jeg har den Overbevisning, at Regjeringen oprigtigen ønsker at gaa Deres Majestæts Hensigter imøde for at tilendebringe denne Sag, vilde dens Maal efter min Formening været bedre opnaaet, hvis man, for at hæve disse Betæneligheder, havde indladt sig i Underhandlinger med Denowan sub spe rati og forlangt Ordres herfra med Hen-

syn til Formen, som forekom Regjeringen tvivlsom. Nu er Sagens Realitet bleven opsat for simple Bibetragtninger, der kun vedkom Formen, og derved er Deres Majestæts Ministerium blevet sat i et ubehageligt Forhold til den engelske Regjering og til Hr. Fitz-Gerald.

Da Hr. Denowans Reise saaledes ikke har havt anden Følge end unyttig Tidsspilde, og da Hr. Fitz-Gerald har fornyet sin Paastand om en hurtig Afgjørelse af denne Sag, vover jeg at foreslaa for Deres Majestæt, om det ikke kunde ansees gavnligt, enten at befuldmægtige et Medlem af det norske Statsraad til at underhandle med Hr. Denowan i Stockholm, eller at kalde Hr. Holst hid, for uopholdelig at overdrage ham dette Hverv.

Jeg maa ved denne Leilighed have den Ære at underrette Deres Majestæt om, at de Akter, som indeholde DHrr. Everths og Steads Reklamation, nyligen ere blevne trykte i England, for at forelægges Parlamentet.

Det er med sand Bedrøvelse, at jeg seer mig nødsaget til at sige, at Alt hvad som længere forhaler denne Sags Afgjørelse giver Grund til at formode, at man aldrig vil ende den, en Formodning som kan have skadelig Indflydelse paa begge Rigers dyrebareste Interesser.

Jeg vover desaarsag at anholde hos Deres Majestæt om at ville give de bestemteste Befalinger, for at denne ubehagelige Sag kan uden Ophold blive tilendebragt.

Navne-Fortegnelse.

Aall, Jacob, Jernværkseier —	179. 184—189. 192—196. 200 f.
4. 10. 18. 487.	204 ff. 224. 254 f. 295. 314.
Aall, Jørgen, Kjøbmand — 45.	339. 437. 489. 492.
67.	Arenfeldt, General — 25. 80.
Aars, Præst — 284. 393.	174. 350. 352. 381.
Aaset, Ole, Gaardbruger —	Arfvedson, Kjøbmand i Stock-
238 f. 269, 276. 296. 358.	holm — 184. 205. 208.
Aasved, A., Gaardbruger — 296.	Arnøen, i Nordland — 214.
Abel, S., Præst — 68. 72. 83. 89.	Arntzen, A., Advokat, Høieste-
Acheleye, Indrulleringschef —	rets-Assessor, Statsraad —
430.	68. 124. 279. 286. 296. 361.
Adler, Lektor, Geheime-Kon-	365.
ferentsraad — 32.	Aschehoug, Provst — 65. 74.
Alexander I af Rusland — 251.	296. 321.
259. 311. 318 f. 329. 366.	Aubert, B., General — 85. 394.
Alstrup, Ritmester — 173.	414.
Aminoff, svensk General —	Aubert, F., Kaptein — 127.
357. 371. 414.	
Andersen, Kjøbmand — 247.	Bang, General — 175.
Angell, Præst — 67.	Barington, Kjøbmand i Lon-
Anker, A., Ritmester — 173.	don — 187 f.
Anker, Carsten, Regjerings-	Barlien, Gaardbruger — 243.
raad, Statsraad — 36. 74.	Baumann, Sølvværks-Direktor
139. 245. 454.	— 382.
Anker, Fru Niels — 137.	Beck, F. J., Biskop — 26. 28. 38 f.
Anker, Peder, Kammerherre,	42. 45. 60. 62. 68. 75. 79. 347.
Statsminister — 11 f. 111.	392. 407. 417. 497.
114. 119. 132. 138 f. 141. 162.	Benedicks, Bankier i Stockholm

- 186—189. 191—194. 196—200. 204 f.
- Bendz, Over-Birkedommer — 296.
- Berg, Amtmand — 208.
- Berg, J. C., Sorenskriver, Overrets-Justitiarius — 71.
- Birch, P., General — 139. 142. 321. 350.
- Bjørnstjerna, Greve, svensk General — 374.
- Blakjær-Skandse — 141.
- Blom, J. H., Stadskaptein, Toldinspektør — 130. 277. 293. 311. 430.
- Bogstad Gaard, P. Ankers Bosted — 82. 339. 381. 421.
- Boye, svensk General — 414.
- Broch, J. J., Kaptein, Krigskommissær — 143.
- Broch, P., Kjøbmand — 26.
- Brock, Kammerherre, Major — 32. 39.
- Brun, J. N., Biskop — 2. 103.
- Brun, S., Provst — 28. 34 f. 62. 72.
- Brygger — 259.
- Bryn, Sorenskriver — 68. 72. 81.
- Budz, Sorenskriver — 3.
- Bull, G. J., Byfoged, Stiftamtmand, Høiesterets-Justitiarius — 3. 153. 237. 241. 250. 271. 284.
- Bull, J. R., Stiftamtmand, Høiesterets-Justitiarius — 3. 444.
- Bull, J., Præst — 55. 67. 72.
- Bøchmann, Sorenskriver — 238. 277. 285 ff. 312. 324.
- Bødtker, Præst — 38.
- Bøgh, Foged — 3. 97.
- Bøgvald, Gaardbruger — 83.
- Bølling, Bager, Stadshauptmand — 128.
- Bøschen, Kjøbmand — 96.
- Cappelen, P., Kjøbmand — 86.
- Carl XIII. — 9. 11. 13. 44. 57 f. 73. 77. 79. 85. 91. 95 f. 101 ff. 108 f. 111. 113. 166 ff. 174 f. 502.
- Carl XIV. Johan. — 4. 8 f. 11. 15. 17 ff. 21. 36. 58. 63. 73—82. 84 ff. 90 ff. 95 f. 101 f. 111. 115 f. 118—121. 129. 131—143. 145 f. 148—156. 158—162. 165. 177—180. 185 ff. 189—194. 197. 207. 217—220. 223. 232 f. 236. 239 f. 243—249. 251. 257. 259. 262 f. 267. 271. 273. 280 f. 288 f. 293. 295. 298. 300 f. 303 f. 314. 317. 321. 325. 328—333. 335. 344. 346. 348—60. 362—402. 405—429. 431—455. 465. 471—480. 482 ff. 486. 500. 504 ff. 525—529. 531.
- Castlereagh, Lord, engelsk Udenrigsminister — 224.
- Cederstrøm, svensk Admiral, Statsraad — 357. 378.
- Christian Frederik — 6. 24. 27—32. 36. 38 ff. 42. 48 f. 60. 62. 64 f. 70 ff. 259. 488. 490 f. 493 f. 499.
- Christie, W., Toldkasserer — 3.
- Christie, W. K., Sorenskriver, Stiftamtmand, Toldinspektør — 3. 5—9. 11. 14 f. 17. 29. 34. 38. 43. 46. 55. 58. 62. 66 f. 75. 81 ff. 87. 89 ff. 94 f. 118. 147. 150. 159. 244.

- Clairfelt, svensk Oberst — 302 f. 306. 311.
- Colban, Adjunkt — 427.
- Colban, Provst — 133.
- Collett, Johan, Foged, Amtmand — 25. 27. 59 f.
- Collett, Jonas, Regjeringsraad, Statsraad — 9. 18. 99. 111. 130. 141. 143. 157. 158. 160. 365. 370. 394. 408. 412 f. 415. 418 f. 425. 429. 432. 441. 449. 452 f. 455.
- Dahl, N. G., Provst — 7. 35. 45. 62. 70.
- Deinboll, Præst — 235. 289.
- De Geer, Carl, Greve, svensk Landmarskalk — 145.
- De la Gardie, svensk Greve — 259.
- Den Constitutionelle — 505.
- Denowan, F. J., engelsk Advokat — 208. 252 f. 288. 340 f. 345. 353. 400. 402 f. 527. 532.
- De Place, Oberst — 170 f.
- Desideria, Dronning — 145. 147.
- Diriks, C. A., Byfoged, Professor, Statsraad — 9. 18. 28. 35. 59 ff. 68. 73. 78. 89 f. 108. 112. 114. 154. 215 f. 259. 302. 335. 337. 521 f. 526.
- Drammens Tidende — 189. 193.
- Due, F., Kaptein, Statssekretær, Statsminister — 149. 158. 160 f. 409 f. 449. 464 f. 467. 472—476. 479 f. 483—486.
- Eck, svensk Oberst — 36.
- Elieson, Assessor, Godseier — 296. 407. 411. 426.
- Engestrøm, Lars, svensk Greve, Udenrigsminister — 140. 177 f. 217—220. 224. 252 f. 257. 268. 282. 341. 353. 356 f. 399—403. 504 f. 527. 529.
- Essen, H. H., Greve, svensk Feldt-Marskalk, Statholder — 81. 99. 170.
- Everth, Engellønder paa Bodø — 208—216. 340. 531.
- Fabricius, J. S, Admiral — 323. 393. 424. 492.
- Fähräus, O. J, svensk Statsraad — 16.
- Falbe, Stiftamtmand, Statsraad — 76. 154. 413 f. 452 f.
- Falsen, C. M., Sorenskriver, Amtmand, General-Prokurør, Høiesterets-Justitiarius — 5. 113. 115 f. 118. 123. 142. 150. 153 f. 161. 229. 234. 238. 241. 244. 248 f. 255. 260. 267. 269. 283 f. 290 f. 298 f. 301. 308. 311 f. 318. 358. 378. 404. 414. 416 ff. 438. 443 f. 447. 454. 474 f.
- Falsen, C. V., Byskriver, Stiftamtmand — 246. 257. 286 f. 296. 345. 418. 441. 512.
- Fasting, Th., Kommandør, Statsraad 36. 43. 74. 108. 131. 248. 288 f. 308 f. 324. 326 f. 348 f. 379. 383 ff. 389. 393 f. 421.
- Fay, Krambodkarl — 127.
- Fitz-Gerald, engelsk Minister i Stockholm — 529—532.
- Fleischer, Kaptein, General, Statsraad — 352. 381.
- Flood, Løitnant, Oberstløitnant — 91.
- Flor, P. P., Krigsraad — 229.

- 284—287. 245 ff. 252. 261.
272. 288. 286 f. 292. 296. 318.
349 f. 358. 370. 373 f. 426.
429 f. 433 f. 436. 444 f. 449 ff.
- Forseth, Lensmand — 72 f.
- Foss, H., Kaptein, Statsraad
— 21.
- Foss, T., Kjøbmand — 382.
- Fournier, fransk Emissær —
Frederik VI. — 12. 39 f. 65.
88. 333.
- Frisak, Kaptein, Krigskommissær 396.
- Gerss, Englænder paa Bodø —
96. 209 ff. 214. 216.
- Glad, Proprietær — 86.
- Godø, Gaardbruger — 72.
- Gram, Sorenskriver — 123. 248.
254. 267. 284. 287. 318. 337 f.
449 f.
- Grüning, Kjøbmand — 436.
441. 453.
- Grøgaard, Præst — 489.
- Grønnerup, Kjøbmand — 278.
- Gustavson, Gustav IV — 247 f.
251. 255. 258 f. 265. 271. 298.
- Gyldenpalm, Kammerjunker —
114 f. 208. 294.
- Haakenstad, Ole, Gaardbruger
234.
- Hagerup, E., Assessor, Stift-
amtmand — 3. 6 f. 15. 33.
36. 75 f. 83. 89. 93 f. 98 f.
108 f. 116. 142. 147. 155 f.
158.
- Hagerup, M., Statssekretær —
114. 118. 132 f. 139. 141. 408.
413.
- Hals, Oberst — 49.
- Hambro, dansk Bankier —
405. 427 f. 431. 435 f. 441.
447.
- Hansen, W., Kjøbmand — 26.
- Hansteen, Chr., Professor —
424.
- Hartmansdorff, svensk Stat-
holderskabs-Sekretær, Præsi-
dent — 207. 298. 320.
- Haslum, Sergeant — 3.
- Haxthausen, General, Regje-
ringsraad, Statsraad. — 27.
38 f. 88. 139. 410. 413. 415 f.
487.
- Hedenstjerna, svensk General
352.
- Hegermann, C., Major, General
— 35. 73. 78. 83.
- Hegermann, D., Oberst, Gene-
ral, Statsraad — 9. 15. 24.
36. 79. 100. 492.
- Heiberg, Klokker — 120.
- Heidemann, Ritmester, Amt-
mand — 238. 257. 265. 378.
393.
- Heis, Krigskommissær — 396.
- Helliesen, Tolder — 212—215.
- Hersleb, Professor — 121.
- Hertzberg, N., Provst — 30.
43. 72. 82.
- Hesselberg, J., Præst — 20 f.
- Heyerdahl, Chr., Kjøbmand —
127. 307.
- Hjelm, H. A., Boghandler —
292. 301. 317. 323. 442 ff.
- Hjelm, J. A., Regjerings-Advo-
kat — 21. 162. 442 ff. 448.
- Hjermann, Major — 27.
- Hjortaas, Kjøbmand — 294.
- Hoel, J, Løitnant — 234 f.
246. 296. 358.
- Holck, Major, General — 499.
- Holst, E., Kjøbmand — 250.

- Holst, Fr., Professor — 114.
- Holst, J. H., svensk Oberst, General — 185.
- Holst, P., Foged, Statssekretær, Statsraad — 19. 26. 35. 71. 139. 141. 154 f. 233. 245. 252. 266. 282. 288. 296 f. 313. 340 f. 400. 428. 451. 507. 527 ff. 532.
- Holsteen, dansk Marine-Kaptein — 32.
- Holter, Kjøbmand — 71 f. 78.
- Hornemann, Byfoged, Overrets-Assessor — 21. 492.
- Hount, Præst — 74.
- Hundholmen, Bodøs tidligere Navn — 96. 210. 212. 214.
- Jackhelln, Kjøbmand — 214.
- Intelligents-Sedler (Kristiania) — 105.
- Kaas, W., dansk Marine-Kaptein — 36. 64.
- Kjerulf, P., Expeditionssekretær — 134 f. 137. 423 f.
- Kjerulf, Oberstløjtnant — 476.
- Kjerulf, Sorenskriver — 393.
- Kildal, Sorenskriver — 106.
- Kinghorne, Engellænder paa Bude — 213.
- Knudssøn, J., Sorenskriver — 152. 238. 253. 257. 284. 311. 318. 378. 441.
- Knudtson, Etatsraad — 29. 89.
- Kofod, Byfoged — 426.
- Kommissarier, danske — 296.
- Kommissarier, svenske — 8. 33. 36 ff. 43—46. 50. 53. 55. 57 f. 60 f. 63. 66—73. 84. 88. 497.
- Konow, A., Kjøbmand, Konsul — 3. 6. 30. 35. 46. 56 f. 60. 67. 70. 73. 78. 96. 108. 136.
- Konow, W., Kjøbmand, Konsul — 3. 136.
- Koren, Sorenskriver — 35. 45. 55. 57. 62. 65. 67. 70 ff. 75. 80.
- Krabbe, dansk Minister i Stockholm — 177 ff. 181.
- Kreydahl, Straffange — 442 f. 448.
- Krog, N., Oberst, Statsraad — 139. 157. 161. 394 ff.
- Krogh, M. B., Biskop — 136. 157.
- Krohg, Chr., Professor, Statsraad — 11 f. 99. 101. 108. 113. 123. 151 ff. 245. 259. 279. 286. 291. 293. 296. 332. 386. 432. 441. 444 f.
- Krohg, H. M., Amtmand — 25. 27. 35. 81. 87. 153. 413.
- Lammers, Oberst, General — 352.
- Landegode, — Vidne i Bodø-sagen. — 210.
- Landmark, Sorenskriver — 429 f.
- Langberg, Magistratspræsident — 153 f. 307.
- Lange, Overrets-Assessor, Høiesterets-Assessor — 45. 72.
- Laurvigs Grevskab — 12. 65. 88.
- Lie, Prokurator — 211 f.
- Lorch, Handelsmand — 213.
- Lowzow, Amtmand — 12 f.
- Lowzow, General — 13. 118. 174. 418.
- Lundegaard, T. J., Gaardbruger — 67. 254. 285. 358.

- Lundesgaarden, E., Gaardbruger — 296.
- Lysholm, Kjøbmand — 296. 404.
- Løvenskjold, S., Amtmand, Statsminister, Statholder — 100. 157. 162. 462—467. 472 ff. 476 f. 479—484.
- Mannerhjerta — 114.
- Mansbach, Kammerherre, General — 141.
- Mariboe, L., Fabrikeier, Kaptein — 260.
- Mathiesen, H., Kjøbmand — 76. 413.
- Meltzer, Kjøbmand — 486.
- Meyer, General — 170.
- Meylænder, General — 171.
- Michaelson, Bankier i Stockholm — 195.
- Morgenbladet — 125. 434.
- Morgenstjerne, Regjerings-Advokat, Sorenskriver — 190.
- Motzfeldt, A. B., født Bull — 1.
- Motzfeldt, Fr., Byfoged, Høieste-rets-Assessor — 1.
- Motzfeldt, J., Major — 1.
- Motzfeldt, U. A., Kaptein — 1.
- Motzfeldt, U. A., Lektor, Høieste-rets-Assessor — 19.
- Munch, J. St., Biskop — 134. 136. 427.
- Münster, Greve, hannoveransk Minister — 341.
- Møller, Distriktslæge — 45. 55. 67.
- Mørk, Gaard i Eidsvold — 3.
- Mørner, A., Greve, svensk General — 352. 357.
- Mørner, A. G., Greve, svensk Statsraad — 37. 353. 356 f. 360.
- Mørner, C. C., Greve, svensk Statholder 101 ff. 112 f. 166.
- Nansen, Landsdommer, Sorenskriver — 35 f. 38 f. 44. 57. 68. 71 f. 75. 80 f. 83. 254. 257. 286 f. 291. 293. 307. 309. 487.
- Nationalbladet — 279. 281. 291. 293. 298 f. 301. 311. 313. 317. 320 ff. 329. 442. 461.
- Neumann, Præst, Biskop — 44. 55. 78. 83. 134. 136. 139.
- Nielsen, Oberst, General — 170.
- Nord, E., Gaardbruger — 72. 83, 115.
- Nordgaard, Gaardbruger — 83.
- Normann, Præst — 134. 136.
- Nyholmen, ved Bodø — 209.
- Ohme, General — 25.
- Orloff, Greve, russisk Kommissær — 49.
- Oscar I — 76 f. 79. 89 f. 119. 139. 146. 284. 291. 294. 329. 346 f. 353. 410. 448. 465. 479. 505.
- Oxholm, Bankdirektør — 290.
- Pavels, C., Præst, Biskop — 113. 118. 131. 133 f.
- Petersen, General — 493 f.
- Platen, B., Greve, svensk Admiral, Statholder — 161. 503.
- Platou, L. S., Professor, Statssekretær — 79. 85. 151. 526.
- Pløen, M., Kjøbmand. — 124 f. 127. 137. 235. 238. 275 ff. 370. 373 f. 426. 436.
- Ponte-Corvo, — 58.

- Posse, svensk General — 350.
352. 362. 381. 388. 393.
- Prinds-Regenten af England
232.
- Qvale, Præst — 38.
- Qvam, Gaardbruger — 296.
- Rasmussen, Professor — 307.
- Rathke, Professor — 85.
- Reiersen, Præst — 45.
- Rein, J., Præst — 3. 9. 33.
101 ff. 113. 117 f. 120 f. 131.
- Riddervold, Præst, Biskop,
Statsraad — 21. 163.
- Rigstidenden — 190. 193. 310.
329.
- Rode, Oberst — General-Krigs-
kommissær 45. 170.
- Rohde, Kjøbmand, Konsul —
137. 331.
- Rolfsen, J., Kjøbmand — 3.
- Rosen, svensk Greve — 259.
- Rosenblad, Greve, svensk Stats-
raad, Statsminister — 37. 43.
- Rosenkilde, Kjøbmand — 277 f.
285. 314 f. 317 ff. 329. 339.
350. 353. 406 f. 494.
- Rosenkrantz, Regjeringsraad,
Statsraad — 24. 29. 31. 34.
70. 81. 157.
- Rosenstein, svensk Biskop,
Erkebiskop — 37. 43.
- Rosensvård, svensk Reisende —
112. 115.
- Rothschild, Bankier — 188.
- Ræder, Kaptein, Oberst — 39.
42. 53. 67. 75. 85.
- Røslein, svensk Emissær —
112. 114 f. 240.
- Røsler, Kabinetsekurere — 177.
- Røst, Ø i Lofoten — 213 f.
- Sagen, L., Overlærer — 3. 119 f.
- Sandels, J. A., svensk General,
Statholder 118 f. 130. 134 f.
140 f. 144. 150. 185. 189. 191 f.
196. 198. 200. 206 f. 218 f.
239. 243 ff. 248 f. 251. 254—
259. 261. 263 f. 269. 271. 275.
279 f. 282. 287. 289. 299. 302.
309. 317. 321 ff. 332. 335 f.
343 f. 352 ff. 356 f. 359 f.
362—365. 367. 369 ff. 381 f.
385. 392. 394 f. 397. 402. 406—
411. 413 f. 417 f. 424. 427.
432 f. 438 f. 443. 445 ff. 450—
453. 461 f. 467. 477. 480. 521.
526. 530 f.
- Sandvig, Gaardbruger — 73.
- Sartz, Provst — 45.
- Schilling, Oberst, General —
170, 175 f.
- Schjøtt, Oberst — 85. 99.
- Schmettau, General — 37. 91.
- Schmidt, Fr., Præst — 72. 81.
- Schmidt, P., Kjøbmand — 492.
- Schouboe, Stiftamtmand, Stats-
raad — 153 f.
- Schultz, Præst — 26. 45. 55.
59. 67. 72.
- Schydtz, Overrets-Justitiarius
— 153.
- Schytte, Provst — 133.
- Sebbelow, Krigskommissær —
130. 229. 249. 318. 426.
- Seiersted, General — 49. 174.
418.
- Seip, Kaptein — 230.
- Shireff, Englænder paa Bode
211 f.
- Sibbern, V., Major, Stiftamt-
mand, Statsraad — 33. 37.
55. 68. 73. 78. 80. 123. 157.
239. 241. 269. 276. 283. 286.

292. 296. 327. 372. 391 f. 417.
441. 449. 453. 489.
- Sigwardt, Præst, Biskop —
134. 136.
- Skjelderup, Professor — 113 f.
- Smith, L., Mægler — 125. 430.
- Smith, O., Regimentskvarteer-
mester — 106.
- Sodemann, Skoleinspektør —
45.
- Sommerfeldt, Amtmand — 72.
- Sommerhjelm, Regjeringsraad,
Statsminister — 14. 105, 108.
138 f. 141. 190. 235. 254 f.
259. 301. 335. 337. 382. 384.
391. 394. 396. 405. 411. 414.
432. 449. 521 ff. 526.
- Spjeldnæs, Gaardbruger — 296.
- Stabell, Oberst, General — 170.
174. 394. 422. 491 f.
- Staffeldt — General — 27. 49.
- State-celata — 105.
- Stead, Englænder paa Bode —
213. 531.
- Steenstrup, Bergmester — 80.
- Stenersen, B., Byfoged — 2.
- Stenersen, E., Fru Motzfeldt
— 2.
- Stenersen, E., Kjøbmand —
124.
- Stjerneld, Minister i London,
Udenrigsminister — 184.
- Stockholmsposten — 329.
- Stoltenberg, Kjøbmand — 57.
59 f. 67. 72. 78.
- Storvaagen, Handelssted i Lo-
foten — 213 f.
- Strangford, Lord, engelsk Mi-
nister i Stockholm — 208.
216.
- Struve, Bureauchef — 353.
- Suchtelen, General, russisk Mi-
nister i Stockholm — 251.
327. 329. 366. 371. 384 f.
- Svenske Aviser — 337 f.
- Sverdrup, G., Professor — 5.
27. 128. 491. 494.
- Synnestvedt, Oberst — 171.
- Synnestvedt, Oberstløjtnant —
171 f. 175.
- Sørensen, C., Biskop — 25. 29.
35. 45. 55. 59 f. 68. 73. 79.
- Sørensen, N. B., Professor —
114.
- Sørensen, S. A., Advokat, Soren-
skriver, Statsraad — 21.
162 f.
- Tank, C., Regjeringsraad, Stats-
raad — 139. 238. 244 ff. 254.
260. 263. 277. 296. 307. 339.
358. 361. 374 376 f. 421 f.
424. 426. 438 f. 446. 493 f.
- Tawast, svensk General, Mini-
ster i Kjøbenhavn — 375.
- Thulstrup, Generalkirurg —
114.
- Thyrholm, Bankadministrator
— 307.
- Tidemand, C., Kammerraad,
Toldinspektør — 45. 50. 52.
- Tidemand, N., Oberst — 175.
- Tomb, Gaard i Smaalehnene,
Sommerhjelm's Eiendom —
128. 356 f. 359. 363. 394. 398.
- Tilskueren, den bergenske —
113. 115.
- Tonning, Postmester — 57.
- Tottie, Kjøbmand i London —
184 f. 190. 194. 207. 375 f.
- Treschow, N., Professor, Stats-
raad — 8. 26. 29—32. 38.
44 ff. 53. 55. 57. 60. 68. 72.
74. 79. 102 f. 111. 113. 118.

121. 134. 259. 302. 335. 337.
370. 411. 419. 421. 423 f. 446.
451. 521 f. 526.
- Tybring, Præst — 28. 34. 44.
67. 72.
- Tønder, Kjøbmand, Krigskom-
missær — 296. 393.
- Ulfspærre, svensk Officer —
381.
- Valbøe, E., Gaardbruger — 72.
493.
- Vogt, J. H., Expeditionsskre-
tær, Statsraad — 130. 139.
141. 151. 154 ff. 245. 408. 415.
434. 449.
- Wackenhusen, svensk Major
— 255.
- Wedel-Jarlsberg, F., Baron,
General — 418. 445. 461 ff.
463. 466 f. 469—72. 474 f.
478. 480—483.
- Wedel-Jarlsberg, H., Greve,
Statsraad, Statholder — 8 f.
17 ff. 26 f. 35 f. 46. 59 f. 68.
70. 72 f. 78 ff. 96. 107. 114.
120. 128. 130 ff. 139. 157. 177.
184. 194. 201. 208. 217. 231 f.
236. 238. 244 ff. 254. 259 f.
264. 276. 295. 301. 319. 326.
334—337. 343 f. 348 f. 355.
359. 362. 365 f. 376. 379. 382—
385. 390. 394 f. 397 f. 410.
419. 433 f. 449. 498. 501 ff.
517. 519. 522. 525 f. 531.
- Weidemann, L., Sorenskriver,
Amtmand — 26 f. 34 45. 80.
82. 89 f. 153.
- Weidemann, Løitnant, Oberst-
løjtnant, Kammerherre —
299. 301.
- Wergeland, N., Provst — 5.
134. 137. 490 f. 493.
- Wetterstedt, Greve, svensk
Hofkantsler, Udenrigsmini-
ster — 37. 145. 217—220.
375 f. 378. 386.
- Winge, O. B., dansk Sekretær
— 192. 200.
- Wirsén, Greve, svensk Stats-
raad — 17. 37. 70. 186. 191.
194 f. 203. 207.
- Witlock, svensk Kaptein —
313.
- Wraatz, Postmester — 93.
- Wulfsberg, Præst, Arkivar,
Toldbetjent — 80. 125.
- Young, J., Kjøbmand — 124.
252. 290. 296. 311. 318. 357.
366. 425 f. 436.

Rettelser.

- S. 18 L. 15 f. o. staar: antage, læs: antages.
" 23 " 7 - o. — i Stockholm 1815, læs: i Stockholm
og dens videre Behandling i Kristiania.
" 27 " 3 - n. — Stemmer, læs: Stemmerne.
" 39 " 2 - n. — opmærksomt, læs: opmærksom.
" 116 " 14 - o. — har, læs: hav.
" 117 " 1 - o. — kan, læs: kann.
" 119 " 12 - n. — Stockholm, læs: Kristiania.
" 186 " 14 - n. og flere Steder staar: Bendix, læs: Benedicks.
" 226 " 2 - n. staar: arcur, læs: aucun.
" 227 " 5 - n. — d'orthographe læs: d'orthographie.
" 243 " 1 - o. — Bariein, læs: Barlien.
" 268 " 17 - o. — hjælp?, læs: hjælp?"
" 285 " 9 - o. — havde, læs: have.
" 335 " 16 - o. — man har, læs: har man.
" 371 " 12 - n. — Ettersted, læs: Etterstad.
" 385 " 8 - o. — Befalings - Udfærdigelse, læs: Be-
falings Udfærdigelse.
-

